سلێمانی

لە بەڵگەنامەکانی عوسمانی دا

١٢٦٣-١٣٣٦ کۆچی

١٨٤٧-١٩١٨ زایینی

بەرگی هەشتەم

هەواڵنامەی کتێب

ئامادەکردن و پێشکەشکردنی:
دکتۆر نەوزاد یەحیا باجگر

وەرگێڕان: **ئاشتی ڕەحمان**

سلێمانی

لە بەڵگەنامەکانی عوسمانیدا

١٢٦٣-١٣٣٦ کۆچی
١٨٤٧-١٩١٨ زایینی

بەرگی هەشتەم

هەواڵنامەی کتێب

بڵاوکراوەی زانکۆی جیهان
خانەی بەڵگەکان
٢٠١٩

ئامادە و پێشکەشکردنی: **د. نەوزاد یەحیا باجگر**
وەرگێڕان: **ئاشتی رەحمان**

پێرســت

زنجیره	بابەت	لاپەڕە
١	پێشەکی	٧
٢	چەند ڕونکردنەوەیەك لە بارەی بەڵگەکان	٨
٣	شیکردنەوەی زاراوەکانی عوسمانی	١٠
٤	کۆد و ووشەی ڕەسەنی کۆدەکان	١٦
٥	بەڵگەکان	٢١

هەواڵنامەی کتێب

- ناوی کتێب • **سلێمانی** لە بەڵگەنامەکانی عوسمانیدا
١٢٦٣-١٣٣٦ کۆچی/ ١٨٤٧-١٩١٨ زایینی
بەرگی هەشتەم
- ئامادە و پێشکەشکردنی • د. نەوزاد یەحیا سەعید باجگر
- وەرگێڕان (زمانی عوسمانی) • ئاشتی ڕەحمان
- بەڕێوەبەری هونەری • بورهان سابیر
- دیزاینی ناوەڕۆک • هێمن حەساری
- بڵاوکراوەی • زانکۆی جیهان | خانەی بەڵگەکان
- تیراژ • ١٠٠٠ دانە
- چاپ • یەکەم ٢٠١٩ هەولێر

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان
ژمارەی سپاردنی ( )ی ساڵی ٢٠١٩ی وەزارەتی ڕۆشنبیری

Download Books بۆ داونلۆدکردنی کتێبەکان:
www.**NawzadBajger**.net
www.**NawzadBajger**.org
chairman@cihanuniversity.edu.iq

تەواوی مافی
ئەم کتێبە پارێزراوە
بۆ زانکۆی جیهان

هەواڵنامەی کتێب

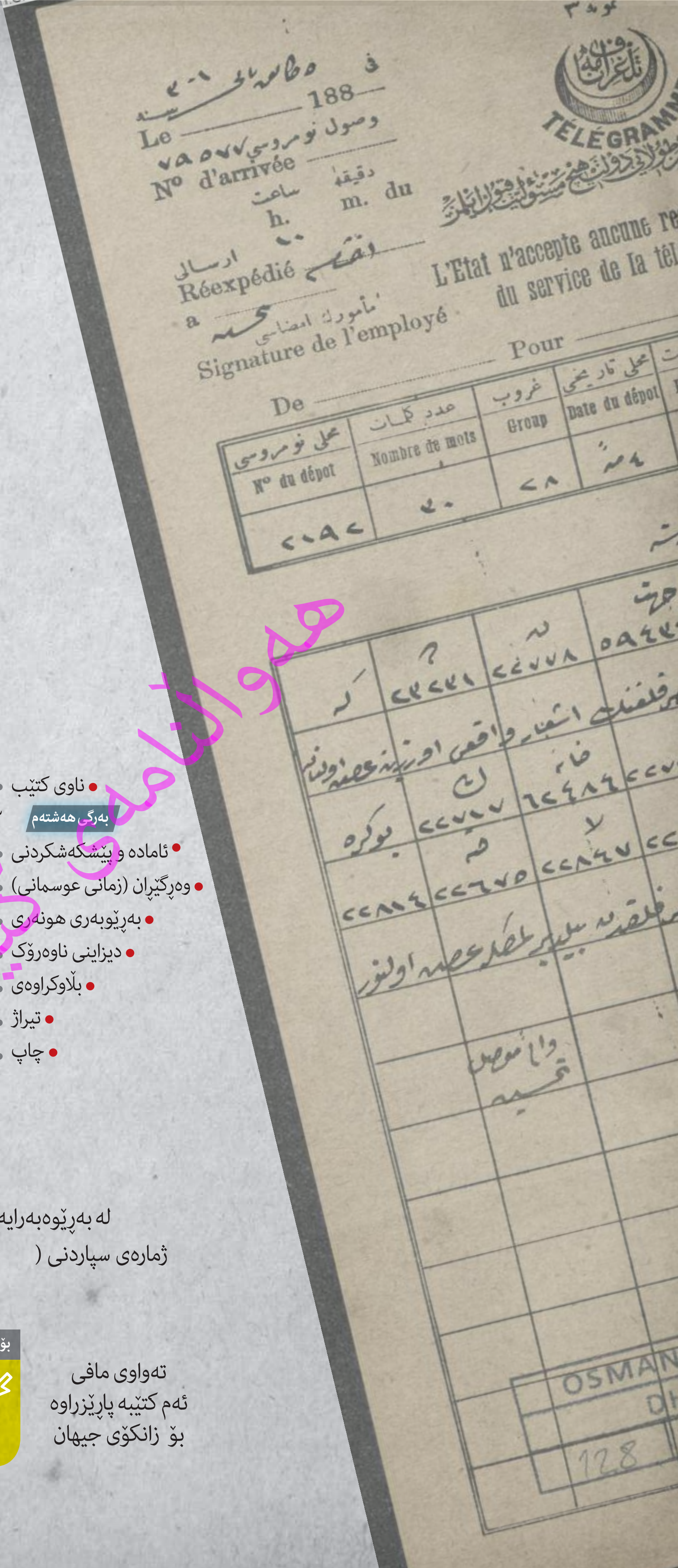

هەواڵنامەی کتێب

ئەو وشەو بیروبۆچوونانەی کە لەم پەرتوکەدا نووسراوەتەوە سەرچاوەکەی بەڵگەکانەو ئێمە لێی بەرپرس نین، لەبەر ئەمانەتی زانستیش لەکاتی وەرگێڕانی دەستکاری نەکراوە.

پێشەکی

ئەم شارەی کە لە سەردەمی عوسمانیەکاندا بە بابان و دواتر بە سانجەقی سلێمانی ناوبانگی دەرکرد، لە لایەنی سیاسی و ئابووری و کەلتوریدا جێگەی خۆی لە ناو مێژووی ناوچەکە قایم کرد، بە شێوازێك رێرەوی خۆی نەخشاند کە مێژووییەکی پوخت و تێروتەسەلی بۆ نەوەکانی دوای خۆی بەجێ هێشت، هەڵبەتە نەك لەلایەنی کەلتوری و کۆمەڵایەتی و ئابوورییەوە، بەڵکو لەلایەنی سیاسیشەوە باوباپیرانی ژێر دەستەییان قەبوڵ نەکرد، لە سەرهەڵدانی شۆرش و راپەرینەکاندا گەرم و گور بوون و بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانیان درێغیان نەکرد، تا بە نەوەی دوای خۆیان بڵێن: «هیچ کەسێك بە بەندەیی لە دایك نەبووە تا ژێر دەستەیی قەبوڵ بکات، مافی هەموو کەسێکە بە سەربەرزی و شکۆمەندی بژیت».

لە کۆتایی ساڵی ١٧٨٤ سلێمانی بووە پایتەختی میرنشینی بابان، پێشتر لە قەڵاچوڵان کە دەکەوێتە باکووری سلێمانی، فەرمانرەواییان دەکرد، میرەکانی میرنشینی بابانیش تا ساڵی ١٨٥٠ لە سلێمانی فەرمانرەواییان کرد. بەڵام دوای رووخانی میرنشینی بابان رۆڵی سلێمانی کەم بووەوە و تا هاتنی ئینگلیزەکان لە ساڵی ١٩١٧، نەخشەیەکی نوێیان بۆ عیراق دارشت، ئەمەش وایکرد لە ساڵی ١٩١٨ شۆرشی شێخ مەحمود دژی ئینگلیزەکان سەریهەڵدا، کە دەوڵەتێکی سەربەخۆی لە سلێمانی راگەیاند. بێگومان دەوڵەتی عوسمانیش لە هەمبەر دەسەڵاتی ئینگلیز و شێخ مەحمود دەستەوئەژنۆ نەوەستاوە، هەروەك لە بەڵگەکاندا دیارە و دەردەکەوێت لە ساڵی ١٩١٨ دوای لەدەستدانی سلێمانی دووبارە خستۆیەتیەوە ژێر دەسەڵاتی خۆی، بۆیە بە درێژای مێژوو ئەم ناوچەیە سەقامگیری سیاسی و ئارامی بە خۆیەوە نەبینیوە، هۆکارەکەشی دەگەرێتەوە بۆ بوونی عوسمانیەکان لە ناوچەکە و دامەزراندنی مێرنشینی کوردی، کە لە نێوان ئەم دوو دەسەڵاتە رووبەڕووبوونەوە روویداوە و هەر لایەك لەمانە هەوڵی داوە دەسەڵاتی خۆی بەزەبری هێز بسەپێنێت، دوای ئەمەش هاتنی ئینگلیزەکان بۆ ناوچەکە رووبەڕووبوونەوە و ناکۆکی سیاسی زیاتر و قوڵتر کرد، بە تایبەتی دوای ئەم سەردەمەدا کە دەوڵەتی عوسمانی بەرەو لاوازی دەرۆیشت و ئەم هێز و توانایەی نەمابوو تا بتوانێت بە ئاسانی بیخاتە ژێر رکێفی خۆی.

ئەم بەڵگانەی پەیوەستن بە سلێمانی ئێجگار زۆرن، بە شێوەیەك چروپرن، گشت لایەنێك دەگرێتەوە، جگە لەلایەنی کارگێریەوە باس لە دامەزراندن و لادانی قائیمقام و بەرێوەبەر و کاتب دەکات، هەروەها باس لە سزادان و پاداشت کردنی ئەم کەسانە دەکات کە لە پلەوپایە کارگێریەکاندا ئەرکیان هەبووە و کاریان کردووە. لەلایەکی تر نزیکی لە سنووری ئێران وایکردووە کێشە و گرفتی سیاسی و کۆمەڵایەتی دروست بێت، بە تایبەتی هۆزە کوردییەکان لەوانە هەمەوەند و جاف لە نێوان سنووری عیراق و ئێران بۆ ناوچەی سلێمانی هاتوون، ئەمەش وایکردووە کێشە بۆ خەڵکی ناوچەکە و دەوڵەتی عوسمانی دروست بکەن، جگە لەمانە هەم ناکۆکی و ململانێی ناوەخۆ واتە لە نێوان هۆزەکاندا، هەم رووبەڕووبوونەوە لەگەڵ عوسمانیەکان لە ناو بەڵگەکاندا رەنگ دەداتەوە و بە روونی باسیان دەکات.

دوای بەدواداچوون و کۆکردنەوەی ئەو بەڵگانەی پەیوەستن بە شاری سلێمانی، بەڵگەیەکی ئێجگار زۆر لە ئەرشیفی عوسمانی بەرچاوکەوتن، ئەمەش وایکرد گشت ئەم بەڵگانەی ناوی سلێمانی تێدا هاتووە لە بەرێوەبەرایەتی ئەرشیفی عوسمانی/ ئیستەنبوڵ بهێنرێت و لە زانکۆی جیهان/ خانەی بەڵگە و ئەرشیف دابنرێت، لە راستییدا دەستنووسەکان ئێجگار زۆرن نەتوانرا لە کتێبێکدا کۆیان بکەینەوە، بۆیە بەشێك لەم دەستنووسانە کە دەگاتە (٤٠٠) بەڵگە وەرگێردرانە سەر زمانی کوردی و چاپ کران، ئەوەی ماوەتەوەش بە پشت و پەنای خوا، لە داهاتوودا وەکو ئەم کتێبە ئەوانیش وەردەگێردرێن و بڵاو دەکرێنەوە.

د. نەوزاد یەحیا باجگر

سەرۆکی دەستەی ئەمینداریەتی کەمپەکانی زانکۆی جیهان

چەند روونکردنەوەیەك لە بارەی بەڵگەکان

1 • لە ناو بەڵگەکاندا هەڵەی ساڵ و مانگ و رۆژ کراوە؛ ئەوەی لە بارەی مێژووی ناو بەڵگەکانە ئەوا مێژووی کۆچی و رومی بەکارهاتووە، لە هەندێک بەڵگەشدا مێژووی رومي یا ئەوەتا کۆچیەکەی نووسراوەتەوە، بە تایبەتی لە ساڵە رومیەکە هەڵەی تێدا کراوە.

2 • جگە لەمەش هەڵەی ناوەکان هەیە، بۆ نموونە هۆز و ناوی کەسێتی، شوێن، لەبەر ئەوەی ئەو نووسەرەی نووسراوەکەی نووسیوەتەوە کوردییەکەی باش نەبووە، بە شێوازی سەر زاری خۆی ووشەکەی نووسیوەتەوە، یاخود لە بارەی ناوچە و شوێنەکانەوە شارەزاییەکی ئەوە تۆی نەبووە، زانیاری لە شێوەزاری ناوچەکەش نەبووە، ئەمەش وایکردووە بە هەڵە بینووسێتەوە، هەر بۆیە لە بارەی ناوەکانەوە هەروەکو خۆی نووسراوەتەوە، دەستکاری نەکراوە.

3 • لە بارەی وەرگێرانی بەڵگەکان ئەوا هەروەکو خۆی وەرگێردراوە؛ یەک ووشە زیاد یاخود یەک ووشە کەمی نەکردووە، تەنانەت هەوڵ دراوە لە کاتی وەرگێرانەکە دەستکاری دەستەواژە و ووشەکان نەکرێت، چونکە ئەگەر بە گوێرەی زمانەوانی کوردی دەستکاری دەستەواژە و ووشەکان بکرابووایە، ئەوا دەبووایە دەستکارییەکی زۆری دەستەواژەکان بکرێت، هۆکاری دەستکاری نەکردنەکەش دەگەرێتەوە بۆ ئەوەی کە بەڵگەکان رەسەنایەتی خۆیان لە دەست نەدەن، لە هەمان کاتدا خوێنەر و مێژوونووسان لە شێوازی نووسینی بەڵگە و شێوەزاری ئەو سەردەمەی نووسەران ئاشنا بن، کە ئەو بەڵگانە بە چ شێوازێک نووسراونەتەوە، جگە لەوەش کاری نووسەر و مێژوونووسانە لە کاتی لێکۆڵینەوە لە زانیاری ناو بەڵگەکان روون کردنەوە و شی کردنەوە بۆ بابەتی ناو بەڵگەکەکان بکەن.

4 • لە هەندێک شوێن لە ناو بەڵگەکاندا بۆشایی هەیە، ئەوانیش بە پەنجەی دەست دەژمێردرێن؛ هۆکاری ئەمەش دەگەرێتەوە بۆ ئەوەی لە کاتی نووسینەوەی نووسراوەکە هەندێک ووشەی نهێنی هەبووە، نەویستراوە ئاشکرا بێت، بۆیە نووسەرەکە بۆشایی بەجێ هێشتووە، تەنیا ئەوەی نووسراوەکەی گەیشتۆتە دەستی لەم بۆشاییە تێگەیشتووە و زانیویەتی نووسەر یاخود لایەنی پەیوەندیدار مەبەستی چییە.

5 • لە چەند شوێنێکی کەمیش بۆشایی بە خاڵ خاڵ هەیە (...) مەبەستیش لەم بۆشاییە بە خاڵانە ئەوەیە کە ئەو ووشەیە نەتوانراوە بخوێندرێتەوە، زۆر جار ووشە هەیە خوێندنەوەی زۆر ئەستەمە کە نووسەرەکە بە شێوەیەک یاخود بە خەتێک نووسیویەتی ناتوانرێ بخوێندرێتەوە، بۆ ئەوەی لە خوێندنەوەی هەڵە و لە ووشەی هەڵە دوورەپەرێز بین، بۆ ووشەکە بۆشایی بە خاڵ دانراوە.

6 • هەندێک ووشە یاخود راسترە بڵێن زاراوە هەیە لەو سەردەمە بەکار هاتووە و مانای تایبەتی خۆی هەیە؛ ئەو مانایە نادەن کە ئێمە رۆژانە بەکاری دەهێنین و لێی تێدەگەین، جگە لەوەش وەرگێرانی ئەو ووشانە بۆ کوردییەکەی لە نرخ و ماناکەی تێک دەدات و لە هەمان ئەو ئاستە نابێت، واتە مانای پر بە پێستی خۆی لە دەست دەدات، بۆیە نەکراوەتە کوردی و هەروەکو خۆی دانراوە، بەڵام بۆ ئەوەی خوێنەر و مێژوونووسان لە

هەواڵەی کتێب

پێناسەی زاراوەکان ئاشنا بن، ئەوا لە (شیکردنەوەی زاراوەکانی عوسمانی) پێناسە کراوە و روون کراوەتەوە، لە هەمان کاتیشدا زاراوە هەیە، کە زانراوە لە ماناکەی ناگۆردێت، وەرگێردراوەتە سەر زمانی کوردی.

• جگە لەوانەی کە باسمان کرد بەڵگە هەیە، لە چەندین لاپەڕە پێک هاتوون، ئەو چەند لاپەڕەیەش باسی
یەک بابەتی دیاری کراو دەکات، بۆیە لەناویان تەنیا یەک لاپەڕە وەرگێردراوە، چونکە هەموو لاپەڕەکان
7 هەمان بابەت باس دەکەن، جیاوازیەکی ئەوەتۆیان تێدا نییە، بەڵام ئەگەر ئەو چەند لاپەڕەیە باسی چەند
بابەتێکیان کردبێت، یاخود هەر هەمان بابەت بەڵام بە شێوازی جیاواز باس کرابێت ، واتە هەر لاپەرەیەک
بە شێوازێکی جیاواز باسی بابەتەکەی کردبێت، لێرەدا ئەگەر لە بابەتەکە جیاوازی بەدی کرابێت، هەمووی
وەرگێردراوە.

• دووبارە بوونەوەی بەڵگە، کەمێک لە بەڵگەکان هەندێک بابەتی دیاریکراو دووبارە بوونەوەی بەڵگەی
تێدایە؛ واتە هەمان بابەت لە جیاتی ئەوەی هەمان ژمارەی بدرێتی، وەکو ئەوەی لە سەرەوە باسمان کرد،
8 بابەتەکە لە چەند لاپەرەیەک پێک هاتووە، ئینجا لە جیاتی ئەوەی هەمووی کۆ بکرێتەوە و هەمان ژمارەی
بدرێتی، کەچی بە پێچەوانەوە هەمان بابەت ژمارەی جیاجیایان دراوەتێ، لێرەدا بە ناچاری هەمان بابەت
کە لە ژمارەی جیاجیا پێک هاتووە، وەرگێردراوە، چونکە ژمارەیان جیایە و هەمان ژمارەیان نەدراوەتێ.

• لە هەندێک بەڵگەدا لە کاتی نووسینەوەی رووداوەکان و زانیاری لە بارەی ناوچەکانەوە بە گشتی باسی
9 بابەتەکان کراوە، بۆ نموونە شوێنی عەرەب نشینیش باس کراوە؛ لێرەدا تەنیا ئەوەی پەیوەندی بە کورد و
ناوچەکانی کوردییەوە هەیە وەرگێردراوە.

• لە نێو بەڵگەکاندا دەستەواژەی دووبارە و رستەی دووبارەی تێدا بەرچاو دەکەوێت، لێرە دا نووسەر لە
10 کاتی نووسینەوەی نووسراوەکەدا هەمان زانیاری یاخود دەستەواژەی دووبارە کردۆتەوە و هەمان زانیاری
نووسیوەتەوە.

• لە بارەی ساڵی بەڵگەکان ئەوا بۆ ڕیزبەندی بەڵگەکان تەنیا ساڵی کۆچی بەکار هاتووە، پشت بە مانگ
و ڕۆژەکەی نەبەستراوە؛ جگە لەمانەش ساڵی ناو بەڵگەکان بە گوێرەی زانیاری ناو بەڵگەکە و ئەوەی
سەر بەرگەکەی گۆڕانکاری بەسەر دادێت، واتە نووسەر لە کاتی نووسینەوەی بەڵگەکەی ئەم ساڵەی
11 نووسیوەتەوە کە بەڵگەکەی تێدا نووسیوەتەوە، کەچی کە گەیشتۆتە لای پاشا ئەو ساڵەی نووسیوەتەوە
کە نووسراوەکەی تێدا بینیوە، هەندێک جاریش ساڵی جێبەجێ کردنەکەی لەسەر نووسراوە، واتە لە یەک
نووسراودا مەبەست بەڵگەکەیە چەند ساڵێکی جیاواز بەرچاو دەکەوێت.

• هەندێك ساڵ کە لە ناو بەڵگەکاندا ئاماژەی پێکراوە، بە کورتکراوی نووسراوەتەوە، بۆ نموونە دەڵێت
12 ساڵی (٢٧) لێرەدا مەبەستی ساڵی (١٢٢٧)ە، کە ١٢٠٠ ەکەی فرێ داوە، یا ئەگەر نووسرابێت ساڵی (٣٣٦)
ئەوا لێرە مەبەستی ساڵی (١٣٣٦)ە، کە ١٠٠٠ ەکەی فرێ داوە.

وەرگێر

هەواڵنامەی کتێب

شیکردنەوەی زاراوەکانی عوسمانی

ئاڵای (الای)	ئاڵای بە مانای کۆمەڵ، قەڵەباڵغ دێت، لە زاراوەی سەربازیش ووشەیەکە لە سێ چوار تابور پێک دێت، هەروەها هەر ئاڵایەک سانجەقێکی لە ژێر دەستدا بوو.
ئەعیان (اعیان)	لە سەرەتا بۆ بەدواداچوونی بڕیارەکانی ئەنجوومەنی میللەت ئەنجوومەنێکی تر هەبووە و ئەم ئەرکەیان پێ سپێردراوە، ئیمپراتۆریەتی عوسمانی لە ساڵانی ١٨٧٧ و ١٩٠٨ ئەندامەکانی لەلایەن حکوومەتەوە هەڵبژێردراوە.
ئەنبار	شوێنێکە بۆ هەڵگرتنی زەخیرە و هەموو کەلوپەلێک بەکارهاتووە.
ئەنجوومەنی واڵا (مجلسی والا)	ئەنجوومەنی واڵا لە ساڵی ١٨٣٧ دامەزرا، ئەم ئەنجوومەنە کاری ئەوە بوو، داواکاری نێوان دەوڵەت و خەڵک جێبەجێ بکات، لە ساڵی ١٨٦٧ هەڵوەشایەوە و لە شوێن ئەو شورای دەوڵەت دامەزرا.
ئستەبڵی عامیرە (اصطبل عامره)	تەوێلەی کۆشکی پاشا.
ئۆچاقلق (اوجاقلق)	ئەو زەوییانەن کە جیاکرابوونەوە و داهاتەکانیان بۆ پارێزگارانی قەڵا و کۆگای چەک دەڕۆیشت.
ئۆن باشی (اونباشی)	ئەو سەربازەیە کە قوماندانیەتی ١٠ کەسی کردووە، ئەمەش لە نێوان کەس و چاوشەکە دەبێت.
ئیستدعانامە (استدعانامە)	ئەم نووسراوەیە وەکو داواکاری بۆ دەوڵەت دەنووسرێت، بەڵام مۆر و پولی لەسەرە .
ئیستعلامنامە (استعلامنامە)	ئیستعلام واتە بە نووسراو داوای زانیاری کراوە، هەرچی ئیستعلامنامەیە ئەوا ئەو نووسراوە بووە، بەڵگەی لەگەڵ بووە.
ئیستیناف (استیناف)	دووبارە دەست پێکردنەوە، ئەو بڕیارەی کە لە دادگای سەرەتایی دەدرا، بۆ ئەوەی بڕیارەکە هەڵبوەشێنرێتەوە سەردانی دادگایەکی سەرووتر واتە لە ئەو بەرزتر دەکرا، تا بڕیارەکە هەڵبوەشێننەوە.
بابی عالی	بنکەی سەدری ئەعزەم، دیوانی هومایۆن لەگەڵ نەزارەتی ناوخۆ و دەرەوە و فەرمانگەی شورای دەوڵەت دەگرێتەوە.
باش کاتیب (باش کاتب)	نووسەری یەکەم یاخود سەرۆکی نووسەران، ئەرکەکەشی لە فەرمانگە فەرمییەکاندا سپێردراوە بە نووسینی نووسراو.
باش کیتابەت (باش کتابت)	کیتابەت واتە پیشەی نووسین، باش کیتابەت یەکسانە بە باش کاتیبی، واتە سەرۆکی نووسین.
باشبوغ	قوماندانی سەربازی ڕێک نەخراو یاخود نارێک.
باش مودیرەت (باش مدیرت)	باش بە مانای سەرۆك یاخود یەکەم دێت. مودیرەت واتە بەڕێوەبردنی کاروبارەکان؛ هەرچی باش مودیرەتە بە مانای بەڕێوەبەرایەتی یەکەم یاخود بەرپرسی یەکەمی بەڕێوەبەرایەتی دێت.
بەرائەتی شەریفە	واتە پاکانەی ئەستۆ و خۆبەرێکردن، لە سەردەمی ئیمپراتۆریەتی عوسمانی بۆ وەرگرتنی زەوی کشتوکاڵی یاخود دامەزراندن دەبووایە لەلایەن پاشاوە یاخود دەوڵەت بەرائەتی شەریفە واتە پاکانەی ئەستۆ وەربگیرێت.
برادەر زادە	برادەر زادە منداڵی خوشک و برا، هەروەها برازا، پورزا، خاڵۆزا دەکات.
برادەری	واتە برا.
بلۆک (بلوک)	دەستەی سەربازی.

هەوارنامەی کتێب

بلۆک باشی (بلوک باش)	سەرۆک یاخود بەرپرسی بلۆک.
بینباشی (بیکباشی)	بین بە مانای هەزار کەس دێت، بینباشی، ئەو ئەفسەرەیە یاخود قۆماندانەیە تابورێک بەڕێوە دەبات لە هەزار سەرباز پێک هاتووە.
پلەی حەرەمەین (درجه حرمین)	بەو کەسە ووتراوە کە تۆبەی کردووە و حەرامی لە خۆی قەدەغەکردووە. زیاتر لە کاتی حەج کردن دەچووە پلەی حەرەم و خراپە و کاری بەدی لە خۆی حەرام دەکرد. لەلایەکی تر لە سەردەمی کۆندا چینی زاناکان دەگرێتەوە کە لە دوای پایەی میسر لە پێش پلەوپایەی ئیستەنبوڵ پلەیەکی بەرزە.
تابور	لەشکری سەربازی، کەرتی سوپا.
تاتار	نامەی گواستۆتەوە بۆ ناوچەکانی تری دەوڵەت، جولەی زۆر خێرا بووە، جگە لە ناوی تاتار ئەوەی ئەو کارەی کردووە ناوی (ساعی، پۆستە، قاسد، برید)یشی پێ ووتراوە، لە کاتی خۆیدا تاکی تاتار بە خێرا ڕۆیشتن بەناوبانگ بووە، بۆیە بەم مانایەی پێیان ووتراوە تاتار.
تەحسیلدار (تحصیلدار)	ئەو فەرمانبەرەیە کە باج و باجی داهات و بەروبوومی داهات کۆدەکاتەوە.
تەرسانە (ترسانه)	یاخود تەرسخانە ئەمەش ئەو شوێنە بووە کاروباری کەشتییە جەنگیەکانی تێدا دەکرا، واتە کارگەی دەریایی و کاروباری دەریایی تێدا جێبەجێ دەکرا، یەکسانە بە تەرسانەی عامیرە (ترسانه عامره).
تەغار (تغار)	چوار ربە یەك تەغارە.
تەنزیمات (تنظیمات)	لە رووی زاراوەدا بە مانای ڕێکخستن و ڕێکوپێکی و خستنە سەر ڕێگا دێت، لە سەردەمی عەبدولمەجید لە ساڵی ١٨٣٩ ی ٣ی قاسم لە گوڵخانە خوێندرایەوە، بە ناوی رەشنووسی هومایۆنی گوڵخانە بە فەرمانێکی پاشا هەژمار کرا، لەلایەن رەشید پاشای گەورەش وەکو چاکسازی ڕاگەیەندرا، تا ساڵی ١٨٧٧ی جەنگی رووس بەردەوام بوو، دواتر سنووردار کرا؛ ناوە راستەقینەکەی تەنزیماتی خێرخوازی (تنظیمات خیریه) بوو.
تیمار	ئەو زەوییە کشتوکاڵیانەن کە ساڵانە داهاتیان لە نێوان ٣٠٠٠ ئاقچە لەگەڵ ٢٠٠٠٠ ئاقچە بووە، ئەم جۆرە زەوییەش بەو سەربازانە دەدرا کە لە شەڕ سوودیان لێ وەردەگیرا یاخود بەو کەسانە دەدرا کە لە بواری ئایینەوە ئەرکیان پێ سپێردرابوو، ئەمەشیان بۆ ئەوە بوو تا بژێوی ژیانی خۆیان پێ دابین بکەن، واتە لە جیاتی مووچە پێیان دەدرا.
پارە	وشەیەکی فارسیە، یەک قوروش چل پارەیە، یەک پارەش دەکاتە سێ ئاقچە.
پۆست نشین	بە شێخی تەکیە ووتراوە پۆست نشین، لە هەمان کاتدا بە کەسێك ووتراوە کە لە پلەیەك دانیشتووە واتە پلەیەکی هەبووە و کارەکەی بەڕێوە بردووە.
حەرەم (حرم)	ئەو شوێنەیە کە هەموو کەسێك ناتوانێ بە بێ مۆڵەت بچێتە ژوورەوە، بە تایبەتی ئەو شوێنانەی کە تایبەتن بە ئافرەت و ژووری ئافرەت.
جەبەخانە (جبەخانە)	ئەو شوێنە یاخود ئەو کۆگایە بووە هەموو جۆرە چەک و باروت و کەلوپەلی چەکی ئاگری تێدا پارێزراوە.
جەلیلە (جلیلە)	جەلیلە ناوداری گەورە، وەزیر یاخود موشیرەکان هەروەها کە نووسراو بۆ فەرمانگەی ئەوان دەکرا، بەم شێوەیە ڕێزیان لێ دەگیرا، هەروەها لە پلەی ئەوان نزمتر پێیان دەوترا بەهییە یا عالییە.
خاخام	زانا و بەرپرسی یەهودیەکان، واتە کاهین.
خەلافەتپەناهی (خلافتپناهی)	خەلیفە شوێن گرەوەی کەسێک، کە لە دوای پێغەمبەر وەکو وەکیلی پێغەمبەر، ئەرکێک بوو لە ئیسلام داهێنرا، پەناهی واتە پەیوەندی، خەلافەت پەناهی واتە شتێک کە پەیوەندی بە خەلیفەوە هەیە و لەلای ئەوەوە دەردەچێت.
خەیل (خیل)	تاقم، خەڵکێکی زۆر، بە تاقمی سوارەش دێت.

خولعە (خلعە)	ئەو جلە بوو چەند جۆرێکی هەبوو، جۆرەکانیشی جلی ڕێز لێنان، جلی پەشیمانی یاخود جلی مردن بوو، ئەم جلەش لەلایەن پاشاوە بە کەسێک دەدرا.
داعی	ئەو کەسە دەگەرێتەوە کە ئەرکی دوعا کردن و نزا کردنە.
دەرسەعادەت	ئیستەنبۆل پایتەختی ئیمپراتۆریەتی عوسمانی.
دەفتەردار (دفتردار)	سەرۆکی ژمێریاری، بەرپرس لە کاروباری دارایی.
دەفتەر خاقانی (دفتر خاقانی)	دەفتەر خانەشی پێ ووتراوە فەرمانگەیەك بووە کاروباری پارەی دەوڵەت، موڵك و زەوی و زاری بەرێوە دەبرد، بۆ نموونە تاپۆ.
دزدار	پارێزگاری قەڵا.
دوخان	توتن.
دوخانچی	توتنچی؛ ئەو کەسە دەگەیەنێت کە کاری توتن دەکات.
ژورنال	ژورنال دەفتەری رووداوەکان، یاخود دەفتەری رۆژانە.
رایج	رایج بەهاکەی تری، واتە نرخەکەی تری یاخود بەهای رابردووی.
رەدیف (ردیف)	بەو سەربازانە وتراوە رەدیف کە لە دواوەی سەربازی رێکخراو دەوەستان و ئەوانەش لە کاتی پێویست چەکیان پێ دەدرا.
رەژی (رژی)	فەرمانبەرانی فەرمانگەی توتن.
روزهزر و روزقاسم	(Hıdırellez) لە دونیای تورک وەرزێکە جەژنی بۆ ساز دەکرێت، روزی هزر (Ruz-ı Hızır) واتە (رۆژی هزر) کە بە ناوی رۆژی خدری لەز (Hıdırellez) ناو نراوە، بە پێی داستانی ئەو سەردەمە ئەو رۆژەیە لە سەر رووی زەوی پێغەمبەر خدر و ئیلیاس بەیەک گەیشتوون، تاوەکو یارمەتی هەژار و لێقەوماوان بدەن. لە تورکیاش جەژن بۆ ئەم بۆنەیە دەگێردرێت. بە پێی رۆژژمێری زایینی رۆژی خدری لەز لە ٦ مایس، لە کۆنیش بە پێی رۆژژمێری رومی رۆژی ٢٣ نیسان هەژمار دەکرێت. ماوەی نێوان ٦ مایس تا ٨ تشرینی دووەم بە ناوی رۆژەکانی هزر وەرزی هاوین و ماوەی نێوان ٨ تشرینی دووەم تا ٦ مایس بە ناوی رۆژەکانی قاسم وەرزی زستان پێک دەهێنن. بەم شێوەیە رۆژی ٦ مایس تەواو بوونی وەرزی زستان و دەست پێکردنی وەرزی هاوین و رۆژە گەرمەکان نیشان دەدات.
رسوم (رسوم)	باج و باجی گومرگ.
رسومات (رسومات)	فەرمانگەی گومرگ.
ریاسەتپەناهی (ریاستپناهی)	پەیوەستە بە سەرۆکایەتیەوە، کە پابەندە بە کارەکانی پاشا، بۆ نموونە بۆ لایەنی پاشای ریاسەتپەناهی.
ریال	ریال پارەی زیوی ئاسیاوییە، دەکاتە ٢٥ قوروش.
ریکابی هومایۆنی شاهانە (رکاب هومایونی شاهانە)	سەربازە سوارەکانی پاشا.
ریکابی هومایۆنی قەپوچی باشی	بەرپرسی یاخود سەرۆکی دەرگای سەربازە سوارەکانی پاشا.

زەربخانەی عامیرە (ضربخانە العامرە)	ئەو شوێنەیە پارەی دەوڵەتی لێ دروست دەکرا.
سالیانە	ئەو باجەیە ساڵی جارێك وەردەگیرێت، لە پێش تەنزیمات بەشێك لە فەرمانبەران و بەکارهێنراوان کە ئەرك هەبووە، ساڵی جارێك کرێیان پێ دراوە.
سەدارەت (صدارت)	شوێنی کاری سەدری ئەعزەم و پلەکەیەتی.
سەدارەتپەناهی	پەیوەندی بە سەدری ئەعزەمەوە هەیە، واتە ئاماژەیە بۆ سەدری ئەعزەم.
سەدری ئەعزەم (صدر اعظم)	لە دەوڵەتی عوسمانی پلەکەی وەکو سەرۆک وەزیرانی ئێستا بووە، یاخود وەکیلی پاشا بووە.
سەر عەسکەر (سر عسکر)	سەر وشەیەکی فارسیە بە واتای سەر دێت، سەر عەسکەر بە واتاکانی ئێستا بە مانای سوپا سالار، سەر لەشکر، سەرکردەی سوپا، قوماندان دێت.
سەر کاتیب (سر کاتب)	سەرۆک یاخود یەکەم نووسەر.
سەعادەت (سعادت)	واتە خۆشی.
سەفەربەرلیك(سفربرلك)	واتە چوونە شەر، بەو کەسانە وتراوە کە خۆیان ئامادە کردووە تا بچنە شەر یاخود بۆ چوونە شەر لە ئامادەباشی دابوونە.
سەلاملك (سلاملك)	لە کۆشکە گەورەکاندا بەو ژوورە دەوترا کە بۆ پێشوازی کردن لە میوانان تەرخان کرابوو.
سوریچی	ئەم پیاوەیە سەرپەرشتی ئاژەڵە بارهەڵگرەکان یاخود بارگیرەکان دەکات، واتە کرێچیە، وەکو خزمەت بووە، بەکرێ گیراوە تا بارگیرەکان بە رێگا ببات.
سیپاهی (سپاهی)	ئەو سەربازە سوارەیە خاوەنی تیمارە واتە زەوی کشتوکاڵییە، لە لەشکری عوسمانی کۆندا چینێک سەربازی سوارە هەبوو، لە بەرامبەر ئەو دە یەکە (عشر) لە زەوی کشتوکاڵی وەریاندەگرت لەگەڵ ئەو ئاژەڵانەی کە خۆیان بەخێویان دەکرد بەشداری جەنگیان دەکرد، بەڵام کەلوپەلی جەنگی لەلایەن دەوڵەتەوە پێی دەدرا.
سیپاهیدار (سپاهدار)	گەورەترین سەرباز، سەر عەسکەر.
سیلاحشۆر (سلاحشور)	واتە پیاوی چەکدار، ئەو پیاوانە بوونە لە چەك هەڵگرتن و بەکارهێنانی شارەزاییەکی تەواویان هەبووە، لە شەڕەکان بە چەك شەڕیان کردووە.
شاهنشاه	گەورەترین پاشا یا شا، واتە پاشای پاشایان یاخود شای شایان.
شەهبەندەر (شهبندر)	بە واتای باڵیۆز دێت، لە سەردەمی مەحمودی دووەم لە ناو ئیمپراتۆریەتی عوسمانی بۆ پاراستنی بازرگانە موسڵمانەکانی ناوەخۆ، لە نێوان خۆیان کەسێکیان هەڵدەبژارد تا هەر ناکۆکی و لێك تێنەگەیشتنێك هەبێت چارەسەری بکات.
شورای دەوڵەت بە زمانی عوسمانی (شورای دولت)	لە دەوڵەتی عوسمانیدا پێش ئەو دامەزراوەیە، ئەنجوومەنی والا کارەکانی دەکرد، دوای هەڵوەشاندنەوەی ئەنجوومەنی والا، لە ساڵی ١٨٦٨ شورای دەوڵەت دامەزرا، جۆری کارەکەی لە کاری کارگێڕی پێک دەهات، ئەرکەکەشی دۆزینەوەی چارەسەر بۆ کێشە کارگێڕییەکان و دەرکردنی یاسای گونجاو بوو، ئەم دامەزراوەیە تا ساڵی ١٩٢٢ بەردەوام بوو.
چاوش	وشەیەکی تورکیە ماناکەی سەربازی پلە بچووکە، لە ئەمڕۆشمان لە رووی سەربازییەوە بە پلەی پاسەوان دێت.

چەڵتوك (چلتوك)	برنج.
ڤۆیڤۆدە	لە سەردەمی عوسمانیەکان سەر بە خەزینە و فەرمانبەرێک بوو، ئەو داهاتانەی ڕێک دەخست کە لەلایەن ئافرەت، ئەفەندی، سەدری ئەعزەم، وەزیر، بەگی بەگان و بەگی سانجەقەکانەوە دەهات، هەروەها ئەوانە ئەرکێکی تریان هەبوو، ئەویش پاراستنی ئاسایش و ڕێکخستنی شوێنە تایبەتیەکانیان پێ درا بوو، ئەو شوێنەی ڤۆیڤۆدەکانی تێدا بوون، بەهۆی ئەوەی لە بەڕێوەبردنەوە پیاوی هێز بوون، وایکرد بوو ناوە ناوە کێشە بۆ دەوڵەتی عوسمانی دروست بکەن.
عولوفە (علوفە)	ئەو زاراوەیە بوو کە لە سەردەمی عوسمانیەکاندا بەو سەربازانە دەوترا کە سێ مانگ جارێک مووچەیان وەردەگرت.
فەریق (فریق)	تاقم، تیپ، دوو لایەن، کۆمەڵە خەڵکێکی زۆر، بە پلەی سەربازیش دێت، لە کۆن لە چینی سەربازی لە دوای موشیر دەهات، ئەویش گەورەترین پلەی سەربازی بوو.
فرقە	دەستە، کۆمەڵ.
قەپوچوقدار (قپوچوقدار)	ئەرک و خزمەت بوو، ئەو فەرمانبەرانە بوون لە بابی عالی لە ویلایەت لە خزمەتی قەپوکەتهودا دابوون و هەندێک داواکاری والییان جێبەجێ دەکرد.
قەپوچی باشی	بەڕێوەبەری ئەو چینەیە، کە لە بەردەم دەرگای کۆشک وەستاون.
قەپوکەتهودا (قپوکتهودا)	قەپوکەتهودا خزمەتکاری بەر دەرگا بوون.
قەساس (قصاص)	سزای شەرعی بکوژی کوژراو و بریندارکاری بریندارکراوەکەیە، بۆ میراتی کوژراو داوای قەساس دەکەن، وەک بکوژیان قەساس کرد.
قپوچی باشی (قپوچی باشی)	قەپوچی بە دەرگای فەرمانگە و شوێنە فەرمییەکانی دەوڵەت دەوترا کە خەڵک بۆ ئیشوکارەکانیان لەم دەرگایە دەچوونە ژوورەوە و دەهاتنە دەرەوە، بێگومان ئەو دەرگایانەش بەرپرس و سەرۆکیان هەبووە، جگە لەوە قەپوچی باشیش پلەیەک بووە دراوەتە فەرمانبەرانی دەوڵەت، بۆ نموونە ریکابی هومایۆنی قەپوچی باشی (رکاب همایونی قپوچی باش).
قۆڵ ئاغا (قول اغا)	بە واتای قۆڵ، لێرەش قۆڵی ئاغا یەکسانە بە ئەفسەری قۆڵەکی تابور، یا خود یاریدەدەری بینباشی، قۆڵی ڕاست و چەپی ئاغا.
قولی	قول؛ ئەو پیاوەیە بۆ ئەرك جێبەجێ کردن دەکرێت، هەرچی قولی؛ ئەو فەرمانبەرەیە بۆ چاودێری کردنی سەربازانی دوژمن و سەرپەرشتی کردنی زەوی و زار ئەرکی پێدەدرێت.
قوماندان	قوماندان سەرۆک یاخود بەرپرسی ئەفسەر دەکات، وەکو قوماندانی تابور، قوماندانی لەشکر، قوماندانی ئالای، قوماندانی ژاندارمە.
قۆناغ (قوناغ)	قۆناغ واتە مەنزل، لەسەر ڕێگا بۆ گەشتیاران و کاروانچیان دروست دەکرا، تا تێدا بحەسێنەوە و بخەون، هەروەها بۆ دەستنیشانکردنی دووری شوێنێک دەیانووت سێ قۆناغ یاخود چوار قۆناغ دوورە، واتە چەند قۆناغ لە نێوان ئەو دوو ناوچەیە هەبووایە هەژمار دەکرا، جگە لەوە بە کۆشکی پاشا و گەورەکان دەوترا قۆناغ یا قۆناق. فەرمانگەی حکومەتیش پێی وتراوە قۆناغ وەکو قۆناغی حکومەت، کە هۆبەیەک لە هۆبەکانی فەرمانگەی فەرمی حکومەت پێی دەوترا قۆناغی حکومەت.
قیە	دەکاتە گرانی ٤٠٠ درهەم، بۆ دە یەکیش بە واتای کیلۆ دێت، کە بە قورسایی ١٠٠٠ گرام دەکات.
کەتهودا (کتهودا)	واتە خزمەتکار ئەوانەی پلەکەیان لە فەرمانبەر نزمتر بوو، پێیان دەوترا خزمەتکار.
کەلەك (کلك)	ئەو پارچە دارانەن کە بە ئاو ئەستوور کراون و یەك لە دوای یەك لە پاڵ یەکتر بە داو بەیەکتریەوە بەستراونەتەوە و تەختەیەکیان لێ پێکهێنراوە، ئەمەش بۆ گواستنەوەی مرۆڤ و کەلوپەل لە ڕووبارەکانی جەزیرە بە تایبەتی لە دیجلە بەکار هاتووە، ئەم کەلەکە بە گوێرەی گەورەییەکەی بۆ بەڕێوەبردنی ٢ تا ٦ پیاوی پێویستە. دوای تەواو بوونی گەشتەکە بە تایبەتی لە سەر ڕووباری دیجلە تا دەگاتە بەغداد بەشی دارەکانی کەلەکەکە زۆر جار بە نرخێکی هەرزان دەفرۆشرا، هەروەها قازانجی ڕاستەقینەی کەلەکچیەکان لەو کرێیە پێك هاتبوو، کە لە کاروانچیەکان وەریاندەگرت. ئەو کەلەکچیانە لەسەر ڕووباری دیجلە تا خوارەوە کەرستەی بیناکاری و دانەوێڵە و باری گرانیشیان بار دەکرد. لە جەنگی جیهانی یەکەم سەربازیشیان پێ گوازراوەتەوە.

هەواڵەی کتێب

کیل	کیل، بۆ پێوانی دانەوێڵە بەکارهاتووە.
گاردیان	فەرمانبەری گرتووخانە.
مەشروتیەت (مشروطیت)	مەشروت واتە مەرجدار کە پەیوەستە بە مەرجەکانەوە، مەشروتە واتە لەلایەن یەکەم خاوەنیەوە بە مەرجی نەفرۆشتن بۆ میراتگرەکانی بەجێی هێشتووە، ئەویش وەکو خانوو، زەوی کشتوکاڵی، نەخۆشخانە، مزگەوت، هەرچی مەشروتیەتە ئەوا ئەو حوکمدارە دەگرێتەوە کە لە ژێر دەسەڵاتی سەرۆکایەتیە.
مەمالیکی مەحروسەی شاهانە (ممالیکی محروسە شاهانە)	ووڵاتی عوسمانی.
مەمالیك (ممالك)	ووڵاتەکان، مەملەکەتەکان، خاکی ووڵاتێك.
مەملوک (مملوک)	کەسێک پارەی هەبێت، یاخود بەندە، کۆیلە.
مەنزل	لە بنەڕەتدا وشەیەکی عەرەبیە، بە زۆر مانا دێت، ئەوەی لە زمانی عوسمانیدا پێویستە بە مانای کۆشک، شوێنی کوشک، سەرە ڕێگای یەک ڕۆژ دێت، یاخود بە مانای دووری نێوان دوو کۆشک دەکات، تاتارەکان لە کاتی بردنی پۆستە بۆ ناوچەکانی تر، لەم مەنزیلانە هاتوونەتە خوارەوە و حەساونەتەوە، هەروەها ئەسپیان گۆڕیوەتەوە، یاخود شەویان لەوێ بەسەر بردووە.
موشیر (مشیر)	بە مانای ئاماژە پێکردن دێت، لەلایەکی تر لە چینی سەربازی لەگەڵ وەزارەت یەکسانە، کە گەورەترین پلەی سەربازیە، بۆ نموونە موشیری لەشکر، موشیری تۆپخانە.
موعەججەلە (معجلە)	موڵکی میریە و لە وەقف دیارە، هەر لە وەقف مامەڵەی بۆ دەکرێت، کە پارەکەی پێش وەختە دەدرێت. واتە بە شێوەی بەکایەتی و وەرگرتنی پارەی پێشەکی لەلایەن ئاوقافەوە دەبێت.
موقاتەعە (مقاطعە)	ووشەی موقاتەعە هەر لە سەرەتاوە، ئەو زەویانە بوونە کە خاوەنداریەتی بۆ دەوڵەت یاخود وەقفەکان بووە، بە کرێ دراوەتە کەسی تایبەت و دامەزراوەکان بە شێوەی ڕێککەوتن بووە، جگە لەوەش بڕی پارەکە دیاری دەکرا و ئەو پارەیەش ڕاستەوخۆ دەچووە خەزینەی دەوڵەت.
میعمارباشی (معمارباشی) (سەرۆکی بیناسازی)	سەرۆکی بیناسازی، کاری سەرپەرشتیکردنی بیناسازی، هەروەها لە پیشەکەی خەریکی دابەشکردن و ڕێکخستنی کارەکەی بووە.
نازر (ناظر)	لە بینین هاتووە، واتە سەیرکردن، کە لە هەموو شوێنێک ئامادە و سەیرکەرە، ئەرکەکەشی بەڕێوەبردن و بەڕێکردنی کاروبارەکانە، وەکو نازری دارایی.
نەزارەت (نظارت)	لە زاراوەی بینین هاتووە؛ واتە چاودێری کردن و بینینی دەورووبەر. لەلایەکی تر بە مانای سەرۆکایەتی و بەڕێوەبردنی کاروبارەکان دێت. بە زاراوەی ئێستا بە مانای وەزارەت دێت.
همایۆن (همایون)	پاشا.
وەکالەتپەناهی (وکالتپناهی)	پیشەی سەدری ئەعزەم، ئەو کارەیە کە پەیوەندی بە سەدری ئەعزەمەوە هەیە، یەکسانە بە سەرۆکی بریکار.
یوزباشی	لە بنەڕەتدا بە مانای ١٠٠ کەس دێت، لە رووی سەربازییەوە ئەو ئەفسەرە دەگرێتەوە کە قۆماندانیەتی یەک بلۆک سەرباز دەکات لە ١٠٠ سەرباز پێکهاتوون، بۆ نموونە یوزباشی سوارە، یوزباشی پیادە، یوزباشی ژاندارمە، یوزباشی ڕەدیف.
یوک	یوک بە مانای بار دێت، هەڵگرتنی بار ئینجا چ لەلایەن مرۆڤەوە بێت یاخود ئاژەڵ وەکو بارگیر و ئەسپ و گوێدرێژ، لەلایەکی تر بە مانایەکی تریش دێت کە یەک یوک دەکاتە بڕی ٥٠٠ هەزار قورش.

کۆد و ووشەی ڕەسەنی کۆدەکان

A.AMD.	Bab-i Âsafî Âmedî Kalemi	بابی عەسافی
A.DVN.	Sadaret Divan Kalemi Evrakı	سەدارەت، کاغەزەکانی دیوانی قەڵەم
A.E.I. ABDÜLHAMİD.	Ali Emiri Tasnifi I. Abdülhamid	پۆلینکردنی میری عەلی، عەبدولحەمیدی یەکەم
A.E.III. OSMAN.	Ali Emiri Tasnifi III. Osman	پۆلینکردنی میری عەلی، عوسمانی سێیەم
A.E.III.AHMED.	Ali Emiri Tasnifi III. Ahmed	پۆلینکردنی میری عەلی، ئەحمەدی سێیەم
A.E.III.MUSTAFA.	Ali Emiri III. Mustafa	پۆلینکردنی میری عەلی، مستەفای سێیەم
A.MKT.	Sadaret Mektubi Kalemi	سەدارەت، قەڵەمی تۆمار
A.MKT.DV.	Sadaret Mektubi Kalemi Deavî	سەدارەت، دیوانی قەڵەمی تۆمار
A.MKT.MHM.	Sadaret Mektubi Kalemi Mühimme	سەدارەت، قەڵەمی تۆمارە گرنگەکان
A.MKT.MİTM.	B.E.O. Sadaret Evrakı	بابی عالی، کاغەزەکانی سەدارەت
A.MKT.MVL.	Sadaret Mektubi Kalemi Meclis-i Vala	سەدارەت، قەڵەمی تۆماری ئەنجوومەنی والا

هەواڵنامەی کتێب

A.MKT.NZD.	Sadaret Mektubi Kalemi Nezaret Ve Devair	سەدارەت، قەڵەمی تۆماری نەزارەت و دیوان
A.MKT.UM .	Sadaret Mektubi Kalemi Umum Vilayet	سەدارەت، قەڵەمی تۆماری گشت ویلایەتەکان
BEO.	Babıali Evrak Odası	کاغەزەکانی ژووری بابی عالی
C.AS.	Cevdet Tasnifi Askeriye	جەودەت، پۆلینکردنی سەربازی
C.EV.	Cevdet Evkaf	جەودەت، ئاوقاف
C.NF.	Cevdet Nafia	جەودەت، نافیە
C.T.	Cevdet Timar	جەودەت، تیمار
DH.EUM.EMN.	Dâhiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Müdüriyet Şubesi	نەزارەتی ناوەخۆ، یەکەی بەڕێوەبەرایەتی ئەمنیەتی گشتی
DH.EUM.MKT.	Dâhiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Posta Mecmuası	نەزارەتی ناوەخۆ، بەڕێوەبەرایەتی کۆمەڵەی پۆستەی ئەمنیەتی گشتی
DH.I.UM.EK.	Dâhiliye Nezareti İrade-iUmummiye Ekleri	نەزارەتی ناوەخۆ، پاشکۆی فەرمانی گشتی
DH.ID.	Dâhiliye Nezareti İrade	نەزارەتی ناوەخۆ، فەرمان

هەواڵنامەی کتێب

DH.MB.HPS.	Dâhiliye Nezareti Meban-i Emiriye-Hapishâneler	نەزارەتی ناوەخۆ، بینایەکانی میری-گرتووخانەکان
DH.MB.HPS.M.	Dâhiliye Nezareti Meban-i Emiriye Hapishâneler Müdüriyeti	نەزارەتی ناوەخۆ، بەڕێوەبەرایەتی گرتووخانەکانی بینایەی میری
DH.MKT.	Dâhiliye Nezareti Mektubi Kalemi	نەزارەتی ناوەخۆ، قەڵەمی تۆمار
DH.ŞFR.	Dâhiliye Nezareti Şifre Kalemi	نەزارەتی ناوەخۆ، قەڵەمی شیفرە
DH.SN.THR.	Dâhiliye Nezareti Sicill-i Nüfus idare-i umumiyesi tahrirât Kalemi	نەزارەتی ناوەخۆ، تۆماری ناسنامە، فەرمانی گشتی قەڵەمی تۆمارکردن
DH.TMIK. M.	Dâhiliye Nezareti Tesr-i Muamelat Ve Islahat Komisyonu Muamela	نەزارەتی ناوەخۆ، مامەڵەی قۆمیسیۆنی چاکسازی و مامەڵەی بەپەلە
DH.TMIK.S.	Dâhiliye Nezareti Tesrî-i Muamelat ve Islahat Komisyonu	نەزارەتی ناوەخۆ، قۆمیسیۆنی چاکسازی و مامەڵەی بەپەلە
DH.UMVM.	Dâhiliye Nezareti Umur-i Mahalliyye Ve Vilayat Müdürlüğü Kataloğu	نەزارەتی ناوەخۆ، کاروباری دارایی و کەتەلۆگی بەڕێوەبەرایەتی ویلایەت
HR.MKT.	Hariciye Nezareti Mektubi Kalemi Evrakı	نەزارەتی دەرەوە، کاغەزەکانی قەڵەمی تۆمار

هەواڵنامەی کتێب

HR.SYS.	Hariciye Nezareti Tahrirat-ı Hariciye Odası	نەزارەتی دەرەوە، ژووری تۆماری دەرەوە
I.AS.	Irade Askeri	فەرمانی سەربازی
İ.DH.	Irade Dâhiliye	فەرمانی ناوەخۆ
I.DUIT.	Irade Dosya Usulü Iradeler Tasnifî	ڕێگاکانی فەرمانی دۆسیە، پۆلینکردنی فەرمان
I.HB.	Irade Harbiye	فەرمانی جەنگی
I.HUS.	Irade Hususi	فەرمانی تایبەتی
İ.ML.	Irade Maliye	فەرمانی دارایی
İ.MMS.	Irade Meclis-i Mahsus	فەرمانی ئەنجوومەنی تایبەت
I.MVL.	Irade Meclis-i Vâlâ	فەرمانی ئەنجوومەنی والا
I. ŞD.	Irade Şura-yı Devlet	فەرمانی شورای دەوڵەت
İ.TAL.	Irade Taltifat	فەرمانی ڕێزگرتن و بەخشین
İE.EV.	Ibnulemin Tasnifi Evkaf (Vakıf)	پۆلینکردنی وەقفی ئیبنولئەمین
MF.MKT.	Maarif Mektubi Kalemi	قەڵەمی تۆماری مەعاریف
MV.	Meclis-i Vükela Meclis-i Vükela Matbataları	ئەنجوومەنی بریکارەکان، چاپکراوەکانی ئەنجوومەنی بریکارەکان

هەواڵنامەی کتێب

MVL.	Meclisi Vâlâ	ئەنجوومەنی والا
MVL.	Meclis-i Vâlâ Meclis-i Vâlâ Evrakı	ئەنجوومەنی والا، کاغەزەکانی ئەنجوومەنی والا
Ş.D.	Şura-yı Devlet Evrak	کاغەزەکانی شورای دەوڵەت
Y.A.HUS.	Yıldız Sadâret Hususi	ئەستێرە، تایبەت بە سەدارەت
Y.MTV.	Yıldız Mütenevvi Maruzât Evrakı	ئەستێرە، کاغەزی داواکاریە وون بووەکان
Y.PRK. AZJ	Yıldız Perakende, Arzuhâl ve Jurnaller Kataloğu	ئەستێرە، نارێك، کەتەلۆگی داواکاری و ژورنال
Y.PRK.ASK.	Yıldız Tasnifi Perakende Evrakı Askeri Maruzat	ئەستێرە، پۆلینکردنی نارێکی کاغەزەکانی داواکاری سەربازی
Y.PRK.DH.	Evrakı Dâhiliye Nezareti Maruzatı	کاغەزەکانی داواکاری نەزارەتی ناوەخۆ
Y.PRK.PT.	Yıldız Perakende Posta ve Telgraf	ئەستێرە، پۆستە و تەلەگرافی نارێك
Y.PRK.SH.	Yıldız Tasnifi Perakende Evrakı Sıhhıye Nezareti Maruzatı	ئەستێرە، پۆلینکردنی کاغەزی داواکاریە نارێکەکانی نەزارەتی تەندروستی
Y.PRK.UM.	Evrakı Umum Vilayetler Tahriratı	کاغەزی گشتی، تۆماری ویلایەتەکان

هەوالنامەی کتێب

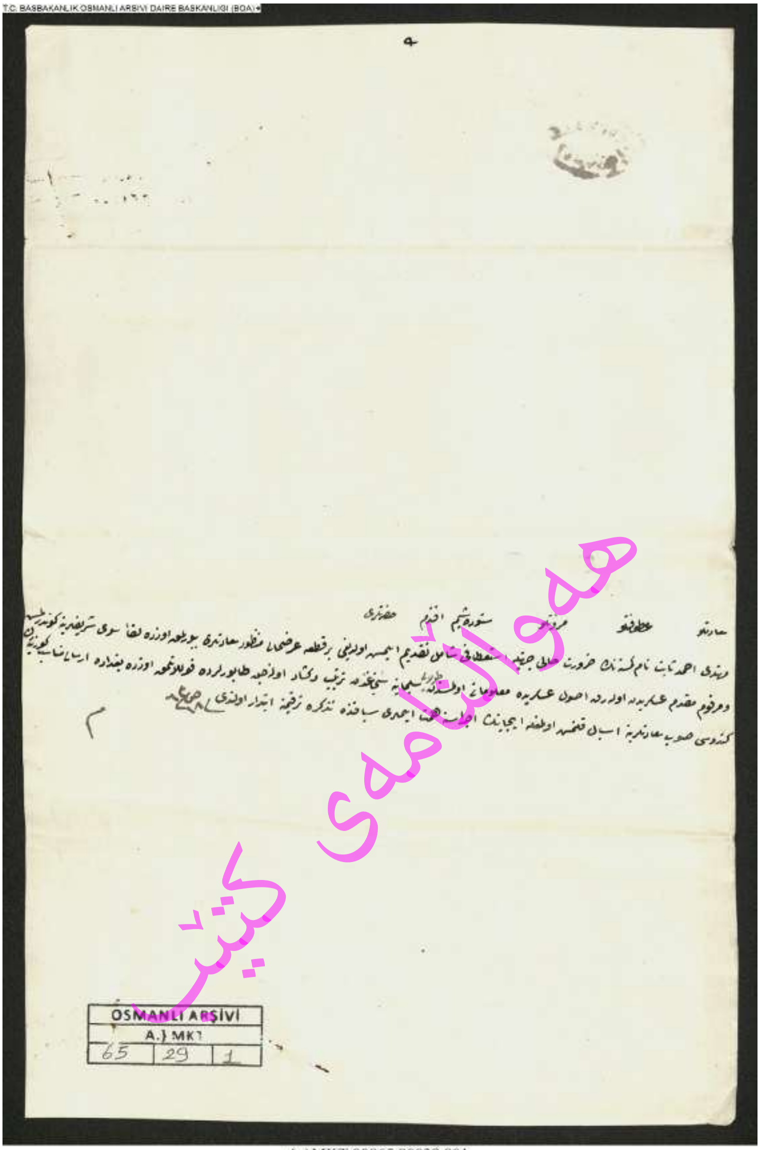

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.00065.00029.001

<table dir="rtl">
<tr><th>A.MKT.</th><th>00065.00029</th><th>18 سەفەر 1263</th></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ جەنابی میری میرانی ستودەشیم ئەفەندی
ئەحمەد سابت (احمد ثابت) خوا هیدایەتی داوە و هاتۆتە ناو ئایینی ئیسلام، لەبەر خراپی بژێوی ژیانی داواکاریەکی پێشکەش کردووە، لەسەر فەرمانی میری میران بۆ شەریفەکان نێردراوە، ناوبراو کاتی خۆی لە لایەنی سەربازی خزمەتی کردووە، لەبەر ئەوەی زانیاری لە بارەی سەربازیەوە هەیە، بۆیە لەو تابورانەی کە لە سانجەقی سلێمانی رێك دەخرێت، شوێنێکی بۆ دابین دەکرێت، بەڵام گونجاوترە بنێردرێتە بەغداد، خۆشی داوای کردووە بۆ لایەنی میری میران بنێردرێت، بۆ جێبەجێ کردنی کارەکە هیممەت بکرێت لە ئەنجامدانی، بۆ ئەم مەبەستەش نووسراوی بە پەلە نووسراوەتەوە، لە 18 سەفەر 1263.</td></tr>
</table>

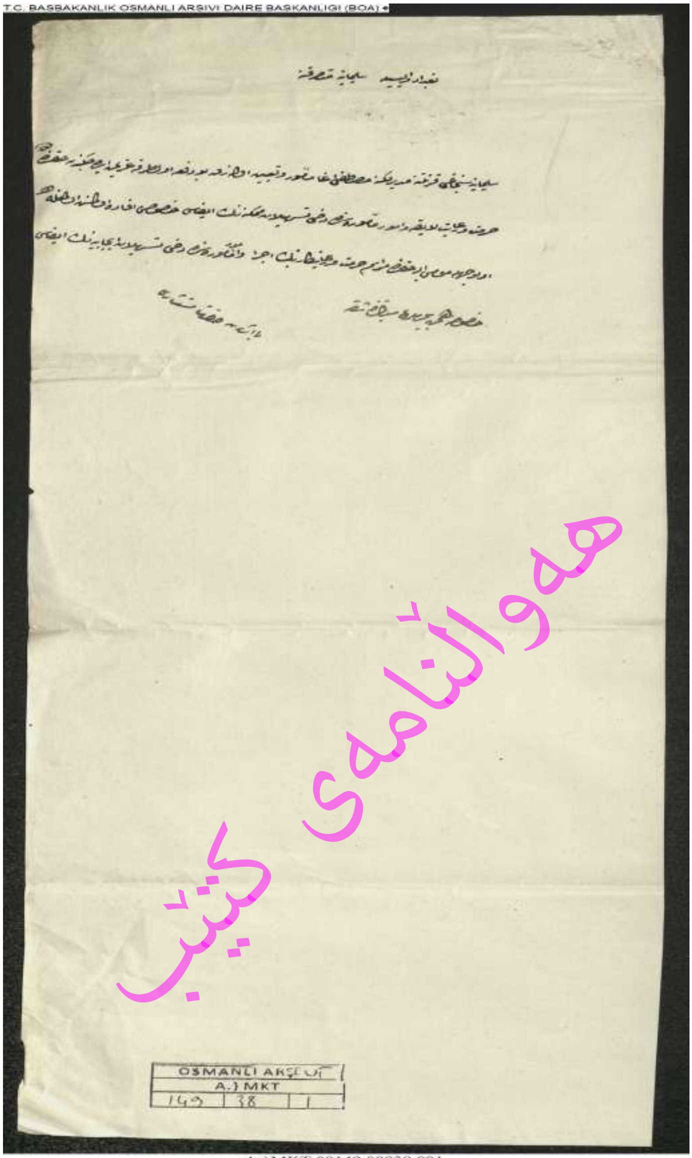
T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)
OSMANLI ARŞİVİ
A.} MKT
149 | 38 | 1

A.}MKT.00149.00038.001

هەواڵنامەی کتێب

A.MKT.	00149.00038	20 شەوال 1264

٧٧٥

بۆ والی بەغداد و موتەسەرفی سلێمانی
لە سانجەقی سلێمانی، مستەفا ئاغا لە بەرێوەبەرایەتی خانەی پاراستن ئەرکی پێ دراوە و دامەزراوە، ئەمجارە لە بارەی رۆیشتنی بۆ ئەم شوێنە رێزی لێ بگیرێت و ئاماژەی پێکراوە کە لە کاروباری ئەرکەکەیدا هاوکاری بکرێت، بۆ ئەم رێزگرتن و هاوکاری کردنی ناوبراو ئاسانکاری بکرێت و هیممەت بکرێت، نووسراو کراوە.

بە ئاماژەی جەنابی راوێژکار

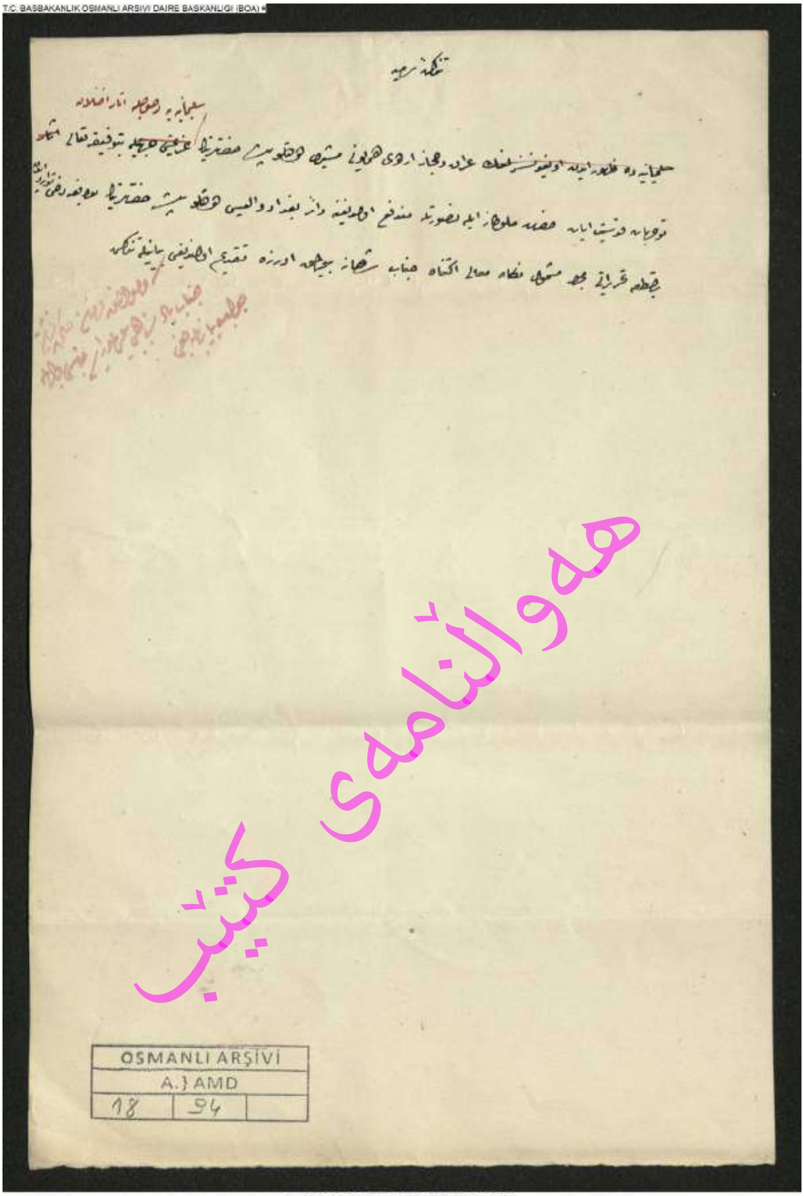

هەواڵنامەی کتێب

A.}AMD.00018.00094.001

18 رەجەب 1266	00018.00094	A.AMD.

نووسراوی سەدری ئەعزەم
لە لەشکری هومایۆنی عیراق و حیجاز، موشیری جەنابی پاشا گەیشتۆتە سلێمانی، لەسەر ئەم ئاژاوەیەی کە لەوێ روویداوە، لەگەڵ جەنابی ملوکانە گفتوگۆی کردووە، باس لەوە کراوە کە بە چ شێوازێك لەناوبردراوە، بۆ ئەمەش والی بەغداد جەنابی پاشا پارچەیەك نووسراوی هاتووە، لەسەر فەرمانی جەنابی شاهانە پێشکەش کراوە، بە راگەیاندنی نووسراو بکرێت.

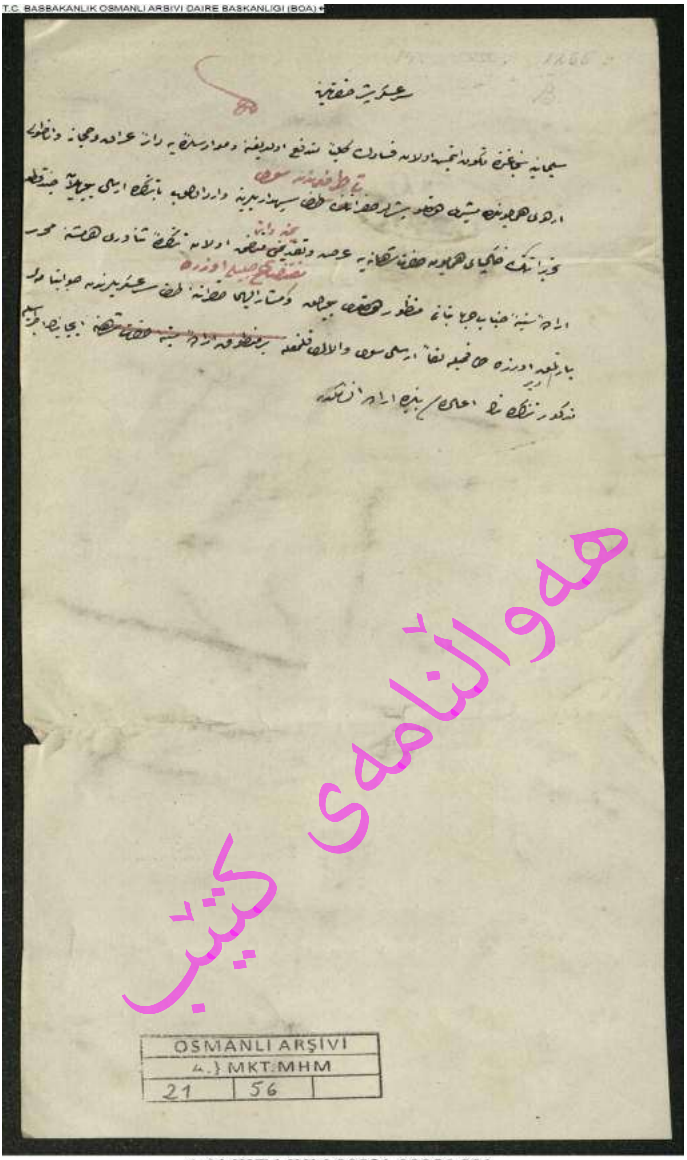

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00021.00056.001

1266 ڕەجەب 14	00021.00056	A.MKT.MHM.

بۆ جەنابی سەر عەسکەری پاشا
ئـەو گـرژی و تێکچوونـەی کـە لـە سـانجەقی سـلێمانی ڕوویـداوە، بـە تەواوەتـی کۆتایـی پێهاتـووە، بابەتەکـەش بـە تەواوەتـی لەلایـەن جەنابـی موشـیرەکانی لەشـکری هومایۆنـی عیـراق و حیجـاز و ئەنـادۆڵ ڕوون کراوەتـەوە و بـە نـووسراو بـۆ سـیپاهیدار نێـردراوە، ئـەو چەنـد پارچـە نووسراوانـەی کـە نێـردراوە، پێشکەشـی جەنابـی شـاهانە کـراوە و نیشـانی دراوە، لـە پەراوێـزی نـووسراوی بەپەلـە فەرمانـی پاشـا دەنووسرێتـەوە، هەروەهـا لەلایـەن سەرعەسـکەرەوە وەڵام بـۆ جەنابـی ناوبـراوان دەنووسرێـت، هاوپێچەکـەی بـۆ والا دەنێردرێـت، بـە جێبەجـێ کردنی نـوسراوی ناوهاتوو بنێردرێتـەوە، فەرمـان بـۆ ئەفەندیمـە.

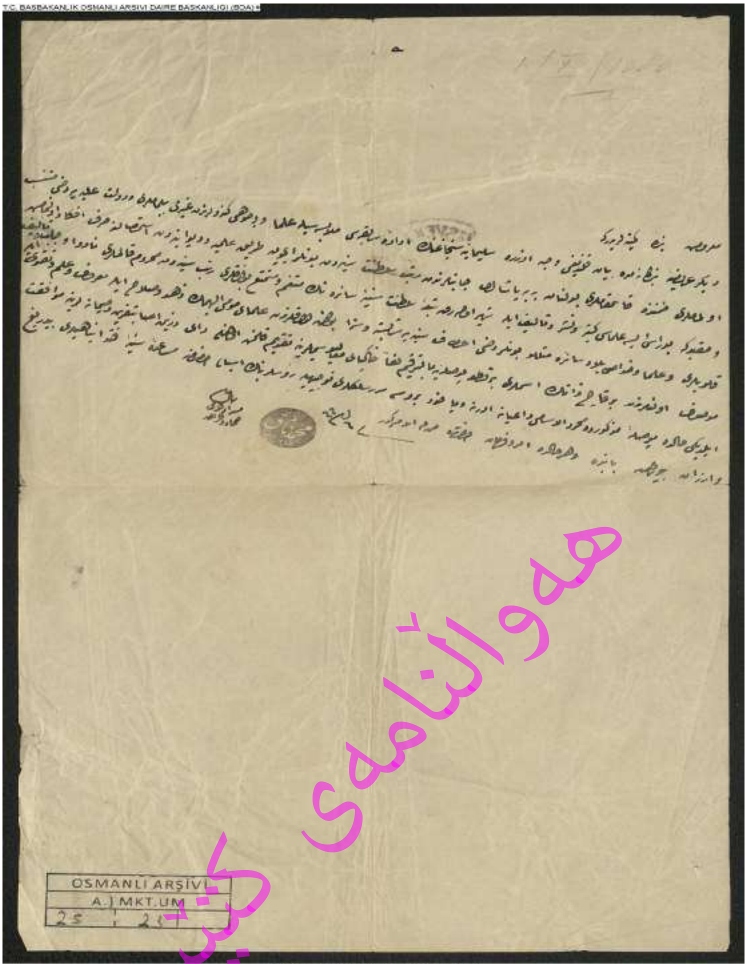

A.}MKT.UM.00025.00023.001

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>A.MKT.UM.</td><td>00025.00023</td><td>6 شەوال 1266</td></tr>
<tr><td colspan="3">راگەیەنداروی بەندەیەکتانە کە هیچ نرخێکی نییە
لە سەر داواکاریەکەی تری بەندەمان کە راگەیەندرا بوو، بە بەراوردکردنی کارگێری پێشووی سانجەقی سلێمانی، زاناکان لە خۆیان زیاتر کەسی تر نایانناسێت و بە پەیوەست نەبوونیان بە دەوڵەتی عالیە، لەلایەن ئەو پاشایانەی کە قائیمقامیەتیان وەرگرتووە، ئەمانە لە سەڵتەنەت سوودیان لێ وەرنەگیراوە و لە سەڵتەنەت لە زانست و دیوان بیرۆکەیان وەرنەگیراوە و شتێکیان بۆ نەکراوە، ئێرە زانای زۆرە و بڵاوکراوەیان زۆرە و بە داهێنەری پەرتوك ناوبانگیان دەرکردووە، بۆیە لە پلەکانی سەڵتەنەت بێ بەش نەکرێن و لە هەموو لایەنێکی پلەی سەڵتەنەت سوودیان لێ وەربگیرێت، بانگ بکرێن و بهێنرێن کە دڵیان رابکێشرێت، ئەمانە شایستەی میهرەبانی پاشان، ئەو زانایانەی کە باس دەکرێن، بە چاکە و دینداری لەگەڵ خاوەن زانست و لە خوا ترس ناوبانگیان دەرکردووە، ناوی چەند کەسێکیان لە پارچەیەك پۆستە بە دیاریکردنی ژمارە پێشکەشی عالی بکرێت، دوای نیشاندانی رەزامەندی ئەم زایانەی کە ناویان نووسراوە لە ئەدرنە یاخود برۆسە بە پیشەی مودەریس کار بکەن، لەم بارەیەوە هاوکاری پاشای پەیوەندیدارانی فەتوای پێویستە، لە هەر حالەتێك ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٦ شەوال ١٢٦٦.
مۆری محەمەد نامق بەندە موشیری لەشکری حیجاز و عیراق</td></tr>
</table>

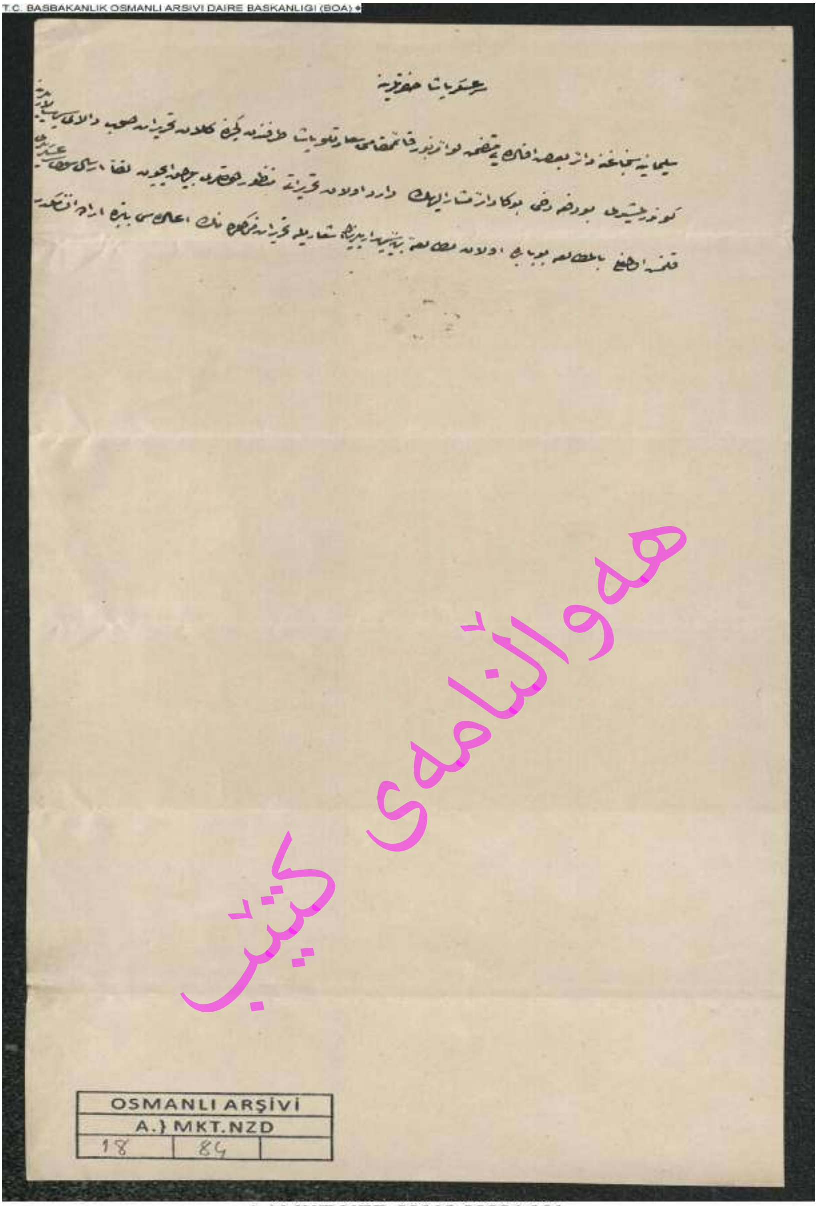

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.NZD.00018.00084.001

15 موحەررەم 1267	00018.00084	A.MKT.NZD.
بۆ جەنابی پاشای سەر عەسکەر لەسـەر هەندێـك ووتـەی سـانجەقی سـلێمانی، لـە رۆژانـی رابـردوو لەلایـەن قائیمقامـی لیـوای ناوهاتـوو نـووسراو هاتـووە، بـۆ والای سـیپاهی نێـردراوە، ئەمجـارە هـەر لەسـەر ئـەم بابەتـە نـووسراوی ناوهاتـوو هاتـووە، لەسـەر فەرمـوودەی دەوڵـەت بـۆ سـەر عەسـكەر نێـردراوە، دوای خوێندنـەوەی ئـەم بابەتـە، بـە ئامـاژەی خوێندنـەوەی سـیپاهیدار نـووسراوی ناوهاتـوو دەنێردرێتـەوە، فەرمانـی ئەفەندیمانـە.		

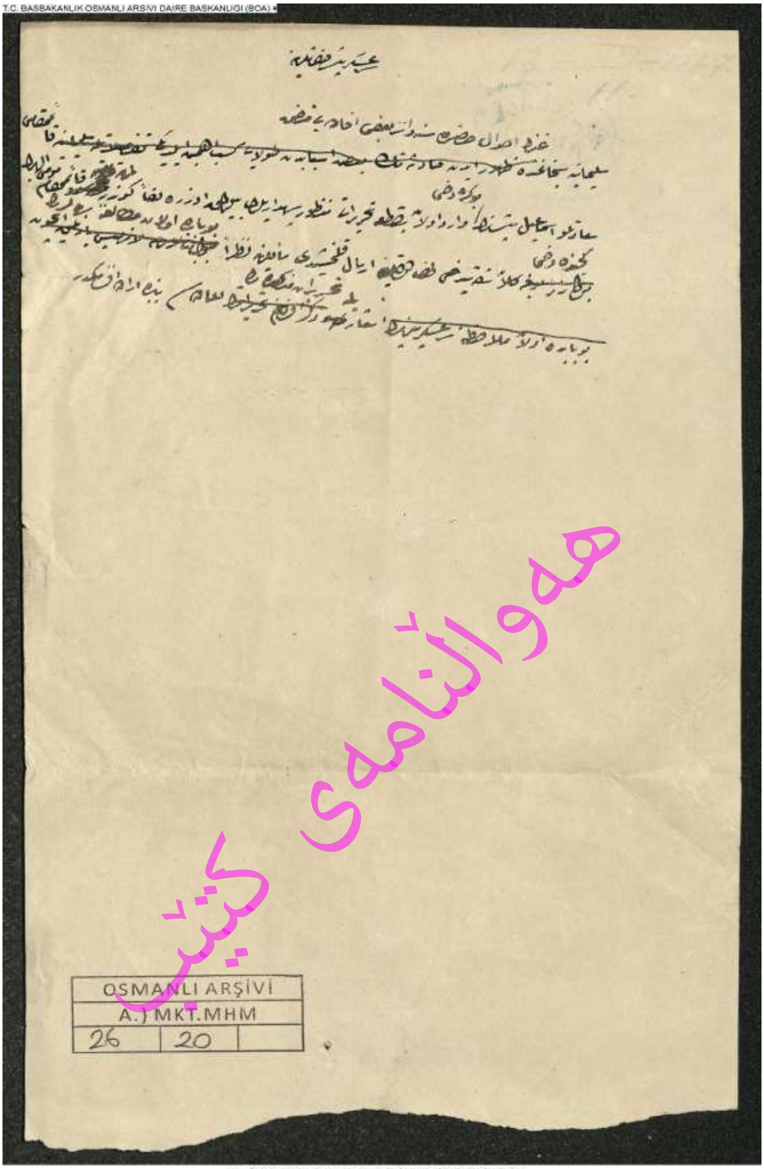

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00026.00020.001

<table>
<tr><td>13 سەفەر 1267</td><td>00026.00020</td><td>A.MKT.MHM.</td></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ جەنابی سەر عەسکەری پاشا
لە بارەی بارودۆخی سانجەقی سلێمانی، ئەمجارە قائیمقام ئیسماعیل پاشا پارچەیەك نووسراوی هاتووە و لەسەر قسەی سیپاهیدار هاوپێچ نێردراوە، قائیمقامی ناوهاتوو لە رۆژانی رابردوو لەم نووسراوەی کە هاتووە بۆ لایەنی دەوڵەت نێردراوە، بە تێروانین لە بابەتەکان خوێندنەوەی بەهیەی بۆ کراوە و لەگەڵ ئاماژەکردن بە ناردنەوەی نووسراوەکان، لەسەر فەرمانی ئەفەندیمان وەستاوە.</td></tr>
</table>

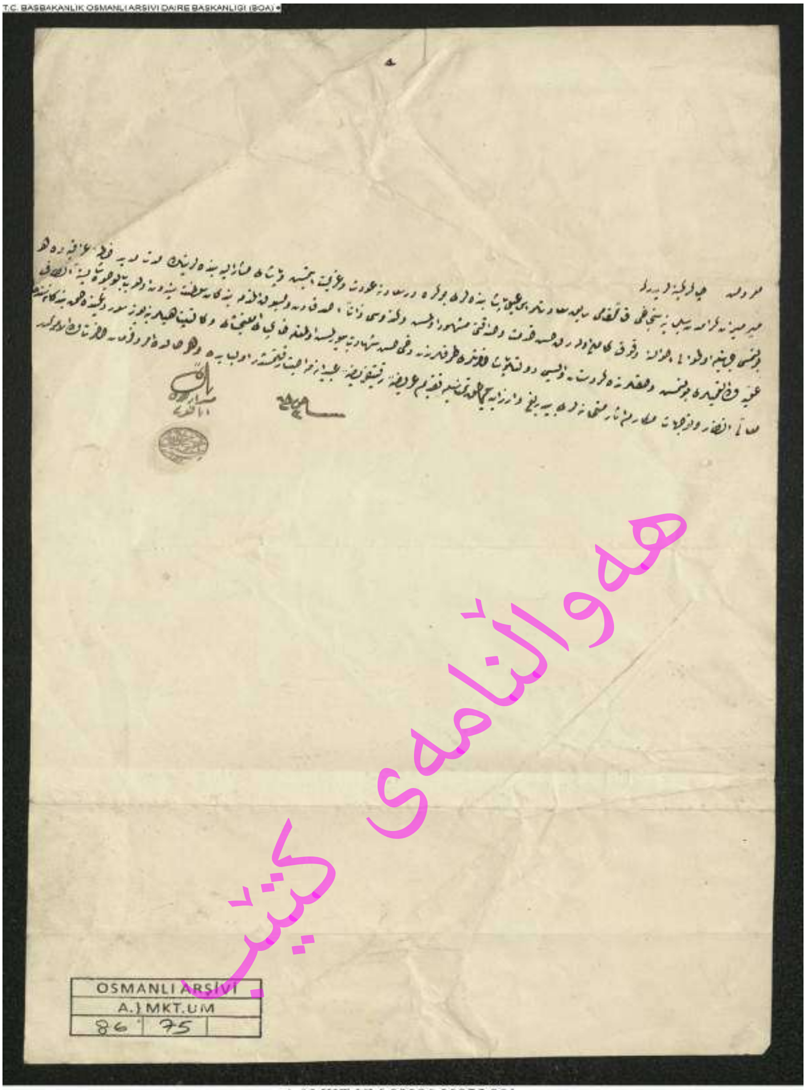

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.UM.00086.00075.001

<table>
<tr><td>A.MKT.UM.</td><td>00086.00075</td><td>3 سەفەر 1268</td></tr>
<tr><td colspan="3">راگەیەندراوی بەندەیە
ئەمجارە قائیمقامی پێشوو ئیسماعیل پاشا لە میری میرانی سانجەقی سلێمانی، گەراوەتەوە و چۆتە دەرسەعادەت، هەروەها پاشای ناوهاتوو ماوەیەکی زۆرە لە عیراقە، زانیاری و ئاگاداری لەسەر هەموو بارودۆخی ناوچەکە هەیە، جگە لەمە دڵسۆزی و کارە باشەکانی شایەدە و خۆشی لە هاوڕێیانی سەڵتەنەتە و ئەرکی پێشووی هەبووە، بۆیە شایەنی رێزلێنان و پاداشتە، هەروەها لەلایەن جەنابی پاشای والی کوردستان شایەدی بۆ دراوە کە کەسێکی باشە، ئەم داواکاریەی پێشکەش کراوە، تێدا بوێری کراوە کە ناوبراو پاداشت بکرێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
٣ سەفەر ١٢٦٨
مۆری بەندەی لەشکری ئەنادۆڵی</td></tr>
</table>

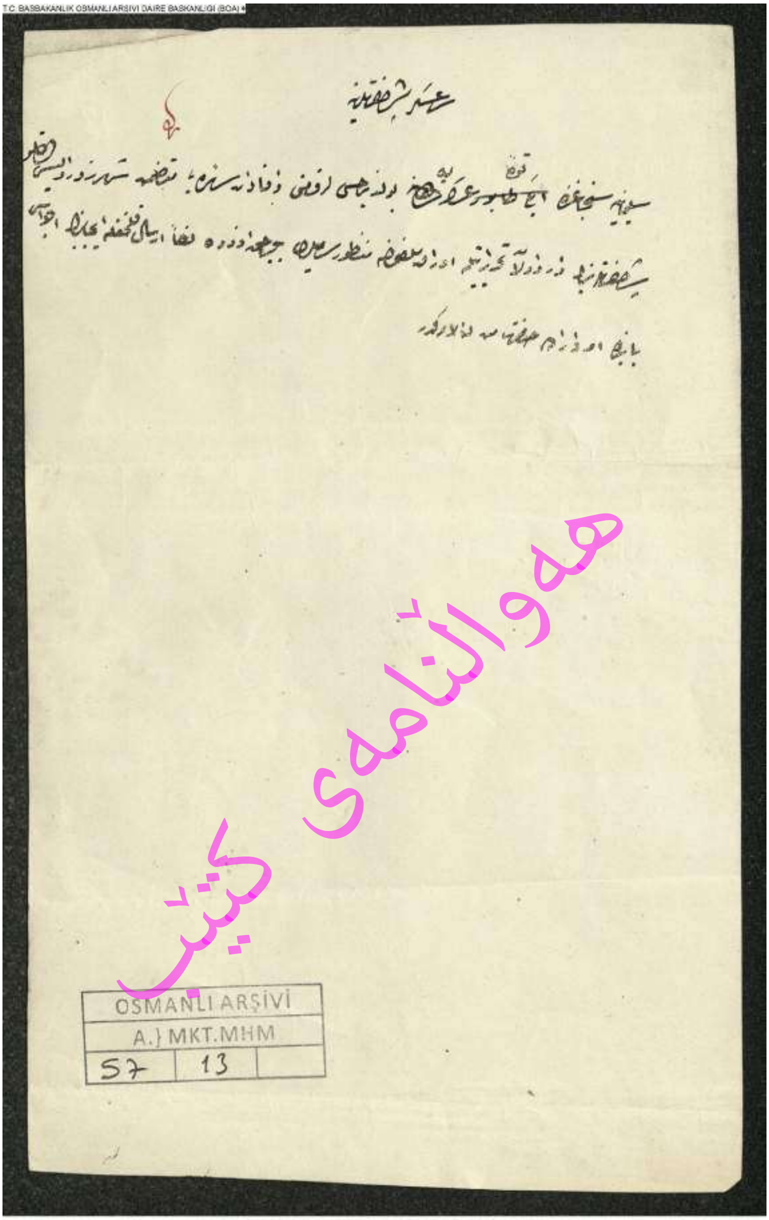

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00057.00013.001

A.MKT.MHM.	00057.00013	15 شەوال 1269
بۆ جەنابی پاشای سەر عەسکەر بە پێویست زانراوە هێزی سەربازی لە سانجەقی سلێماني جێگیر بکرێت، هەروەها لەسەر گشت ووتەکان، نووسراوەکانی جەنابی پاشای والی شارەزوور هاتووە، لەگەڵ ئەم نووسراوانە کاغەزەکانی هاوپێچ بە فەرموودەی سەدری ئەعزەم نێردراوە، بۆ جێبەجێ کردنی ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.		

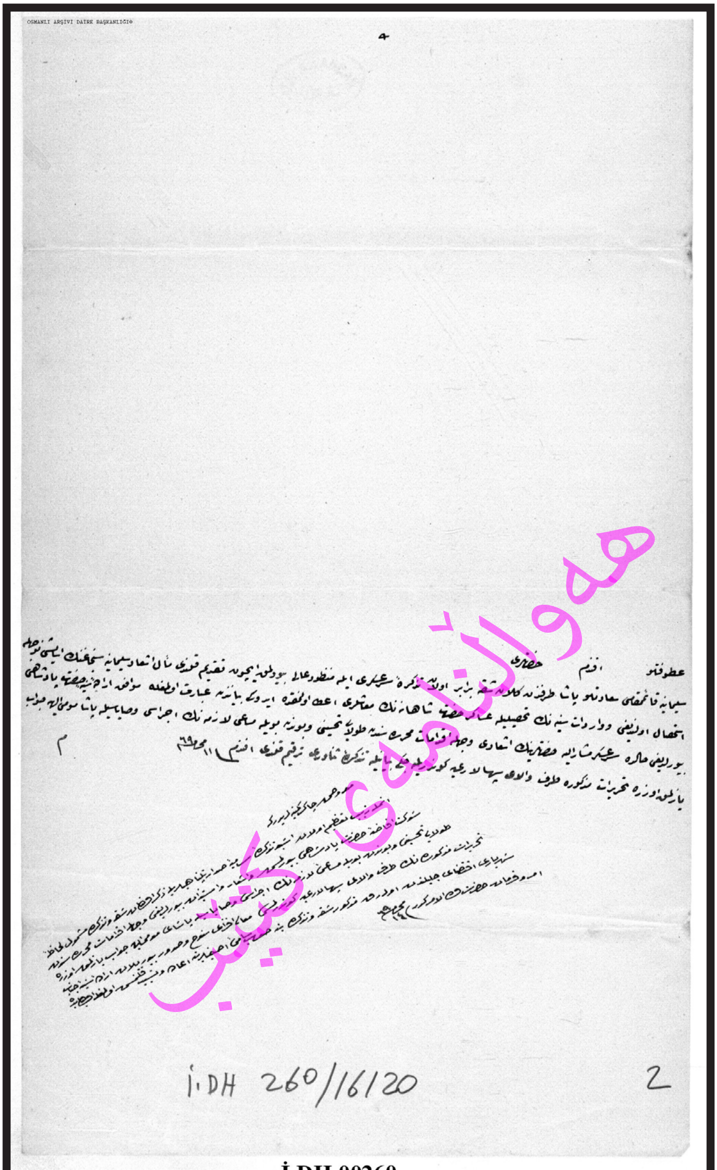

İ.DH.00260

<table>
<tr><td>I.DH.</td><td>00260.016120</td><td>11 موحەڕڕەم 1269</td></tr>
<tr><td colspan="3">جەنابی ئەفەندیم
لەلایـەن جەنابـی پاشـای قائیمقامـی سـلێمانی نـووسراو هاتـووە و لەگـەڵ نووسراوی سـەر عەسـکەر پێشكەشـی عالی كـراوە، لـە بابەتـی ئاسایشـی سـانجەقی سـلێمانی ڕاگەیەنـدراوە، كـە بـە چ شـێوەیەك بەرقـەرار بـووە، جگـە لەمـە جەنابـی پاشـا بـە فەرمانـی پاشا ڕەزامەنـدی داوە بـە دەسـتكەوتنی داهاتـی پاشـا مووچـەی سـەربازانی شـاهانەی پـێ بدرێـت، ، بەهـۆی بەرەوپێشـچوونی تۆمـار بارەكـە باشـتر بـووە، لەمـەودوا هـەوڵ و كۆششـی پێویسـت ئەنجام دەدرێـت و لەلایـەن پاشـای ناوهاتـووەوە وەڵام دەنووسرێتـەوە، نـووسراوی باسـكراویش بـۆ لایەنـی سوپاسـالار دەنێردرێـت، بـە ڕاگەیاندنـی نـووسراو نووسراوەتـەوە و ژمارەی لەسـەر تۆماركرا ئەفەنـدم، لـە ١١ موحـەڕڕەم ١٢٦٩.</td></tr>
</table>

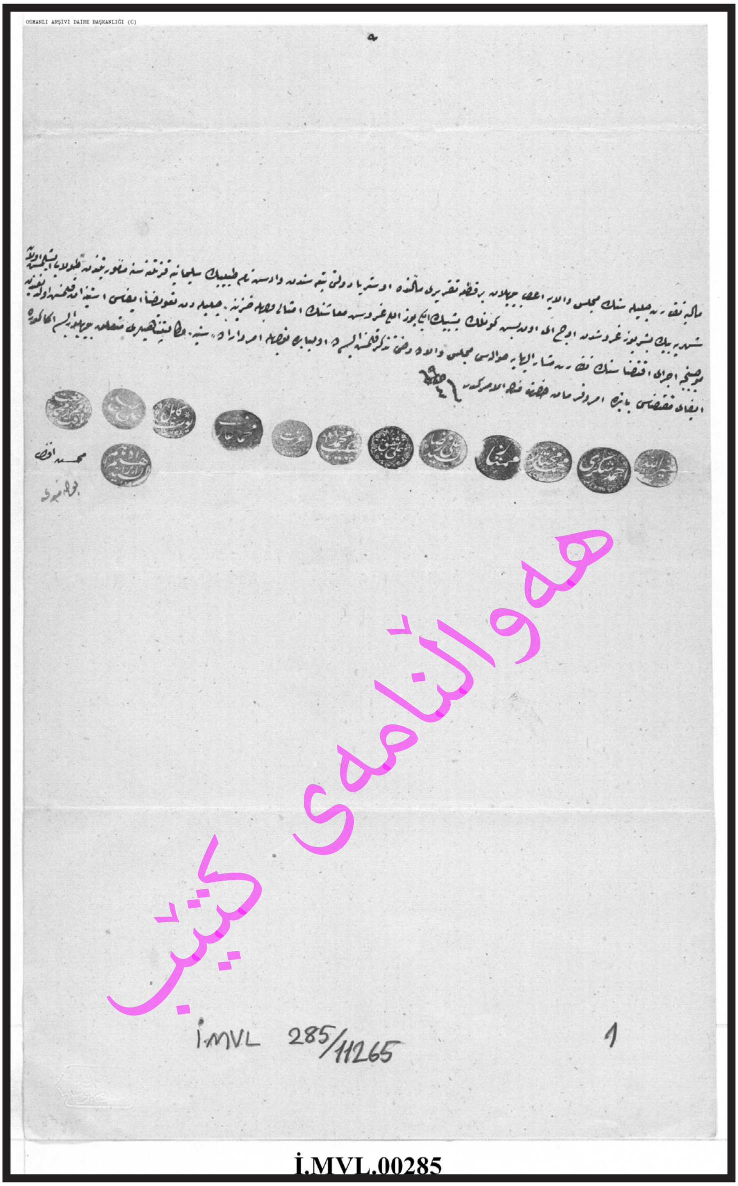

هەواڵنامەی کتێب

I.MVL.	00285.011265	4 زيلحيجه 1269
پارچەیەك راپۆرت لە نەزارەتی دارایی جەلیلە دراوەتە ئەنجوومەنی والا، پزیشکێك بە ناوی وادش هاووڵاتی ئوستورالیا لە پاراستنخانەی (ئەو شوێنەیە تەرخان کراوە تاوەکو رێگە لە بڵاوکردنەوەی مردن و نەخۆشی بگیرێت) سلێمانی ئەرکی پێ دراوە، بۆ هەر مانگێك کە لە ١٥٠٠ قوروش پێك دێت، بە کۆی گشتی سێ مانگ و ١٥ رۆژ دەبێتە ٥٢٥٠ قوروش، لە خەزینەی جەلیلە مووچەی بۆ دابین کراوە و رەزامەندی دراوە لە خەرج کردنی، ئەگەرچی لە نەزارەتی ناوهاتوو حەواڵە کراوە و لە ئەنجوومەنی والا نووسراوی بۆ کراوە، بەڵام ئەم بابەتە پەیوەستە بە ئەمر و فەرمانی پاشای پەیوەندیداری وەکالەت، ئەگەر بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٤ زیلحیجە ١٢٦٩.		

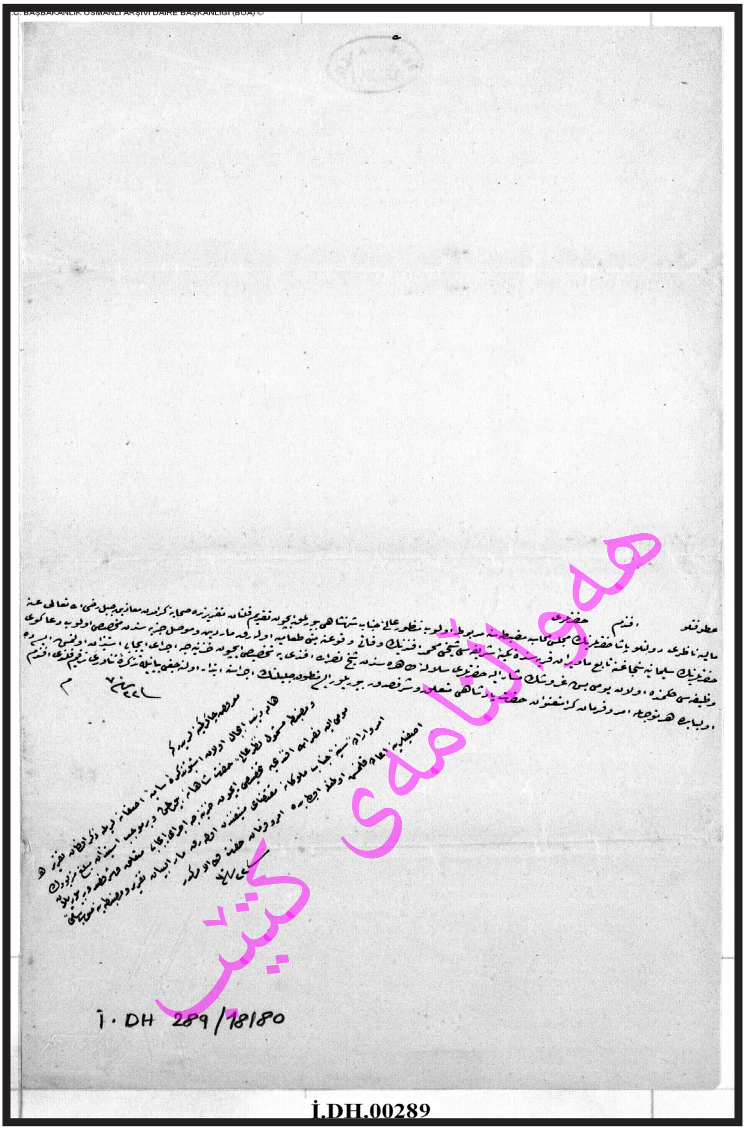

هەواڵنامەی کێتێ

22 رەبیعی کۆتایی 1270	00289.018180	I.DH.

جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
لـە پایـەی میـری میـران، راپۆرتەکـەی جەنابـی پاشـای نـازری دارایـی لـکاوە بـە بریارنامـەی ئەنجوومەنـی ژمێریـاری و پێشـکەش کـراوە تـا بدرێتـە جەنابـی شاهنشـا، لەسـەر مردنـی محەمـەد ئەفەنـدی شـێخی تەکیـەی شـەریفەی گونـدی ماویرانـی سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی، کـە تەکیەکـەی لـە بـاج و سـەرانەی ماردیـن و موسـڵ خۆراکـی بـۆ دابیـن کـراوە، ناوبراویـش ئەرکـی نـزاکاری هەبـووە و رۆژانـە ٥ قوروشـی وەرگرتـووە، بـۆ ئـەوەی بدرێتـە شـێخ نەسروڵـلا ئەفەنـدی کـە لـە بنەچەیەکـی پاکـە، لـە خەزینـە مۆڵـەت دراوە بـە جێبەجـێ کردنـی، بـەڵام لـەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمانـی جەنابـی پاشـا هـەر چییـەك بێـت، بـە گوێـرەی ئـەوە پەلـە دەکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی کارەکـە، بەراگەیاندنـی نـووسراوی نـووسراوە ژمـارەی لەسـەر تۆمـار کـرا ئەفەنـدم.
لە ٢٢ رەبیعی کۆتایی ٧٠

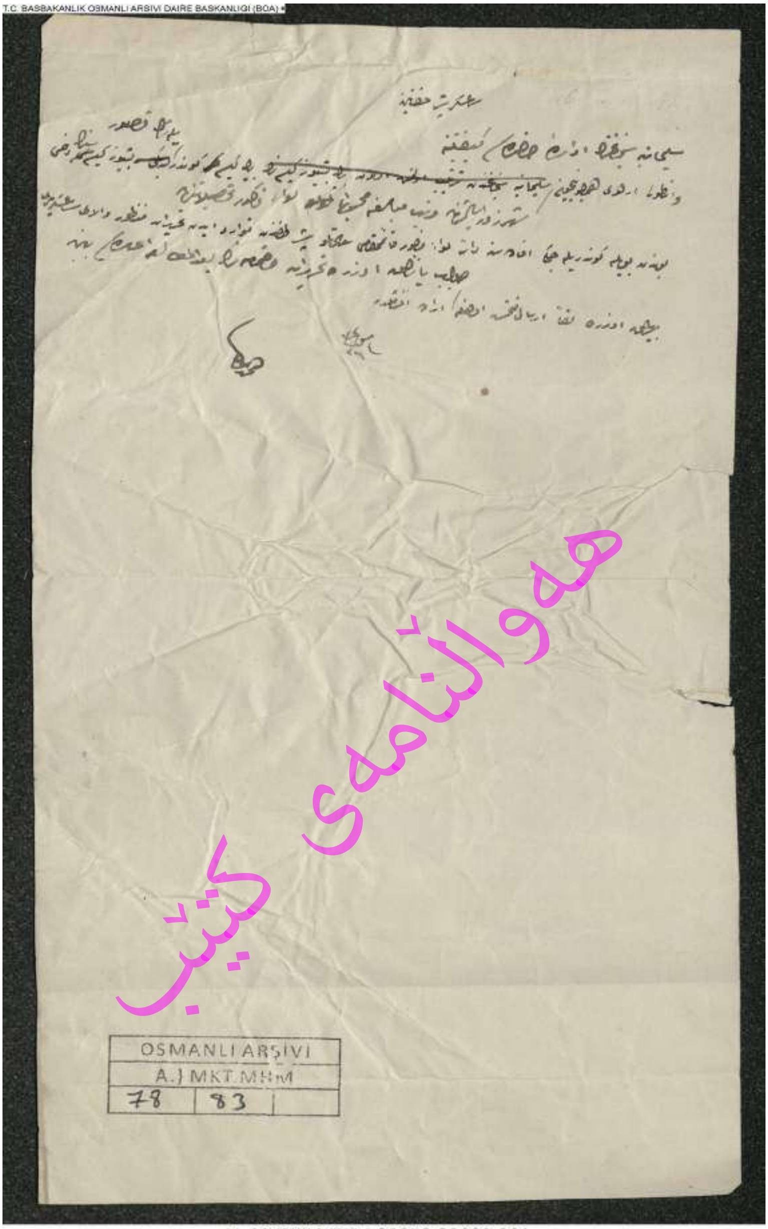

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00078.00083.001

26 سەفەر 1272	00078.00083	A.MKT.MHM.

بۆ جەنابی پاشای سەر عەسکەر
بـۆ کارگێـری ئێسـتای سـانجەقی سـلێمانی و لەشـکری هومایۆنـی ئەنادۆڵـی لـە لـە ئەیالەتـی شـارەزوور، بـرە پارەکـە رێکخـراوە و لـە داهاتـی لیـوای ناوهاتـوو ١٠٠٠ کیسـە نێـردراوە، ئـەوەی ماوەتـەوە ٥٠٠ کیسـەکە لەمـەودوا دەنێردرێـت، لەلایـەن قائیمقامـی لیـوای ناوهاتـوو نـووسراو هاتـووە، بـۆ والآی سـەر عەسـکەر نێـردراوە، وەڵام دەنووسرێتـەوە نـووسراوی باسـکراو دوای خوێندنـەوەی دەنێردرێتـەوە، فەرمانـی ئەفەندیمانـە.

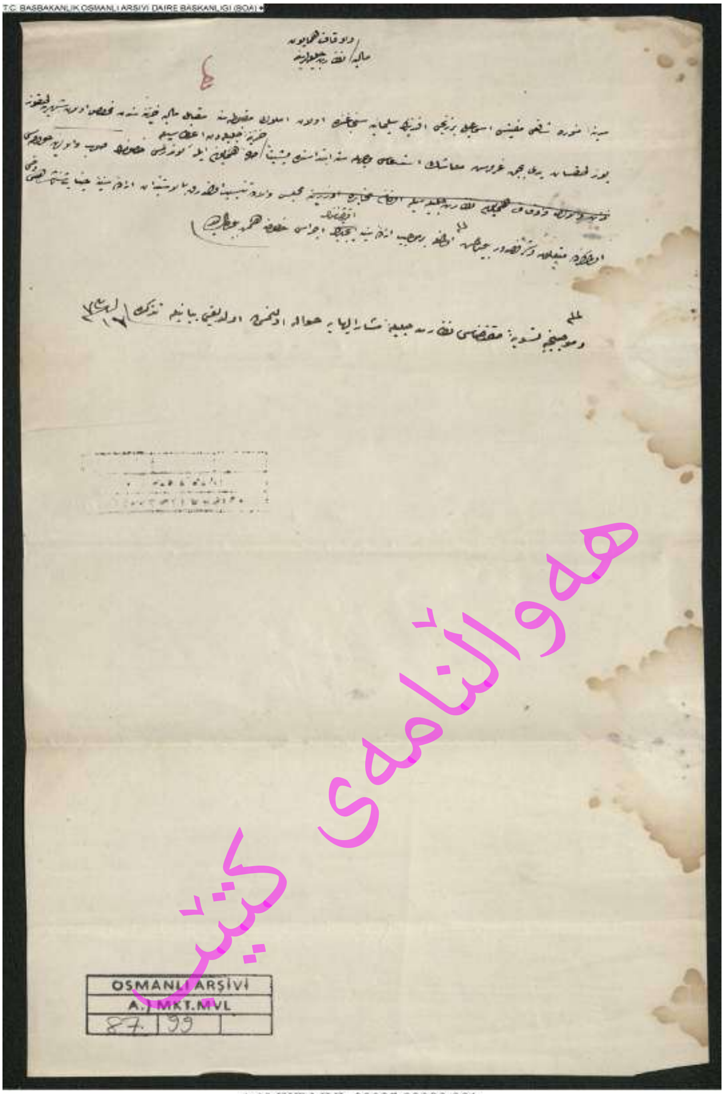

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MVL.00087.00099.001

A.MKT.MVL.	00087.00099	17 شەوال 1273

بۆ نەزارەتی دارایی و ئاوقافی هومایۆنی جەلیلە
لە مەدینەی منەووەرە، ئیسماعیل بەرزنجی سەرپەرشتیار لەسەر مەزهەبی شافعی، لە بەرامبەر ئەو مولکانەی کە لە سانجەقی سلێمانی هەیەتی، داوای کردووە لە خەزینەی دارایی مانگانە ٩٩٧ قوروش و نیو مووچەی بۆ ببڕێتەوە، بۆیە لە سەرەتای ساڵەوە بە پێشین لە خەزینەی جەلیلە دراوە و لەگەڵ دیاری هومایۆن (پارەوپول و دیاری کە ساڵانە فەرمانرەوا بۆ مەککەی دەنارد)، بەیەکەوە دەنێردرێت، بۆ ئەمەش حەواڵەی والا کراوە، بە جێگیر بوونی لە والا و بە مۆڵەتدانی، فەرمانی پاشای جەنابی شاهنشا لە مەرکەز فەرموویەتی، بۆ جێبەجێ کردنی رێکخستنەکەشی حەواڵەی نەزارەتی جەلیلەی ناوهاتوو کراوە، لەگەڵ راگەیاندنی نووسراو بکرێت، بۆ جێبەجێ کردنی فەرمانی پاشاش هیممەت بکرێت، لە ١٧ شەوال ١٢٧٣.

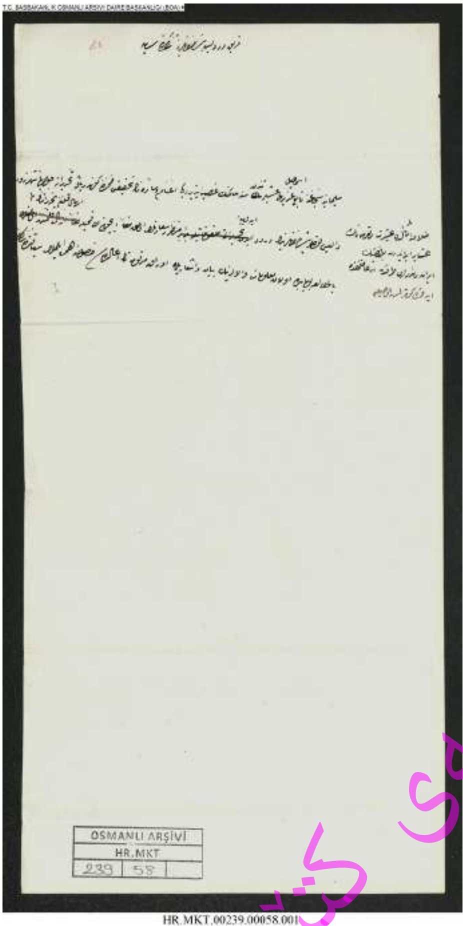

هەواڵنامەی کتێب

HR.MKT.	00239.00058	12 شەوال 1274

- نووسراوی سەدری ئەعزەم بۆ جەنابی فەریق دەرویش پاشا
مەرومالاتی هۆزی ئیسماعیل عەزیر کە سەر بە سانجەقی سلێمانییە، لە لایەن حاکمی سنە تالان کراوە، بۆ ئەم مەبەستە لێکۆڵینەوە کراوە و نووسراوەکان نێردراوە، لە وەڵامدا نووسراوی والی شارەزوور جەنابی پاشا نێردراوە، بە گوێرەی پوختەی بابەتەکە هۆزی ناوبراو لە ئێرانیەکانە، لەلایەن فەرمانبەرانی ئێرانەوە ئەم پروپاگەندەیە دروست کراوە، بە خوێندنەوەی بابەتەکە ئەو زانیاریانەی کە هەیە، بە راگەیاندن و ئاماژەی والاکانەوە، هیممەت بکرێت لە ناردنەوەی کاغەزە باسکراوەکان، نووسراو بکرێت.

- ١٠٥٩
لە ١٢ شەوال ١٢٧٤
نووسراوی سەدری ئەعزەمە بۆ فەریق دەرویش پاشا
پروپاگەندەی ئەوە کراوە کە هۆزی ئیسماعیل عەزیر لە هۆزی ئێرانیە، بۆ ئە مەبەستە نووسراوی والی شارەزوور نێردراوە.

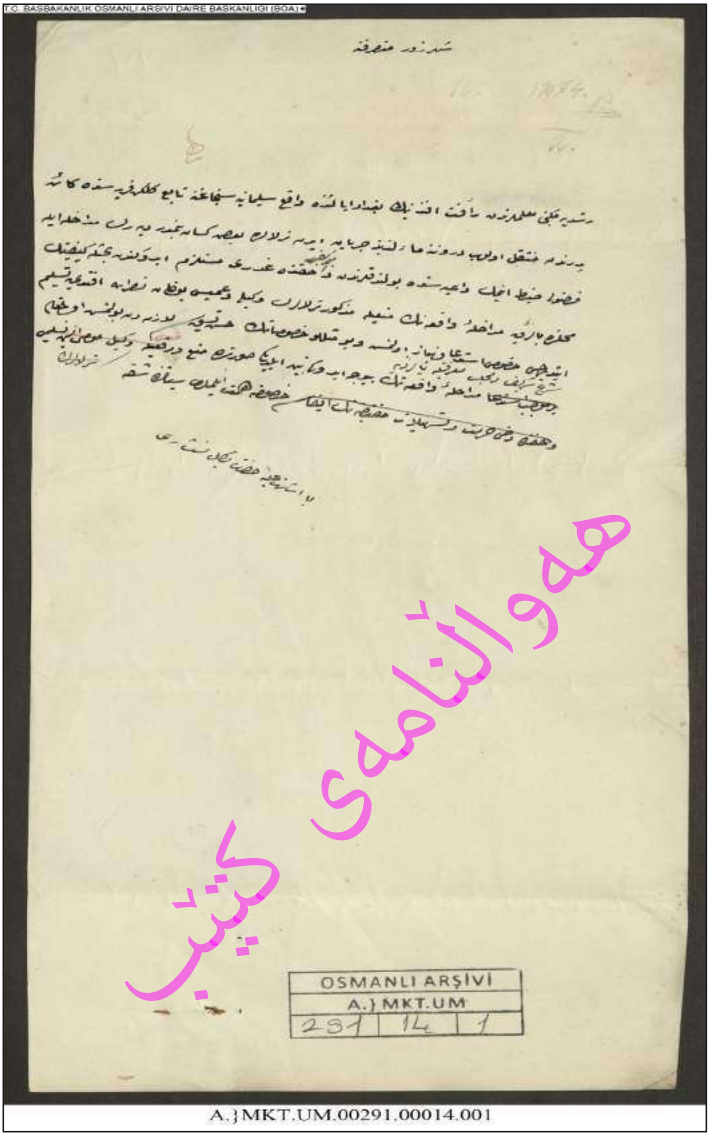

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>10 موحەڕرەم 1274</td><td>00291.00014</td><td>A.MKT.UM.</td></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ موتەسەرفی شارەزوور
ڕەفعەت ئەفەندی موعەلیمی مەکتەبی ڕوشدیە، لە گوندی کلکنی سەر بە سانجەقی سلێمانی پاشکۆی ئەیالەتی بەغداد، لە باوکییەوە زەوی کشتوکاڵی بۆ ماوەتەوە و ئاوی شیرین بە ناویدا تێدەپەڕێت، بەڵام لەلایەن هەندێك کەس ووتوویانە هی ئێمەیە و دەستیان بەسەر داگرتووە، لەبەر ئەوەی ئەمە بە زوڵم هەژمار دەکرێت، داواکراوە هەر لە شوێن خۆی ڕێگە بەمە نەدرێت و زەوی کشتوکاڵی ناوهاتوو ڕادەستی وەکیلەکە و مامەکەی بە ناوی نەسروڵڵا ئەفەندی بکرێت، بە شەرعی شەریف و زانیاری ئەنجوومەن بابەتەکە ڕوون دەبێتەوە، لە بارەی ڕێگە گرتن هیممەت بکرێت لە ئەنجامدامی کارەکە و نووسراو بۆ سەروو بکرێت.

بە ئاماژەی جەنابی وەکیلی ڕاوێژکار.</td></tr>
</table>

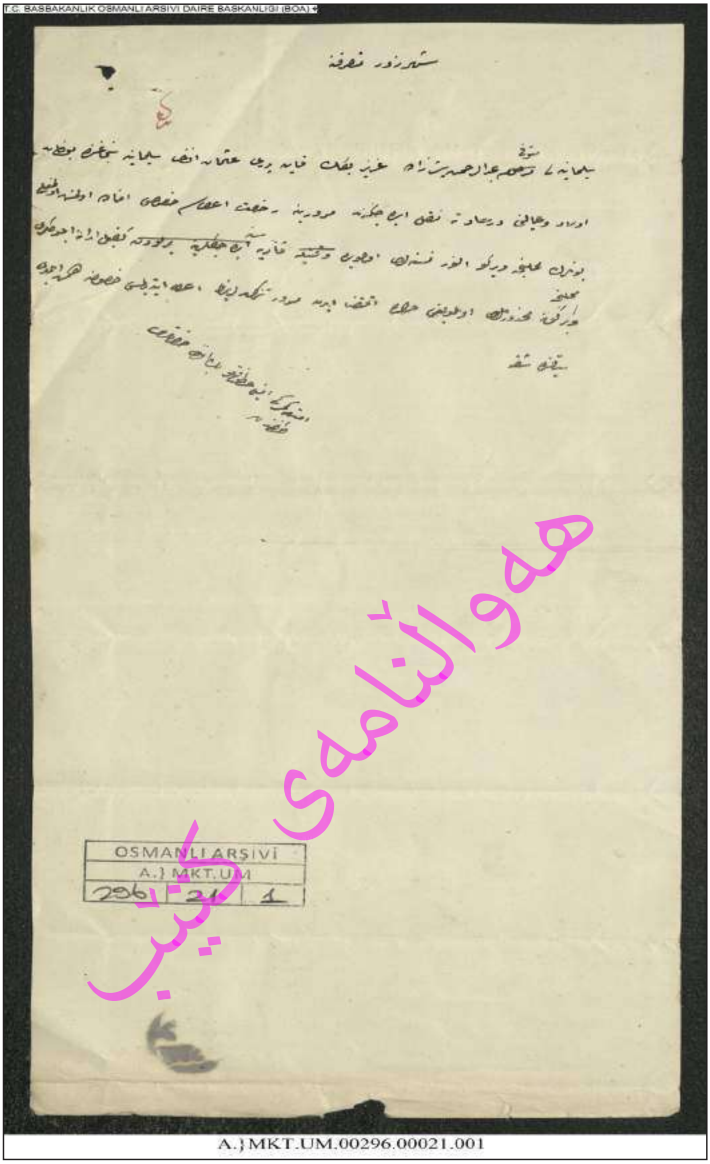
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

شهرزور متصرفنه

OSMANLI ARŞİVİ
A.} MKT.UM
296 | 21 | 1

A.}MKT.UM.00296.00021.001

هەواڵنامەی کتێب

A.MKT.UM.	00296.00021	13 ڕەبیعی یەکەم 1274
بۆ موتەسەرفی شارەزوور عەبدولرەحمان پاشازادە عەزیز بەگی سلێمانی مردووە کە عوسمان ئەفەندی خەزووریەتی، ناوبراو بۆ ئەوەی لە سانجەقی سلێمانی خێزان و منداڵەکانی کۆچکردوو بگوازێتەوە دەرسەعادەت، لە وەرگرتنی مۆڵەتی پەرینەوەیان ئاماژەی پێکراوە، ئەمانە لە شوێن خۆیان باجیان لێ وەردەگیرێت، دوای پەیداکردنی کەفیل، باج وەرگرتنەکە لە شوێنی خۆیاندا بە بێ هیچ کێشەیەك ئەنجام دەدرێت، بە دەرچوونی ناسنامەی پەرینەوەیان هیممەت بکرێت لە پێدانی، نووسراو بکرێت. لەلایەن ئەمینی کەلوپەلی گومرگ، جەنابی بەگ ئەفەندی		

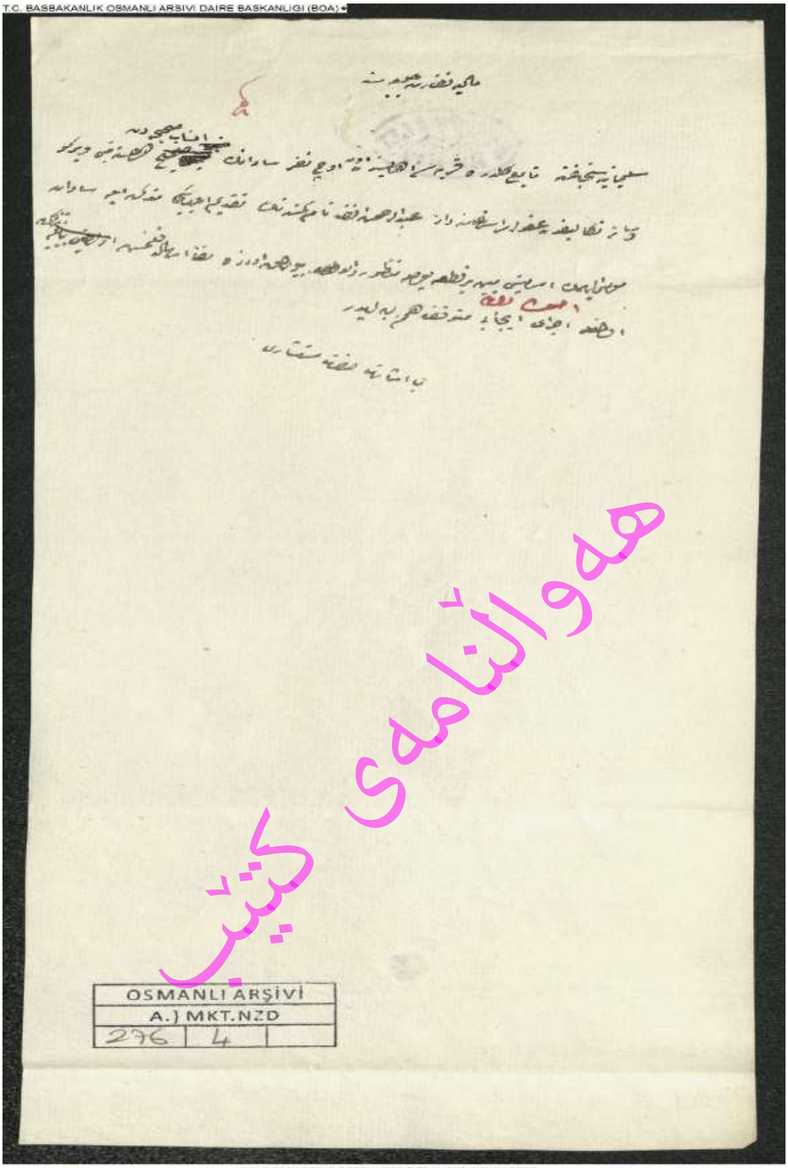
T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

OSMANLI ARŞİVİ
A.} MKT.NZD
276 | 4

هەواڵنامەی کێتێب

A.}MKT.NZD.00276.00004.001

<table>
<tr><td>A.MKT.NZD.</td><td>00276.00004</td><td>25 جەمادی کۆتایی 1275</td></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
١٣ کەس لە گوندی گولدەرەی سەر بە سانجەقی سلێمانی کە لە خانەدانە راستەقینەکانن، بۆ ئەوەی لە باج و گشت پاداشتەکان ببووردرێن، نامەیەك لەلایەن کەسێك بە ناوی عەبدولرەحمان ئەفەندی لەگەڵ گشت ناوی ئەو ناوبراوانە نووسراوەتەوە و پێشکەش کراوە، لەسەر ووتەی والآ هاوپێچ نێردراوە، بۆ جێبەجێ کردنی لەسەر هیممەتی بەهیە وەستاوە.
بە ئاماژەی جەنابی راوێژکار</td></tr>
</table>

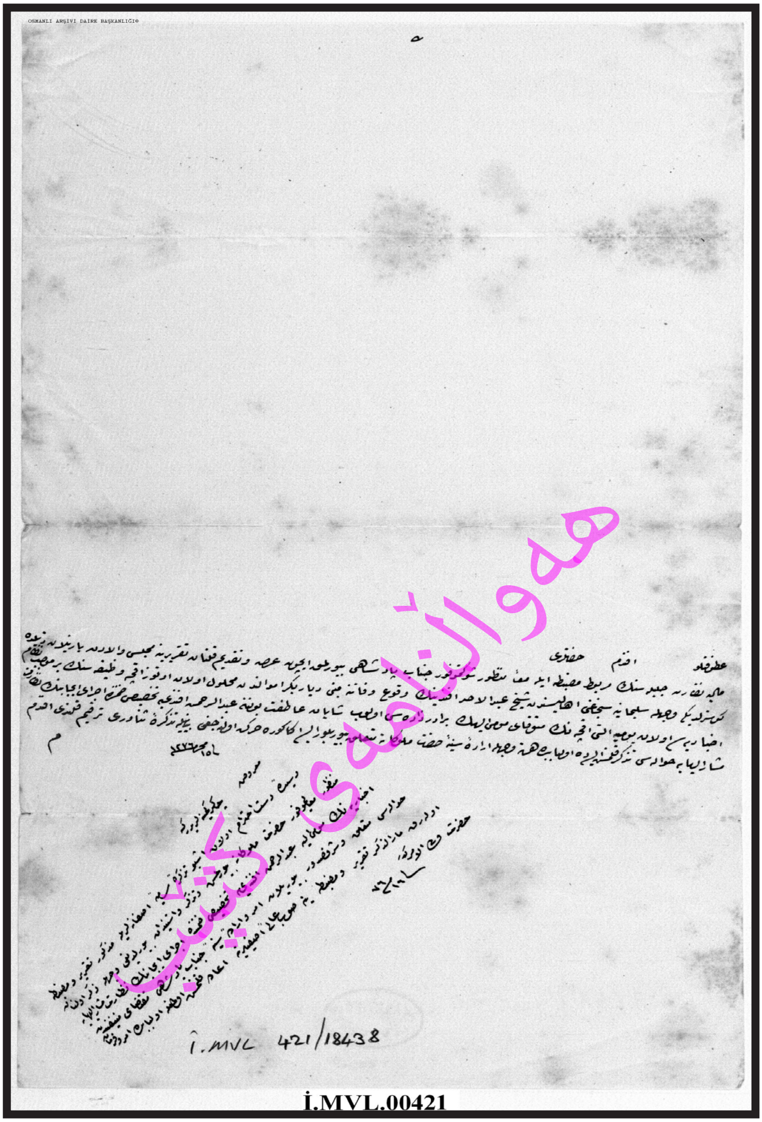

هەواڵنامەی کتێب

I.MVL.	00421.018438	15 موحەررەم 1276

بۆ جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
لەگەڵ بریارنامەی نەزارەتی دارایی جەلیلە راپۆرتی جەنابی پاشا راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە دواتر لە ئەنجوومەنی والا هاوپێچەکەی نووسراوەتەوە، ئەوەی نیشان دراوە کە دوای مردنی شێخ عەبدولئەحەد ئەفەندی دانیشتووی سانجەقی سلێمانی، ٣٠ ئاقچەی ئەرکەکەی لە داهاتی دیاربەکر بێ خاوەنە، بە گوێرەی نیزام ٦ ئاقچەی رۆژانەی کۆچکردووی ناوبراو بۆ برادەرزادەی بەناوی عەبدولرەحمان ئەفەندی دابین بکرێت، بۆ جێبەجێ کردنی نووسراو حەواڵەی نەزارەتی ناوهاتوو کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی ملوکانە بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت بە گوێرەی ئەوە رەفتار دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراوی نووسراوە ژمارەی لەسەر تۆمار کرا ئەفەندم.
لە ١٥ موحەررەم ١٢٧٦

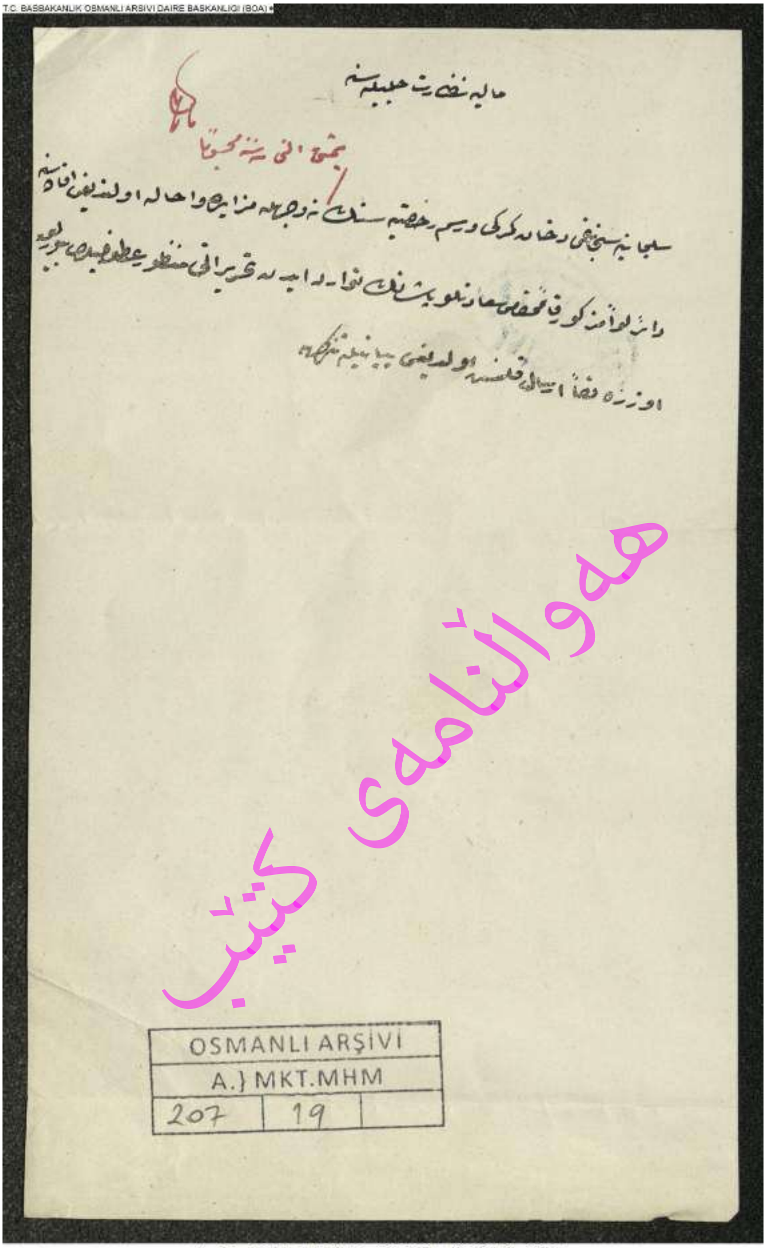

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00207.00019.001

A.MKT.MHM.	00207.00019	15 رەجەب 1277
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە گومرگی دوخان و رسوماتی مۆڵەتی سانجەقی سلێمانی بە هەژمارکردنی ساڵی ٧٦ چۆنیەتی موزایەدە و حەواڵە کردنەکەی لە نووسراوی قائیمقامی لیوای ناوهاتوو باسکراوە و هاتووە، لەسەر ووتەکانی بەرێزیشی هاوپێچ نێردراوە، بە راگەیاندنی نووسراو بکرێت.		

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

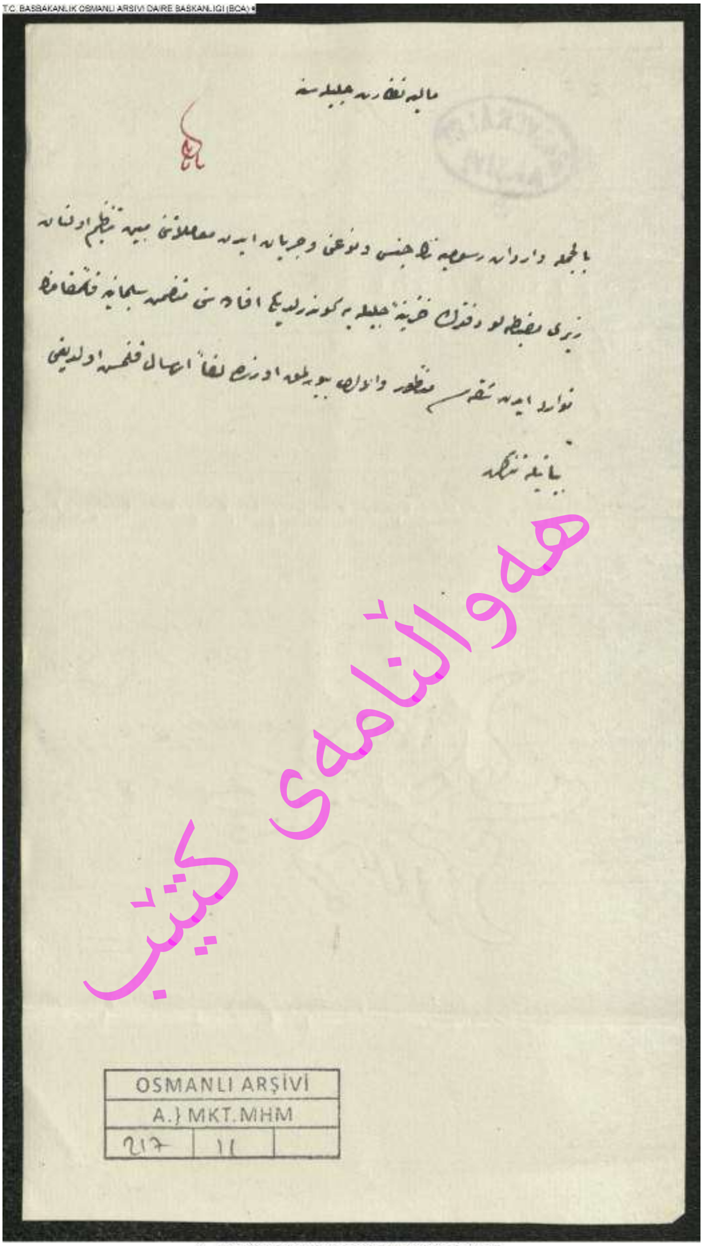

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00217.00011.001

<table>
<tr><td>A.MKT.MHM.</td><td>00217.00011</td><td>19 شەوال 1277</td></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
بە کۆی گشتی ئەو مامەڵەیەی کە لە داهاتی رسومات لە رووی جۆر و رەگەزەوە رێکخراوە، لە دەفتەری بریارنامە بۆ خەزینەی جەلیلە نێردراوە، ئەو نووسراوەی کە لە قائیمقامیەتی سلێمانیش هاتووە، لەسەر فەرموودەی والا هاوپێچ نێردراوە، بە راگەیاندنی نووسراو بکرێت.</td></tr>
</table>

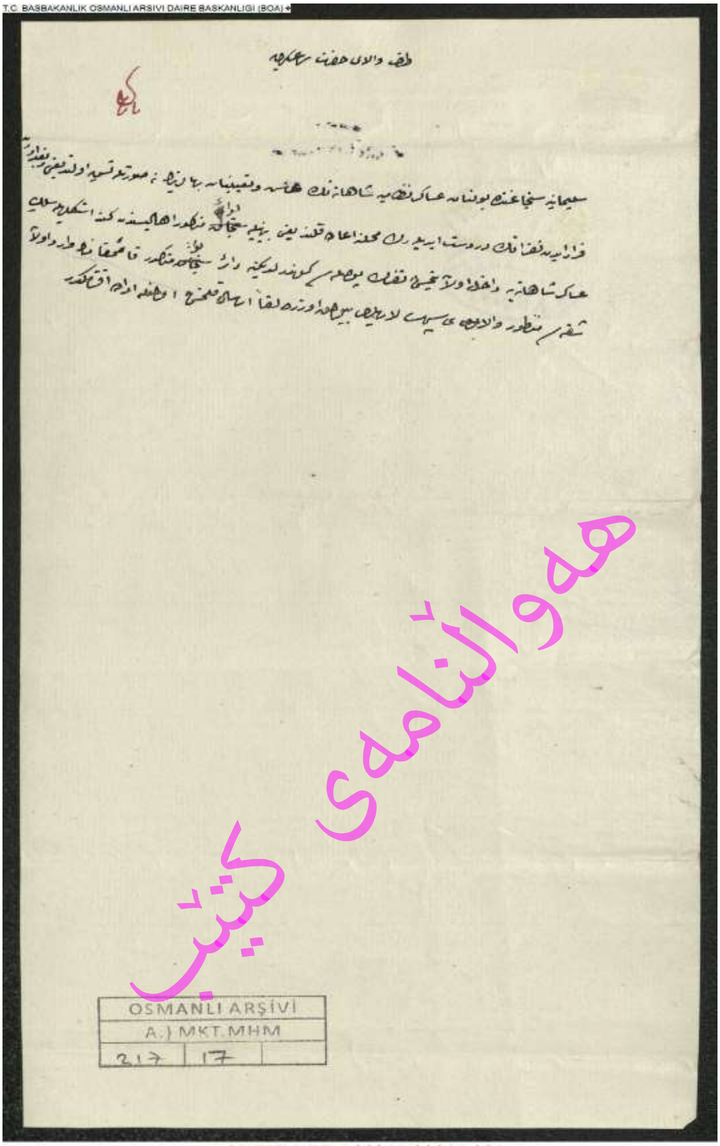

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00217.00017.001

A.MKT.MHM.	00217.00017	20 شەوال 1277

بۆ لایەنی واڵای جەنابی سەر عەسکەر
لە بارەی چۆنیەتی رێکخستنی مووچە و دامەزراندنی سەربازانی شاهانەی سانجەقی سلێمانی هەروەها راگەیەندرا ئەو ئەندامانەی کە لە بەغداد هەڵاتوون، دەستگیر کران و رەوانەی شوێنەکانی خۆیان کرانەوە، لە دانیشتوانی لیوای ناوهاتوو لەسەر ئارەزووی خۆیان ٧٠ ئەندام چوونەتە ناو سەربازی شاهانە و نامەی ئەمانە نێردراوە، نووسراوی قائیمقامی لیوای ناوهاتوو لەسەر فەرمانی واڵای سوپاسالار هاوپێچ نێردراوە، فەرمان فەرمانی ئەفەندیمانە.

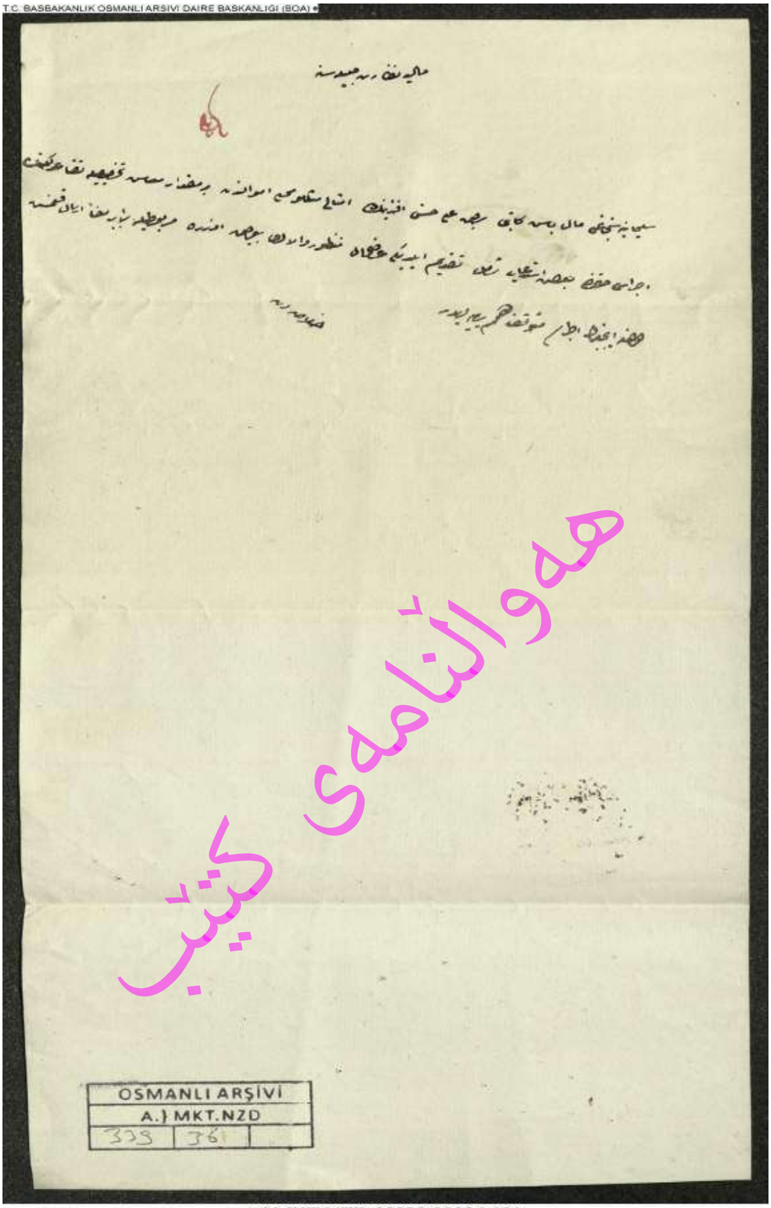
T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

OSMANLI ARŞİVİ
A.} MKT.NZD
339 | 36

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.NZD.00339.00036.001

A.MKT.NZD.	00339.00036	29 جەمادی کۆتایی 1277
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە عەلی حەسەن ئەفەندی باش کاتیبی دارایی پێشووی سانجەقی سلێمانی، لە شوێن خۆی وەکو خانەنشین برێك مووچەی بۆ ببرێتەوە، بۆ جێبەجێ کردنی ئەم کارەش ئەو داواکاریەی پێشکەشی کردووە، لەگەڵ ووتەی والا بەیەکەوە نێردراوە، بۆ جێبەجێ کردنی لەسەر هیممەتی بەهیە وەستاوە.		

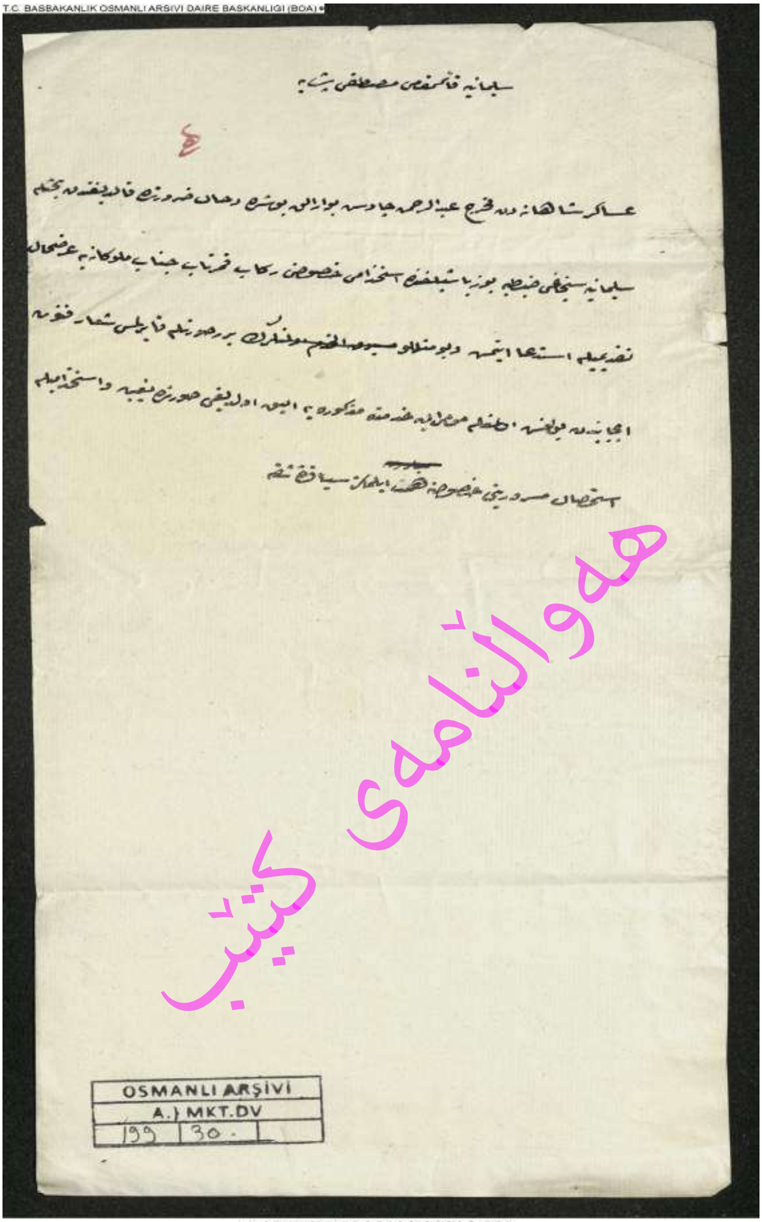

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.DV.00199.00030.001

A.MKT.DV.	00199.00030	7 سەفەر 1278

بۆ مستەفا پاشا قائیمقامی سلێمانی

عەبدولرەحمان چاوش لە سەربازی شاهانە دەرچووە، ئەم ماوەیە لە بارودۆخێکی خراپ دایە، لە بارەی بەکارهێنانی لە پیشەی یوزباشی پۆلیسی پاراستن، داواکاری دراوەتە جەنابی ملوکانە، ناوبراو لەم ئەرکە خزمەتی پێشووی هەبووە، بۆیە هیمەت بکرێت لە دامەزراندن و دڵخۆش کردنی.

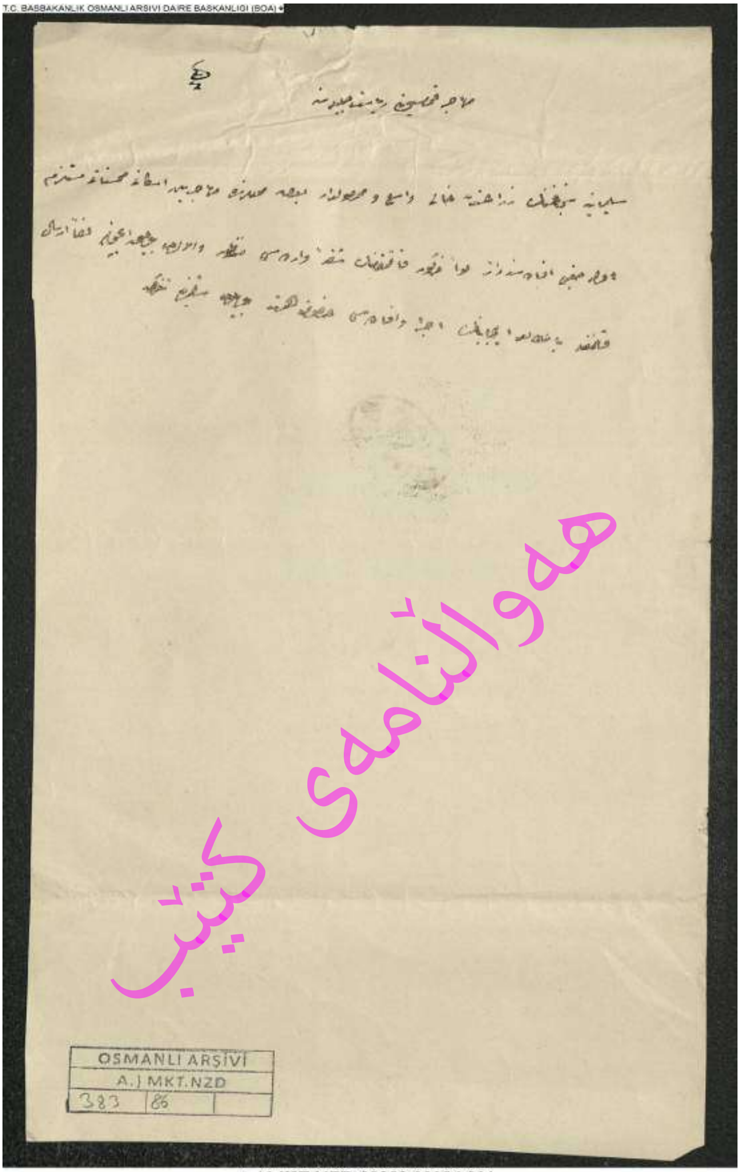

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.NZD.00383.00086.001

7 جەمادی کۆتایی 1278	00383.00086	A.MKT.NZD.

بۆ سەرۆکایەتی قۆمیسیۆنی پەنابەرانی جەلیلە
لە هەندێك شوێنی سانجەقی سلێمانی زەوییەکی زۆر و فراوانی کشتوکاڵی بە داهات بەتاڵە، بە پێویست زانراوە کە پەنابەری تێدا نیشتەجێ بکرێت، لەسەر ئەم گفتوگۆیە نووسراوی قائیمقامیەتی لیوای ناوهاتوو هاتووە، هەروەها لەسەر فەرموودەی والا هاوپێچ نێردراوە، دوای خوێندنەوەی تایبەت بە جێبەجێ کردنی، هیممەت بکرێت و لەم بارەیەوە نووسراو بکرێت.

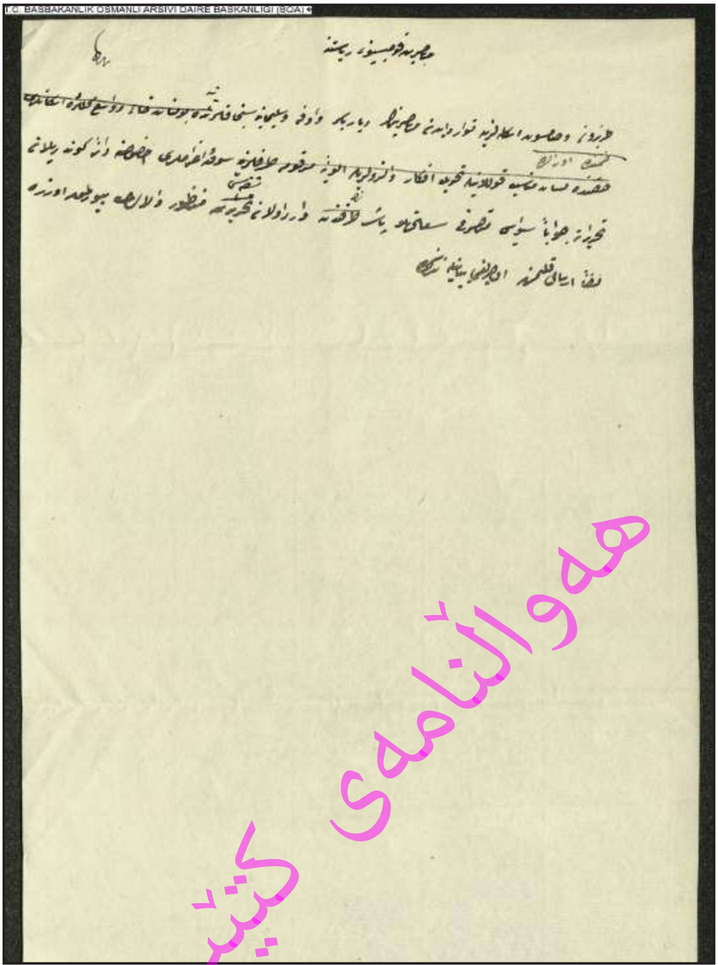
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01247.097706	17 رەبیعی یەکەم 1309

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
جەنابی ئەفەندم
لە ناو ویلایەتی موسڵ نەزیف ئەفەندی قائیمقامی قەزای رانیە لەبەر نەخۆشیەکەی ناتوانێ کارەکەی بەرێوە ببات، دوای دوورخستنەوەی، لە شوێن ئەو ئیبراهیم ئەدهەم ئەفەندی کە لە قائیمقامیەتی قەزای رەداع لە ویلایەتی یەمەن لەسەر ویستی خۆی لە کارەکەی جیابۆتەوە، لە قەزای ناوهاتوو دامەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە بریارنامە لە قۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران رێکخراوە و تێدا نیشان دراوە، بۆ جێبەجێ کردنی نووسراوی نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە لەگەڵ کاغەزی وەرگێردراوی کەسێتی بەیەکەوە راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بارەیەوە هەر چۆنێك بێت فەرمانی پاشای جەنابی ملوکانە چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بۆ ئەمەش نووسراوی بەپەلە کراوە ئەفەندم، لە ١٧ رەبیعی یەکەم ١٣٠٩ و لە ٩ تشرینی یەکەم ١٣٠٧.
سەدری ئەعزەم

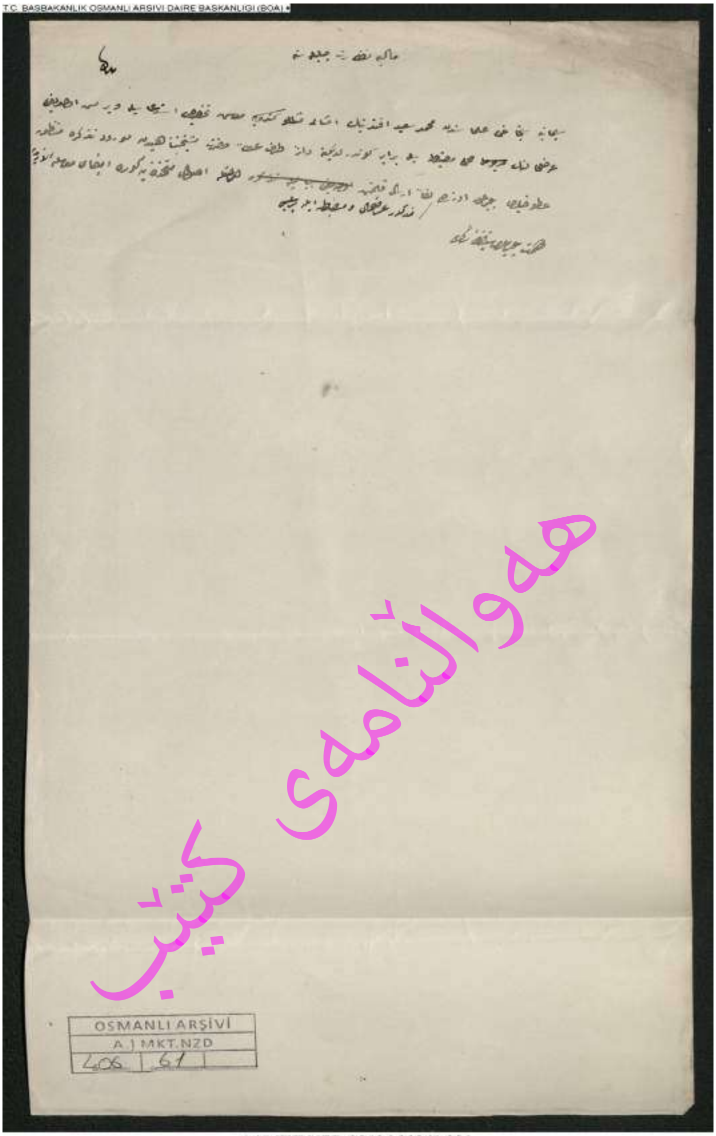

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.NZD.00406.00061.001

<table>
<tr><td>A.MKT.NZD.</td><td>00406.00061</td><td>7 رەمەزان 1278</td></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
محەمەد سەعید ئەفەندی لە زاناکانی سانجەقی سلێمانییە، داوا کراوە وەکو کەسانی هاوشێوەی خۆی مووچەی بۆ ببڕێتەوە، ئەو داواکاریەی کە داویەتی، لەگەڵ بریارنامەی خۆچێی بەیەکەوە نێردراوە، لەلایەنی جەنابی موشیخەتپەناهی عالی نووسراو هاتووە، هەروەها لەسەر ووتەی سەروو داواکاری باسکراو لەگەڵ بریارنامەکە هاوپێچ نێردراوە، بە گوێرەی ئەو رێگایانەی گیراوەتە بەر، بۆ جێبەجێ کردنی مامەڵەکە نووسراو کراوە هیممەت بکرێت.</td></tr>
</table>

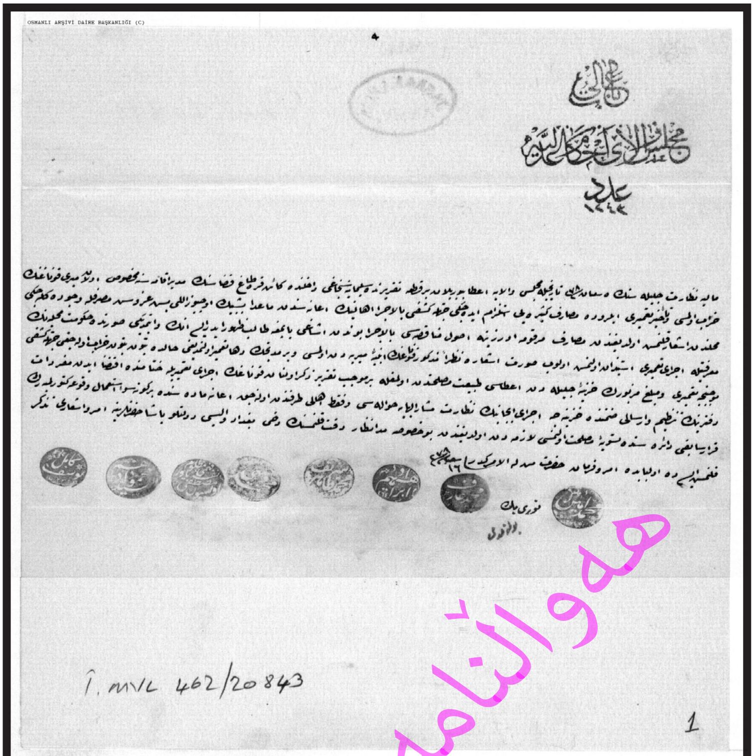

İ.MVL.00462

.I.MVL.	00462.020843	16 شەعبان 1278

بابی عالی
ئەنجوومەنی والای فەرمانرەواییەکانی داد
ژمارە ١٢٤٣
راپۆرتـی نەزارەتـی دارایـی جەلیلـە لـە مێـژووی ٥ شـەعبان ٢٧٨ دراوەتـە ئەنجوومەنـی والا، تێـدا هاتـووە؛ لـە قـەزای قەرەداغـی سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی، ئـەو شـوێنەی تایبەتـە بـە نیشـتەجێی بوونـی بەرێوەبـەر، قۆناغـی میـری وێـران بـووە و دواکەوتنـی نـۆژەن کردنـەوەی تووشـی خەرجیەکـی زۆری دەکات، بۆیە دەرخستەی بـۆ کـراوە و بـە پـارەی دانیشـتوانەکەی جگـە لـە خەرجـی ٥٣٥٥ قـوروش نـۆژەن دەکرێتـەوە، لـە شـوێن خـۆی ئامـاژەی پێکـراوە کـە لەسـەر خەرجـی باسـکراو ئەگـەر داوا بکرێـت خوارەوەشـی چـاك بکرێتـەوە، ئـەوا بـە زانینـی حکوومـەت مۆڵـەت دراوە بـە نۆژەنکردنـەوەی، بـە تێروانیـن لـە وێنـەی ئامـاژە پێکردنەکـە قۆناغـی باسـکراو بینایـەی میریـە، ئەگـەر تـا ماوەیەکـی تـر نـۆژەن نەکرێتـەوە ئـەوا بـە تەواوەتـی وێـران دەبێـت، بـە گوێـرەی دەرخسـتەکەی و بـڕە پـارەی دیـاری کـراوی لـە خەزینـەی جەلیلـە بـە ئاسـایی زانـراوە خـەرج بکرێـت، بـە راپۆرتێـك قۆناغەکـە ئامـاژەی پێکـراوە و لـە کۆتـا جێبەجـێ کردنـی نۆژەنکردنەوەکـەی، دەفتـەری جێبەجـێ کردنـی رێـك بخرێـت و لـە خەزینـە حەواڵـەی نەزارەتـی ناوهاتـوو بکرێـت، بـەڵام پێویسـتە پـارەی دانیشـتوان بـە خراپـی بەکارنەهێنرێـت و بـە بڕیـاری پێشـوو لـە فەرمانگـەی خـۆی رێـك بخرێـت، بـۆ ئـەم بابەتـە کاتـی دیاریکـراوی بـۆ دیـاری بکرێـت و بـۆ ئەمـەش فەرمـان و ئامـاژەی جەنابـی پاشـای والـی بەغـداد راگەیەنـدراوە، بـەڵام لـەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ١٦ شـەعبان ٢٧٨.

مـۆری محەمـەد ئەمیـن/ نـوری بـەگ ئامـادە نەبـووە، مـۆری محەمـەد عـارف/ مـۆری ئیبراهیـم/ مـۆری محەمـەد زاهیـر شـەریف/ مـۆری محەمـەد وەیسـی/ مـۆری سـەید مەحمـود ئیبراهیـم/ مـۆری یوسـف کامـل/ مـۆری ....

هەواڵنامەی کتێب

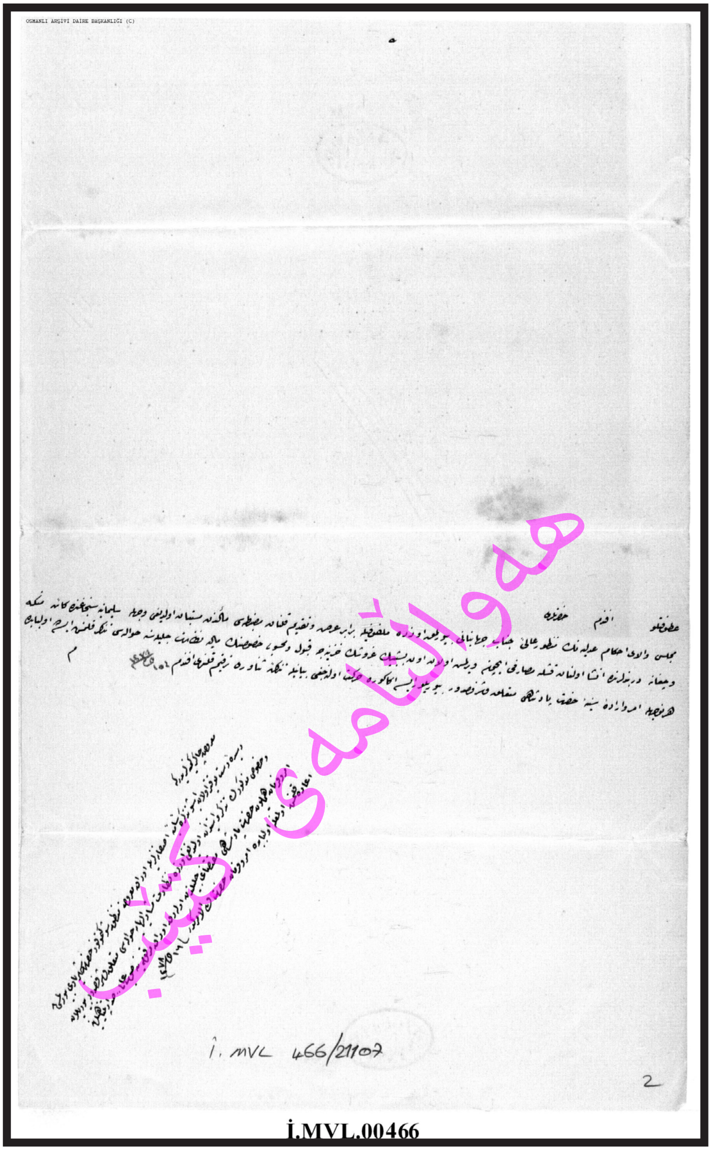

هەواڵنامەی کتێب

I.MVL.	00466.021107	15 زیلحیجه 1278

جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
فەرمانـی ئەنجوومەنـی واڵای كۆڵكـەی دادی جەنابی فەرمانـڕەوا لەگەڵ بڕیارنامە ڕاگەیەندراوە و پێشـكەش كراوە، كە لـە بابەتەكـە ڕوون بۆتـەوە، لـە سـانجەقی سـلێمانی لە سـنووری مەنگە و چیغانە قشـلە دروسـت كراوە، بـۆ تێچووی ئـەم قشـلەیە ١٥٠٠٠ قـوروش خـەرج كراوە، لە خەزینـە قەبوڵ كراوە و سـەبارەت بە هەژماركردنی نـووسراو حەواڵەی نەزارەتـی دارایـی جەلیلـە كـراوە، بـەڵام لـەم بابەتەدا جەنابی پاشـا بـە فەرمانی پاشـا چ بفەرموویت بە گوێـرەی ئەوە جولـە دەكرێـت، بـە ڕاگەیاندنـی نـووسراوی نـووسراوە ژمـارەی لەسـەر تۆمـار كـرا ئەفەنـدم، لـە ١٥ زیلحیجـە ١٢٧٨.

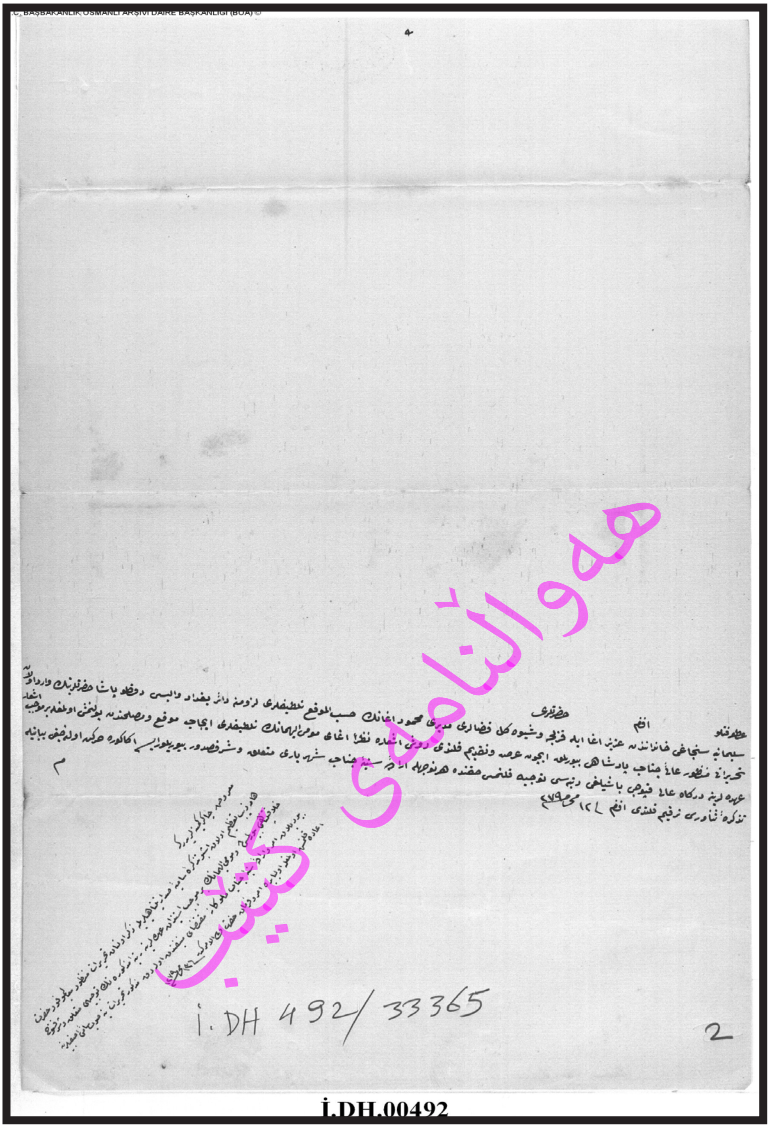

هەواڵنامەی کتێب

12 موحەررەم 1279	00492.033365	I.DH.

جەنابی ئەفەندم
عەزیز ئاغا لە خانەدانی سانجەقی سلێمانی لەگەڵ مەحمود ئاغا بەرێوەبەری قەزایەکانی قزلجە و شیوەگل بە گوێرەی شوێن پاداشت دەکرێن، والی بەغداد جەنابی پاشای پایەبەرز نووسراوی هاتووە، لەسەر فەرمانی جەنابی پاشا پێشکەش کراوە و راگەیەندراوە، بە گوێرەی ئاماژە پێکردنەکە بۆ پاداشت کردنی ئاغایانی ناوبراو بە گونجاو زانراوە، لە دەرگای عالی پلەی قەپوچی باشیان پێ بدرێت، بۆ ئەم مەبەستە هەر چۆنێك بێت جەنابی شەهریار بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت بە گوێرەی ئەو جولە دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە ئەفەندم، لە ١٢ موحەررەم ٢٧٩.

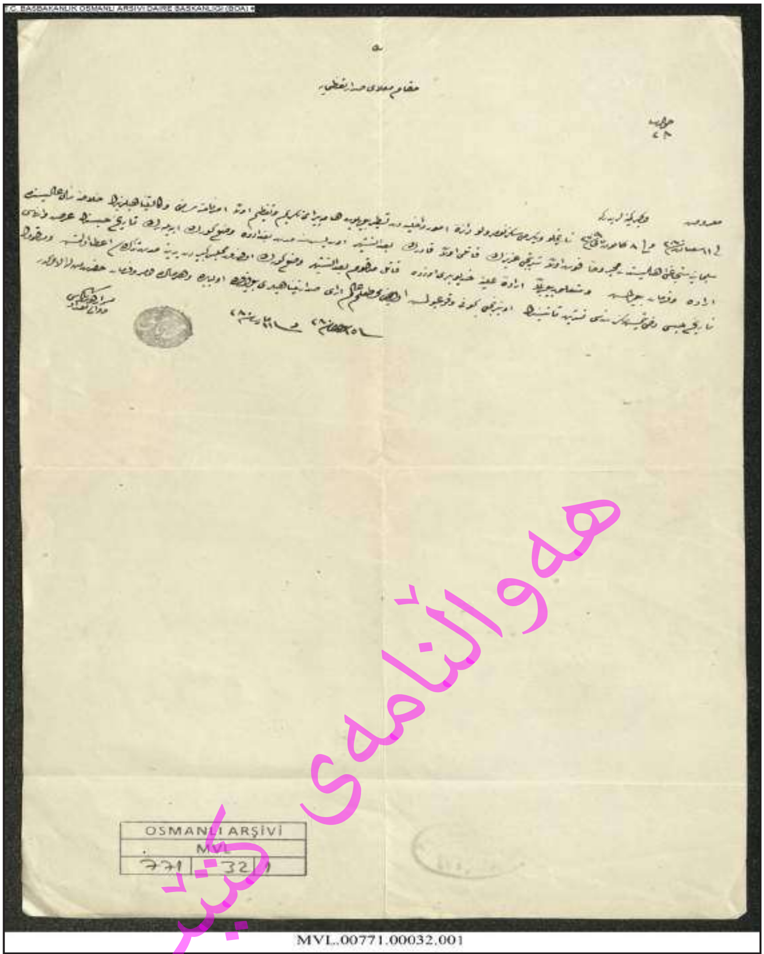
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

OSMANLI ARŞİVİ

MVL

771 | 32

MVL.00771.00032.001

هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>MVL.</td><td>00771.00032</td><td>15 شەوال 1280</td></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ پایەی سەدارەتی پایەبەرز
وەڵام ٢٨
ڕاگەیەندراوی بەندەیەکی بێ نرخە
لە نووسراوی فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ لە مێژووی ١١ شەعبان ١٢٨٠ و لە ٨ کانوونی دووەم ١٢٧٩ ژمارە ٢٨ هاتووە، لەلایەن پەیوەندیدارانی وەکالەت بە فەرمانانمەی پاشا دەرچووە و تێدا هاتووە؛ شەربەتچی عەزیز لە دانیشتوانی سانجەقی سلێمانی بە برینداری کوژراوە، بکوژەکەی بەناوی قادر دوای ناسینەوە، بە ماوەی ١٥ ساڵ بە سزای سەوڵ لێدان لە بەغداد زیندانی دەکرێت، ڕاگەیاندنی مێژووی زیندانی کردن و کۆتاییەکەی بە ئەمر و فەرمان بووە، لەسەر فەرمانی عالی خدێوانە بکوژی ناوهاتوو بە سزای سەوڵ لێدان زیندانی دەکرێت، لە ئەنجوومەنی گەورە نووسراوی ماوەکە دراوەتە دەستی، هەروەها مێژووی زیندانی ناوبراو لە ساڵی ٧٨ تشرینی دووەم ڕۆژی ١١ بووە، ڕاوبۆچوون بۆ پەیوەندیدارانی سەدارەتە، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ١٥ شەوال ٢٨٠ و لە ١١ مارت ٢٨٠
بە مۆری محەمەد نامق موشیری لەشکری سێیەم و والی بەغداد</td></tr>
</table>

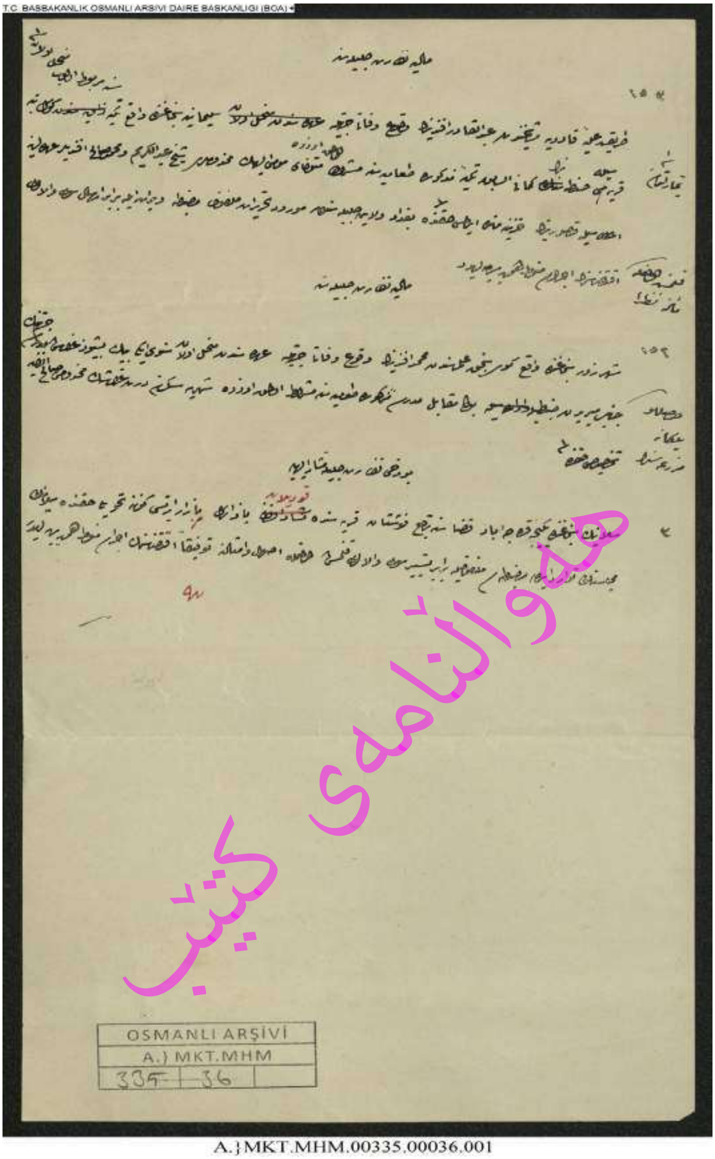

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00335.00036.001

A.MKT.MHM.	00335.00036	23 موحەڕڕەم 1282
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە عەبدولقادر ئەفەندی لە شێخەکانی تەریقەتی قادریە مردووە، تیمارەکان و گەنمەکانی گوندی گۆك تەپە، لە سانجەقی سلێمانی سەر بە تەکیەکەی بووە، هەروەکو جاران بۆ خۆراکی تەکیەی ناوهاتوو بۆ کوڕەکانی شێخ عەبدولکەریم ئەفەندی و محەمەد ساڵح ئەفەندی دابین بکرێت، بەم دابینکردنە ئەوەی ماوەتەوە دەدرێتە خەزینە، ئەو نووسراوانەی کە لە ویلایەتی بەغدادی جەلیلە هاتووە، هاوپێچ بریارنامە لەگەڵ پاکانەی ئەستۆ بەیەکەوە بۆ واڵا نێردراوە، لە جێبەجێ کردنی هیممەت بۆ بەهیمەیە.		

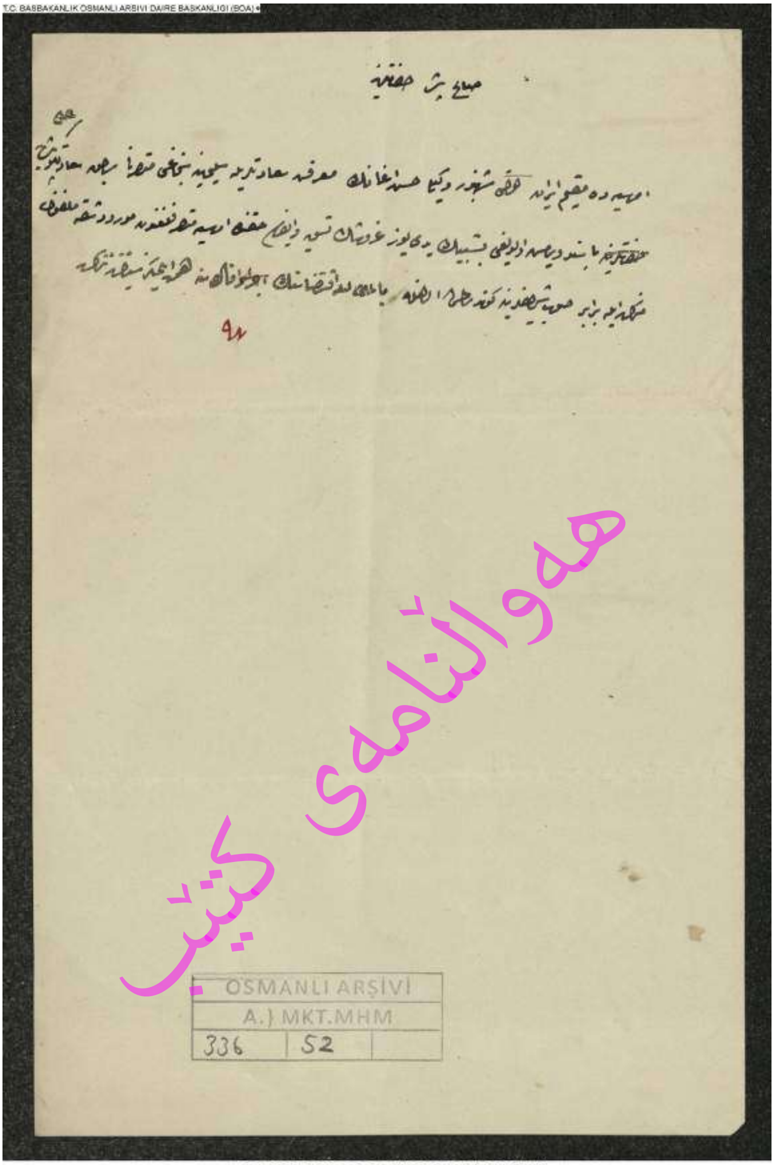

A.}MKT.MHM.00336.00052.001

هەواڵنامەی کتێب

A.MKT.MHM.	00336.00052	8 سەفەر 1282
بۆ جەنابی ساڵح پاشا حەسەن ئاغا وەکیلی شەهبەندەری ئێران کە لە ئاماسیا نیشتەجێیە، بە بەڵگە ٥٧٠٠ قوروشی بە قەرز داوەتە عەلی پاشا موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی، بۆ جێبەجێ کردنی ئەم قەرزەش نووسراو لە موتەسەرفیەتی ئاماسیا هاتووە، نووسراوی سەرووی ناوهاتوو هاوپێچ لەگەڵ نووسراو بە یەکەوە نێردراوە، دوای خوێندنەوەی بە نووسراو داواکراوە هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.		

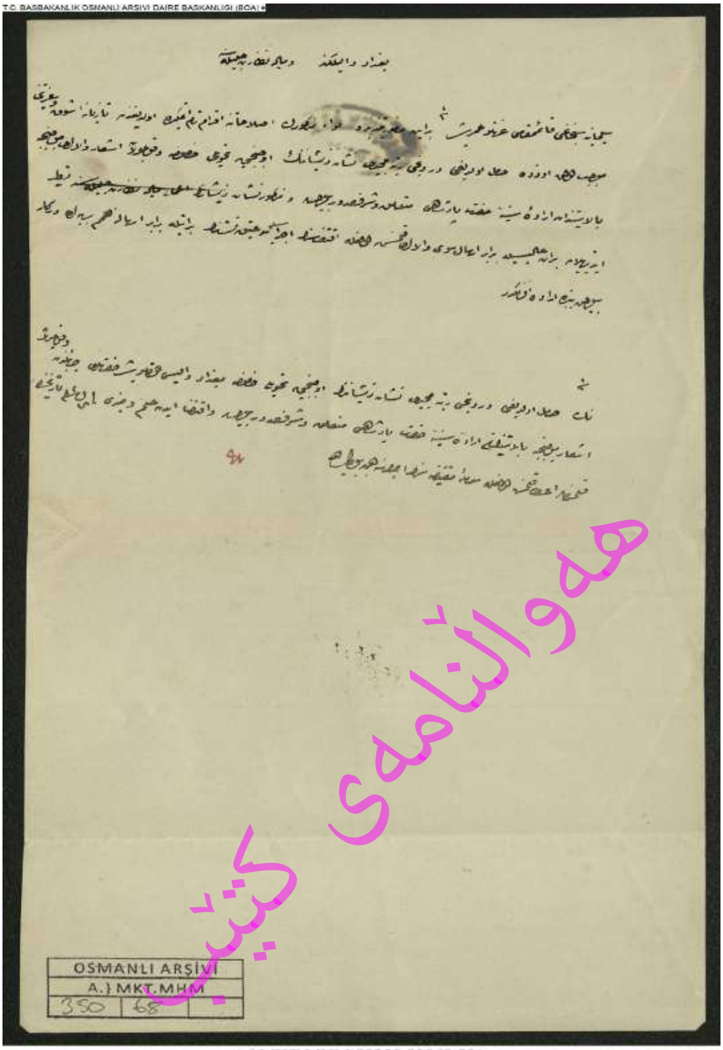

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00350.00068.001

A.MKT.MHM.	00350.00068	25 شەوال 1282

بۆ والی بەغداد و نەزارەتی دارایی جەلیلە
عومەر پاشا قائیمقامی سانجەقی سلێمانی لە پلەی چوارەم نیشانی مەجیدی نیشانی پێدراوە، بۆ ئەوەی بگۆردرێت بۆ پلەی سێیەم، لەلایەن جەنابی پاشای والی بەغداد ئاماژەی پێکراوە، بە رەزامەندی جەنابی پاشا بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، هەواڵ و زانیاری لە مێژووی ١٨ شەوال ١٢٨٢ دەرچووە، بۆ جێبەجێ کردنی مامەڵەکەی هیممەت بکرێت، ناوبراو هەر لەگەڵ سەرەتای دەست بەکاربوونی لە ئەرکەکەی لە لیوای ناوهاتوو چاکسازی کردووە و دەست پێشخەری کردووە لە کارەکانی، بۆیە ئەو پلەیەی کە لە پلەی چوارەم بە نیشانی مەجیدی نیشان پێی دراوە، بۆ سێیەم بگۆردرێت، لەم بارەیەوە بە ئاماژەی والا دوای رەزامەندی بە فەرمانی جەنابی پاشا فەرموویەتی؛ بۆیە نیشانی ناوهاتوو لەگەڵ پاکانەی ئەستۆ بەیەکەوە بۆ والا نێردراوە، هیممەت بکرێت لە ناردنی، فەرمان بۆ ئەفەندیمانە.

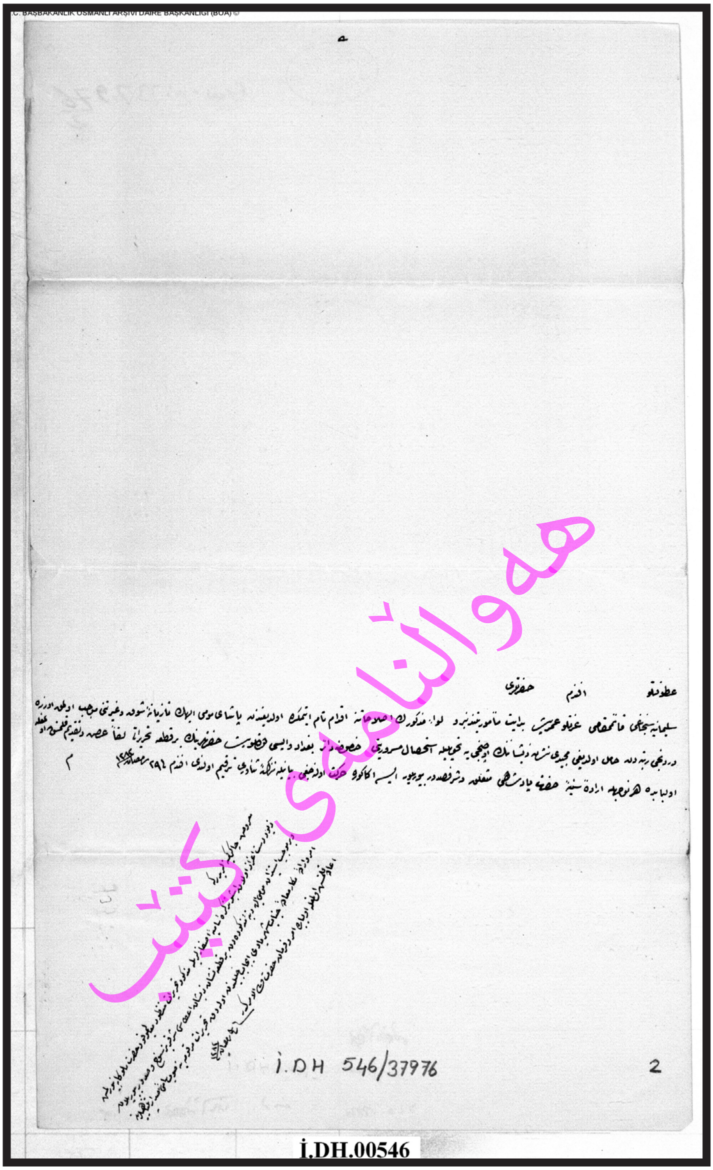

I.DH.	00546.037976	29 رەمەزان 1282

جەنابی ئەفەندم
عومـەر پاشا قائیمقامـی سـانجەقی سـلێمانی هەر لـە سـەرەتای ئەرکەکەیدا لە چاکسـازی لیـوای ناوهاتـوو پێشرەوی کـردووە و کاروکـردەوەی پاشـای ناوبـراو بیـنراوە، بۆیـە لـە پلـەی چـوارەم نیشـانی مەجیـدی پێـدراوە، بـەڵام بـۆ پلەی سـێیەم بـەرز بێتـەوە، بەمـەش بەختـەوەر دەبێت، لـەم بارەیـەوە جەنابی پاشـای پایەبـەرزی والی بەغـداد پارچەیەك نـووسراوی راگەیانـدووە و پێشکەشـی کـردووە، لـەم بابەتـەدا جەنابـی پاشـا بـە فەرمانـی پاشـا چ بفەرموویـت بـە گوێـرەی فەرمانەکـە کار دەکرێـت، بـە راگەیاندنـی نـووسراوی بـە پەلـە نووسرایـەوە، لـە ٢٩ رەمـەزان ١٢٨٢.

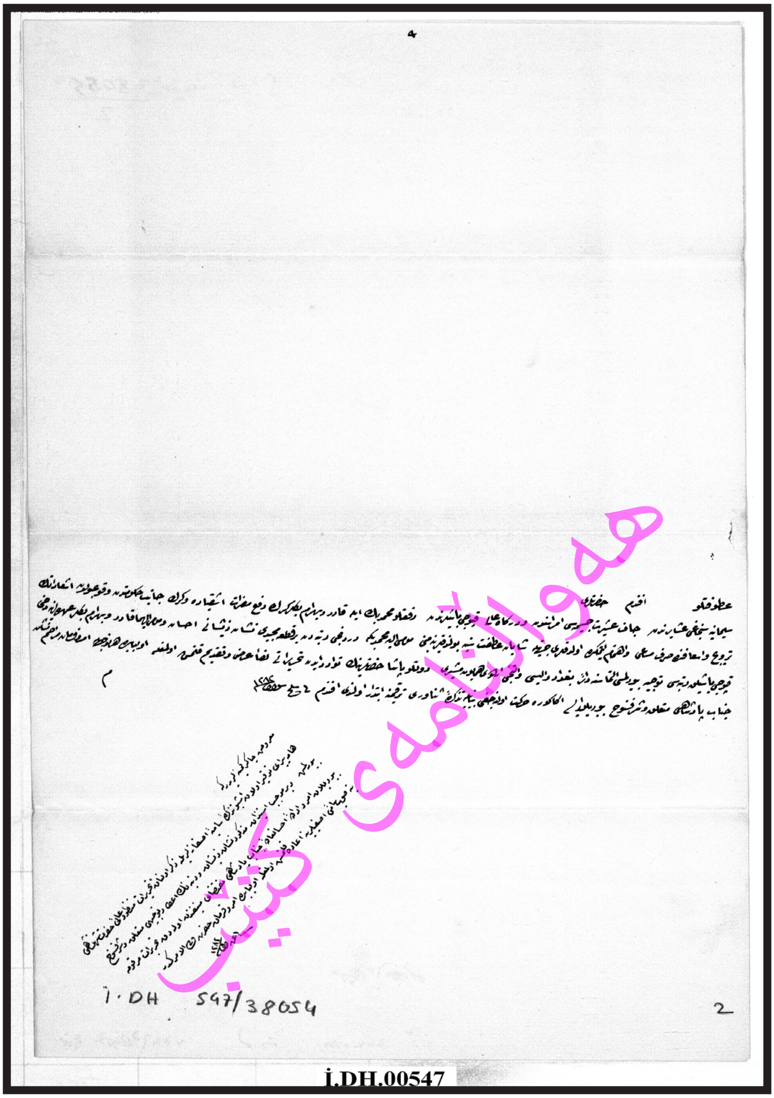

هەواڵنامەی کتێب

کۆتا رۆژی شەوال 1282	00547.038054	I.DH.

جەنابی ئەفەندم
لە پلەی قەپوچی باشیەکان، محەمەد بەگ لەگەڵ قادر بەگ و بەهرام بەگ کە لە سەرۆکەکانی هۆزی گەورەی جافی هۆزەکانی سانجەقی سلێمانین، زیانی چەتەکانیان دوورخستۆتەوە و بۆ حکوومەت هەوڵ و کۆششیان داوە، بۆیە شایەنی رێزگرتنن، محەمەد بەگ لە پلەی چوارەم بە نیشانێکی نیشانی مەجیدی و هەرچی قادر بەگ و بەهرام بەگ بە پلەی قەپوچی باشی پاداشت بکرێن، بۆ ئەم مەبەستە نووسراو لەلایەنی والی بەغداد و موشیری لەشکری شەشەمی هومایۆن بە پلەی میری میران جەنابی پاشا هاتووە و هاوپێچ راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی پاشا فەرمانی چی بێت بە گوێرەی ئەوە کار دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراوی بە پەلە نووسراوەتەوە، لە کۆتایی شەوال ١٢٨٢.

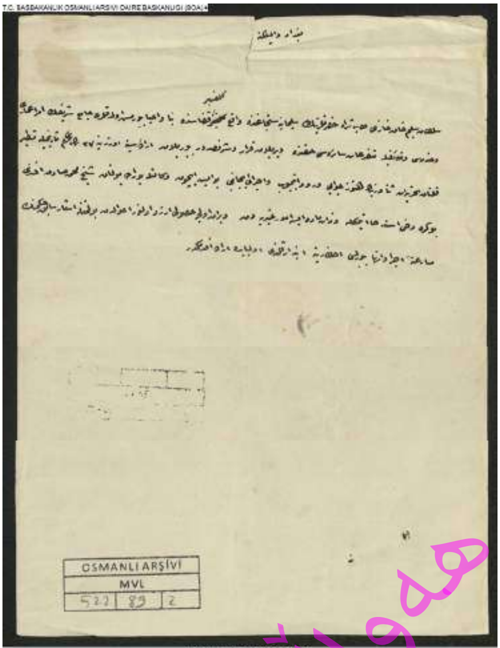

MVL.00522.00089.002

1283 شەوال 5	00522.00089	MVL.

- بۆ والی بەغداد
لـە قـەزای گولعەنبـەری سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی، جامیعـی جەنابـی سـوڵتان سـەلیم خان غـازی دروسـت کراوە و زیندووکراوەتـەوە، لـە بـارەی فەرمانـی دروسـت کـردن و ئەرکـی خزمەتکارەکانـی و گشـت کارەکانی تر بڕیـار دراوە و لەسـەر فەرمانـی پاشـا لـە مێـژووی ٢٧ ڕەبیعـی یەکـەم ٨٣ نـووسراو نووسراوەتـەوە، کەچـی تـا ئێسـتا وەڵامەکـەی نەهاتـووە، بـۆ جێبەجێ کردنی ئەم کارە، لێرە بریکار شـێخ محەمەد سـادق ئەفەنـدی داوای کردووە ئەرکەکە جێبەجێ بکرێـت، هەرچـی بابەتەکەیـە لـە کاروبـارە خێرخوازیەکانـە، ئـارەزوو دەکرێـت هەرچـی زووە جێبەجـێ بکرێـت، بە گوێـرەی ئامـاژەی پێشـوو پەلـە لە جێبەجـێ کردنی بکرێت و کۆتایـی پێ بێت، لەم بابەتـەدا فەرمان بـۆ ئەفەندیمانە.

- لـە شـارۆچکەی گولعەنبـەر و خلنبـاری سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی جامیعـی شـەریفی سـوڵتان سـەلیم خـان دروسـت کـراوە و زیندووکراوەتـەوە، بـە نـوێ کردنـەوە و نۆژەنکردنـەوەی جامیعـی ناوهاتوو ئەرکـی خزمەتکارەکانی کۆتایـی پـێ هاتـووە، لەبـەر ئـەوەی مـن لـە سـاڵی ٧٧ ەوە، وەکیـل بوویمـە لەسـەر دانـان و نوێکردنـەوەی ئەرکـی ئـەم نـزاکارە دێرینانـە، لـە وەڵامـی ئـەو داواکاری و نـووسراوە بـە زانیاریانـەی کـە نێـردراوە، لـە وەڵام لەسـەر ئـەو بڕیارنامـە و نووسراوانـەی کـە هاتـووە، مـاوەی ڕابـردوو جامیعـی ناوهاتـوو بـە جێبەجـێ کردنـی نۆژەنکردنـەوەی ئامـاژە بـە نـاوی خزمەتکارەکانـی کـراوە، ئەگەرچـی لـە پایـەی سـەدری ئەعزەمـی پەیوەندیدارانـی وەکالـەت فەرماننامـەی سـەدری ئەعـزەم بـۆ والـی بەغـداد ڕۆیشـتووە، بـەڵام تـا ئێسـتا وەڵام نەهاتـووە، هەروەهـا بـۆ ئـەم کارەی نـزاکاران لێـرە بـەم پیریەمـەوە بـە سـەرگەردانی و پەرێشـانی نیشـتەجێ بوومـە، جەلالەددیـن زادە مسـتەفا ئەفەنـدی جامیعـی ناوهاتـوو بەڕێـوە دەبـات، مودەریسـەکەی ئەحمـەد ئەفەنـدی و ووتاربێژەکـەی مەحمـود ئەفەنـدی و بانگخـواز مەحمـود کـوڕی محەمـەد ئەفەنـدی لـەوێ دامـەزراون، تـا ئێسـتاش حاڵەتەکـە بـەم شـێوەیە ڕۆیشـتووە و ئەرکەکەیـان جێبەجـێ کـردووە، داوای بەزەیـی و میهرەبانـی دەکەیـن ئـەو ناوانـەی هاتـووە بـە ناردنـی بڕیارنامەیـان لـە بـارەی دەسـت پێکردنـی نۆژەنکردنـەوەی باسـکراو بـە گفتوگـۆ لەگـەڵ قائیمقامـی سـلێمانی، لـە پەیوەندیدارانـی وەکالـەت بـە پارچەیـەك فەرماننامـەی سـەدری ئەعـزەم فەرمـان بـدەن بـە دامەزراندنـی ئـەم نزاکارانـە، لـەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ڕەجـەب ٨٣.
شێخ محەمەد سادق بریکاری ناوبراوان

هەواڵنامەی کتێب

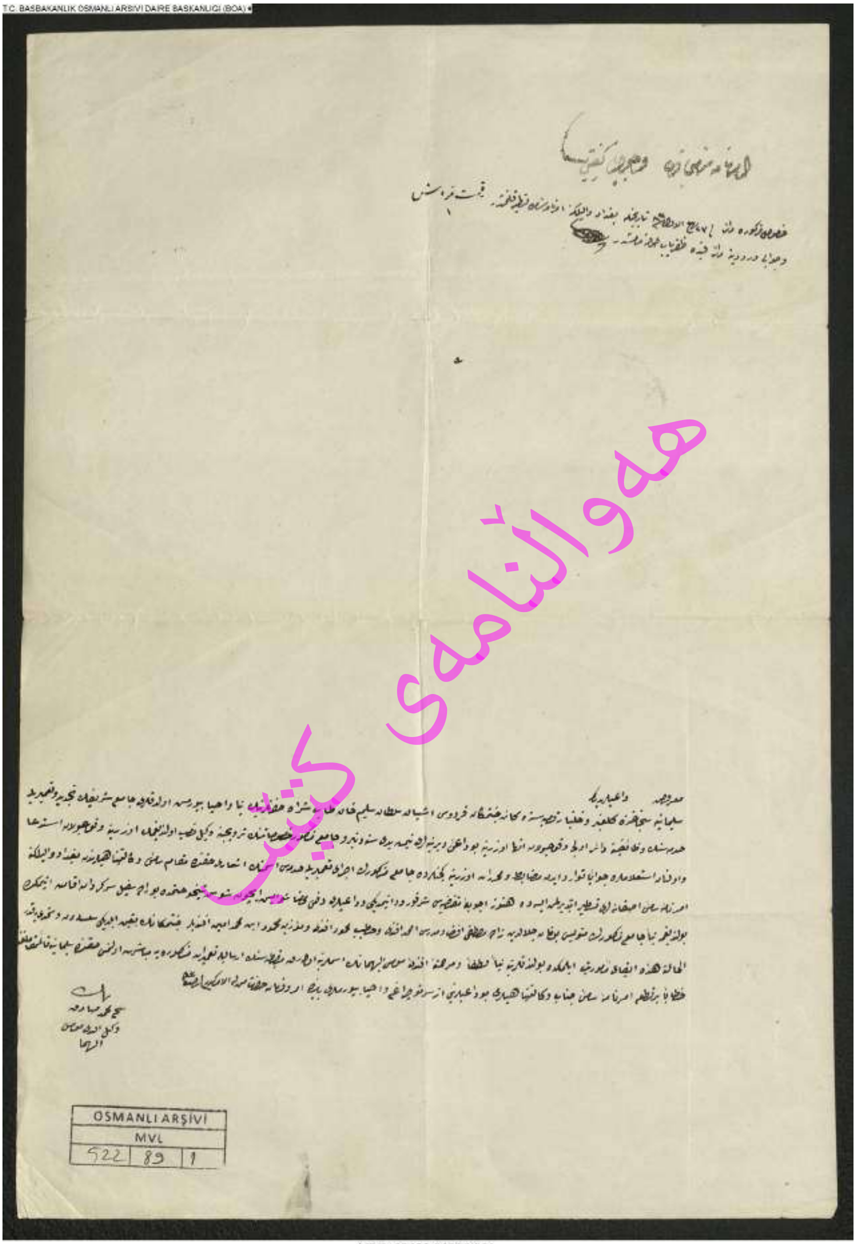

MVL.00522.00089.001

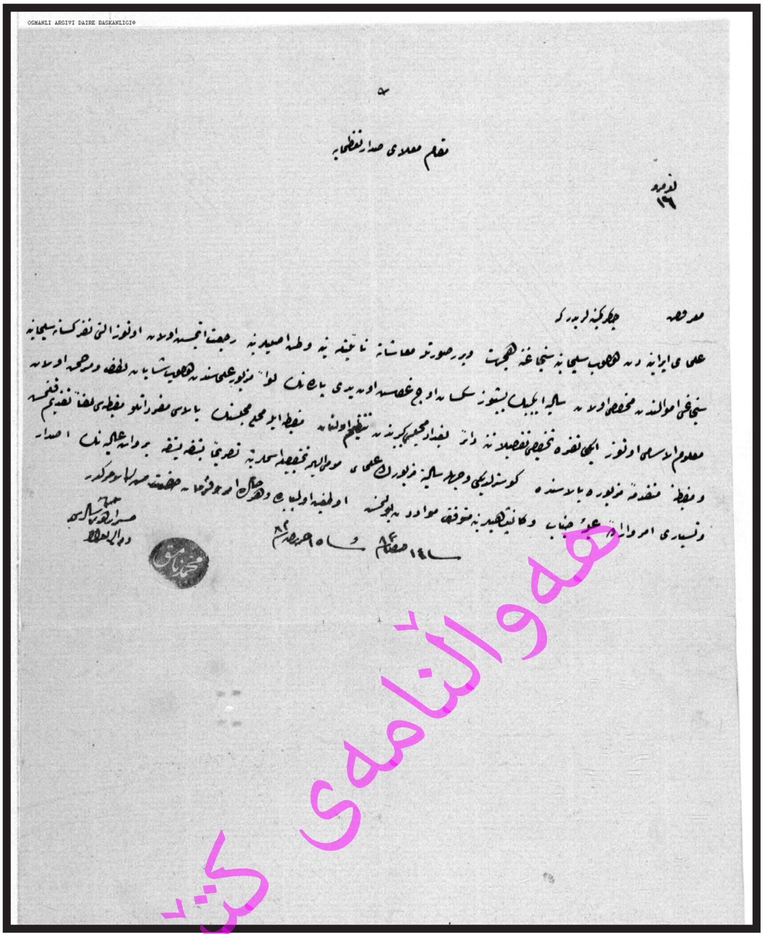
OSMANLI ARŞIVI DAIRE BAŞKANLIĞI

هەواڵنامەی کتێب

I.MVL.	00558.025075	14 سەفەر 1283

بۆ پایەی سەدری ئەعزەم لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ژمارە ١٦
راگەیەندراوی بەندەیەکی بێ نرخە
چەند زانایەکی ئێران کۆچیان کردووە بۆ سانجەقی سلێمانی و هەر یەکە بە وێنەیەك مووچەیان وەرگرتووە دواتر بە ئارەزووی خۆیان گەراونەتەوە وولاتی خۆیان، بۆ ئەم ٣٦ کەسە لە داهاتی سلێمانی ساڵانە ٢٥٨٣ قوروش و ١٧ پارەیان بۆ دابین کرابوو، کەچی زانایانی لیوای ناوهاتوو شایەنی میهرەبانی و بەزەیین، ئەوانەی ناویان هاتووە و دیارن لە ٣٢ کەس پێك دێن، ئەم مووچەیە بۆ ئەوان دابین بکرێت، بۆ ئەم مەبەستە لە ئەنجوومەنی گەورەی بەغداد بریارنامە رێکخراوە، لەگەڵ بریارنامەی ئەنجوومەنی خۆچێی هاوپێچ پێشکەش کراوە، هەروەها بریارنامەی پێشوەختەی باسکراو لە بالاوە نیشان دراوە، ساڵیانەی باسکراو بۆ زاناکانی ناوهاتوو دابین دەکرێت، ئەمەش لەسەر فەرمان و رای عالی جەنابی پەیوەندیداری وەکالەت وەستاوە، لەم بابەتەدا هەروەها لە هەر حاڵەتێکدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ١٤ سەفەر ٨٣ و لە ١٥ حوزەیران ٨٢
مۆری محەمەد نامق

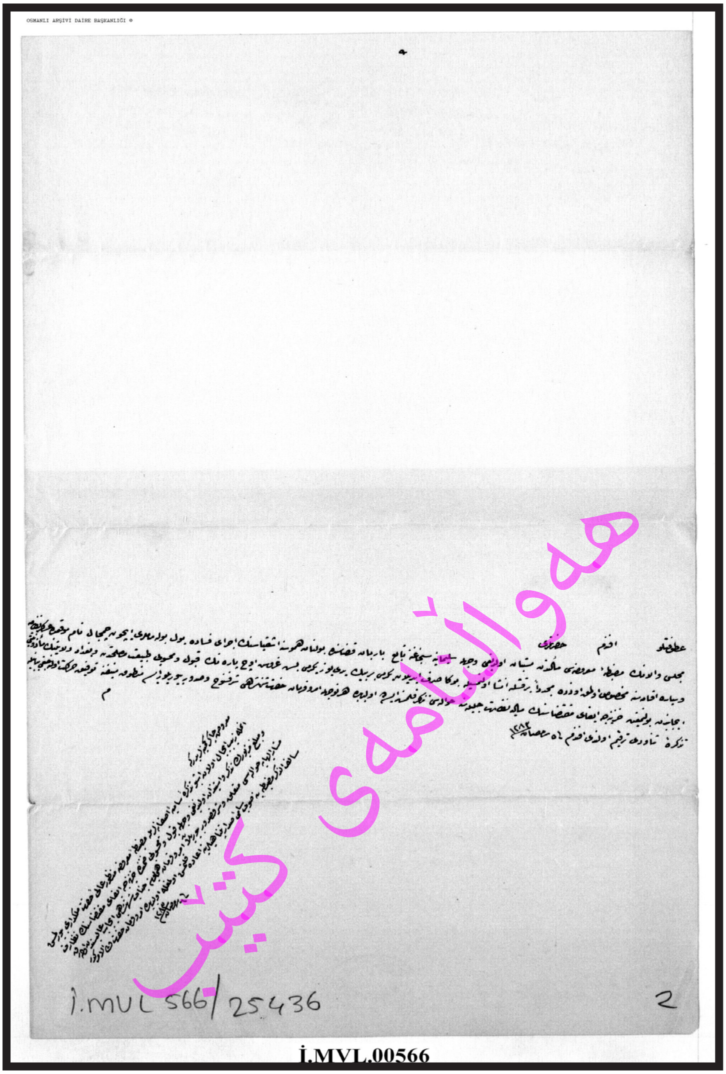

هەواڵنامەی کتێب

5 رەمەزان 1283	00566.025436	I.MVL.

جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

لـه بابەتـی بریارنامـەی راگەیەنـدراوی ئەنجوومەنـی والا روون بۆتـەوە، چەتەکانـی هەمەوەنـد کـە لـە قـەزای بازیانـی سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی بوونیـان هەیـە، بـۆ ئـەوەی رێگەیـان پـێ نەدرێـت کاری بـەد ئەنجـام بـدەن، سـەربازی نیزامیـە و پیـادە لـە ناوچـەی چەمچەمـاڵ نیشـتەجێ بکرێـن، چونکـە سـەر لـە نـوێ قشـلەیەك دروسـت دەکرێـت، بـۆ ئـەم مەبەسـتە ٢١٧٢٥ قـوروش و ٣ پـارە خـەرج دەکرێـت و هەژمـار دەکرێـت، هەروەهـا بـۆ جێبەجـێ کردنـی بـە رەزامەنـدی ویلایەتـی بەغـداد لـە خەزینـە نـووسراو حەواڵـەی نەزارەتـی دارایـی جەلیلـە کـراوە، بـەڵام جەنابـی پاشـا لـە ئەمـر و فەرمانـی چـی بێـت، بـە گوێـرەی ئـەو جولـە دەکرێـت، بـەم راگەیەنـدراوە نـووسراوی بەپەلـە نووسرایـەوە ئەفەنـدم، لـە ٥ رەمـەزان ١٢٨٣.

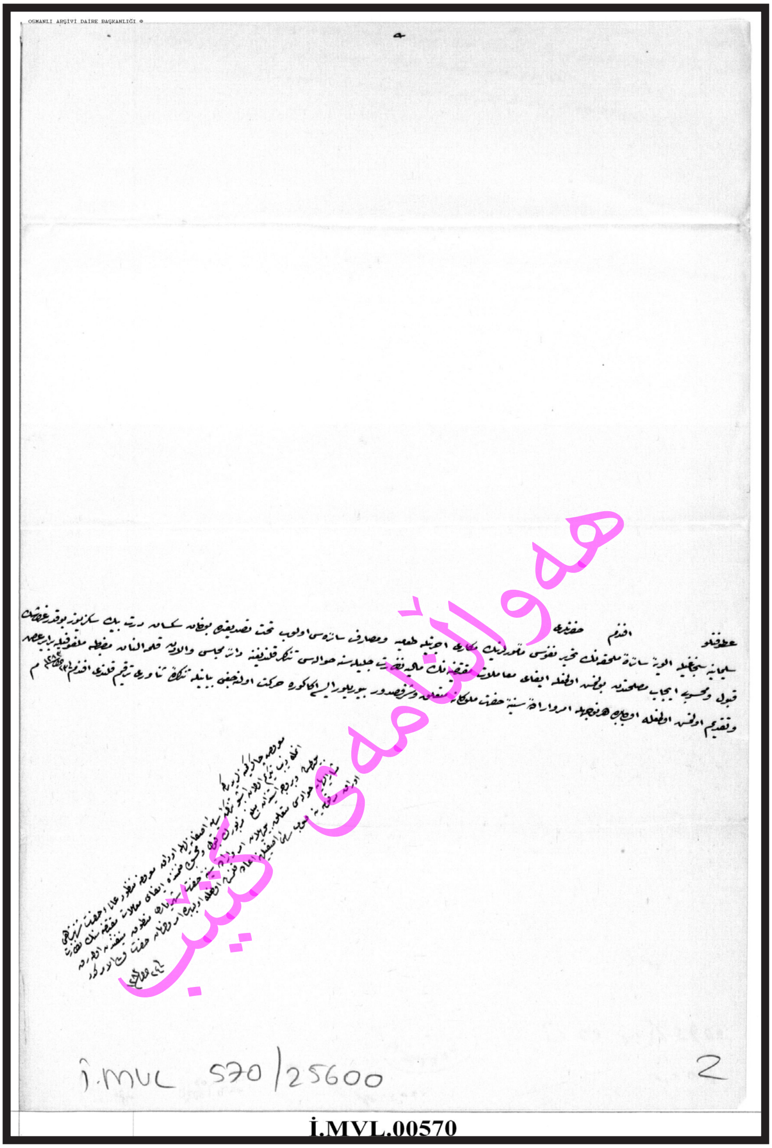
OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI

i.MVL 570/25600

2

İ.MVL.00570

هەواڵنامەی کتێب

I.MVL.	00570.025600	23 زیلقەعدە 1283

جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
کرێی بارگیر لەگەڵ خەرجی خواردن و پێداویستی تری فەرمانبەرانی تۆماری ناسنامەی سانجەقی سلێمانی و پاشکۆکانی لە ژێر پەسەند کردن دایە، نزیکەی ٨٤٨٠٠ قوروش قەبوڵ کراوە و هەژمارکردنی بە پێویست زانراوە، بۆ جێبەجێ کردنی مامەڵەکان حەواڵەی نەزارەتی دارایی جەلیلە کراوە، لەوێش کراوەتە نووسراو لە ئەنجوومەنی والاش دراوەتە قەڵەم، لەگەڵ هاوپێچی بریارنامە بەیەکەوە راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، ئەمر و فەرمانی پاشا هەر چییەك بێت بە گوێرەی ئەوە جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراوی بەپەلە کراوە، لە ٢٣ زیلقەعدە ١٢٨٣.

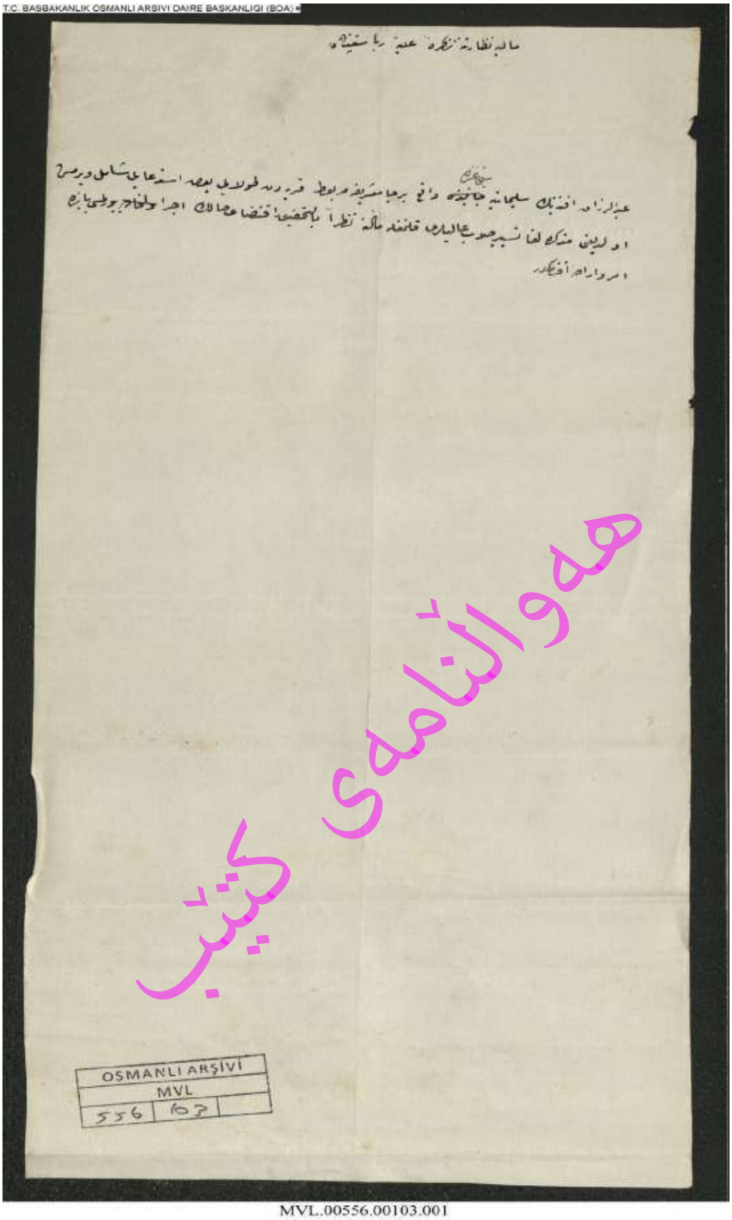

هەواڵنامەی کتێب

MVL..00556.00103.001

3 رەمەزان 1284	00556.00103	MVL.
نووسراوی نەزارەتی دارایی عالی بۆ پەیوەندیدارانی سەرۆکایەتی عەبدولـرەزاق ئەفەنـدی لـە گوندێکـی سـانجەقی سـلێمانی جامیعێکـی شـەریفەی بونیـات نـاوە و لـە بـارەی داهاتەکانـی، بـۆ هەندێـك داواکاری گشـتگیر نووسراوێکـی نـاردووە و دراوەتـە عالـی، بـە تێروانیـن لـە بابەتەکـە دوای لێکۆڵینـەوە کارەکـە جێبەجـێ بکرێـت، ئەمـر و فەرمـان بـۆ ئەفەندیمانـە.		

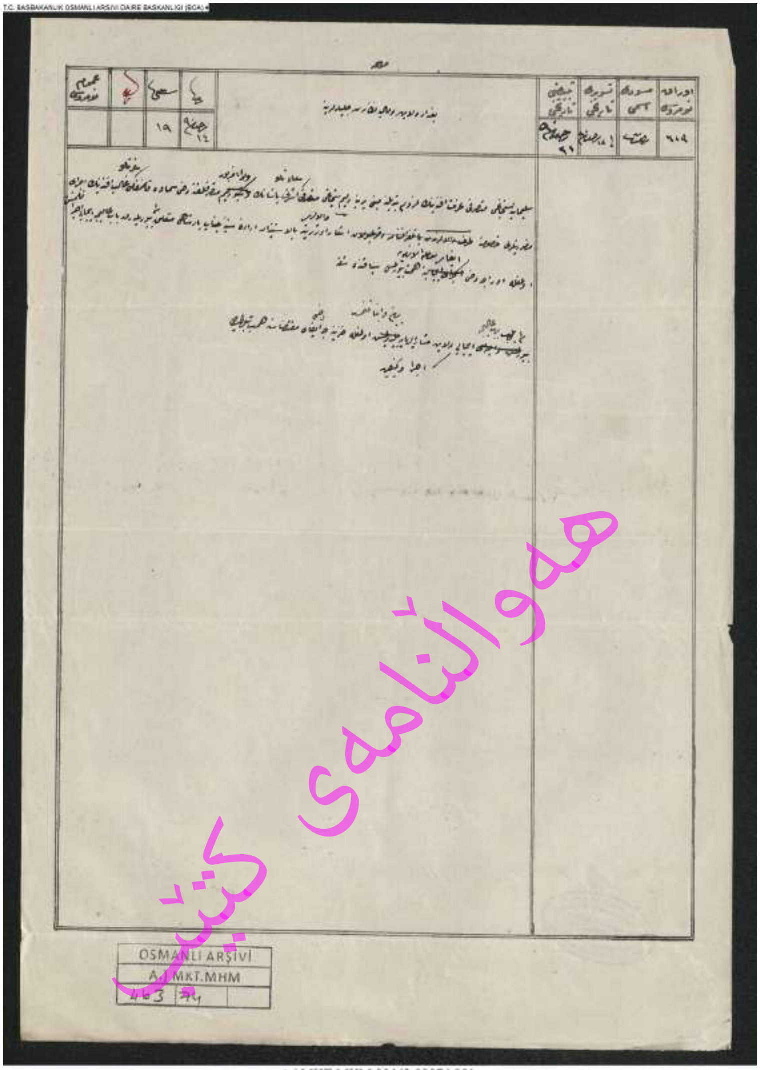

هەواڵنامەی کتێب

A.}MKT.MHM.00463.00074.001

A.MKT.MHM.	00463.00074	14 ڕەجەب 1290

١٤ ڕەجەب ١٢٩٠
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە و ویلایەتی بەغداد
بە پێویست زانراوە عزەت ئەفەندی موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی بگۆردرێت، لە شوێن ئەو ئەشرەف ئەفەندی موتەسەرفی سانجەقی دلیم دابنرێت، هەروەها بۆ موتەسەرفیەتی لیوای ناوهاتوو، غالب ئەفەندی قائیمقامی سەماوە ئەرکەکەی پێ بدرێت، بۆ ئەم مەبەستە لەسەر ئاماژەی والا دوای مۆڵەتدان، فەرمانی پاشای جەنابی پاشا فەرموویەتی و جێبەجێ کردنی بە ویلایەتی ناوهاتوو ڕاگەیەندراوە و لە خەزینەش هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی، لە بابی عالیش جێبەجێ کراوە، بۆ ئەنجامدانی مامەڵەی پێویست داوای هیممەت کراوە، بۆ ئەمەش نووسراو بکرێت.

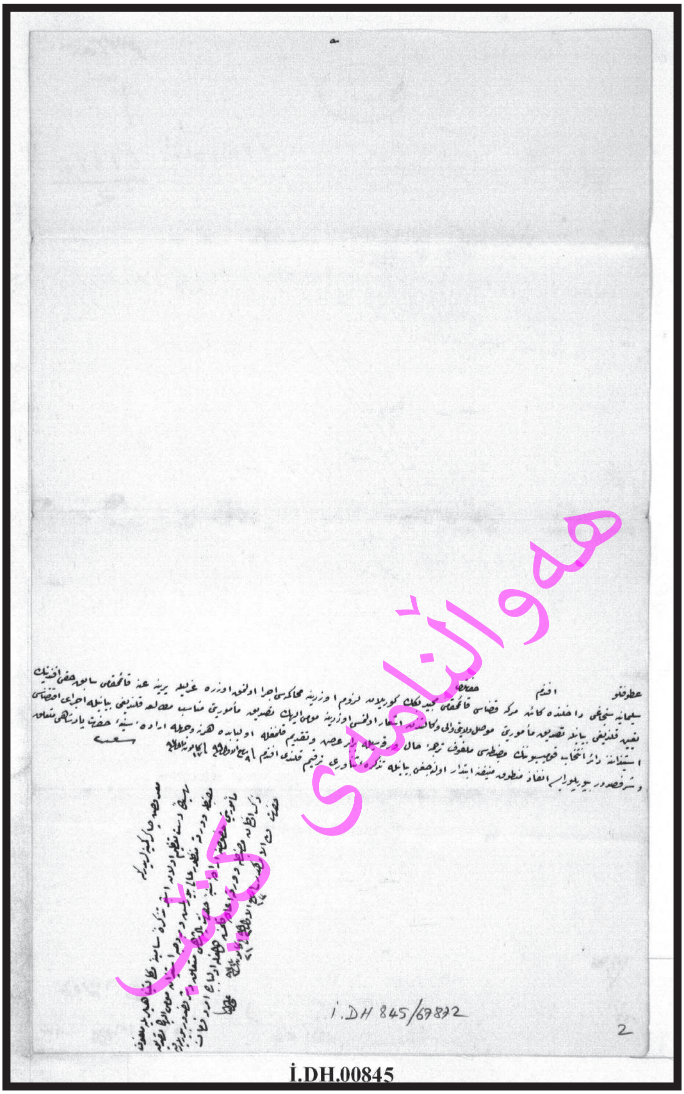
I.DH 845/67872

2

İ.DH.00845

9 ڕەبیعی یەکەم 1299	00845.067872	I.DH.

جەنابی ئەفەندم
مەجید بەگ قائیمقامی قەزای مەرگەی سەر بە سانجەقی سلێمانی دادگایی دەکرێت، بۆیە لە ئەرکەکەی دوورخراوەتەوە، لە شوێن ئەو حەقی ئەفەندی قائیمقامی پێشووی عەنە دامەزراوە، بە ڕاگەیاندنی پەسەند کردنی ئەرکەکەی لە وەکالەتی والی ویلایەتی موسڵ ئاماژەی پێکراوە، هەروەها خوێندنەوەی بۆ کراوە کە پەسەند کردنی ئەرکی ناوبراو گونجاوە، دوای ڕاگەیاندنی، ڕەزامەندی دراوە لەسەر جێبەجێ کردنی کارەکە، بۆیە بڕیارنامەی قۆمیسیۆنی هەڵبژاردن و کاغەزی زانیاری کەسێتی ناوبراو بەیەکەوە پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی پاشا لە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت بەپەلە جێبەجێ دەکرێت، بە ڕاگەیاندنی نووسراوی بەپەلە کرا ئەفەندم، لە ٩ ڕەبیعی یەکەم ١٢٩٩ و لە ١٧ کانوونی دووەم ١٢٩٧.

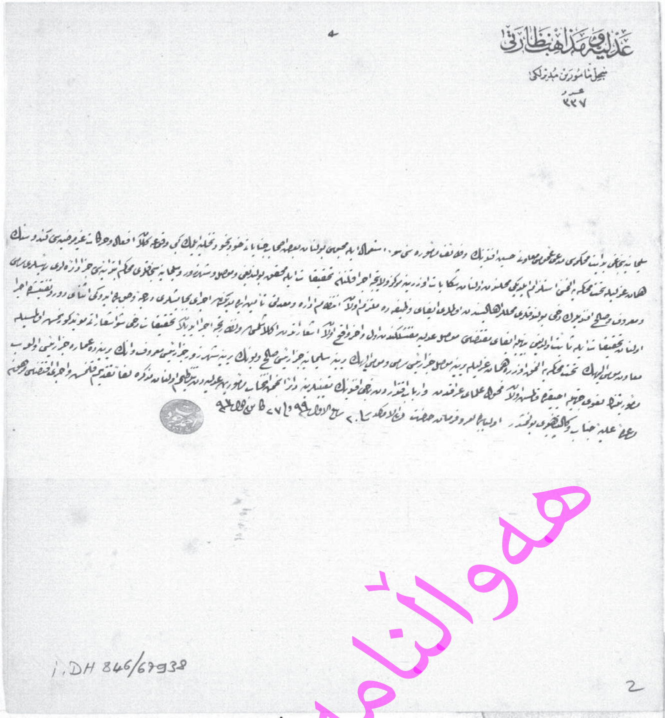

İ.DH.00846

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	00846.067938	20 رەبیعی یەکەم 1299

نەزارەتی داد و مەزهەبەکان
بەڕێوەبەرایەتی تۆماری فەرمانبەران
ژمارە ٣٣٧

حوسێن ئەفەندی یاریدەدەری داواکاری گشتی دادگای سەرەتایی سانجەقی سلێمانی، ئەرکەکەی بە خراپی ئەنجام داوە و هەستاوە بە ئازادکردنی چەند تاوانبارێك هەروەها کار و کردەوەی نەگونجاوی ئەنجام داوە، بە پێویست زانراوە هەر ئێستا لە کارەکەی دوور بخرێتەوە و بدرێتە دادگا، لەسەر ئەو سکاڵانەی کە لە خۆچێیەوە هاتووە، لە مەرکەزی ویلایەت لێکۆڵینەوە ئەنجام دراوە و دەرکەوتووە قسەکان ڕاست و دروستن، جگە لەمە سامی ئەفەندی و مەعروف ئەفەندی و ساڵح ئەفەندی سەرۆکەکانی فەرمانگەی سزای دادگا سەرەتاییەکانی سانجەقەکانی موسڵ و شارەزوور و سلێمانی، لەو شوێنانەی کە ئەرکیان جێبەجێ دەکەن لە خەڵکی ناوچەکەن، بۆیە لە جێبەجێ کردنی ئەرکەکەیان سەرکەوتوو نین، لە دادی پشکنینی موسڵ ئاماژەی پێکراوە و دەرکەوتووە لە کاتی پشکنین و گەڕان، لە ئەنجامی ئەو لێکۆڵینەوانەی کراوە، گۆڕینەوەی شوێنەکانیان پەسەند کراوە، هەروەها ئەو لێکۆڵینەوانەی لە نەزارەتیش کراوە ئەم ئاماژانەی پەسەند کردووە، یاریدەدەری ناوهاتوو دەدرێتە دادگا، یەکسەر بە دوورخستنەوەی لە شوێن ئەو سامی سەرۆکی سزای موسڵ و بۆ شوێنی ناوبراویش ساڵح سەرۆکی سزای سلێمانی و بۆ شوێنی ئەمەشیان مەعروف سەرۆکی سزای شارەزوور و بۆ شوێنی ئەمەش ناجی ئەفەندی سەرۆکی سزای عەمارە کە ئەرکەکەی هەڵوەشاوەتەوە و لە زاناکانی عیراقە و لە خانەدانی لێهاتووە، دامەزرێن، بۆ ئەمەش لە ئەنجوومەنی هەڵبژاردنی فەرمانبەرانی داد نووسراو ڕێکخراوە و هاوپێچ پێشکەش کراوە، بۆ جێبەجێ کردنی هاوکاری جەنابی پەیوەندیدارانی وەکالەتی پێویستە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٠ ڕەبیعی یەکەم ٩٩ و لە ٢٧ کانوونی یەکەم ٩٧.
مۆری ئەحمەد جەودەت

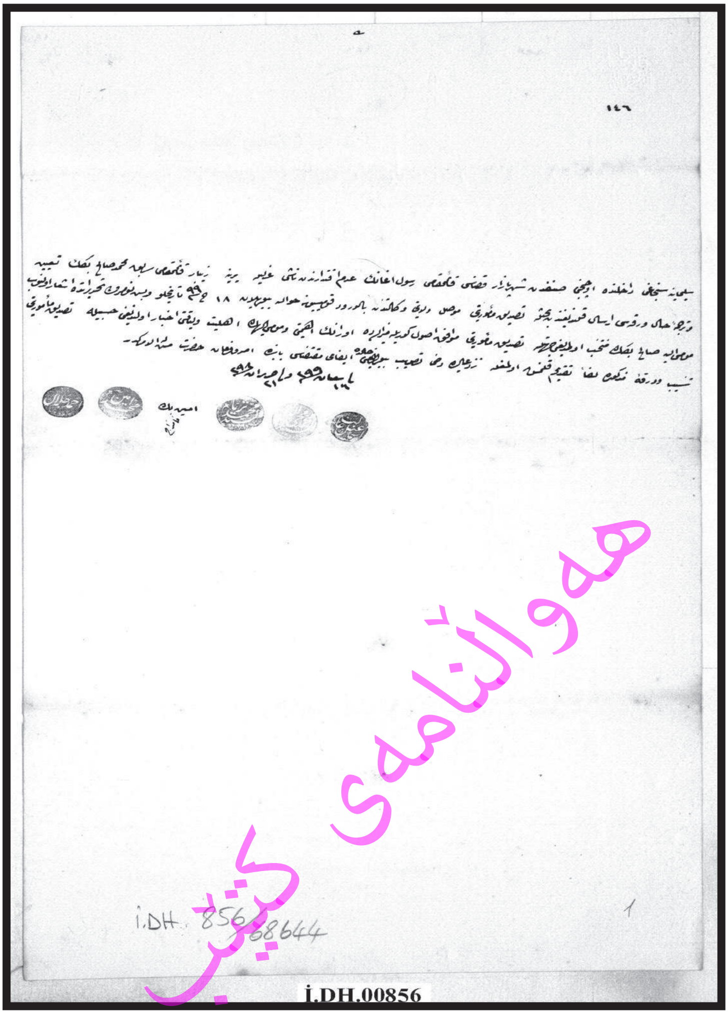

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	00856.068644	16 شەعبان 1299

١٤٦٦
لەبەر بێ توانایی رەسول ئاغا قائیمقامی قەزای شەهربازاری سەر بە سانجەقی سلێمانی دوور دەخرێتەوە و لە شوێن ئەو محەمەد ساڵح بەگ قائیمقامی پێشووی زێبار دادەمەزرێت، هەروەها کاغەزی وەرگێردراوی باری کەسێتی نێردراوە، پەسەند کردنی ئەرکەکەی لە وەکالەتی ویلایەتی موسڵ بە هاتنی نووسراوی مێژووی ١٨ جەمادی کۆتایی ١٢٩٩ ژمارە ٥ حەواڵەی قۆمیسیۆن کراوە، ئاماژەی پێکراوە، کە ساڵح بەگ لە هەڵبژێردراوەکان نییە، ئەگەرچی پەسەند کردنی ئەرکەکەی بە گونجاو نەزانراوە، بەڵام گرنگی ناوچەکە و توانای ناوبراو و لێهاتوویی باسکراوە، بۆیە کاغەزی پەسەند کردنی ئەرکەکەی پێشکەش کراوە، ئەو کاتەی سەروو خستیانە دەنگدانەوە جێبەجێ دەکرێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ١٦ شەعبان ٢٩٩ و لە ٢١ حوزەیران ٢٩٨

مۆری ئیسماعیل غالب، سەید محەمەد محەمەد، سەید محەمەد سورەیا، ئەمین بەگ، محەمەد ئەمین، ئەحمەد جەلال

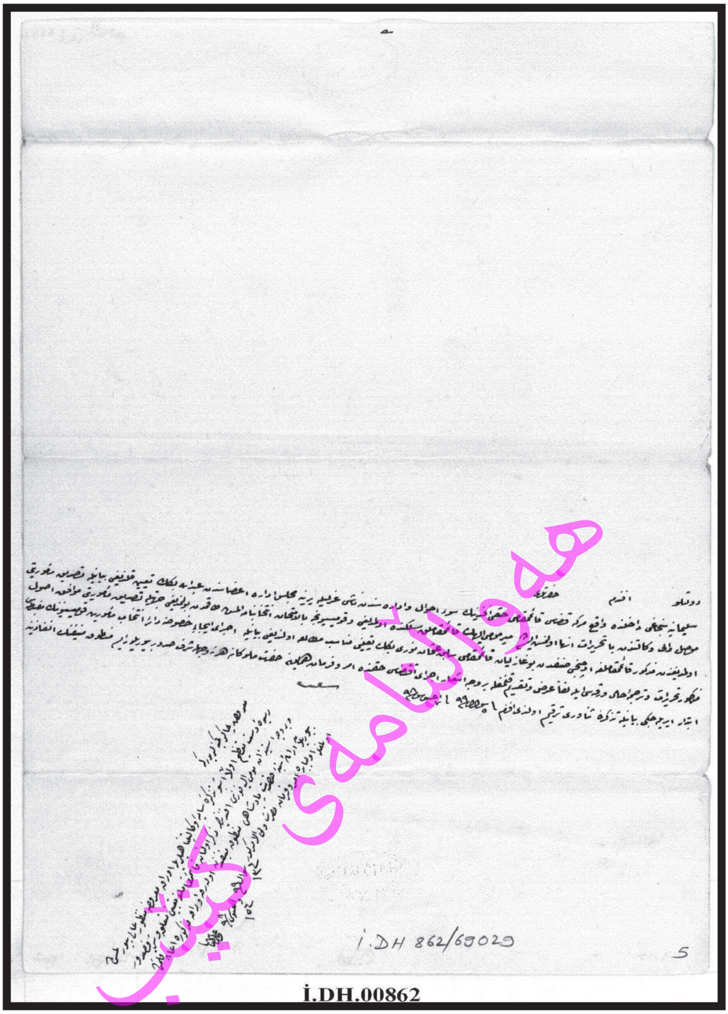

هەواڵنامەی کێب

I.DH.	00862.069029	5 شەوال 1299

جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

حەقــی ئەفەنــدی قائیمقامــی قــەزای مەرگــەی ســەر بــە ســانجەقی ســلێمانی، لەبــەر خراپــی بەڕێوەبردنــی کارگێڕیەکــەی دوور خراوەتــەوە، لــە شــوێن ئــەو عەبدوڵــڵا بــەگ ئەندامــی ئەنجوومەنــی کارگێــڕی دامــەزراوە، ئەگەرچــی بــەم ڕاگەیاندنــە بــە نــووسراو پەســەندکردنی ئەرکەکــەی لــە وەکالەتــی ویلایەتــی موســڵ کۆتایــی پێهاتــووە، بــەڵام ناوبــراو لــە قائیمقامیــەت کاری نەکــردووە و لــە قۆمیســیۆنیش لــەو کەســانە نییــە کــە بــە تاقیکردنــەوە هەڵبژاردننامــەی وەرگــرت بێــت، بۆیــە پەســەند کردنــی ئەرکەکــەی گونجــاو نییــە، بــە گونجــاو زانــراوە بــۆ قائیمقامیەتــی ناوهاتــوو لــە قائیمقامیەتــی چینــی ســێیەم عوســمان نــوری بــەگ قائیمقامــی پێشــووی بوغازلیــان دابمەزرێــت، بــەم ڕاگەیەنــدراوە جێبەجــێ کردنــی کارەکــە بڕیارنامــەی قۆمیســیۆنی هەڵبژاردنــی فەرمانبــەران و نــووسراوی باســکراو و کاغــەزی وەرگێــڕدراوی بــاری کەســێتی هاوپێــچ ڕاگەیەنــدراوە و پێشــکەش کــراوە، لــە بــارەی جێبەجــێ کردنــی کارەکــەش ئەمــرو فەرمانــی هومایۆنــی جەنابــی ملوکانــە چــی بێــت، جێبەجــێ دەکرێــت، بــە ڕاگەیاندنــی نــووسراوی بــە پەلــە کــراوە ئەفەنــدم، لــە ٥ شــەوال ٢٩٩ و لــە ٧ ئۆغســتۆس ٩٨.

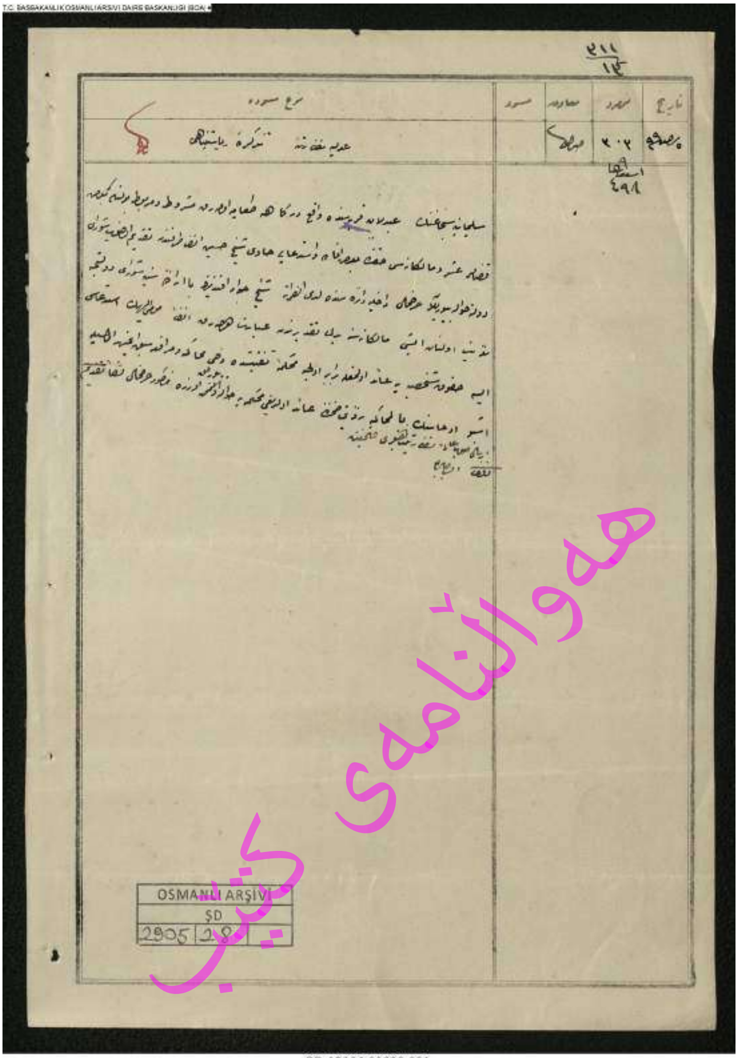

ŞD.02905.00028.001

هەواڵنامەی کتێب

ŞD.	02905.00028	5 رەجەب 1299

٥ رەجەب ١٢٩٩

نووسراوی پەیوەندیدارانی سەرۆکایەتی بۆ نەزارەتی داد

لە گوندی عەبدالانی سەر بە سانجەقی سلێمانی، خۆراکی تەکیەی شێخ عەبدالان بە شێوەی مەشروت و پەیوەندیدار بە دە یەکی هەندێك قەزا و زەوی بەگایەتی دابین دەکرێت، لەسەر هەندێك ووتە و داواکاری کە لەلایەن شێخ حوسێن ئەفەندی پێشکەش کراوە، داواکاریەکە حەواڵەی شورای دەوڵەت کراوە، کاتێك لە فەرمانگەی ناوەخۆ خوێندنەوەی بۆ کراوە، دەرکەوتووە شێخ جەواد ئەفەندی بە فەرمانی پاشا لە شورای دەوڵەت کارەکە بەرێوەدەبات، هەرچی داواکاری ناوبراوە دەگەڕێتەوە بۆ مافی تاکەکەسی، سەرەتا لە دادگای پشکنین دادگاییکردن و بەرزکردنەوەی بۆ کراوە، داواکاری ئەم کارە لە دادگا بینراوە و دەنێردرێتەوە ئەو دادگایەی کە پەیوەندی پێوە هەیە، داواکاری ناوبراو بە هاوپێچ رەوانەی پەیوەندیدارانی نەزارەتی عالی کراوە.

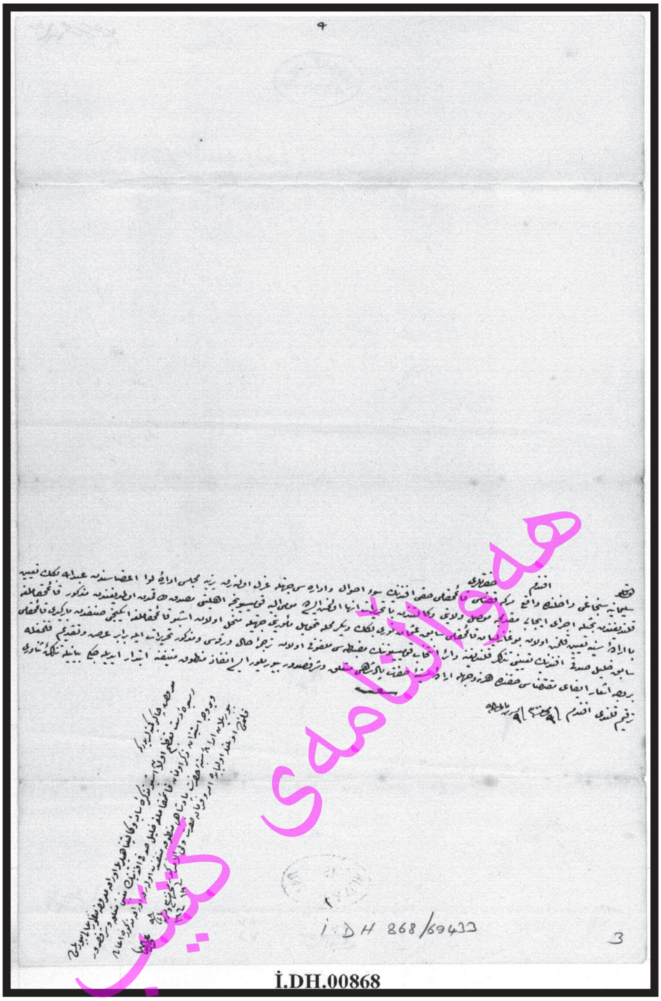

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	00868.069433	9 موحەڕرەم 1300

جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
حەقی ئەفەندی قائیمقامی قەزای مەرگە سەر بە سانجەقی سلێمانی، لەبەر خراپی بەڕێوەبردنی کارگێری ناوچەکە دوورخراوەتەوە، لە شوێن ئەو عەبدوڵڵا بەگ ئەندامی ئەنجوومەنی کارگێری دامەزراوە، بۆ جێبەجێ کردنی ئەم مامەڵەیە، کارەکە بە نووسراو لە بریکاری ویلایەتی موسڵ کۆتایی پێ هاتووە، بەڵام ناوبراو لەو کەسانەیە کە لە قۆمیسیۆن لێهاتووی پەسەند نەکراوە، لەلایەکی تر عوسمان نوری بەگ قائیمقامی پێشووی بوغازلیان کە بە فەرمانی پاشا لە قائیمقامیەتی ناوهاتوو دامەزراوە، بۆ شوێنێکی تر بگوازرێتەوە و نووسراویش کراوە کە بۆ ئەم قائیمقامیەتە لە چینی دووەم خەلیل سدقی ئەفەندی قائیمقامی پێشووی بارکیری دامەزرێت، بریارنامەی قۆمیسیۆنی هەڵبژاردن هاوپێچ لەگەڵ کاغەزی زانیاری کەسێتی و نووسراوی ناوهاتوو بەیەکەوە پێشکەش بکرێت و رابگەیەندرێت، لە بارەی ئاماژەی جێبەجێ کردنی جەنابی پاشا بە فەرمانی پاشا چ بفەرموویت پەلە دەکرێت لە جێبەجێ کردنی، بە راگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە ئەفەندم، لە ٩ موحەڕرەم ٣٠٠ لە ٩ تشرینی دووەم ٩٨.

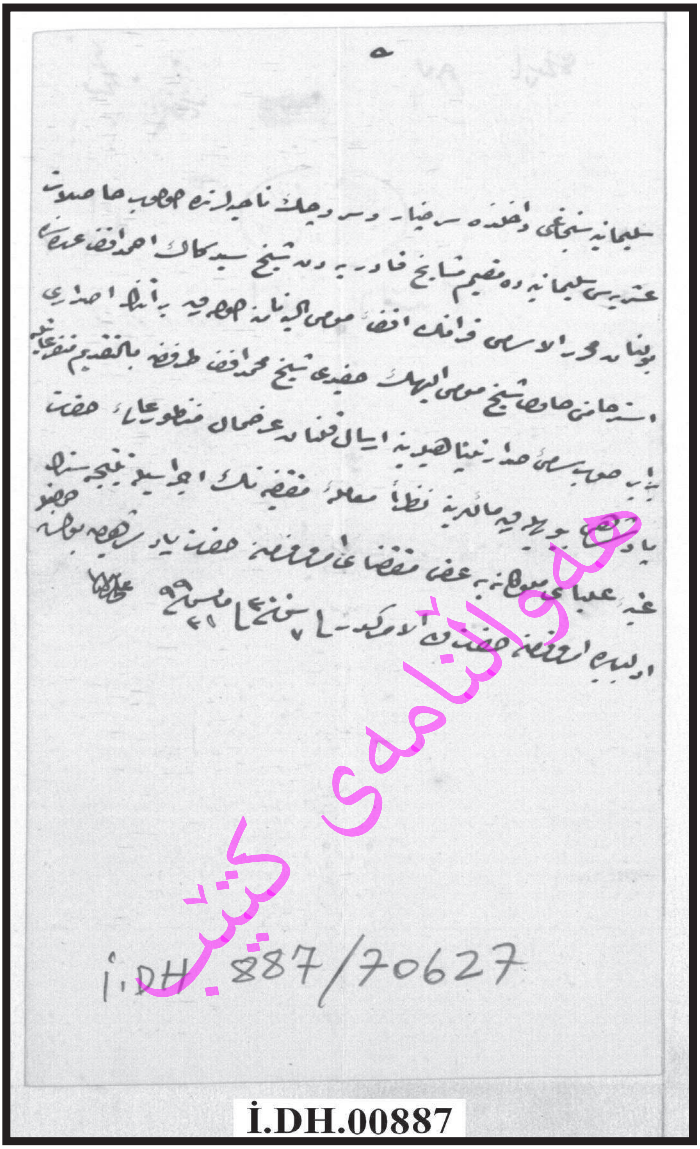

7 شەعبان 1300	00886.070627	I.DH.
لـە نـاو سـانجەقی سـلێمانی، داهاتـی دە یەکـی ناحیەکانـی سـەرچنار و سـەروچك، لەسـەر نـاوی شـێخ سـەید کاك ئەحمـەد ئەفەنـدی دانیشـتووی سـلێمانی، کـە لەسـەر تەریقەتـی قادریەشـە، نـاوی گوندەکانـی نووسراوە لەسـەر نـاوی ناوبـراوە، بـۆ دەرچوونـی پاکانەکـەی لەلایـەن شـێخ محەمـەد ئەفەنـدی نـەوەی ناوبـراو تـکای کـردووە پاکانـەی پـێ بدرێـت، بـە پێشـکەش کردنـی هاوپێچەکـەی لەگـەڵ داواکاریەکـە بەیەکـەوە نێردراوەتـە پەیوەندیدارانـی سـەدارەت، بـە فەرمانـی جەنابـی پاشـای عالـی و جێبەجـێ کردنـی مامەڵەکـە ئەنجامەکـەی بـە پایەبـەرزی ملوکانـە رابگەیەندرێـت، بـە بوونـی ئەمـر و فەرمانـی جەنابـی پاشا لـەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ٧ شـەعبان ٣٠٠ لـە ٣١ مایـس ٩٩.		

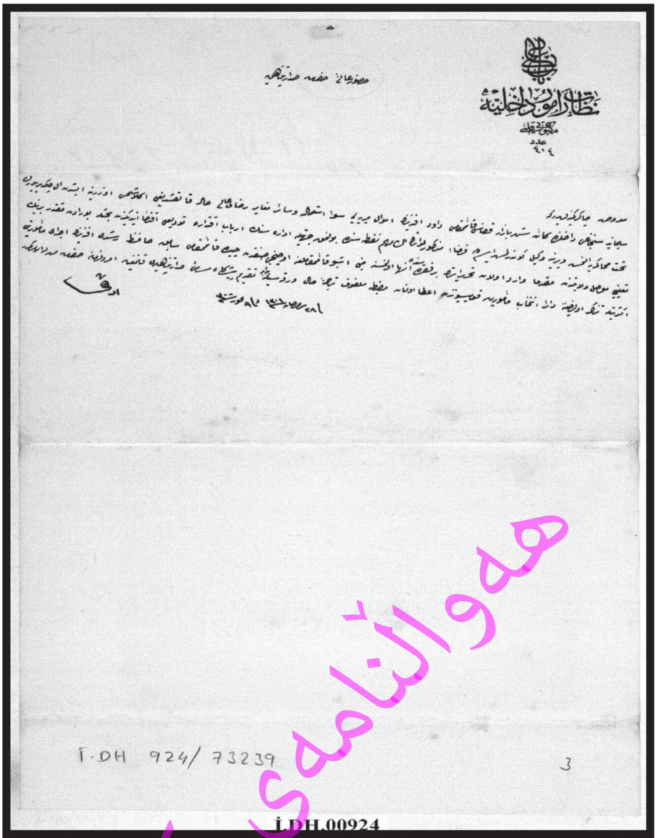

هەوالنامەی کتێب

1301 رەمەزان 28	00924.073239	I.DH.

بابی عالی
نەزارەتی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٤٠٤
بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەیەکی بێ نرخە

دەرکەوتووە داود ئەفەندی قائیمقامی قەزای شەهربازاری سەر بە سانجەقی سلێمانی، پارەوپولی میری بە خراپی بەکارهێناوە و پێچەوانەی رەزامەندی عالی رەفتاری کردووە، بۆیە دەستی لە کار کێشاوەتەوە و دراوەتە دادگا، بۆ شوێنی ئەویش وەکیلێك نێردراوە، بەڵام قەزای ناوهاتوو لیواکەی لە خاڵە گرنگەکانە، بۆیە کارگێریەکەی لەلایەن کەسێکی لێهاتووەوە بەرێوە بچێت و لێرە کەسێکی لێهاتوو دابمەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە لە ویلایەتی موسڵ نووسراو هاتووە لە دەستەواژەیەکی کۆتایی پێ هێناوە، کە بۆ ئەم قائیمقامیەتە لە چینی سێیەم حافز روشدی ئەفەندی قائیمقامی پێشووی قەزای جیدە زیاد لە پێویست ئاماژە بە ئەرکەکەی کراوە و بریارنامەش لە قۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران دەرچووە و لەگەڵ کاغەزەکانی وەرگێردراوی زانیاری کەسێتی بەیەکەوە پێشکەشی پێشەوای پەیوەندیدارانی سەدارەت کراوە، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٢٨ رەمەزان ١٣٠١ و لە ٩ تەمموز ١٣٠٠
ئەدهەم بەگ

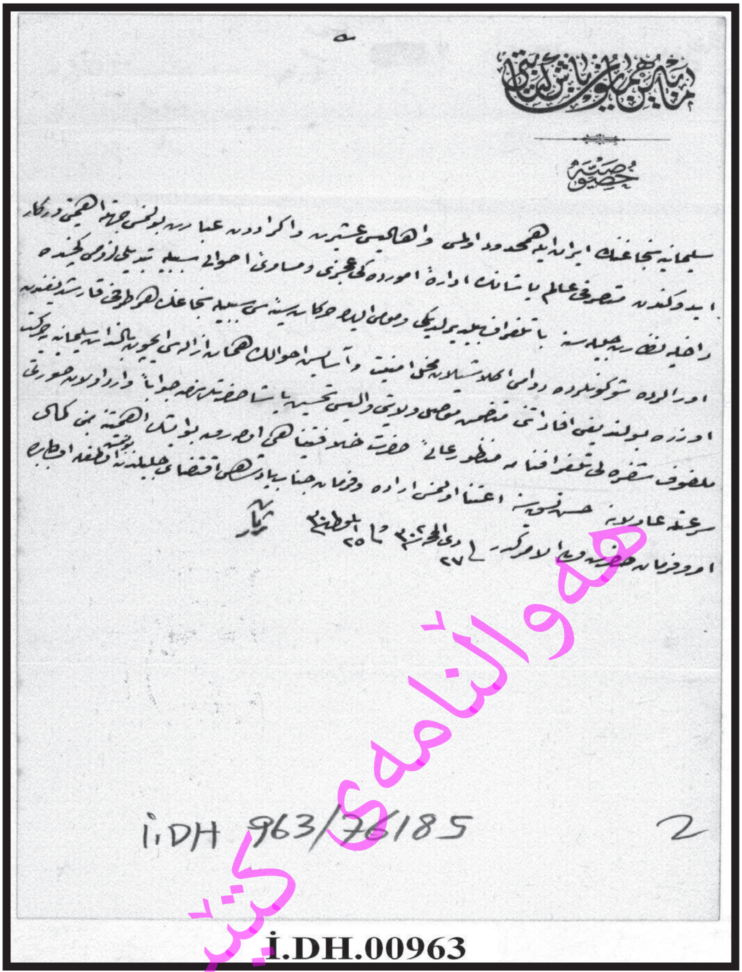

<table>
<tr><td>I.DH.</td><td>00963.076185</td><td>27 زیلحیجه 1302</td></tr>
<tr><td colspan="3">باش کیتابەتی مابەینی هومایۆن
تایبەتی
سانجەقی سلێمانی لەگەڵ ئێران هاوسنوورە لەگەڵ ئەوەش دانیشتوانەکەی لە هۆز و کوردەکان پێك هاتوون، بۆیە گرنگیەکەی دیار و روونە، عالم پاشا موتەسەرفەکەی لە رووی کارگێریەوە بێ دەسەڵاتە و بەهۆی کارە خراپەکانی پێویستە بگۆردرێت، رۆژی رابردوو لە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە بە تەلەگراف راگەیەندراوە، هەروەها ناوبراو بەهۆی رەفتاری خراپی هەموو لایەکی سانجەقە ناجێگیرە و تێکچووە، دەرکەوتووە لەم رۆژانەدا ئەم بارودۆخەی تێدا دەرکەوتووە، ئەمنیەت و ئاسایشی ناوچەکە تێکچووە، بۆ چاککردنەوەی هەر ئێستا جەنابی تەحسین پاشا والی ویلایەتی موسڵ خودی خۆی بەرەو سلێمانی جولەی کردووە، لە وەڵامدا وێنەی تەلەگرافنامەی بە شیفرەی ناوبراو هاتووە، جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت بە گرنگیەوە دەرواننە ئەم کارە و بە پەلە کارەکە ئەنجام بدرێت و ئەمر و فەرمانی جەنابی پاشا بۆ جێبەجێ کردنی کارەکە دەرچووە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٧ زیلحیجە ١٣٠٢ و لە ٢٥ ئەیلول ١٣٠١.
سورەیا</td></tr>
</table>

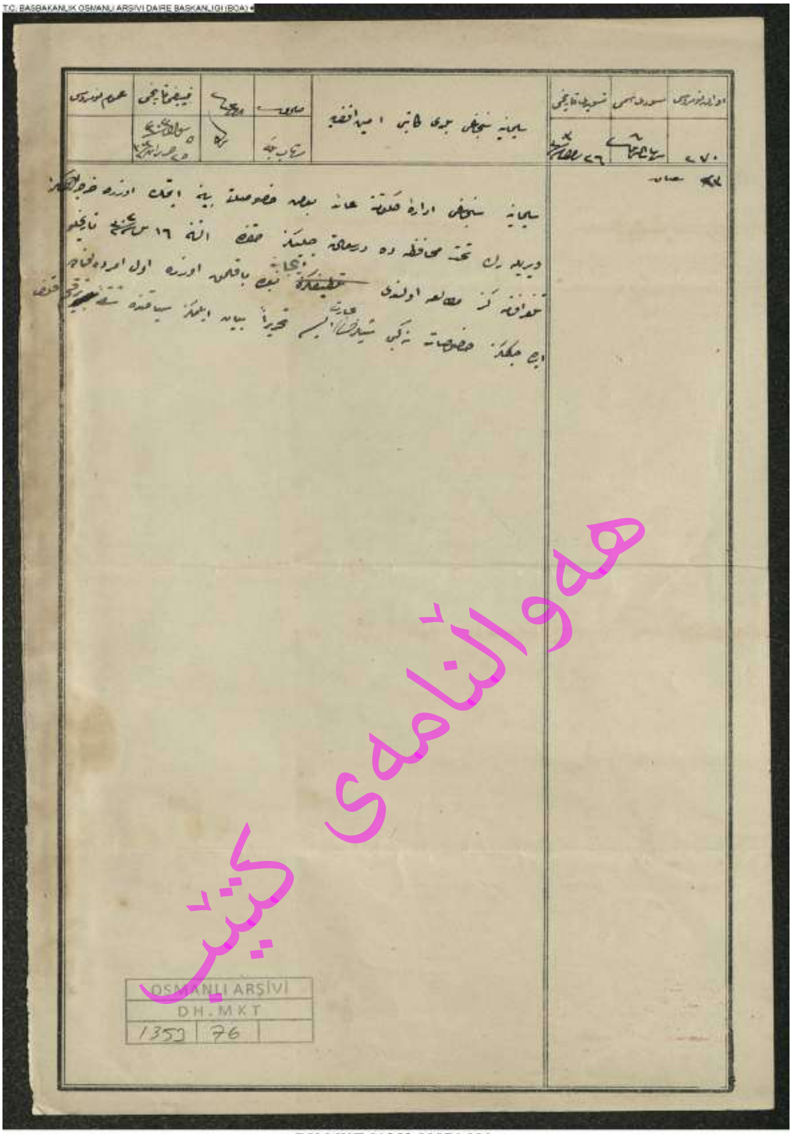

DH.MKT.01353.00076.001

DH.MKT.	01353.00076	5 شەوال 1303

٥ شەوال ١٣٠٣
٢٥ حوزەیران ١٣٠٢
بۆ ئەمین ئەفەندی کاتبی شارەوانی سانجەقی سلێمانی
بـۆ ئـەوەی هەندێـك زانیـاری تایبەتـی کارگێـری حکوومەتـی سـانجەقی سـلێمانی رابگەیەندرێـت، بـە خـەرج کردنـی خەرجـی رێـگا و لـە ژێـر پاراسـتنەوە دەهێنرێنـە دەرسـەعادەت، بـۆ ئـەم مەبەسـتە تەلەگرافنامـەی مێـژووی ١٦ نیسـان ١٣٠٢ خوێندراوەتـەوە، بـەڵام پێـش ئـەوەی بگەنـە ئێـرە ئـەو شـتە تایبەتیانـەی کـە مەبەسـتتانە لێـرە باسـی بکـەن، پێشـوەختە بـە نـووسراو رایبگەیەنـن، بـۆ ئـەم مەبەسـتەش نـووسراو کـرا.

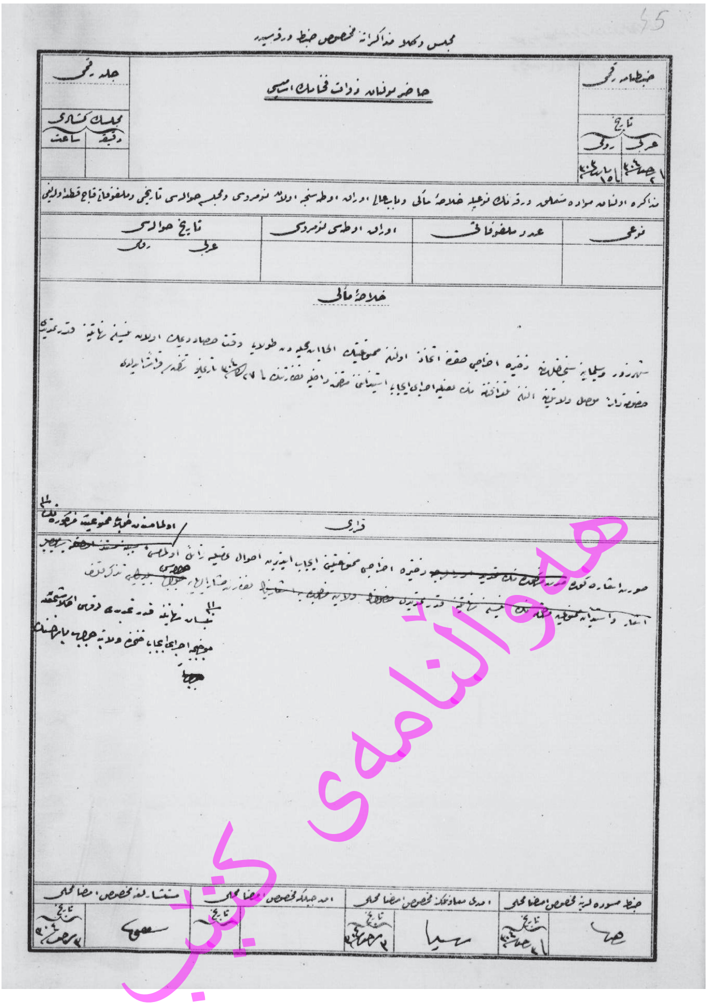
مجلس وكلا مذاكراتنه مخصوص ضبط ورقه سى

خلاصهٔ مالى

قرارى

هەواڵنامەی کتێب

MV.	00018.00045	2 رەجەب 1304

٢ رەجەب ١٣٠٤
١٥ مارت ١٣٠٣
پوختەی دارایی
بردنە دەرەوەی زەخیرەی سانجەقەکانی شارەزوور و سلێمانی قەدەغە کراوە، بە بیانووی کاتی دوورینەوە تا کۆتایی نیسان قەدەغەکردنی درێژکراوەتەوە، لەم بارەیەوە لە ویلایەتی موسڵ تەلەگرافنامە وەرگیراوە، ڕەزامەندی جێبەجێ کردنی کارەکە لە نەزارەتی ناوەخۆ لە نووسراوی مێژووی ٢٧ جەمادی کۆتایی ١٣٠٤ خوێندنەوەی بۆ کرا.

بریارنامە
بە گوێرەی وێنەی ئاماژە پێکردنەکە کە قەدەغەی کردووە زەخیرە بچێتە دەرەوە، دەرکەوتووە لەبەر ئەوەی بە تەواوەتی هیچی نەماوە، بۆیە ئەو قەدەغەکردنەی کە باسکراوە تا کۆتایی نیسان درێژ کراوەتەوە، بۆ جێبەجێ کردنی کارەکە، نووسراو حەواڵەی نەزارەتی ناوهاتوو کراوە تا وەڵام بۆ ویلایەت بنووسرێتەوە.

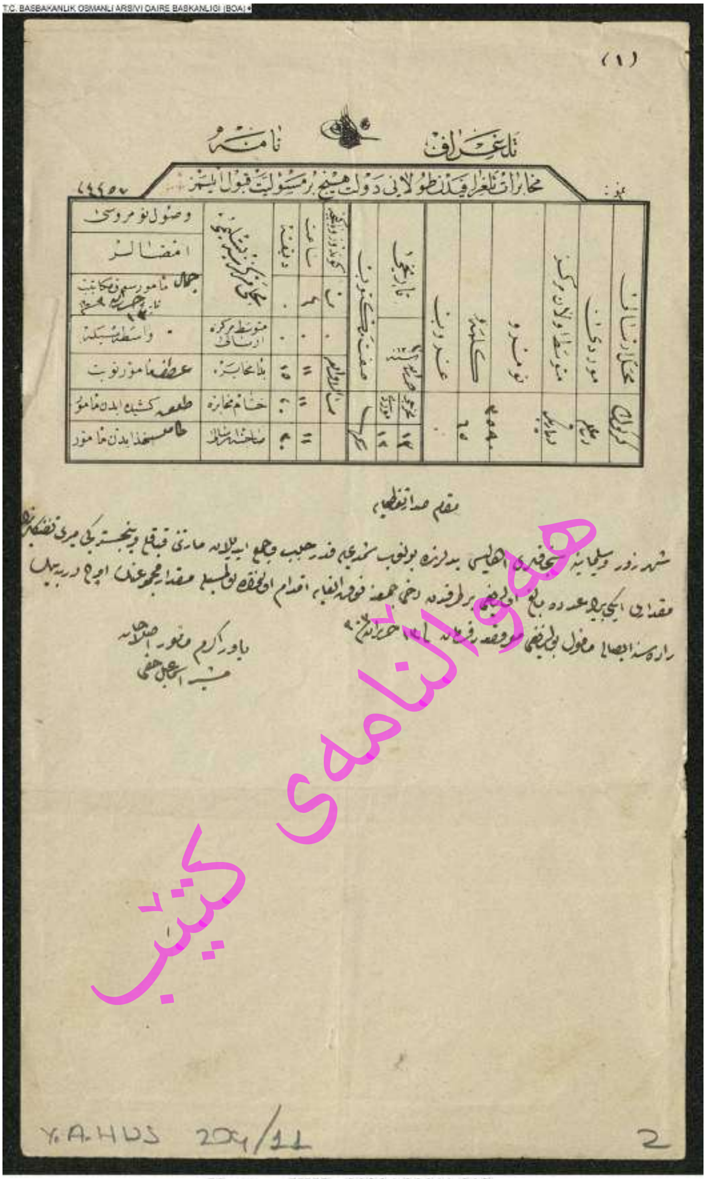

Y__A___HUS_.00204.00011.002

هەواڵنامەی کتێب

3 شەوال 1304	00204.00011	Y.A.HUS.

بۆ پایەی سەدارەتی پایەبەرز
چەکی میری وەکو مارتنی بە قەپاغ و نێجیستیر لەلای دانیشتوانی سانجەقەکانی شارەزوور و سلێمانییە، بە کۆکردنەوەیان ژمارەی چەکەکان گەیشتۆتە ٢٠٠٠ دانە، لەلایەکی تر لە کۆکردنەوەی پێشوەچوونی پێوە دیارە، هیواداریـن ژمارەکەی بگاتە ٣٠٠٠ تا ٤٠٠٠، ڕاگەیەندراوە فەرمان، لە ١٣ حوزەیران ١٣٠٣.
موشیری چاکسازی ئیسماعیل حەقی

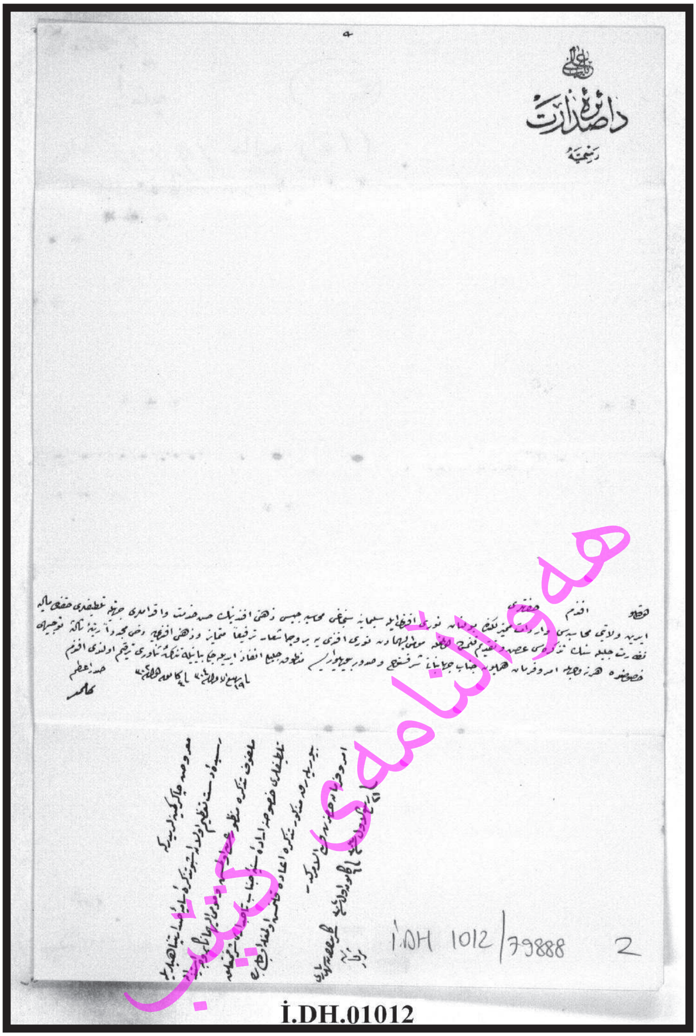

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01012.079888	19 ڕەبیعی یەکەم 1304

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
فەرمی
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
نـوری ئەفەنـدی لـە ژمێریـاری داهاتـی ویلایەتـی ئایدیـن لەگـەڵ زوهتـی ئەفەنـدی ژمێریـاری سـانجەقی سـلێمانی بەهـۆی خزمەتـە باشـەکانیان و دێرینیـان جێگـەی پاداشـت کردنـن، بـۆ ئـەم مەبەسـتە نـووسراوی نەزارەتـی دارایـی جەلیلـە ڕاگەیەنـدراوە و پێشـکەش کـراوە، ناوبـراوان نـوری ئەفەنـدی بـە ئامـاژە پێکردنەوە پلەکـەی بـەرز دەبێتەوە، هەرچـی زوهتـی ئەفەنـدی سـەر لـە نـوێ پلـەی سـێیەمی پـێ دەدرێـت، هـەر چۆنێـك بێـت ئەمـر و فەرمانـی جەنابـی هومایـۆن چییـەك بێـت جێبەجـێ دەکرێـت، لەگـەڵ ڕاگەیاندنـی نـووسراوی بەپەلـە نووسرایـەوە ئەفەنـدم.
لە ١٩ ڕەبیعی یەکەم ١٣٠٤ و لە ٤ کانوونی یەکەم ١٣٠٢
سەدری ئەعزەم

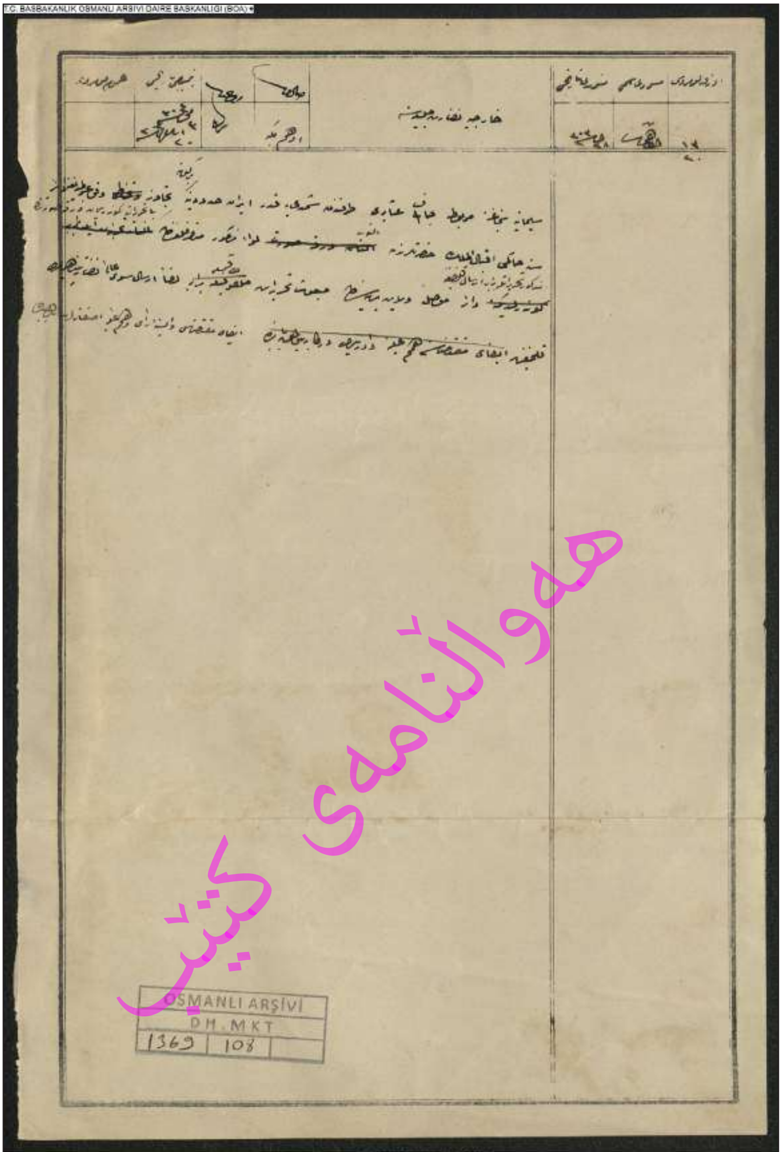

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01369.00108.001

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>01369.00108</td><td>3 موحەررەم 1304</td></tr>
<tr><td colspan="3">٣ موحەررەم ١٣٠٤
٢٠ ئەیلوول ١٣٠٢
بۆ نەزارەتی دەرەوەی جەلیلە
لەلایەن هۆزی جاف کە سەر بە سانجەقی سلێمانین، تا ئێستا بۆ یەك رۆژیش بێت لە سنووری ئێران سەرپێچیان نەکردووە، بە نووسراو وێنەی کاغەزەکە لەلایەن جەنابی دادوەری سنە نێردراوە و نووسراوی ناوهاتوو لەگەڵ نوسراوی ویلایەتی موسڵی بەهیە کە هاتووە بەیەکەوە هاوپێچ بۆ عالی نێردراوە، بۆ جێبەجێ کردن و هیممەتی عالی.</td></tr>
</table>

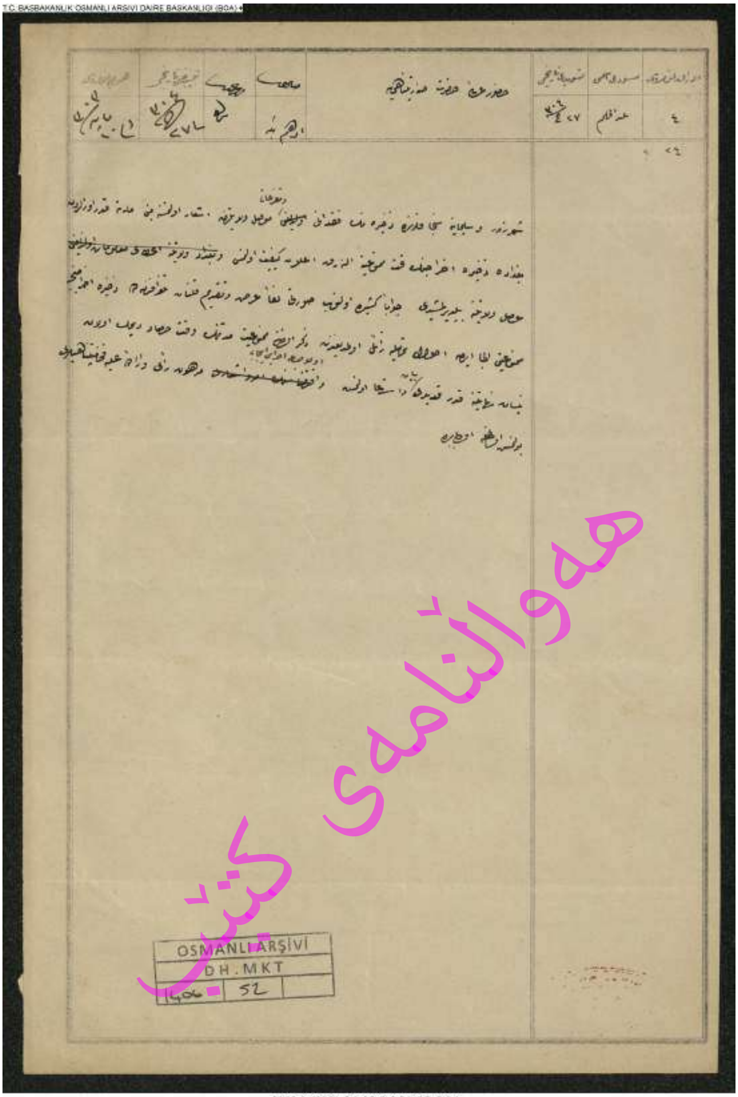

کتێبی هەواڵنامەی

DH.MKT.01406.00052.001

DH.MKT.	01406.00052	27 جەمادی کۆتایی 1304

٢٧ جەمادی کۆتایی ١٣٠٤
١٠ مایس ١٣٠٣
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لــە ویلایەتــی موســڵ ئامــاژەی پێکــراوە کــە لــە ســانجەقەکانی شــارەزوور و ســلێمانی زەخیــرە وون بــووە، تــا مانگــی مــارت قەدەغەکــراوە لــەوێ زەخیــرە بــۆ بەغــداد بنێردرێــت، چۆنیەتــی راگەیاندنــی بــە ویلایەتــی موســڵ راگەیەنــدراوە، لــە وەڵامــدا تەلەگرافنامــە دەرچــووە و وێنەیەکــی راگەیەنــدراوە و پێشــکەش کــراوە، ئــەو ماوەیــەی کــە قەدەغەکــراوە بــە کاتــی ئابلۆقــە هەژمــار دەکرێــت، داوا کــراوە تــا کۆتایــی نیســان درێــژ بکرێتــەوە، بــۆ ئــەم مەبەســتە جێبەجــێ کردنــی بــە فەرمانــی عالــی دەکرێــت.

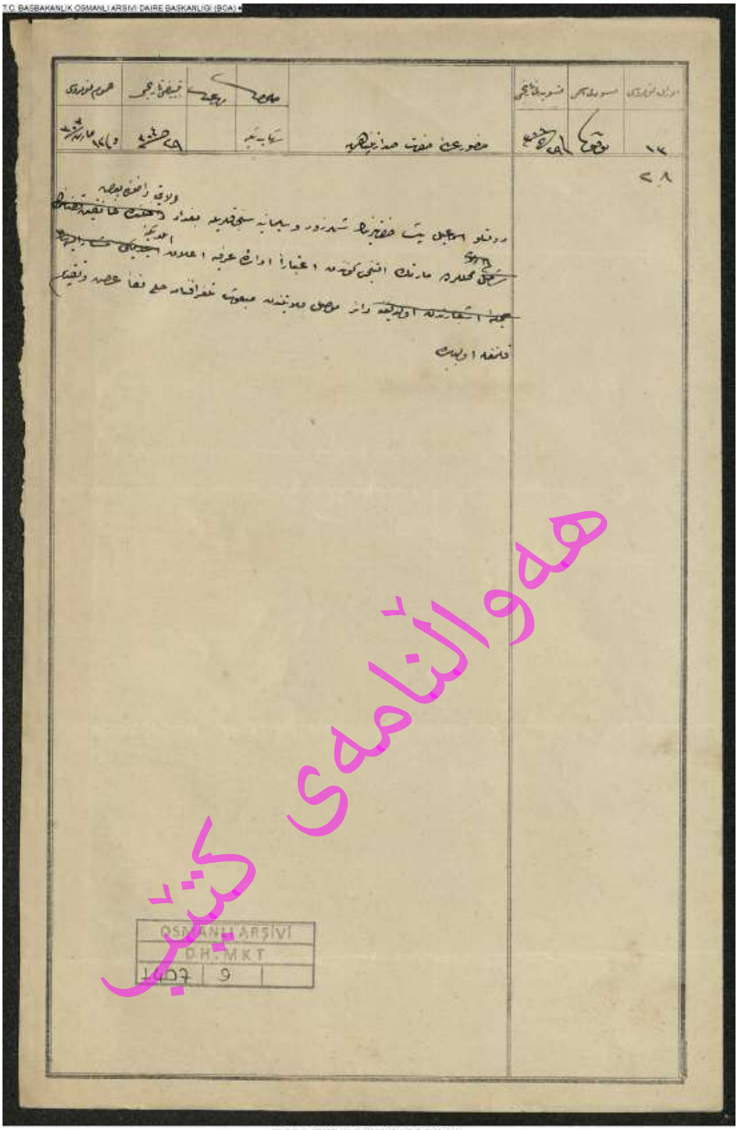

DH.MKT.01407.00009.001

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>01407.00009</td><td>29 جەمادی کۆتایی 1304</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٩ جەمادی کۆتایی ١٣٠٤
١٢ مارت ١٣٠٣
جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ئیسماعیل پاشا لە مێژووی ٦ی مارتەوە لە سانجەقەکانی شارەزوور و سلێمانی لەگەڵ هەندێك شوێنی ویلایەتی بەغداد کارگێـری عورفـی ڕاگەیاندووە، تەلەگرافنامە لە ویلایەتی موسـڵەوە نێـردراوە، هاوپێچ ڕاگەیەندراوە و پێشـکەش کراوە.</td></tr>
</table>

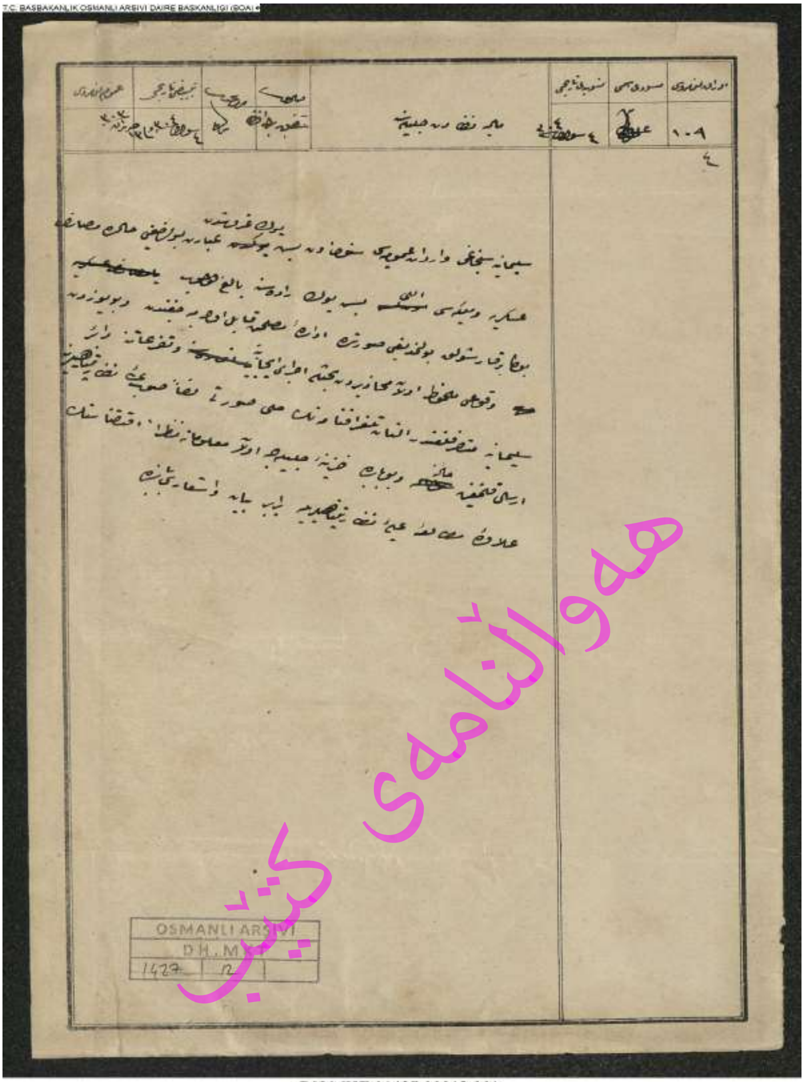

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01427.00012.001

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>01427.00012</td><td>14 شەوال 1304</td></tr>
<tr><td colspan="3">٤ شەوال ٣٠٤
١٣ حوزەیران ٣٠٣
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
داهاتی گشتی چەند ساڵێکی سانجەقی سلێمانی لە ١٥ یوک قوروش پێك هاتووە، کەچی خەرجی سەربازی و مولکیەی ٥٥ یوک بووە، لە بەرامبەر ئەو داهاتوو و خەرجیەدا هیچ شوێنگرەوەیەك نییە، بۆیە لە رووی کارگێریەوە کێشەیە، بۆ دۆزینەوەی چارەسەرێك لە موتەسەرفیەتی سلێمانی تەلەگرافنامە وەرگیراوە، وێنەیەکی بۆ پەیوەندیدارانی نەزارەت نێردراوە، لەم بابەتەدا بە تێروانینی زانیاری خەزینەی جەلیلە جێبەجێ بکرێت و لەگەڵ خوێندنەوەی پەیوەندیدارانی نەزارەت بەیەکەوە رابگەیەندرێت و ئاماژەی پێ بکرێت.</td></tr>
</table>

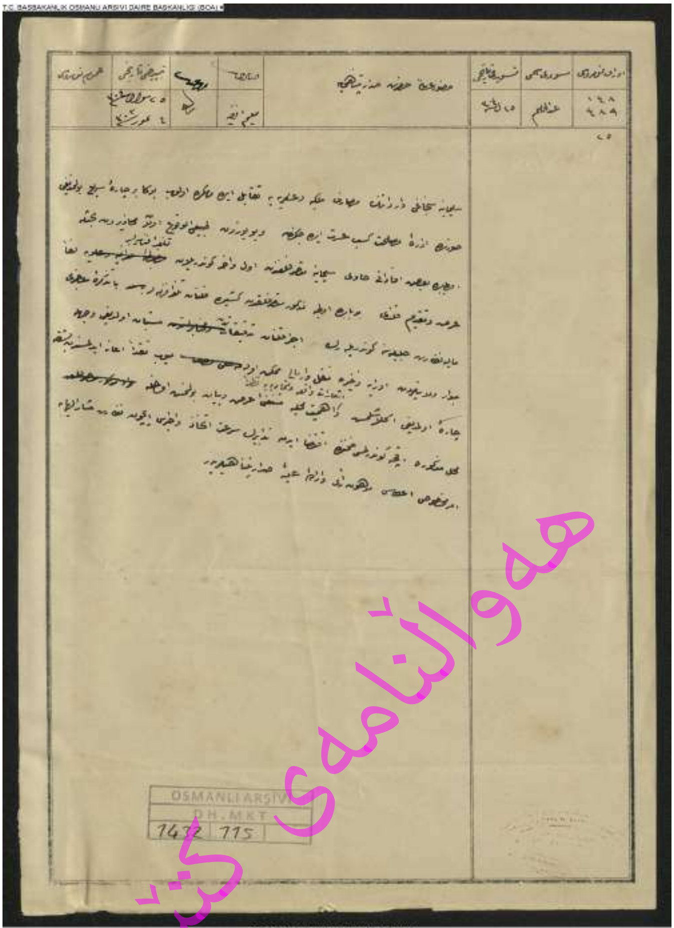

DH.MKT.01432.00115.001

هەواڵنامەی کێژ

DH.MKT.	01432.00115	25 شەوال 1304

٢٥ شەوال ١٣٠٤
٤ تەمموز ١٣٠٣
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
داهاتی سانجەقی سلێمانی لەگەڵ خەرجی مولکیە و سەربازی یەك ناگرتەوە، لەبەر ئەوەی چارەسەرێکی بەپەلەش نەدۆزراوەتەوە، لایەنی کارگێری زیانی پێ دەگات، لەبەر ئەم هۆکارەوە بە شێوەیەکی سروشتی بۆ دۆزینەوەی ڕێگایەك لەم بابەتەدا هەندێك ووتە هەیە بە تەلەگرافنامە لەلایەن موتەسەرفیەتی سلێمانی نێردراوە، هاوپێچ راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بارەیەوە سەرەتا ئەو تەلەگرافنامانەی کە لەلایەن موتەسەرفیەتی ناوهاتووەوە دەرچووە، بە نووسراوی بەندە بۆ نەزارەتی دارایی نێردراوە، بەم ووردبینانەی کە ئەنجام دراوە، روون بۆتەوە لە ویلایەتەکانی دەورووبەر گواستنەوە و ناردنی زەخیرە بۆ ئەوێ مەحاڵە، بۆیە دەرکەوتووە هیچ چارەیەکی تر نییە تەنیا ئەوە نەبێت کە بە پێشینە پارەکە وەربگیرێت، لەبەر گرنگی ناوچەکە راگەیەندراوە و بڵاوکراوەتەوە، بۆ ناردنی ئاقچە بۆ ناوچەی باسکراو ئەو ئامادەکاریانەی پێویستە بکرێت و بەپەلە جێبەجێ بکرێت، بۆ ئەم مەبەستەش لە نەزارەتی ناوهاتوو فەرمانی تایبەت دەردەچێت و فەرمانیش لەلایەن پەیوەندیدارانی سەدارەتەوە دەبێت.

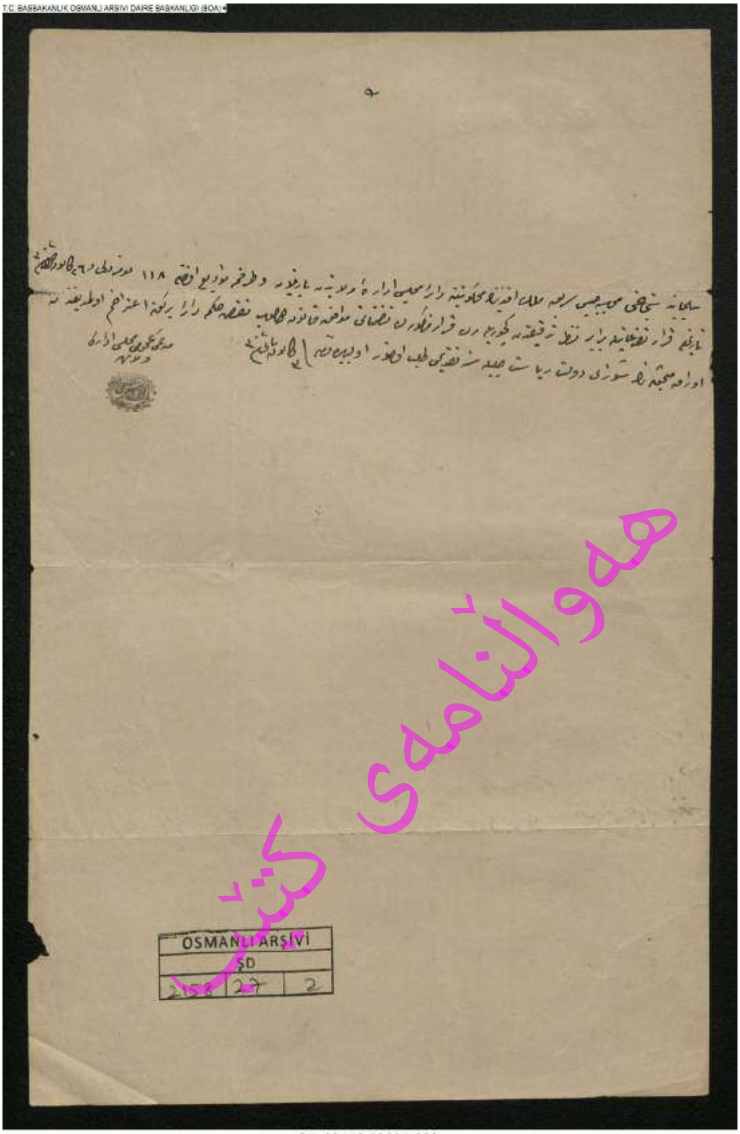

ŞD.02158.00027.002

ŞD.	02158.00027	19 ڕەبیعی کۆتایی 1304

لەلایـەن مەلیـك ئەفەنـدی ژمێریـاری پێشـووی سـانجەقی سـلێمانی، پـارەی دەوڵـەت بەهـەدەر بـردراوە و دزی کـراوە، بـۆ ئەمـەش لـە ئەنجوومەنـی کارگێـری ویلایـەت بریـار و هاوپێچەکانـی لـە مێـژووی ٢٦ کانوونـی یەکـەم ٣٠٢ ژمـارە ١١٨ بـۆ لای ئێمـە هاتـووە، ووردبینـی بـۆ کـراوە، دەرکەوتـووە لەگـەڵ یاسـا گونجـاوە، بـۆ ڕۆژێکیـش بێـت لەلایەنـی بریـارەوە ڕەخنـەم نەبـووە، کاغەزەکانـی نێـردراو داواکـراوە بدرێتـە سـەرۆکایەتی شـورای دەوڵەتـی جەلیلـە، لـەم بابەتـەدا فەرمـان، لـە ٣ کانوونـی دووەم ٣٠٢.
مۆری سەید حەسەن داواکاری گشتی ئەنجوومەنی کارگێری ویلایەت

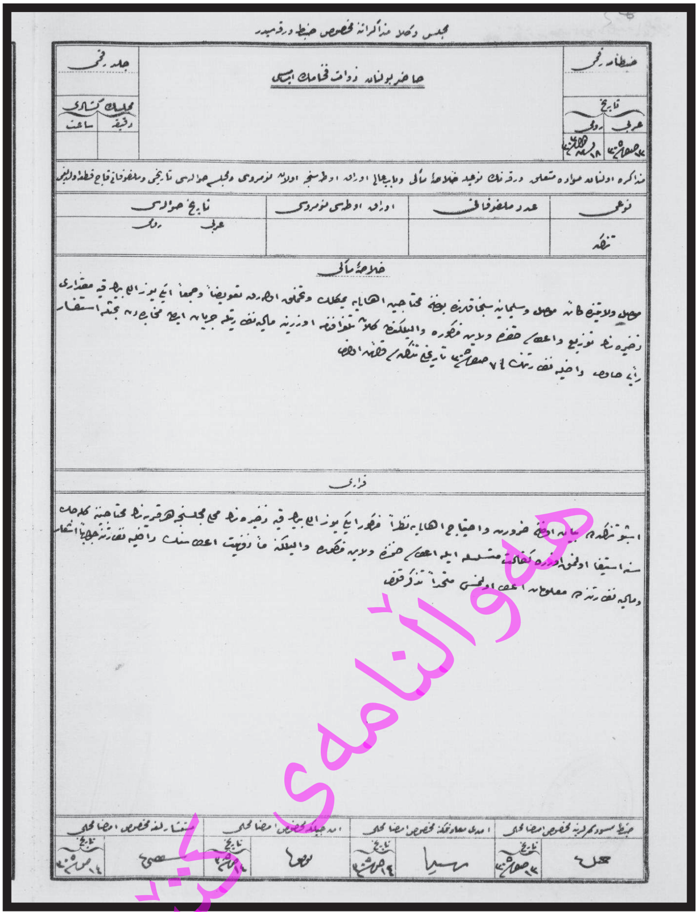

MV.	00025.00058	13 سەفەر 1305

١٣ سەفەر ١٣٠٥
١٨ تشرینی یەکەم ١٣٠٣
پوختەی دارایی

بـۆ دانیشـتوانی هـەژار و دەسـتکورتی سـانجەقەکانی موسـڵ و سـلێمانیەی سـەر بـە ویلایەتـی موسـڵ، وەکـو قەرەبـوو کردنـەوە خـواردن و دانەوێڵـە دابـەش دەکرێـت، بـە کۆکردنـەوەی بـری ٢٥٠٠٠٠ قیـە زەخیـرە بەسـەریاندا دابـەش دەکرێـت و پێیـان دەدرێـت، لـەم بارەیـەوە لەلایـەن والـی ویلایەتـی ناوهاتـووەوە تەلەگرافنامـە هاتـووە لەسـەر ئـەم تەلەگرافنامەیـە لەگـەڵ نەزارەتـی دارایـی قسـە کـراوە و دوای پـرس و را نـووسراوی نەزارەتـی ناوەخـۆ لـە ٧ سـەفەر ١٣٠٥ خوێندنـەوەی بـۆ کـرا.

بریار

لـەم نـووسراوەدا راگەیەنـدراوە بەهـۆی هـەژاری و پێویسـتی دانیشـتوان، ٢٥٠٠٠٠ قیـە زەخیـرەی باسـکراو لـە ئەنجوومەنـی خۆچێـی ئامادەیـە، سـاڵی داهاتـوو هـەژاری هەمـوو گوندێـك وەریدەگرێـت، لـە لایـەن والـی ویلایەتـی ناوهاتـوو رەزامەنـدی دراوە، لـە وەڵامـی نەزارەتـی ناوەخـۆش ئامـاژەی پێکـراوە و زانیـاری لـە نەزارەتـی دارایـی دەرچـووە، بـە یەکگرتـووی نـووسراو نووسراوەتـەوە.

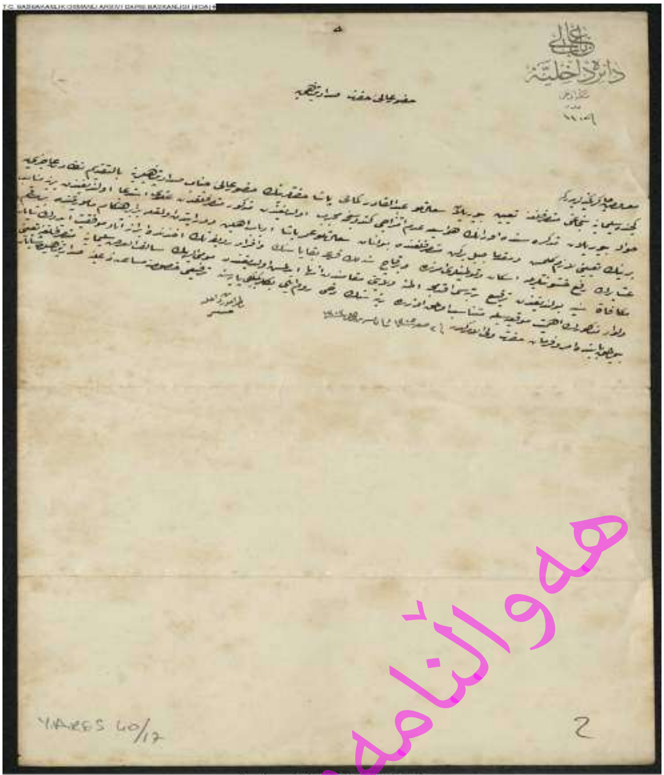

Y_A__RES_00040.00017.002

هەواڵنامەی کتێب

Y.A.RES.	00040.00017	2 سەفەر 1305

بابی عالی
فەرمانگەی ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١١٠٩
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەتانە کە هیچ نرخێکی نییە
جەنابی عەبدولقادر کەمالی پاشا ماوەی رابردوو لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دامەزرا، بەڵام دوای ئەوەی نووسراوی ناوبراو پێشکەشی پەیوەندیدارانی سەدارەت کرا، حەواڵەی نەزارەتی عاجیزانە کرا، بەڵام تێدا هاتووە ناوبراو لەگەڵ کەشوهەوای ناوچەکە ناگونجێت و پێشووتریش ئەم ئەزموونەی هەبووە، بۆیە داوای کردووە لە موتەسەرفیەتی باسکراو بووردرێت، لە ئەنجامدا بە پێویست زانراوە لە شوێن ئەو کەسێکی تر دابمەزرێت، سەرەتا عومەر پاشا کە لە موتەسەرفیەتی جەبەل بەرەکەت بوونی هەیە و خانەدان و لێهاتووە، خەریکی نیشتەجێ کردنی تاقمێك هۆزی کەللە رەقە، هەروەها چەندساڵێك پاشکۆی ئەندامانی رەدیفی کۆکردۆتەوە و سەرکەوتووە بووە لە رێکخستنیان، بۆیە شایەنی پاداشت کردن بووە، سەرەتا لە پایەی ویلایەتی ئەدەنە پلەکەی بەرز بۆتەوە، هەروەها دامەزراندنی ناوبراو لە موتەسەرفیەتی سلێمانی و لە چاو گرنگی لیوای ناوهاتوو گونجاوە، هەرچی پلەکەیەتی بۆ میری میرانی روم ئیلی بەرز بکرێتەوە و ئەمەش بە هاوکاری پەیوەندیدارانی سەدارەتەوە دەبێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢ سەفەر ١٣٠٥ و لە ٧ تشرینی یەکەم ١٣٠٣.
نازری کاروباری ناوەخۆ

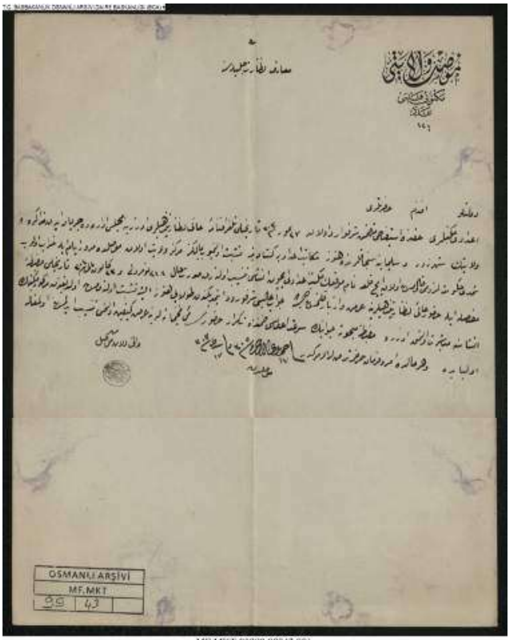

MF.MKT.00099.00043.001

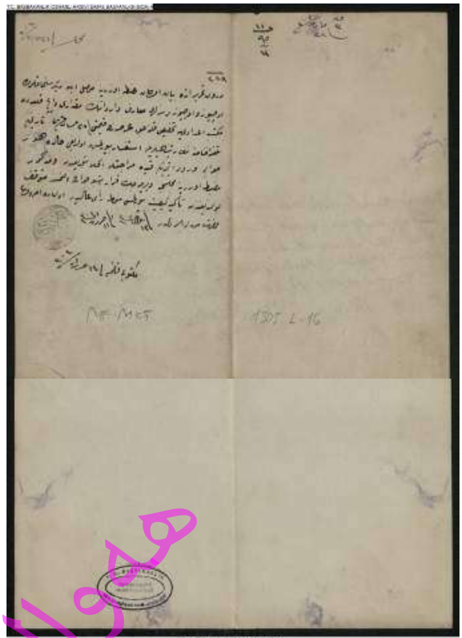

MF.MKT.00099.00043.001

MF.MKT.	00099.00043	17 جەمادی کۆتایی 1305

- ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١٢٦
نەزارەتی مەعاریفی جەلیلە
لەسەر تەلەگرافنامەی پەیوەندیداری نەزارەت لە مێژووی ٢٧ تەمموز ٣٠٣ نووسراو لە ئەنجوومەنی کارگێری کراوە، کە لە سانجەقەکانی شارەزوور و سلێمانییەی ویلایەت هێشتا دەستپێشخەری نەکراوە لە دامەزراندنی مەکتەبەکانی دواناوەندی، بەڵام مەرکەزی ویلایەت کە موسڵە، بە تێپەربوونی رۆژگار مەکتەبی دواناوەندی ناوچەی ئیچ قەلعە تێکچووە و ئێستا بە کەڵکی حکوومەت نایەت، بە مەبەستی دروست کردن، وێنەی بریارنامەی مێژووی ٢٣ کانوونی دووەم ٣٠١ ژمارە ٢١٨ لەگەڵ زانیاری بە پەیوەندیدارانی نەزارەت راگەیەندراوە، بەڵام تا ئێستا وەڵامەکەی لە عالیەوە نەهاتووە، بۆیە کارەکە ئەنجام نەدراوە، بۆ دەست کردن بە دروست کردنی مەکتەبی باسکراو، بەپەلە وەڵامی بریارنامەی نێردراو بنێردرێت و دووبارە بە جەنابی سەدری ئەعزەم راگەیەندراوە، لە هەر حاڵەتێکدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٧ جەمادی کۆتایی ٣٠٥ و ١٧ شوبات ٣٠٣.
مۆری فائیق مستەفا والی ویلایەتی موسڵ

- ژمێریاری لە ٢١ مارت ٣٠٤
ئەو نووسراوانەی کە لەسەر بریارنامە راگەیەندراوە، بری داهاتی ساڵەکانی ٣٠٠ و ٣٠١ ی مەعاریفی موسڵ لەگەڵ سانجەقەکانی تر، بۆ دروست کردنی مەکتەبی دواناوەندی ئیچ قەلعە دابین دەکرێت، بە سەیرکردنی تۆمارەکان دەرکەوتووە، لەسەر راگەیەندراوی ٢٨ نیسان ٣٠٤ لەگەڵ تەلەگرافنامەی پەیوەندیدارانی نەزارەت پرس و را کراوە، کەچی تا ئێستا وەڵامەکەی نەهاتووە، هەروەها لەسەر بریارنامەی باسکراو ئەو بریارەی لە ئەنجوومەن دەدرێت، لەسەر ئەو وەڵامە وەستاوە کە دەردەچێت، چۆنیەتی دووپاتکردنەوەکەش بە رای عالی دەبێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٣ شەوال ٣٠٥ و لە ١١ حوزەیران ٣٠٤.

بۆ قەڵەمی تۆمارکردن لە ١٤ حوزەیران ٣٠٤

هەواڵنامەی کتێب

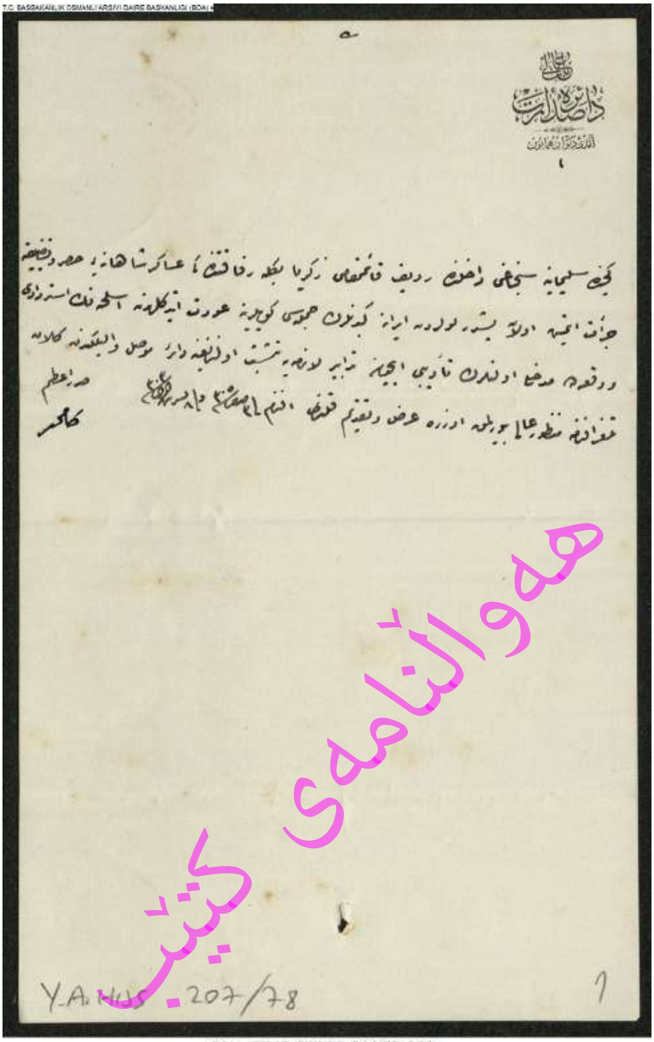

هەواڵنامەی کتێب

Y.A.HUS.00207.00078.001

3 سەفەر 1305	00207.00078	Y.A.HUS.

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
١
ماوەی پێشوو لە ناو سانجەقی سلێمانی، زەکەریا بەگ قائیمقامی رەدیف لەگەڵ هاوەڵانی لە سەربازانی شاهانە لەلایەن پشدەریەکانەوە ئابڵوقەدراون و تووشی تەنگ پێ هەڵچنین بوونەتەوە، دواتر ئەم پشدەریانە بۆ ئێران رۆیشتوون، ئەو کاتەی کە دەگەڕێنەوە بۆ گوندەکەیان، چەکەکانیان وەربگیرێتەوە و ئەوانەی دەستیان لە کارەکە هەبووە، تەمبێ بکرێن، بۆ ئەمەش ئامادەکاری پێویست کراوە، تەلەگرافنامە لە ویلایەتی موسڵ هاتووە، بە فەرمانی عالی راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لە ٣ سەفەر ١٣٠٥ و ٨ تشرینی یەکەم ١٣٠٣.
سەدری ئەعزەم

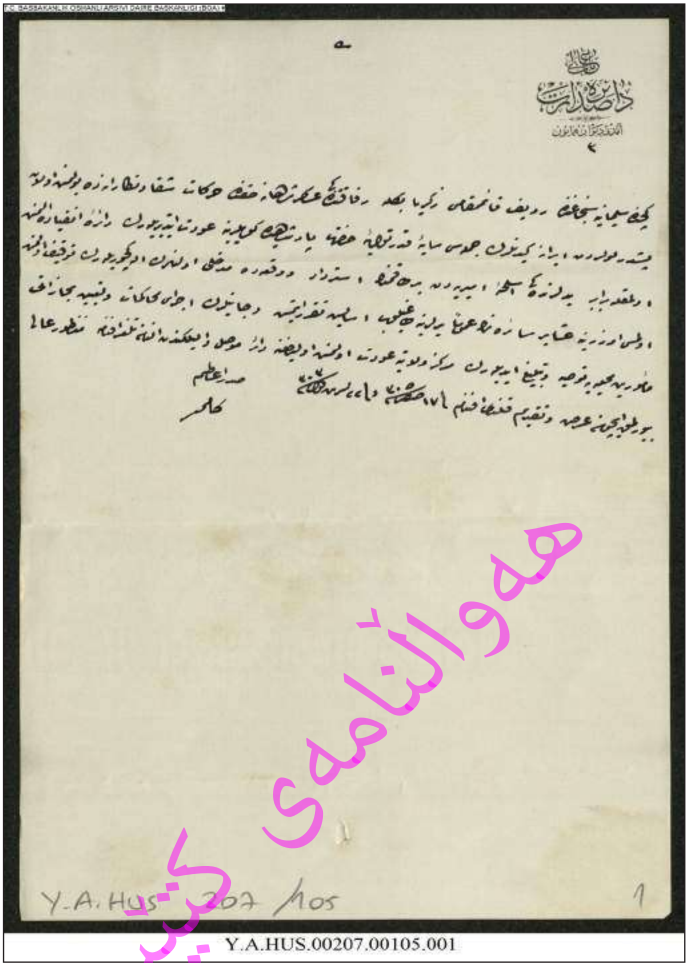
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

Y.A.HUS.00207.00105.001

هەواڵنامەی کتێب

Y.A.HUS.	00207.00105	17 سەفەر 1305

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
..... دیوانی هومایۆن
٣
ماوەی رابردوو لە سانجەقی سلێمانی، زەکەریا بەگ قائیمقامی رەدیف لەگەڵ سەربازانی شاهانە ئەرکیان پێ درابوو، ئەو پشدەریانەی کاری چەتەییان ئەنجام دابوو، چوونەتە ئێران، هەر هەموویان بە فەرمانی جەنابی پاشا گەڕێندراونەتەوە گوندەکانی خۆیان و ملکەچیان کردوون، ئەو چەکە میریانەی کە لە ژێر دەستیان بووە، بەشێکی لێیان وەرگیراوەتەوە، ئەوەی لەم رووداوەش دەستی هەبووە، دەستگیر کراوە، هەموو هۆزەکانیش بە گشتی لە شوێنەکانی خۆیان پەرشوبڵاوبوونەتەوە، ئاسایش بەرقەرار بووە، هەروەها جانەوەرەکانیش دادگایی دەکرێن و لەسەر سزادانی سەرپێچی کەرانیش فەرمانبەرانی ناوەخۆ ئاگادار کراونەتەوە، ناوبراوان گەڕاونەتەوە مەرکەزی ویلایەت، ئەو تەلەگرافنامەیەی کە لە والی موسڵ وەرگیراوە، لەسەر فەرمانی عالی راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە ئەفەندم، لە ١٧ سەفەر ١٣٠٥ و لە ٢٢ تشرینی یەکەم ١٣٠٣.
سەدری ئەعزەم

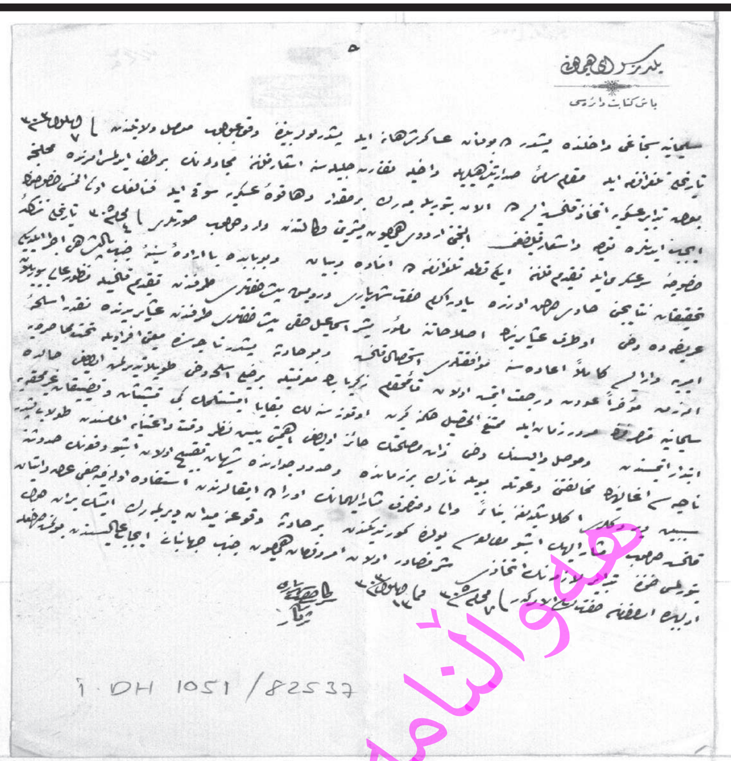

İ.DH.01051

I.DH.	01051.082537	7 موحەررەم 1305

کۆشکی یڵدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
لـە ناوچـەی پشـدەری سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی رووبەرووبوونـەوە لـە نێـوان سـەربازی شـاهانە و پشـدەریەکان روویـداوە، بـۆ ئـەم مەبەسـتە لـە ویلایەتـی موسـڵ تەلەگرافنامـە لـە ٧ ئەیلـوول ١٣٠٣ لەگـەڵ ئامـاژەی پەیوەندیدارانـی سـەدارەت بـۆ نەزارەتـی ناوەخـۆی جەلیلـە نێـردراوە، فەرمانـی ئـەوە دراوە رووبەرووبوونەوەکـە یەکلایی بکرێتـەوە، ئەگەرچی لـە خۆچێـی ئامـادەکاری سـەربازی کـراوە، بـەڵام ژمارەکـەی تـەواو نییـە و پێویسـتە برێکـی تـر سـەربازی شـاهانە رەوان بکرێـت، لـە بریـکاری موشیرەتی لەشکری شەشـەمی هومایۆن ئاماژە کـراوە ئـەم ئـاژاوە کۆتایـی پـێ بهێنرێـت، لـە وێنـەی ئـەم ئاماژەیـە کـە لـە ٤ موحـەررەم ١٣٠٥ لەگـەڵ نـووسراوی تایبەتـی سـەر عەسـکەر دوو پارچـە تەلەگرافنامـە پێشـکەش کـراوە تێـدا ئامـاژەی پێکـراوە و راگەیەنـدراوە، بـە فەرمانـی پاشـای جەنابـی پاشـا لێکۆڵینـەوە کـراوە، ئەنجامەکـەی لەسـەر ناردنـە، لەلایـەن جەنابـی شـەهریار دەرویـش پاشا پێشـکەش کـراوە، کـە ئـەو داواکاریـەی بـۆ چاکسـازی سـەروو فەرموویەتـی، بـۆ هۆزەکانـی ئـەو لایە موشـیر ئیسـماعیل حەقی پاشا ئەرکی پێدراوە و دەبـێ لەلایـەن ناوبـراوەوە چەند چەکـی میـری لـەلای هـۆزەکان هەیـە، بـە تەواوەتـی وەربگیرێـت و بگەرێندرێتـەوە، لـەم کارەش سـەرکەوتوو بوونـە، ئـەم رووداوە لـە ناحیـەی پشـدەر بخرێتـە ژێـر ئابلۆقـەوە، لـە کۆتاییـدا قائیمقـام زەکەریـا بـەگ گەراوەتـەوە بـە گوێـرەی زانیـاری ناوبـراو، یـەك خەیـل چـەك کۆکراوەتـەوە، بـە تێپەربوونـی کات موتەسـەرفی سـلێمانی پاشـکۆی ئەمنیەتـی ٣٠ سـاڵەی خسـتۆتە تەنگانـە و بـە پەلـە دەستپێشـخەری کـردووە لـە کارەکانـدا و تێکەڵـی کارەکان بـووە، هەروەهـا والـی موسـڵ بـۆ بەرژەوەنـدی زاتـی خـۆی تێروانینـە پیسـەکەی بـە هەنـد وەرنەگرتـووە و لـەم کاتـە ناسـکەدا لەگـەڵ ئاغاکانـی ناحیـەی پشـدەر سـەرپێچیەکەی بـە داوەت کردنیـان کۆتایـی پـێ هێنـاوە، ئەمـەش وایکـردووە هـۆکار بداتـە دەسـت بـۆ روودانـی ئـەم رووداوە، بۆیـە راگەیەنـدراوە و پەسـەند کـراوە کـە مانـەوەی والـی و موتەسـەرفی ناوبـراو هیـچ سـوودێکی نابێـت، لـە رێگـەی ئـەم خوێندنـەوەوە بیـنراوە، رێگـە نەدرێـت یـەك رووداو سـەرهەڵبداتەوە و هەرچـی زووە ئـەم کارە کۆتایـی پـێ بهێنرێـت، بۆیـە کاری پێویسـت و ئامادەکاری تـەواو بکرێـت، بـە فەرمانـی هومایۆنـی جەنابـی فەرمانـرەوا فەرمـان دراوە، لـەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەگات، لـە ٧ موحـەررەم ١٣٠٥ و لـە ١٣ ئەیلـوول ١٣٠٣.
جەنابی شەهریاری سەر کاتیب سورەیا

کتێبی هەواڵنامە

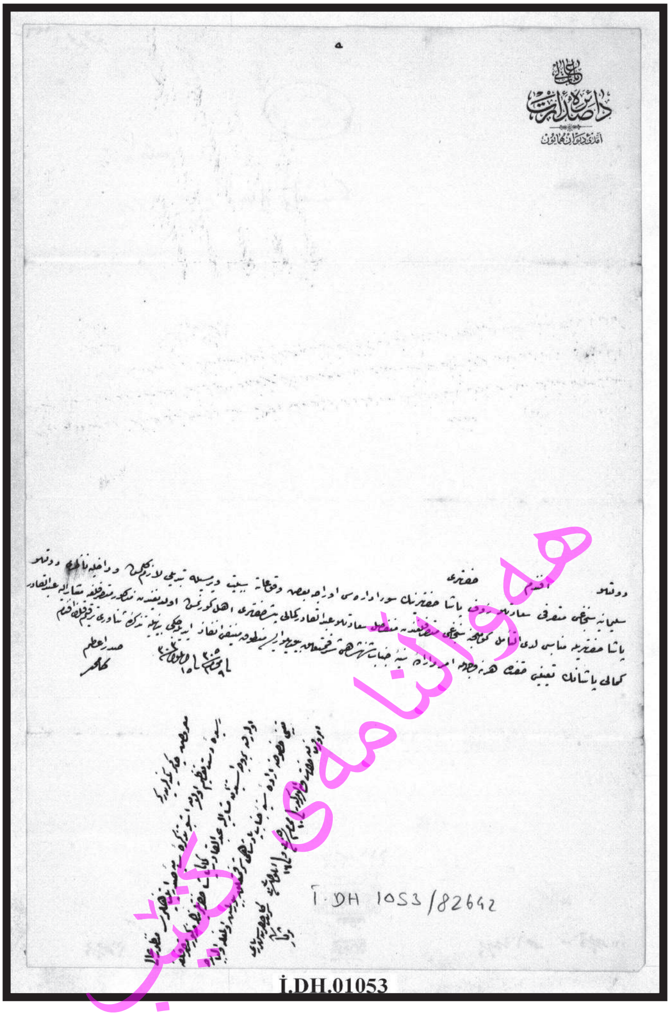

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01053.082642	9 موحەڕڕەم 1305

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
بۆ جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
لەبەر ئەوەی جەنابی رەئوف پاشا موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی؛ لە رووی بەرێوەبردنی کارگێریەوە لاوازە و لە ئەنجامدا هەندێك رووداو روویداوە، بۆیە بە پێویست زانراوە گۆرینەوەی پێ بکرێت، هەروەها جەنابی پاشا و نازری ناوەخۆ، عەبدولقادر کەمالی پاشایان بە گونجاو زانیوە، لە موتەسەرفیەتی ناوهاتوو دابمەزرێت، ناوبراو لە موتەسەرفیەتی سانجەقی گۆمونجە جیابۆتەوە جگە لەمە کەسێکە خەڵکی بینیوە، لە بارەی دامەزراندنی عەبدولقادر کەمالی پاشا ئەمر و فەرمانی جەنابی پاشا هەر چییەك بێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراوی بەپەلە نووسرایەوە ئەفەندم.
لە ٩ موحەڕڕەم ١٣٠٥ و لە ١٥ ئەیلول ١٣٠٣
سەدری ئەعزەم

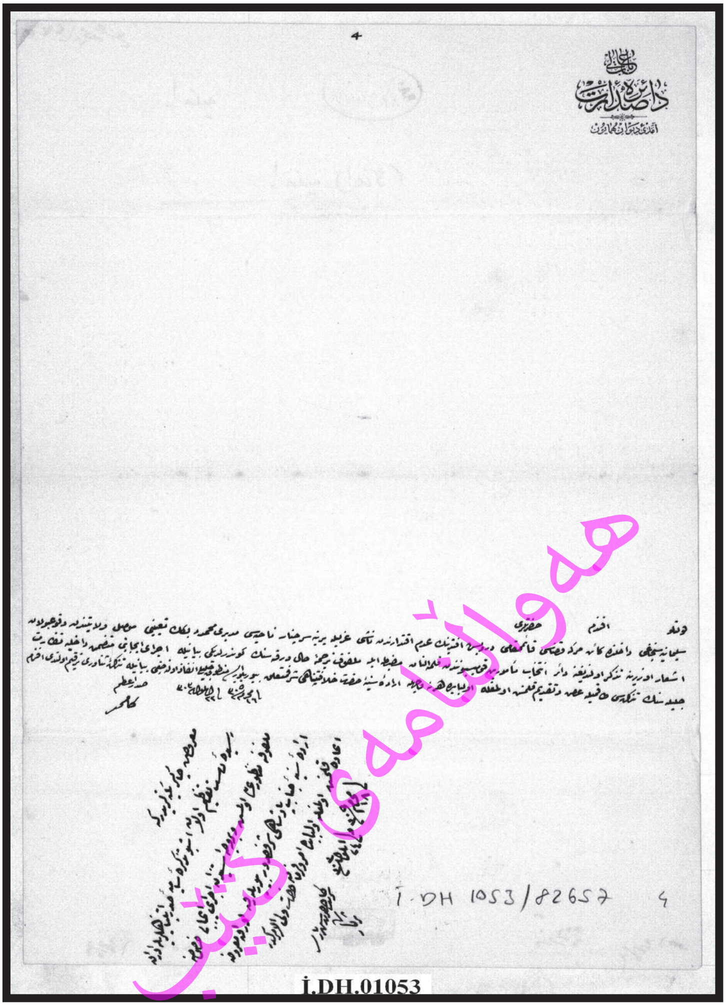

هەواڵنامەی کتێب

16 موحەررەم 1305	01053.082657	I.DH.

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
..... دیوانی هومایۆن
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

لە ناو سانجەقی سلێمانی، بەهۆی لێنەهاتوویی و بێ توانایی دەرویش ئەفەندی قائیمقامی قەزای مەرگە دوور دەخرێتەوە و لە شوێن ئەو مەحمود بەگ بەڕێوەبەری ناحیەی سەرچنار دادەمەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە لەسەر ئاماژەی ویلایەتی موسڵ نووسراوی پێکراوە، بڕیارنامەی قۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران دراوەتە قەڵەم لەگەڵ کاغەزی زانیاری کەسێتی نێردراوە، بەم ڕاگەیەندراوە بۆ جێبەجێ کردنی مامەڵەکە لە نەزارەتی ناوخۆی جەلیلە نووسراو ڕاگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە ڕاگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە ئەفەندم.

لە ١٦ موحەررەم ١٣٠٥ و لە ٢٢ ئەیلوول ١٣٠٣
سەدری ئەعزەم

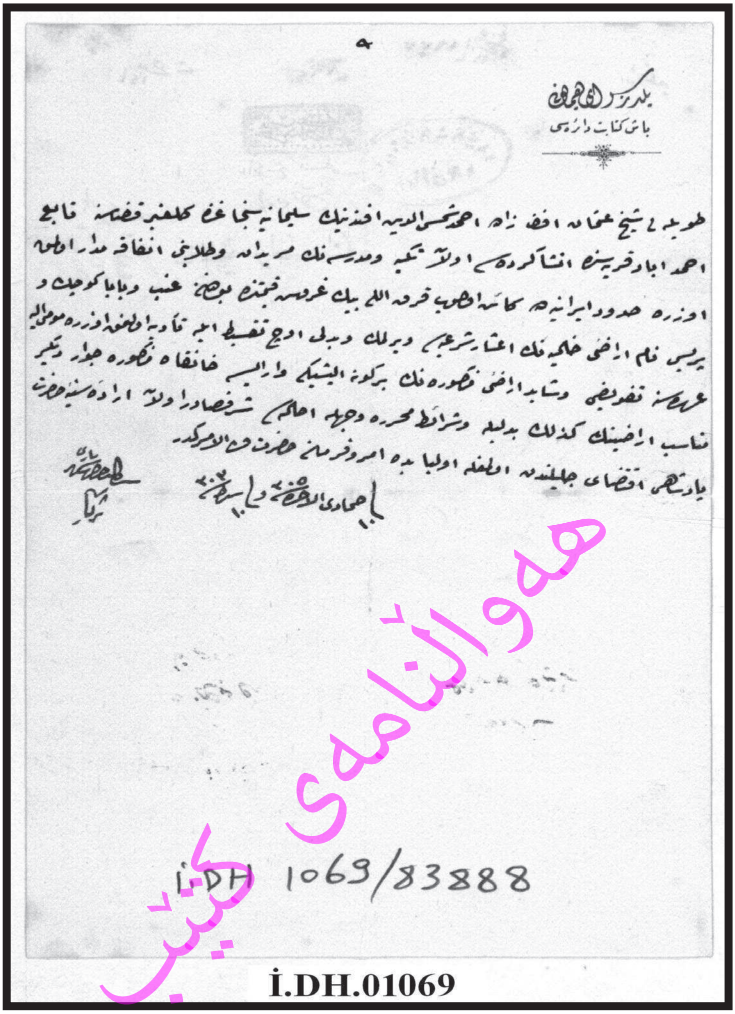

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01069.083888	10 جەمادی کۆتایی 1305

کۆشکی یڵدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
شێخ عوسمان ئەفەندی زادە ئەحمەد شەمسەددین ئەفەندی تەویڵەیی ئەو تەکیە و مەدرەسەیەی کە لە گوندی ئەحمەد ئابادی قەزای گولعەنبەری سەر بە سانجەقی سلێمانی دروستی کردووە، بۆ بەڕێوەچوونی مورید و فێرخوازەکانی، لە سنووری ئێران بە بڕی ٤٠ تا ٥٠ هەزار قورووش ترێ و دە یەکی شەرعی زەوی بابا کوچك و پریس کە خاڵیە پێی بدرێت، لە جیاتی شوێنگرەوەش بە سێ بەش جێبەجێ بکرێت، هەروەها شایەد ئەگەر ئەم زەوی و زارە ڕۆژێك لە ڕۆژان کێشەی هەبوو، ئەو کاتە بۆ خانەقای ناوهاتوو زەوی گونجاوتری دەورووبەری بە شێوازی شوێنگرەوە و مەرجی نووسراو پێی بدرێت، فەرمانی پاشای جەنابی پاشا کە دەرچووە جێبەجێ بکرێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ١٠ جەمادی کۆتایی ٣٠٥ و لە ١٠ شوبات ٣٠٣
سورەیا سەرکاتبی جەنابی شەهریار

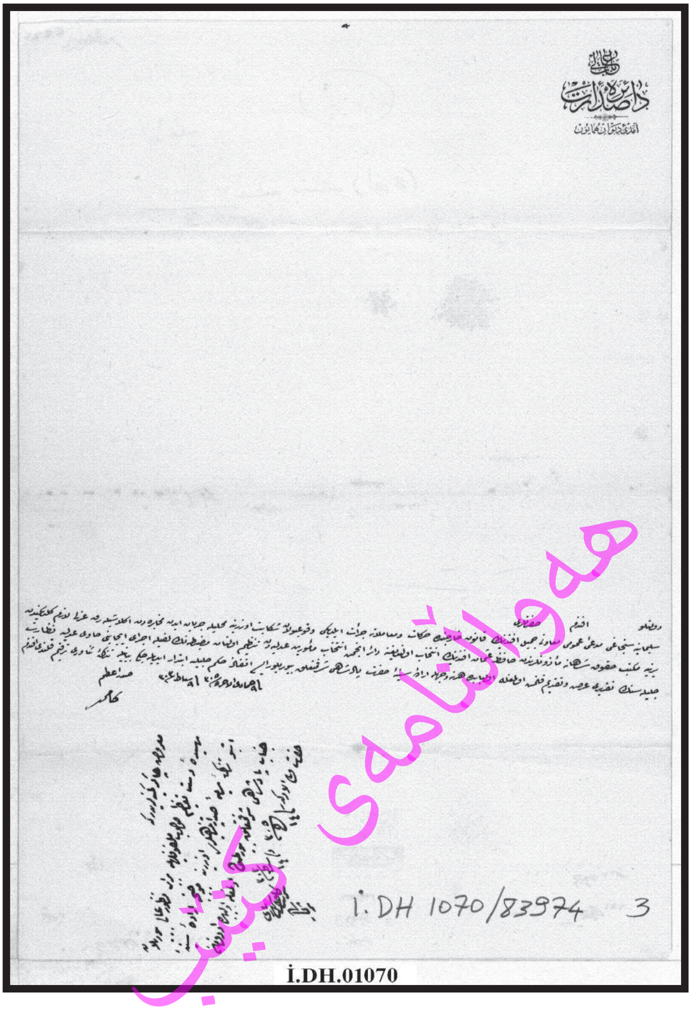

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01070.083974	9 جەمادی کۆتایی 1305

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
جەمیل ئەفەندی یاریدەدەری داواکاری گشتی سانجەقی سلێمانی بوێری هەندێك كار و مامەڵەی كردووە كە لە دەرەوەی یاسا بووە، لەسەر ئەم سكاڵایانەی لەسەری بەرزكراوەتەوە، لە خۆچێی ئەو هەواڵەی هاتووە تێدا دەركەوتووە، لابردنی بە پێویست زانراوە، لە شوێن ئەو دەرچووی مەكتەبی شاهانەی یاسا حافز عوسمان ئەفەندی هەڵبژێردراوە، لە ئەنجوومەنی دادی فەرمانبەران بریارنامە رێكخراوە لەگەڵ هاوپێچەكەی پێشكەشی نەزارەتی دادی جەلیلە كراوە، لەم بابەتەدا فەرمانی پاشای جەنابی پاشا چ بفەرمووێت بەپەلە جێبەجێ دەكرێت، بە راگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە ئەفەندم.
لە ٩ جەمادی كۆتایی ١٣٠٥ و لە ٩ شوبات ١٣٠٣
سەدری ئەعزەم

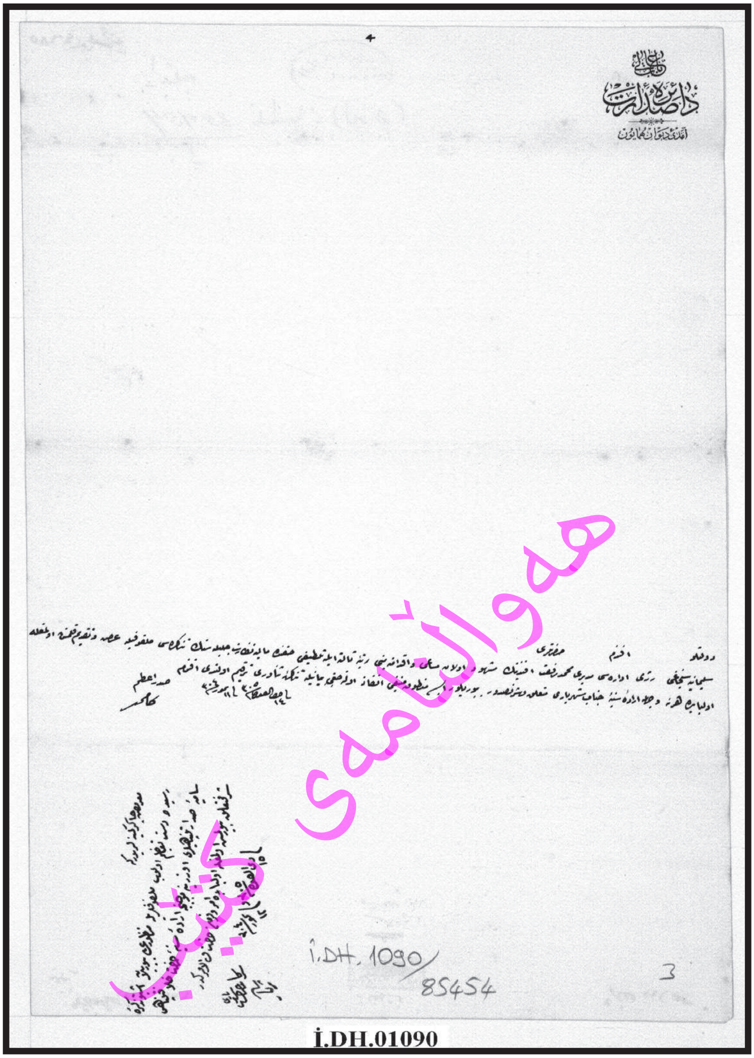

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01090.085454	14 زیلقەعدە 1305

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
..... دیوانی هومایۆن
جەنابی ئەفەندم
بەهۆی هەوڵ و کۆششەکانی محەمەد رەفعەت ئەفەندی بەڕێوەبەری فەرمانگەی رەژی سانجەقی سلێمانی، بە پلەی سێیەم رێزی لێ بگیرێت، لەم بارەیەوە نووسراوی نەزارەتی دارایی جەلیلە هاوپێچ راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی شەهریار بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی، نووسراوی بە پەلە نووسرایەوە ئەفەندم.
له ١٤ زیلقەعدە ١٣٠٥ و له ١١ تەمموز ١٣٠٤
سەدری ئەعزەم

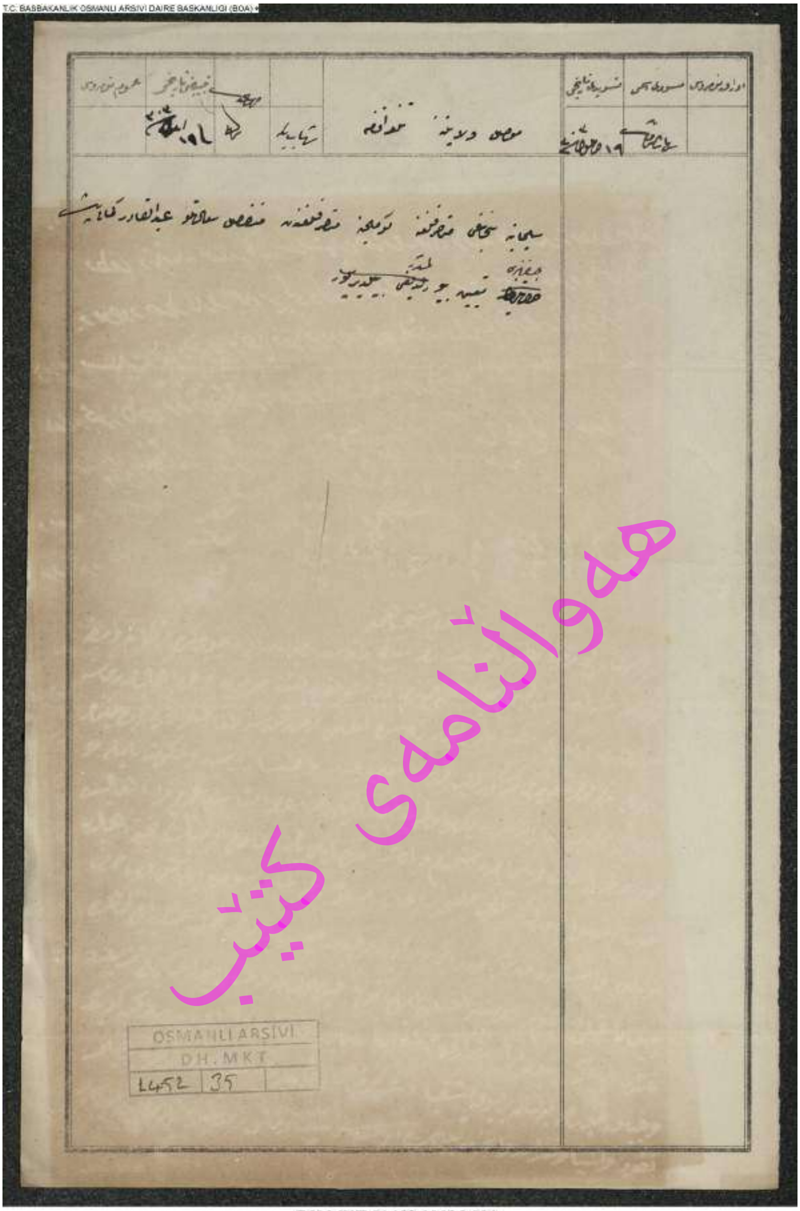

DH.MKT.01452.00035.001

DH.MKT.	01452.00035	13 موحەررەم 1305
١٩ ئەیلوول ١٣٠٣ تەلەگرافنامە بۆ ویلایەتی موسڵ عەبدولقادر کەمال پاشا کە لە موتەسەرفیەتی گومولجینە جیا بۆتەوە، لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دادەمەزرێت.		

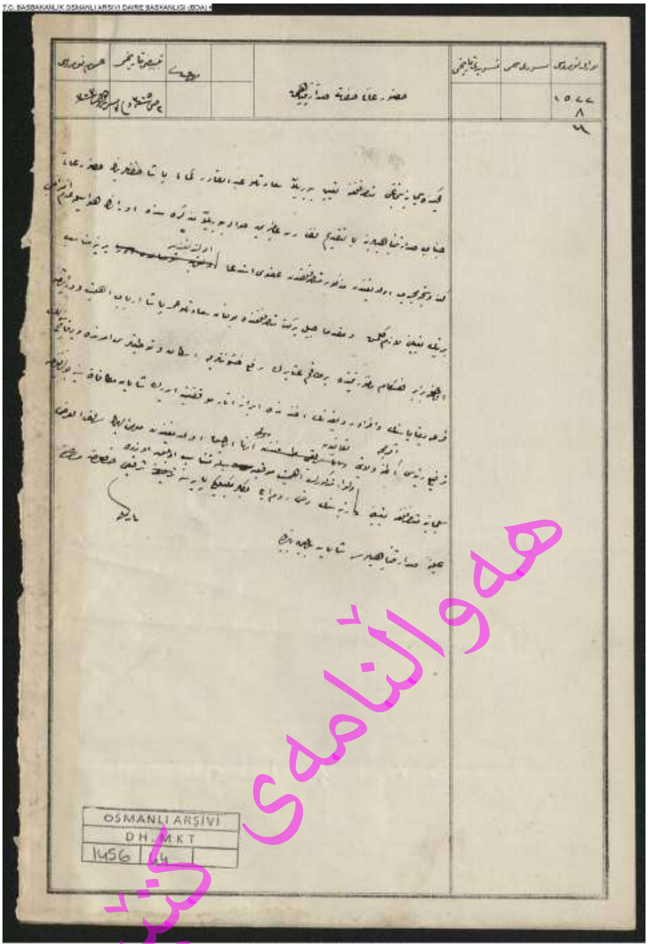

DH.MKT.01456.00044.001

DH.MKT.	01456.00044	2 سەفەر 1305

٢ سەفەر ٣٠٥
٧ تشرینی یەکەم ٣٠٣
بۆ جەنابی لایەنی عالی لە پەیوەندیداری سەدارەت
ماوەیەك پێش ئێستا لە پلەی میری میران، جەنابی عەبدولقادر کەمال پاشا لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دامەزراوە، نووسراوەکەی پێشکەشی جەنابی پەیوەندیداری سەدارەت کراوە و دواتر حەواڵەی نەزارەت کراوە، لەبەر ئەوەی ناوبراو لەگەڵ کەشوهەوای ئەوێ ناگونجێت و پێشووتر ئەزموونی هەبووە، بۆیە داوای کردووە لە موتەسەرفیەتی باسکراودا بووردرێت و بە پێویست زانراوە کەسێکی گونجاوی تر لە شوێنی ئەو دابنرێت، هەروەها پێشەکی میری میران عومەر پاشا کە لە موتەسەرفیەتی جەبەل بەرەکەت بووە و کەسێکی لێهاتوو و بە توانایە، لەو کاتەی لەسەر ئەرکەکەی بووە، فەرمانی نیشتەجێ کردنی تاقمێك هۆزی کەللە رەقی داوە و چەند ساڵێك کاریگەری لەسەر ئەندامانی رەدیفە و پاشکۆکانی هەبووە، بۆیە شایەنی ئەوەی رێزی لێ بگیرێت، کاری بەرزکردنەوەی پلەکەی لە ویلایەتی ئەدەنە کۆتایی پێهاتووە، ناوبراو لە موتەسەرفیەتی سلێمانی دامەزرێت، چونکە بۆ گرنگی ستراتیژی لیوای ناوهاتوو کەسێکی گونجاوە، پلەکەشی بۆ پلەی میری میرانی رومەلی بەرز بکرێتەوە، شایەنی ئەوەیە پەیوەندیداری سەدارەت بفەرمووێت.

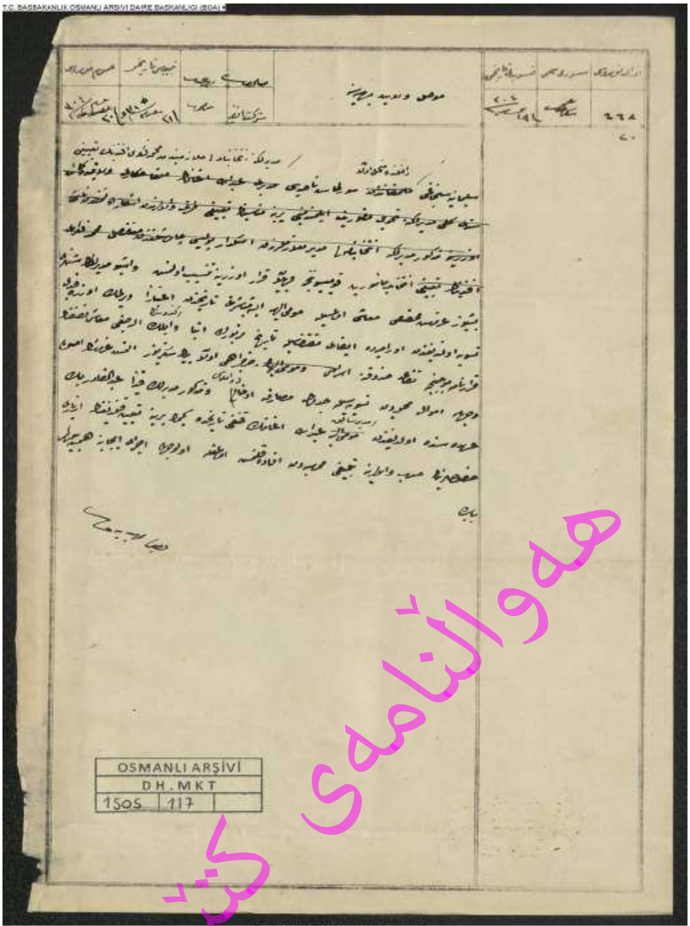

DH.MKT.01505.00117.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01505.00117	21 شەعبان 1305

٢١ شەعبان ٣٠٥
٢٠ نیسان ٣٠٤
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
لە ناحیەی سورتاشی سەر بە سانجەقی سلێمانی؛ محەمەد فکری ئەفەندی مولازمی خاوەن هەڵبژاردننامە وەکو بەڕێوەبەری ناحیەی سورتاش دادەمەزرێت، لەسەر ئەو بڕیارەی کە لە قۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران دراوە، هەروەها بۆ ئەم کارەی مانگانە ٥٠٠ قوروش مووچەی بۆ براوەتەوە، ناوبراو لەگەڵ مێژووی دەست بە کاربوونی مووچەکەی پێ دەدرێت، تۆمارەکەی ڕێکخراوە و لەوێش هەر لەگەڵ مێژووی جێبەجێ کردنی کارەکە رادەگەیەندرێت و هەروەها مانگانە ئەو مووچەیەی ناوبراو وەریدەگرێت بە گوێرەی بڕیارنامە نیوەی مووچەکەی بۆ سندوقی خانەنشینی تەرخان دەکرێت، جگە لەمە خەرجی ڕێگاکەی کە لە ١٨٦٠ قوروش پێك دێت، بە گوێرەی ڕێنمایی لە دارایی خۆچێی ڕێك دەخرێت لەگەڵ ڕێکخستنی خشتەی خەرجی تێدا دەنووسرێتەوە، بەڵام بە تۆمار دەرکەوتووە بەڕێوەبەرایەتی ناوهاتوو لەسەر عەبدولقادر بەگە، لە بارەی عەبدوڵلا ئاغا بەڕێوەبەری پێشوو، واڵا ئاگادار کراوەتەوە ئاخۆ کێ لە شوێن کێ دامەزراوە، هەروەها لە ژمێریاریش گفتوگۆی لەسەر کراوە، هیممەت بکرێت بۆ جێبەجێ کردنی.

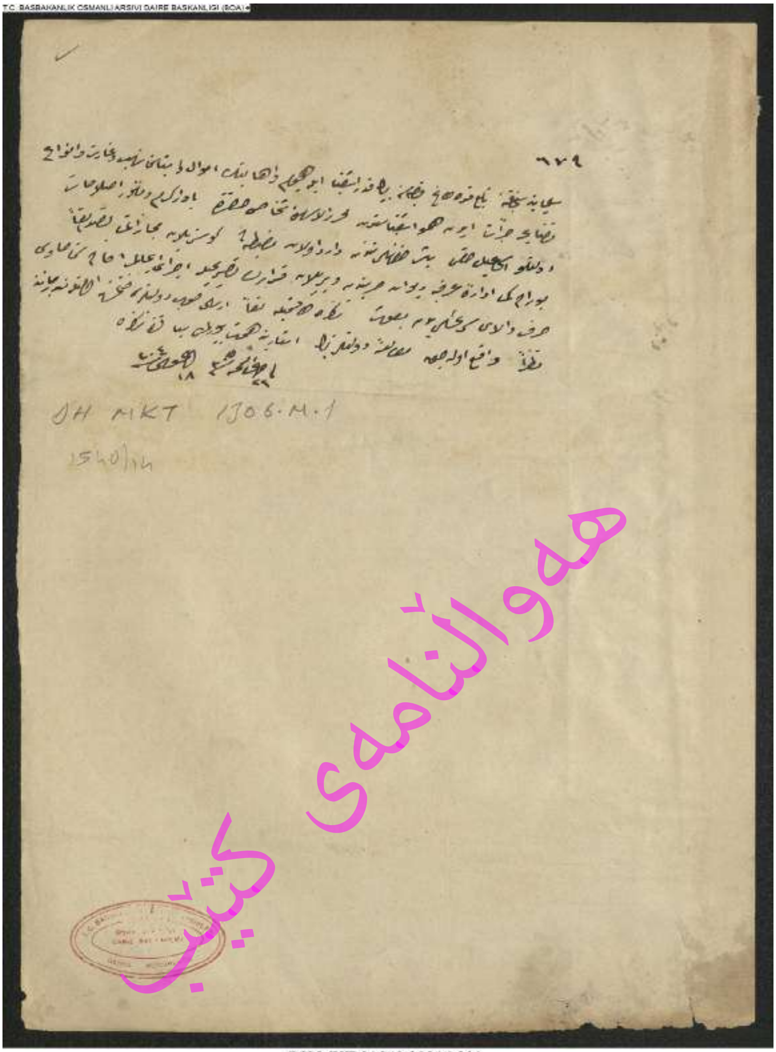

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01540.00014.001

22 زیلحیجە 1305	01540.00014	DH.MKT.

٦٧٩
نزیکەی ١٠٠٠ چەتە هێرشیان کردۆتە سەر شارۆچکەی قەرەداغ سەر بە سانجەقی سلێمانی، پارەوپول و کەلوپەلی دانیشتوانیان تالان کردووە، هەروەها جۆرەها سەرپێچیان ئەنجام داوە، بۆ چاکسازی و سزادانی ئەو چەتە هەمەوەندانەی کە ناویان نووسراوە، لە پلەی میری میران جەنابی ئیسماعیل پاشا و هاوکارەکەی ئەرکیان پێ سپێردراوە، بۆ ئەمە مەبەستەش بریارنامەیان ناردووە، دوای پەسەند کردنی ئەو سزایانەی نیشان دراون، لێرە لە دیوانی جەنگی کارگێری عورفی بریاری لەسەر دراوە، بۆ جێبەجێ کردنی کارەکە، ووتەی سەرعەسکەری والا نێردراوە، لەگەڵ هاوپێچی نووسراو بۆ دەوڵەت نێردراوە، بە تێروانین لە نووسراوەکان، دەوڵەت خوێندنەوەی بۆ کردووە، بە گوێرەی ئاماژە پێکردنەکە هیممەت بکرێت، بۆ ئەمەش نووسراو کراوە.
لە ٢٢ زیلحیجە ٣٠٥ و لە ١٨ ئۆغستۆس ٣٠٤

Y.A.HUS.	002007.00076	2 سەفەر 1305

- بابی عالی
فەرمانگەی دەرەوە
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٦٥٥
بۆ جەنابی پەیوەندیدارانی سەدارەت
ڕاگەیەندراوی بەندەیەکی بێ نرخە
دانیشتوانی پشدەر لە ناو سانجەقی سلێمانی بوێری ئەوەیان کردووە جموجۆڵی نەشیاو بەرامبەر سەربازی شاهانە ئەنجام بدەن، بۆ ئەم مەبەستە فەرمان و ئاماژەی جەنابی پەیوەندیدارانی سەدارەت ڕەوان کراوە، بۆ ئەوەی دانیشتوانی پشدەر لێیان قەبوڵ نەکرێت بچنە ئێران و لە ئێران دانیشتوانی بانە و سەردەشت کە بەشداریان لە کارەکە کردووە، پاشەکشەیان پێ بکرێت، لە وەڵامدا باڵیۆزخانەی تاران لە مێژووی ٩ موحەررەم ١٣٠٥ تەلەگرافنامەی ناردووە، نوسراوی بەندە پێشکەش کراوە و تەلەگرافنامەی باسکراو لەم بارەیەوە ئاگاداری داوەتە حکوومەتی ئێران، بەڵام هیچ ڕوونیەکی تێدا بەدی ناکرێت، بۆ ئەوەی حکوومەتی شاهانە ئاگاداری توندتر دەربکات، بە دووپاتکردنەوە باڵیۆزخانەی ناوهاتوو ئاگادار کراوەتەوە، کە بانە و سەردەشتیەکان بکشێنەوە لەگەڵ ئەمەش ڕێگە نەدرێت پشدەریەکان ڕوو بکەنە ئێران، بۆ ئەم مەبەستەش لەلایەن حکوومەتی ناوهاتووەوە فەرمانی پێویستی دەرکردووە و ئەمجارە لە باڵیۆزخانەی ناوهاتوو تەلەگرافنامە لە مێژووی ٩ تشرینی یەکەم ١٢٨٧ ژمارە ٨٨ پێشکەش دەکرێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٥ موحەررەم ١٣٠٥ و لە ١ تشرینی یەکەم ١٣٠٣.
نازری دەرەوە

- بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
ماوەی ڕابردوو لە ناو سانجەقی سلێمانی، پشدەریەکان بوێری ئەوەیان کردووە زەکەریا بەگ قائیمقامی ڕەدیف لەگەڵ هاوەڵانی لە سەربازانی شاهانە ئابڵوقە بدەن و تووشی تەنگانەیان بکەن، لە ئێرانیەکان دانیشتوانی بانە و سەردەشتیش بەشداریان کردووە، بەو ئاگاداریەی پێشووتر نێردراوە، ئەوان بکشێنەوە و ڕێگە نەدرێت پشدەریەکانیش بچنە ناو ئێران، بۆیە حکوومەتی ئێران فەرمانی داوەتە پەیوەندیداران، لەم بارەیەوە لە باڵیۆزخانەی تاران تەلەگرافنامە وەرگیراوە، لەگەڵ نووسراوی نەزارەتی دەرەوەی جەلیلە ڕاگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لە ٢ سەفەر ١٣٠٥ و لە ٧ تشرینی یەکەم ١٣٠٣.
سەدری ئەعزەم

هەواڵنامەی کتێب

Y.A.HUS.00207.00076.001

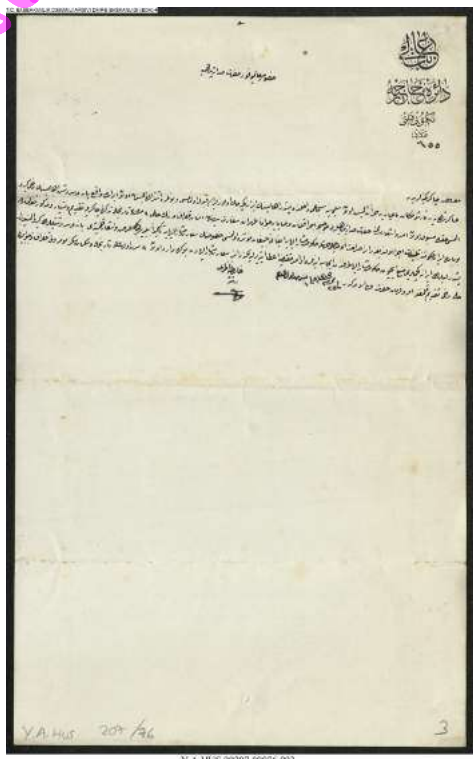

Y.A.HUS.00207.00076.003

هەواڵنامەی کتێب

Y.A.HUS.	00218.00008	3 سەفەر 1306

- ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٨١
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
لـە ١٠ی ئۆغستۆسـی ڕۆژی پێنـج شـەممە کاتژمێـر ٨:٣٠ لـە گونـدی جیشـانە و دەورووبـەری سـەر بـە ناحیـەی سـەرچناری ڕۆژئـاوای سـلێمانی لەسـەر گردێـك لـە شـێوەی ئەهرام ئاگرێـك داگیرسـاوە، بە سـوتاندنی ماددەی خۆڵ و بـەرد، لەگـەڵ هـەوا تێکـەڵ بـووە و بـەرز بۆتـەوە، ئـەم دووکەڵـە لـە ڕۆژهەڵاتـی سـلێمانی بـۆ لای گونـدی دیلەور ڕۆیشـتووە و لەبـەر ئـەوەی ئـەم گونـدە لەسـەر پردێکە لە ژێر ئەم پـردە دوو کەس هەبـووە، یەکیان مـردووە و ئەوی تریـان بۆتـە دیلـی سـەر جێـگا، هەروەهـا لـە گونـدی گولعەنبەر لـە گونـدی خورمـار شـتێکی وا ڕوویداوە لـە جیاتی بـاران باریـن نزیکـەی ٥ تـا ١٠ خولـەك بـەرد باریـوە، ئەلحەمدولیلـلا کـەس زیانـی پێنەگەیشـتووە و زیانـی نەبـووە، تەنیـا زیانـی بـە کشـتوکاڵ گەیانـدووە نموونەیەك لـە بەردەکانیش نێردراوە، لە موتەسـەرفیەتی سـلێمانی بـە نووسراو ئاماژەی پێکـراوە، نموونەکـەش بـۆ ئـەوەی بدرێتـە پەیوەندیدارانـی نـەزارەت، رادەسـتی پۆسـتە کـراوە، لـەم بابەتەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ٧ موحـەرڕەم ١٣٠٦ و لـە ١ ئەیلـوول ١٣٠٤.
والی ویلایەتی موسڵ

- بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
٤
لـە ئۆغستۆسـی ڕابـردوو لـە نـاو سـانجەقی سـلێمانی لەسـەر گردێکـی سـەر بـە گونـدی جیشـانە ئاگـر کەوتۆتـەوە، دووکەڵەکـەی بـۆ ئاسـمان بـەرز بۆتـەوە و لەگـەڵ هـەوا تێکـەڵ بووە، لـە گونـدی دیلە کاریگـەری لەسـەر دوو کەس دروسـت کـردووە، یەکێکـی مـردووە، هەروەهـا لـە گوندی خورمـاری قەزای گولعەنبـەر نزیکەی ٥ تـا ١٠ خولەك بەرد باریـوە، لـە ڕووی خەڵکـەوە هیـچ زیانـی نەبووە، لـەم بەردانەش نموونەیەکـی وەرگیـراوە و پارچەیەکی نێـردراوە، لەو نووسراوانـەی لـە ویلایەتـی موسـڵ نێردراوە لەسـەر فەرمانـی عالـی نـووسراوی ویلایەتـی موسـڵ و پارچـە بەردەکـە لەگـەڵ نـووسراوی نەزارەتـی ناوەخـۆی جەلیلـە پێشـکەش کـراوە، لـە ٣ سـەفەر ١٣٠٦ و لـە ٢٧ ئەیلـوول ١٣٠٤.
سەدری ئەعزەم

هەواڵنامەی کتێب

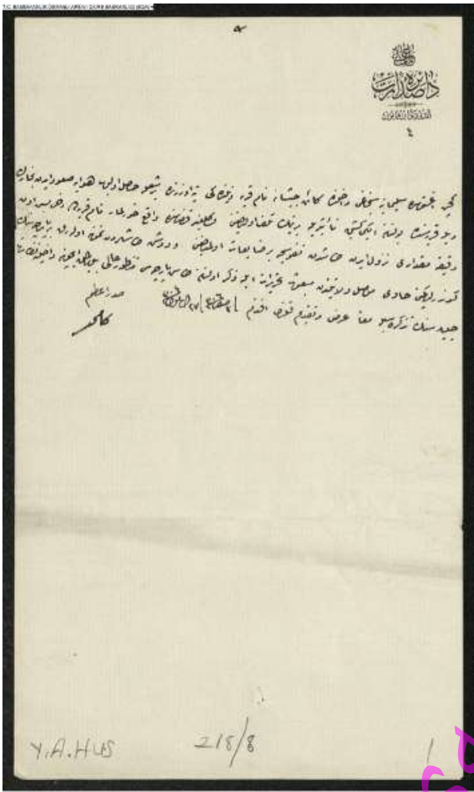

Y.A.HUS.00218.00008.001

هەواڵنامەی کتێب

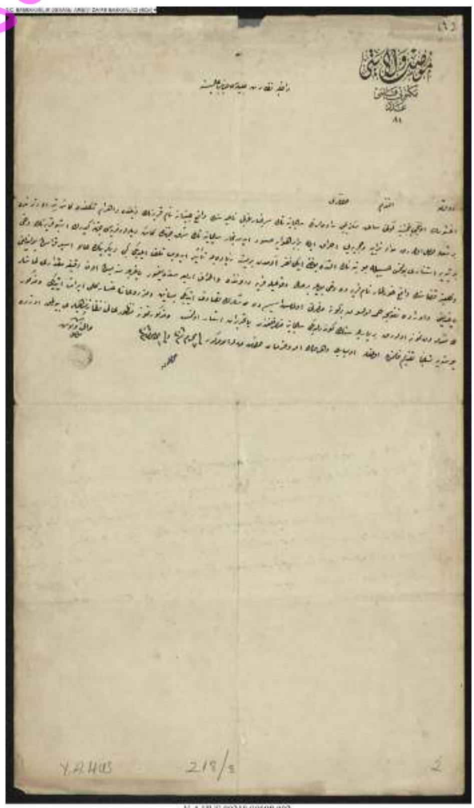

Y.A.HUS.00218.00008.002

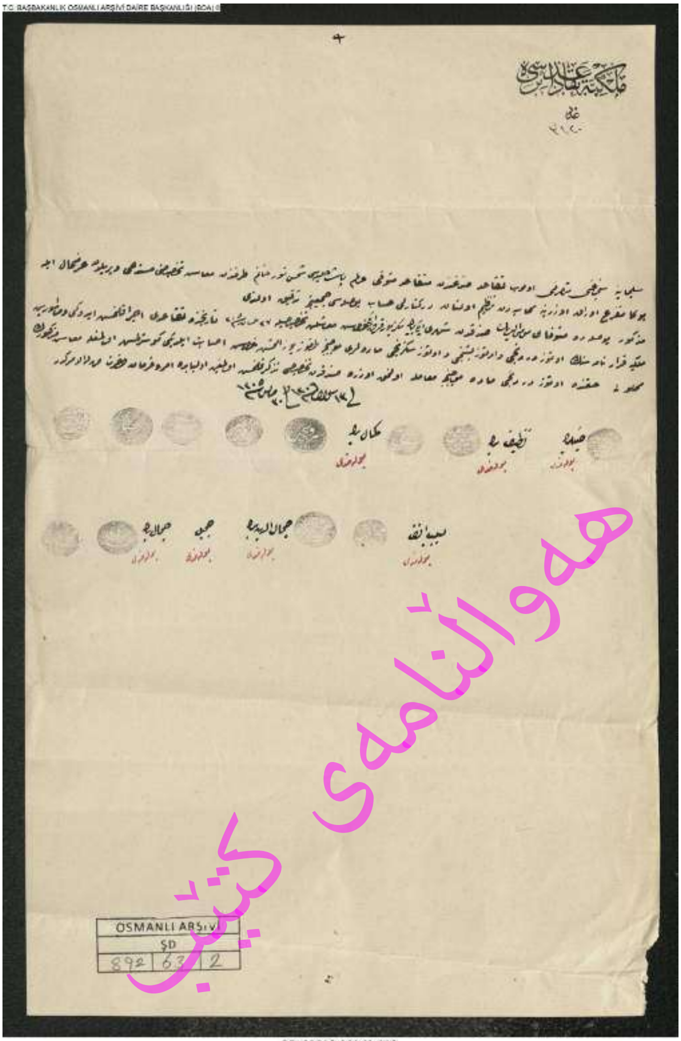
هەوالنامەی کتێب

ŞD.00892.00063.002

ŞD.	00892.00063	13 شەوال 1306

فەرمانگەی خانەنشینی مولکیە
ژمارە ٣١٢٠
عـالم پاشا پێـش مردنـی موتەسـەرفی سـانجەقی سـلێمانی بـووە، بۆیـە خێزانەکـەی شـەمس نـور خـان داواکاری بـۆ سـندوقی خانەنشـینی نـاردووە و داوای کـردووە مووچـەی خانەنشـینی بـۆ ببرێتـەوە، لـە ژمێریـاری کاغـەزی پەیوەسـت بـەم بابەتـە پەراوێـزی بـۆ ڕێکخـراوە و بـە کۆکردنـەوەی هەژمـاری پۆسـتە وردبینـی بـۆ کـراوە. لـە پۆسـتەی ناوهاتـوو دەرکەوتـووە کۆچکـردووی ناوبـراو مانگانـە لـە سـندوق ٢٨٤٢ قـوروش مووچـەی وەرگرتـووە، لـە مێژووی ٢٧ نیسـان ١٣٠٥ خانەنشـینی ڕێکخـراوە، هەروەها بە بڕیارنامـەی فەرمانبەرانی مولکیـە ماددەکانی ٣٤ و ٣٥ و ٣٨، بـڕی ٩٦٠ قـوروش نیشـان دراوە، مامەڵـەی مووچـەی باسـکراو بـە مـاددەی ٣٤ جێبەجێ دەکرێـت، نووسراو کـراوە کـە لـە سـندوق دابیـن بکرێـت، لـەم بابەتـە ئەمر و فەرمـان بـۆ جەنابی ئەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات.
لە ١٣ شەوال ١٣٠٦ و لە ٣٠ مایس ١٣٠٥

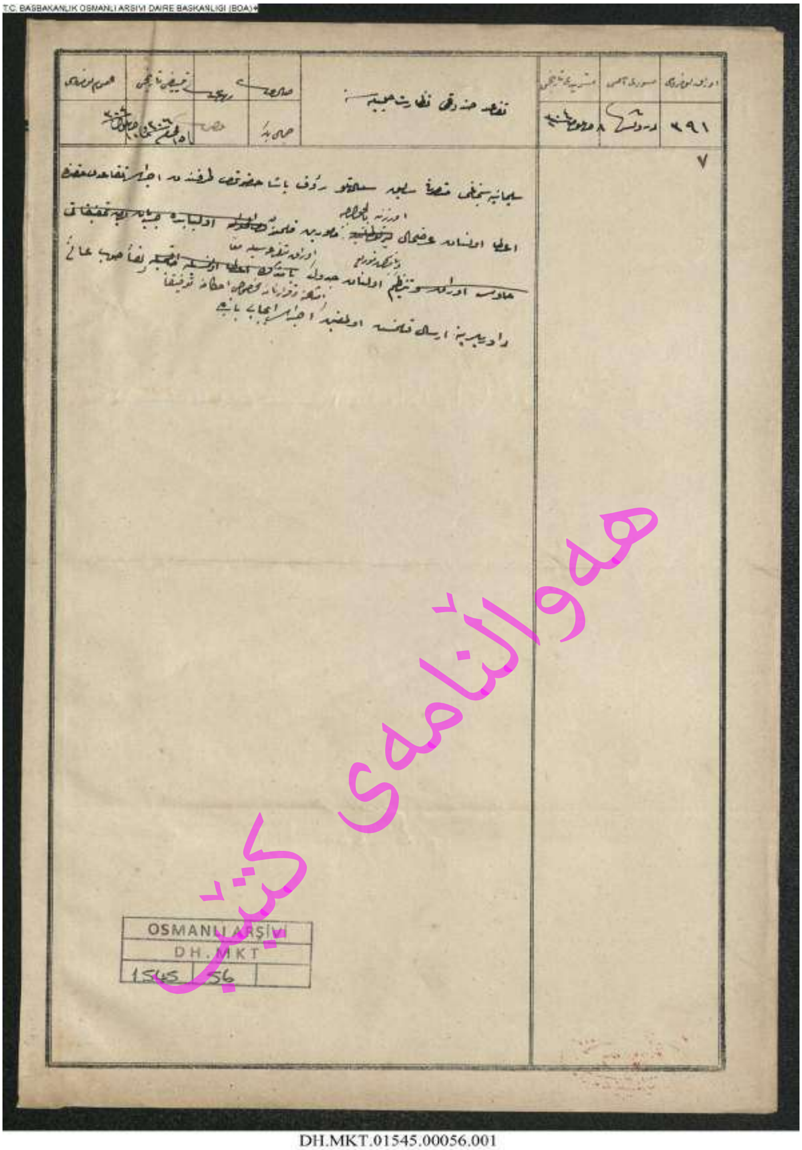

DH.MKT.01545.00056.001

DH.MKT.	01545.00056	15 موحەررەم 1306

١٥ موحەررەم ١٣٠٦
١٠ ئەیلوول ١٣٠٤
بۆ نەزارەتی سندوقی خانەنشینی جەلیلە
لە بارەی خانەنشینیەوە جەنابی رەئوف پاشا موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی داواکاری پێشکەش کردووە، بە حەواڵە کردنی لە قەڵەمی فەرمانبەران نووسراو رێکخراوە لەگەڵ خشتەی کاغەزەکان بەیەکەوە بۆ عالی نێردراوە، بە پشت بەستن بە یاسای بریارنامەی تایبەتی پێویستە جێبەجێ بکرێت.

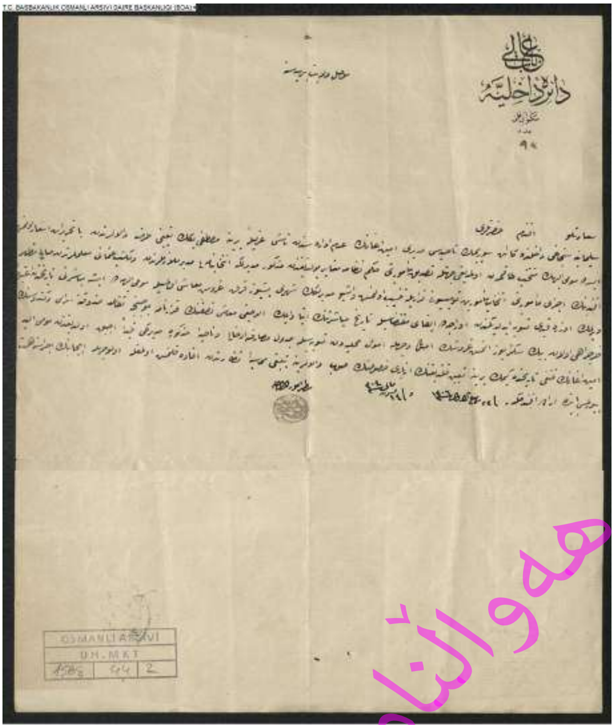

DH.MKT.01568.00044.002

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01568.00044	22 رەبیعی یەکەم 1306

بابی عالی
فەرمانگەی ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٩٣
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

لە ناو سانجەقی سلێمانی، ئەمین ئاغا بەرێوەبەری ناحیەی سوریجك لە لایەنی بەرێوەبردنی کارگێرییەوە کەموکوری هەبووە، بۆیە دوورخراوەتەوە و لە شوێن ئەویش مستەفا بەگ دادەمەزرێت، ئەگەرچی لە والا بە نووسراو ئاماژەی پێکراوە، بەڵام ناوبراو لە تاقمی هەڵبژێردراوەکان نییە، بۆیە پەسەند کردنی ئەرکەکەی بە گوێرەی نیزام سەرپێچیە، دەبێ بۆ بەرێوەبەرایەتی ناوهاتوو بەرێوەبەری مولازم خاوەن هەڵبژاردننامە هەروەها موعەلیمی مەکتەب عوسمانی ساڵح مەزهەر ئەفەندی دامەزرێت و بۆ جێبەجێ کردنی ئەرکەکەشی بە بریاری قۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران جێگیر کراوە، جگە لەمە بۆ ئەم کارە لەگەڵ مێژووی دەست بە کار بوونی مانگانە ٥٤٠ قوروش مووچەی پێ دەدرێت و تۆمار کرا، لەوێ لەگەڵ جێبەجێ کردنی مێژووی دەست بەکار بوونەکەی رادەگەیەندرێت و هەروەها ئەو مووچەی مانگانە وەریدەگرێت، نیوەی بە بریارنامە بۆ سندوقی خانەنشینی دەروات، ناوبراو خەرجی رێگای هەیە، کە دەکاتە ١٨٦٠ قوروش بە شێوەیەکی بنەرەتی لە پارەوپولی خۆچێی دابین دەکرێت و لە خشتەی خەرجی تۆمار دەکرێت، سەبارەت بە مێژووی دەست لە کار کێشانەوەی ئەمین ئاغا بە نووسراو والا ئاگادار کراوەتەوە، بە ووتەی نەزارەتی ژمێریاری هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی، فەرمان بۆ ئەفەندیمە، لە ٢٢ رەبیعی یەکەم ١٣٠٦ و لە ١٤ تشرینی دووەم ٣٠٤.
مۆری سەید ئەحمەد مونیر نازری کاروباری ناوەخۆ

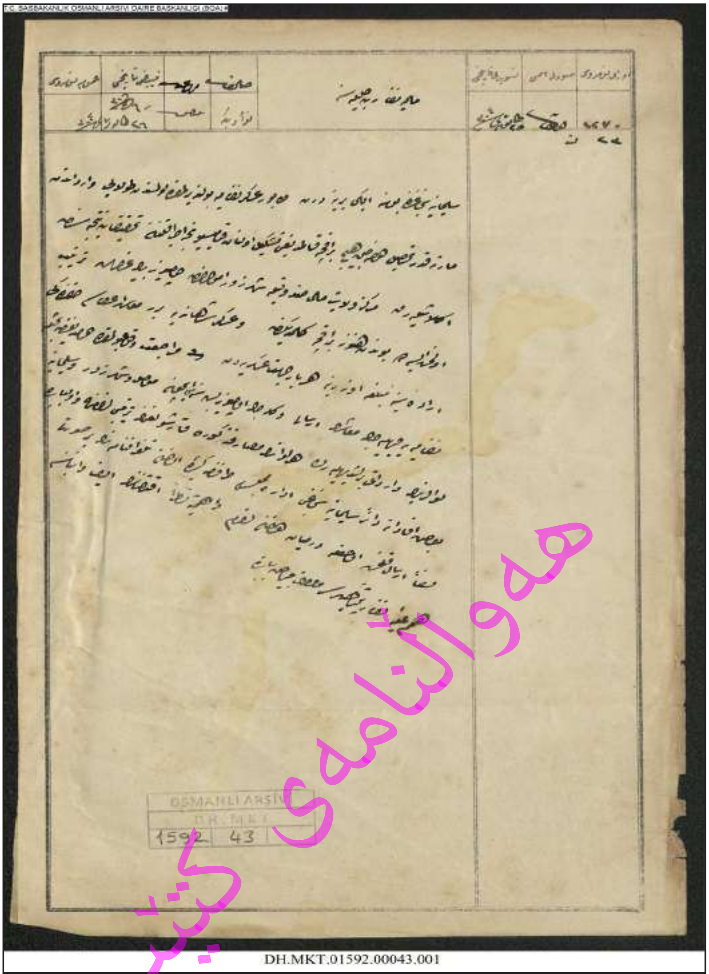

DH.MKT.	01592.00043	6 جەمادی کۆتایی 1306

٦ جەمادی کۆتایی ٣٠٦
٢٦ کانوونی دووەم ٣٠٤
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە

ئـەم سـاڵە لـە دوو شـوێنی سـانجەقی سـلێمانی چـوار تابـوری سـەربازی نیزامیـە جێگیـر کـراوە، داهاتەکەشـی تـا مانگـی مـارت دابیـن دەکرێت، بـەڵام لەو لێکۆڵینەوەیـەی کە لە دامـەزراوەی قۆمیسـیۆن ئەنجـام دراوە، دەرکەوتووە یـەك ئاقچـە نەمـاوە، ئەگەرچـی لـە سـندوقی دارایی مەرکـەزی ویلایـەت لەگـەڵ دارایـی شـارەزوور ٣٠٠٠٠٠ قوروش دابینکـراوە، بـەڵام تـا ئێسـتا یەك ئاقچـە نەهاتـووە، هەروەها لە بـارەی دابین کردنی مووچەیەکی سـەربازی شـاهانە، لەسـەر ئـەو برەیـەی کـە لـە فەرمانی پاشـا دیاری کـراوە، ئەو مووچەیـەی کە دەدرێتە سـەربازی نیزامیـە دەنێردرێت و بـۆ سـاڵی ٣٠٥ ی داهاتـوو داهاتـی لیوایەکانـی موسـڵ و شـارەزوور و سـلێمانی دەکرێتـە یـەك و بـۆ هـەر لیوایـەك بـە گوێـرەی خەرجیەکـەی برێکـی بـۆ ڕێـك دەخرێـت، لـەم بابەتـەدا لەسـەر هەندێـك ووتـە لەلایـەن ئەنجوومەنـی کارگێـری سـانجەقی سـلێمانی تەلەگرافنامـە دەرچـووە و وێنەیەکـی نێـردراوە، بە گوێـرەی گرنگی و بایەخـی بابەتەکە جێبەجـێ بکرێـت و هیممـەت بکرێـت لـە ڕاگەیاندنـی، ئەمـەش بـە ڕاگەیاندنـی پەیوەندیدارانـی نـەزارەت دەبێـت.

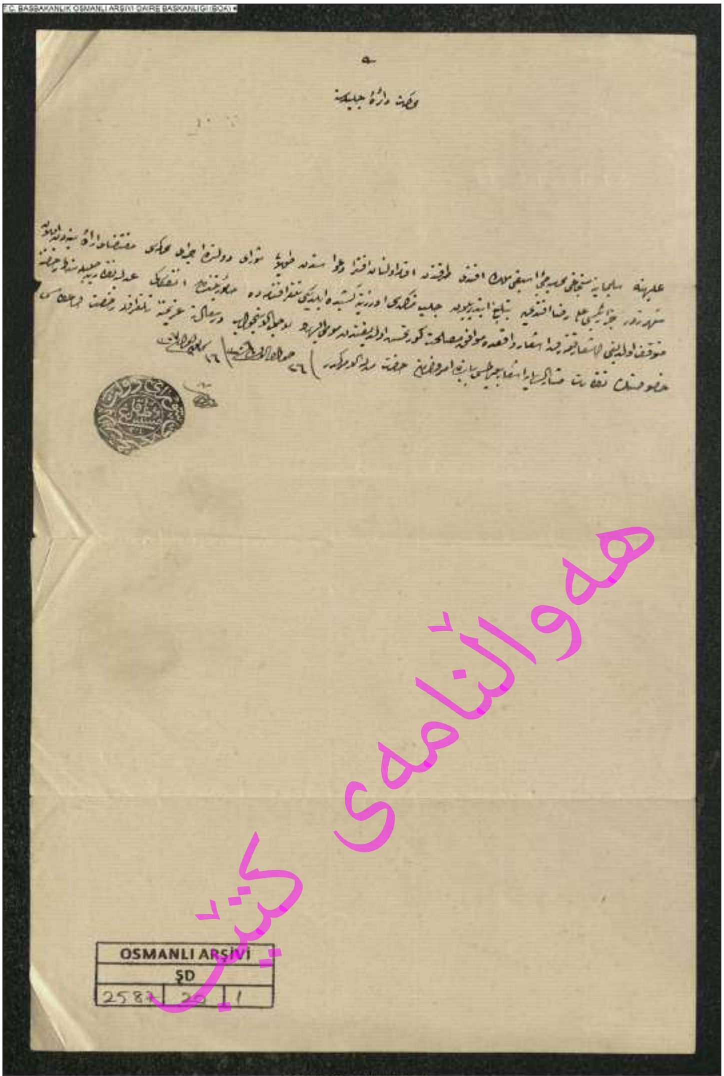

هەواڵنامەی کتێب

ŞD.02587.00020.001

ŞD.	02587.00020	26 جەمادی یەکەم 1306

بۆ فەرمانگەی دادگانی جەلیلە
لە دژی مەلیك ئەفەندی ژمێریاری پێشووی سانجەقی سلێمانی داوای بوختان بەرز کراوەتەوە، بە فەرمانی پاشا لە شورای دەوڵەت دادگاییەکەی جێبەجێ دەکرێت، لەسەر ئەو نووسراوەی کە عەلی رزا ئەفەندی سەرۆکی سزای شارەزووری پێ ئاگادارکراوەتەوە، تەلەگرافنامە دەرچووە، ئاماژەی پێکراوە دەست لە کار کێشانەوەی ناوبراو لەسەر مۆڵەتی نەزارەتی دادی جەلیلە وەستاوە، لەسەر راستی ئاماژەکە کارەکە بە گونجاو زانراوە، هەروەها لە بارەی لێپرسینەوەی ناوبراو بانگی دەرسەعادەت دەکرێت، ئەمە بە تەلەگرافنامە مۆڵەتی پێ دراوە، بۆ ئەم مەبەستەش لە نەزارەتی ناوهاتوو ئاماژەی پێکراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٦ جەمادی یەکەم ٣٠٦ و لە ١٦ کانوونی یەکەم ٣٠٧.
مۆری دادگای سەرەتایی شورای دەوڵەت

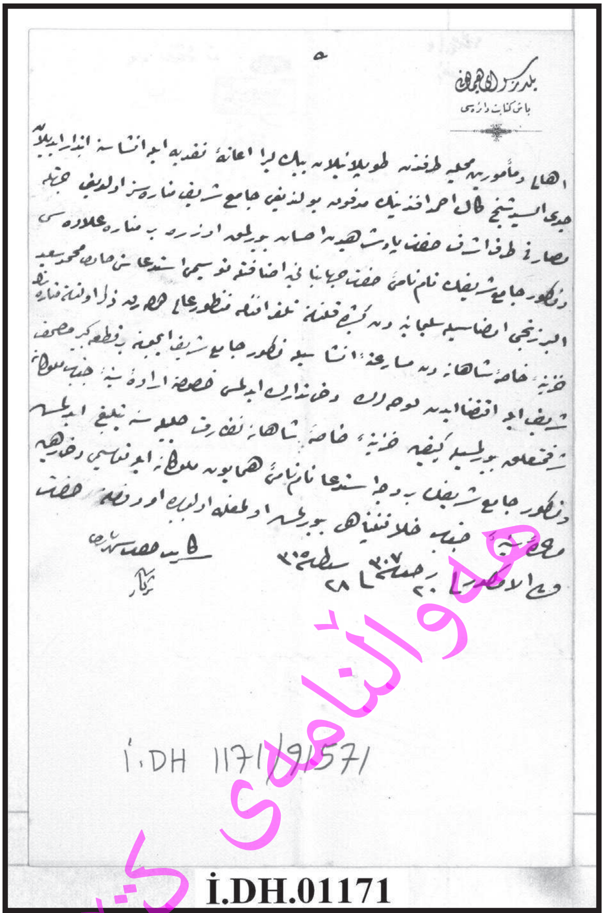

20 رەجەب 1307	01171.091571	I.DH.

کۆشکی یڵدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
لەلایەن دانیشتوان و فەرمانبەرانی خۆچێی ۱۰۰۰ لیرە کۆکراوەتەوە، وەکو پارەی کاش پەلە کراوە لە دروست کردنی، ئەم جامیعە شەریفەی کە باپیرم سەید شێخ کاك ئەحمەد ئەفەندی تێدا نێژراوە، بەڵام بەبێ منارە بووە، بۆ زیادکردنی منارەیەکیش لە خەرجی جەنابی پاشای میهرەبان جێبەجێ کراوە، هەروەها بە واژووی محەمەد سەعید بەرزنجی داواکراوە و بە تەلەگرافنامە لە سلێمانی دەرچووە، جامیعی شەریفی ناوهاتوو ناوەکەی بگۆردرێت، بەپەلە منارەی باسکراو لەلایەن خەرجی خەزینەی تایبەتی شاهانە دروست دەکرێت و بۆ جامیعی ناوهاتوو لەگەڵ پارچەیەکی گەورە لە دەستنووسێکی قورئانی شەریفە تابلۆکان نەخشێنراون، بەڵام هێشتا نەرۆیشتووە، لەم بارەیەوە جەنابی ملوکانە بە فەرمانی پاشا چۆنیەتی جێبەجێ کردنی کارەکەی دیاری کردووە، نەزارەتی خەزینەی تایبەتی شاهانەی جەلیلەش ئاگادار کراوەتەوە، هەروەها لە بارەی گۆرینی ناوی جامیعی شەریفەی ناوهاتوو بۆ حەمیدیە بە ناوی زاتی جەنابی فەرمانرەوای جیهان پێویستی بە یارمەتی جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بفەرمووێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ۲۰ رەجەب ۳۰۷ و لە ۲۸ شوبات ۳۰۵.
سورەیا جەنابی سەرکاتبی شەهریار

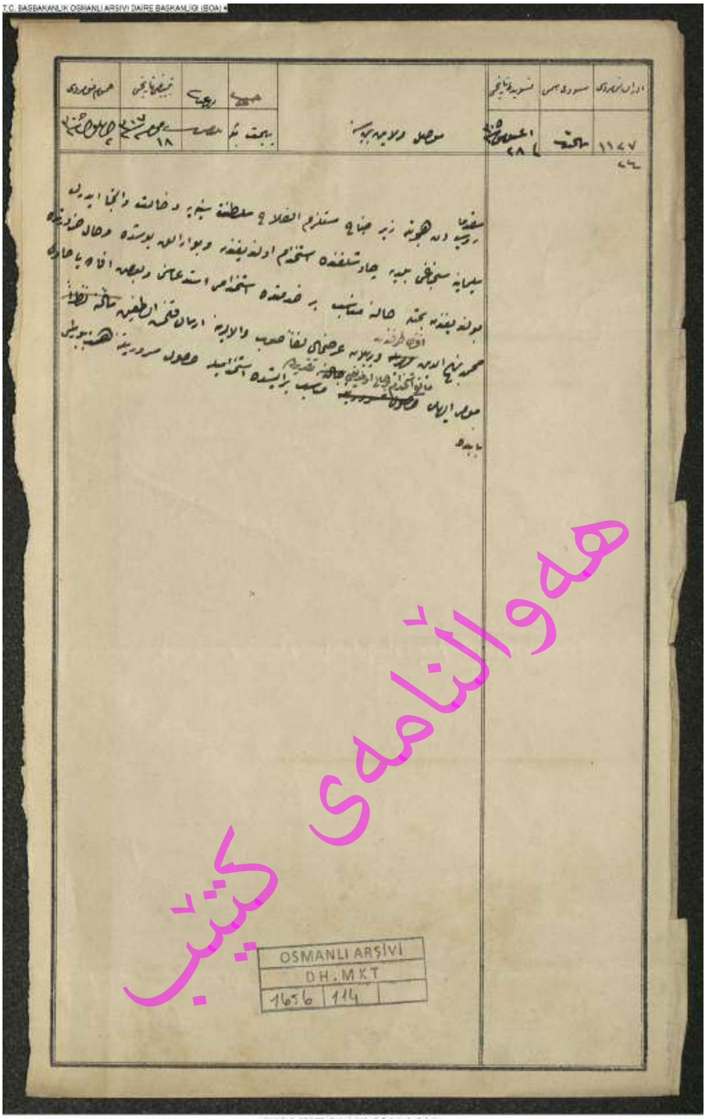

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01656.00114.001

DH.MKT.	01656.00114	18 موحەررەم 1307

١٨ موحەررەم ١٣٠٧
٢ ئەیلوول ١٣٠٥
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
سـەرەتا محەمـەد بەهجەتددیـن ئەفەنـدی لـە رووسـیاوە هیجرەتـی کـردووە و هاتۆتـە لایەنـی سـەڵتەنەتی پاشـا، لە چاوشی شارەوانی سانجەقی سلێمانی کاری کردووە، هەروەها ئەو ماوەیە بژێوی کەوتۆتە تەنگوچەڵەمەوە، بۆیە داوای کـردووە لـە ئەرکێکـی گونجـاو دابنرێت و بە هەندێك ووتـەوە ناوبراو داواکاری پێشـکەش کردووە، بۆ واڵا نێـردراوە، بە گوێـرەی بابەتەکـە هیـچ گرفتێك لە بەکارهێنانـی ناوبراو نییە، بۆیە کارێکـی گونجاوی پێ بدرێـت و بەختەوەر بکرێت.

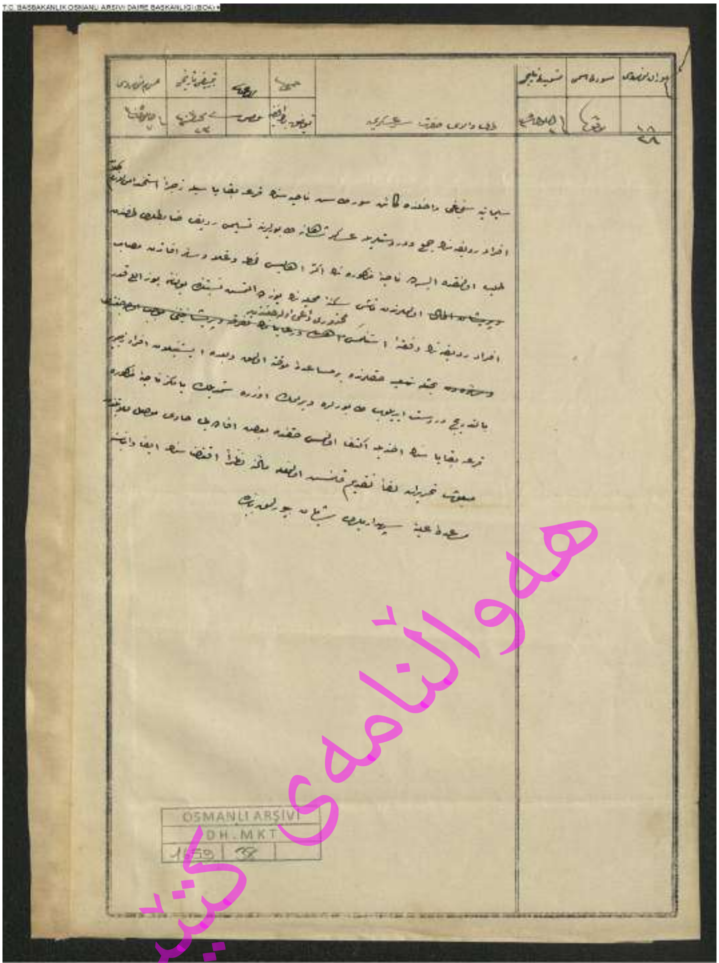

DH.MKT.01659.00038.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01659.00038	23 موحەررەم 1307

٢٣ موحەررەم ٣٠٧
٧ ئەیلوول ٣٠٥
بۆ لایەنی واڵای سەر عەسکەریمان

لە ناحیەی سورتاشی سەر بە سانجەقی سلێمانی بە شێوەی تیروپشك ئەندامی رەدیفە هەڵبژێردراون، لەگەڵ ئەمانە، لەگەڵ ئەو ئەندامانەی رەدیف کە پێویستە بە زۆری بەکار بهێنرێن، دوای کۆکردنەوە و دەستگیرکردنیان رادەستی تابوری سەربازی شاهانە بکرێن، ئەگەرچی ئەمە لەلایەن ئەفسەرانی رەدیف داواکراوە، بەڵام زۆربەی دانیشتوانی ناحیەی ناوهاتوو تووشی برسێتی و ووشکەساڵی و چەندین شتی تر بوونەتەوە، لەم شوێنە لە رێژەی سەدا ٦٠ نزیکەی ١٥٠ ئەندامی رەدیف بوونی هەیە، بە یەك هەنگاو داواکردنی ئەم رێژەیە جێگای زوڵمە، بۆیە بە شێوەیەکی کاتی هاکاری بکرێن و دواتر داوای هەر چەندی بکەن، بە شێوەی زۆرەملێ هەنگاو بە هەنگاو دەست بەسەر دەکرێن و دەدرێنە تابورەکان، حاڵی حازر لە ناحیەی ناوهاتوو تەنیا پاشکۆی تیروپشك وەربگیرێت، بۆ ئەمەش لە ویلایەتی موسڵ ئەو نووسراوانەی کە نێردراوە، هاوپێچ پێشکەش کراوە، بە تێروانین لە بابەتەکە جێبەجێ بکرێت و رابگەیەندرێت، بۆ جێبەجێ کردنی ئەم کارەش پێویستی بە هاوکاری سیپاهیدارە.

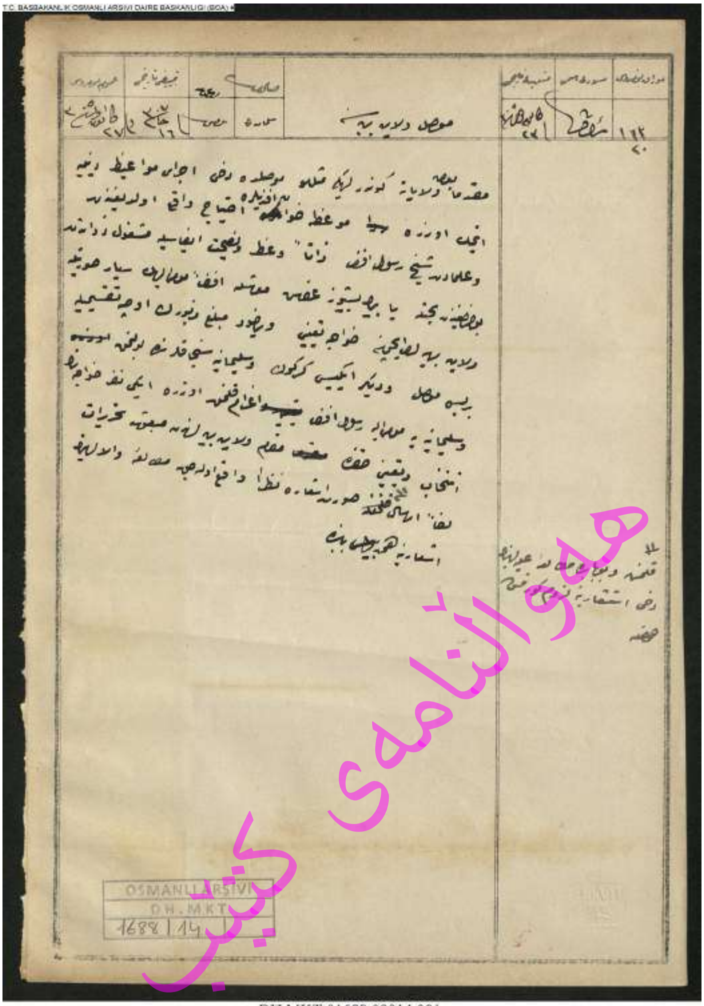

DH.MKT.01688.00014.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01688.00014	16 جەمادی کۆتایی 1307

١٦ جەمادی کۆتایی ٣٠٧
٢٧ کانوونی یەکەم ٣٠٥
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

پێشـووتر هەندێـك ووتارخوێنـی ئایینـی نێردراوەتـە ویلایەتـەکان، وەکـو ئەمانە موسـڵیش پێویسـتی بـە ووتارخوێنی دینییـە، هەروەهـا لـە زانـاکان شـێخ ڕەسـول ئەفەنـدی خـودی خـۆی بـە ووتارخوێـن و ئامۆژگاریکردنەوە سـەرقاڵە، یا ئەوەتـا مووچـەی ١٥٠٠ قوروشـی بـۆ ببڕێتـەوە و بە شـێوەی گـەڕۆك لـە ویلایەتەکانی بەهیـە دابمەزرێـت، یاخود بڕە پـارەی ناوهاتـوو بـۆ سـێ بـەش دابـەش ببێـت، یەکێـك بـۆ موسـڵ و دوو کەسـی تریـش بـۆ سـانجەقەکانی کەرکووك و سـلێمانی دابمەزرێـت، بـە شـێوەیەك کـە ڕەسـول ئەفەنـدی بنێردرێتـە سـلێمانی، هەروەهـا دوو کەسـی ئایینـی هەڵبژێردرێـن و لـە موسڵ و کەرکووك دابمەزرێـن، پێشـەکی ئـەو نووسراوانـەی لـە ویلایەتـی بەهیـە نێـردراوە، لـەم بابەتـەدا خوێندنـەوەی عالـی بـۆ دەکرێـت و ئامـاژەی پـێ دەکرێـت، بـە تێروانیـن لـە وێنـەی ئامـاژە پێکردنەکـە بـە گوێـرەی ئـەو خوێندنـەوەی واڵا بـۆی دەکات، هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی ئامـاژە پێکردنەکـە.

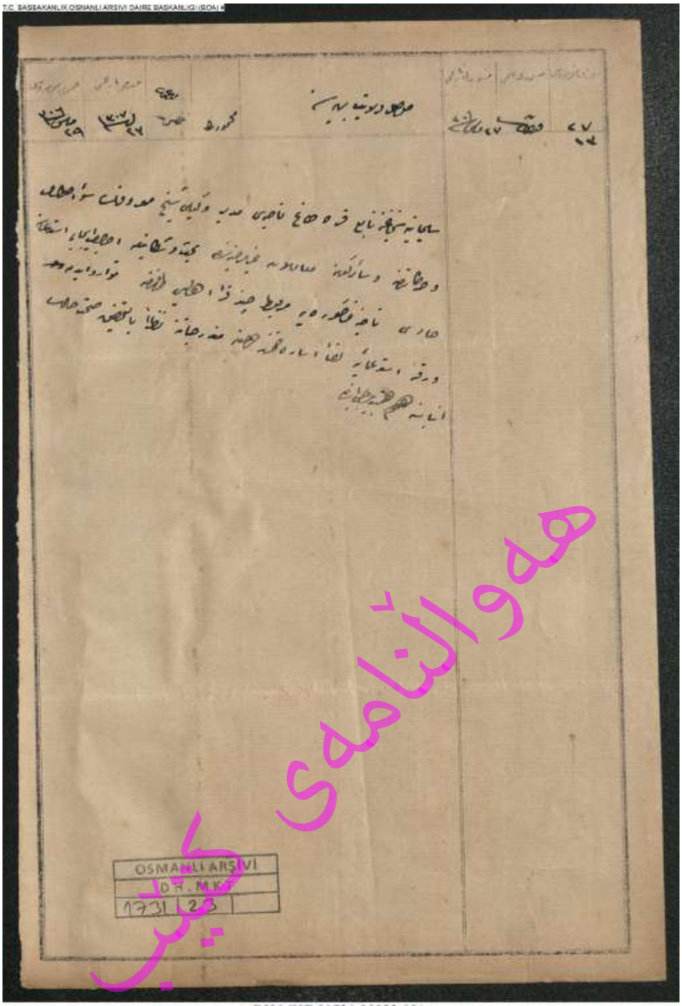

هەواڵنامەی کێب

DH.MKT.01731.00023.001

<table>
<tr><th>DH.MKT.</th><th>01731.00023</th><th>23 شەوال 1307</th></tr>
<tr><td colspan="3">٢٣ شەوال ١٣٠٧
٢٩ مايس ١٣٠٦
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
شێخ مەعروف وەکیلی بەڕێوەبەری ناحیەی قەرەداغ سەر بە سانجەقی سلێمانی، لەبەر جموجۆڵی نەگونجاو و کارە نەشیاوەکان، هەروەها لەبەر ئەوەی ڕۆژانە مامەڵەی سەرپێچی کارانە ئەنجام دەدات، سکاڵای لەسەر تۆمار کراوە، بۆ ئەم مەبەستەش لەلایەن دانیشتوانی چەند گوندێکی سەر بەم ناحیەیە، کاغەز هاتووە و تێدا روون کراوەتەوە، بە تێروانین لە نووسراوەکان لێکۆڵینەوە ئەنجام بدرێت و دروستی بابەتەکە ڕابگەیەندرێت، هیممەت بکرێت.</td></tr>
</table>

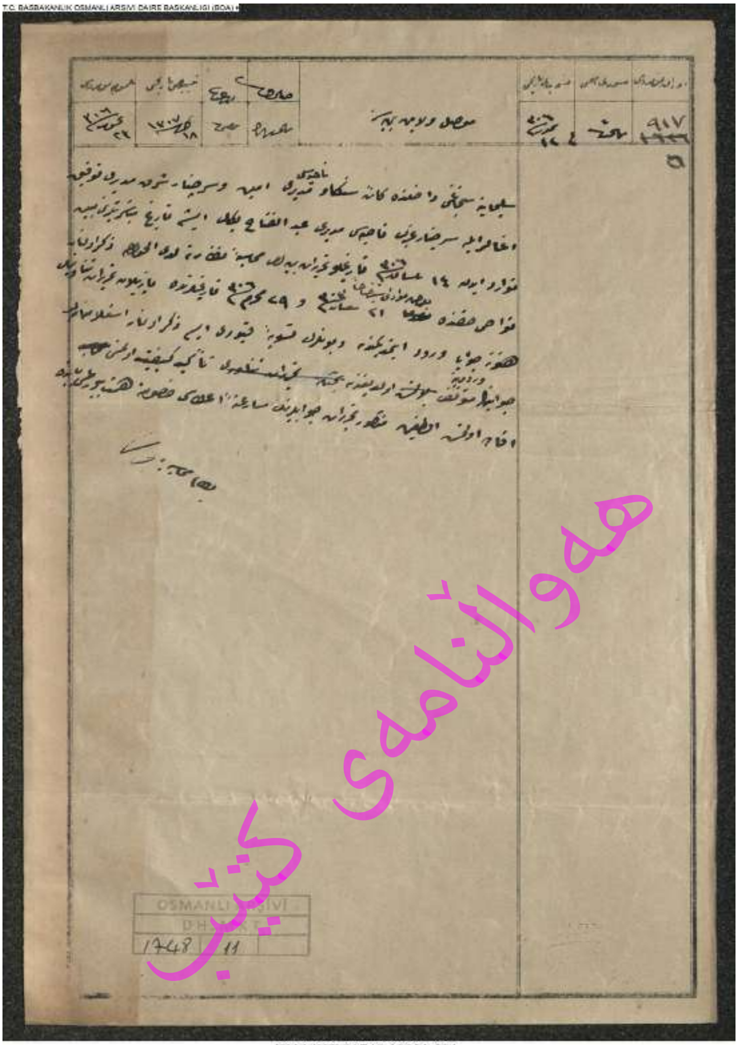

DH.MKT.01748.00011.001

هەواڵنامەی کتێب

1307 جەمادی کۆتایی 18	01748.00011	DH.MKT.

١٨ جەمادی کۆتایی ١٣٠٧
٢٣ تەمموز ١٣٠٦
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
لە ناو سانجەقی سلێمانی، لەسەر دەست بە کار بوونی ئەمین ئاغا بەرێوەبەری ناحیەی سەنگاو و تۆفیق ئاغا بەرێوەبەری سەرچناری رۆژهەڵات لەگەڵ عەبدولفەتاح بەگ بەرێوەبەری ناحیەی سەرچناری رۆژئاوا، نووسراو لە مێژووی ١٤ نیسان ١٣٠٦ هاتووە حەواڵەی نەزارەتی ژمێریاری کراوە، بۆ هەندێك بابەتی ئەم ناحیانەی کە ناویان هاتووە، نووسراو لە مێژووی ٢١ شەعبان ١٣٠٣ و ٢٩ موحەررەم ١٣٠٦ نووسراوەتەوە، کە هێشتا وەڵامیان نەهاتووە، هەرچی رێکخستنی تۆمارەکانیانە، لەسەر وەڵامی ئەو نووسراوانەی لەسەر ئەو بەڵگە وەستاوە کە دێت، چۆنیەتی کارەکە دووپاتکراوەتەوە، بەپەلە وەڵامی نووسراوە باسکراوەکان بنێردرێت.

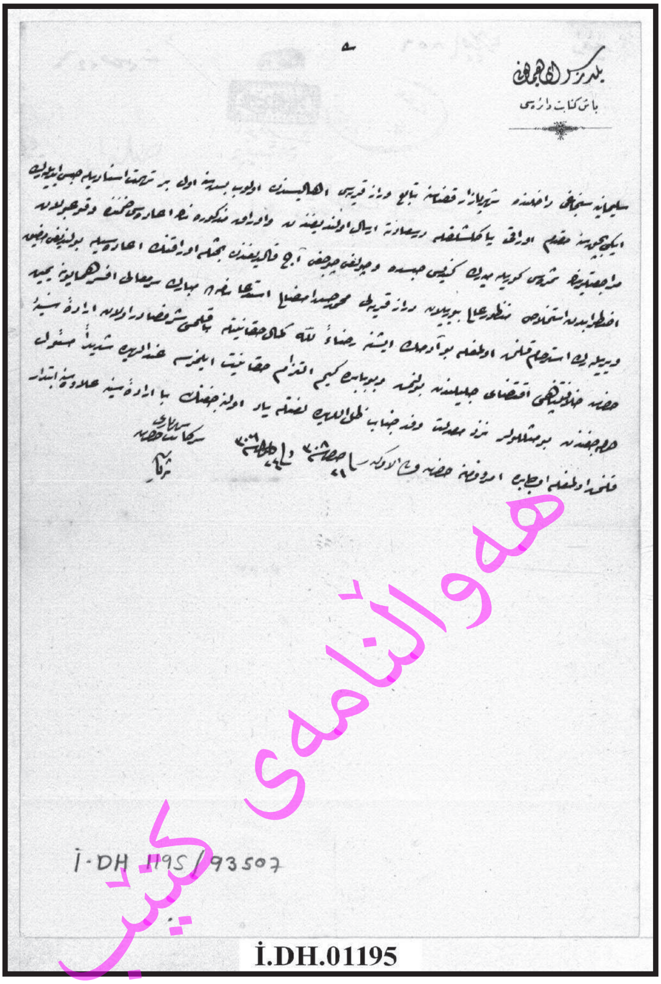

هەواڵنامەی کتێب

21 سەفەر 1308	01195.093507	I.DH.

کۆشکی یڵدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
لە ناو سانجەقی سلێمانی دانیشتووی گوندی وەرانە سەر بە قەزای شەهربازار بووە، پێنج ساڵ پێش ئێستا لەسەر تاوانێك زیندانی کراوە، پێش دوو ساڵ و نیو کاغەزەکانی بە هەڵە نێردراوەتە دەرسەعادەت، هەروەها بۆ ناردنەوەی کاغەزی باسکراو، پەیوەندی کراوە، بەڵام هیچ سوودێکی نەبووە، بە خۆی لە زیندانە و ماڵ و منداڵەکەشی بە برسێتی ماونەتەوە، بە ناردنەوەی کاغەزەکانی ئەو تەنگانەیی و پەرێشانیە کۆتایی پێ دێت، محەمەد حەسەن خەڵکی گوندی وەرانە داوانامەی بە واژووی بۆ عالی ناردووە و سوێندی خواردووە و تکای کردووە، بۆ خاتری خوا بەدواداچوون بۆ کاری ئەم پیاوە بکرێت، بۆیە بە فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت کێ بە رەوایی رەفتار نەکات بە توندی بەرپرس دەبێت، بە فەرمانی پاشا پەلە کراوە لەسەر زانیاری تری بخرێتە سەر، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢١ سەفەر ٣٠٨ و لە ٢٤ ئەیلوول ٣٠٦.
جەنابی سورەیا سەر کاتیبی شەهریار

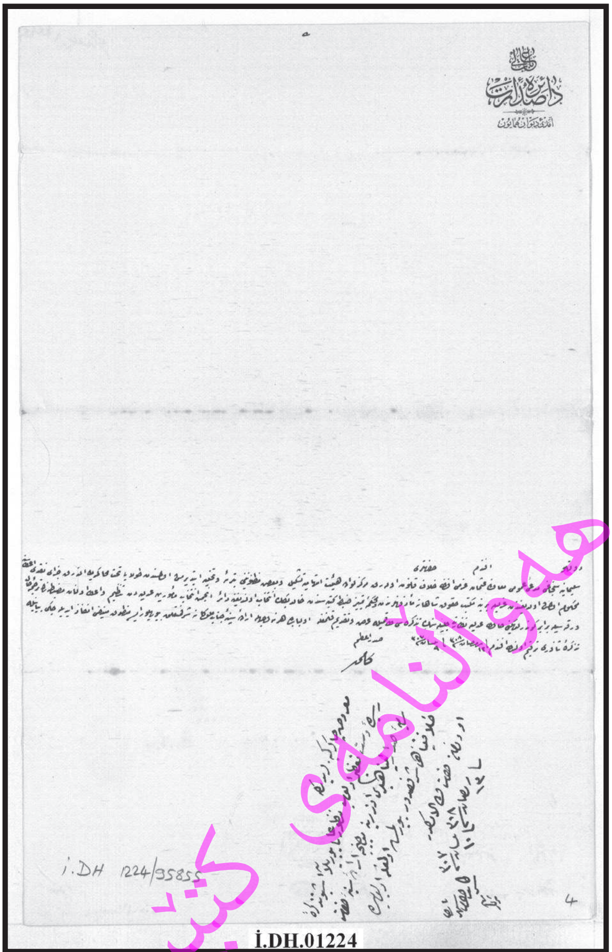
İ.DH.01224

12 رەمەزان 1308	01224.095855	I.DH.

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
عوسمان عەزمی ئەفەندی یاریدەدەری گشتی سانجەقی سلێمانی پێچەوانەی یاسا جولاوەتەوە، بۆیە لە مەرکەزی لیوا، دەستەی تاوانباران دامەزراوە، لەسەر ئەو گومانانەی کە لەسەری بووە، بێ بەری دەرچووە، بەڵام دراوەتە دادگا تا دادگایی بکرێت، لەوێش سزای پارەی دراوەتێ، دوور دەخرێتەوە و لە شوێن ئەو خالد بەگ دەرچووی مەکتەبی یاسای شاهانە و کاتیبی دادگای پێداچوونەوە هەڵبژێردراوە، بۆیە بریارنامە لە ئەنجوومەنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران رێکخراوە تا لەگەڵ کاغەزی وەرگێردراوی زانیاری کەسێتی بەیەکەوە بنێردرێت، ئینجا نووسراوی نەزارەتی دادی جەلیلە رادەگەیەندرێت و پێشکەش دەکرێت، لەم بابەتەدا جەنابی ملوکانە لە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە و ژمارەی لەسەر تۆمار کرا ئەفەندم، لە ١٢ رەمەزان ٣٠٨ و لە ٩ نیسان ٣٠٧.
سەدری ئەعزەم

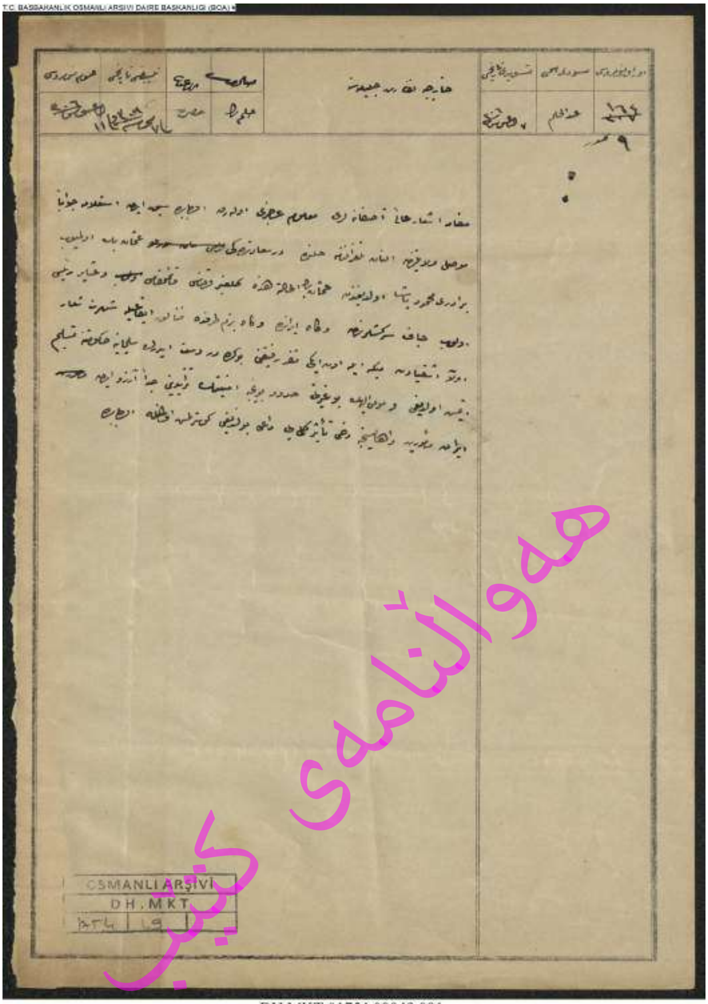

DH.MKT.01754.00049.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01754.00049	7 موحەڕڕەم 1308

7 موحەڕڕەم 308
11 ئۆغستۆس 306
بۆ نەزارەتی دەرەوەی جەلیلە
لەسەر ئاماژەی عالی و زانیاری بەندە، پێشوەختە لە وەڵامی نووسراوی بە زانیاری هاتووە؛ ئەو تەلەگرافنامەیەی کە لە ویلایەتی موسڵ وەرگیراوە، ئەو عوسمان بەگە نییە کە لە دەرسەعادەتە، بەڵکو برادەرەکەیەتی بە ناوی مەحمود پاشا، عوسمان بەگ قائیمقامی قەزای گولعەنبەر و سەرۆکی هۆزە، سەرکەشەکانی جاف چ لە لایەنی ئێران و چ لەلایەنی ئێمە بە ئەنجامدانی خراپەکاری ناوبانگیان دەرکردووە، لەم چەتانە بە ناوی میکە و 12 کەس لە هاوەڵانی دەستگیر کردووە و رادەستی حکوومەتی سلێمانی کردووە، هەروەها ناوبراو ئارەزووی ئەوەیە ئەمنیەتی سنوور بپارێزێت، فەرمانبەرانی ئێران و دانیشتوانەکەشی کاریگەریان هەبووە و نیشان دراوە کە نزایان کردووە.

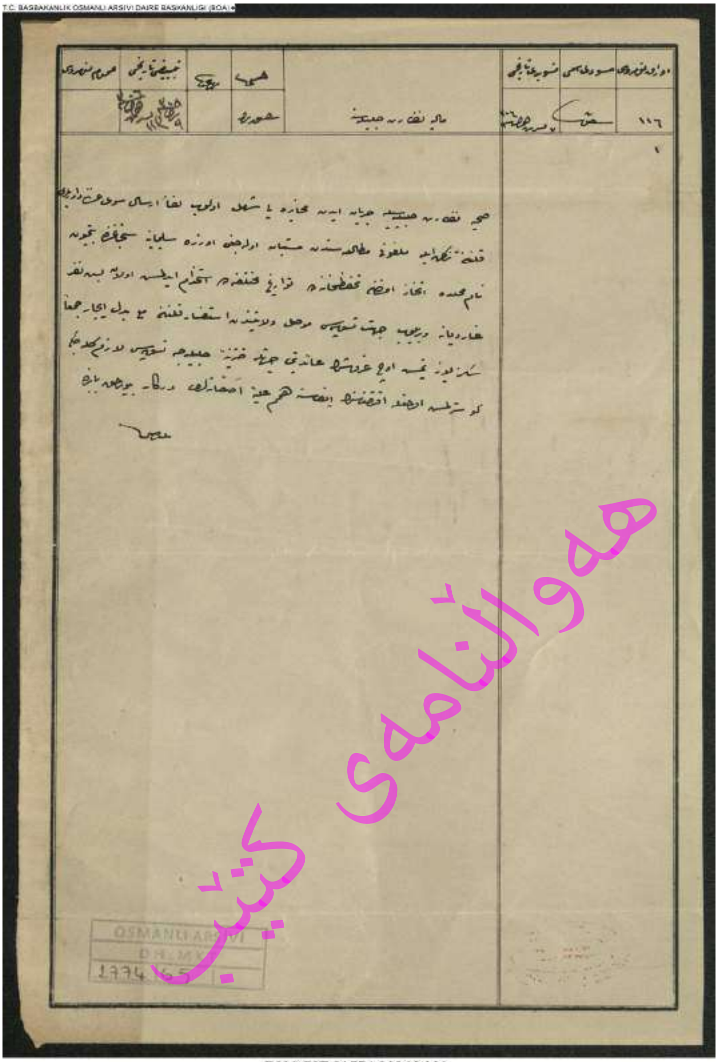

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01774.00065.001

<table dir="rtl">
<tr><td>DH.MKT.</td><td>01774.00065</td><td>9 رەبیعی یەکەم 1308</td></tr>
<tr><td colspan="3">٩ رەبیعی یەکەم ٣٠٨
١١ تشرینی یەکەم ٣٠٦
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
لەسەر ئەو هەواڵەی کە لە نەزارەتی تەندروستی جەلیلە دەرچووە، بە نووسراو بۆ عالی نێردراوە، بە خوێندنەوەی ئاشکرایە، لە ناوچەی پێنچوین سەر بە سانجەقی سلێمانی شوێنی هێڵی پاراستن لە مێژووی جیاوازدا کاری پێکراوە، ئەم شوێنە دراوەتە ٥ گاردیان و لە ویلایەتی موسڵ پرس کراوە، لەگەڵ شوێنگرەوەی کرێ بە کۆکراوەیی ٨٧٣ قوروش خەرج کراوە، ئەم بڕەش لە خەزینەی جەلیلە رێکخراوە و بە پێویست زانراوە خەرج بکرێت، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

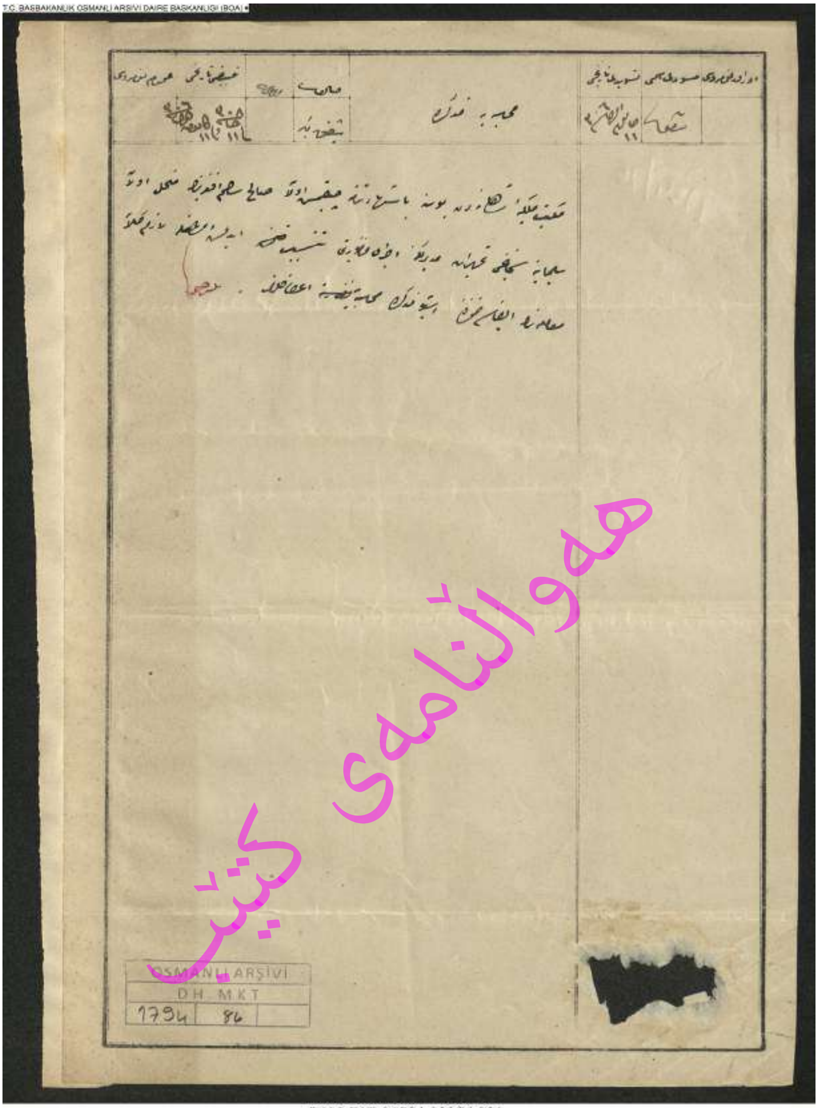

هەواڵنامەی کێژ

DH.MKT.01794.00086.001

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>01794.00086</td><td>11 جەمادی یەکەم 1308</td></tr>
<tr><td colspan="3">١١ جەمادی یەکەم ١٣٠٨
١١ کانوونی یەکەم ١٣٠٦
نووسراو بۆ ژمێریاری
ئـەم سـاڵە سـاڵح سـالم ئەفەنـدی لە مەکتەبـی مولکیـەی شـاهانە دەرچووە، لـەم کاتەشـدا لـە بەرێوەبەرایەتـی تۆماری سـانجەقی سـلێمانی جێگیر کراوە، پێویسـتە مامەڵەکـەی جێبەجێ بکرێت، بۆ ئـەم کارە نووسراوەکـە دراوەتە ژمێریاری.</td></tr>
</table>

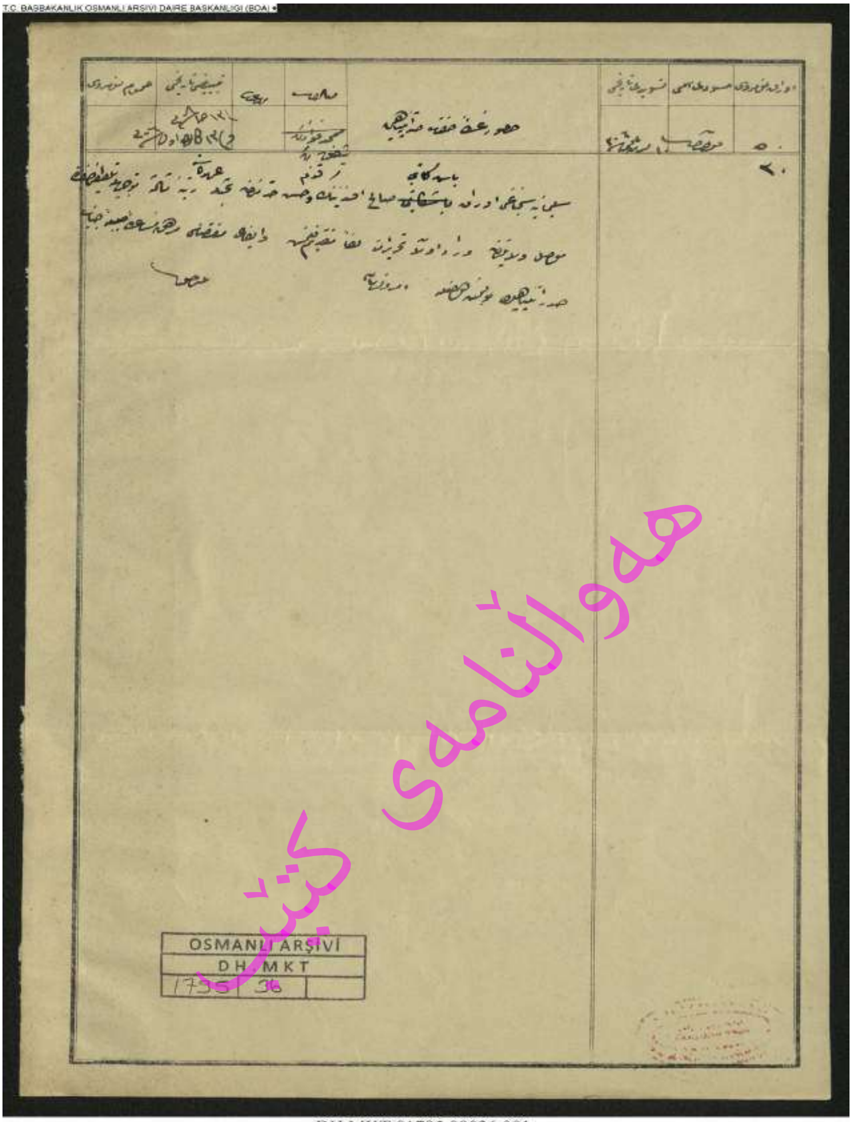
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

OSMANLI ARŞİVİ
DH MKT
1795 | 36

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01795.00036.001

13 جەمادی یەکەم 1308	01795.00036	DH.MKT.

١٣ جەمادی یەکەم ١٣٠٨
١٣ کانوونی یەکەم ١٣٠٦
جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ســاڵح ئەفەنــدی بــاش کاتیبــی کاغەزەکانــی ســانجەقی ســلێمانی، لەبــەر دێرینــی و خزمەتــە باشــەکانی، ڕێــزی لێگــراوە و پلــەی ســێیەمی پــێ بەخــشراوە، ئــەو نووسراوانــەی لــە ویلایەتــی موســڵەوە هاتــووە، هاوپێــچ پێشــکەش کــراوە، بــۆ جێبەجــێ کردنــی بــە هــاوکاری پەیوەندیدارانــی ســەدارەتی جەلیلــەوە دەکرێــت، ئەمــر و فەرمــان.

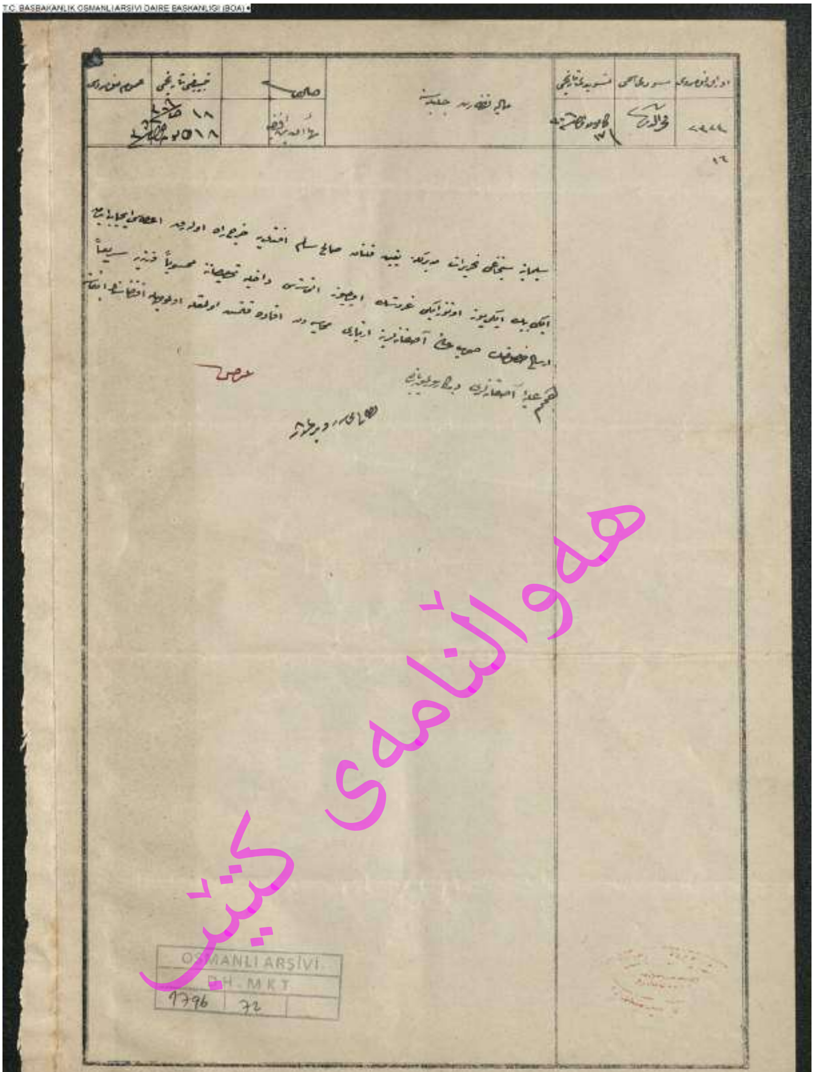

DH.MKT.01796.00072.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01796.00072	**18 جەمادی یەکەم 1308**

١٨ جەمادی یەکەم ١٣٠٨
١٨ کانوونی یەکەم ١٣٠٦
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
ساڵح سالم ئەفەندی لە بەڕێوەبەرایەتی تۆماری سانجەقی سلێمانی دامەزراوە، خەرج کردن و دابین کردنی خەرجی ڕێگای پێویستە، بۆ ئەم مەبەستە لە داهاتی ساڵی ٣٠٦ ی ناوەخۆ ٢٢٣٢ قوروش هەژمار کراوە، بۆ ئەوەی بەپەلە بنێردرێت، لە ژمێریاری گفتوگۆی لەسەر کراوە، کە بۆ عالی نووسراو بکرێت، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

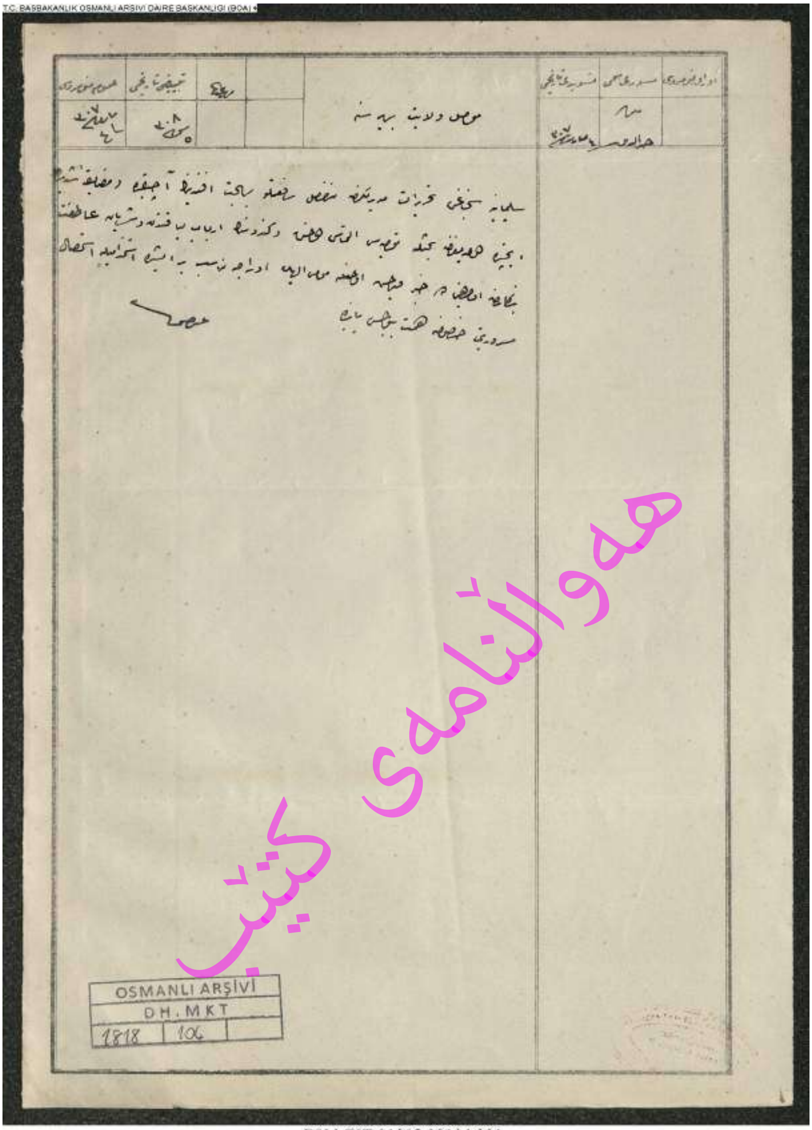

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01818.00104.001

DH.MKT.	01818.00104	**5 شەعبان 1308**

٥ شەعبان ١٣٠٨
٤ مارت ١٣٠٧
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
بەهجـەت ئەفەنـدی کـە لـە بەڕێوەبەرایەتـی تۆمـاری سـانجەقی سـلێمانی دوورخراوەتەوە، بۆیـە لـە بارودۆخێکی زۆر خـراپ دایـە و خۆشـی لـە کەسـایەتە لێهاتووەکانـە و شـایەنی ڕێـز گرتنـە، بۆیـە لـەوێ لەسـەر ئەرکێـك دابنرێـت، لـە بـارەی دڵخـۆش کردنـی هیممـەت بکرێت.

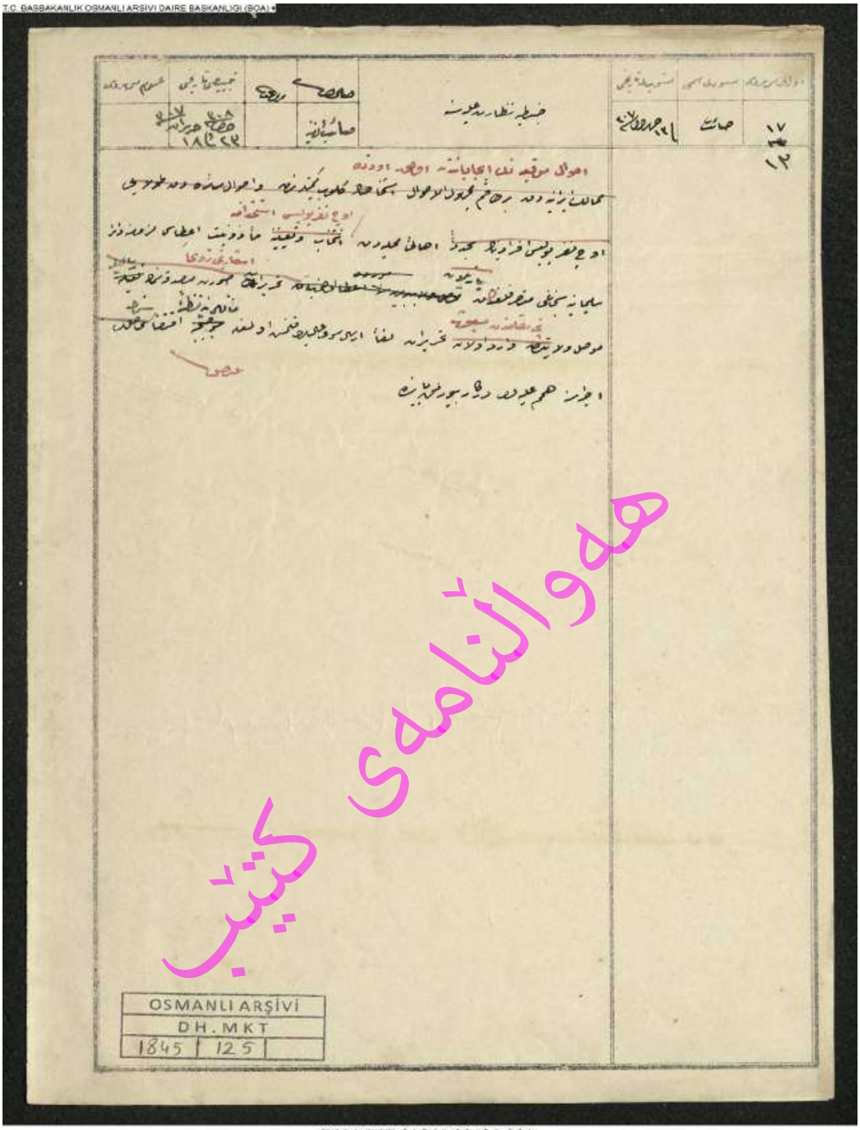

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01845.00125.001

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>01845.00125</td><td>23 زیلقەعدە 1308</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٣ زیلقەعدە ٣٠٨
١٨ حوزەیران ٣٠٧
بۆ نەزارەتی پۆلیسی پاراستنی عالی
لەبەر بارودۆخی ناوچەکە بە پێویست زانراوە ڕەزامەندی بدرێت تاوەکو لە دانیشتوانی ناوەخۆ ٣ پۆلیس دابمەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی ئاماژەی پێکراوە، نووسراو لە پایەی موسڵ نێردراوە، بە تێروانین لە بابەتەکە هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

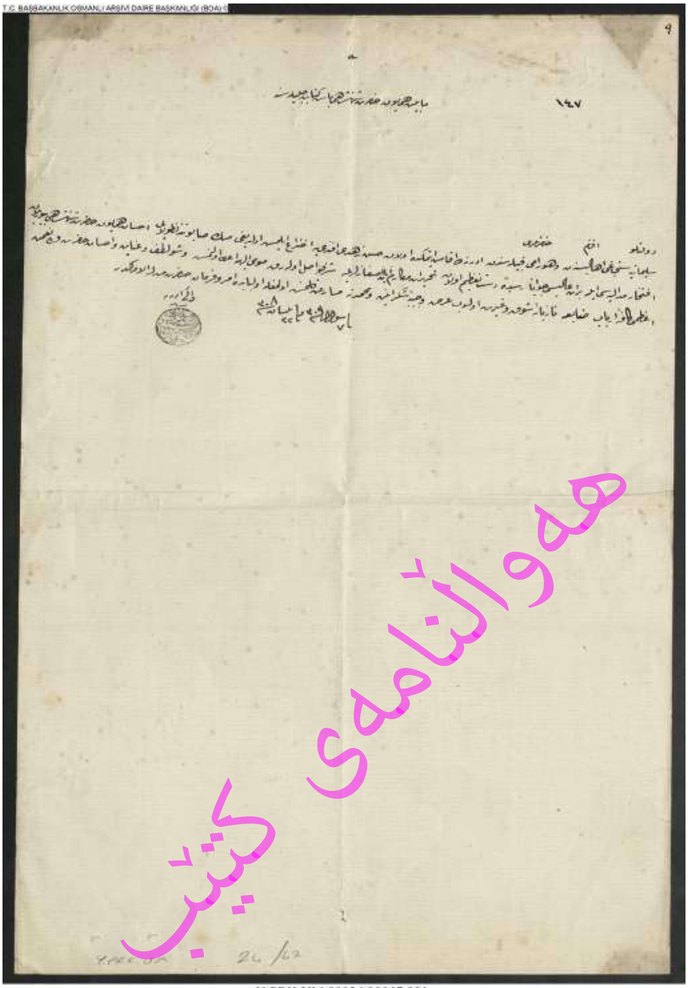

هەواڵنامەی کتێب

Y.PRK.UM.00024.00067.001

<table>
<tr><td>Y.PRK.UM.</td><td>00024.00067</td><td>7 شەوال 1309</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٤٧
لە مابەینی هومایۆن بۆ جەنابی شاهنشاهی باش کیتابەتی جەلیلە
بۆ جەنابی ئەفەندم
حەسەن زوهدی ئەفەندی لە دانیشتوانی سانجەقی سلێمانی و هۆزی هەورامی لە ئەدرنە نیشتەجێ بووە، لەبەر ئەوەی سابونی مسکی دروست کردووە، جەنابی شاهنشاهی هومایۆن میهرەبانی نیشان داوە و مەدالیای شانازی لەگەڵ پاکانەی عالی پێداوە، میهرەبانی و سۆزی جەنابی والی جێگەی جۆش و خرۆشە، بە راگەیاندنی بە پەلە سوپاسگوزاری کردووە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٧ شەوال ١٣٠٩ و لە ٢٢ نیسان ١٣٠٨
والی ئەدرنە
مۆری سەید ئەحمەد عزەت کوڕی عوسمان</td></tr>
</table>

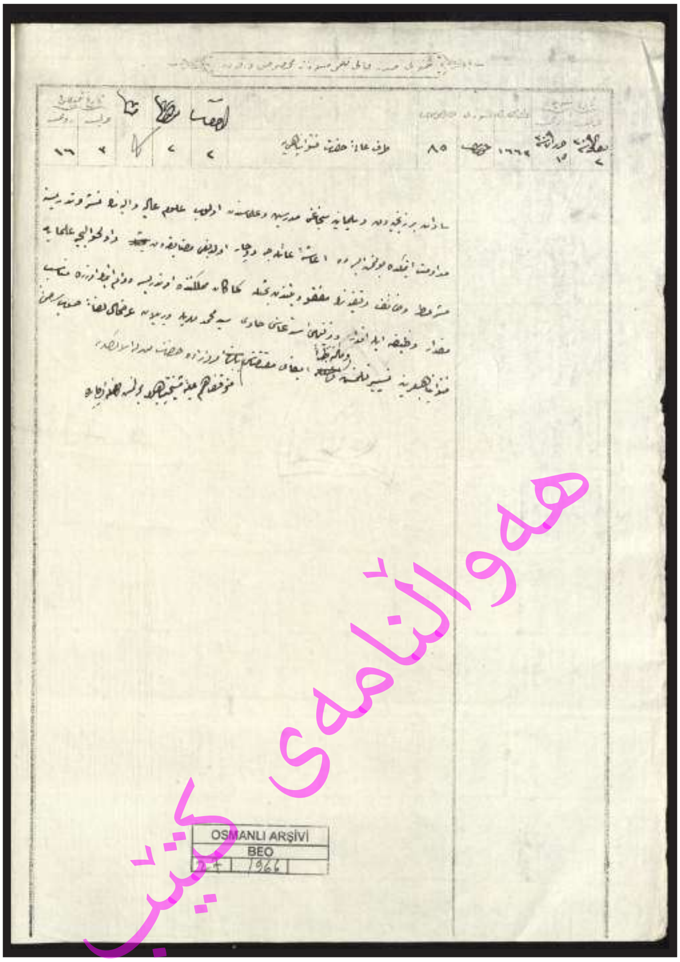

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>000027.001966</td><td>2 زیلحیجه 1309</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢ زیلحیجه ١٣٠٩
١٥ حوزەیران ١٣٠٩
بۆ جەنابی لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی فەتوا
لە سەیدەکانی بەرزنجی و مودەریسی سانجەقی سلێمانی و زاناکانە، لە بڵاوکردنەوە و وانەبێژی بەردەوامە، بەڵام پارەکەی بەشی ناکات، بۆیە لە رووی بژێویەوە کەتۆتە تەنگانەوە، هەروەها لەم ناوچەیە لەبەر مەرجی وەرگرتنی ئەرك و کێشەی دیارنەبوونی زاناکان، داوای کردووە هەروەکو پێشوو لە مەملەکەتی خۆیدا لە وانەبێژی بەردەوام بێت، جگە لەمە برێك مووچە و ئەرکێکی بدرێتێ، بە مۆری سەید محەمەد داواکاری پێشکەش کراوە، نووسراو بۆ پەیوەندیدارای فەتوا کراوە و بە تێروانین لە بابەتەکە جێبەجێ کردنی لەسەر رای پەیوەندیدارانی شێخایەتی وەستاو، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.</td></tr>
</table>

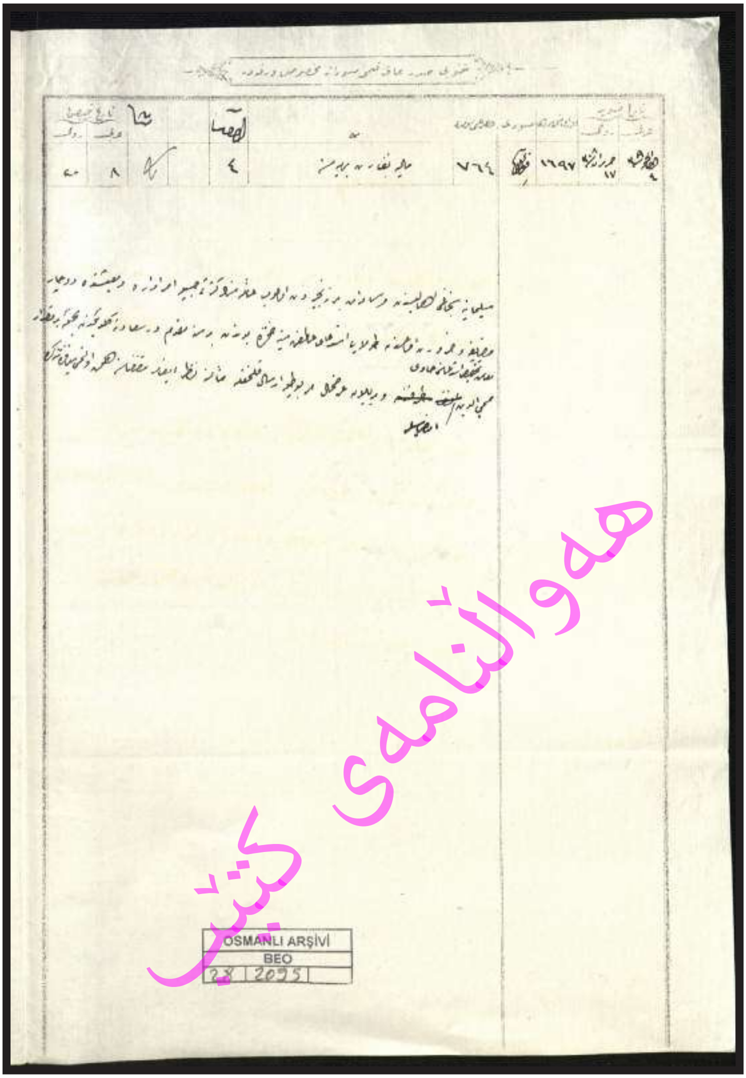

هەواڵنامەی کتێب

4 زیلحیجە 1309	000028.002095	BEO.

٤ زیلحیجە ١٣٠٩
١٧ حوزەیران ١٣٠٨
بۆ نەزارەتی دارایی بەهیە
محیەددین لە دانیشتوانی سانجەقی سلێمانی و سەیدەکانی بەرزنجییە، لەبەر ئەوەی ژمارەی خێزانەکەی زۆرە، لە بەخێوکردن و دابین کردنی بژێوی ژیانی ئەندامانی خێزانەکەی تووشی کێشە و تەنگانەیی بۆتەوە، بۆیە داوای کردووە بە چاوی میهرەبانیەوە سەیر بکرێت، ساڵێك لەمەوبەریش هاتۆتە دەرسەعادەت و داوای کردووە برێك مووچەی بۆ ببرێتەوە، ئەو داواکاریەی بە واژووی ناوبراو پێشکەش کراوە و لەگەڵ هاوپێچەکانی نێردراوە، بە تێروانین لە بابەتەکە هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی، نووسراویش کراوە.

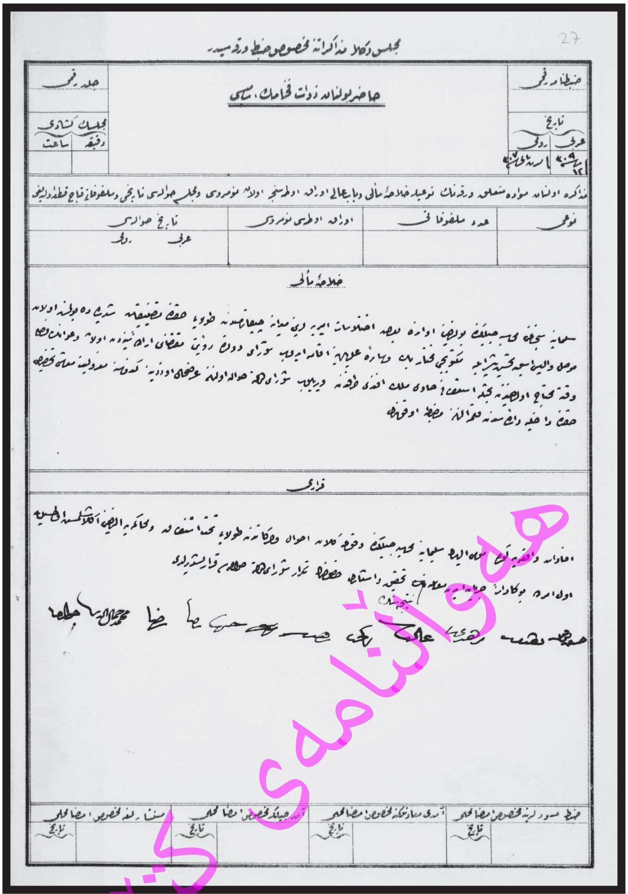

MV.	00068.00027	**12 رەبیعی کۆتایی 1309**

١٢ رەبیعی کۆتایی ٣٠٩
تشرینی دووەم ٣٠٧
کاغەزی بریارنامەی تایبەتی لە دانیشتنی ئەنجوومەنی بریکارەکان دەرچووە
پوختەی دارایی
ئـەو کاتـەی مەلیـك ئەفەنـدی لـە ژمێریـاری سـانجەقی سـلێمانی بـووە، لەسـەر هەندێـك سـەرپێچی میـری کـە ئەنجامـی داوە، بۆتـە هـۆی تەنگژەیەکـی تونـد دروسـت بێـت، بۆیـە ناوبـراو لەگـەڵ تەحسـین پاشـا والـی پێشـووی موسـڵ و موختـار بەگـی مەکتوبچـی و ئەوانـەی لەگەڵیـان بوونـە بـە فەرمانـی پاشـا لـە شـورای دەوڵـەت داوایـان لەسـەر بـەرز کراوەتـەوە، هاتنـی داواکـە پێویسـتی بـە کاتـە، لەسـەر ئـەو داواکاریـەی کـە لـە لەلایـەن مەلیـك ئەفەنـدی دراوەتـە شـورای دەوڵـەت و ئـەو داواکاریـەی کـە حەواڵـە کـراوە، داوای مووچـەی دوورخـراوان دەکات، ئـەو بریارنامەیـەی کـە لـە نەزارەتـی ناوەخـۆ دراوەتـە قەڵـەم خوێندنـەوەی بـۆ کـرا.

بریار
بـە گوێـرەی ووتـەکان، دەرکەوتووە ژمێریـاری سـلێمانی لەسـەر جموجـۆڵ و رەفتارەکانـی خراوەتـە ژێر لێپرسـینەوە و دراوەتـە دادگاش، ئەنجامـی ئـەو مامەڵەیـەی کـە جێبەجـێ کراوە، سـەبارەت بـە لێکۆڵینـەوە و ئاماژەپێکردنەکـە، بریار دراوە دووبـارە حەواڵـەی شـورای دەوڵـەت بکرێتەوە.

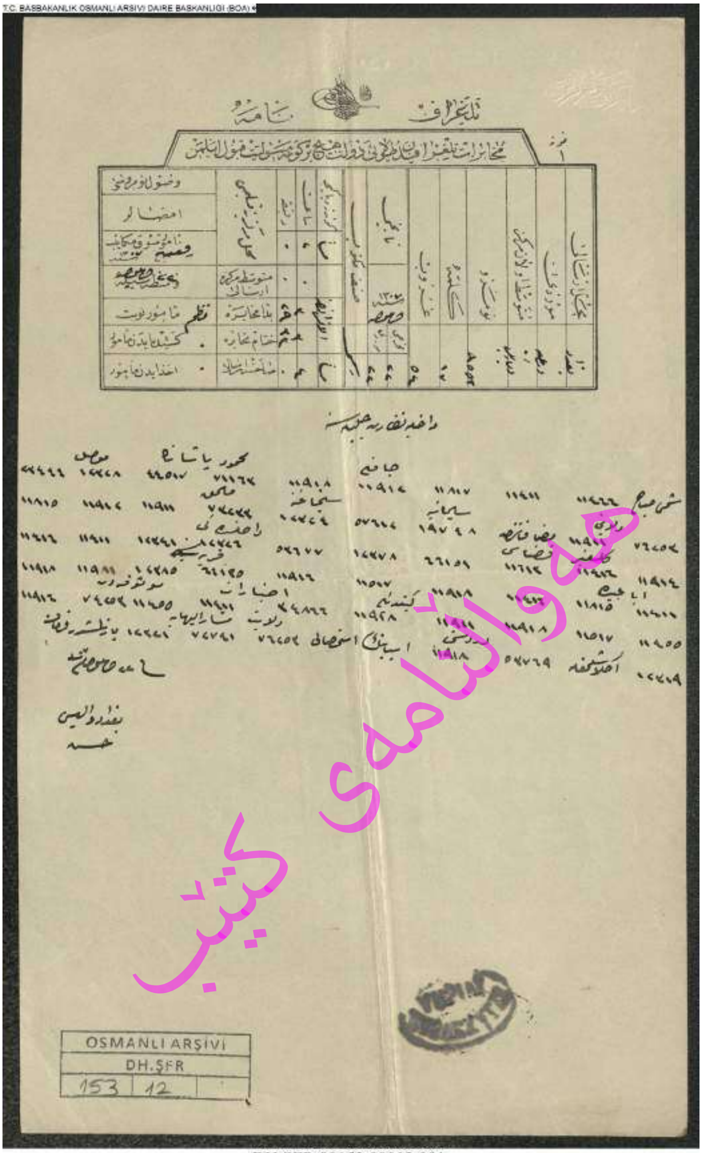

هەواڵنامەی کتێب

DH.ŞFR.00153.00012.001

<table dir="rtl">
<tr><td>DH.ŞFR.</td><td>00153.00012</td><td>29 سەفەر 1309</td></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
هەواڵی بڕوا پێکراو هاتووە؛ کە مەحمود پاشای جاف لە پاشکۆی ویلایەتی موسڵ چۆتە گوندی ئەبا عوبێدە، لە قەزای گولعەنبەری سەر بە سانجەقی سلێمانی، لە ویلایەتی ناوهاتوو نووسراو کراوە کە ناوبراو دەستگیر بکرێت، لە ٢٢ ئەیلوول ١٣٠٧.
حەسەن والی بەغداد</td></tr>
</table>

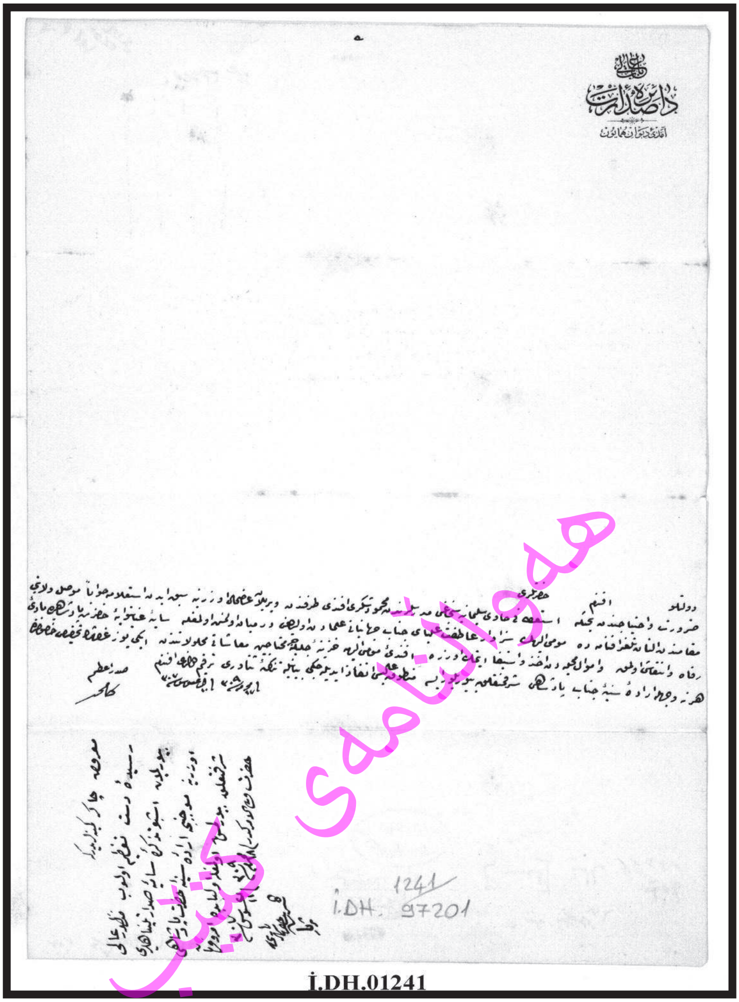

هەواڵنامەی کتێب

17 موحەررەم 1309	01241.097201	I.DH.

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
لەبەر ئەوەی مەحمود شوکری ئەفەندی مودەریسی سانجەقی سلێمانی تووشی تەنگانە و پەرێشانی بۆتەوە، داواکاری پێشکەش کردووە، بە گوێرەی ئەو وەڵامەی لە نووسراوی زانیاریەکان نێردراوە، لە ویلایەتی موسڵیش تەلەگرافنامە وەرگیراوە، تێدا هاتووە ناوبراو جێگەی میهرەباتی جەنابی عالیە، چونکە روون بۆتەوە لە زانایانی خودایە، بۆیە لە دارایی ناوەخۆ، لە مووچەی دەستکورتانی خەزینەی جەلیلە، لە مووچەیەکی بێ خاوەن ٢٠٠ قوروشی بۆ دابین بکرێت، لەم بارەیەوە جەنابی پاشا بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە ئەفەندم.
لە ١٧ موحەررەم ٣٠٩و لە ١٠ ئۆغستۆس ٣٠٧
سەدری ئەعزەم

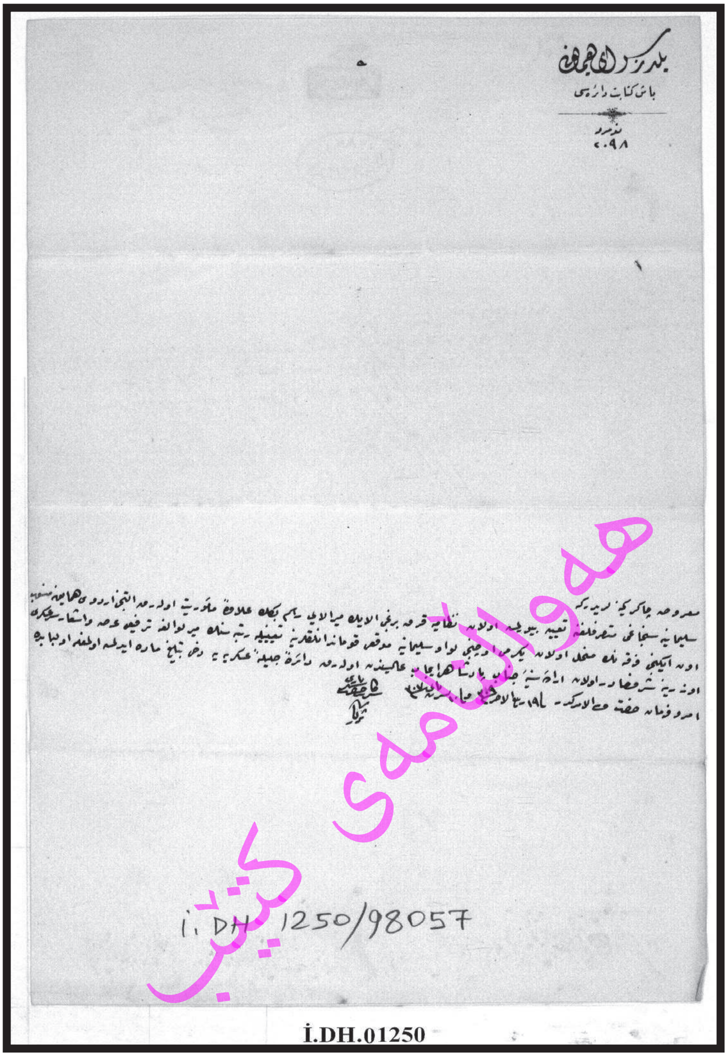

هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>I.DH.</td><td>01250.098057</td><td>19 ڕەبیعی کۆتایی 1309</td></tr>
<tr><td colspan="3">کۆشکی یلدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
ژمارە ۲۰۹۸
ڕاگەیەندراوی بەندەیەکی بێ نرخە
لەسەر ئاماژە و ڕاگەیەندراوی سەر عەسکەر هاتووە، جەنابی پاشا بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، ڕاسم بەگ میری ئاڵای ٤١ی نیزامیە، لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دامەزراوە، بەڵام فرقەی ١٢ سەر بە لەشکری شەشەمی هومایۆن، لیوای ٢٣ سلێمانی پلەکەی خاڵیە، لەوێ بە قوماندان دامەزراوە و پلەکەی بۆ میری لیوا بەرز بۆتەوە، بەمەش فەرمانگەی سەربازی جەلیلە ئاگادار کراوەتەوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٩ ڕەبیعی کۆتایی ٣٠٩ و لە ١٠ تشرینی دووەم ٣٠٧.
سورەیا جەنابی شەهریاری سەر کاتیب</td></tr>
</table>

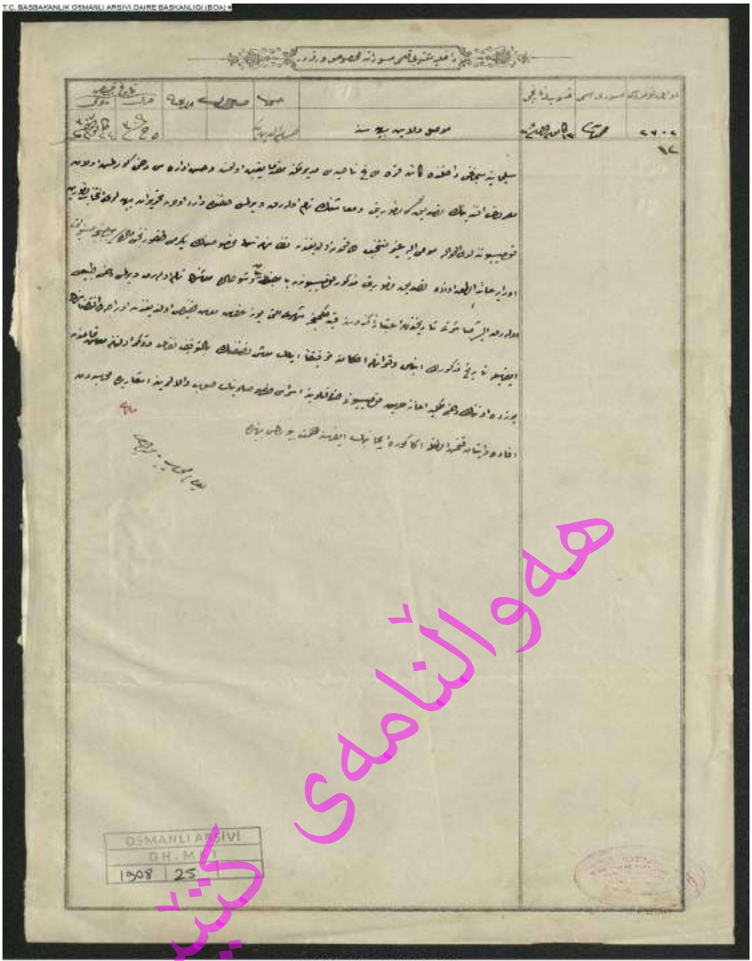

DH.MKT.01908.00025.001

DH.MKT.	01908.00025	5 جەمادی کۆتایی 1309

٥ جەمادی کۆتایی ٣٠٩
٢٤ کانوونی یەکەم ٣٠٧
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

پێشـوەخت مەعـروف ئەفەنـدی لـە نـاو سـانجەقی سـلێمانی بـۆ بەڕێوەبەرایەتـی ناحیـەی قـەرەداغ دامـەزراوە، ئاشـکرایە بـە باشـی کارەکانی بەڕێوەبـردووە، لـە بـارەی وەرگرتنـی مووچـەی تـەواو و پەسـەندکردنی ئەرکەکـەی نـووسراوی بەهیـە حەواڵـەی قۆمیسـیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبـەران کـراوە، تێـدا دەرکەوتـووە کـە ناوبـراو لـە تاقمی هەڵنەبژێردراوەکانـە، بـە گوێـرەی مـاددەی ٩١ی نیزامنامـە وەرگرتنـی بەرپرسـیارێتی شـوێنەکەی پـێ دەدرێـت بـۆ پەسـەندکردنی ئەرکەکـەی لـە قۆمیسـیۆنی ناوهاتـوو بـە بڕیارنامـە حاڵەتەکـەی ئاسـایی بیـنراوە و مووچەکـەی بـە تەواوەتـی پـێ دەدرێـت، لـە مێـژووی دەسـت بـە کار بوونـی و بـە بەبڕیـاری تۆمارکـردن مانگانـە ٦٠٠ قـوروش مووچـەی بـۆ دابیـن کـراوە، بـە جێبەجـێ کردنـی ڕاگەیاندنـی مێـژووی ناوهاتـوو و پشـت بەسـتن بـە کۆڵکـەی بڕیارنامـە مانگانـە نیـوەی مووچەکـەی بـە دەسـت بەسـەرداگرتن بـۆ خانەنشـینی دەروات و ئـەو مووچـە تـەواوەی کـە باسـیش کـراوە، لـە ١٠٪ی بـۆ سـندوقی قۆمیسـیۆنی دراوی مولکیـەی ئاگرکوژێنـەوە دەروات، بـە ئامـاژەی واڵا لـە ژمێریـاری گفتوگـۆی لەسـەر کـراوە، بـە گوێـرەی ئەمـە هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی.

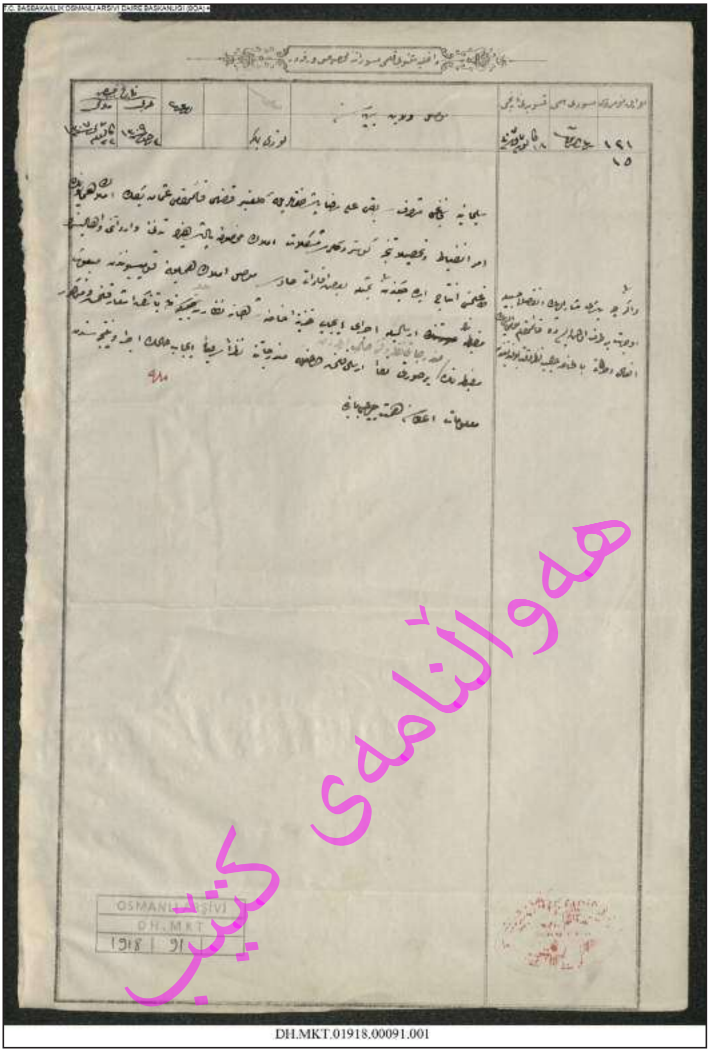

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01918.00091	4 رەجەب 1309

٤ رەجەب ١٣٠٩
٢٢ کانوونی دووەم ١٣٠٧
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

لە بارەی بوونی گومان لەسەر جێگیر کردن و پاراستنی مولکی هومایۆن و دروستکردنی کێشە لە داهات، هەروەها لە وەرگرتنی داهاتی مولکی تایبەتی پاشا و ڕێگەگرتن لە پەرشوبڵاونەکردنەوەی دانیشتوان، عەلی رزا پاشا موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی لەگەڵ عوسمان بەگ قائیمقامی قەزای گولعەنبەر هەوڵ و کۆششیان نەبووە، ئەگەرچی پاشای ناوهاتوو جیابۆتەوە، بەڵام دەستی هەبووە، قائیمقامی ناوهاتووش ڕەفتار و جموجۆڵی گومانلێکراوی هەبووە، کە وایکردووە سەرنج رابکێشن، لەسەر هەندێك ووتە لە قۆمیسیۆنی مولکی هومایۆنی موسڵ بریارنامە نێردراوە، لە نەزارەتی خەزینەی تایبەتی شاهانەی عالیە بە نووسراو ئاماژەی پێکراوە، هەروەها بە تێروانین لە نووسراوی ناوهاتوو بۆتە سەرنج راکێشان و هاوپێچ وێنەیەکی نێردراوە، بە تێروانین لە نووسراوەکان بەپەلە چارەی کارەکە بکرێت، لەسەر ئەنجامەکەشی زانیاری بدرێت، هیممەت بکرێت.

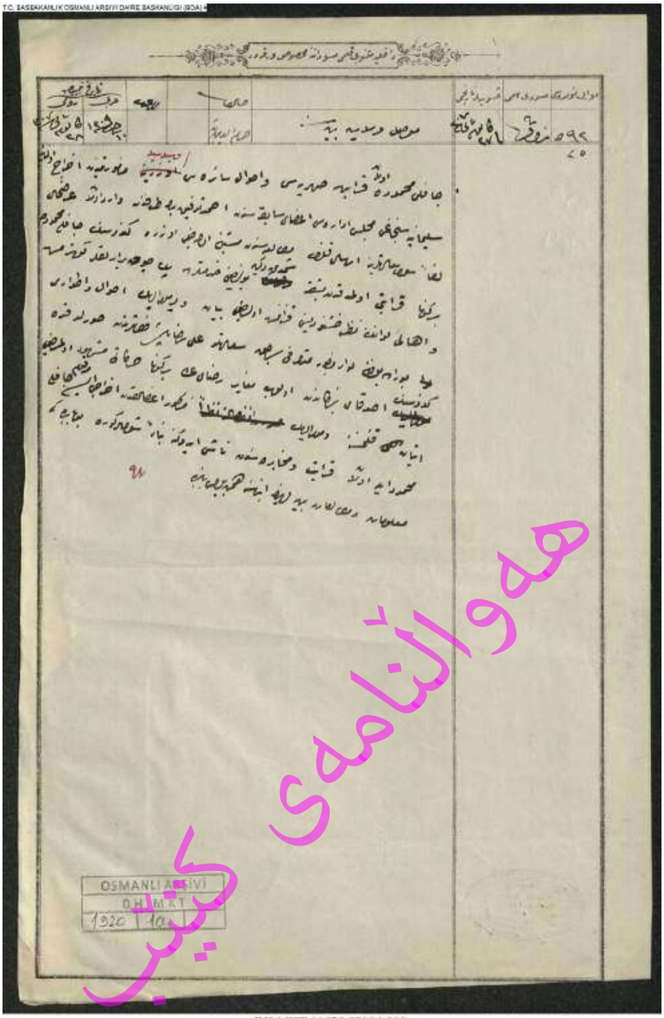
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT
1920 104

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01920.00104.001

DH.MKT.	01920.00104	10 رەجەب 1309

١٠ رەجەب ١٣٠٩
٢٨ کانوونی دووەم ٣٠٧
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
لەبەر ئەوەی ئەحمەد تۆفیق بەگ ئەندامی ئەنجوومەنی کارگێری سانجەقی سلێمانی نزیکایەتی ژن و ژنخوازی لەگەڵ مەحمودی جاف هەیە، لە ئەرکەکەی دوورخراوەتەوە، بۆیە لەلایەن ناوبراوەوە داواکاری هاتووە و هاوپێچ بۆ سەروو نێردراوە، بە خوێندنەوەی ئاشکرا دەبێت کە بۆ رۆژێکیش بێت ناوبراو پەیوەندی نزیکایەتی لەگەڵ مەحمودی جاف نییە، جگە لەمەش ئەو خزمەتانەی کە تا ئێستا کردوویەتی زۆر سوودی لێوەرگیراوە، هەروەها دانیشتوانی لیوا لێی رازین، لەلایەکی تر سەبارەت بە بارودۆخ و خوی ناوبراو پرسیار لە جەنابی عەلی رزا پاشا موتەسەرفی پێشووی لیوای ناوهاتوو کراوە، خۆی هاورێی بەندەیە، دەرکەوتووە بۆ رۆژێکیش بێت جموجۆڵی نەبینراوە، ئەگەر لەسەر پەیوەندی نزیکایەتی نێوانی لەگەڵ مەحمودی جاف لە ئەندامیەتی باسکراو لادراوە، ئەوا ئەم بابەتە خوێندنەوەی بۆ بکرێت و دواتریش زانیاری خوێندنەوەی بەهیە رادەگەیەندرێت.

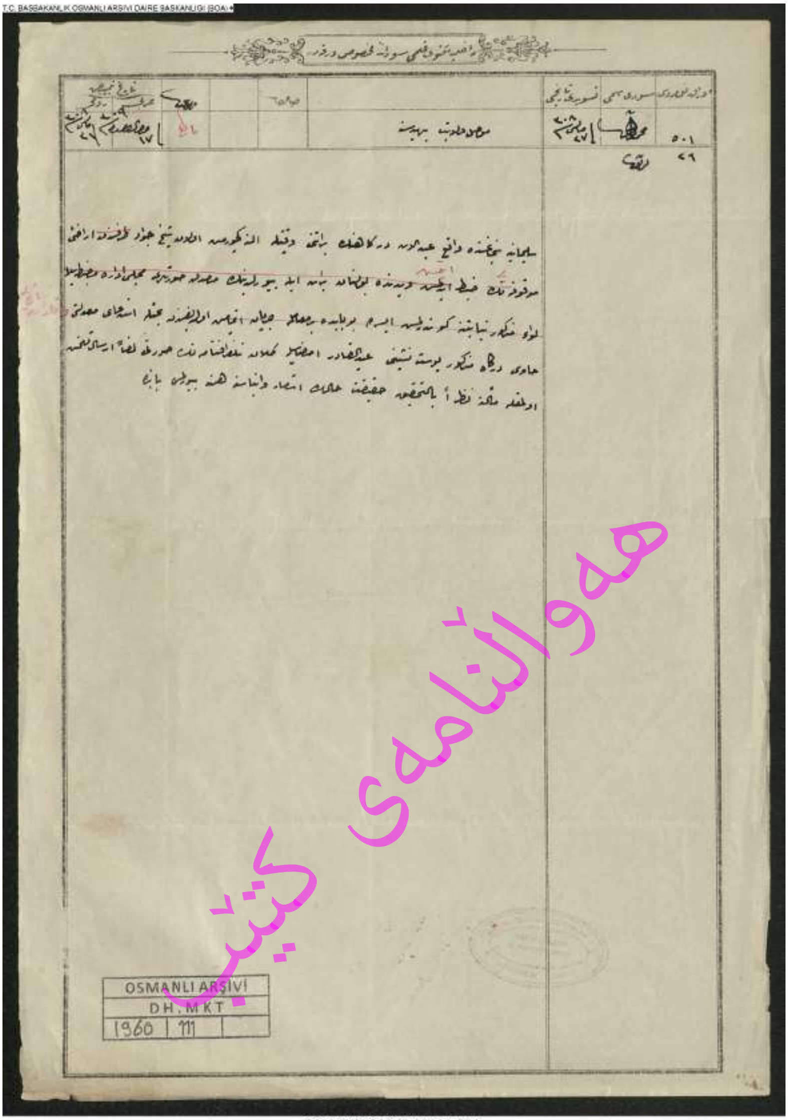

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01960.00111.001

<table dir="rtl">
<tr><td>DH.MKT.</td><td>01960.00111</td><td>17 زیلقەعدە 1309</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٧ زیلقەعدە ١٣٠٩
٣١ مایس ١٣٠٨
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
لە کاتی خۆیدا شێخ جەواد لە سانجەقی سلێمانی، پاکانەی ئەستۆی تەکیەی عەبدئالانی خستۆتە ژێر دەستی خۆی و بەم بیانویە دەستی بەسەر زەوی داگرتووە، بۆیە بە واژووی عەبدولقادر پۆست نشینی تەکیەی ناوهاتوو تەلەگرافنامە هاتووە و سکاڵای بەرز کردۆتەوە، وێنەی هاوپێچ نێردراوە، بە تێروانین لە بابەتەکە بە لێکۆڵینەوە راستیەکە دەردەکەوێت، ئاماژەی پێ بکرێت و رابگەیەندرێت.</td></tr>
</table>

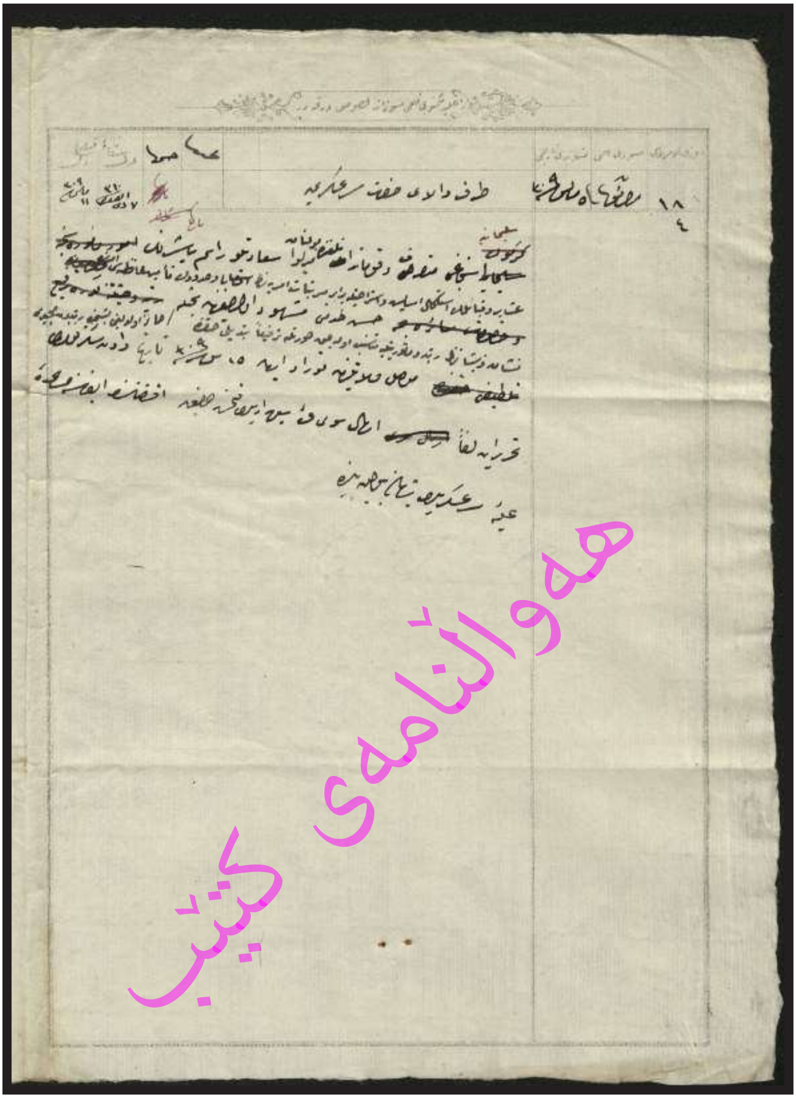
هەواڵنامەی کتێب

7 زیلقەعدە 1310	00046.00001	DH.MKT.

٧ زیلقەعدە ١٣١٠
١١ مایس ١٣٠٩
بۆ لایەنی والای جەنابی سەر عەسکەریمان

راسم پاشا میری لیوا لە موتەسەرفیەت و قوماندانیەتی سانجەقی سلێمانی، ئاسایشی هۆزەکانی بەرقەرار کردووە و سنووری پاراستووە، بەمەش کارە باشەکانی بینراوە، بۆیە پلەکەی بەرز بکرێتەوە، بە نیشان و پلەوە پاداشت بکرێت، بۆ ئەم مەبەستە بە نووسراوی ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ١٥ نیسان ١٣٠٩ ژمارە ١٨ کە نێردراوە لە پلەی پێنجەم نیشانی مەجیدی پێ دەدرێت، ئەم نووسراوەش بۆ سوپاسالار نێردراوە، بە هاوکاری سەر عەسکەری عالی جێبەجێ دەکرێت.

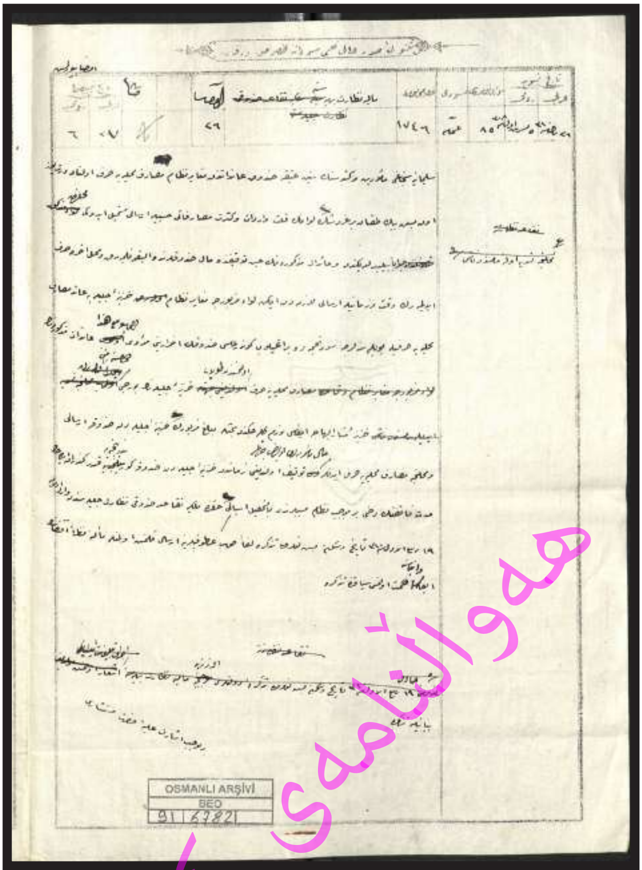
OSMANLI ARŞİVİ
BEO
91 | 6782

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000091.006782	26 رەجەب 1310

٢٦ رەجەب ١٣١٠
٥ تشرینی یەکەم ١٣٠٨
بۆ نەزارەتی دارایی بەهیە
لە سانجەقی سلێمانی، لە ساڵانی کۆنەوە فەرمانبەران و کاتیبەکان پێچەوانەی یاسا لە سندوقی داهات ٤١٥٩١ قوروشیان لە خەرجی ناوەخۆ خەرج کردووە، لەبەر ئەوەی لیواکەی داهاتی کەمە و خەرجی زۆرە، لە خۆچێی راگەیەندراوە مەحاڵە ئەو داهاتە رەوان بکرێت، هەروەها داهاتی باسکراو دەبووایە لە کاتی خۆیدا لە کاتی دەستگرتنەکە لە سندوقی دارایی دەستی بەسەردانەگیرابووایە و لە کۆتا شوێن خەرج نەکرابووایە و لە کات و شوێنی خۆیدا رەوان بکرابووایە، کەچی لە لیوای ناوهاتوو بە پێچەوانەی نیزام ئەوەی پەیوەست بووە بە خەزینەی جەلیلە بە خەرجی خۆچێی خەرج کراوە، بەم شێوەیە چەندین ساڵ بە خراپی بەکارهاتووە و نەنێردراوە، سندوق زیانی پێگەیشتووە، لەگەڵ ئەوەش داهاتی باسکراو لەبەر ئەوەی لە خەرجی ناوەخۆ خەرج کراوە، لە خەزینەی جەلیلە قەرزی هەیە، بۆیە لە خەزینەی ناوهاتوو ئەوەی پێویستە ئەنجام بدرێت، برە پارەی باسکراو لە خەزینەی جەلیلە بۆ سندوق بنێردرێت و لە ناوەخۆ ئەو پارەیەی لەلایەن فەرمانبەرانەوە خەرج کراوە، لە پارەی فەرمانبەران دەستی بەسەردا بگیرێت و لە کاتی خۆیدا لە خەزینەی جەلیلە بۆ سندوق بنێردرێت، واتە بە گوێرەی نیزام ئەوانەی هۆکاری ئەم کارەن پارەکەیان لێ وەربگیرێت و رەوان بکرێت، بۆ ئەم مەبەستە نووسراو لە نەزارەتی سندوقی خانەنشینی مولکیەی جەلیلە لە مێژووی ١٩ رەبیعی یەکەم ١٣١٠ ژمارە ٨٥ هاتووە و بۆ سەروو نێردراوە، بە تێروانین لە بابەتەکە هیممەت بکرێت لە راگەیاندن و جێبەجێ کردنی.

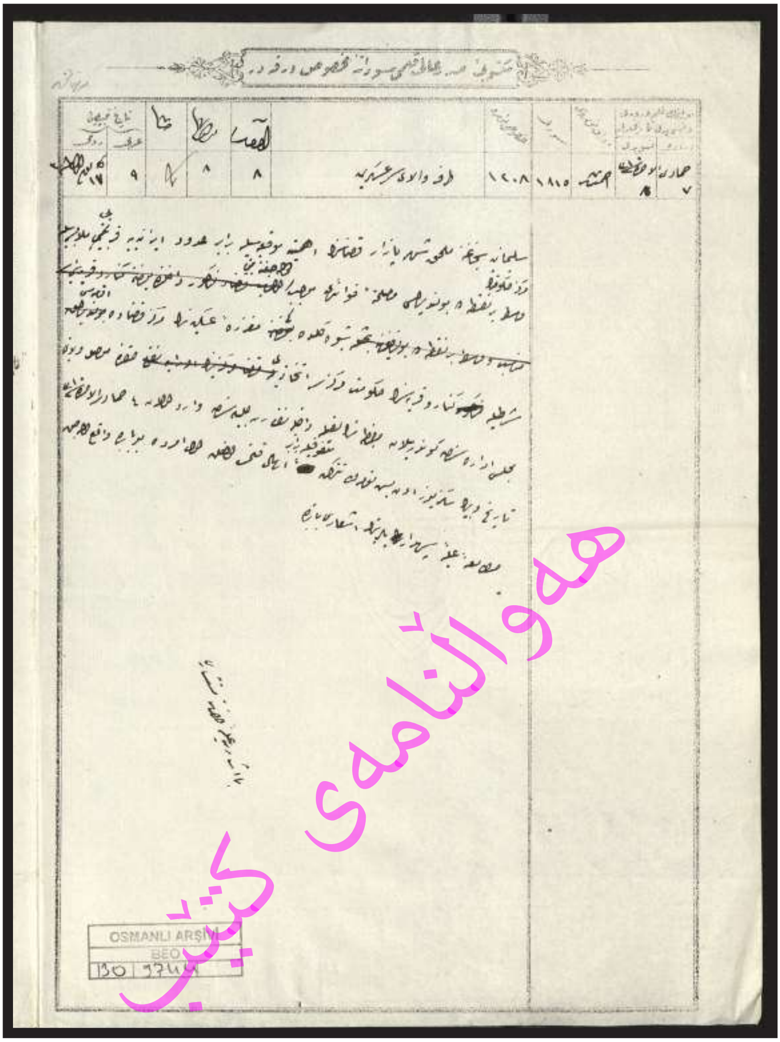

هەواڵنامەی کتێب

9 جەمادی کۆتایی 1310	000130.009744	BEO.

٩ جەمادی کۆتایی ١٣١٠
١٧ کانوونی یەکەم ١٣٠٨
بۆ لایەنی والای سەر عەسکەر
بەهۆی گرنگی و ستراتیژیەتی قەزای شەهربازار سەر بە سانجەقی سلێمانی، کە لە سنووری ئێران نزیکە، مەفرەزەی سەربازی لە خاڵێکی ناوەندی مەرکەزی قەزا قایم بکرێت، ئەمەش بۆ بەرژەوەندی هەموو لایەك باشە، بۆ ئەم مەبەستە ئەو مەفرەزە سەربازیەی کە لە شیوەگلە بە مەرجی نیشتەجێ کردنی لە مەرکەزی قەزا، گوند و کەنارەکانی ناوچەکەش بکرێتە مەرکەزی حکوومەت، بۆ ئەمەش بریارنامە لە ئەنجوومەنی کارگێری ویلایەتی موسڵ نێردراوە، هاوپێچ لەگەڵ نووسراوی نەزارەتی ناوخۆی جەلیلە کە لە مێژووی ٤ جەمادی کۆتایی ١٣١٠ ژمارە ١٨١٥ نێردراوە، بۆ ئەم بابەتە ئەو خوێندنەوەی لە سپاهیداری عالی دەکرێت، ئاماژەی پێ دەکرێت.

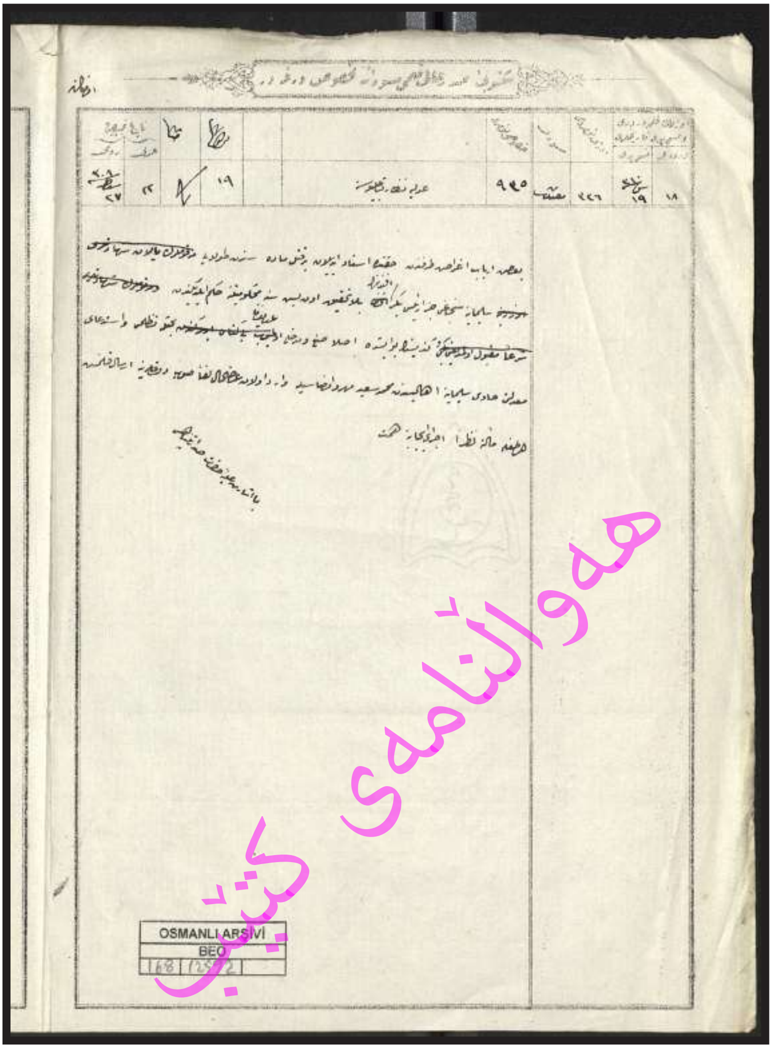

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000168.012592	19 شەعبان 1310

١٩ شەعبان ١٣١٠
٢٧ شوبات ١٣٠٨
نەزارەتی دادی جەلیلە
لەلایەن هەندێك کەسی مەبەستدار، بابەتی کوشتن بەسەر بەکر ئەفەندی سەرۆکی سزای سانجەقی سلێمانی سەپێنراوە، بە بێ لێکۆڵینەوەش بە سزای ١٥ ساڵ حوکم دراوە، خۆشی هەرگیز لەم کارەدا دروستکەر و دەستی نەبووە، بۆیە بە واژوو و مۆری محەمەد سەعید دانیشتووی سلێمانی داواکاری نێردراوە، تێدا داوا دەکات بێتاوانی ناوبراو بسەلمێنرێت، ئەم داواکاریە بۆ لایەنی دەوڵەت نێردراوە، بە تێروانین لە بابەتەکە هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

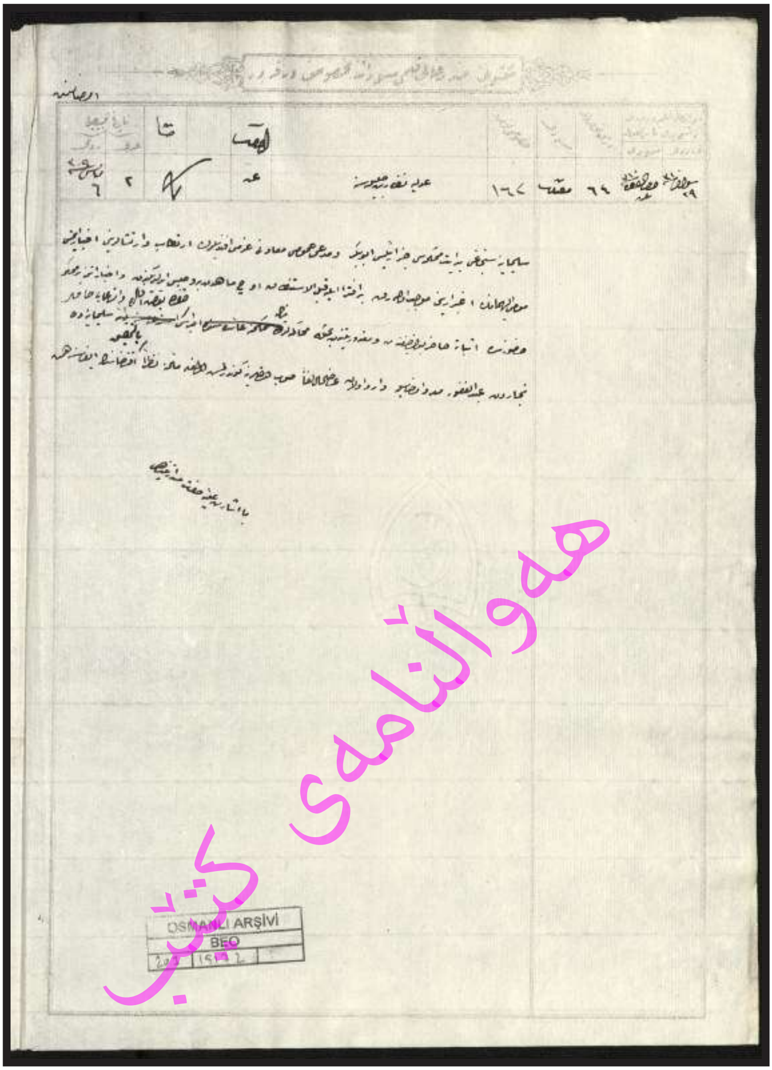

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000203.015172	2 زیلقەعدە 1310

٢ زیلقەعدە ١٣١٠
٦ مایس ١٣٠٩
بۆ نەزارەتی دادی جەلیلە

هـەواڵ هاتـووە کـە ئەبوبەکـر ئەفەنـدی سـەرۆکی سـزای دادگای سـەرەتایی سـانجەقی سـلێمانی هەروەهـا یاریـدەدەری داواکاری گشـتی عەزمـی ئەفەنـدی بەرتیـل وەردەگرن، بۆیـە بەبـێ لێکۆڵینـەوە و وەرگرتنـی وتەیـان سـێ مانگـە لـە زیندانـن، بـۆ ئـەوەی کارەکەیـان بخرێتـە بـەردەم دادگا و پەسـەند بکرێـت، هەروەهـا بـۆ ئـەوەی بێتاوانـی ئەوانـە لـە دادگا روون بێتـەوە، عەبدولغفـور بازرگانـی سـلێمانی داواکاری بـە مـۆر و واژووی بـۆ دەوڵـەت ناردووە، بـە تێروانیـن لـە بابەتەکـە دوای لێکۆڵینـەوە هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی.

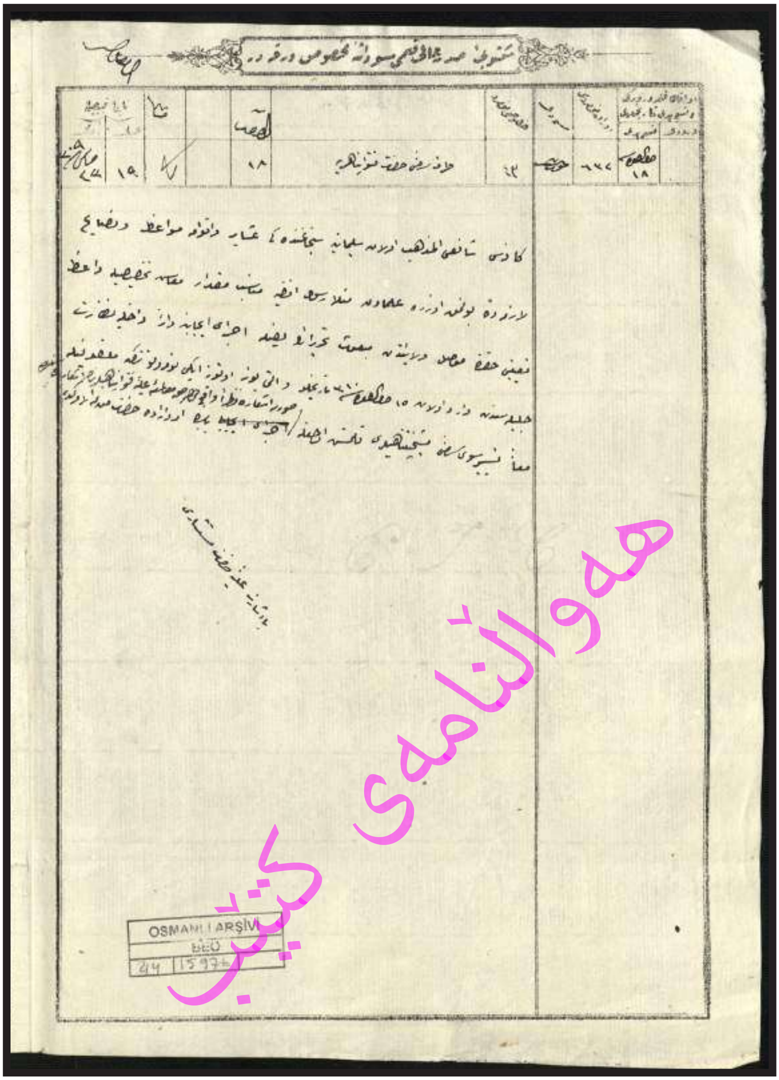

کتێبی هەواڵنامە

BEO.	000214.015976	19 زیلقەعدە 1310

٢٣ مایس ١٣٠٩
بۆ لایەنی جەنابی پاشای لە پەیوەندیدارانی فەتوا
سانجەقی سلێمانی کە گشتی لەسەر مەزهەبی شافعین، مەلا رەسول ئەفەندی کە لە زاناکانە ئامۆژگاری و ووتاری ئایینی پێویستی داوەتە هۆزەکانی، بۆیە برێکی گونجاو مووچەی بۆ دابین بکرێت، جگە لەمە بۆ ئەوەی وەکو ووتارخوێن دابمەزرێت، لە ویلایەتی موسڵ نووسراو نێردراوە، هاوپێچ لەگەڵ نووسراوی نەزارەتی ناوخۆی جەلیلە لە مێژووی ١٥ زیلقەعدە ١٣١٠ ژمارە ٦٣٢ بەیەکەوە بۆ پەیوەندیدارانی شێخایەتی نێردراوە، بە تێروانین لە وێنەی ئاماژە پێکردنەکە ئەو خوێندنەوەی لەلایەن پەیوەندیدارانی فەتوا بۆی دەکرێت دەخرێتە بواری جێبەجێ کردنەوە، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.

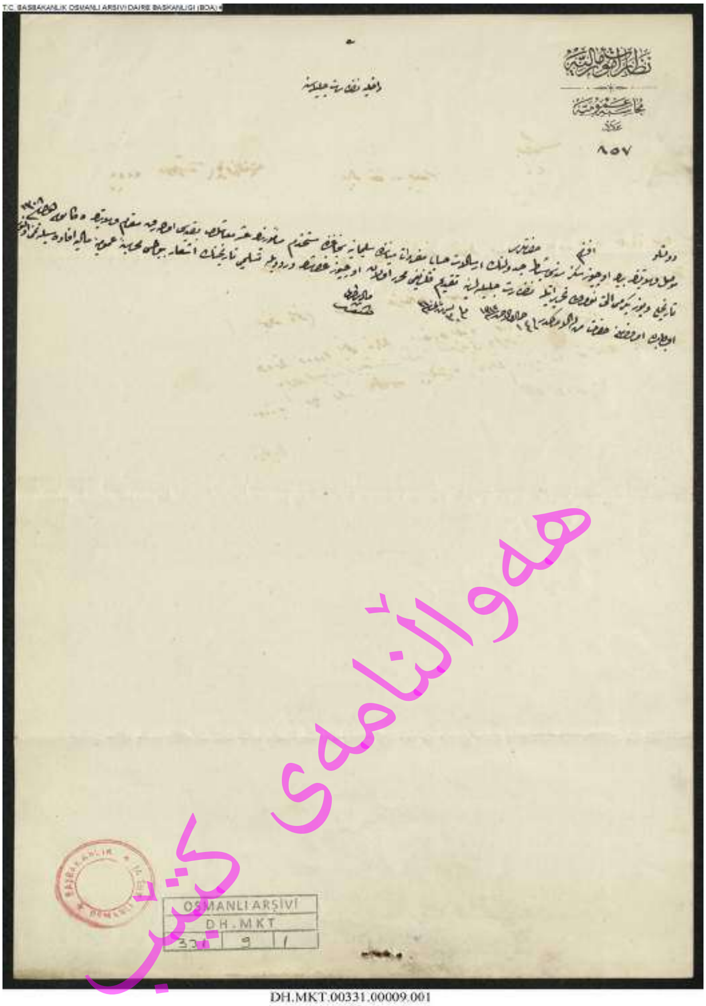
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

٨٥٧

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MKT

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.00331.00009.001

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>00331.00009</td><td>14 جەمادی کۆتایی 1310</td></tr>
<tr><td colspan="3">نەزارەتی کاروباری دارایی
ژمێریاری گشتی
ژمارە ٨٥٧
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی ئەفەندم
لە ویلایەتی موسڵ خشتەی بابەتەکانی هەژماری ساڵی ١٣٠٨ی شوبات نێردراوە، لە سانجەقی سلێمانی ئەو فەرمانبەرانەی کاریان کردووە مووچەی دە یەکیان ماوە بدرێت، بۆیە نووسراوی مێژووی ٥ کانوونی یەکەم ١٣٠٨ ژمارە ١٢٦ پێشکەشی نەزارەتی جەلیلە کراوە، تێدا ئاماژە بە هاتنی ٣٠٠ قوروش دەکرێت، لە مێژووی رادەست کردنی، لەگەڵ ووتەی ژمێریاری گشتی دارایی خوازراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٤ جەمادی کۆتایی ١٣١٠ و لە ٣٠ تشرینی دووەم ١٣١٠.
نازری دارایی</td></tr>
</table>

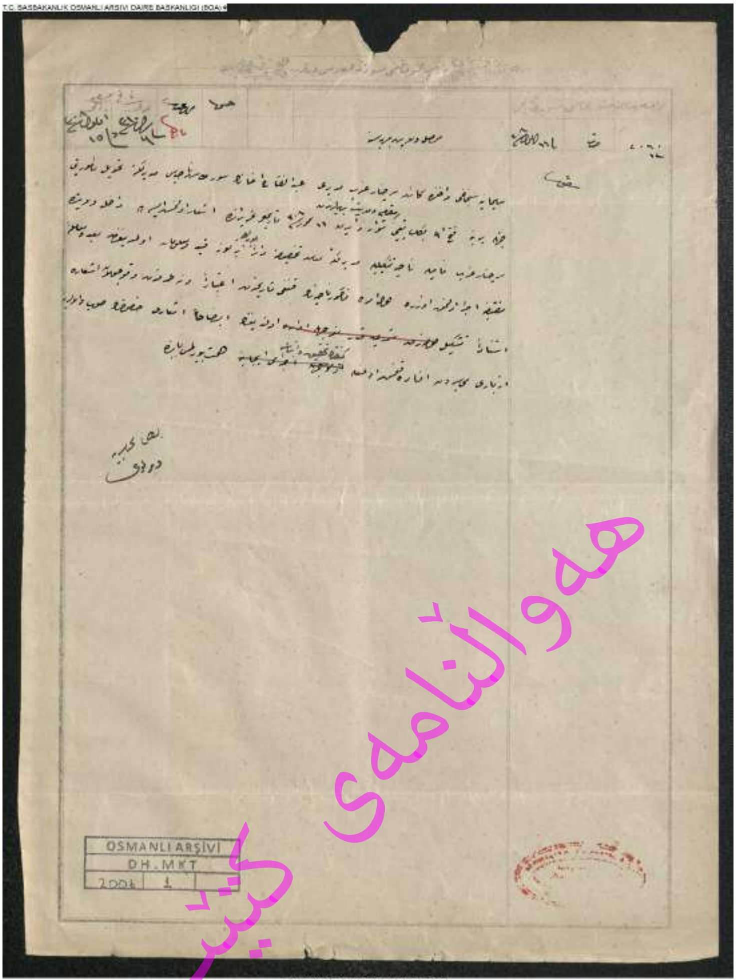

DH.MKT.02006.00001.001

هەوالنامەی کتێب

DH.MKT.	02006.00001	6 رەبیعی یەکەم 1310

٦ رەبیعی یەکەم ١٣١٠
١٥ ئەیلوول ١٣٠٨
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
لە ناو سانجەقی سلێمانی عەبدولفەتاح ئاغا بەرێوەبەری رۆژئاوای سەرچنار، ئەرکەکەی بۆ بەرێوەبەرایەتی ناحیەی سورتاش بگوازرێتەوە، بۆ شوێنەکەی ئەویش فەتحوڵڵا بەگ دامەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە لە پلەی ویلایەتی بەهیە نووسراو لە مێژووی ١١ تەمموز ١٣٠٨ هاتووە و تێدا ئاماژەی پێکراوە، بەڵام لە ناو ویلایەت بۆ رۆژێکیش بێت رێکخستنی ناحیە لەگەڵ دابینکردنی مووچەی بەرێوەبەرایەتیەك بە ناوی رۆژئاوای سەرچنار تۆمار نەکراوە و زانیاری نییە، دواتر بۆ جێبەجێ کردنی ئەم مامەڵەیە ئاماژە بە مێژووی رێکخستنی ناحیەی ناوهاتوو بکرێت و دەست نیشان بکرێت کە کەوتۆتە چ لایەك، نووسراو بۆ واڵا کراوە، لە ژمێریاریش گفتوگۆی لەسەر کراوە، لە راگەیاندن و چۆنیەتی جێبەجێ کردنی هیممەت بکرێت.

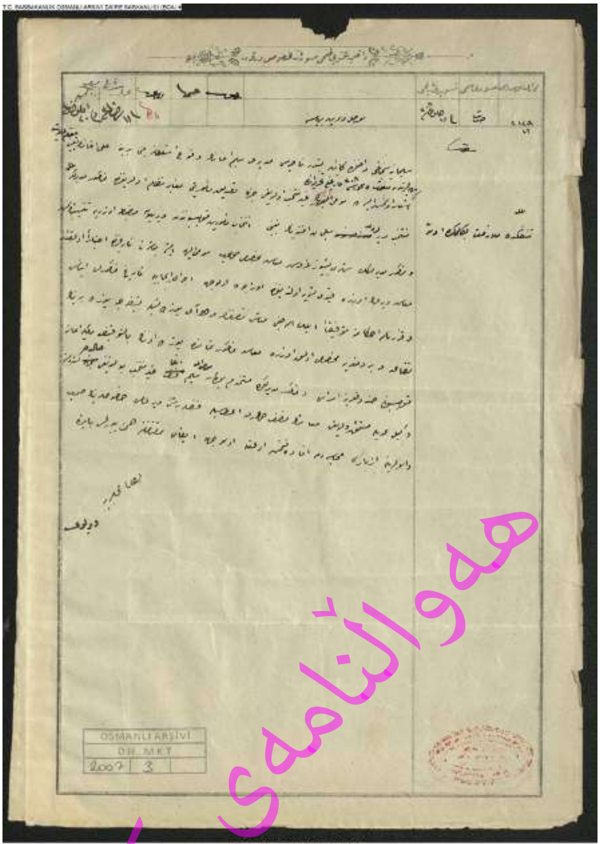

DH.MKT.02007.00003.001

11 رەبیعی کۆتایی 1310	02007.00003	DH.MKT.

١١ رەبیعی یەکەم ٣١٠
٢٠ ئەیلوول ٣٠٨
بۆ ویلاتی موسڵی بەهیە
لە ناو سانجەقی سلێمانی سەلیم ئاغا بەرێوەبەری ناحیەی پشدەر لە ئەرکەکەی لێبووردراوە، لە شوێن ئەو عەلی ئاغا دامەزرێت، ئەگەرچی لە نووسراوی ویلایەتی بەهیە لە مێژووی ٥ تەمموز ٣٠٨ نێردراوە، تێیدا ئاماژەی پێکراوە، بەڵام لە هەڵبژێردراوەکان نییە، بۆیە پەسەند کردنی ئەرکەکەی پێچەوانەی یاسایە، بەڵام لەو بریارنامەی قۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران کە نێردراوە، سلێمان ئەفەندی دامەزراندنەکەی پەسەند کراوە، چونکە ناوبراو لە بەرێوەبەرە هەڵبژێردراوەکانە، هەروەها بۆ بەرێوەبەرایەتی باسکراو مانگانە مووچەی ٥٠٠ قوروشی دابین کراوە، ناوبراو لە مێژووی دەستبەکاربوونی لە ئەرکەکەی ئەو برە مووچەی پێ دەدەرێت، تۆماریشی رێکخراوە، بۆ جێبەجێ کردنی کارەکە بە پشت بەستن بە راگەیاندنی مێژووی دیاریکراو و بریارنامەی فەرمانرەوا، ئەو مووچەی مانگانە وەریدەگرێت، نیوەی، جگە لەمە هەموو مانگ لە سەدا پێنجی هەروەها لە سەدا یەکی بۆ خانەنشینیەکەی دەگیردرێتەوە، لە مووچە تەواوەکەشی لە سەدا دەی دەست بەسەر دەکرێت بۆ سندوقی قۆمیسۆنی مولکیەی هاوکاری، لەبەر ئەوەی سەلیم ئاغاش لە هەڵنەبژێردراوەکانە، بۆیە باشترە لە بریکاری داد دامەزرێت بەڵام جگە لە نیوە مووچە، هیچ شتێکی تری پێ نەدرێت، لە ژمێریاری گفتوگۆی لەسەر ئەم بابەتە کراوە و بۆ سەروو نووسراو نێردراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

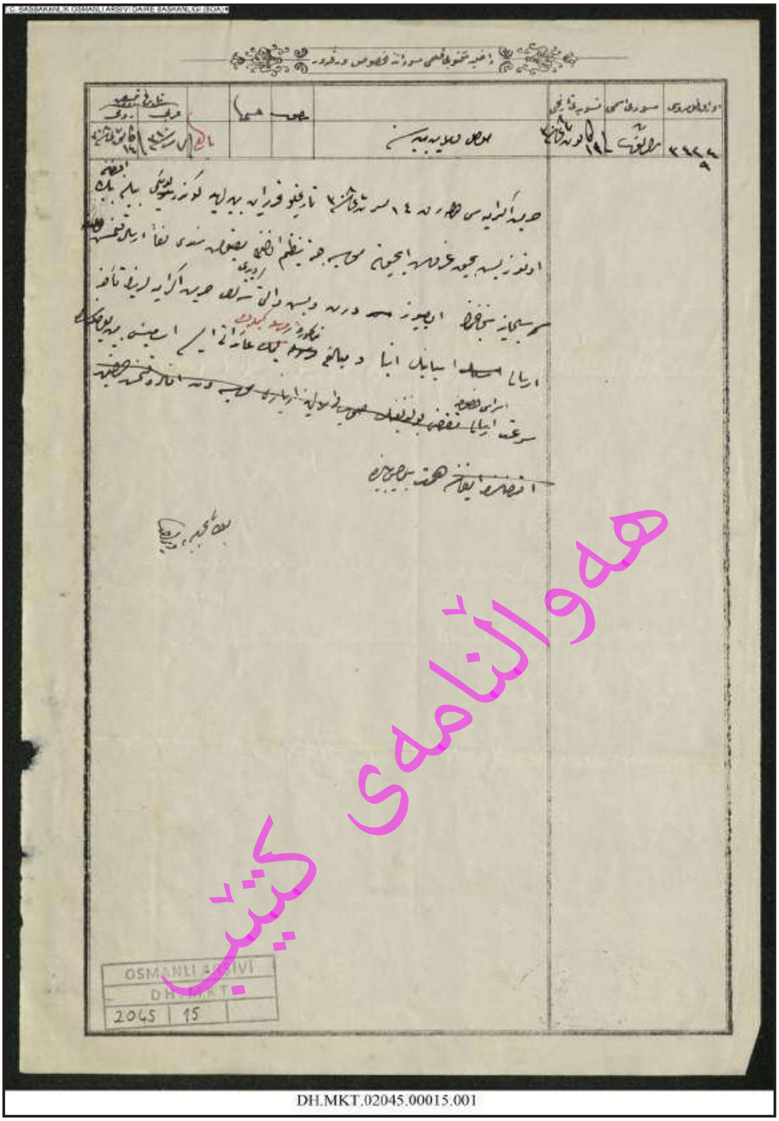

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02045.00015	7 رەبیعی کۆتایی 1310

٧ رەبیعی کۆتایی ١٣١٠
١٤ کانوونی دووەم ١٣٠٨
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
وەکو پاداشتی حەرەمەین (دیاری پاشا بووە، کە لە پارە و کەلوپەل پێك هاتبوو، بۆ مەککە دەنێردرا) لە مێژووی ١٤ تشرینی دووەم ١٣٠٨ نووسراوی بەهیە نێردراوە، ٣٥ قوروش و نیو لە ژمێریاری رێکخراوە، سەنەدەکەشی بە هاوپێچ نێردراوە، لە سانجەقی پاداشتی حەرەمەینی ساڵەکانی ٣٠٤ و ٣٠٥ و ٣٠٦ درەنگ نێردراوە، بۆ ئەم مەبەستە هۆکاری درەنگ ناردنەکە و بری پارەی باسکراو لەگەڵ ناوی ئەو کەسانەی کە داهاتەکەیان ناردووە بە پەلە ناوەکانیان بنووسرێتەوە و بە پۆستە بنێردرێت.

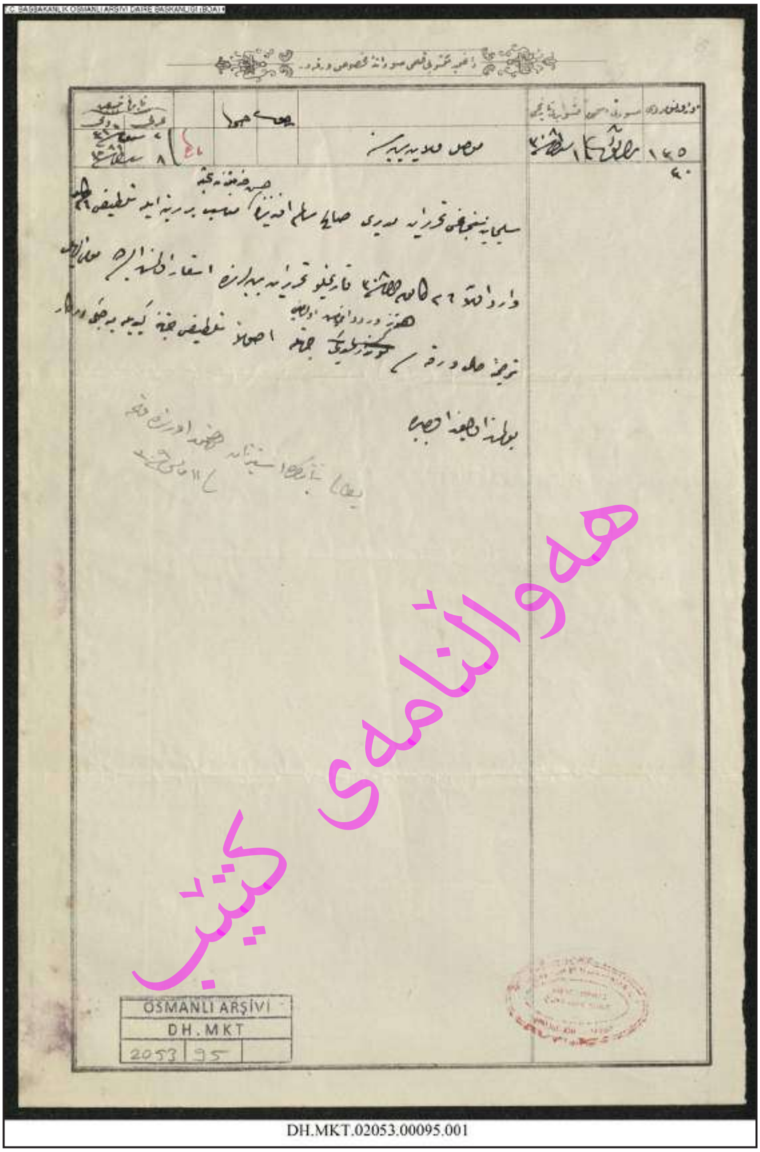

هەواڵنامەی کتێب

2 شەعبان 1310	02053.00095	DH.MKT.

٢ شەعبان ١٣١٠
٨ شوبات ١٣٠٨
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
بەهـۆی ئـەم خزمەتـە باشـانەی کـە سـاڵح سـالم ئەفەنـدی بەڕێوەبـەری تۆمـاری سـانجەقی سـلێمانی ئەنجامـی داوە، بـە پلەیەکـی گونجـاو ڕێـزی لـێ بگیرێـت، لـە نـووسراوی بەهیـە لـە مێـژووی ٢٦ کانوونـی یەکـەم ١٣٠٨ هاتـووە و ئامـاژەی پێکـراوە، بـەڵام هێشـتا کاغـەزی وەرگێـڕدراوی زانیـاری کەسـێتی ناوبـراو نەهاتـووە، بۆیـە لـە ڕووی ڕێساویاساوە ڕێزگرتنەکـەی بـۆ ئەنجـام نادرێـت.

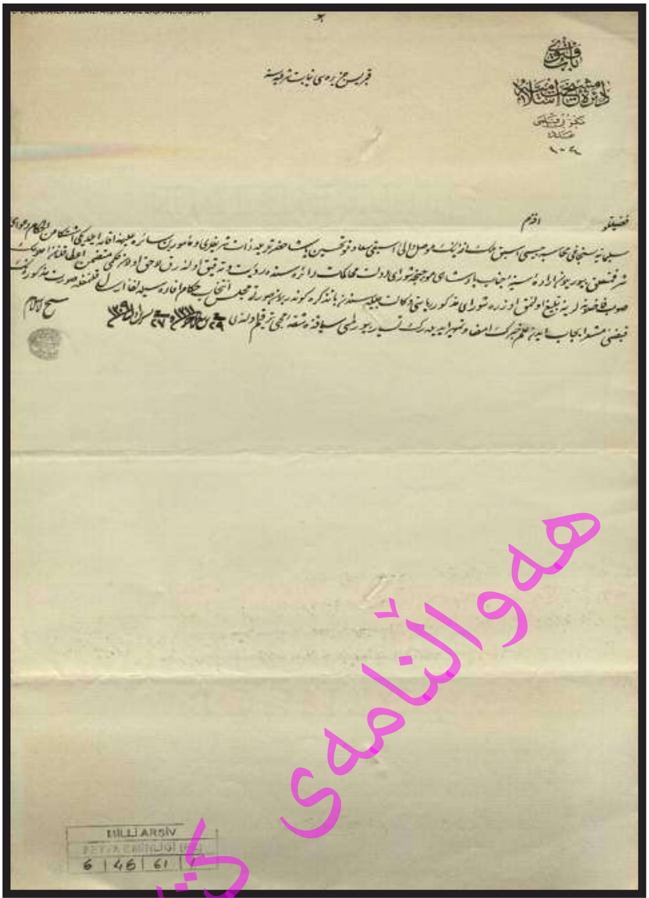

هەواڵنامەی کێبڕ

29 ڕەبیعی کۆتایی 1311	06.46.61	KB.MAA.FE.

بابی فەتوا
فەرمانگەی شێخایەتی ئیسلام
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١٠٤
بۆ نائیبی شەرعی دوورگەی قوبرس
ئەفەندم
لەسەر سکاڵای فەرمانبەران و خەڵکی گشتی و کەسانی خانەدان، بە فەرمانی پاشا کە لەلایەن جەنابی پاشاوە دەرچووە، داوای مەلیك ئەفەندی ژمێریاری پێشووی سانجەقی لەگەڵ جەنابی تەحسین پاشا والی پێشووی موسڵ، لە فەرمانگەی دادگاکانی شورای دەوڵەت سەیر کراوە و ووردبینی بۆ کراوە، بەم زووانەش بڕیارەکە ڕادەگەیەندرێت، بە نووسراو وێنەیەکی لە سەرۆکایەتی وەکالەتی جەلیلەی شورای ناوهاتوو نێردراوە، بە ووتەی ئەنجوومەنی هەڵبژاردنی دادوەرەکان هاوپێچ نێردراوە، وێنەی باسکراو وەردەگیرێت و زانیاری و هەواڵەکە واژوو دەکرێت و مۆری لێ دەدرێت و ڕەوان دەکرێت، بۆ ئەم مەبەستە نووسراوی نووسراوە ژمارەی لەسەر تۆمارکرا، لە ٢٩ ڕەبیعی کۆتایی ١٣١١ و لە ٢٧ تشرینی یەکەم ١٣٠٩.
مۆری شێخولئیسلام محەمەد جەمالەددین

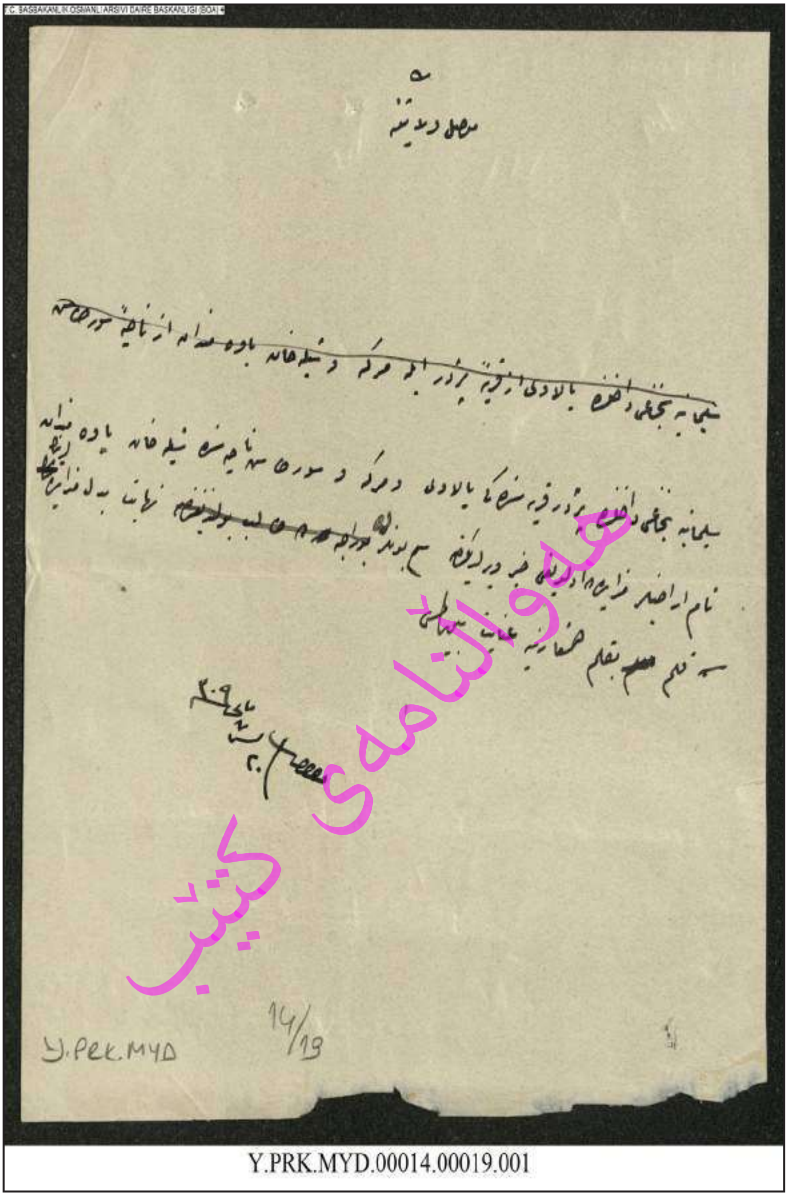
Y.PRK.MYD.00014.00019.001

Y.PRK.MYD.	00014.00019	23 جەمادی یەکەم 1311

بۆ ویلایەتی موسڵ
لە گوندی پشدەری سەر بە سانجەقی سلێمانی، لە ناحیەکانی پالاوی و مەرگە و سورتاش، زەوییەکانی شێلەخان و پاوەمەیدان خراوەتە زیادکردنەوە، ئەم هەواڵەش دراوە، کۆتا شوێنگرەوەی زیادکردنەکە قەڵەم بە قەڵەم ئاماژەی پێکراوە.

٢٠ تشرینی دووەم ١٣٠٩

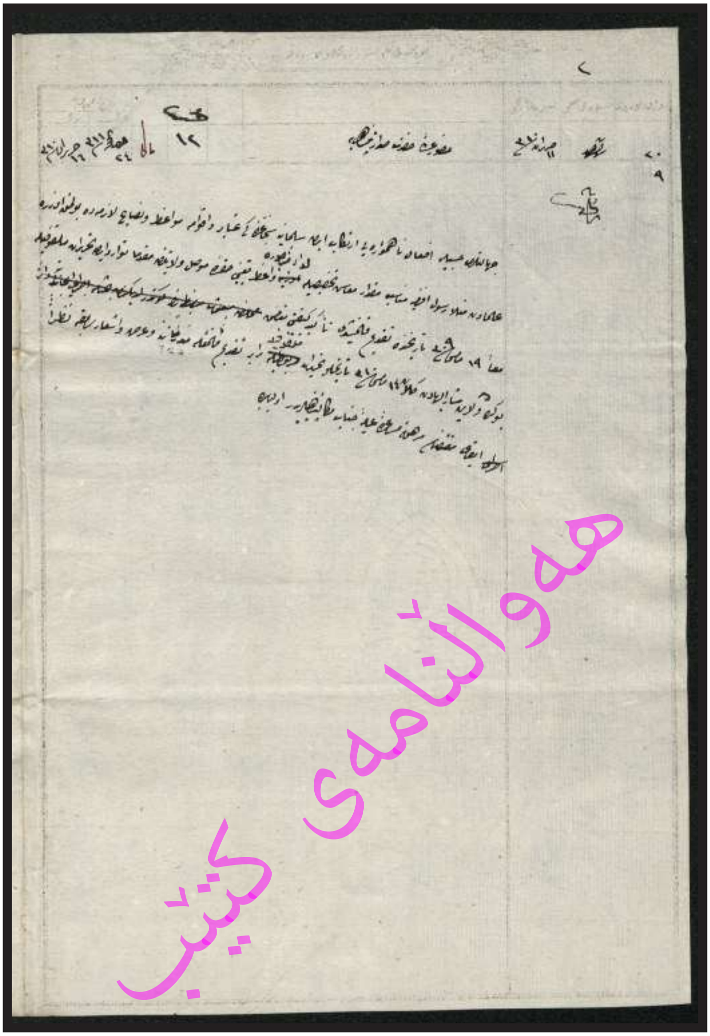

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00054.00042	24 زیلحیجە 1311

٢٤ زیلحیجە ٣١١
١٦ جوزەیران ٣١٠
بۆ جەنابی لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لەبەر ئەوەی هۆز و نەتەوەکانی سانجەقی سلێمانی نەزانن، کاروکردەوەی ناهەموار ئەنجام دەدەن، بۆیە لە زاناکان مەلا رەسول ئەفەندی سەرقاڵی ئامۆژگاری کردن و ووتارخوێندنەوەیە، بۆ ئەم مەبەستە مووچەیەکی دیاریکراوی بۆ ببرێتەوە و بە ووتارخوێن لە لیوای ناوهاتوو دابمەزرێت، پێشەکی لە ویلایەتی موسڵ نووسراو هاتووە، لەگەڵ هاوپێچەکانی لە مێژووی ١٩ مایس ٣٠٩ پێشکەش کراوە، بۆ دڵنیابوونەوە لە جێبەجێ کردنی، ئەمجارە لە ویلایەتی ناوهاتووەوە نوسراو لە مێژووی ١٤ مایس ٣١٠ هاتووە، لەگەڵ هاوپێچەکانی بەیەکەوە پێشکەش کراوە، بە تێروانین لە نووسراوەکان و راگەیاندن و ئاماژەی پێشوو، جێبەجێ کردنی دەگەرێتەوە بۆ هاوکاری جەنابی پەیوەندیدارانی وەکالەت.

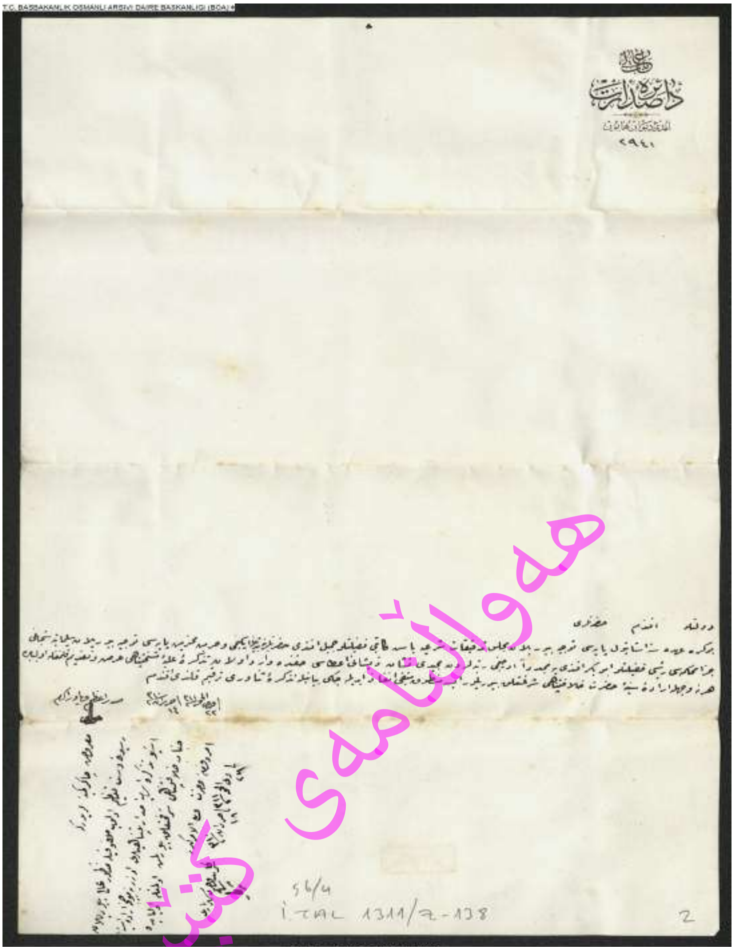

I.TAL.00056.00004.002

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>I.TAL.</td><td>00056.00004</td><td>22 زیلحیجە 1311</td></tr>
<tr><td colspan="3">بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
٢٩٤١
جەنابی ئەفەندم
ئەمجارە جەنابی جەمیل ئەفەندی باش کاتیبی ووردبینی شەرعی، پایەی ئیستەنبۆڵی پێدراوە، بەڵام گۆردراوە پایەی حەرەمەین و دووەمی پێدراوە، هەروەها سەر لە نوێ ئەبوبەکر ئەفەندی سەرۆکی دادگای سزای سانجەقی سلێمانی لە پلەی سێیەم نیشانی مەجیدی نیشانی پێ دەدرێت، بۆ ئەم مەبەستە نووسراوی عالی پەیوەندیدارانی شێخایەتی راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت لە فەرمانی پاشا چ بفەرموویت ئەو جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراوی بەپەلە کراوە.
لە ٢٢ زیلحیجە ١٣١١ لە ١٤ حوزەیران ١٣١٠
سەدری ئەعزەم و هاوکارەکەی</td></tr>
</table>

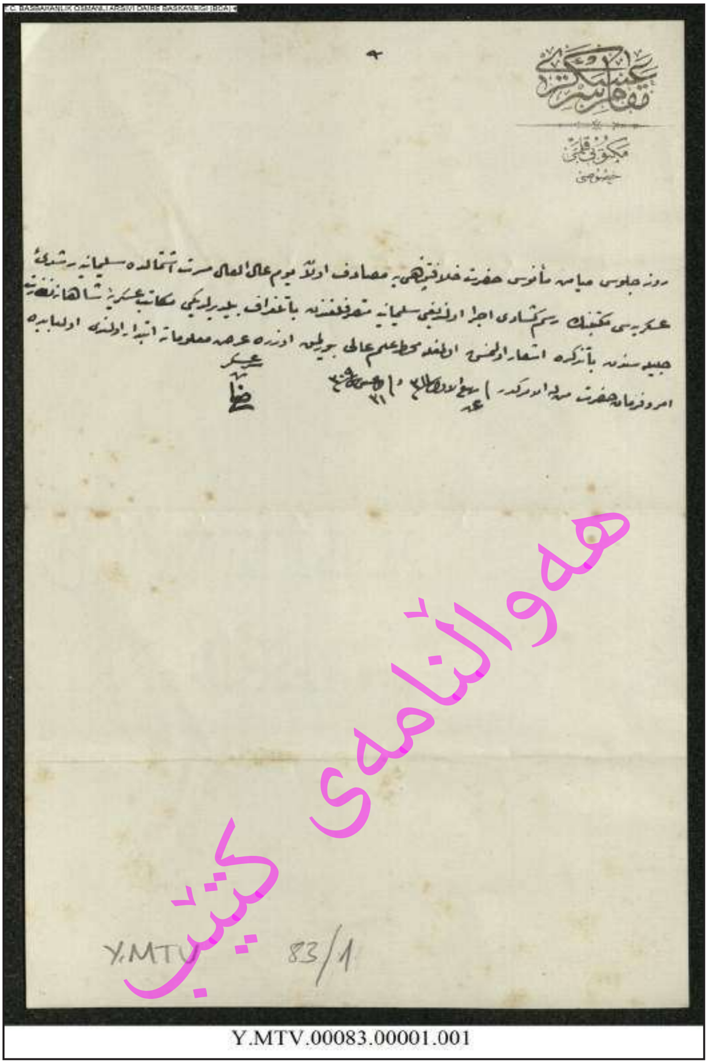

هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>Y.MTV.</td><td>00083.00001</td><td>2 رەبیعی یەکەم 1311</td></tr>
<tr><td colspan="3">پایەی سەر عەسکەر
قەڵەمی تۆمارکردن
تایبەتی
لە سلێمانی مەکتەبی روشدییەی سەربازی دەکرێتەوە، کە رێکەوتە لەگەڵ بۆنەی رۆژی هاتنە سەر تەختی جەنابی خەلافەتپەناهیمان، بەم بۆنەیەوە لە موتەسەرفیەتی سلێمانی بە تەلەگراف راگەیەندراوە و بە نووسراو لە نەزارەتی مەکتەبەکانی سەربازی شاهانەی جەلیلە ئاماژەی پێکراوە، لەسەر فەرمانی عالی بەپەلە زانیاریەکان راگەیەندراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢ رەبیعی یەکەم ١٣١١ و لە ٣١ ئۆغستۆس ١٣٠٩.
رزا سەر عەسکەر</td></tr>
</table>

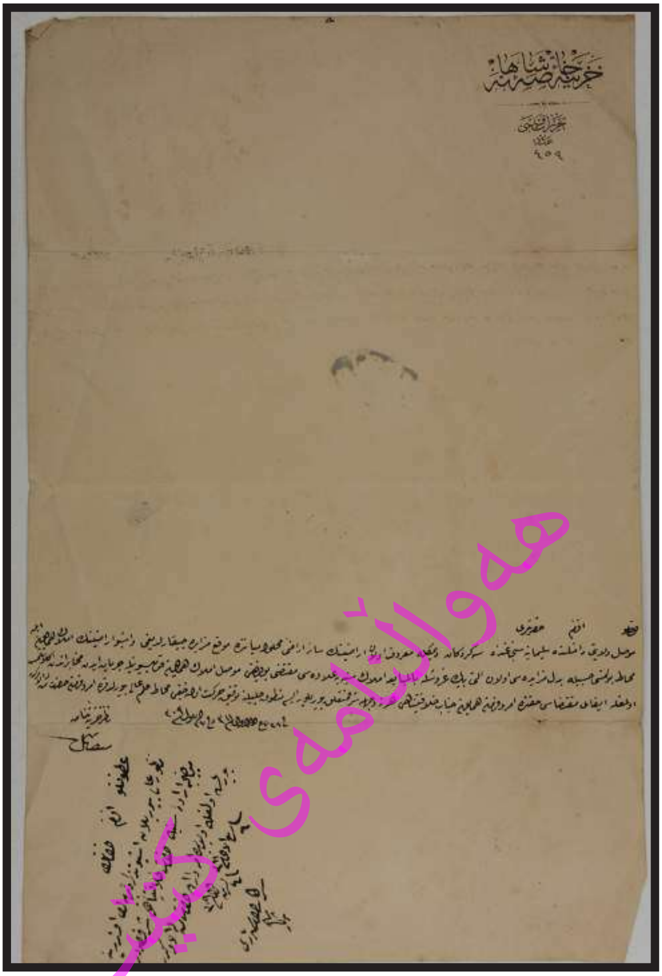

هەواڵنامەی کتێب

HH.İ.	00087.00007	28 رەبیعی یەکەم 1311

خەزینەی تایبەتی شاهانە
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٤٥٩
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

لـە نـاو ویلایەتـی موسـڵ، گشـت زەوی و زاری سـەگردکانی سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی بـێ خاوەنـە و خراوەتـە زیادکردنـەوە، هەروەهـا ئـەم زەوی و زارانـە بـە مولکـی هومایـۆن هەژمـار کـراوە، بۆیـە لـە جیاتـی ئـەوەی بخرێتـە زیادکردنـەوە بـە ٦٠٠٠ قـوروش فـرۆشراوە و بـەم شـێوەیە ئـەو زەوییانـەش خراوەتـە سـەر مولکەکانـی پاشـا کـە لـە دەوروبـەری زەوییەکـە هەیـە، بـەم گفتوگۆیـەی کـە لەگـەڵ قۆمیسـیۆنی ئەملاکـی هومایۆنـی موسـڵ کـراوە، دەرکەوتـووە بـۆ جێبەجـێ کردنـی کارەکـە جەنابـی پەیوەندیـداری خەلافـەت بـە ئەمـر و فەرمـان هومایـۆن هـەر چییـەك بفەرمووێـت دەسـت بـە کار دەکرێـت، ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات.

له ٢٨ رەبیعی یەکەم ٣١١ و له ٢٧ ئەیلوول ٣٠٩
نازری خەزینەی تایبەتی

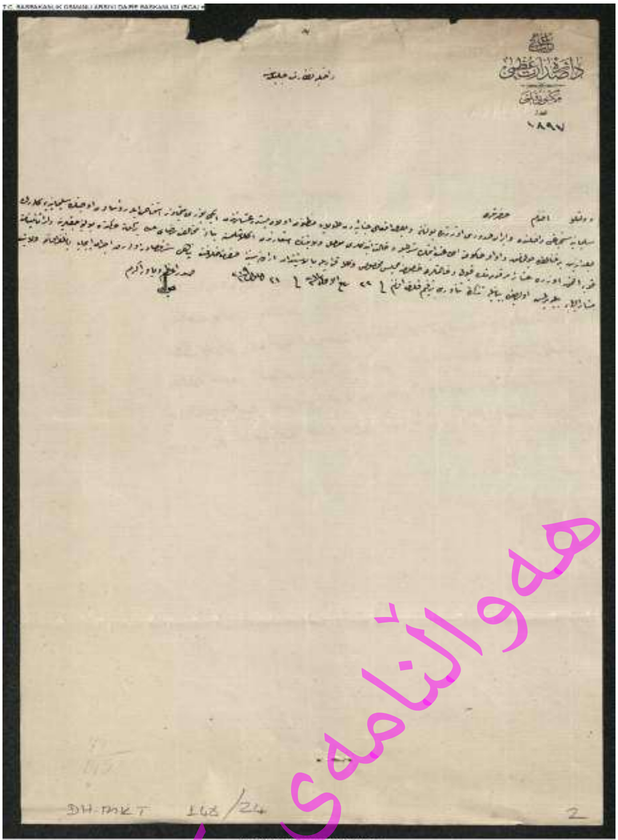

DH.MKT.00148.00024.002

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00148.00024	23 رەبیعی یەکەم 1311

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەتی پایەبەرز
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١٨٩٧
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی میری میرانی ئەفەندم
گومانلێکراوەکانی هۆزی پشدەر لە ناو سانجەقی سلێمانی و لەسەر سنووری ئێران هەندێك تاوانکاریان ئەنجام داوە، دواتر زیاتر لە ٢٠٠ گومانلێکراوی هۆزی پشدەر لەگەڵ سێ لە سەرۆکەکانیان هاتوونەتە سلێمانی، بەڵێننامەی ئەوەیان لێوەرگیراوە کە هیچ کێشەیەك دروست نەکەن، بە ئاماژەی ویلایەتی موسڵ دەرکەوتووە بە مەرجی جێبەجێ کردنی فەرمانەکانی حکوومەت، پاراونەتەوە و ملکەچ بوونیان قەبوڵ کراوە، هەروەها دڵنیاکردنەوەی یەکلاییکەرەوەیان لێ وەربگیرێت کە بۆ رۆژێکیش دژی یاساورێسای عالی جولە نەکەن، لەسەر وەرگرتنی تکاوپارانەوەی هۆزی ناوهاتوو و بە بریاری ئەنجوومەنی تایبەتی بریکارەکان، جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا رەزامەندی داوە، جێبەجێ کردنی کارەکە بە تەلەگرافنامە بە ویلایەتی ناوهاتوو راگەیەندراوە، بەم راگەیەندراوە نوسراو نووسراوەتەوە و ژمارەی لەسەر تۆمار کرا ئەفەندم، لە ٢٣ رەبیعی یەکەم ٣١١ و لە ٢١ ئەیلوول ٣٠٩.
سەدری ئەعزەم و یاوەری

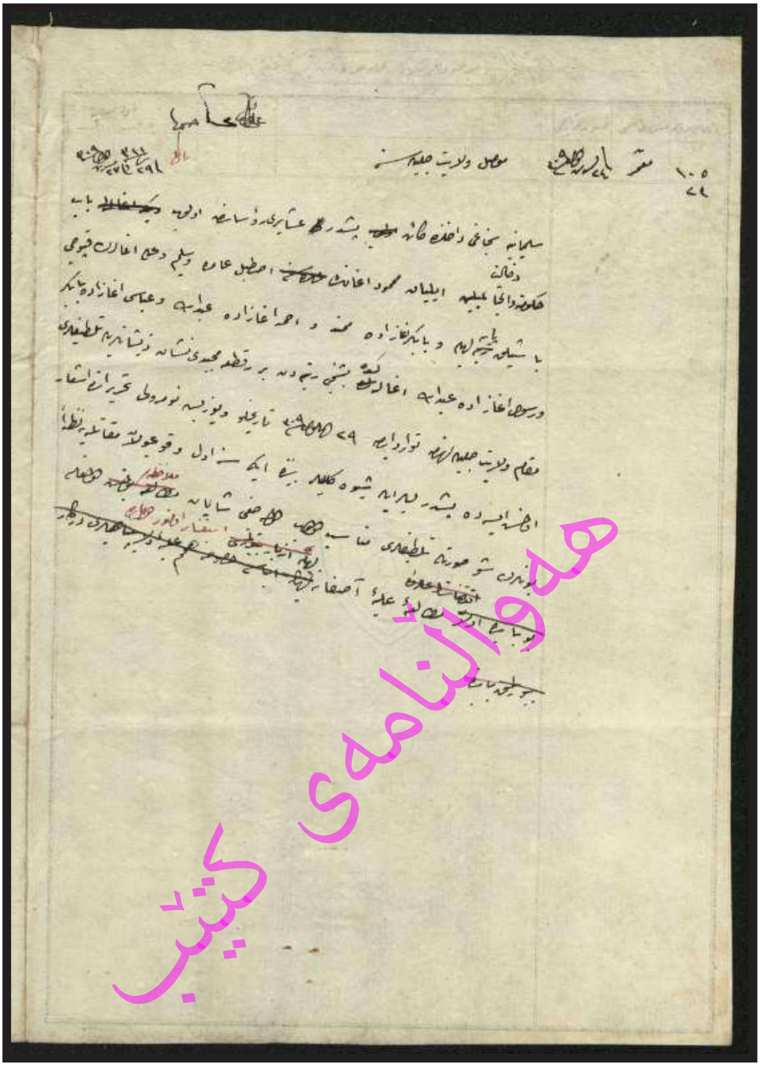

هەواڵنامەی کتێب

29 رەبیعی کۆتایی 1311	00165.00043	DH.MKT.

٢٩ رەبیعی کۆتایی ٣١١
٢٧ تشرینی یەکەم ٣٠٩
بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە
لە ناو سانجەقی سلێمانی، مەحمود ئاغا لە سەرۆکەکانی هۆزی پشدەر ملکەچی حکوومەت بووە، بۆیە بە پلەی ئیستەبڵی عامیرە و سەلیم ئاغا و عەلی ئاغاش بە پایەی قەپوچی باشی، هەروەها بابەکر ئاغا زادە مەمەند ئاغا و ئەحمەد ئاغازادە عەبدوڵلا ئاغا و عباس ئاغازادە بابەکر ئاغا و رەسوڵ ئاغازادە عەبدوڵلا ئاغا لە پلەی پێنجەم هەر یەکە بە نیشانی مەجیدی پاداشت بکرێن، بۆ ئەم مەبەستە لە پایەی ویلایەتی جەلیلە نووسراو لە مێژووی ٢٩ ئەیلوول ٣٠٩ ژمارە ١٠٥ هاتووە و ئاماژەی پێکراوە، بەڵام پێش دوو ساڵ لە نێوان پشدەریەکان و شیوەگلیەکان شەڕ روویداوە، بۆیە دەبێ تێبینی ئەوە بکرێت کە ئەمانە شایەنی ئەوەن پاداشت بکرێن یاخود نەکرێن، بۆ ئەمەش پرس بە سەروو کراوە.

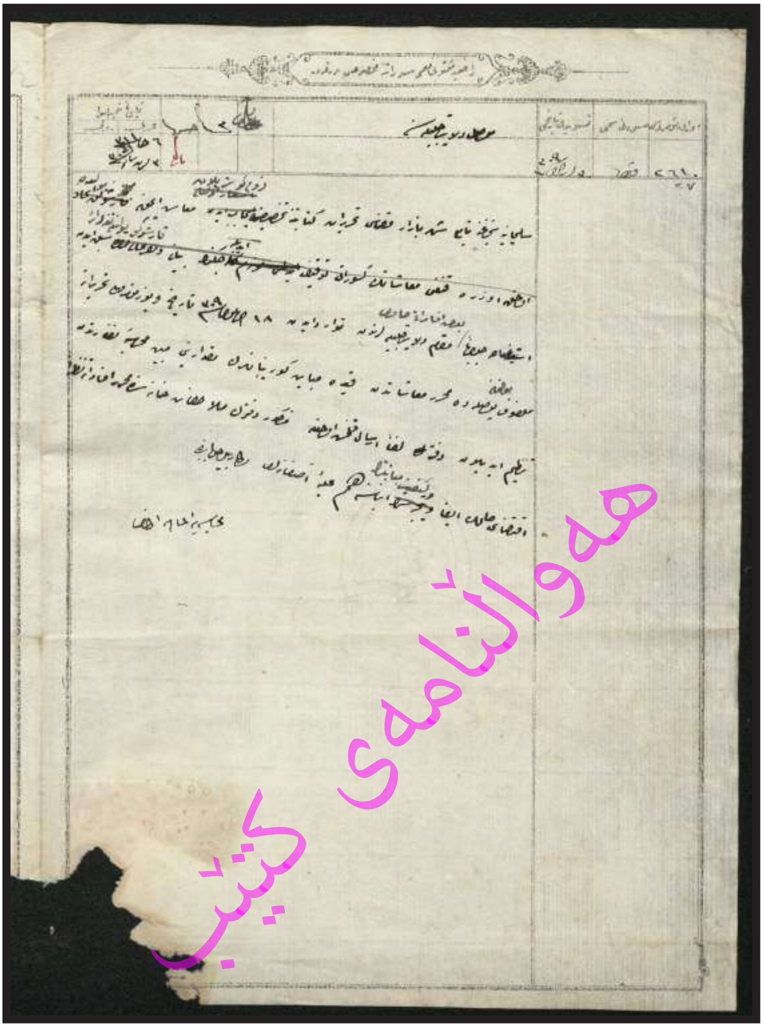
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00169.00014	6 جەمادی یەکەم 1311

٦ جەمادی یەکەم ٣١١
٣ تشرینی دووەم ٣٠٩
بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە
ئـەو مووچەیـەی کـە بە پێویسـت زانـراوە بۆ کاتیبی تۆمـاری قەزای شـەهربازاری سـانجەقی سـلێمانی دابین بکرێت، لـە خۆچێـی ناوهاتـوو شـوێنگرەوەی ئەم مووچەیـە هەیە، لە وەڵامـی ئەو نووسراوەی کە پێشـووتر نێردراوە و لەسـەر هەندێـك ووتـە، لـە پایەی ویلایەتی جەلیلە نووسراو لە مێژووی ١٨ ئەیلـوول ٣٠٩ ژمارە ١٠٠ هاتووە، کە بری مووچەکە لـە تۆمـاری مووچـەکان نووسراوەتـەوە و لـە نەزارەتـی ژمێریـاری ڕێکخـراوە و دەفتەرەکـەش نێـردراوە، بـە تێروانیـن لـە نـووسراوی خانـەی تێبینـی دەفتـەری ناوهاتـوو بەپەلـە جێبەجـێ بکرێـت، چۆنیەتـی کارەکـەش ڕابگەیەندرێـت.

ڕەوانی ژمێریاری کراوە

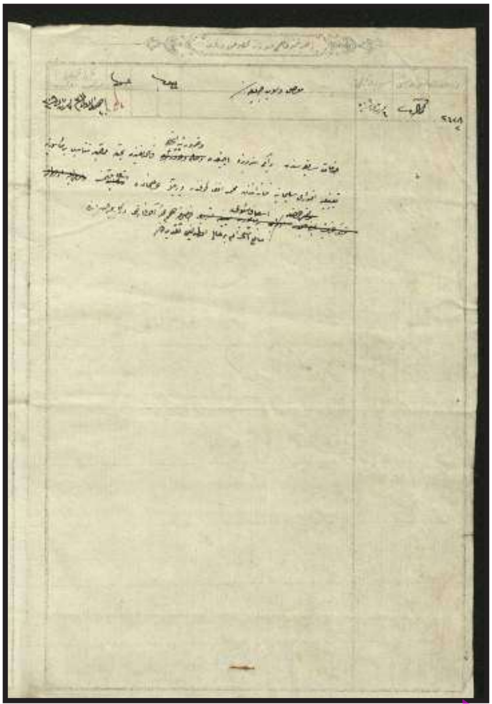
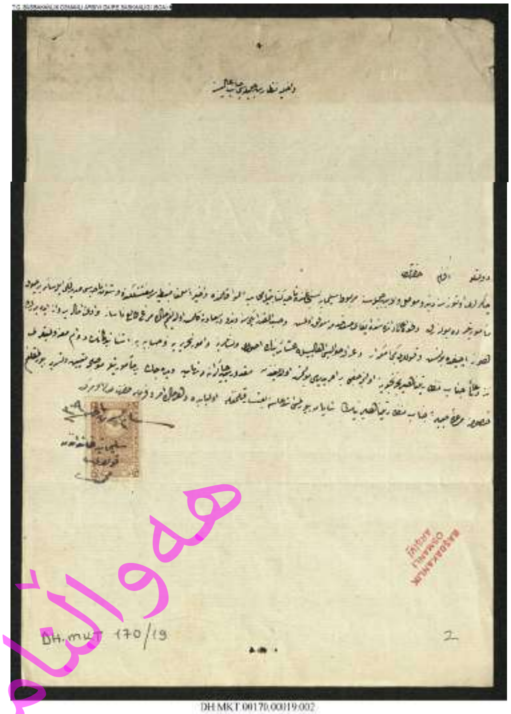

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00170.00019	10 جەمادی یەکەم 1311

- ١٠ جەمادی یەکەم ٣١١
٧ تشرینی دووەم ٣٠٩
بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە
محەمەد ئەفەندی خانەدانی سلێمانی ماوەی دوو ساڵە بێ کارە، هەروەها بژێوی کەوتۆتە تەنگانە، بۆ ئەم مەبەستە ناوبراو داواکاری بەرز کردۆتەوە، داوای کردووە، ئەرکێکی پێ بدرێت، لەبەر ئەوەی ناوبراو هیچ ڕێگریەك نییە لە بەکارهێنانەوەی، هیممەت بکرێت.

- بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی ئەفەندم
بەندەتان ماوەی ٣٠ ساڵە لە سانجەقی سلێمانی سەر بە ویلایەتی موسڵی جەلیلە وەکو کاتیبی ناحیە لەگەڵ قەڵەمی ژمێریاری لیوا دواجاریش بە سەر پشکنینی پۆلیسی پاراستنی ناوچە و بەڕێوەبەری ناحیەی شوان لە زۆر ئەرکی تر ئەرکم وەرگرتووە، لە فەرمانگەی دلخوای عالی لە ئەرکەکەم سەرکەوتوو بوومە، بە قەدەر ماوەی دوو ساڵە، هاتوومەتە دەرسەعادەت، بژێوی ژیانم خراپە و لەبەر نەگوزەراندنم، هێشتا کارم دەست نەکەوتووە، هەروەها وەکو بەندەکانی تر ئەمەکدار و لەگەڵ دانیشتوانی دەوروبەری عیراق شارەزای زمان و حاڵی هۆزەکانم، لە کاروباری نووسراو و هەژمارەکان ئاشنام، ئەم جۆرە بەندانەش لەلایەنی پەیوەندیدارانی نەزارەتی عالی دوورخستنەوەیان گونجاو نییە، بۆیە کۆتایی بەم نەهامەتیەی بەندەتان بهێنن و لە ئەرکێك دابنرێت، لە بارەی دامەزراندن و ئاسانکاری، لە داواکارکردنەکەم بوێریم کردووە کە لە موسڵ جەنابی پەیوەندیداری نەزارەت داواکاریەکەم بە شایەن بزانێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٢ تشرینی دووەم ٣٠٩
بەندە محەمەد خانەدانی سلێمانی

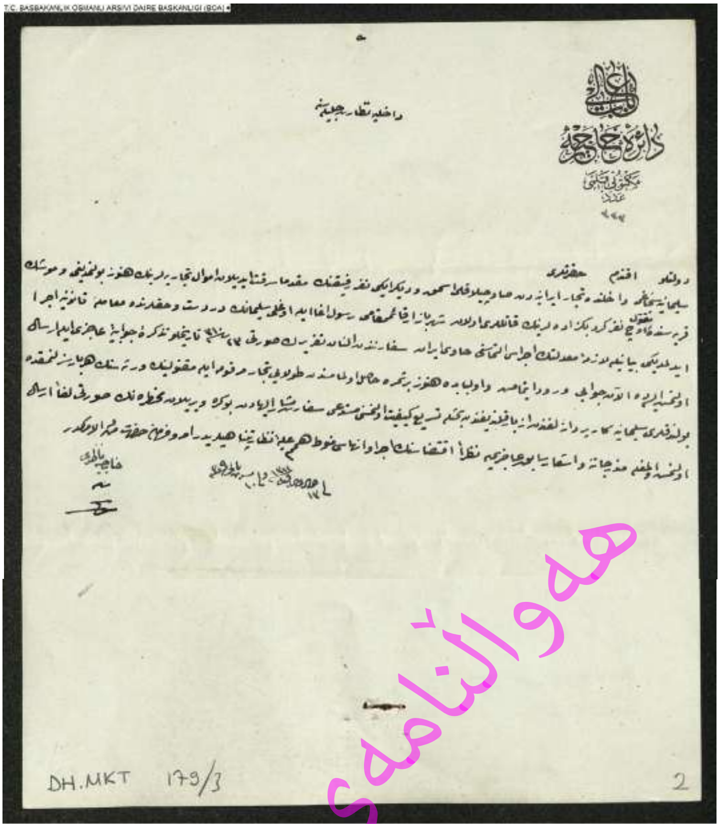

DH.MKT.00179.00003.002

هەوالنامەی کتێب

DH.MKT.	00179.00003	13 جەمادی یەکەم 1311

بابی عالی
فەرمانگەی دەرەوە
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٣٢٣
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی میری میرانی ئەفەندم

لـە بازرگانانـی ئێرانـی، ئیسـحاق سـاوچبوڵاقی و دوو هاوەڵی لە ناو سـانجەقی کەلوپەلی بازرگانیان دزراوە و هێشـتا نەدۆزراوەتـەوە، هەروەهـا لـە گونـدی موش ٣ کـوردی بەگزادە کـوژراوە، بکوژەکانیان قائیمقامی شـەهربازار رەسـول ئاغا و کورەکەی سلێمانە، بۆ دەستگیرکردنی ئەمانە و جێبەجێ کردنی مامەڵەی یاسایی لە بارەیانەوە، بەم راگەیاندنە راپۆرتـی باڵیۆزخانـەی ئێران وەرگیـراوە، وێنەکـەی لەگـەڵ نـووسراوی مێـژووی ٢٣ نیسـانی ٣١٠ نێـردراوە، بـەڵام ئـەو وەڵامـەی وەرگیـراوە هێشـتا نەنێـردراوە، لـەم بابەتەدا هێشـتا ئەنجامێـك دەسـتنەکەوتووە، بازرگانانی ناوبـراو لەگەڵ میراتگـری کـوژراوەکان هەمیشـە پەیوەنـدی دەکـەن، بـۆ ئـەوەی کارەکـە بەپەلـە جێبەجـێ بکرێت، لـە باڵیۆزخانەی نـووسراو نووسراوەتـەوە، ئەمجـارەش لـە باڵیۆزخانـەی ناوهاتـوو داواکار نـووسراوی داوە، وێنەیەکی هاوپێچ نێـردراوە، بـە تێروانیـن لـە نـووسراوەکان و ئامـاژەی پێشـوو کارەکـە جێبەجـێ بکرێـت و کۆتایـی پـێ بهێنرێـت، هیممـەت بـۆ پەیوەندیدارانـی نەزارەتـی عالیـە، لـەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات.
لە ١٣ جەمادی یەکەم ١٣١١ و لە ١٠ تشرینی دووەم ٣٠٩
نازری دەرەوە

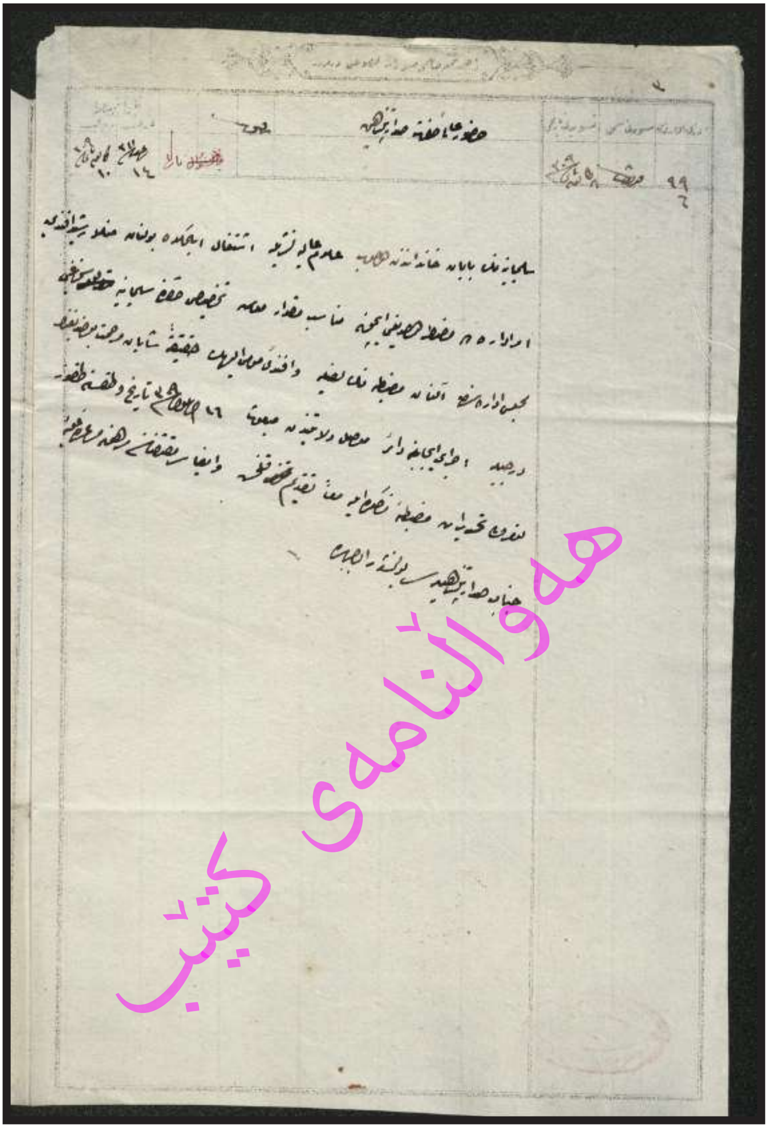
هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>DH.MKT.</td><td>00198.00017</td><td>14 ڕەجەب 1311</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٤ ڕەجەب ٣١١
١٠ کانوونی دووەم ٣٠٩
جەنابی لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لە سلێمانی، مەلا ڕەشید ئەفەندی لە خانەدانەکانی بابانە و بە بڵاوکردنەوەی زانست و زانیاری سەرقاڵە، لەبەر ئەوەی ئەمر و فەرمانی پەسەند کراوە، بڕیارنامەی ئەنجوومەنی کارگێری سانجەقی سلێمانی وەرگیراوە تاوەکو مووچەیەکی گونجاوی بۆ دابین بکرێت، بە ڕاستی شایەنی میهرەبانیە، بۆ جێبەجێ کردنی کارەکەی لە ویلایەتی موسڵ نووسراوی مێژووی ١٦ ئەیلوول ٣٠٩ ژمارە ٩٩ لەگەڵ بڕیارنامە بەیەکەوە پێشکەش کراوە، هەروەها جێبەجێ کردنیشی دەگەڕێتەوە بۆ جەنابی پەیوەندیداری سەدارەت.</td></tr>
</table>

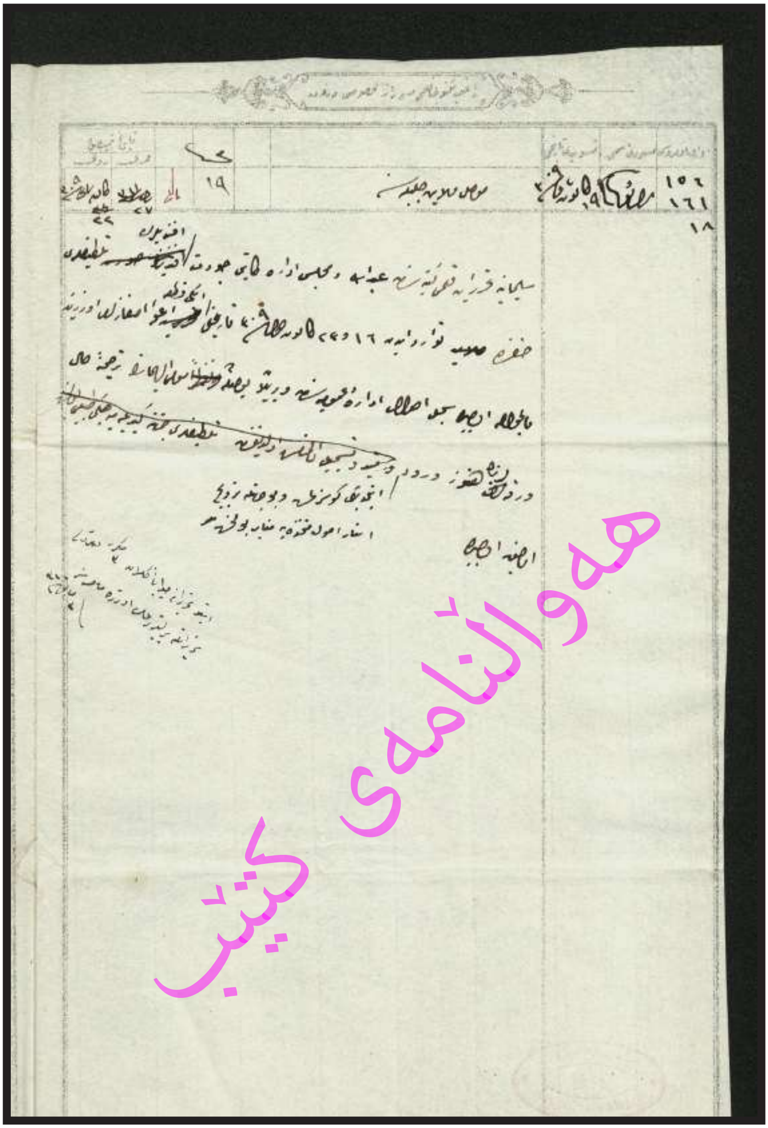
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00202.00046	27 رەجەب 1311

٢٧ رەجەب ١٣١١
٢٢ كانوونی دووەم ١٣٠٩
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

بە مەبەستی ڕێزگرتنی عەبدوڵلا ئەفەندی کاتیبی قەڵەمی تۆماری سلێمانی و جەودەت ئەفەندی کاتیبی ئەنجوومەنی کارگێری، لە مێژووی ١٦ و ٢٣ی کانوونی یەکەم ١٣٠٩ دوو پارچە نووسراوی عالی بە پۆستە حەواڵەی تۆماری زانیاری/ کارگێری گشتی کراوە، کە تێدا نیشان دراوە هێشتا کاغەزی زانیاری کەسێتی نەهاتووە، لەم بارەیەوە کارەکە جێبەجێ بکرێت.

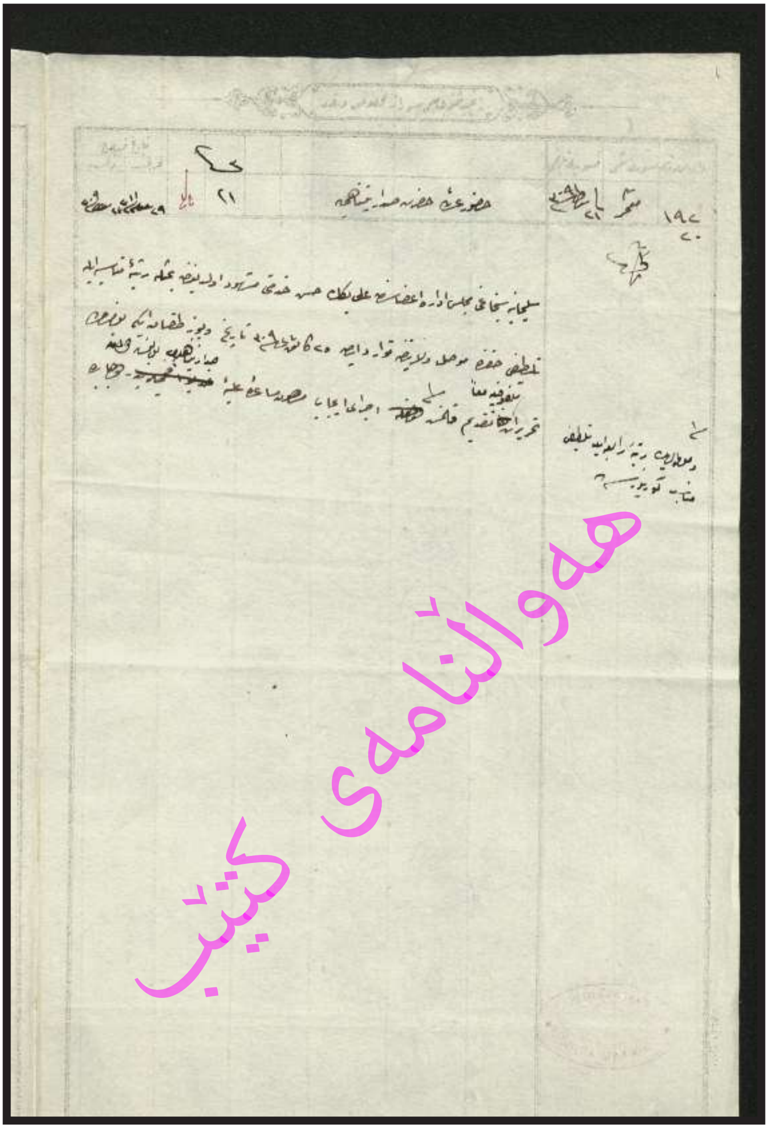
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00213.00079	29 شەعبان 1311

٢٩ شەعبان ١٣١١
٢٣ شوبات ١٣٠٩
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لەبەر ئەو خزمەتە باشەی کە عەلی بەگ ئەندامی ئەنجوومەنی کارگێری سانجەقی سلێمانی کردوویەتی، بە پلەیەکی گونجاو ڕێزی لێ بگیرێت، بۆ ئەم مەبەستە لە ویلایەتی موسڵ نووسراو لە مێژووی ٢٥ کانوونی دووەم ١٣٠٩ ژمارە ٩٢ لەگەڵ هاوپێچی تر پێشکەش کراوە، هەروەها ئەگەرچی بە گونجاو زانراوە کە ناوبراو بە پلەی چوارەم ڕێزی لێ بگیرێت، بەڵام جێبەجێ کردنی بە هاوکاری لایەنی پەیوەندیداری سەدارەتپەناهییەوە دەبێت.

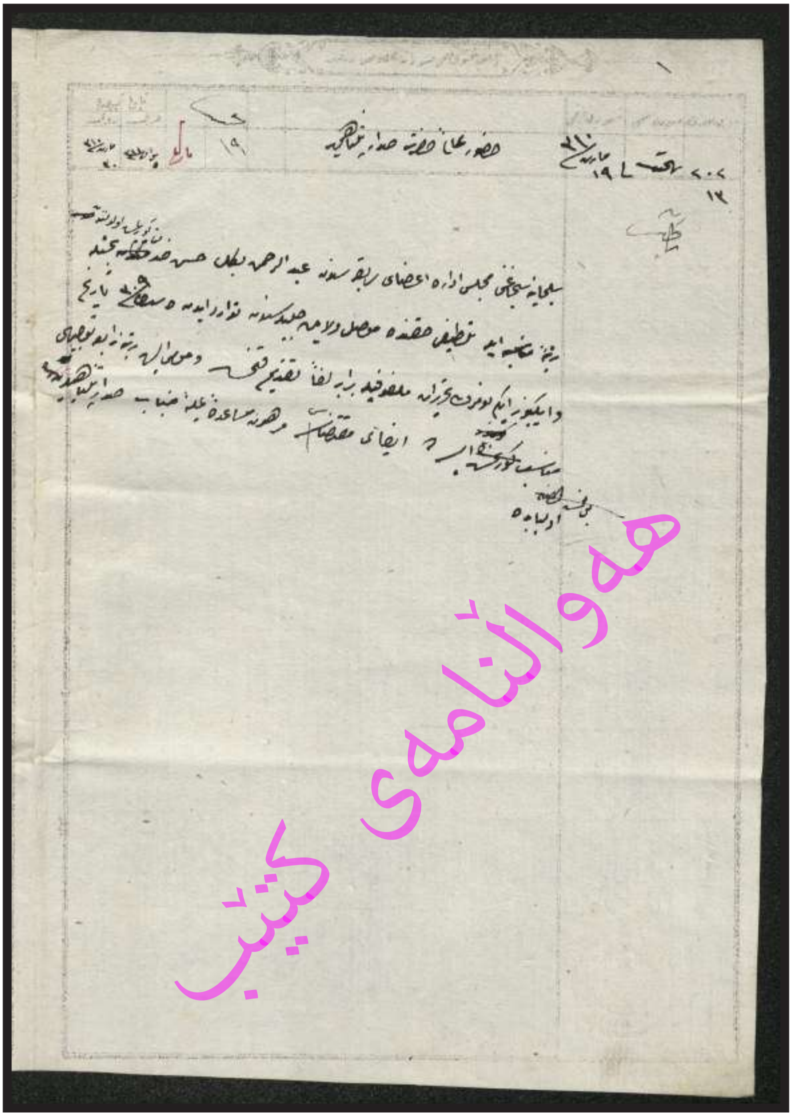

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>00223.00005</td><td>5 شەوال 1311</td></tr>
<tr><td colspan="3">٥ شەوال ١٣١١
٣٠ مارت ١٣١٠
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەتمان
عەبدولرەحمان بەگ ئەندامی ئەنجوومەنی کارگێری پێشووی سانجەقی سلێمانی، خزمەتی باشی کردووە، بۆیە بە پلەیەکی گونجاو ڕێزی لێ بگیرێت، لە ویلایەتی موسڵی جەلیلە نووسراو لە مێژووی ٥ شوبات ١٣٠٩ ژمارە ٢٠٢ لەگەڵ هاوپێچی تر پێشکەش کراوە، بە گونجاو زانراوە ناوبراو پلەی چواری پێ بدرێت، بەڵام بە هاوکاری پەیوەندیدارانی سەدارەت دەبێت.</td></tr>
</table>

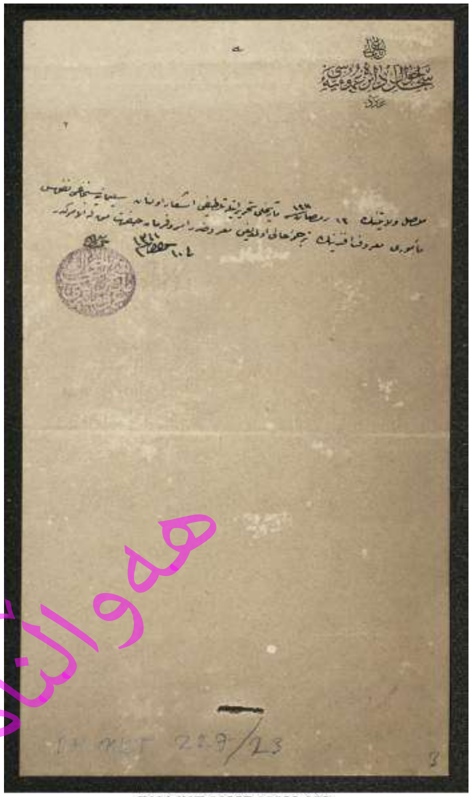

DH.MKT.00227.00023.003

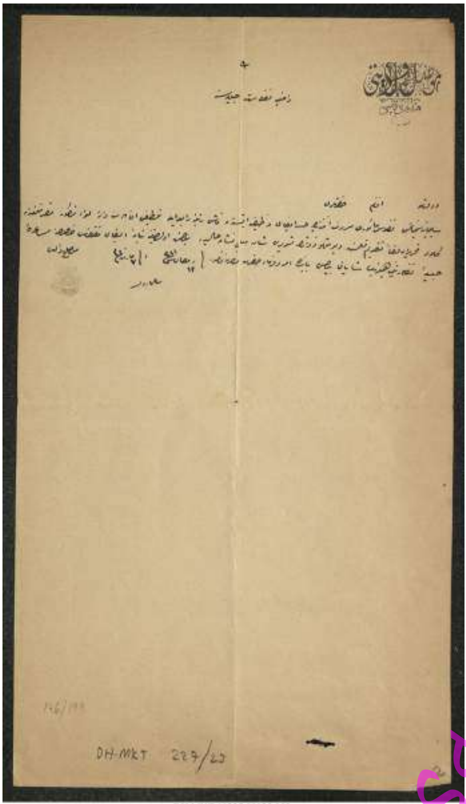

DH.MKT.00227.00023.002

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00227.00023	13 رەمەزان 1311

- ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیله
جەنابی ئەفەندم
لەبەر ئەوەی مەعروف ئەفەندی فەرمانبەری ناسنامەی سانجەقی سلێمانی خزمەتی باشی کردووە و کارەکانی بە ڕێکوپێکی بەڕێوەبردووە، قسە کراوە پلەکەی بۆ پلە چوار بەرز بکرێتەوە، لە موتەسەرفی لیوای ناوهاتوو نووسراو هاتووە و هاوپێچ پێشکەش کراوە، هەروەها ئەم جۆرە کەسانە بە نیشانی عالی ڕێزیان لێ دەگیرێت، بۆ جێبەجێ کردنی ئەم کارەش هاوکاری نەزارەتپەناهی جەلیلەی پێویستە، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٣ رەمەزان ١٣١١ و لە ٧ مارت ١٣١٠.
والی موسڵ

- بابی عالی
فەرمانگەی تۆماری ناسنامەی گشتی
لە مێژووی ١٣ رەمەزان ١٣١١ بە نووسراوی ویلایەتی موسڵ ئاماژە بە ڕێزلێنانی مەعروف ئەفەندی فەرمانبەری ناسنامەی سانجەقی سلێمانی کراوە، بەڵام زانیاری وەرگێردراوی نییە، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.

١٠ شەوال ١٣١١

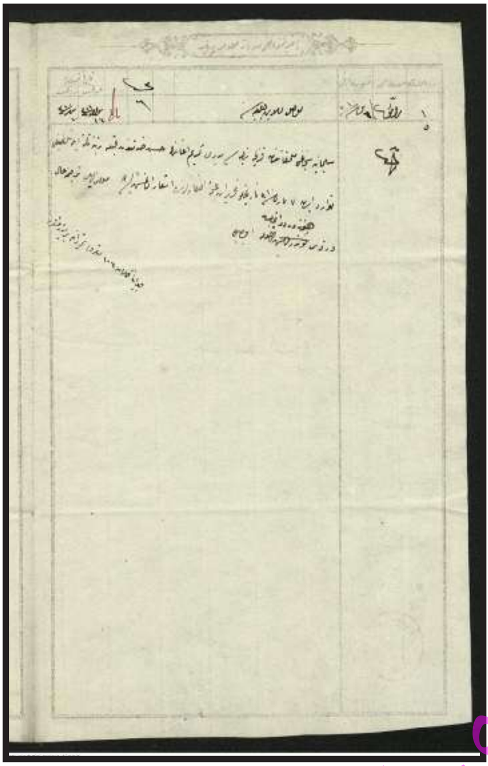

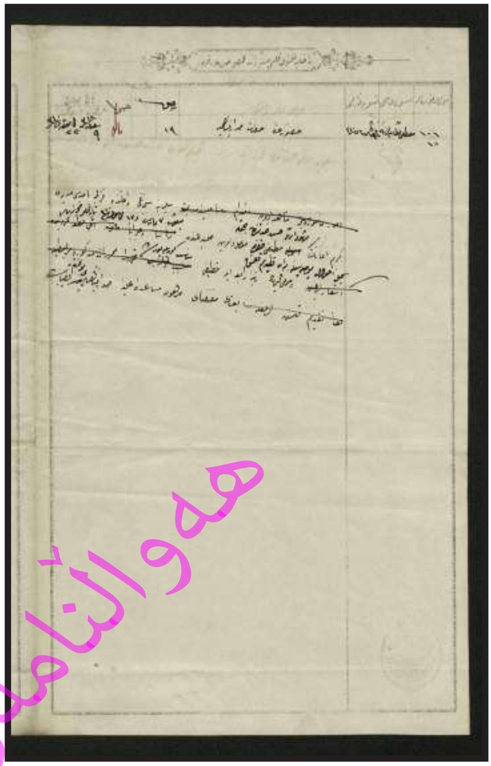

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00228.00014	16 شەوال 1311

- ١٦ شەوال ١٣١١
١٠ نیسان ١٣١٠
بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە
بەهـۆی ئـەم خزمەتـە باشـەی کـە کەریـم ئاغـا بەڕێوەبـەری ناحیـەی قزلجـە سـەر بـە سـانجەقی کردوویەتـی، بـە وەرگرتنـی پلـەی سـێیەم پاداشـت بکرێـت، لـە نـووسراوی مێـژووی ٧ مـارت ١٣١٠ ئامـاژەی پێکـراوە، بـەڵام کاغـەزی وەرگێـڕدراوی بـاری کەسـێتی ناوبـراو هێشـتا نەهاتـووە.

- ٩ شەعبان ١٣١٢
٢٣ کانوونی دووەم ١٣١٠
بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
کارە باشـەکانی کەریـم ئاغـا بەڕێوەبـەری ناحیـەی قزلجـەی سـەر بـە سـانجەقی بیـنراوە، بـۆ پاداشـت کردنـی ناوبـراو، لـە ویلایەتـی موسـڵی جەلیلـە نـووسراو لـە ٧ مـارت و ١٧ ئەیلـوول ١٣١٠ نێـردراوە، لەگـەڵ تۆمـاری کەسـێتی بەیەکـەوە پێشـکەش کـراوە، بـە گونجـاو زانـراوە ناوبـراو بـە پلـەی چـوارەم پاداشـت بکرێـت، بـەڵام جێبەجـێ کردنـی دەگەڕێتـەوە بـۆ پەیوەندیدارانـی سـەدارەت.

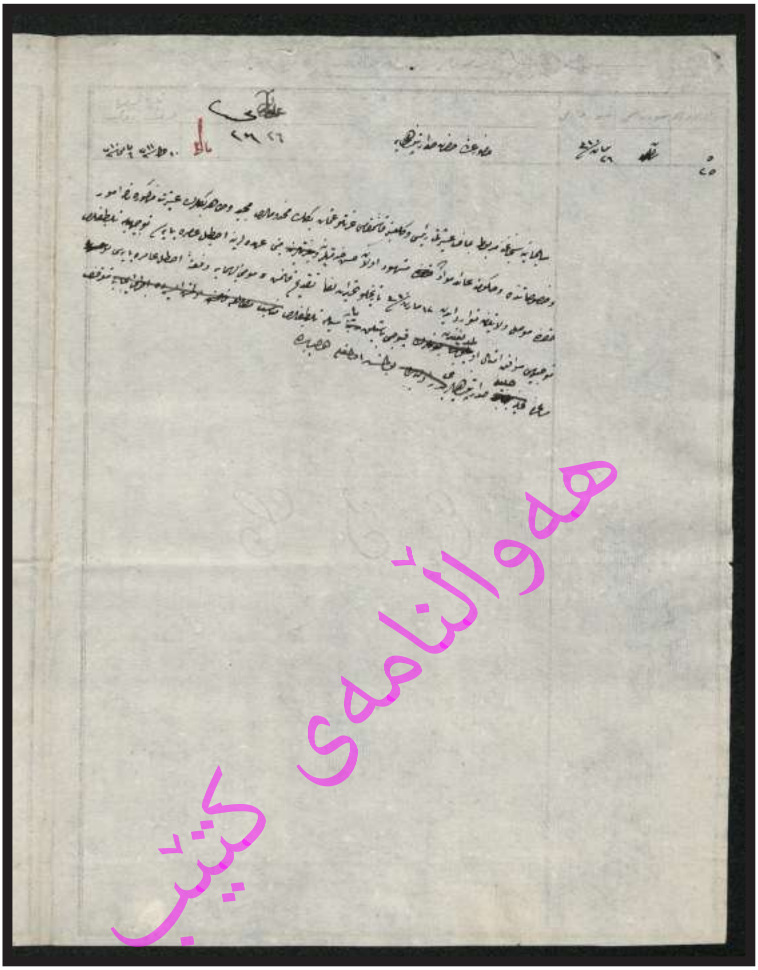

10 زیلقەعدە 1311	00236.00025	DH.MKT.

١٠ زیلقەعدە ١٣١١
٤ مایس ١٣١٠
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەتەکەمان
کوڕەکانی سەرۆکی هۆزی جاف مەجید بەگ و تاهیر بەگ لەگەڵ عوسمان بەگ قائیمقامی گولعەنبەر، کە سەر بە سانجەقی سلێمانین، لە بارەی کاروبارەکانی هۆزی ناوهاتوو و کارە تایبەتمەندییەکان و ئەو بابەتانەی پەیوەستن بە حکوومەت، کاری باش و خزمەتی باشیان ئەنجام داوە، بۆیە پایەی ئستەبڵی عامیرەیان پێ بدرێت، بۆ ئەم ڕێزگرتنە لە ویلایەتی موسڵ نووسراو لە مێژووی ١٢ مارت ١٣١٠ پێشکەش کراوە و تێدا هاتووە؛ ئەم جۆرە پایەیە نموونەیەکی گونجاو نییە، بەڵکو بە پایەی قاپوچی باشی ڕێزیان لێ بگیرێت، لەم بابەتەدا هاوکاری سەدارەتپەناهی پێویستە.

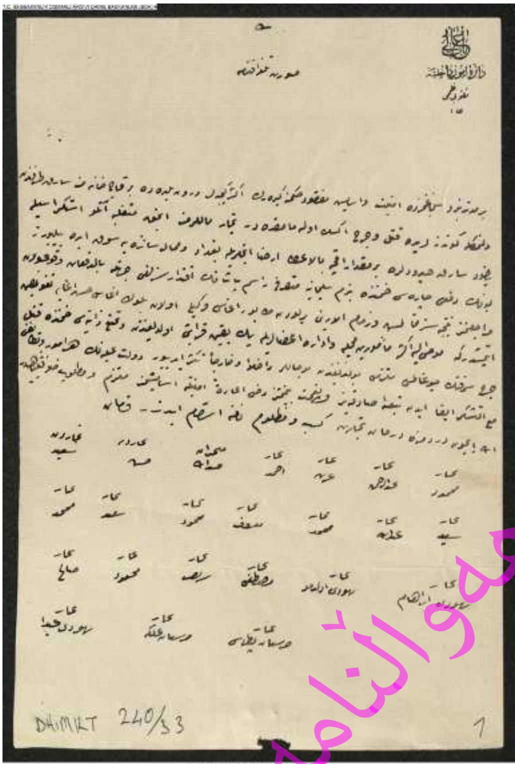

DH.MKT.00240.00033.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00240.00033	17 زیلقعده1311

بابی عالی
فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمارکردن
وێنەی تەلەگرافنامە

ماوەیەکە لە سانجەقەکەمان ئەمنیەت و ئاسایش نەماوە، زۆربەی شەوان چەند خانەیەکمان لەلایەن دزەکانەوە دزی لێ دەکرێت، بە رۆژیش کوشتن و بریندار کردن بەردەوامە، کەلوپەلی بازرگانەکانیش تەنیا بە پێشکەش کردنی چەند ئاقچەیەك، چەتەی ئەسپ سوار یاخود دزیکەری سەر سنوورەکان رازی دەکرێن ئینجا دەتوانین کەلوپەلەکانمان بنێرینە بەغداد و شوێنەکانی تر، بۆ دەرباز بوون لەم بارودۆخە، راسم پاشا موتەسەرفی سلێمانی لێهاتوو و بێ توانایە، چەند جارێك سەرداغمان کردووە، بەڵام بێ ئەنجام بووە، چونکە کاروباری ناوچەکەی داوەتە دەست ئاغای بلۆك بە ناوی حوسێن ئاغا و ناوبراو لەگەڵ زۆربەی فەرمانبەرانی ناوچەکە و ئەندامانی کارگێری نزیکایەتی و دۆستایەتی هەیە، لەبەر خەریك بوون بە خۆشی خۆی، کوشتن و بریندار بوون زیادی کردووە، ئەم کارەش لە ناوەوە و دەرەوە زیاد دەکات، بە سوپاسەوە دەوڵەتی عالیە هەموو کاروبارێکی دەوڵەت ئەنجام دەدات، جگە لەمە گەرانەوەی ئەمنیەت و ئاسایشمان دەگەڕێتەوە بۆ پەیوەندیدارانی خەلافەت، لە پێناو خوا چارەسەرێك بۆ دەردەکەمان بدۆزنەوە، بە ناوی بازرگان و زوڵملێکراوان تکا دەکەین، فەرمان.

بازرگان مەحمود، بازرگان عەبدولرەحمان، بازرگان عزەت، بازرگان ئەحمەد، بازرگان عەبدوڵلا، بازرگان حەسەن، بازرگان سەعید، بازرگان سەید، بازرگان عەبدوڵلا، بازرگان محەمەد، بازرگان مەعروف، بازرگان مەحمود، بازرگان سەعید، بازرگان محەمەد، بازرگان ئەبراهام یەهودی، بازرگان ئۆلدمۆ یەهودی، بازرگان مستەفا، بازرگان شەریف، بازرگان مەحمود، بازرگان سالح، بازرگان پاترۆس کرستیان، بازرگان کرستیان عەلکە، بازرگان عەبدا یەهودی

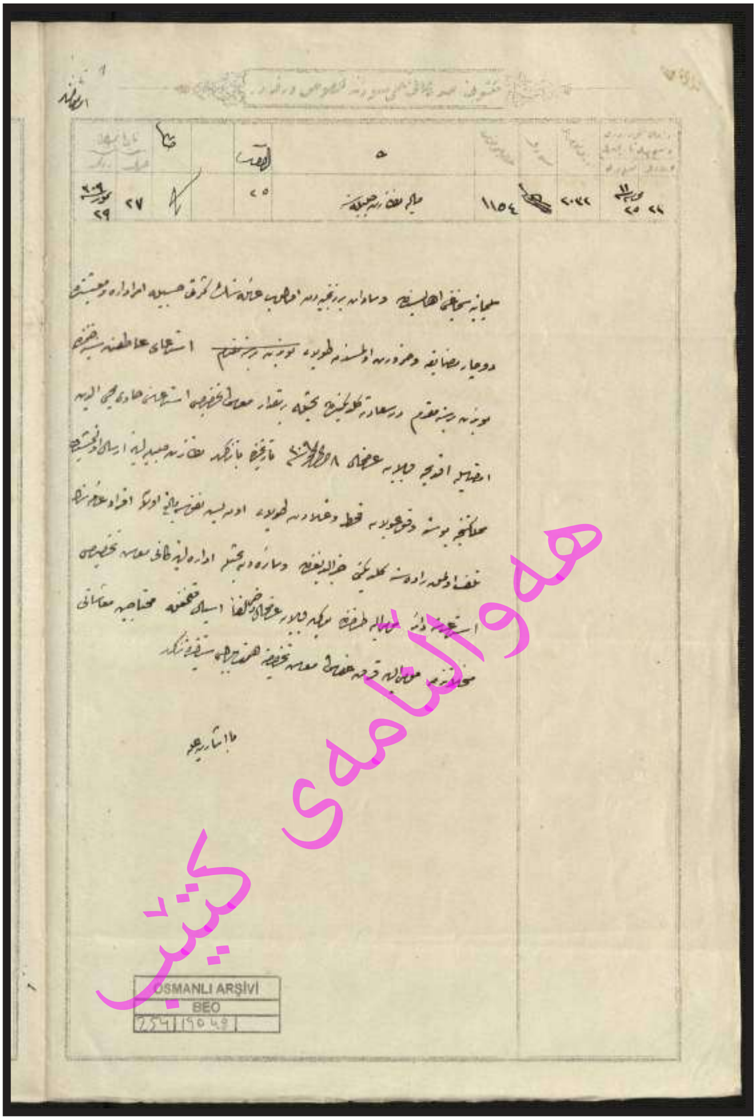

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000254.019048	25 موحەڕڕەم 1311

٢٥ موحەڕڕەم ١٣١١
٢٩ تەمموز ١٣٠٩
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
هاووڵاتــی ســانجەقی ســلێمانی و لــە ســەیدەکانی بەرزنجــی بــە نــاوی محیەددیــن، ئەندامانــی خێزانەکــەی زۆرە و لــە رووی بژێــوی ژیانــەوە تووشــی تەنگوچەڵەمــە بۆتــەوە، بــۆ داواکردنــی میهرەبانــی پاشــا ســاڵێك پێــش ئێســتا هاتۆتــە دەرســەعادەت داوای کــردووە برێــك مووچــەی بــۆ ببڕێتــەوە، لــە مێــژووی ٨ زیلحیجــە ١٣٠٩ داواکاری بــە واژووی ناوبــراو لەگــەڵ نــووسراو بــۆ نەزارەتــی جەلیلــە نێــردراوە، بــەڵام ئەمجــارە بــە ناردنــەوەی داواکاری ناوبــراو لــە مووچــەی دەســتکورتانی بــێ خــاوەن ٤٠ قــوروش ببڕێتــەوە، نــوسراو بکرێــت.

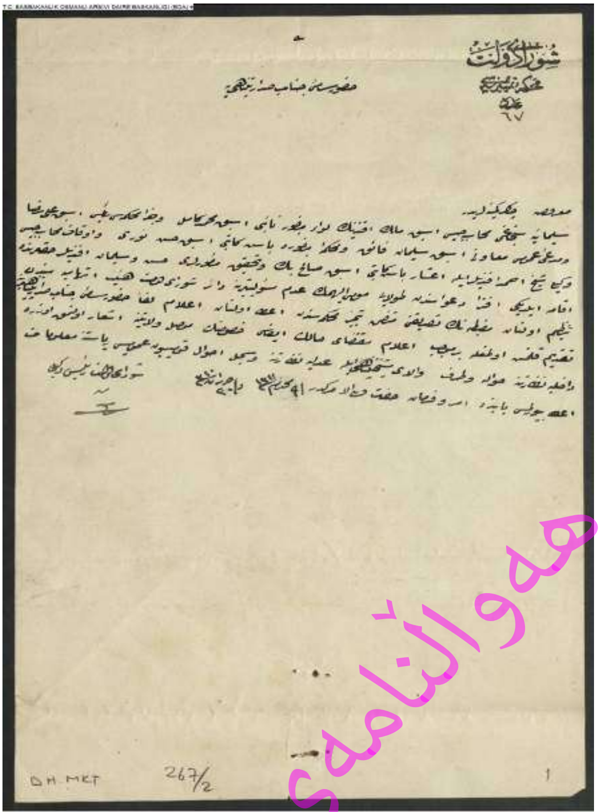

DH.MKT.00267.00002.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00267.00002	9 موحەررەم 1311

شورای دەوڵەت
دادگای بەدواداچوون
ژمارە ٦٧
جەنابی سەدری ئەعزەم لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ڕاگەیەندراوی بەندەیەکی بێ نرخە
بوختـان بـە مەلیـك ئەفەنـدی ژمێریـاری پێشـووی سـانجەقی سـلێمانی، محەمـەد کامیـل نائیبـی پێشـووی لیـوای ناوهاتـوو، عەلـی ڕزا سـەرۆکی پێشـووی دادگای سـزا، سـلێمان فائیـق یاریـدەدەری پێشـووی داواکاری گشـتی، حەسـەن نـوری بـاش کاتیبـی پێشـووی دادگای ناوهاتـوو، شـێخ ئەحمەد ئەفەنـدی بریـکاری ژمێریاری ئاوقاف، سـاڵح بـەگ بـاش کاتیبـی دە یەکـی پێشـوو لەگـەڵ حەسـەن ئەفەنـدی و سـلێمان ئەفەنـدی فەرمانبەرانـی لێکۆڵینـەوە، کـراوە، لـە سـەر داواکاری بوختانکردنەکە بڕیارنامەی پەیوەنـدی نەبوونیـان لـە دەسـتەی تاوانـی شـورای دەوڵـەت ڕێکخـراوە، بـۆ پەسـەندکردنی ئـەم بڕیارنامەیـە، نـووسراوی بـە بڕیـار لـە دادگای پێداچوونـەوە دەرچـووە، هاوپێـچ پێشکەشـی جەنابی سـەدری ئەعـزەم لـە پەیوەندیدارانـی سـەدارەت کـراوە، بـۆ جێبەجـێ کردنـی نـووسراوی بـە بڕیارەکـە ویلایەتـی موسـڵ ئـاگادار کراوەتـەوە، هەروەهـا زانیـاری حەواڵـەی نەزارەتـی ناوەخـۆ و بـۆ لایەنـی واڵای پەیوەندیدارانـی شـێخایەتی لەگـەڵ نەزارەتـی داد و سـەرۆکایەتی گشـتی قۆمیسـیۆنی تۆمـاری کەسـێتی نێـردراوە، ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەم کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ٩ موحـەررەم ١٣١١ و لـە ٣٠ حوزەیـران ٣١٠.
وەکیلی سەرۆکی شورای دەوڵەت

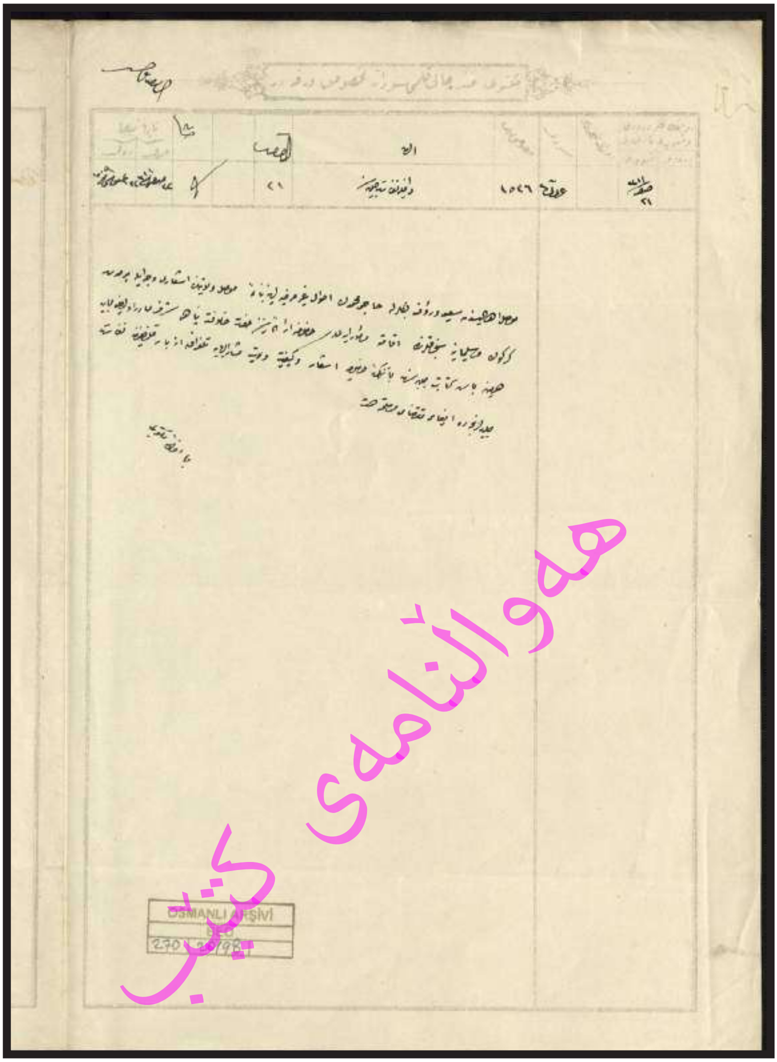

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>000270.020198</td><td>22 سەفەر 1311</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٢ سەفەر ١٣١١
٢٢ ئۆغستۆس ١٣٠٩
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
بـە ئامـاژەی ویلایەتـی موسـڵ، دانیشـتوانی موسـڵ بـە نـاوی سـەعید بـەگ و رەئـوف بـەگ لەگـەڵ حاجـی محەمەد لەسـەر کارە نەگونجاوەکانیـان، ماوەیـەك لـە سـانجەقەکانی کەرکـووك و سـلێمانی نیشـتەجێ بکرێـن و ئەرکیـان پـێ بدرێـت، بـۆ ئـەم مەبەسـتە فەرمانـی پاشـای جەنابـی خەلافەتپەناهـی دەرچـووە، بـە نـووسراوی تایبەت لـە مابەینی هومایۆنـی بـاش کیتابەتـی جەلیلـە ئامـاژەی پێکـراوە، بـە تەلەگرافیـش نـووسراو بـۆ ویلایەتـی ناوهاتـوو رۆیشـتووە، کـە چـۆن کارەکـە جێبەجـێ بکرێـت، بۆیـە لـە نەزارەتـی جەلیلـەش هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی.</td></tr>
</table>

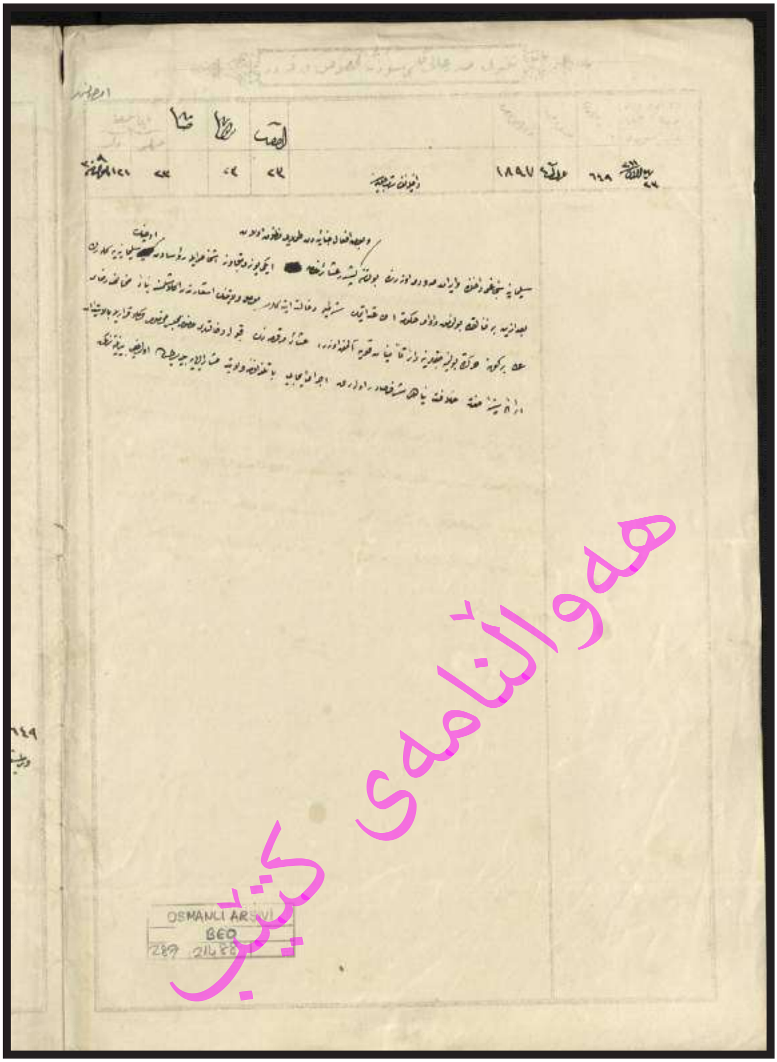
OSMANLI ARŞIVI
BEO

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000287.021488	23 ڕەبیعی یەکەم 1311

٢٣ ڕەبیعی یەکەم ١٣١١
٢١ ئەیلوول ١٣٠٩
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە

هـۆزی پشـدەر کـە لـە نـاو سـانجەقی سـلێمانی و سـنووری ئێـران بوونیـان هەیـە، هەندێـك كاروچالاكـی بـەد و تاوانیان ئەنجام داوە، پاشان زیاتر لـە ٢٠٠ کـەس لەگـەڵ سێ لـە سـەرۆکەکانیان هاتوونەتـە سـلێمانی، بەڵێنیـان داوە زیـان و هیلاکـی دروسـت نەکـەن و ملکەچـی فەرمانەکانـی حکوومـەت بـن، ، بۆیـە لـە ئاماژەکانـی ویلایەتـی موسـڵ دەرکەوتـووە، بـە مەرجـی سـەرپێچی نەکـردن و ئەنجـام نەدانـی کاروچالاکـی پارانەوەیـان قەبـوڵ دەکرێـت، بـە بڕیـاری ئەنجوومەنـی تایبەتـی بریـکارەکان، جەنابـی خەلافەتپەناهـی فەرمانـی پاشـای دەرکـردووە و بـە تەلەگـراف جێبەجـێ کردنـی بـە ویلایەتـی ناوهاتـوو ڕاگەیەنـدراوە، بـە ڕاگەیاندنـی نـووسراو بکرێـت.

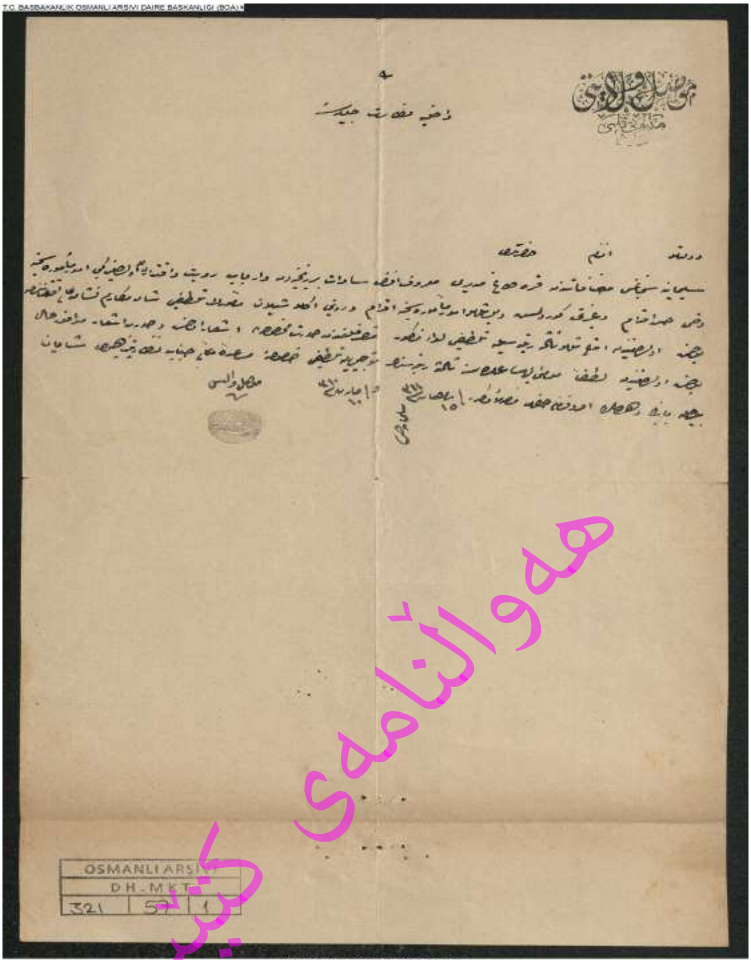

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.00321.00057.001

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>00321.00057</td><td>15 ڕەمەزان 1311</td></tr>
<tr><td colspan="3">ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
مەعـروف ئەفەنـدی بەڕێوەبـەری قەرەداغـی سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی، یەکێکـە لـە سـەیدەکانی بەرزنجـی و لێهاتـوو و بـە توانایـە، لـە ئەرکەکەیـدا کاروبـاری دەوڵـەت بـە ڕێکوپێکـی بەڕێـوە دەبـات و هـەوڵ و کۆششـی دیارە، دەرکەوتـووە ئـەو فەرمانبـەرەی لـە ئەرکەکەیـدا کاروبـاری بیبزانێـت، بـە نیشـانی عالـی شـایەنی ڕێزگرتنـە، بۆیـە لـە وێنـەی تایبەتـی موتەسـەرفیەتی لیـوای ناوهاتـوو ئامـاژەی پێکـراوە و بـە پلـەی سـێیەم ڕێـزی لێگیـراوە، هەروەهـا وێنـەی ئامـاژە پێکردنەکـە گونجـاوە، ناوبـراو بـە پێشـکەش کردنـی پلـەی سـێیەم بـە هـاوکاری جەنابـی پەیوەندیـداری نـەزارەت دەبێـت، لـەم بابەتـەدا لـە هـەر حاڵەتێکـدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ١٥ ڕەمـەزان ٣١١ و لـە ١٠ مـارت ٣١٠.
مۆری والی موسڵ سەید ئەحمەد عەزیز</td></tr>
</table>

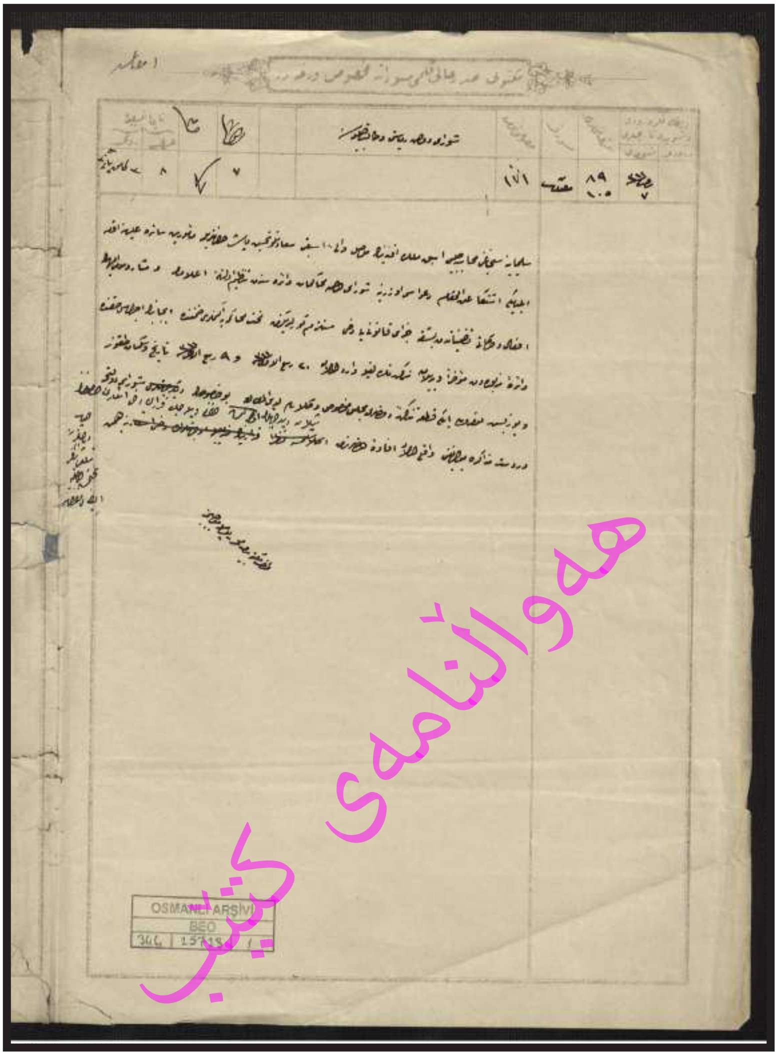

هەواڵنامەی کتێب

7 رەجەب 1311	000344.025728	**BEO.**

٧ رەجەب ١٣١١
بۆ سەرۆکایەتی شورای دەوڵەتی جەلیلەی بە وەکالەت
لەسەر ئەو داوایانەی کە لەلایەن فەرمانبەرانەوە لەسەر مەلیك ئەفەندی ژمێریاری پێشووی سانجەقی سلێمانی لەگەڵ جەنابی تەحسین پاشا والی پێشوو تۆمارکراوە، لە فەرمانگەی دادگاکانی شورای دەوڵەت بە نووسراو چۆنیەتی سزادانەکەیان رێکخراوە، بەڵام بەهۆی کاروکردەوەی ناوبراوان بە پێویست زانراوە بە سزای تری یاسایی سزا بدرێن، لەسەر جێبەجێ کردنی دادگایی کردنیان لە فەرمانگەی ناوهاتوو نووسراوی ٢٠ رەبیعی یەکەم ١٣١١ و ٩ رەبیعی کۆتایی ١٣١١ ژمارە ٨٩ و ١٠٥ هاتووە، هەردوو نووسراو لە ئەنجوومەنی تایبەتی وەکیلەکان خوێندنەوەی بۆ کراوە، لە شورای دەوڵەتیش فەرمانی دەستگیرکردنیان بۆ دەرچووە، بە ووتەکان دەردەکەوێت ئەو بڕیارەی لەسەریان جێبەجێ دەکرێت، سەرووی لێ ئاگادارکراوەتەوە.

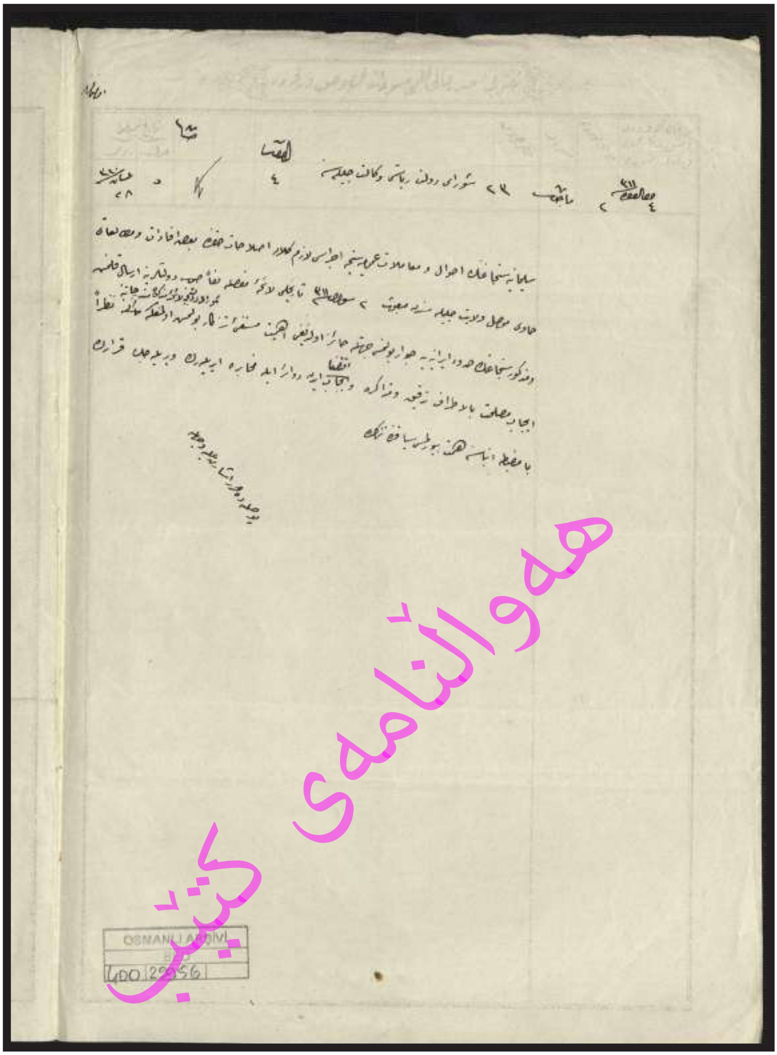

هەواڵنامەی کتێب

4 زیلقەعدە 1311	000400.029956	BEO.

٤ زیلقەعدە ١٣١١
٢٨ نیسان ١٣١٠
بۆ سەرۆکایەتی شورای دەوڵەتی جەلیلەی بە وەکالەت
بـۆ ئـەو چاکسـازیانەی کـە پێویسـتە لـە بارودۆخـی سـانجەقی سـلێمانی بکرێـت، لیسـتی تـەواوی هەندێـك ووتـە و تێبینـی لـە ویلایەتـی موسـڵ بـە مێـژووی ٢ شـەوال ١٣١١ بـۆ دەوڵـەت نێـردراوە، لەبـەر ئـەوەی سـانجەقی ناوهاتـووش لەگـەڵ ئێـران هاوسـنوورە و دراوسـێیە، گرنگیەکـی تایبەتـی هەیـە، بـە تێروانیـن لـەو لیسـتەی کـە نـاوی هاتـووە لـە شـورای دەوڵـەت سـەیر کـراوە، بـە ووردبینـی کـردن و گفتوگـۆ کـردن جێبەجـێ دەکرێـت، ئـەو بڕیـارەی لەسـەری دەدرێـت، بـە بڕیارنامـە هیممـەت بکرێـت لـە ڕاگەیاندنـی.

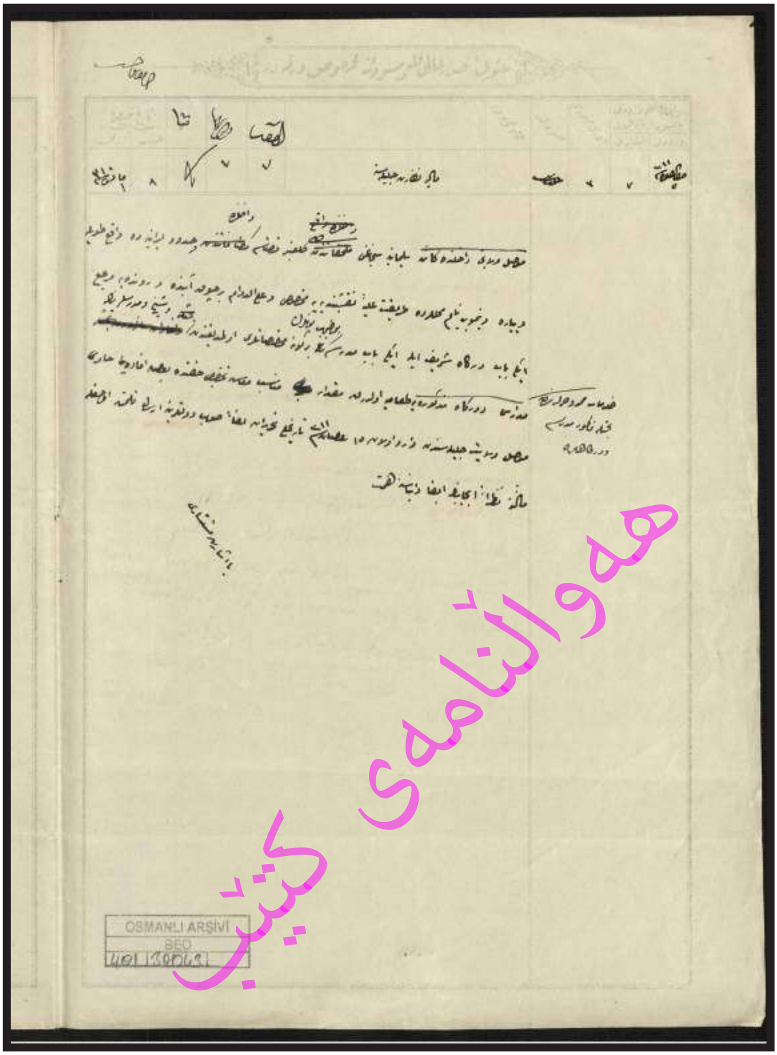

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>000401.030043</td><td>5 زیلقەعدە 1311</td></tr>
<tr><td colspan="3">٥ زیلقەعدە ١٣١١
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
لـە قـەزای گولعەنبـەری سـانجەقی سـلێمانی و ناوچەکانـی سـەر سـنووری ئێـران بـە نـاوی تەوێڵـە و بەیـارە و پێنچویـن خۆیـان تەرخـان کـردووە بـۆ تەریقەتی نەقشـبەندی هەروەها بـەردەوام شـوێنی چەندین تەریقـەت بووە، تەکیەکـی دوو دەرگایـی لەگـەڵ مەدرەسـەیەکی دوو دەرگایـی هەیـە، بـۆ یـەك رۆژیـش بێـت ئەمانـە دەرماڵەیـان نەبـووە، شـێخ و مودەریسـەکانیان بەهۆی خزمەتە شایسـتەکانیان، وەکـو خۆراکی تەکیە و مەدرەسـەکە مووچەیەکی گونجـاو دابیـن بکرێـت، بـۆ ئـەم مەبەسـتەش لـە ویلایەتی موسـڵی جەلیلە نـووسراو لـە مێـژووی ١٥ رەمـەزان ١٣١١ هاتـووە، بـۆ دەوڵـەت نێـردراوە، بـە تێروانیـن لـە بابەتەکـە جێبەجـێ بکرێـت و هیممـەت بکرێـت لـە راگەیاندنـی.</td></tr>
</table>

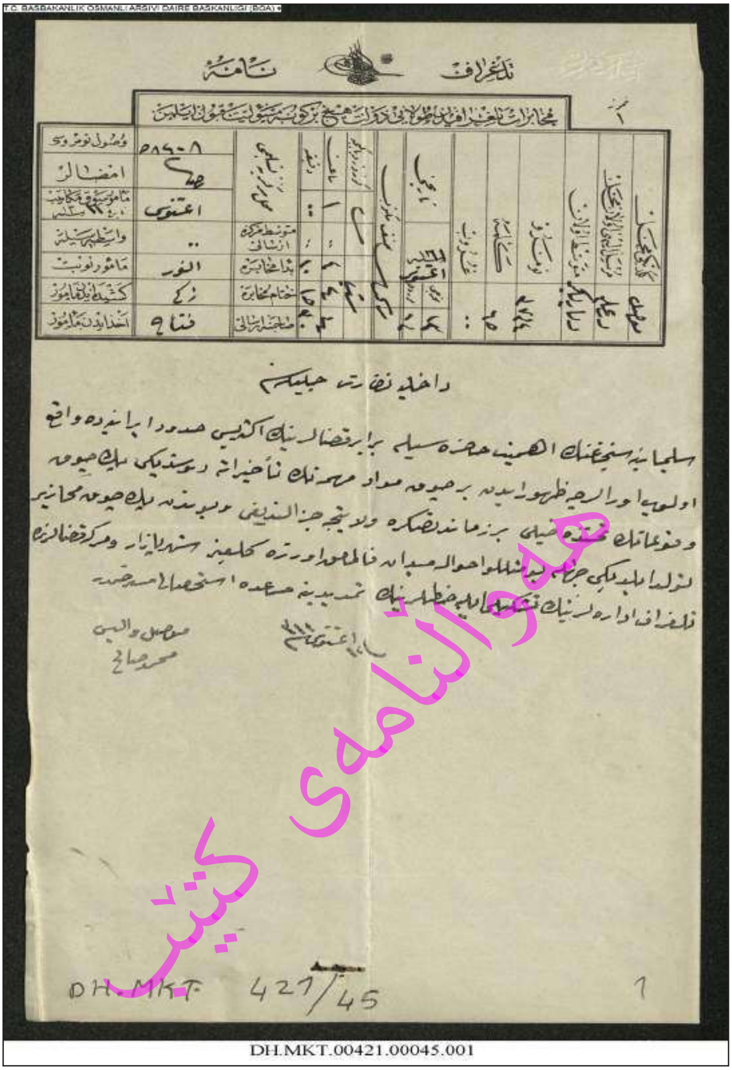
T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)
تلغراف نامه
داخلیه نظارت جلیله سنه
DH.MKT. 427/45
DH.MKT.00421.00045.001

3 رەبیعی یەکەم 1313	00421.00045	DH.MKT.

تەلەگرافنامە
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لەبەر گرنگی ستراتیژی سانجەقی سلێمانی هەروەها لەبەر ئەوەی زۆربەی قەزایەکانی کەوتۆتە سەر سنووری ئێران، لەم ناوچەیە رووداوی زۆر گرنگ روو دەدات، هەواڵی ئەم بابەتانەش درەنگ دەگاتە شوێنی مەبەست، بەهۆی ئەم رووداوانەوە ویلایەت باجەکەی وەرگرتووە، لە ئەنجام کێشە و شتی مەترسیدارتر روو دەدات، بۆ ئەوەی رێگە نەدرێت ئەم جۆرە بارودۆخانە سەرهەڵبدات، بەرێوەبردنی کارگێری تەلەگرافی قەزایەکانی گولعەنبەر و شەهربازار و مەرگە دابمەزرێت، لەگەڵ ئەمەش هێڵەکان درێژ بکرێنەوە، تکایە پێویستمان بە هاوکاریتانە.
لە ١٢ ئۆغستۆس ٣١١
محەمەد ساڵح والی موسڵ

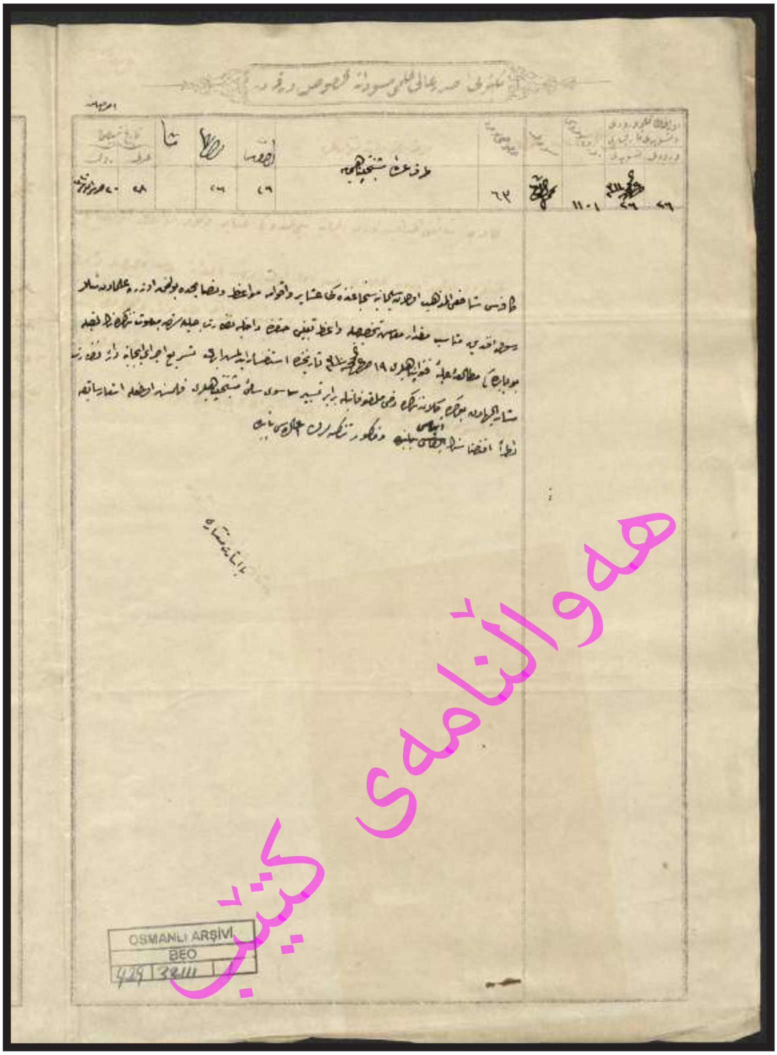

هەواڵنامەی کتێب

1311 زیلحیجە 26	000429.032111	BEO.

٢٦ زیلحیجە ١٣١١

بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی شێخایەتی

گشت نەتەوە و هۆزەکانی سانجەقی سلێمانی لەسەر مەزهەبی شافعین، هەروەها رەسول ئەفەندی یەکێکە لەو زانایانەی پیشەی ووتارخوێن و خەریکی ئامۆژگاری کردنە، بۆیە برێکی گونجاو مووچەی بۆ برێتەوە، لە بارەی دامەزراندنی ووتارخوێنیش نوسراو لە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە نێردراوە، لە لایەن پەیوەندیدارانی فەتواش خوێندنەوەی بۆ کراوە و لە مێژووی ١٩ زیلحیجە ١٣١٠ پرسیاری لەسەر کراوە، بۆ ئەوەی بەپەلە کارەکە ئەنجام بدرێت، ئەمجارە لە نەزارەتی ناوهاتوو نووسراو هاتووە، لەگەڵ هاوپێچەکانی بۆ پەیوەندیدارانی شێخایەتی نێردراوە، بە تێروانین لە ئاماژەی پێشوو جێبەجێ کردنەکەی رابگەیەندرێت و نووسراوی ناوهاتوو بنێردرێتەوە.

بە ئاماژەی راوێژکار

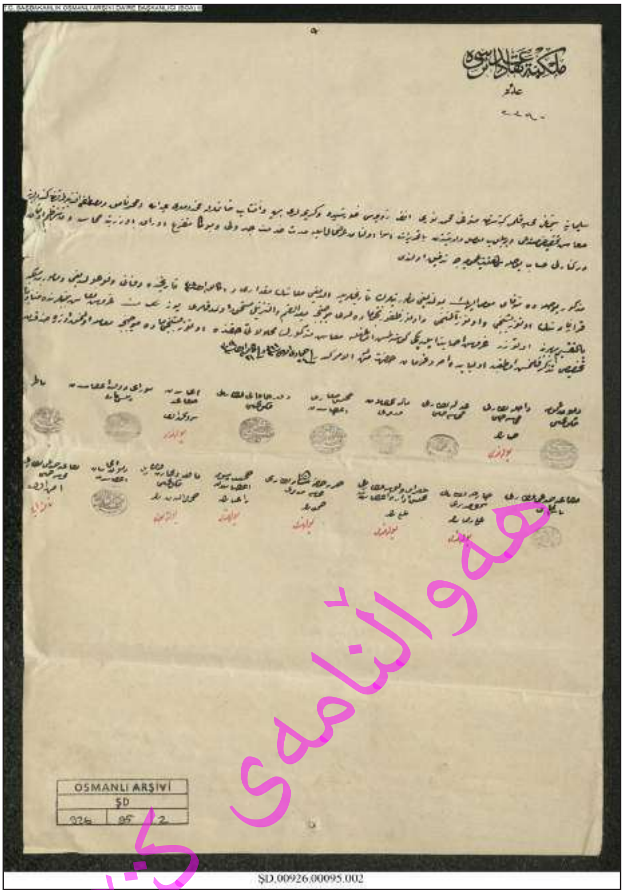
OSMANLI ARŞİVİ
ŞD
926 95 2
ŞD.00926.00095.002

ŞD.	00926.00095	24 جەمادی کۆتایی 1311

فەرمانگەی خانەنشینی مولکیە
ژمارە ٢٣٩٠
لەلایەن خورشیدە خان خێزانی کۆچکردوو محەمەد نوری ئەفەندی کاتیبی قەڵەمی ژمێریاری سانجەقی سلێمانی لەگەڵ کچەکانی بەهیە خان و ئافتاب خان و کوڕەکانی عەبدوڵڵا ئەفەندی و محەمەد نامق ئەفەندی و مستەفا ئەفەندی داواکاریان پێشکەش کردووە بۆ ئەوەی مووچەیان بۆ ببڕێتەوە، داواکاری ناوهاتوو لە ویلایەتی موسڵ نووسراوی بۆ کراوە، لەگەڵ داواکاریەکە خشتەی ماوەی ئەرکەکەی و کاغەزی جۆراوجۆری پەیوەست بەم بابەتە نێردراوە، لە ژمێریاری پەراوێزی بۆ نووسراوەتەوە و لە دەستەی گشتی پۆستەی هەژمار ووردبینی بۆ کرا.

لە پۆستەی باسکراو مێژووی ئەو ئەرکانەی کە ناوبراوی کۆچکردوو وەریگرتووە لەگەڵ بری ئەو مووچانەی کە وەریگرتووە تا ١ کانوونی یەکەم ١٣٠٨، بە بڕیارنامەی فەرمانبەرانی مولکیە، ماددەی ٣٥ و ٣٦ و ٣٩ دوای زیادکردن و کەم کردنەوە ئەوەی شایەنی ناوبراوانە ١٨٠ قوروشە، ئەم مووچەیەش لە نێوانیان دابەش دەکرێت، کە هەر یەکەیان ٣٠ قوروشیان بەردەکەوێت، مامەڵەی مووچەی ناوهاتوو بە ماددەی ٣٥ جێبەجێ دەکرێت، بۆ ئەوەی لە سندوق دابین بکرێت نووسراوی بۆ کراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٤ جەمادی کۆتایی ١٣١١ و لە ٢١ کانوونی یەکەم ١٣٠٩.

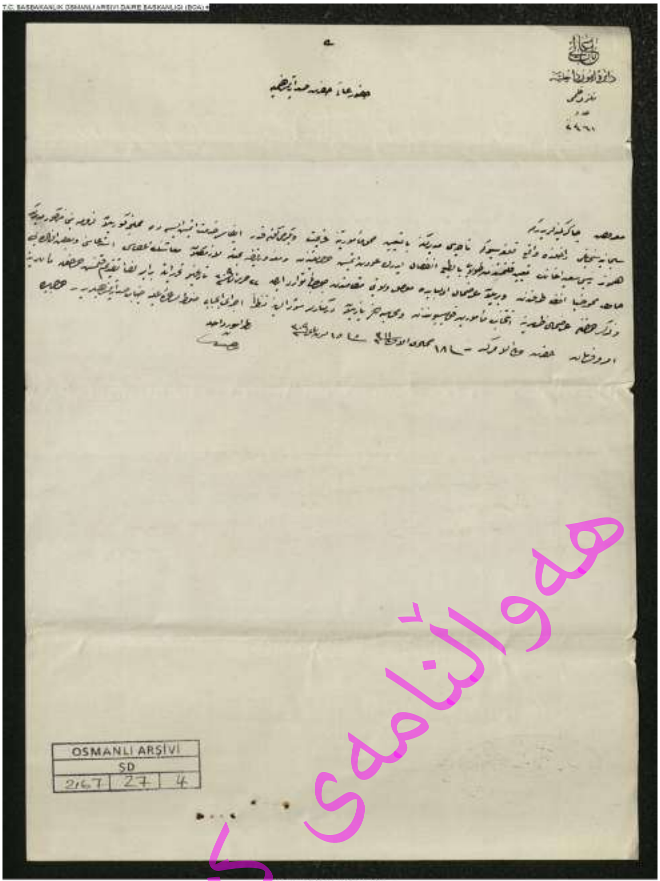

ŞD.02167.00027.004

هەواڵنامەی کتێب

ŞD.	02167.00027	18 جمادی یەکەم 1311

بابی عالی
فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٢٤٦١
بۆ جەنابی لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە
لە ناو سانجەقی سلێمانی، لە بەڕێوەبەرایەتی ناحیەی قەلعەسیوکە دامەزراوە و چۆتە شوێنی کارەکەی، بۆ ماوەی ٢٠ رۆژیش لە ئەرکەکەی دەست بە کاربووە، بەڵام لە خۆچێی ئاوا بە پێویست زانراوە بۆ بەڕێوەبەرایەتی ناوهاتوو سەعید ئەفەندی سەرۆکی هەمەوەند دابمەزرێت، بۆیە لە ئەرکەکەی جیابۆتەوە و گەڕاوەتەوە، لەبەر ئەوەی زوڵمی لێکراوە، محەمەد زیا (محمد ضیا) داوای بەرز کردۆتەوە و داوای مووچەی کردووە، لە پایەی ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٢٢ حوزەیران ٣٠٩ نووسراوەکان و داواکاریەکە پێشکەش کراوە، لەسەر بابەتەکە و داواکاری باسکراودا بە تێروانین لەو پەراوێزەی کە لە قۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران و ژمێریاری نوسراوەتەوە، جێبەجێ کردنی بە هاوکاری پەیوەندیدارانی سەدارەت دەبێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٨ جەمادی یەکەم ٣١١ و لە ١٥ تشرینی دووەم ٣٠٩.
نازری کاروباری ناوەخۆ

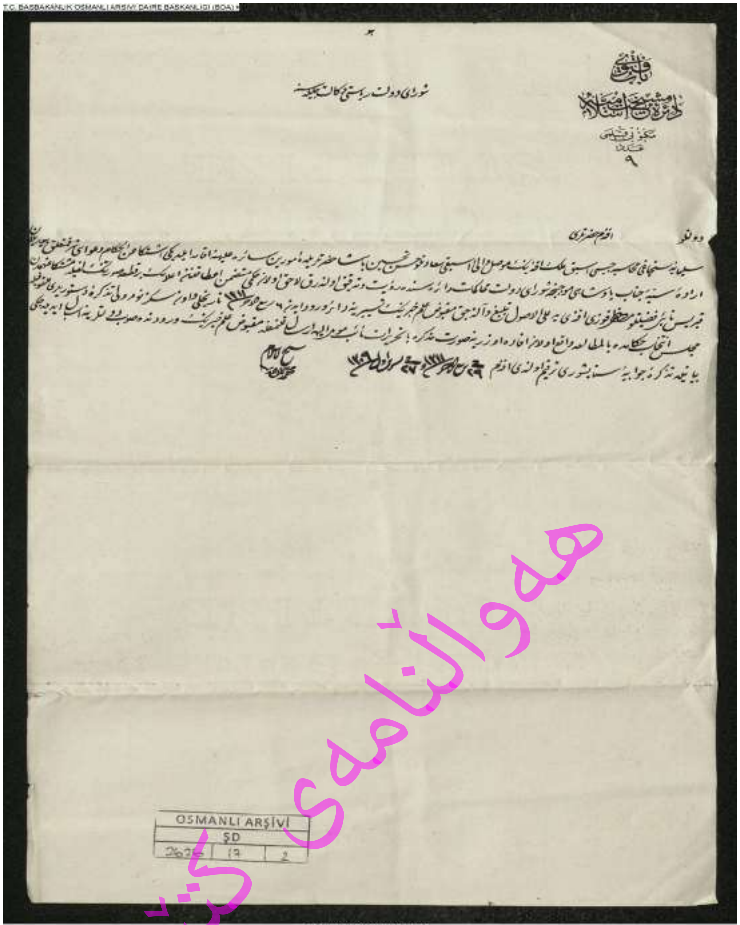

ŞD.02626.00017.002

ŞD.	02626.00017	29 رەبیعی کۆتایی 1311

بابی فەتوا
فەرمانگەی شێخایەتی ئیسلامیە
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٩
بۆ سەرۆکایەتی شورای دەوڵەتی جەلیلەی بە وەکالەت
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
لەلایەن زۆربەی فەرمانبەران دژی مەلیك ئەفەندی ژمێریاری پێشووی سانجەقی سلێمانی لەگەڵ جەنابی حەسەن تەحسین پاشا والی پێشووی ویلایەتی موسڵ سکاڵا تۆمارکراوە، ئەم داوایە بە فەرمانی پاشای جەنابی پاشا لە فەرمانگەی دادگاکانی شورای دەوڵەت بینراوە و ووردبینی بۆ کراوە، وێنەیەکی نووسراوی بە بڕیارەکە دراوەتە فەوزی ئەفەندی نائیب، بە هەواڵ و زانیاری دەستگیرکردنی لە مێژووی ٦ رەبیعی کۆتایی ١٣١١ ژمارە ١٨ هاتووە لەگەڵ نووسراوی دەستووریەکان لە ئەنجوومەنی هەڵبژاردن خوێندنەوەی بۆ کراوە، نووسراو بۆ نائیبی ناوبراو نێردراوە، بە هاتنی هەواڵ و زانیاری دەستگیرکردنیان بۆ سەروو دەنێردرێت، بە راگەیاندنی وەڵام نووسرایەوە ئەفەندم، لە ٢٩ رەبیعی کۆتایی ١٣١١ و لە ٢٧ تشرینی یەکەم ١٣٠٩.
محەمەد جەمالەددین شێخی ئیسلام

هەواڵنامەی پێڤ

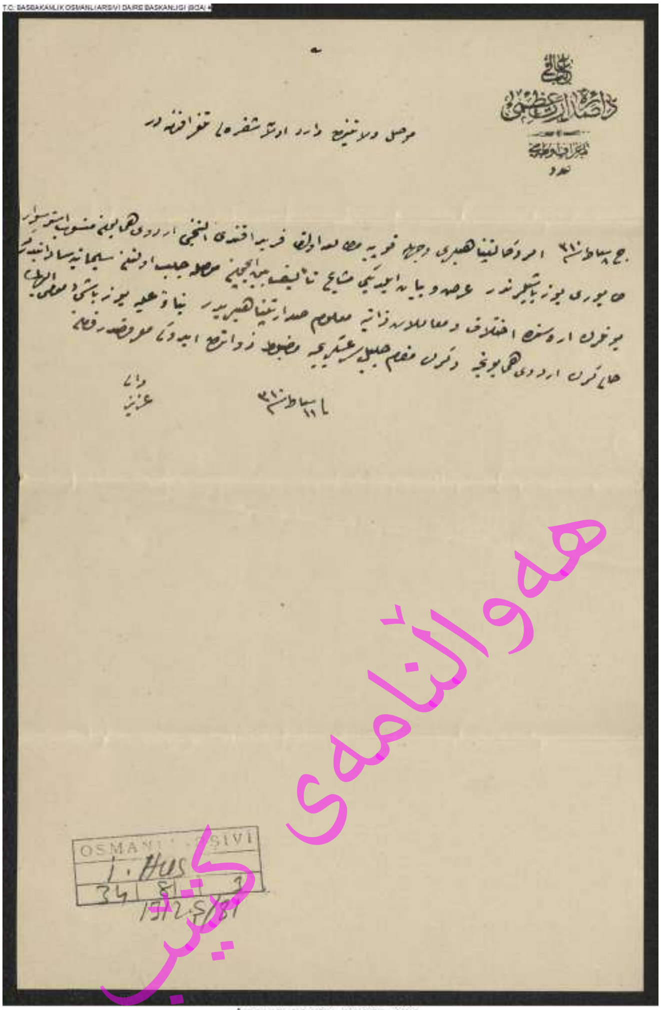

İ.HUS.00034.00081.003

هەواڵنامەی کتێب

I.HUS.	00034.00081	27 شەعبان 1312

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەتی پایەبەرز
ئەو تەلەگرافنامە بە شیفرەیە کە لە ویلایەتی موسڵەوە هاتووە
لە ٨ شوبات ٣١٠ بە فەرمانی پەیوەندیدارانی وەکالەت نووسراوەکە خوێندنەوەی بۆ کرا، فەرید ئەفەندی یوزباشی لە تابوری ئێستر سوارەی سەر بە لەشکری شەشەمی همایۆن رایگەیاندووە و بڵاوی کردۆتەوە، بۆ ئاشت کردنەوەی نێوان شێخەکان، سەیدەکانی سلێمانی هێنراونەتە موسڵ، هەروەها پەیوەندیدارانی سەدارەت ئاگاداری ئەو کەسانەن کە کاری سەرپێچیان ئەنجام داوە، ئەگەر بکرێت یوزباشی ناوهاتوو یاخود لە لەشکری همایۆن یا لە پایەی سەرعەسکەری جەلیلە کەسانێکی گونجاو بە کارەکە هەڵسن، راگەیەندراوە فەرمان.
لە ١١ شوبات ٣١٠
عەزیز والی

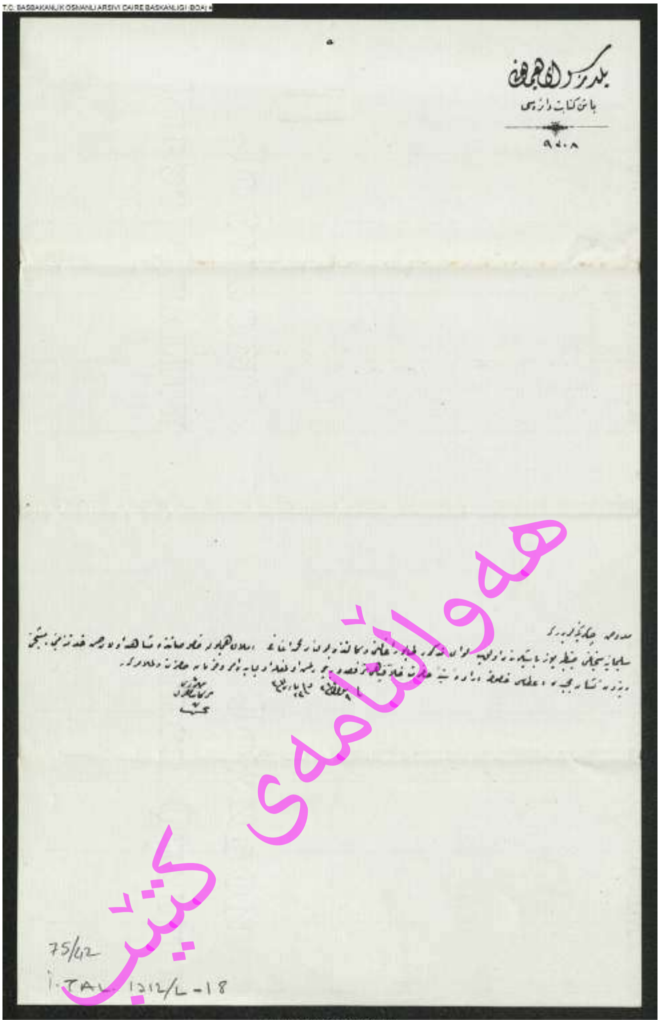

هەواڵنامەی کتێب

I.TAL.00075.00042.001

<table>
<tr><th>I.TAL.</th><th>00075.00042</th><th>9 شەوال 1312</th></tr>
<tr><td colspan="3">کۆشکی یڵدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
٩٣٠٨
راگەیەندراوی بەندەیە
محەمەد ئاغا لە پۆلیسی پاراستنی یوزباشیەکانی سانجەقی سلێمانی، بە وەکالەت ئاغای تابوری لیوای ناوهاتووە، لە کارە تایبەتمەندییەکانی ئەملاکی هومایۆن، خزمەتە باشەکانی بینراوە، بۆیە لە پلەی پێنجەم نیشانی مەجیدی پێ بدرێت، لەم بارەیەوە جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا رەزامەندی داوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٩ شەوال ١٣١٢ و لە ٢٤ مارت ١٣١١
جەنابی شەهریاری سەر کاتیب</td></tr>
</table>

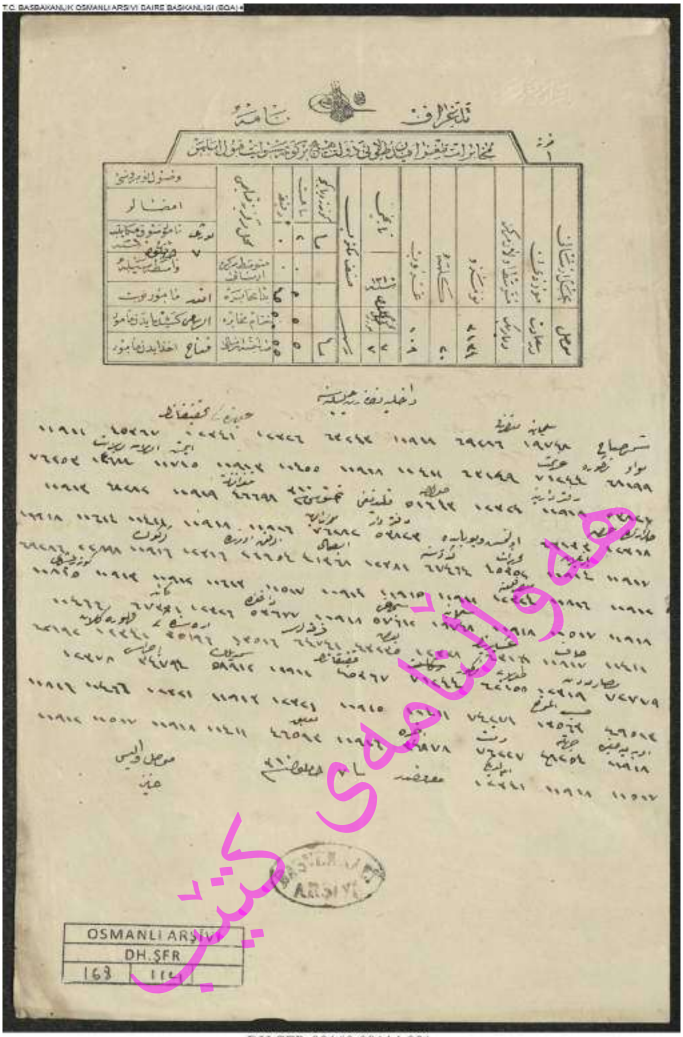

DH.ŞFR.00168.00114.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.ŞFR.	00168.00114	18 رەبیعی یەکەم 1312

تەلەگرافنامە
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لـە دژی موتەسـەرفی سـانجەقی سـلێمانی لێکۆڵینـەوە ئەنجـام دراوە و لێکۆڵینەوەکـە بـۆ لیـوای ناوهاتـوو نێـردراوە، دواتریـش حەواڵـەی دەفتـەرداری ویلایـەت کراوە، لە ئۆغستۆسـی ٣١٠ تەلەگرافنامـە راگەیەندراوە، لـەم بارەیەوە ئەو نـووسراوەی بـۆ دەفتـەرداری ناوهاتوو نووسراوە، خەریکە دەگاتە دەسـت موتەسـەرفیەتی کەرکوك، لە ناو سـانجەقی سـلێمانی لـە نێـوان هەندێـك فرقـەی هۆزەکانـی جـاف رووبەرووبوونـەوە روویـداوە، بۆیـە بـە گوێـرەی شـوێنەکە ئەنجامدانـی لێکۆڵینـەوەی باسـکراو گونجـاو نییـە و بـۆ کاتێکـی تـر دوابخرێـت، راگەیەنـدراوە، لـە ٧ ئەیلـوول ٣١٠.
عەزیز والی موسڵ

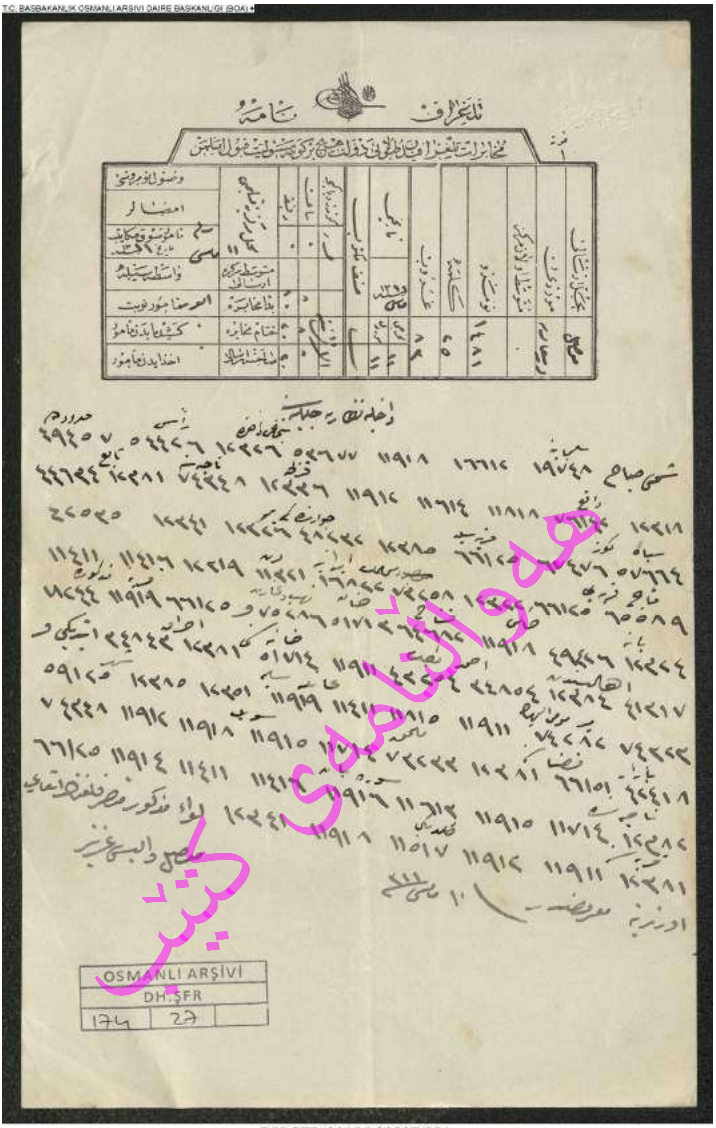
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

OSMANLI ARŞİVİ
DH.ŞFR
174 27

DH.ŞFR.00174.00027.001

DH.ŞFR.	00174.00027	**27 زیلقەعدە 1312**

بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە

لە ناو سانجەقی سلێمانی، گوندی سیاهگۆز لە ناحیەی قزلجە کە لەسەر سنوورە لەگەڵ چەند گوندێکی دەورووبەری لەلایەن حاکمی بانەی سەر بە مەملەکەتی ئێران فەتاح خان هێرشی کراوەتە سەر و تاڵان کراوە، لە دانیشتوانی ئەم گوندە ئەحمەد بەگ خانەکەی سووتێنراوە، بۆیە میری ناوبراو لەگەڵ خانەوادەکەی هاتۆتە گوندی سورەبانی سەر بە ناحیەی سویل لە پاشکۆی قەزای شەهربازار، لەسەر ئاماژەی موتەسەرفی لیوای ناوهاتوو راگەیەندراوە، لە ١٠ مایس ١٣١١.

عەزیز والی موسڵ

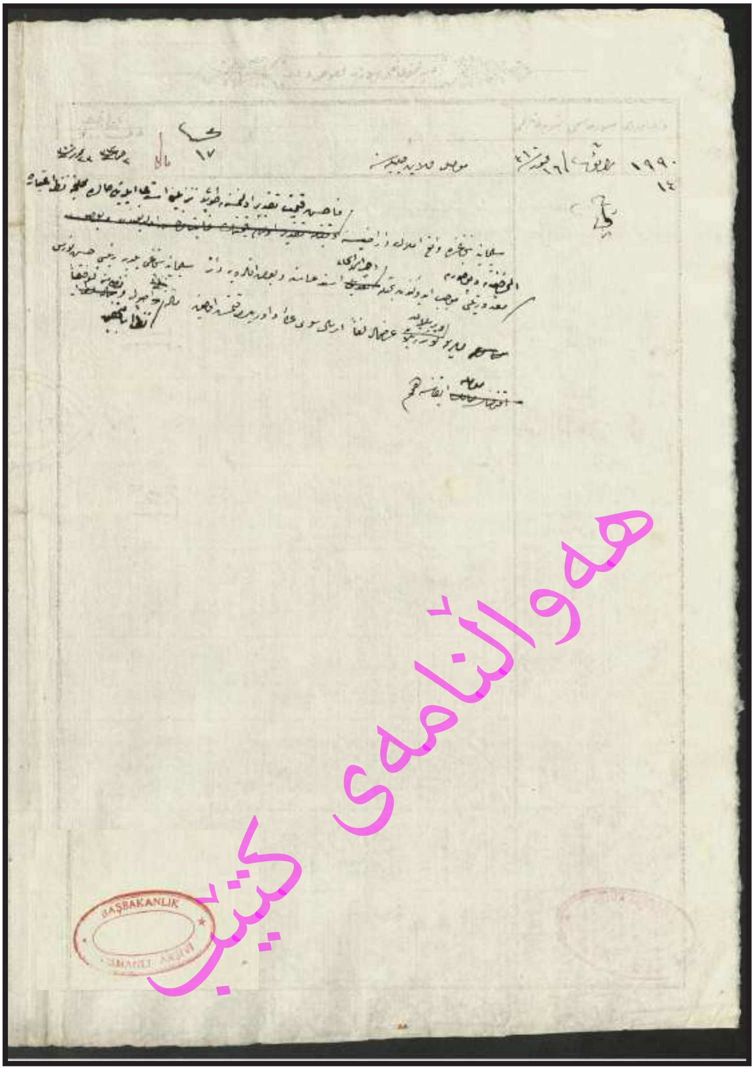
هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>DH.MKT.</td><td>00267.00066</td><td>2 سەفەر 1312</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢ سەفەر ٣١٢
٢٣ تەمموز ٣١٠
بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە
لەبەر ئەوەی زەوی خاوەنداریێتی و زەوی و زاری تری سانجەقی سلێمانی لە نرخی خۆی کەمتر دەکات و نرخی هاتۆتە خوارەوە، بۆیە سەرۆکی شارەوانی حەسەن نەورەسی داواکاری بە مۆری پێشکەش کردووە و تێدا داوا دەکات بارودۆخەکە چاك بکرێتەوە، بە تێروانین لە بابەتەکە بە لێکۆڵینەوە هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی مامەڵەکە.</td></tr>
</table>

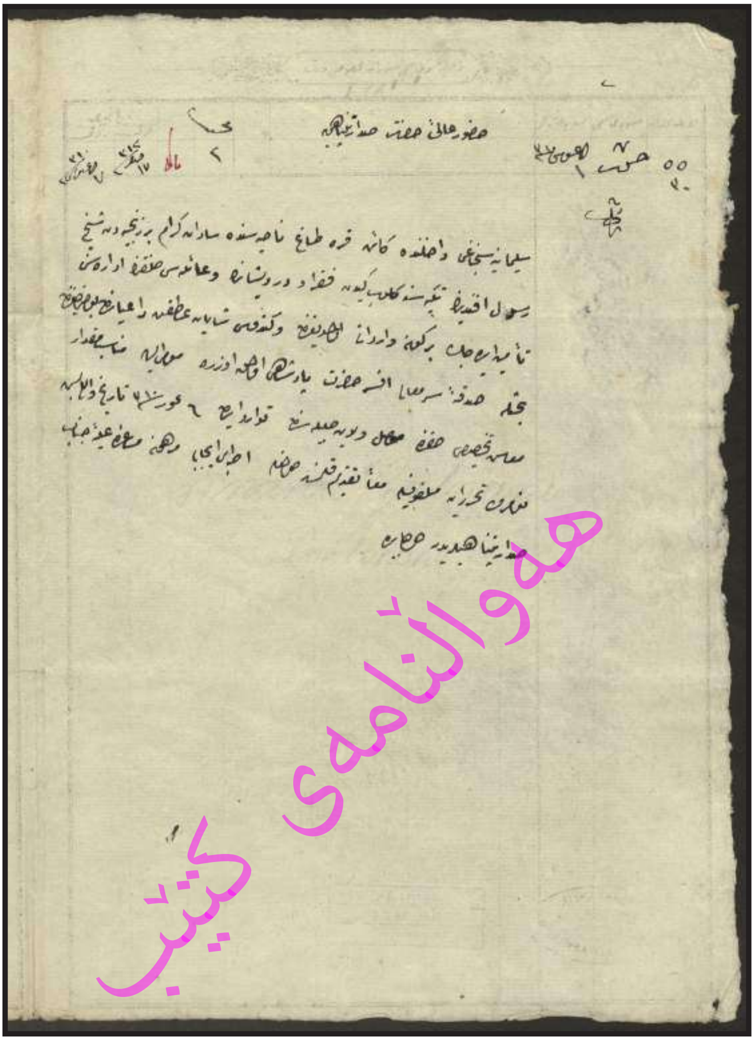

DH.MKT.	00273.00031	17 سەفەر 1312

١٧ سەفەر ٣١٢
٧ ئۆغستۆس ٣١٠
جەنابی لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
تەکیەی شێخ رەسول ئەفەندی کە لە سەیدەکانی بەرزنجییە، لە ناحیەی قەرەداغی سەر بە سانجەقی سلێمانییە، هەژار و دەرویش جگە لەمەش خانەوادەکەی هاتووچۆی تەکیەی ناوبراو دەکەن، بەڵام بۆ رۆژێکیش بێت داهاتی بەرێوەبردنی ئەم خەڵکەی نییە، هەروەها خودی خۆشی لەو نزاکارانەیە کە شایەنی میهرەبانیە، وەکو سەدەقەی جەنابی پاشا برێکی گونجاو مووچە بۆ ناوبراو برێتەوە، بۆ ئەم مەبەستە لە ویلایەتی موسڵی جەلیلە، نووسراو لە مێژووی ٦ تەممووز ٣١٠ ژمارە ٥٥ هاتووە و هاوپێچ پێشکەش کراوە، بۆ جێبەجێ کردنی مامەڵەکە پێویستە جەنابی پەیوەندیداری سەدارەت هاوکار بێت.

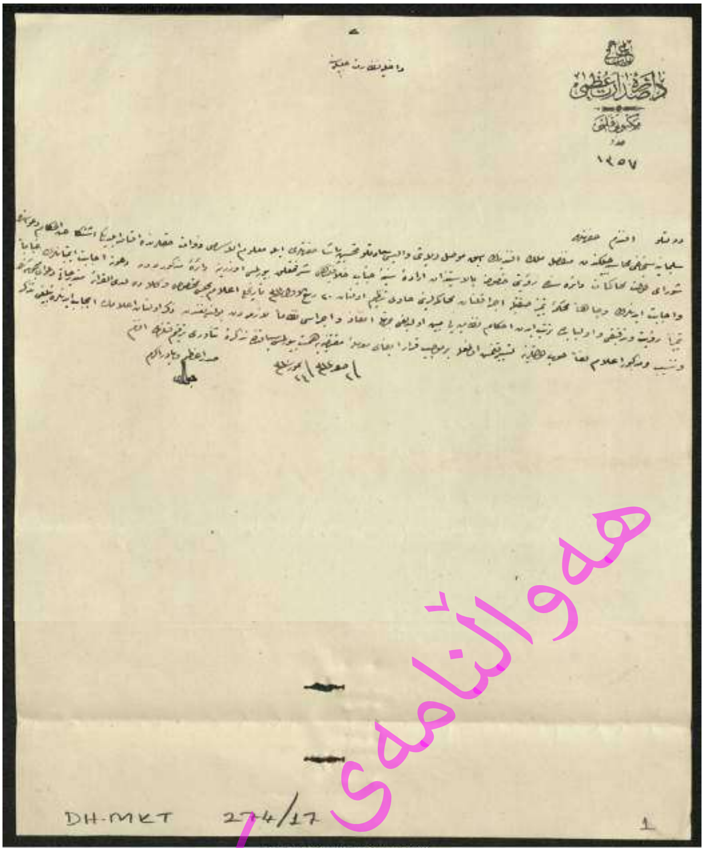

DH.MKT.00274.00017.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00274.00017	2 سەفەر 1312

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەتی پایەبەرز / قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١٣٥٧
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لەسەر ئەو داوایەی لە دژی مەلیك ئەفەندی کە لە ژمێریاری سانجەقی سلێمانی جیابۆتەوە لەگەڵ تەحسین پاشا والی پێشووی ویلایەتی موسڵ و ئەو ناوانەی کە ئاشکران بەرز کراوەتەوە، لە فەرمانگەی دادگاکانی شورای دەوڵەت سەیر کراوە، دوای ڕەزامەندی جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی؛ لە فەرمانگەی ناوهاتوو ئەوانەی پێویست ناکات بانگ بکرێت بەبێ ئامادەبوونیان و ئەوانەی پێویستە بانگ بکرێن بە ئامادە بوونیان بە سیفەتی دادگای پێداچوونەوە دادگایی کراون، لە مێژووی ٢٠ ڕەبیعی یەکەم ٣١١ نووسراوی بە بڕیار لە ئەنجوومەنی بریکارەکان خوێندنەوەی بۆ کراوە، داواکاری نێردراو بە پێداچوونەوە خوێندنەوە و ووردبینی بۆ کراوە، ئەو بڕیارە نیزامیانەی کە ڕێکخراوە، تێدا دەرکەوتووە، بۆ جێبەجێ کردن و ئەنجامدانی نووسراو و نووسراوی بە بڕیاری باسکراو هاوپێچ بۆ دەوڵەت نێردراوە، بە بڕیارێك مامەڵەکە جێبەجێ دەکرێت، نووسراو نووسراوی ژمارەی لەسەر تۆمار کرا ئەفەندم.
لە ٢ سەفەر ٣١٢ لە ٢٤ تەمموز ٣١٠
سەدری ئەعزەم و هاوکارەکەی

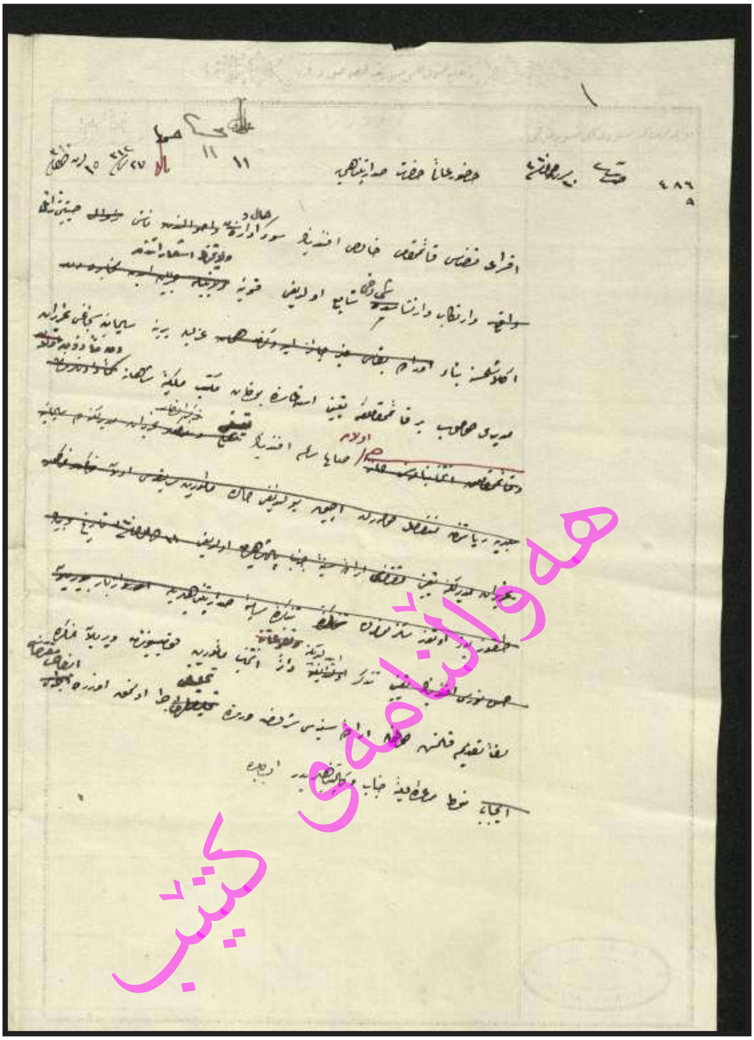
هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>00300.00069</td><td>27 رەبیعی کۆتایی 1312</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٧ رەبیعی کۆتایی ٣١٢
١٥ تشرینی یەکەم ٣١٠
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لە ئاماژەی ویلایەتی قۆنیا دەرکەوتووە لەبەر خراپی بارودۆخ و بەڕێوەبردنی کارگێری هەروەها بەرتیل وەرگرتن، خالس ئەفەندی قائیمقامی قەزای ئاقسەرای دوور بخرێتەوە و لە شوێن ئەو ساڵح سالم ئەفەندی دامەزرێت کە خۆی بەڕێوەبەری تۆماری سانجەقی سلێمانییە و دەرچووی مەکتەبی مولکیەی شاهانەیە، کە ناوبراو خودی خۆی داوای کردووە لە قائیمقامیەتێك دامەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە لە قۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران نووسراو کراوە و هاوپێچ پێشکەش کراوە، بە هاتنی فەرمانی پاشا سوێندخواردنەکەی جێبەجێ دەکرێت، بۆ جێبەجێ کردنی کارەکەش بە یارمەتی جەنابی پەیوەندیداری وەکالەت دەبێت.</td></tr>
</table>

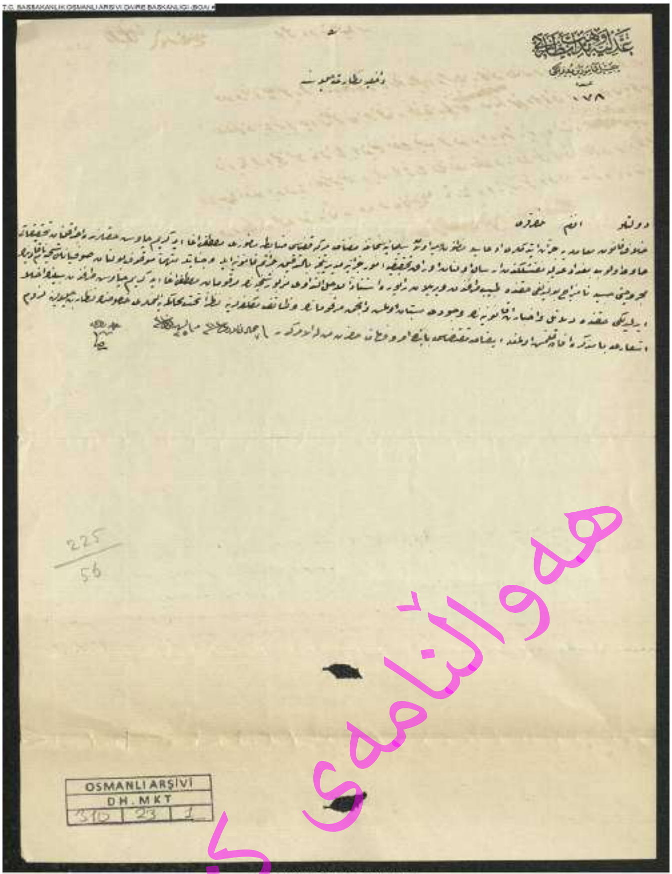

DH.MKT.00310.00023.001

هەواڵنامەی کیژ

DH.MKT.	00310.00023	7 جەمادی یەکەم 1312

نەزارەتی داد و مەزهەبەکان
بەڕێوەبەرایەتی تۆماری فەرمانبەران
ژمارە ۱۷۸
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی میری میرانی ئەفەندم

پروپاگەنـدەی ئـەوە کـراوە کـە مسـتەفا ئاغا فەرمانبـەری پۆلیسـی پاراسـتنی قـەزای مەرگـەی سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی لەگـەڵ چـاوش کەریـم پێچەوانـەی یاسـا مامەڵەیـان کـردووە، بۆیـە لێکۆڵینـەوە کـراوە، کاغەزەکانـی لێکۆڵینەوەکـەش بـۆ پشـکێنەری دادی بەغـداد نێـردراوە، لـە بەڕێوەبەرایەتـی کاروبـاری سـزا ووردبینـی بـۆ کـراوە، بـە تاوانـی یاسـا و تاوانـکاری تۆمەتبـار کـراون، بـە بەڵگـە و هەواڵـی یاسـایی ئاشـکرا کـراوە، کـە ئـەو ئافرەتـەی دەسـتی بەسـەرداگیراوە بـە نـاوی شـێخە سـوفیگەر بەهـۆی برینەکەیـەوە نەسـاغ بـووە، لەلایـەن پزیشـکەوە ڕاپۆرتـی لەسـەر نـووسراوە، دواتـر بـە مەبەسـتی تیمارکـردن شـێخەی ناوهاتـوو لەلایـەن مسـتەفا ئاغـا و کەریـم چـاوش ئـازاد کـراوە، جگـە لەمـە بـە تێروانیـن لـە ئەرکـی ناوبـراوان دەخرێنـە ژێـر دادگاوە، بـۆ ئەمـەش بـە نـووسراو نەزارەتەکانـی جەلیلـە ئـاگادار کراونەتـەوە، بـۆ جێبەجـێ کردنـی ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەم کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ۷ جەمـادی یەکـەم ۳۱۲ و لـە ۲۵ تشرینـی یەکـەم ۳۱۰.
نازری داد

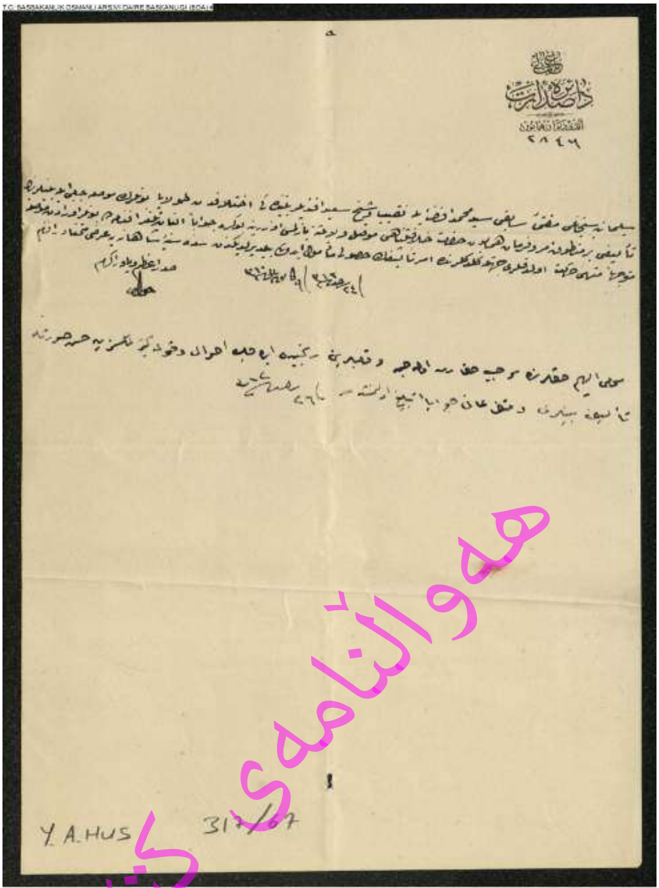

Y.A.HUS.00317.00067.001

هەواڵنامەی کێڕ

<table>
<tr><td>Y.A.HUS.</td><td>00317.00067</td><td>24 ڕەجەب 1312</td></tr>
<tr><td colspan="3">بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
... دیوانی هومایۆن
٢٨٤٦
لە نێوان سەید محەمەد ئەفەندی موفتی پێشووی سانجەقی سلێمانی و شێخ سەعید ئەفەندی نەقیب ناکۆکی هەیە، بۆ ئەوەی ئەوانە بهێرێنە موسڵ و نێوانیان ئاشت بکرێتەوە، ئەمر و فەرمانی هومایۆنی جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت بۆ ویلایەتی موسڵ نووسراوە، لەسەر ئەم نووسراوەیە ئەمجارە لە وەڵام تەلەگرافنامە وەرگیراوە بە ڕۆیشتنی ئەمانە بۆ موسڵ ئەو جموجۆڵەی کە هەیانە کۆتایی پێ دێت و نێوانیان ئاشت دەبێتەوە و پاشای شاهانەش تەمەنای ئاشت بوونەویان دەکات.
لە ٢٤ ڕەجەب ١٣١٢ و لە ٩ کانوونی دووەم ١٣١٠
سەدری ئەعزەم و یاوەری

لە بارەی ناوبراوان، ئەو ڕووداو و بارودۆخانە ڕوو نەدات کە ببێتە هۆی سوکایەتی کردن و دڵ ڕەنجاندنیان، بە شێوەیەکی باش نێوانیان ئاشت بکرێتەوە، ئەمەش بە وەڵام لە عالیەوە ڕاگەیەندراوە، لە ٢٦ ڕەجەب ١٣١٢.</td></tr>
</table>

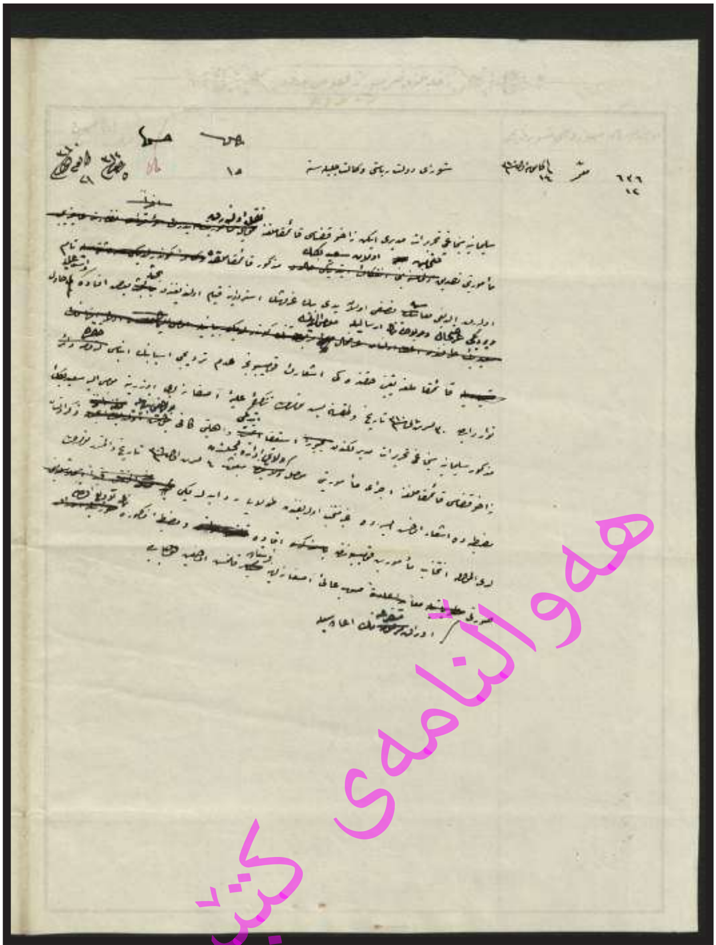

5 رەجەب 1312	00327.00031	DH.MKT.

٥ رەجەب ٣١٢
٢١ کانوونی یەکەم ٣١٠
بۆ بریکاری سەرۆکایەتی شورای دەوڵەتی جەلیلە
سەعید بەگ کە بەڕێوەبەری نووسینی سانجەقی سلێمانی بووە دواتر بۆ قائیمقامیەتی قەزای زاخۆ گوازراوەتەوە، بەڵام ئەرکەکەی پەسەند نەکراوە، لە قائیمقامیەتی ناوهاتووش مووچەکەی بە تەواوی و بێ کەموکوری وەرگرتوو، نیوەی مووچەکەی ٧٠٠٠ قوروش گەڕێندراوەتەوە، لەسەر هەندێك ووتە و داواکاری هەروەها ئەو داواکاریەی کە ناردوویەتی، لەگەڵ هاوپێچەکانی نێردراوە، لە بارەی دامەزراندنی لە قائیمقامیەت بە ئاماژەی قۆمیسیۆن پاڵپشتی لێ نەکراوە، لەسەر نووسراوی عالی لە ٣٠ تشرینی دووەم ٣١٠ ژمارە ٩٥ سەعید بەگ لە بەڕێوەبەرایەتی نووسینی سانجەقی سلێمانی لێبووردراوە و لێهاتووشی راست و دروستە و ئەگەرچی لە بڕیارنامەی ئەنجوومەنی کارگێری ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٤ تشرینی یەکەم ٣٠٦ ژمارە ٦٠ لە قائیمقامیەتی زاخۆ ئاماژە بە جێبەجێ کردنی ئەرکەکەی کراوە، بەڵام لە هەڵبژێردراوەکان نییە، بۆیە ڕەت کراوەتەوە و لە کاتی حەواڵە کردنی لە قۆمیسیۆنی هەڵبژاردنی فەرمانبەران گفتوگۆی لەسەر کراوە و وێنەیەکی بڕیارنامەی باسکراو نێردراوە، کاغەزە هاوپێچەکانی دەنێردرێتەوە.

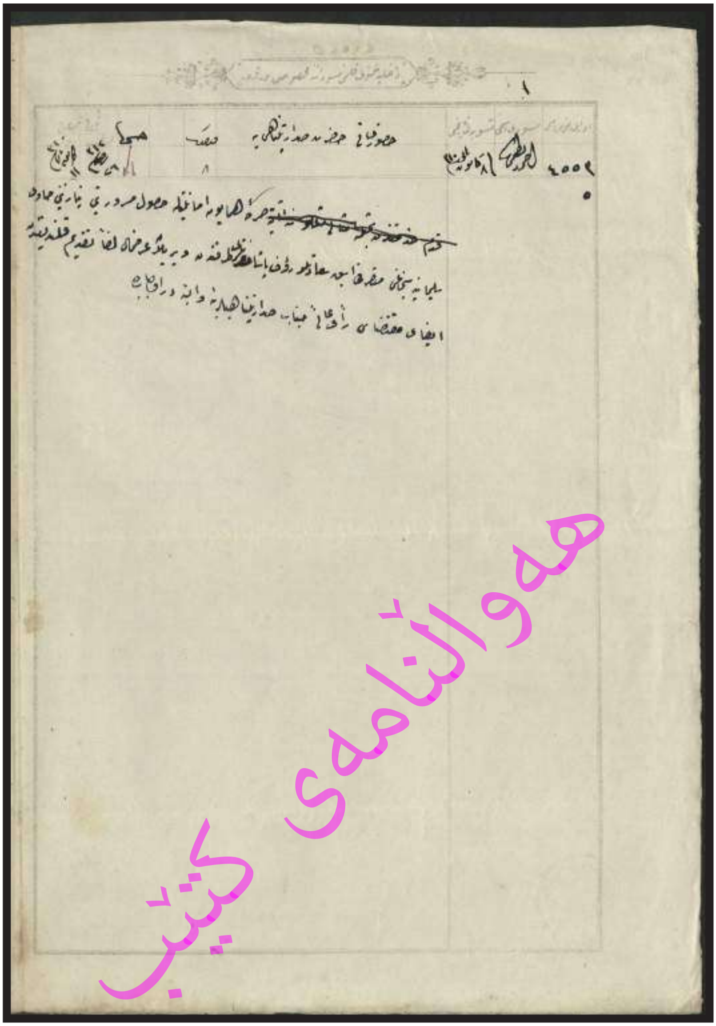
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00336.00035	26 رەجەب 1312

٢٦ رەجەب ١٣١٢
١١ کانوونی دووەم ١٣١٠
جەنابی عالی لە سەدارەتپەناهیمان
لەلایەن جەنابی رەئوف پاشا موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی داواکاری پێشکەش کراوە و داوای رەزامەندی کردووە تاوەکو لەگەڵ ئەمانەتی همایۆن (پارە و دیاری سوڵتانە کە بۆ مەککە دابینی کردووە) جولە بکات و بڕوات، داواکاریەکە هاوپێچ پێشکەش کراوە، بە فەرمانی جەنابی پەیوەندیداری سەدارەتپەناهیمان جێبەجێ دەکرێت.

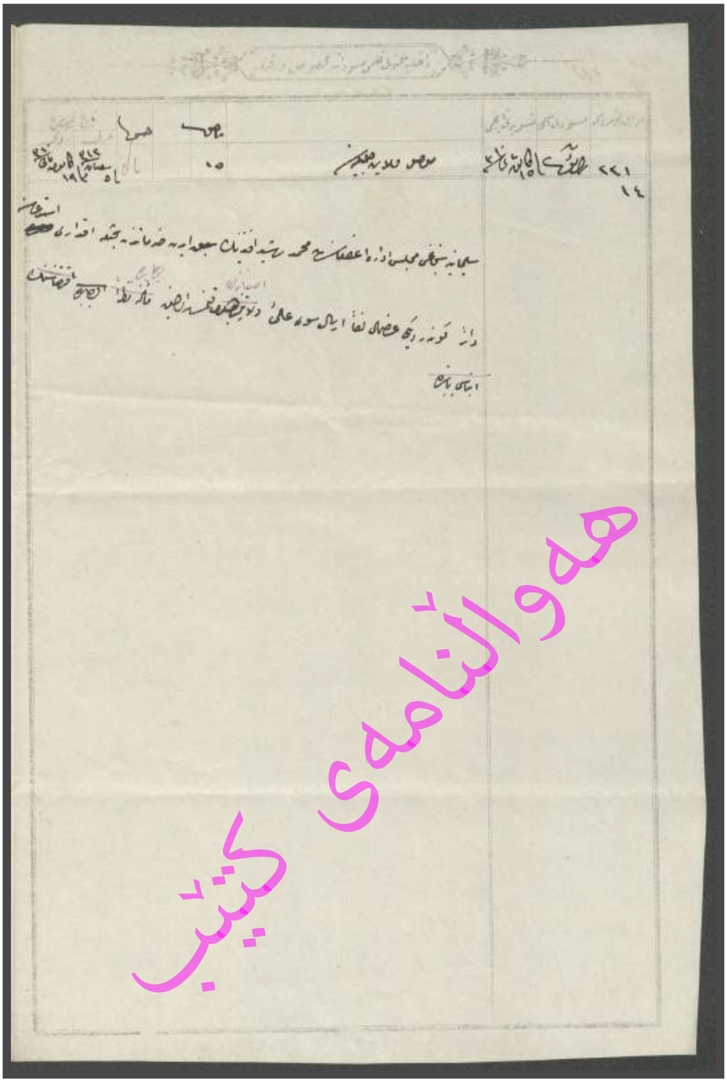
هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><th>DH.MKT.</th><th>00339.00016</th><th>5 شەعبان 1312</th></tr>
<tr><td colspan="3">٥ شەعبان ١٣١٢
١٩ کانوونی دووەم ١٣١٠
بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە
بەهـۆی ئـەم خزمەتانـەی کـە محەمـەد رەشـید ئەفەنـدی ئەندامـی ئەنجوومەنـی کارگێـری سـانجەقی سـلێمانی لــە پێشــوودا ئەنجامــی داون، داواکــراوە پلــەی پــێ بدرێــت، داواکاری و هاوپێچەکــەی بــۆ ویلایــەت نێــردراوە.</td></tr>
</table>

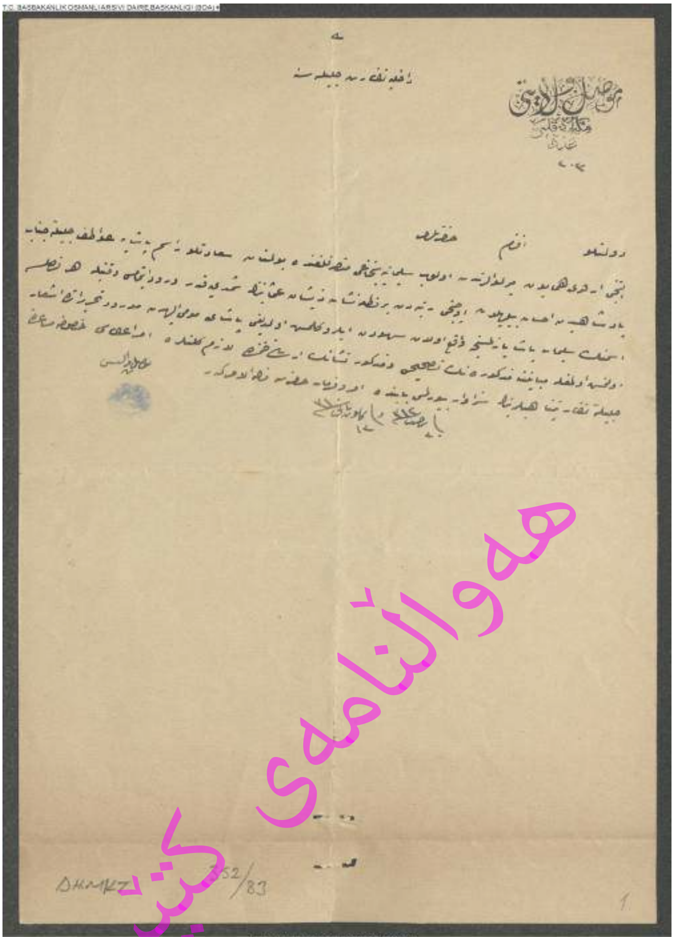
DH.MKT.00352.00083.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00352.00083	30 رەجەب 1312

ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمار
ژمارە ٢٠٣
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

راسم پاشا لە میری لیواکانی لەشکری شەشەمی هومایۆن، لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانییە، پاشا میهرەبانی نواندووە، کەچی تا ئێستا لە پلەی سێیەم پارچەیەك نیشانی عوسمانی نەهاتووە، لە کاتی خۆیدا ناوەکەی بە سلێمان پاشا نووسرابووەوە، بەهۆی ئەم هەڵەیەوە نێردراوەتەوە، نووسراو لە پاشای ناوبراوەوە هاتووە، تێدا ئاماژەی پێکراوە راست بکرێتەوە و نیشانی ناوهاتووش بنێردرێت، ئەمەش بە هاوکاری پەیوەندیدارانی نەزارەتی جەلیلە دەبێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٣٠ رەجەب ١٣١٢ و لە ١٣ کانوونی دووەم ١٣١٠
مۆری والی موسڵ

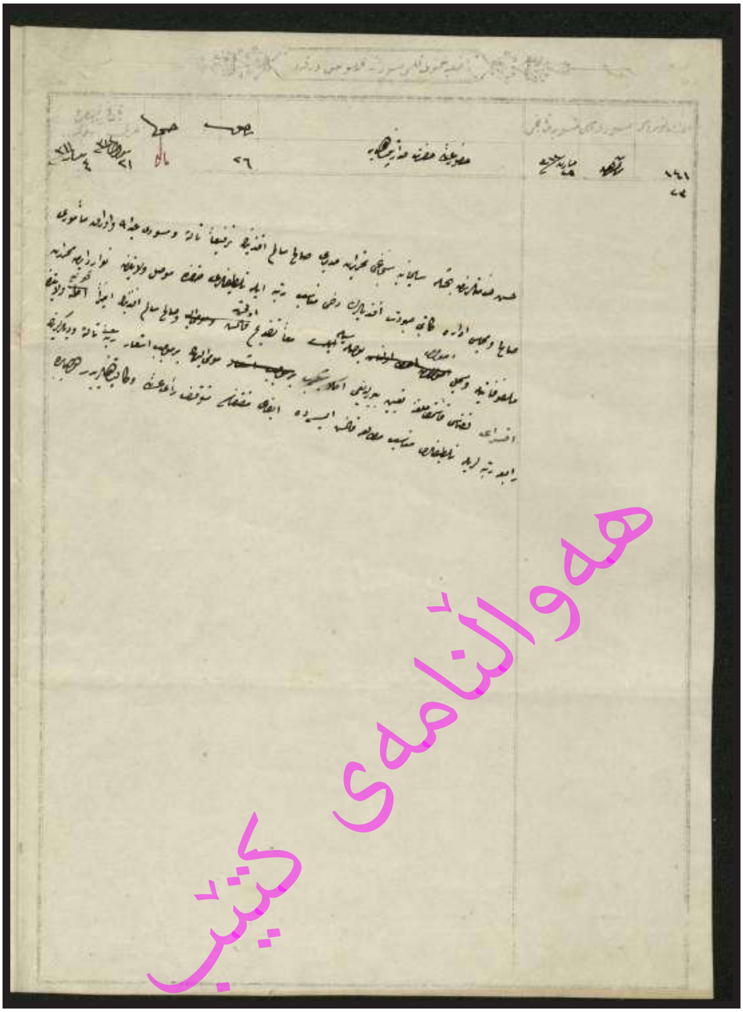
هەواڵنامەی کتێب

21 شەوال 1312	00364.00001	DH.MKT.

٢١ شەوال ١٣١٢
٤ نیسان ١٣١١
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەتمان

لە سانجەقی سلێمانی، بەهۆی ئەو خزمەتە باشانەی کە ساڵح سالم ئەفەندی ئەنجامی داوە، پلەکەی بۆ سێیەم و عەبدوڵلا ئەفەندی .... و ساڵح ئەفەندی فەرمانبەری نووسراوەکان و جەودەت ئەفەندی کاتیبی ئەنجوومەنی کارگێری بە پلەیەکی گونجاو رێزیان لێ بگیرێت، ئەو نووسراوانەی لە ویلایەتی موسڵ هاتووە، هاوپێچ لەگەڵ تۆماری ناسنامە بەیەکەوە پێشکەش کراوە، هەروەها لە کۆتاییدا ساڵح سالم ئەفەندی لە ویلایەتی قۆنیا لە قائیمقامیەتی قەزای ئاقسەرای دامەزراوە، ئەگەرچی بە گونجاو زانراوە ناوبراو بە پلەی سێیەم و ئەوانی تر بە وەرگرتنی پلەی چوارەم رێزیان لێ بگیرێت، بەڵام جێبەجێ کردنی لەسەر رەزامەندی پەیوەندیدارانی وەکالەت وەستاوە.

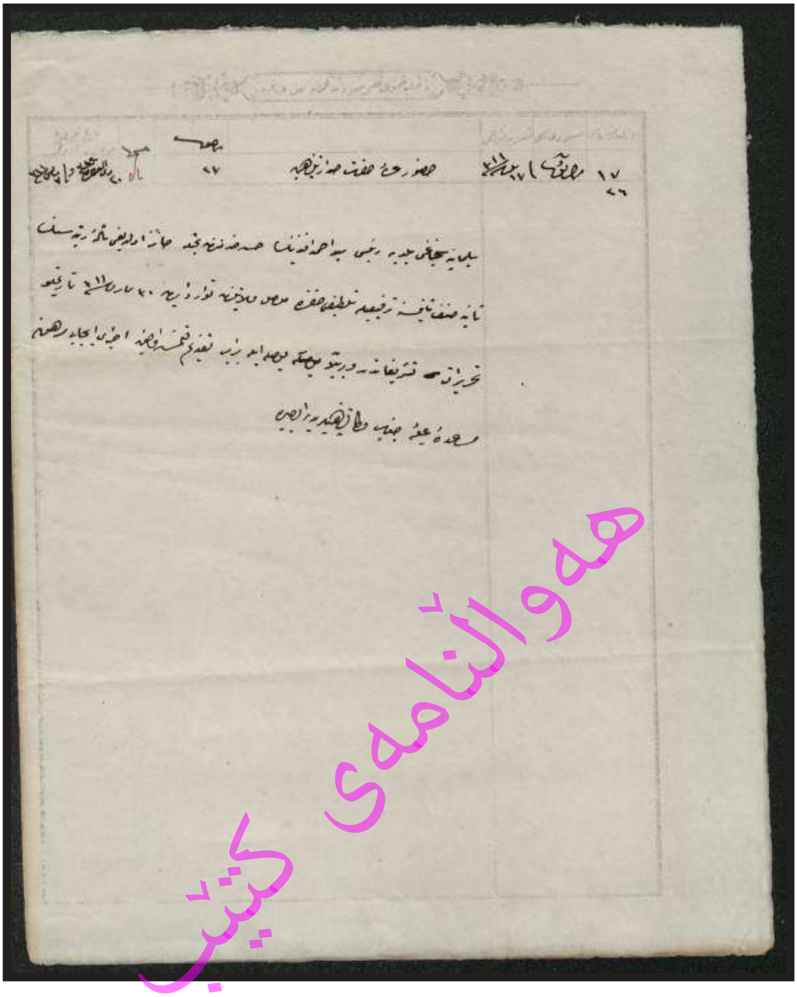

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00375.00057	20 زیلقەعدە 1312

٢٠ زیلقەعدە ١٣١٢
٣ مایس ١٣١١
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لەبەر ئەو خزمەتە باشەی کە سەید ئەحمەد ئەفەندی سەرۆکی شارەوانی سانجەقی سلێمانی کردوویەتی، پلەکەی لە پلەی سێیەم بۆ پلەی دووەم بەرز بۆتەوە، لە بارەی ئەو رێزگرتنە نووسراوی مێژووی ٣٠ مارت ١٣١١ لە ویلایەتی موسڵ هاتـووە، لەگەڵ پۆسـتە بەیەکەوە پێشـکەش کراوە، ئەمەش بـە هاوکاری جەنابی پەیوەندیدارانـی وەکالەتەوە دەبێت.

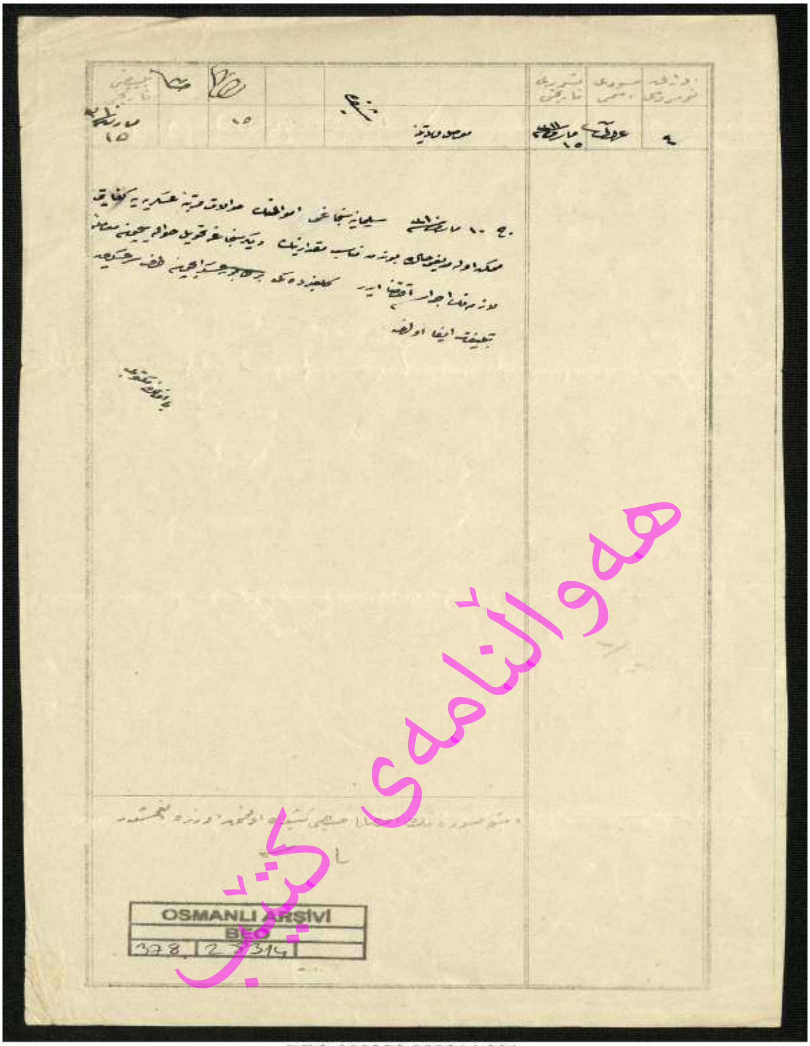

BEO.000378.028314.001

هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>BEO.</td><td>000378.028314</td><td>30 ڕەمەزان 1312</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٥ مارت ١٣١١
بۆ ویلایەتی موسڵ
لە ١٠ مارت ١٣١٠ بۆ ڕێکخستن و گواستنەوەی کەرستەی سەربازی، پارەوپولی سانجەقی سلێمانی بەشی نەکردووە، بۆیە مامەڵەی پێویست ئەنجام بدرێت تا بڕێکی گونجاو حەواڵەی سانجەقێکی تر بکرێت، هەروەها بۆ ئەو سەربازانەی کە لە گولعەنبەرن، ئاگاداری دراوەتە لایەنی سەر عەسکەر.</td></tr>
</table>

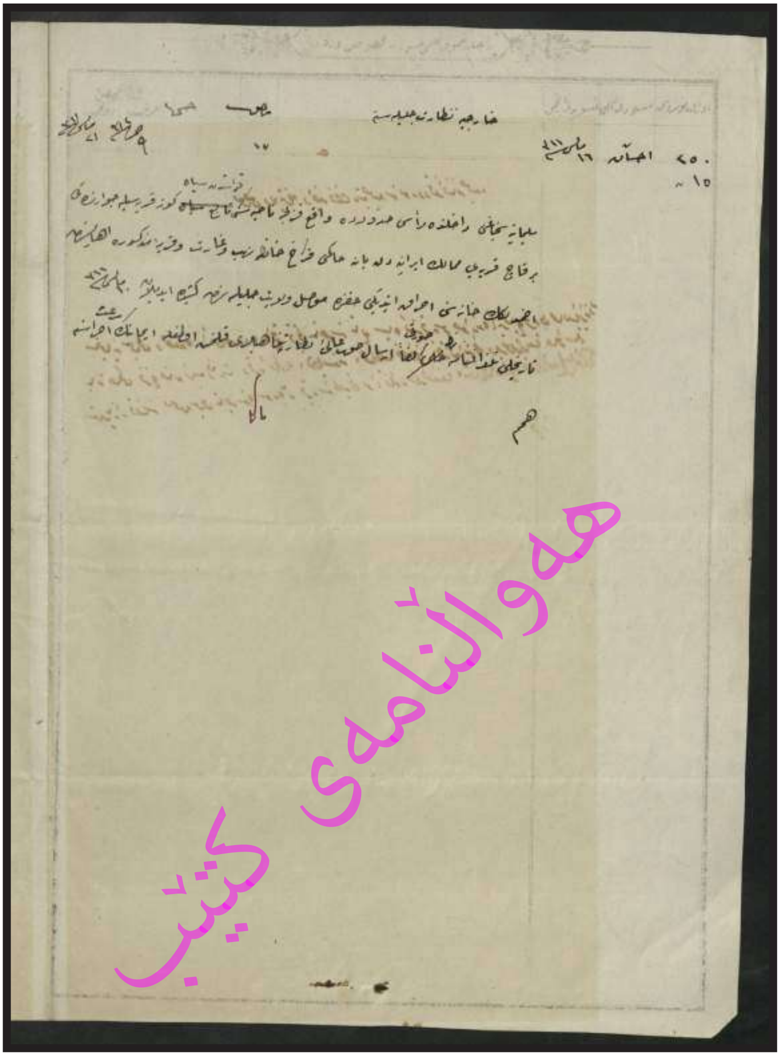

DH.MKT.	00381.00063	9 زيلحيجه 1312

٩ زيلحيجه ١٣١٢
٢١ مايس ١٣١١
بۆ نەزارەتی دەرەوەی جەلیلە
لـە نـاو سـانجەقی سـلێمانی، گونـدی سـیاهگۆز کـە یەکێکـە لـە گوندەکانـی ناحیـەی قزلجـە و دەکەوێتـە سـەر سـنوور، لەگـەڵ چەنـد گوندێکـی دەوروبـەری، لەلایـەن حاکمـی بانـە فـەراخ خـانی مەمالیکـی ئیـران پەلامـار دراوە و تـاڵان کـراوە، خانـەی ئەحمـەد بەگـی دانیشـتووی گونـدی ناوهاتـووی سـوتاندووە، لـەم بارەیـەوە لـە ویلایەتـی موسـڵی جەلیلـە لـە مێـژووی ١٠ مایـس ١٣١١ تەلەگرافنامـە دەرچـووە، وێنەیەکـی بـۆ پەیوەندیدارانـی نـەزارەت نێـردراوە، پەلـە بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی ئـەم کارە.

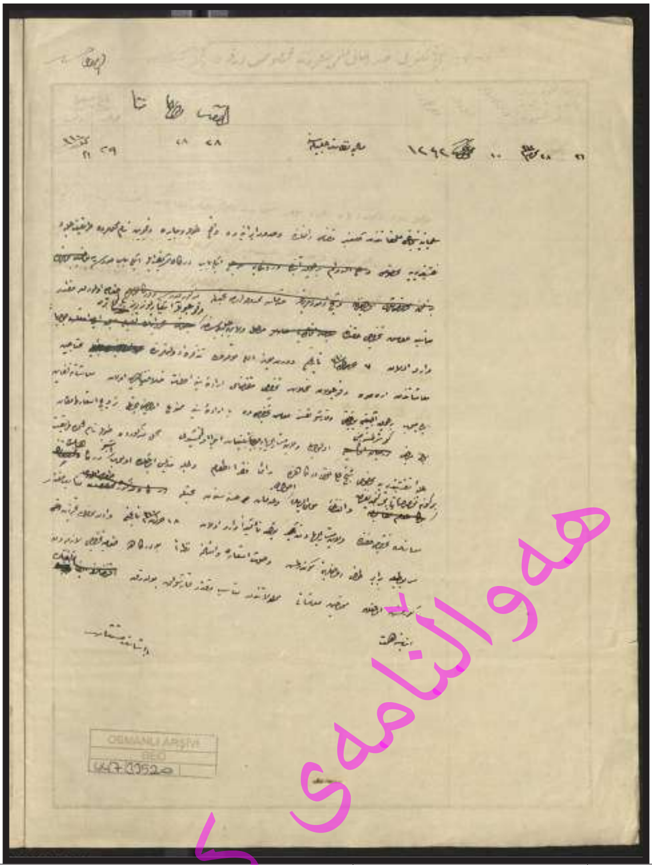

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000447.033520	28 موحەڕرەم 1312

٢٨ موحەڕرەم ٣١٢
نەزارەتی دارایی جەلیلە
لـە نـاو قـەزای گولعەنبـەری سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی و لەسـەر سـنووری ئێـران ناوچەکانـی تەوێلـە و بەیـارە و پێنچویـن، تایـبـەت بـە تەریقەتـی نەقشـبەندی دوو تەکیـە و دوو مەدرەسـە هەیـە، بـۆ خۆراکـی ئەمانـە بڕێکـی گونجـاو مووچـە دابیـن بکرێـت، لەسـەر ئاماژەی ویلایەتـی موسـڵی جەلیلـە دوای گفتوگـۆ لـە وەڵامـدا نـووسراو لـە مێـژووی ٧ حوزەیـران ٣١٠ ژمـارە ٤٥٠ هاتـووە، تێـدا ئامـاژەی پێکـردووە نـاوە نـاوە لـە مووچـەی دەسـتکورتان مووچـە بـێ خـاوەن دەبێـت، بـە فەرمانـی پاشـای پەیوەندیـداری خەلافەتیـش ئـەم مووچەیـە بـەش نـاکات و هەروەهـا دابیـن کردنـی مووچـە بـە بـێ شـوێنگرەوەی مووچەکـە بـە فەرمانـی پاشـا قەدەغەیـە، بۆیـە ئامـاژەی پێکـراوە کـە ناکرێـت جێبەجـێ بکرێـت، لـە وەڵامـدا ئـاگاداری دراوەتـە ویلایەتـی ناوهاتـوو، کـە لـە ناوچـەی تەوێڵـە لـە تەکیـەی شـێخ عەلـی ئەفەنـدی تایبـەت بـە تەریقەتـی نەقشـبەندی بـەردەوام خـۆراك دەدرێتـە هـەژاران و وانـە بـە فێرخـوازان دەووترێتـەوە، کەچـی بـۆ رۆژێکیـش بێـت داهـات بـۆ ئـەم تەکیەیـە دابیـن نەکـراوە، هەروەهـا لەبـەر خزمـەت و کارە خێرخوازییەکانـی ئەفەنـدی ناوهاتـوو، ئەمجـارە بـۆ دووپاتکردنـەوە نـووسراو لەگـەڵ نووسراوەکانـی مێـژووی ١٨ حوزەیـران ٣١٠ ژمـارە ١٠ بەیەکـەوە بـۆ لایەنـی پایەبـەرز نێـردراوە، بـە تێروانیـن لـە وێنـەی ئاماژەپێکردنەکـە دەرکەوتـووە دابینکردنـی خـۆراك لـە پێویسـتە گرنگەکانـە، لـە مووچـەی دەسـتکورتان مووچەیەکـی بـێ خـاوەن بدۆزرێتـەوە و هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی.

بە ئاماژەی راوێژکار

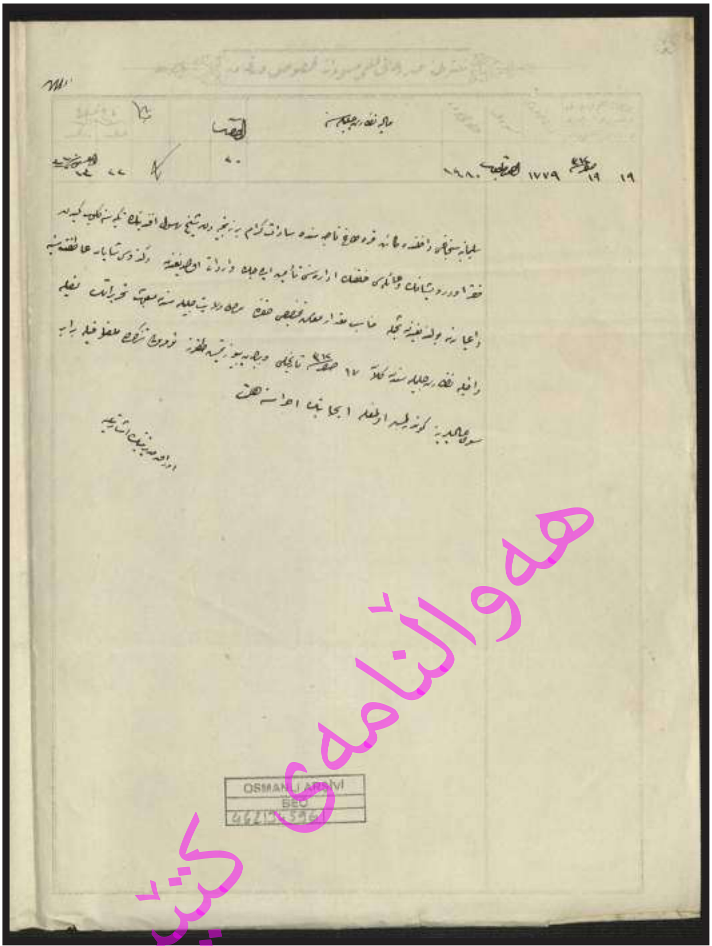

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000462.034596	19 سەفەر 1312

١٩ سەفەر ١٣١٢
١٣ ئۆغستۆس ١٣١٠
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
لە ناحیەی قەرەداغی سەر بە سانجەقی سلێمانی، تەکیەی شێخ رەسول ئەفەندی هەیە، کە لە سەیدەکانی بەرزنجییە، ئەم تەکیەیەش داهاتێکی نییە بۆ ئەوەی بژێوی هەژار و دەروێش و خێزانی خەڵکەکە و کارگێڕیەکەی پێ مسۆگەر بکات، هەروەها خۆشی شایانی بەزەییە و لە نزاکەرەکانە، بۆیە مووچەیەکی گونجاوی بۆ دابین بکرێت، بۆ ئەم مەبەستەش لە ویلایەتی موسڵ نووسراو نێردراوە، لەگەڵ نووسراوی نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە لە مێژووی ١٧ سەفەر ١٣١٢ ژمارە ١٧٧٠ بەیەکەوە بۆ عالی نێردراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

بە ئاماژەی کاغەزەکانی بەڕێوەبەرایەتی

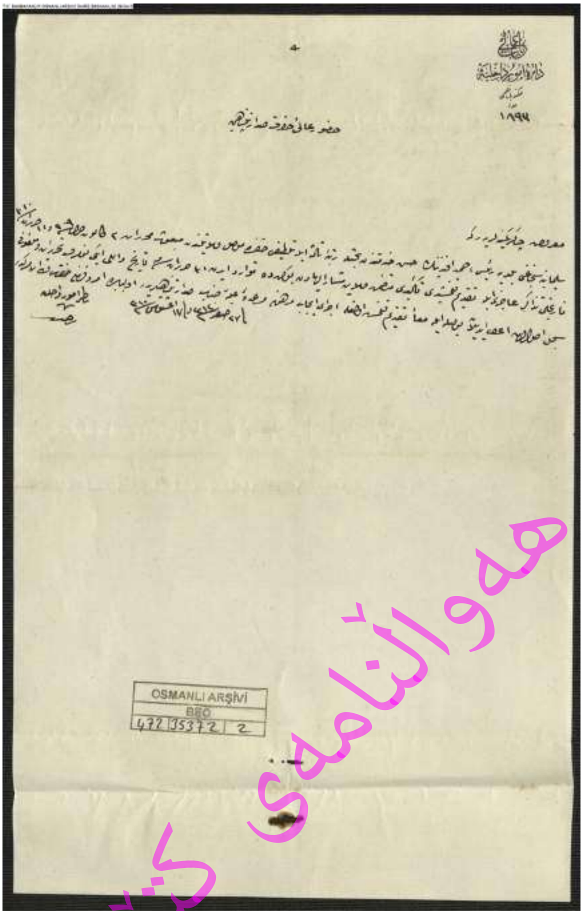

BEO.000472.035372.002

BEO.	000472.035372	27 سەفەر 1312

بابی عالی
فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١٨٩٣
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ڕاگەیەندراوی بەندەیە

لەبەر ئەو کارە باشانەی کە ئەحمەد ئەفەندی سەرۆکی شارەوانی سانجەقی سلێمانی ئەنجامی داوە، بە پلەی سێیەم پاداشت بکرێت، بۆ ئەم مەبەستە نووسراوی ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٢ کانوونی یەکەم ١٣٠٩ و ١١ حوزەیران ١٣١٠ هاتووە و لەگەڵ نووسراوی بەندەمان بەیەکەوە پێشکەش کراوە، بۆ دووپاتکردنەوە ئەمجارە لە ویلایەتی ناوهاتووەوە نووسراو لە مێژووی ٣١ حوزەیران هەمان ساڵ ژمارە ٥٢ پێشکەشی تۆماری زانیاری کەسێتی کراوە، جێبەجێ کردنی بە هاوکاری پەیوەندیدارانی سەدارەتەوە دەبێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.

لە ٢٧ سەفەر ١٣١٢ و لە ١٧ ئۆغستۆس ١٣١٠
نازری کاروباری ناوەخۆ

هەواڵنامەی کتێب

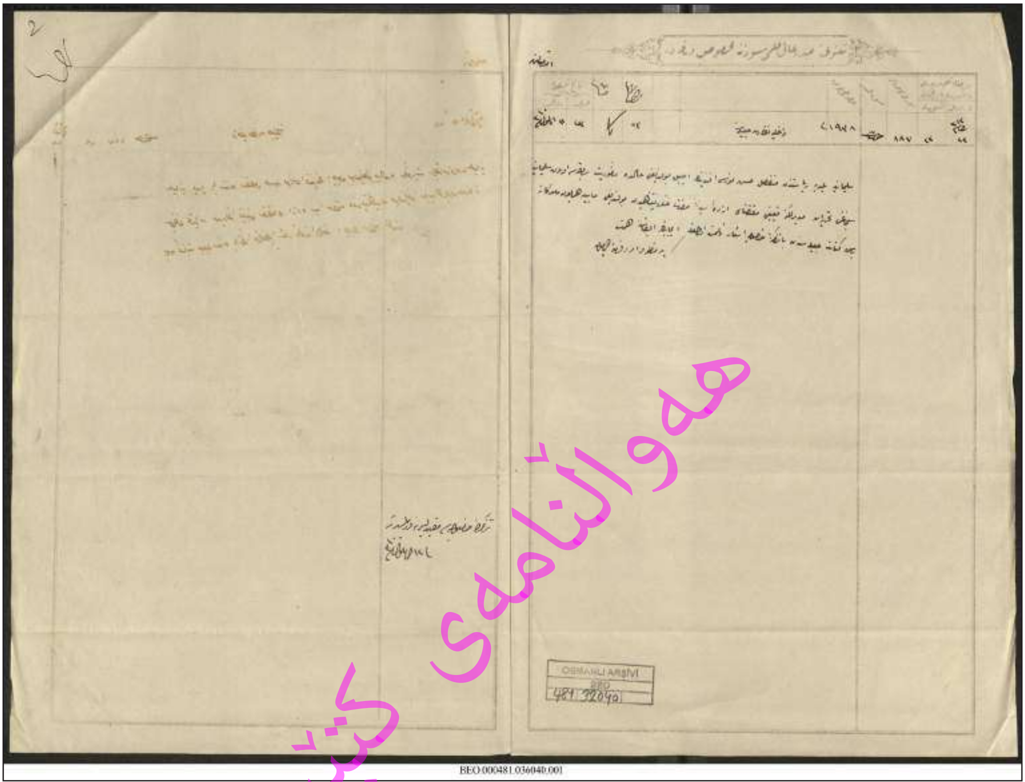

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000481.036040	22 ڕەبیعی یەکەم 1312

٢٢ ڕەبیعی یەکەم ١٣١٢
١١ ئەیلوول ١٣١٠
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
حەسەن نەورەسی ئەفەندی لە سەرۆکایەتی شارەوانی سلێمانی جیابۆتەوە و شوێنەکەی بە کراوەیی ماوەتەوە، هەروەها کاتی خۆی لە سانجەقی سلێمانی لە بەڕێوەبەرایەتی تۆمارکردن ئەرکی هەبووە، بۆیە هەر لەم ئەرکە دامەزرێتەوە، بۆ ئەمەش فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی و بە نووسراوی تایبەتی مابەینی هومایۆنی ملوکانەی باش کیتابەتی جەلیلە ئاماژەی پێکراوە، بە ئەمر و فەرمانی هومایۆن هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

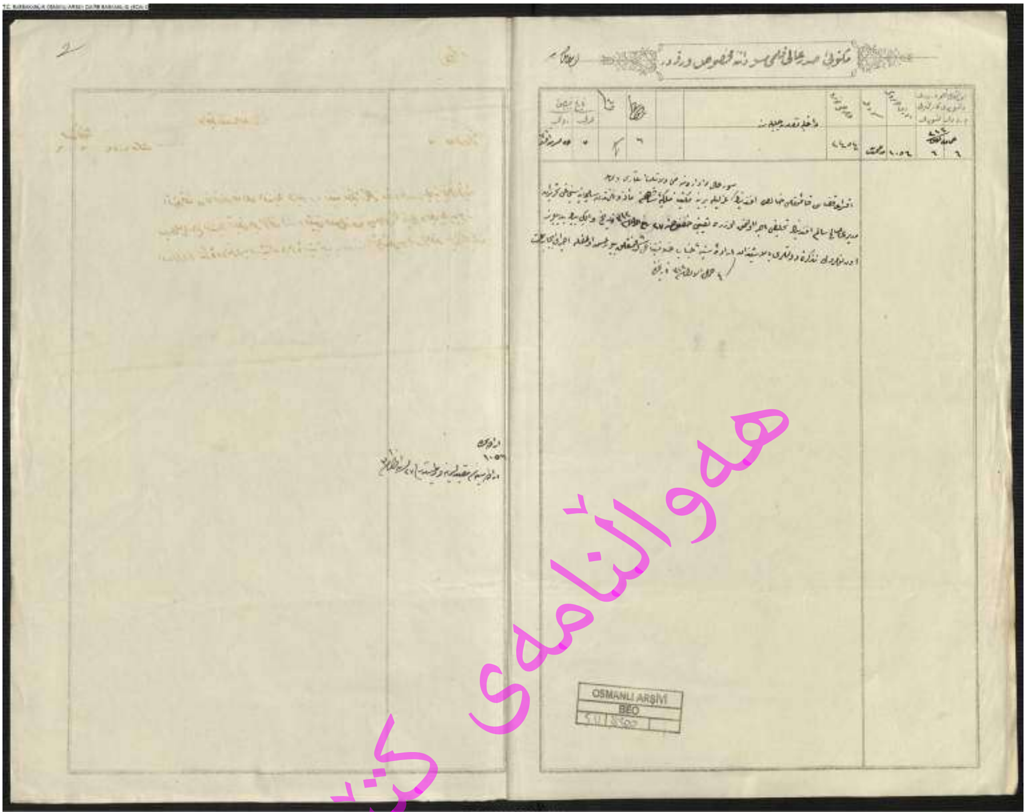

BEO.000511.038300.001

هەواڵنامەی کتێب

6 جەمادی یەکەم 1312	000511.038300	BEO.

٦ جەمادی یەکەم ١٣١٢
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
خاڵس ئەفەندی قائیمقامی قەزای ئاقسەرای لە بەڕێوەبردنی ئیدارەی دەوڵەت خراپە، بۆیە بە ئاماژەی ویلایەت دوورخراوەتەوە، لە شوێن ئەو ساڵح سالم ئەفەندی بەڕێوەبەری تۆماری سانجەقی سلێمانی، کە لە دەرچووانی مولکیەی شاهانەیە، دوای سوێند خواردن دادەمەزرێت، نووسراوی مێژووی ٢٧ رەبیعی کۆتایی ١٣١٢ ژمارە ٢٧١٠ رەزامەندی داوە و لە مێژووی ٤ جەمادی یەکەم ١٣١٢ جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

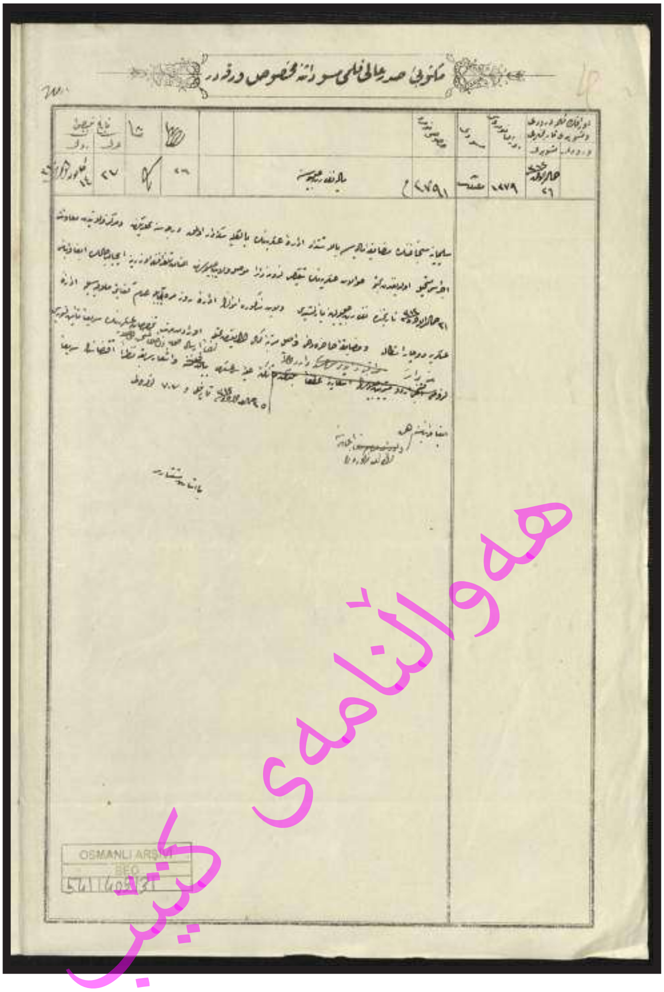

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000541.040513	26 جەمادی کۆتایی 1312

٢٦ جەمادی کۆتایی ٣١٢
١٤ کانوونی یەکەم ٣١٠
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
لە سانجەقی سلێمانی تەنگژەی دارایی زیادی کردووە، بۆیە کارگێری سەربازی بە تەواوەتی تێکچووە، هەروەها جێبەجێ کردنی هاوکاری لە مەرکەزی ویلایەت بۆتە مەحاڵ، لەبەر پێویستی کەم کردنەوەی حەواڵەی سەربازی لەسەر تەلەگرافنامەی ویلایەتی موسڵی جەلیلە لە مێژووی ٢١ جەمادی کۆتایی ٣١٢ بۆ نەزارەتی جەلیلە نووسراوەتەوە کە کارەکە جێبەجێ بکرێت و رابگەیەندرێت، لایەنی دارایی ویلایەتی ناوهاتوو خراپە و لەبەر بەشنەکردنی کارگێری سەربازیش تووشی کێشە بووە، تەنگژەی ئێستاشی گەیشتۆتە ئاستێکی بەرز، بۆیە بەپەلە داهاتی سەربازی رێك بخرێت، بۆ ئەم مەبەستەش نووسراوی سەر عەسکەری عالی لە مێژووی ٢٥ جەمادی کۆتایی ٣١٢ ژمارە ٧٠٧ نێردراوە هەروەها بە تێروانین لە ئاماژەی پێشوو بەپەلە جێبەجێ بکرێت و هیممەت بکرێت لە راگەیاندنی، جگە لەمە بگەرێندرێتەوە نەزارەتی ناوهاتوو.

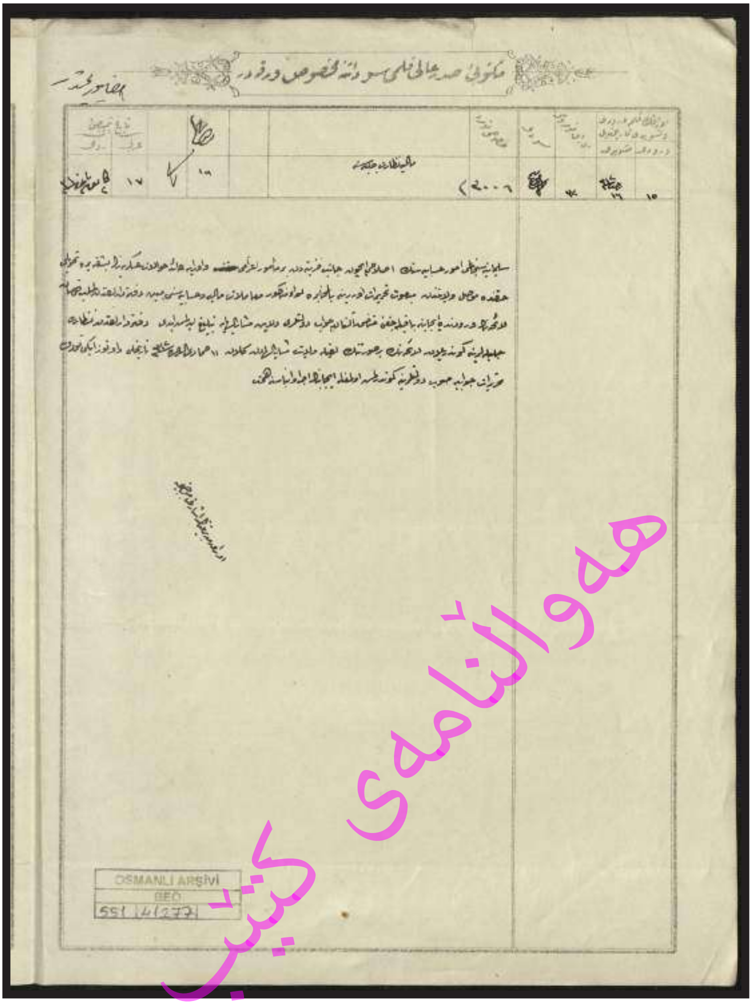

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000551.041277	16 رەجەب 1312

١٦ رەجەب ١٣١٢
٢ کانوونی دووەم ١٣١٠
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
بـۆ چاکسـازی کاروبـاری ژمێریـاری سـانجەقی سـلێمانی، لەلایـەن خەزینـەوە فەرمانبەرێـك دەنێردرێـت، لەوێـش ئـەوەی پەیوەسـتە بـە حەواڵـەکاری سـەربازیش کەسـێکی تـر بنێردرێـت، بـە گوێـرەی ئـەو نووسراوانـەی کـە لـە ویلایەتـی موسـڵ نێـردراوە، بـە ناردنـی هـەواڵ مامەڵـەی دارایـی و ژمێریـاری لـە دەفتەرداریەتـی داواکـراوە، دوای هاتنـی ئـەو لیسـتە سـەیر دەکرێـت، ئـەو وەڵامـەی کـە لـە لەلایەنـی دەوڵـەت وەرگیـراوە ئـەوا بـە ویلایەتـی ناوهاتـوو راگەیەنـدراوە، ئـەو لیسـتەی کـە لـە دەفتەرداریەتـی بـۆ نەزارەتـی جەلیلـە نێـردراوە، وێنەیەکـی هاوپێـچ لەگـەڵ وەڵامـی مێـژووی ١١ جەمـادی کۆتایـی ١٣١٢ ژمـارە ٣٢ی ویلایەتـی ناوهاتـوو هاتـووە و بـۆ لایەنـی پەیوەندیـدار نێـردراوە، هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی و راگەیاندنـی.

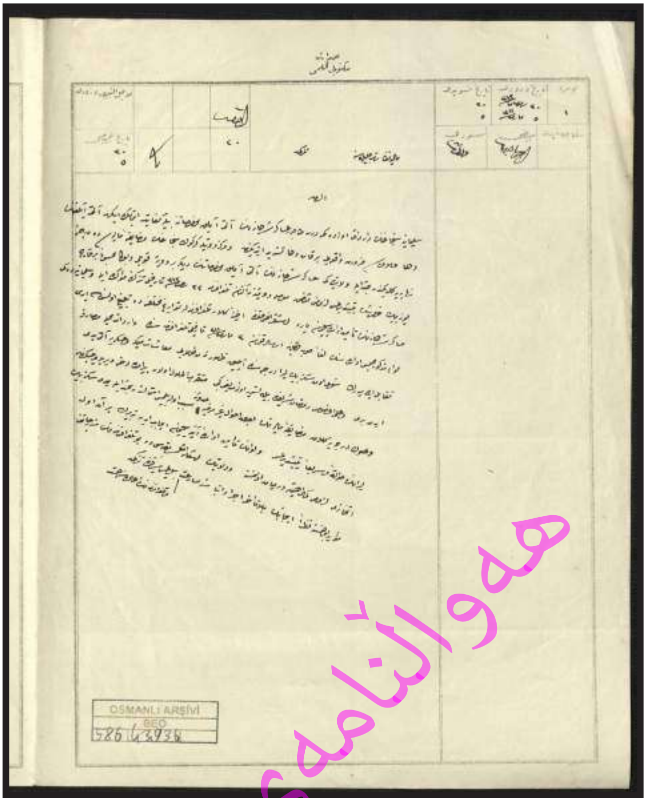

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000586.043936	20 ڕەمەزان 1312

٢٠ ڕەمەزان ١٣١٢
٥ مارت ١٣١١
نەزارەتی دارایی جەلیلە

بۆ مووچەی چوار تابوری سەربازی شاهانەی سانجەقی سلێمانی داهاتی سانجەقی ناوهاتوو بەشی دەرماڵەی ٦ مانگ ناکات، زۆر بە پێویست زانراوە کە ٦ مانگی تریش زیاد بکرێت و بخرێتە سەر دەرماڵەکە، لەلایەکی تر سانجەقی کەرکوك لەگەڵ مەرکەزی ویلایەت تەنگژەی دارایی هەیە، گەیشتۆتە پلەی کۆتایی، بۆیە دەرماڵەی ٦ مانگی سەربازی شاهانەی ویلایەت بۆ ویلایەتێکی تر بگوازرێتەوە، بەم هەژمار کردنە چەند سەد هەزار قوروشێك زیاد دەبێت و دەگاتە دەست، ئەو تەلەگرافنامەی لە ویلایەتی موسڵ وەرگیراوە لەگەڵ نووسراوی مێژووی ٢٢ ڕەجەب ١٣١٢ هەروەها بۆ ڕێکخستنی کارگێری سەربازی شاهانەی سلێمانی؛ پێویستە پارە قەرز بکرێت، لە کۆتاییدا ئەو تەلەگرافنامانەی لە مێژووی جیاوازدا هاتووە ئاماژەی پێکراوە، تەلەگرافنامەی ئەنجوومەنی کارگێری لیوای ناوهاتوو لە مێژووی ٣ مارت ١٣١١ بۆ دەوڵەت نێردراوە، کە تێدا روون کراوەتەوە؛ داهاتی ناوخۆ لەگەڵ خەرجیەکەی یەکسان نین و جیاوازی لە برەکەیاندا هەیە، ساڵانە ١٨٠٠٠ لیرە بوونی هەیە، مووچەی مولکیە و سەربازی ٦ مانگی پێشوو تەنانەت مانگی ڕەمەزانی شەریفەش دابین نەکراوە، تەنگژەی دارایی گەیشتۆتە پلەیەك لەوانەیە ببێتە ئەگەری سەرهەڵدانی سەرپێچی و ئاژاوە، بۆیە بەپەلە ٧٠٠٠ تا ٨٠٠٠ لیرە حەواڵە بکرێت و بگاتە شوێنەکە، هەروەها بۆ ڕێکخستنی کارگێری لیواکە ئامادەکاری پێویست بکرێت و هە رچی زووە جێبەجێ بکرێت، جگە لەمە لەسەر ئاماژەی پێشووی ویلایەت لە ڕیزبەندی تەلەگرافنامەکە دەردەکەوێت، پێویستە بەبێ دواکەوتن جێبەجێ بکرێت، پەلەش بکرێت لە ڕاگەیاندنی، هیممەت بکرێت لە ناردنەوەی تەلەگرافنامەکە.

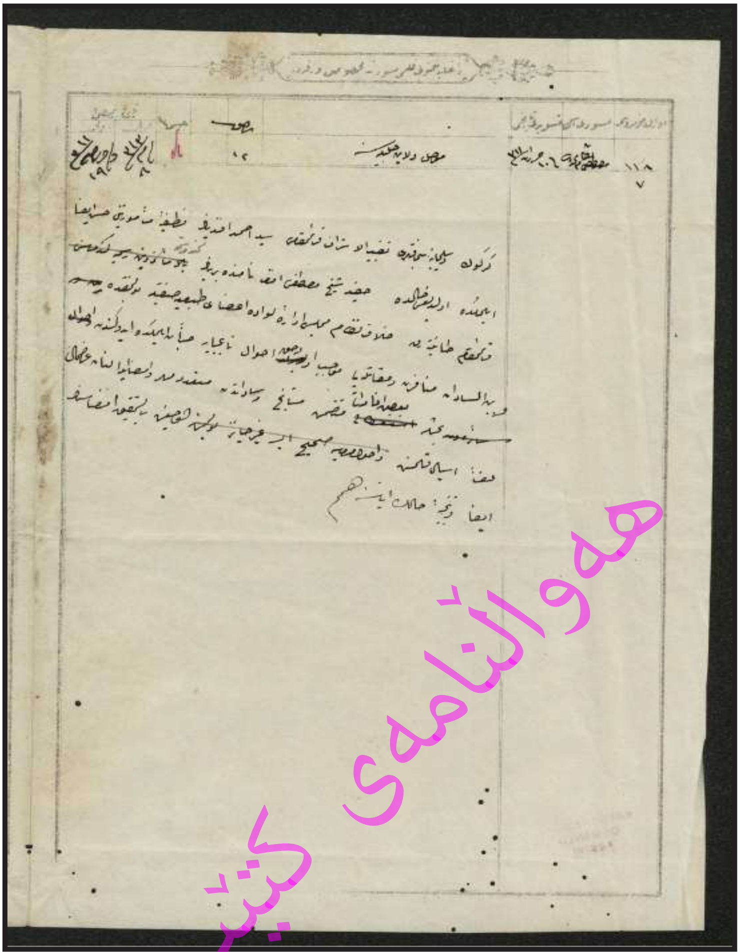

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00391.00075	8 موحەررەم 1313

٨ موحەررەم ٣١٣
١٩ حوزەیران ٣١١
بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە
لـە بنەچـەی پێغەمبـەر سـەید ئەحمـەد ئەفەنـدی لـە سـانجەقەکانی کەرکـوک و سـلێمانی قائیمقامـە و ئەرکەکەی بـە ڕێکوپێکـی بەڕێـوە دەبـات، کەچـی کەسـێك بـە نـاوی حەفیـد شـێخ مسـتەفا ئەفەنـدی خـۆی وەکـو قائیمقـام ناسـاندووە و پێچەوانـەی نیـزام لـە ئەنجوومەنـی کارگێـری لیوا لەگـەڵ چینی ئەندامانـی ئاسـایی کار دەکات، ئەمەش وادەکات لـە نێـوان سـەیدەکاندا دووبەرەکـی و شـەڕ دروسـت بێـت، بۆیـە لەلایـەن سـەید و شـێخەکاندا بـە مـۆر و واژووی جۆراوجـۆر داواکاری وەرگیـراوە، دوای لێکۆڵینـەوە کارەکـە جێبەجـێ بکرێـت و ئەنجامەکـەی ڕابگەیەندرێت.

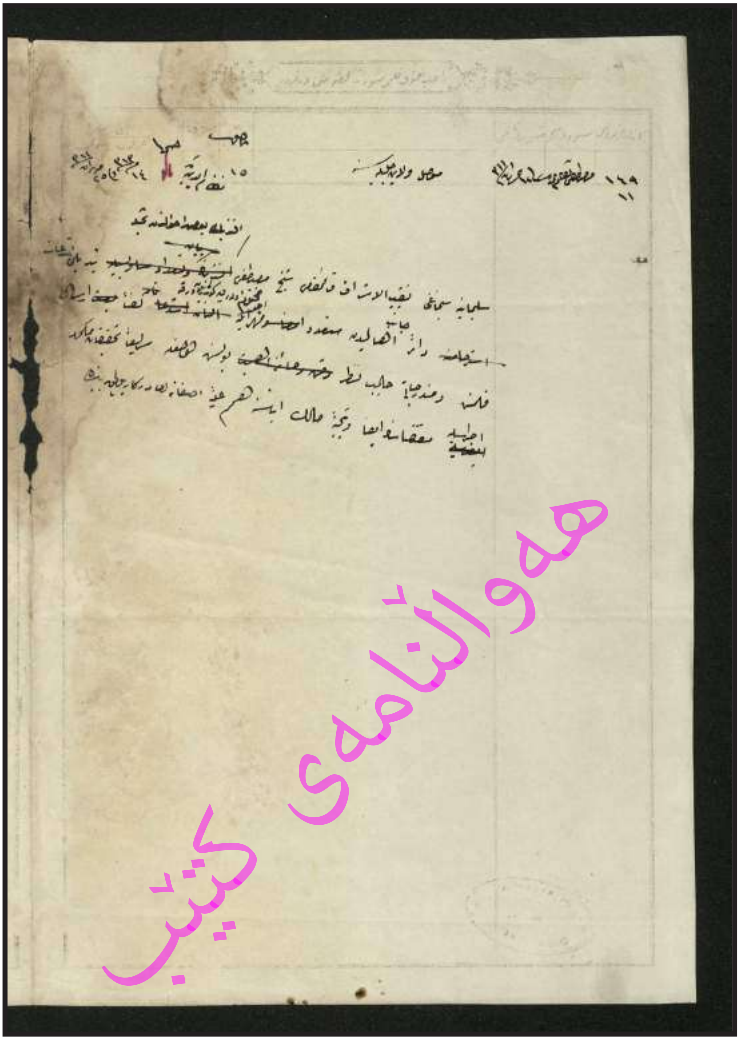

هەواڵنامەی کتێب

14 موحەررەم 1313	00393.00071	DH.MKT.

١٤ موحەررەم ٣١٣
٢٥ حوزەیران ٣١١
بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە
شێخ مستەفا ئەفەندی قائیمقامی سانجەقی سلێمانی کە لە بنەچەی پێغەمبەرە، لەبەر هەندێك بارودۆخ داوا کراوە شوێنەکەی بگۆردرێت، بۆ ئەم مەبەستە کاغەزی بە مۆری جیاواز لەلایەن دانیشتوانەوە پێشکەش کراوە، جگە لەمە بە تێروانین لە نووسراوەکان بەپەلە دووبارە لێکۆڵینەوە ئەنجام بدرێت و ئەنجامی لێکۆڵینەوەش رابگەیەندرێت، عالیش لەم کارە شارەزایە.

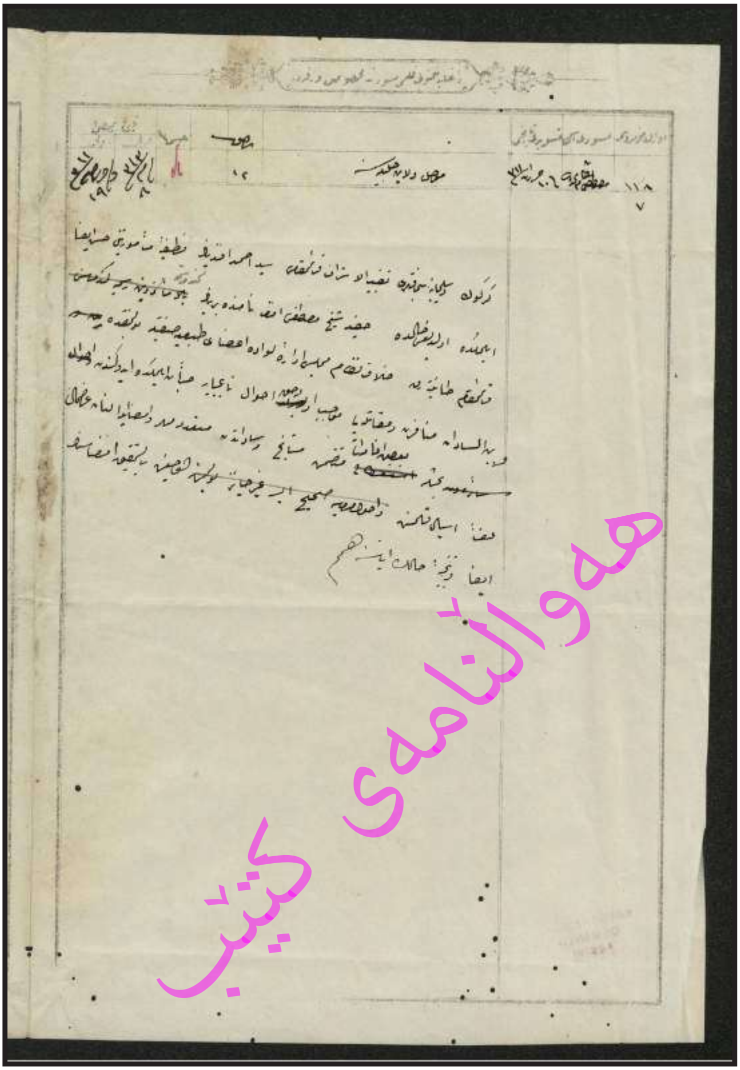

هەواڵنامەی کتێب

24 رەبیعی یەکەم 1313	00427.00054	DH.MKT.

٢٤ رەبیعی یەکەم ١٣١٣
٢ ئەیلوول ١٣١١
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

لە پلەی میری میران جەنابی عەبدولرەحمان پاشا ئەرکەکەی لە موتەسەرفیەتی ئەرغەنی بۆ موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی گواستۆتەوە، خەرجی رێگاکەی ٥٠٢٥ قوروش دەکات، لە داهاتی ناوەخۆ پێی دەدرێت، ئەمەش لە خشتەی خەرجیەکان تۆمارکراوە، بە ووتەی ژمێریاری رادەگەیەندرێت.

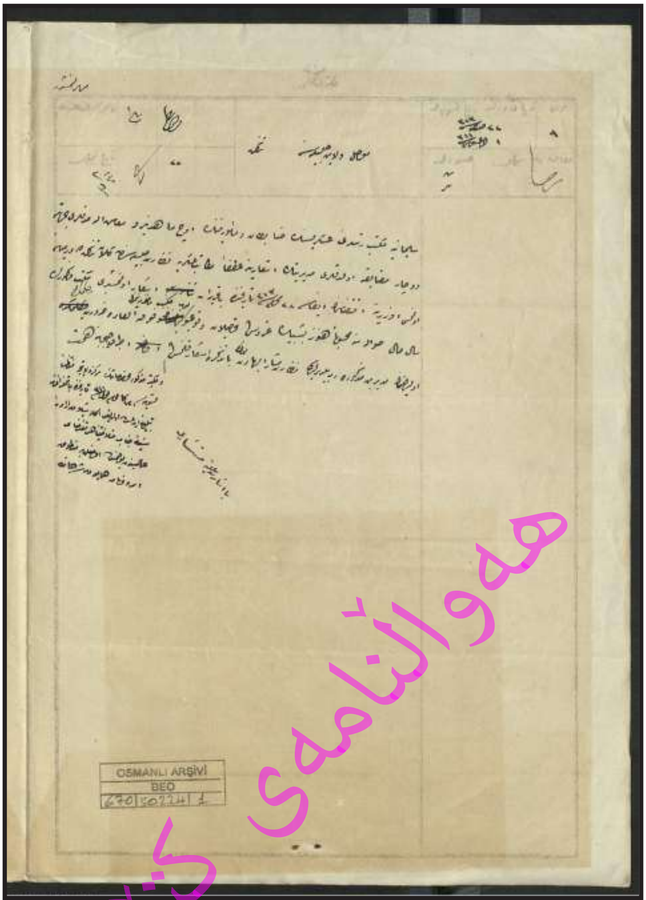

هەواڵنامەی کێز

22 سەفەر 1313	000670.050224	BEO.

٢٢ سەفەر ٣١٣
١ ئۆغستۆس ٣١١
بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە

ئەفسەر و فەرمانبەرانی مەکتەبی روشدیەی سەربازی سلێمانی ماوەی سێ مانگە مووچەیان وەرنەگرتووە، بەمەش تووشی تەنگانەیی بوونەتەوە، بۆ جێبەجێ کردنی کارەکە ئاگاداری لە بەڕێوەبەرایەتی تۆماری نەزارەتی مەکاتیبی سەربازی جەلیلە هاتووە، هەروەها لە نووسراوی مێژووی ٢٨ موحەررەم ٣١٣ ئاماژەی پێکراوە، کە مەکتەبی ناوهاتوو بە هەژمارکردنی پارەی حەواڵەکراوی ئەم ساڵ ٥٠٠٠ قوروش داهاتی هەبووە، ئەم مەکتەبە لە تەنگانەیەکی زۆر دایە، ئەمەش لە بەڕێوەبەرایەتی ناوهاتوو ئاگاداری دراوە، ئەمجارە لە نەزارەتی ناوهاتوو بە نووسراو ئاماژەی پێکراوە هەروەها داهاتی مەکتەبی ناوهاتوو لە مەرکەزی ویلایەت بە ڕێکی ڕێکخراوە بە تەلەگرافنامەی مێژووی ١٢ کانوونی یەکەم ٣١٠ ئاگاداری دەرچووە، تێدا دەرکەوتووە جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا کارەکە جێبەجێ دەکرێت، بۆیە بە نووسراوێکی ئەمر و فەرمانی هومایۆنی شاهانە هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

بە ئاماژەی راوێژکاری عالی

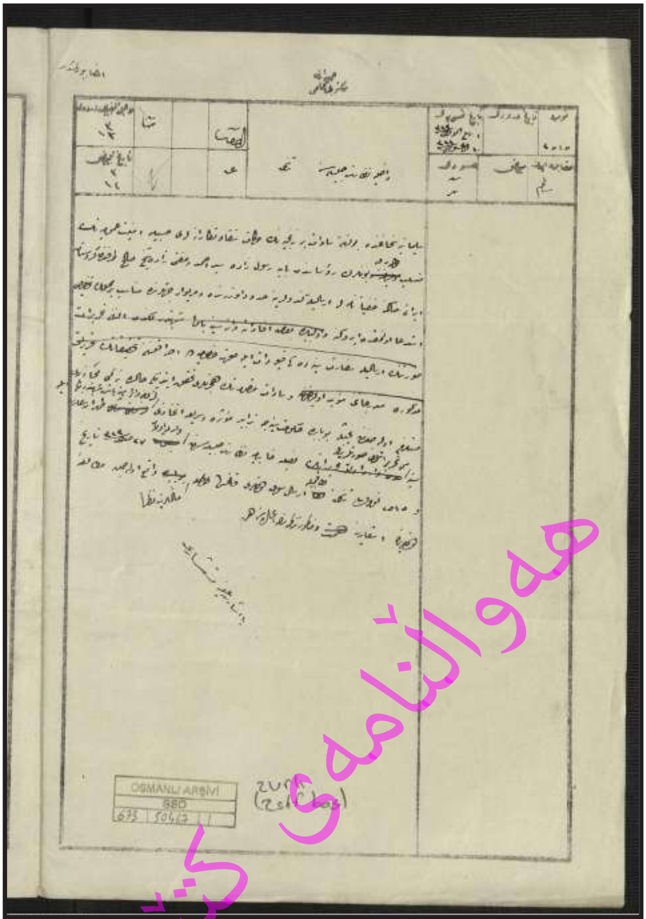

BEO.	000673.050467	1 رەبیعی یەکەم 1313

١ رەبیعی یەکەم ١٣١٣
١٠ ئۆغستۆس ١٣١١
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
بەهۆی ئەم کارە چەتەییانەی کە سەیدەکانی بەرزنجی لە سانجەقی سلێمانی ئەنجامیان داوە، ئەمنیەتی گشتی تێکچووە، لە سەرۆکەکان بابە رەسوڵ زادە سەید ئەحمەد و موفتی زادە شێخ ساڵح بە نهێنی نامەیان بۆ حاکمی ئێران ناردووە و داوایان کردووە لەسەر سنوور و لایەنی مەریوان شوێنێکی گونجاویان پێ بدرێت، هەروەها لە کاتی لێکۆڵینەوە لە سەیدەکانی ناوهاتوو ئەو کارانە ئەنجام بدرێن کە پێویستە، لەم بارەیەوە حکوومەت ئامادەکاری کاریگەر و بەپەلە ئەنجام بدات، بۆ سەرۆکی شەهبەندەر نووسراو کراوە، وینەکانیان بە هاوپێچەوە لە نەزارەتی دەرەوەی جەلیلە هاتووە، لەگەڵ نووسراوی مێژووی ٢٧ سەفەر ١٣١٣ ژمارە ٢٠١٥ بۆ سەروو نێردراوە، بە تێروانین لە بابەتەکە خوێندنەوەی بۆ دەکرێت و لەسەر ئاماژەی سەروو هیممەت بکرێت لە ناردنەوەی نووسراوی ناوهاتوو.

بە ئاماژەی راوێژکار.

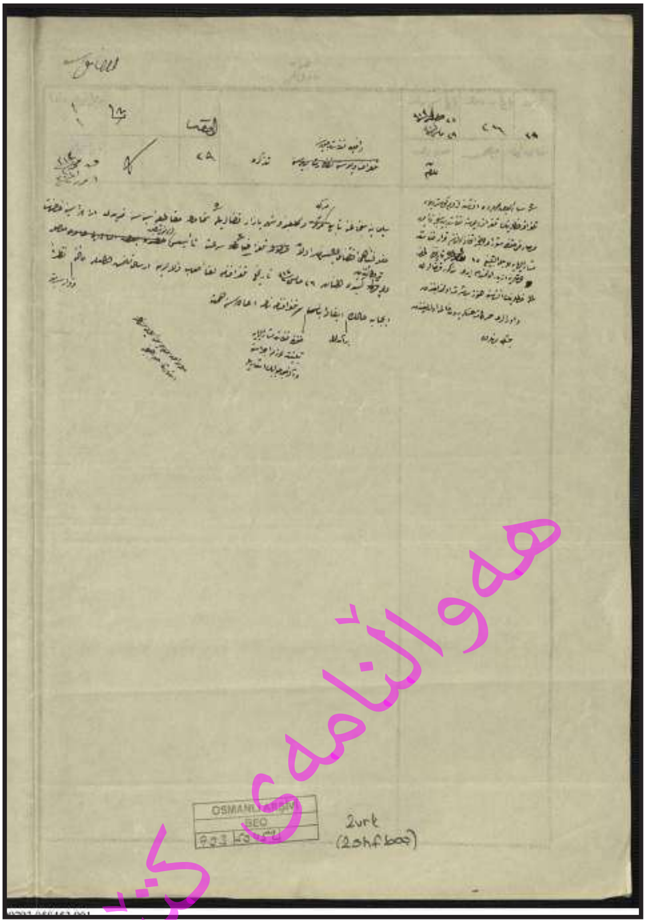

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000793.059452	28 زیلحیجه 1313

٢٨ زیلحیجه ١٣١٣
٢٩ مایس ١٣١٢
نووسراو بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
بە پێویسـت زانراوە هێڵی تەلەگراف لە قەزایەکانی مەرگە و گولعەنبەر و شـەهربازاری سـەر بە سـانجەقی سـلێمانی دابمەزرێـت، خەرجیەکەشـی لەلایـەن نەزارەتـی تەلەگـراف و پۆسـتەی بەهیـە دابیـن دەکرێـت، بـۆ ئـەم مەبەسـتە بریـار لـە شـورای دەوڵـەت دەرچـووە و بـۆ ئـەوەی نەزارەتـی ناوهاتـوو ئـاگادار بکرێتـەوە، لـە مێـژووی ١٥ زیلحیجە ١٣١٣ بـۆ لایەنـی دەوڵـەت نـووسراو کـراوە، هەروەهـا جەنابـی پاشـا بـە فەرمانـی پاشـا بریـاری داوە کـە لەگـەڵ قـەزا ناوهاتووەکانـدا موقاتەعـەی شـەمامکی میـری نـوێ بکرێتـەوە، لـە دروسـت کردنـی هێڵەکانـی تەلەگرافیـش هێشـتا دەسـت بـە کار نەبوونـە، هەروەهـا ئـەو ناوچانـە هێشـتا لـە جموجوڵـی سـەربازی خالـی نییـە، بۆیـە بـە پێویسـت زانـراوە پەلـە بکرێـت لـە دروسـت کردنـی، لـە وەکالەتـی ویلایـەت تەلەگرافنامـە لـە مێـژووی ٢٦ مایس ١٣١٢ بـۆ والا نێـردراوە، بـە تێروانیـن لـە بابەتەکـە و بریـاری پێشـوو هەرچـی زووە جێبەجـێ بکرێـت و بـە نەزارەتی ناوهاتـوو رابگەیەندرێـت بـە گوێـرەی ئـەو وەڵامەی وەردەگیرێـت هیممەت بکرێت لـە ناردنـەوەی تەلەگرافنامەکە.

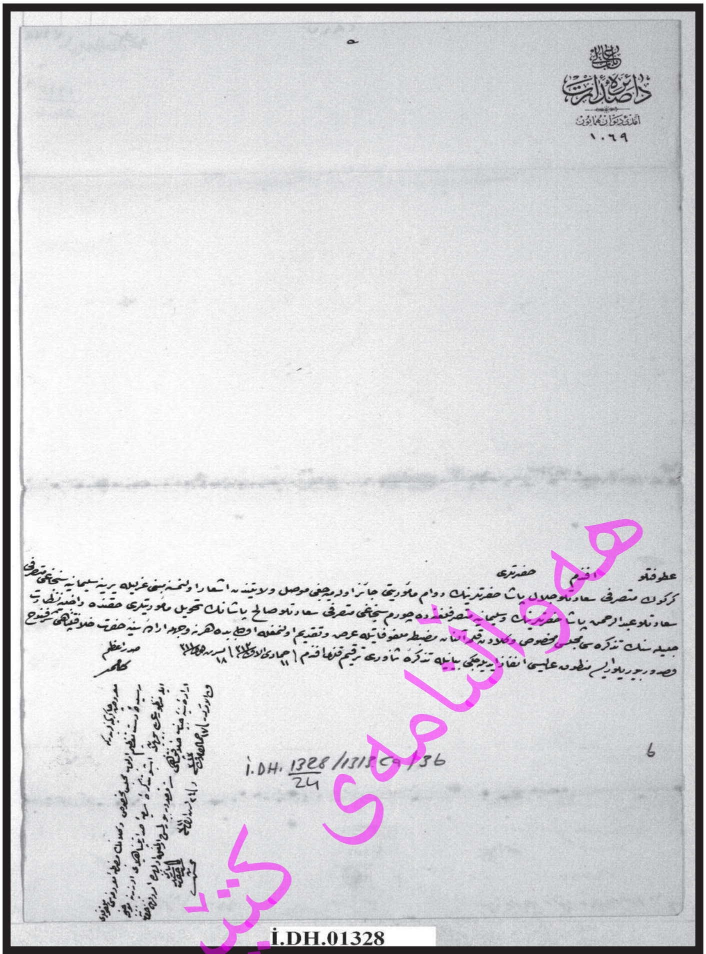
İ.DH.01328

هەولێرنامەی کتێب

I.DH.	01328.000024	11 جەمادی یەکەم 1313

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
١٠٦٩
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
لەسەر ئاماژەی ویلایەتی موسڵ جەنابی جەلال پاشا موتەسەرفی کەرکووك گونجاو نییە لە ئەرکەکەی بەردەوام بێت، بۆیە دووربخرێتەوە و لە شوێن ئەو جەنابی عەبدولرەحمان پاشا موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی دابنرێت هەروەها بۆ موتەسەرفیەتی سلێمانیش ساڵح پاشا موتەسەرفی سانجەقی چورم دابنرێت، بۆ ئەم مەبەستە نووسراوی نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە لە ئەنجوومەنی تایبەتی بریکارەکان دراوەتە قەڵەم، لەگەڵ بریارنامە بە هاوپێچەوە راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا هەر چۆنێك بێت پەیوەندیدارانی خەلافەت بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، نووسراو نووسراویەوە ئەفەندم، لە ١١ جەمادی یەکەم ١٣١٣ و لە ١٨ تشرینی یەکەم ١٣١١.
سەدری ئەعزەم

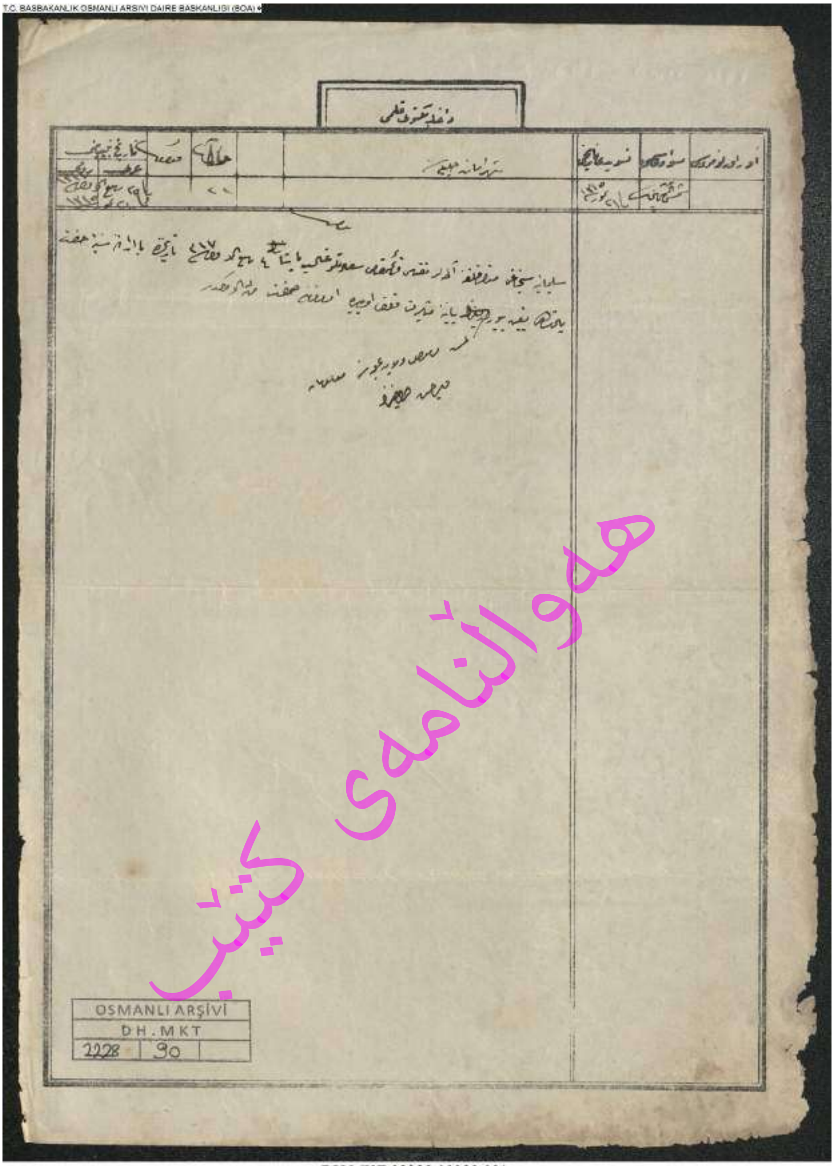

DH.MKT.02228.00090.001

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>02228.00090</td><td>25 رەبیعی یەکەم 1313</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٥ رەبیعی یەکەم ١٣١٣
٢١ تەمموز ١٣١٥
فەرمانی ویلایەتی موسڵی عالیە دەرچووە و بە راگەیاندنی ئاماژەی پێکراوە، کە غالب پاشا قائیمقامی قەزای ئادالەر بە فەرمانی پاشای جەنابی پاشا لە مێژووی ٤ رەبیعی یەکەم ١٣١٧ لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دادەمەزرێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.</td></tr>
</table>

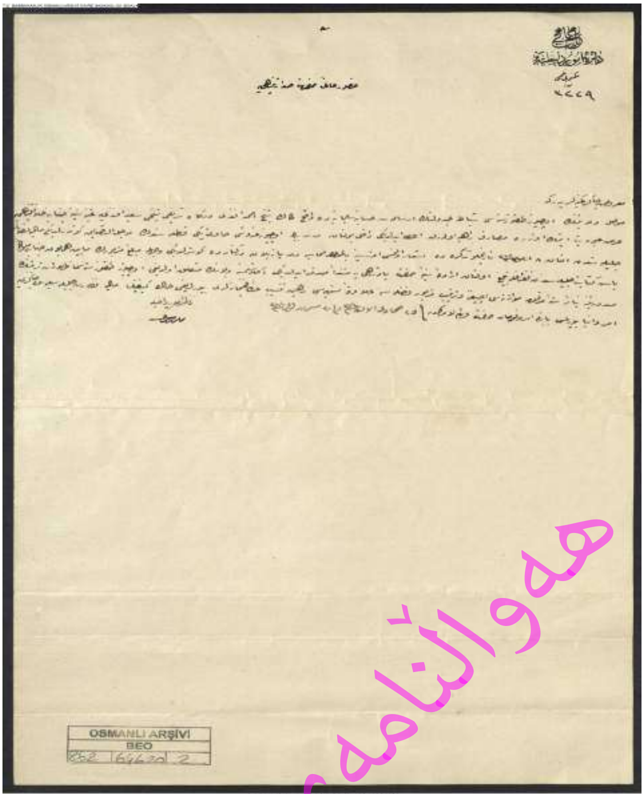

BEO.000862.064620.002

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000862.064620	25 جەمادی یەکەم 1314

بابی عالی
فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٣٢٢٩
جەنابی لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە
خشتەی هەژماری شوباتی ساڵی ٣٠٩ ی ویلایەتی موسڵ نێردراوە، تێدا هاتووە؛ لە سلێمانی سەعید ئەفەندی شێخی تەکیەی کاك شێخ ئەحمەد ئەفەندی بەندایەتی خۆی بۆ جەنابی پەیوەندیداری خەلافەتمان راگەیاندووە، وەکو خەرجی رێگا خەرجی پێ دراوە، بە مەبەستی پەسەند کردنی ٤٣٠٠ قوروش دوو پارچە نووسراو نێردراوە، لەسەر ئەو ئاماژەیەی کە لە نووسراوی نەزارەتی دارایی جەلیلە لە مێژووی ٨ ئەیلوول ٣١٢ وەرگیراوە، دوای حەواڵەکردن لە ژمێریاری پەراوێزی لەسەر نووسراوەتەوە، تێدا نیشان دراوە، کە برە پارەی باسکراو بە تەلەگراف لە باش کیتابەتی جەلیلەی مابەینی هومایۆنی جەنابی ملوکانە راگەیەندراوە و بە فەرمانی پاشای جەنابی پاشا خەرج کراوە، هەروەها رێکخستنی ساڵی ٣٠٩ داخراوە، بۆیە لە موازەنەی ساڵی باسکراودا بە کراوەیی دەمێنێتەوە، هەروها رێکخستنی باسکراویش لەسەری زیاد دەکرێت، لەگەڵ ئەوەی خەرجی رێگاکە جێگیر کراوە، چۆنیەتی کارەکەش لایەنی پایەبەرز لەگەڵ نەزارەتی دارایی جەلیلە فەرمانی داوە و رایگەیاندووە، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٥ جەمادی یەکەم ٣١٤ و لە ٢٠ تشرینی یەکەم ٣١٢.
نازری کاروباری ناوەخۆ

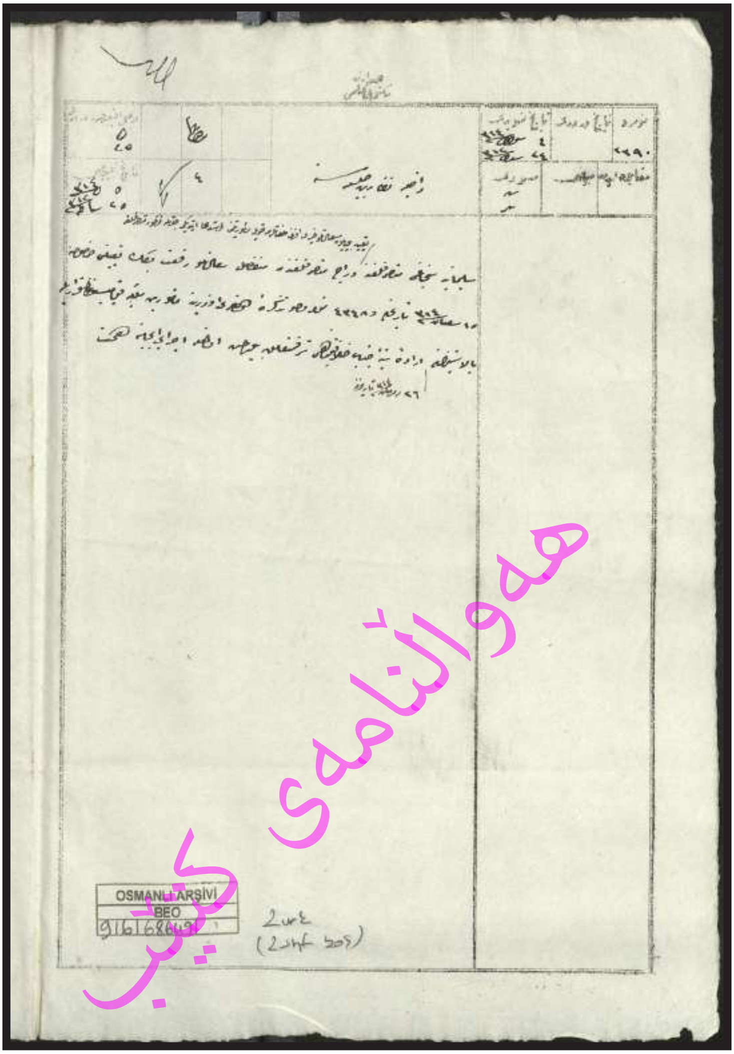
OSMANLI ARŞİVİ
BEO
916 68649

<table dir="rtl">
<tr><td>BEO.</td><td>000916.068649</td><td>5 شەوال 1314</td></tr>
<tr><td colspan="3">٥ شەوال ١٣١٤
٢٥ شوبات ١٣١٢
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی خەیری ئەفەندی لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دامەزراوە، بەڵام داوای گواستنەوەی ئەرکەکەی کردووە، بۆیە رەفعەت بەگ کە لە موتەسەرفیەتی راج جیابۆتەوە، لە موتەسەرفیەتی ناوهاتوو دامەزرێت، سەبارەت بەم بابەتە لەسەر نووسراوی ١٥ شەعبان ١٣١٤ ژمارە ٤٣٤٨ ی دەوڵەت بە بریاری قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە، دوای مۆڵەت وەرگرتن، لە مێژووی ٢٦ رەمەزان ١٣١٤ جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

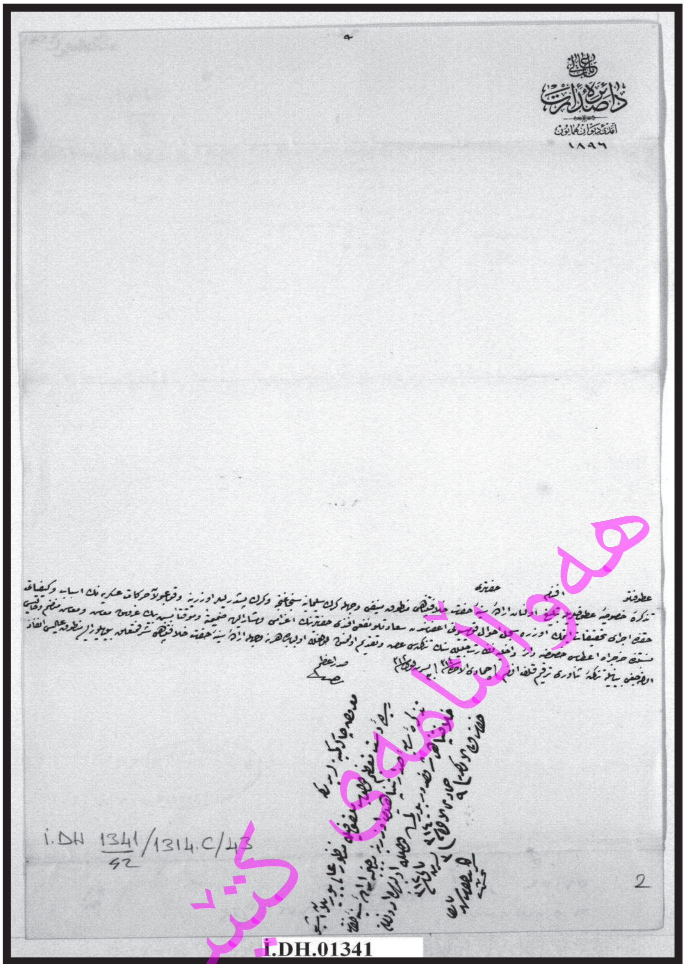

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01341.000042	5 جەمادی کۆتایی 1314

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
..... دیوانی هومایۆن
١٨٩٦

جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

بـە نـووسراوی تایبەتـی پایەبـەرز راگەیەنـدراوە، کە بە فەرمانی پاشـای جەنابی پەیوەندیـداری خەلافەت بریـار دراوە، لێکۆڵینـەوە لەسـەر هـۆکار و چۆنیەتـی ئـەو جموجۆڵـە سـەربازیانە بکرێـت کـە لـە سـانجەقی سـلێمانی و بـۆ سـەر پشـدەریەکان ئەنجام دراوە، بۆ ئەم مەبەسـتەش جەنابی نەفعی ئەفەندی لە ئەندامانی قۆمیسـیۆنی تۆماری زانیاری بنێردرێـت، هەروەهـا بـۆ ناوبـراو بـە شـێوەیەکی کاتـی مووچـەی ٥٠٠٠ قـوروش و بە گوێـرەی بارودۆخەکـە خەرجی رێـگای پـێ بدرێـت، بـۆ ئەم مەبەسـتە نووسراو لـە نەزارەتـی ناوەخۆی جەلیلـە راگەیەندراوە و پێشـکەش کـراوە، لەم بابەتـەدا جەنابـی پەیوەندیـداری خەلافـەت بـە فەرمانی پاشـا چ بفەرمووێـت جێبەجێ دەکرێـت، بـەم راگەیەندراوە نـووسراو نووسرایـەوە و ژمـارەی لەسـەر تۆمـار کرا ئەفەنـدم، لە ٥ جەمادی کۆتایـی ٣١٤ و لە ٣٠ تشرینـی یەکەم ٣١٢.
سەدری ئەعزەم

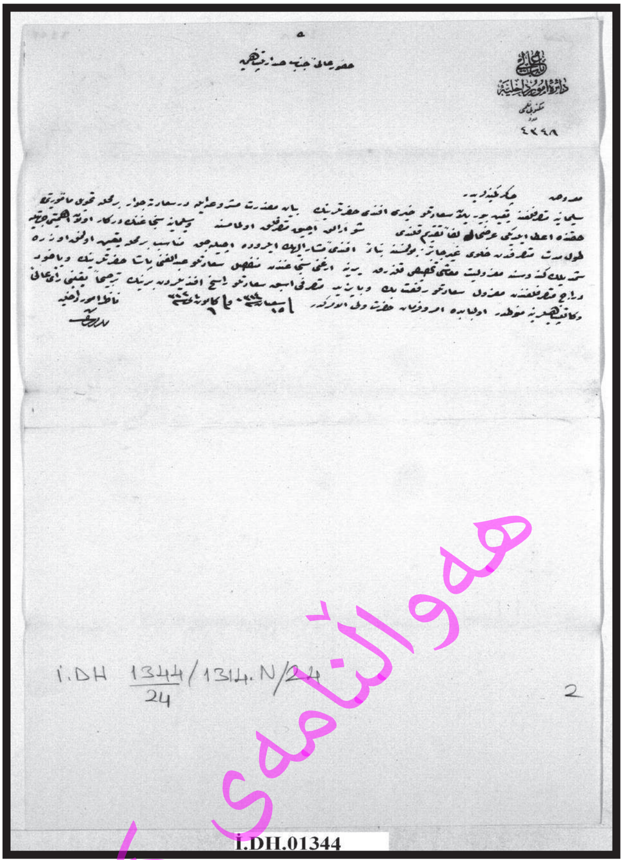
I.DH 1344/1314.N/24
24
2
I.DH.01344

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01344.000024	15 شەعبان 1314

بابی عالی
فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٤٣٤٨
بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە

جەنابی خەیری ئەفەندی لە موتەسەرفیەتی سلێمانی دامەزراو، بەڵام رایگەیاندووە کە بیانووی شەرعی هەیە و داواکاری ناردووە و تێدا داوای کردووە ئەرکەکەی بگوازرێتەوە شوێنێکی نزیك دەرسەعادەت، لە ئەنجام داواکاریەکەی پێشکەش کراوە............ ئەم ماوەیەکە بەهۆی نەبوونی موتەسەریف هەروەها ئاشکرایە سانجەقی سلێمانی گرنگی خۆی هەیە، نابێت ماوەیەکی دوورودرێژ بێ موتەسەرف بێت، بۆیە ناوبراو لە شوێنێکی گونجاو دابمەزرێت و حاڵی حازریش بۆ خودی خۆی مووچەی دابراوانی بۆ دەبرێتەوە، لە شوێن ئەویش جەنابی عەبدولغەنی پاشا دابمەزرێت کە لە سانجەقی ئەرغەنی جیابۆتەوە، یاخود رەفعەت بەگ کە لە موتەسەرفیەتی دەراج دابراوە لەگەڵ راسخ ئەفەندی موتەسەرفی پێشووی بایەزید، یەکێك لەوانە هەڵبژێردرێت، بە راوبۆچوونی پەیوەندیداری وەکالەت کارەکە ئەنجام بدرێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٥ شەعبان ٣١٤ و لە ٦ کانوونی دووەم ٣١٢.
نازری کاروباری ناوەخۆ

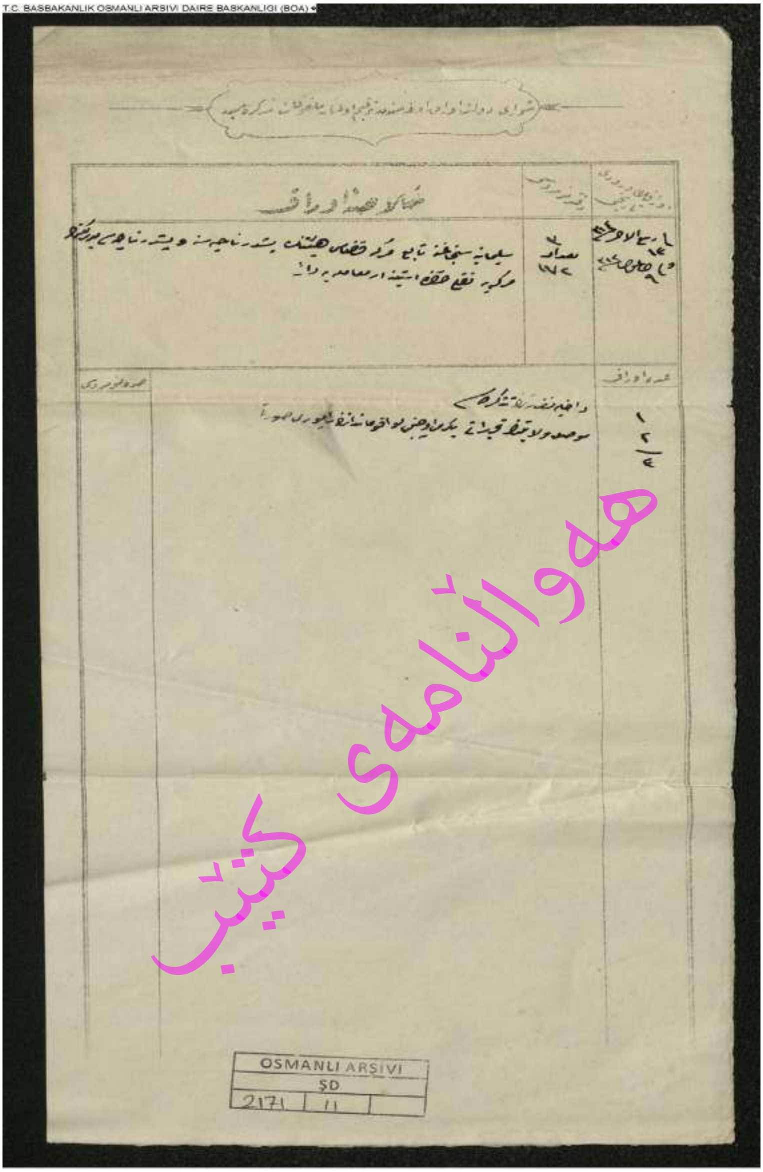

هەواڵنامەی کتێب

ŞD.	02171.00011	**13 ڕەبیعی کۆتایی 1314**

پوختەی کاغەزەکان
١٣ ڕەبیعی کۆتایی ١٣١٤
٩ ئەیلوول ١٣١٢
دەستەی قەزای مەرگەی سەر بە سانجەقی سلێمانی بۆ ناحیەی پشدەر و بەڕێوەبەرایەتی ناحیەی پشدەریش بۆ مەرگە بگوازرێتەوە، لەم بارەیەوە مامەڵەی ڕەزامەندی دەرچووە.

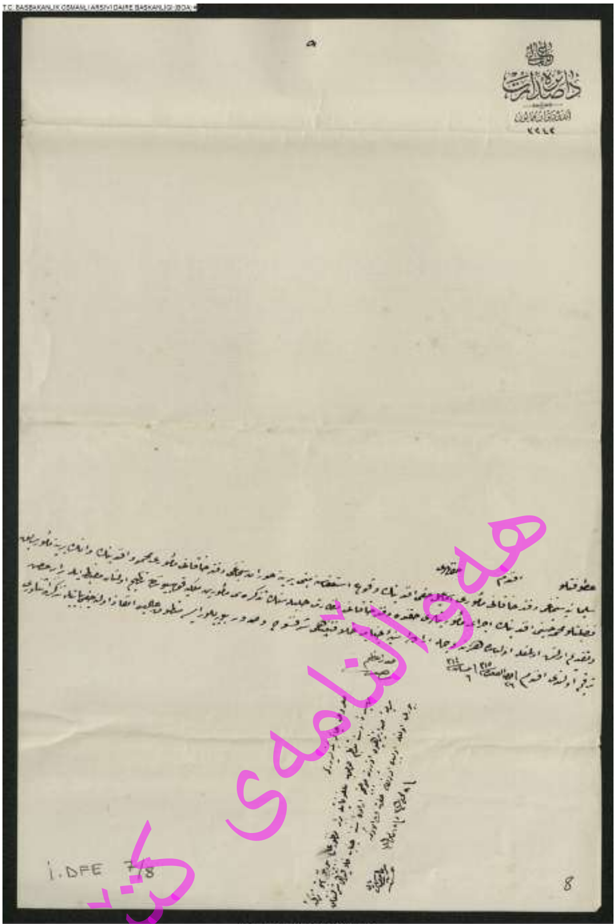

I.DFE.00007.00008.008

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>I.DFE.</td><td>00007.00008</td><td>26 زیلقەعدە 1315</td></tr>
<tr><td colspan="3">بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
٣٣٤٣
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
ئیسماعیل حەقی ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سانجەقی سلێمانی دوای دەست لە کارکێشانەوەی، لە شوێن ئەو مەحمود ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سانجەقی حوران هەروەها لە شوێن ئەویش محەمەد حوسەینی ئەفەندی فەرمانبەری پێشوو دامەزرێن، بۆ دەست کردن بە ئەرکەکەیان نووسراوی نەزارەتی دەفتەرخاقانی جەلیلە لەگەڵ بریارنامەی قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە رێکخراوە بەیەکەوە راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا هەر چۆنێك بێت جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نوسراو نووسرایەوە و ژمارەی لەسەر تۆمار کرا ئەفەندم، لە ٢٦ زیلقەعدە ٣١٥ و لە ٦ نیسان ٣١٤.
سەدری ئەعزەم</td></tr>
</table>

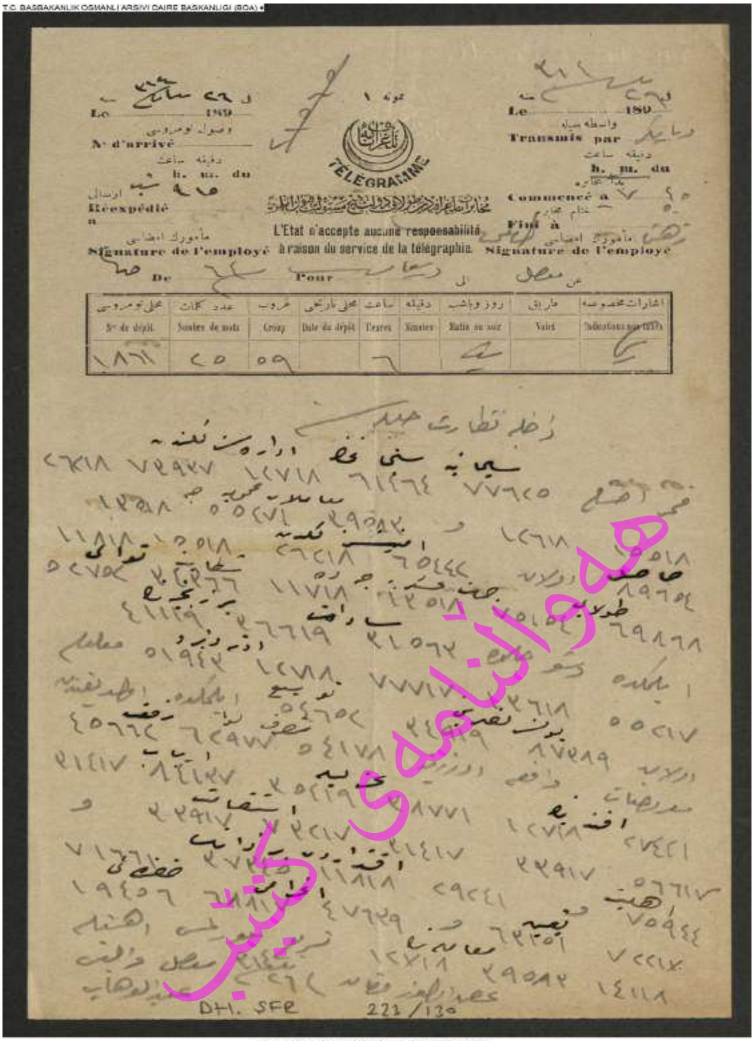

DH.ŞFR.00223.00130.001

DH.ŞFR.	**00223.00130**	16 زيلحيجه 1315

- ٢٦ نیسان ١٣١٤
لە موسڵەوە بۆ دەرسەعادەت
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لەبەر ئەوەی ئیدارەی سانجەقی سلێمانی بە خراپی بەرێوەدەبردرێت ئەمنیەتی تێکچووە و گشت مامەڵەکان دواکەوتوون، بۆیە لەلایەنی سەربازیشەوە بەردەوام سکاڵا بەرز دەکرێتەوە، لەم حاڵەتەدا سەیدەکانی بەرزنجی وەکو جاران سەرپێچیەکانیان فراوان کردووە، لەسەر ئەم راگەیەندراوانەی کە دەرچووە رەفعەت ئەفەندی موتەسەرفی لیوا دوور بخرێتەوە و لە شوێن ئەو کەسێکی گونجاو و لێهاتوو دابمەزرێت و رەوان بکرێت، بۆ ئەم مەبەستە مامەڵەکە بە پەلە ئەنجام بدرێت، راگەیەندراوە فەرمان، لە ٢٦ نیسان ١٣١٤.
عەبدولوەهاب والی موسڵ

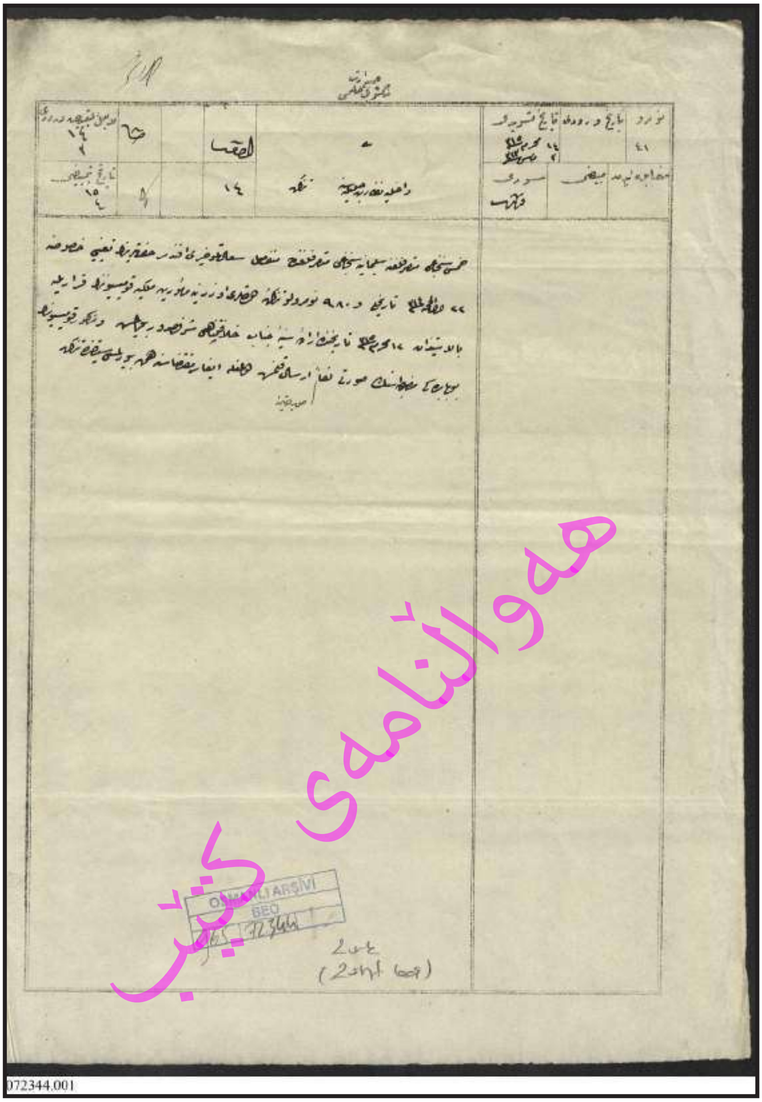
OSMANLI ARŞİVİ
BEO
965 72344
072344.001

هەوالنامەی کتێب

BEO.	000965.072344	14 موحەررەم 1315

١٤ موحەررەم ١٣١٥
٣ مایس ١٣١٣
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی خەیری ئەفەندی کە لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی جیابۆتەوە، لە موتەسەرفیەتی سانجەقی خەمسی دامەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە لەسەر نووسراوی دەوڵەت کە لە مێژووی ٢٢ زیلحیجە ١٣١٤ ژمارە ٩٨٠ بە بریاری قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە دوای مۆڵەتدان، لە مێژووی ١٢ موحەررەم ١٣١٥ جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، هەروەها قۆمیسیۆنی ناوهاتوو وێنەی بریارنامەکەی بۆ دەوڵەت ناردووە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

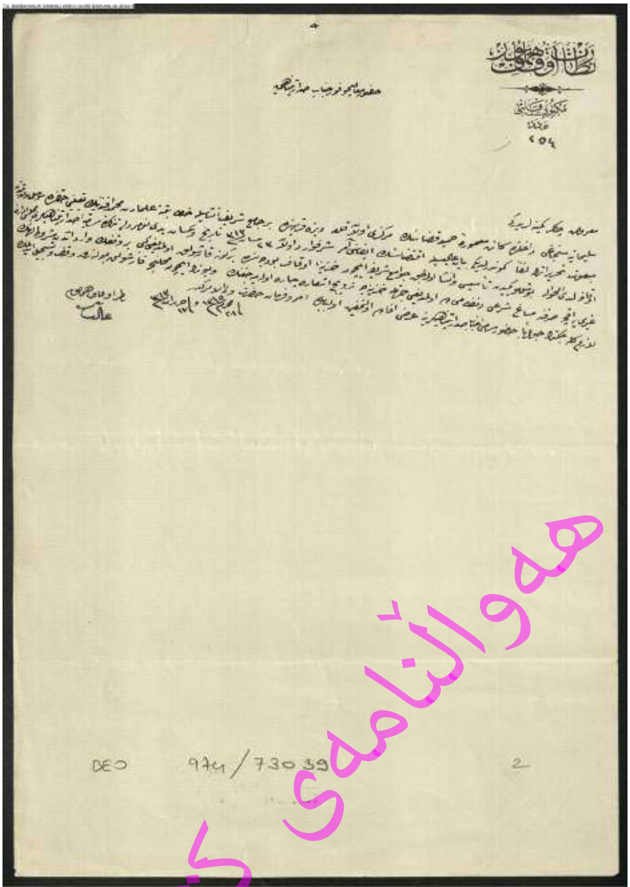

BEO.000974.073039.002

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	000974.073039	28 موحەررەم 1315

نەزارەتی ئاوقافی هومایۆن
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٢٥٤
بۆ جەنابی پەیوەندیدارانی سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە

لە ناو سانجەقی سلێمانی کە مەرکەزی قەزای مەعمورەی حەمیدیەیە، لە گوندی قەڵای ویزە مزگەوتێك دروست کراوە، بۆ ووتارخوێنی مزگەوتەکە محەمەد ئەفەندی زانا دامەزراوە، بۆ ئەم مەبەستە لە ویلایەتی موسڵ نووسراو نێردراوە، لەگەڵ راگەیەندراوی عالی بۆ جێبەجێ کردنی کارەکە نووسراوی سەدری ئەعزەمی پەیوەندیدارانی سەدارەت لە مێژووی ٢٣ نیسان ١٣١٣ ژمارە ٨٧ هاتووە و لە ئەنجوومەنی کارگێری حەواڵەی ئاوقاف کراوە، لە بارەی دووبارە دروست کرن و بونیادنانی ئەم جۆرە مزگەوتانە لە بودجەی خەزینەی ئاوقاف بۆ یەك رۆژیش بێت شوێنگرەوەی نییە، لەبەر ئەوەی لە داهاتی وەقفێك خەرج کردنی ئاقچەی مەرجداری تر بە نیزام و شەرع رێگە پێدراو نییە و لە خەزینەش هیچ چارەسەرێکی تر نەدۆزراوەتەوە، بۆیە لە ناوەخۆ شوێنگرەوەی بۆ بدۆزرێتەوە و وەقف و تۆمار بکرێت، لە وەڵامدا بە جەنابی سەدری ئەعزەم و پەیوەندیدارانی سەدارەت راگەیەندراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.

لە ٢٨ موحەررەم ١٣١٥ و لە ١٧ حوزەیران ١٣١٣
نازری ئاوقافی هومایۆن

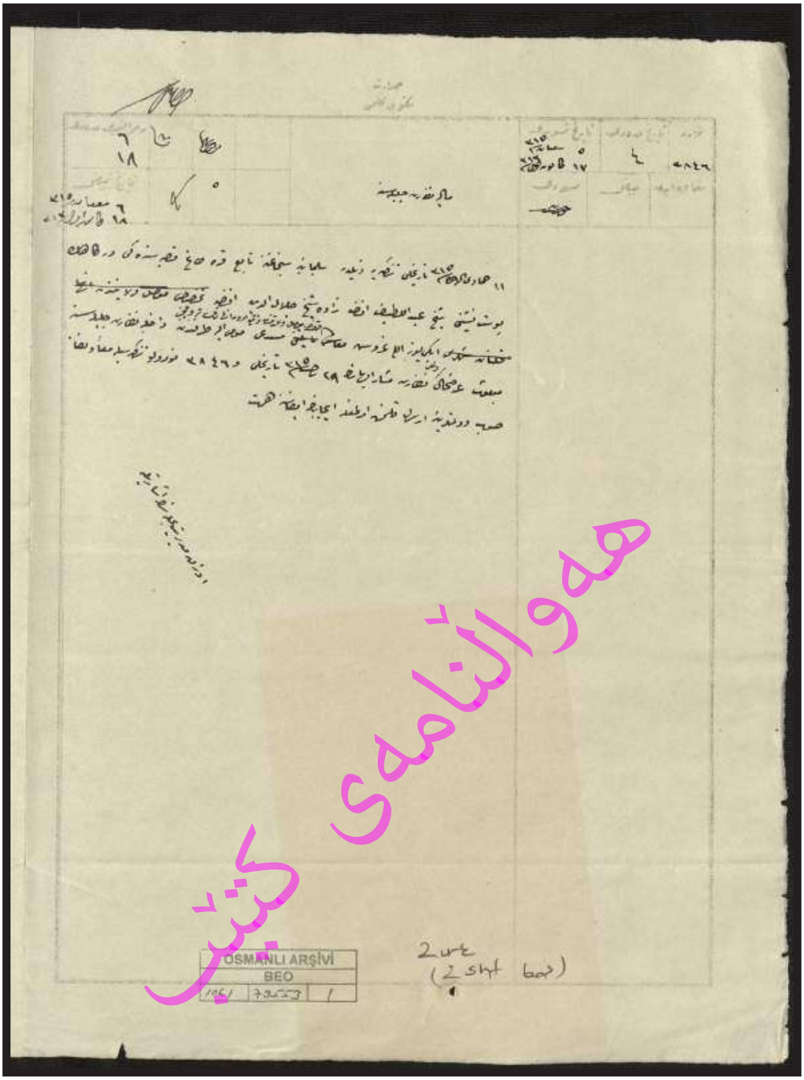

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>001061.079553</td><td>6 شەعبان 1315</td></tr>
<tr><td colspan="3">٦ شەعبان ١٣١٥
١٨ کانوونی یەکەم ١٣١٣
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
هاوپێچی نووسراوی مێژووی ١١ جەمادی کۆتایی ١٣١٥یە، لە شارۆچکەی قەرەداغی سەر بە سانجەقی سلێمانی خەریکە مووچەیەك بە بڕی ٢٥٠ قوروش بۆ شێخ عەبدوللەتیف ئەفەندی زادە شێخ جەلالەددین ئەفەندی پۆست نشینی تەکیە دابین دەکرێت، مامەڵەکە لە ویلایەتی موسڵ کۆتایی پێهاتووە، لەلایەن ناوبراویشەوە داواکاری دراوەتە نەزارەتی ناوخۆی جەلیلە، لە نەزارەتی ناوهاتووەوە لەگەڵ نووسراوی مێژووی ٢٩ ڕەجەب ١٣١٥ ژمارە ٣٨٤٦ بەیەکەوە بۆ دەوڵەت نێردراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

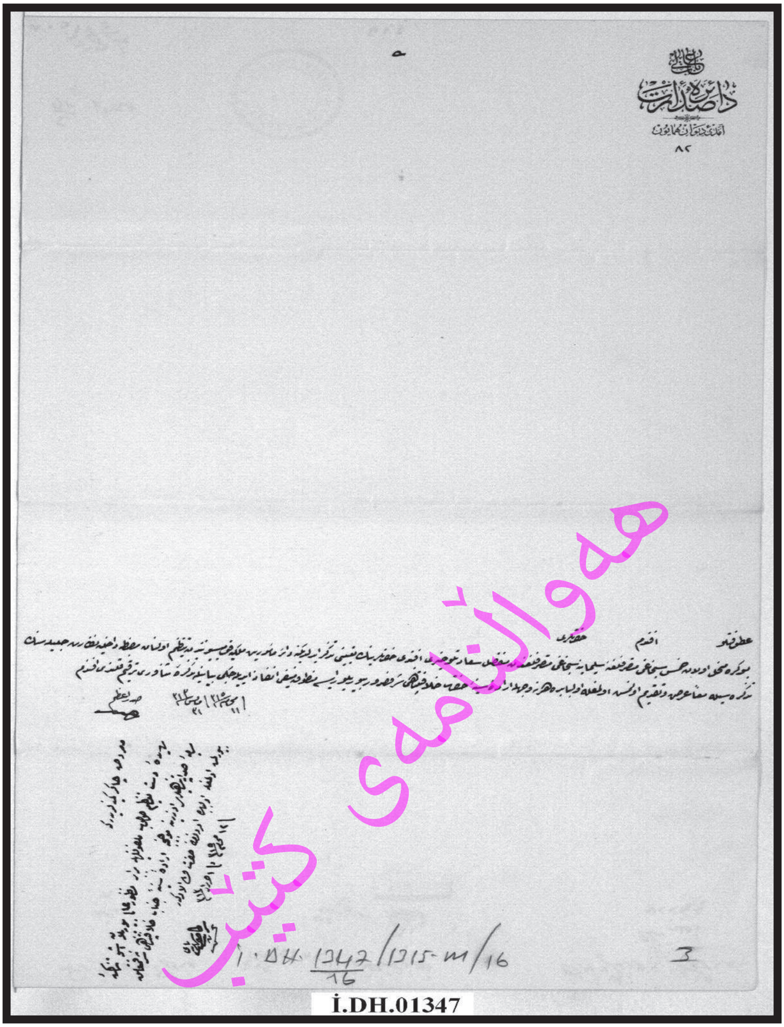

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01347.000016	11 موحەڕرەم 1315

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
... دیوانی هومایۆن
٨٢
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
ئەمجارە خەیری ئەفەندی لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی جیابۆتەوە و لە موتەسەرفیەتی سانجەقی خمس دامەزراوە، دوای بەبیر هێنانەوە بڕیارنامەش لە قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە ڕێکخراوە لەگەڵ نووسراوی نەزارەتی ناوخۆی جەلیلە بەیەکەوە ڕاگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە ڕاگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە ئەفەندم.
لە ١١ موحەڕەم ١٣١٥ و لە ٣١ مایس ١٣١٣
سەدری ئەعزەم

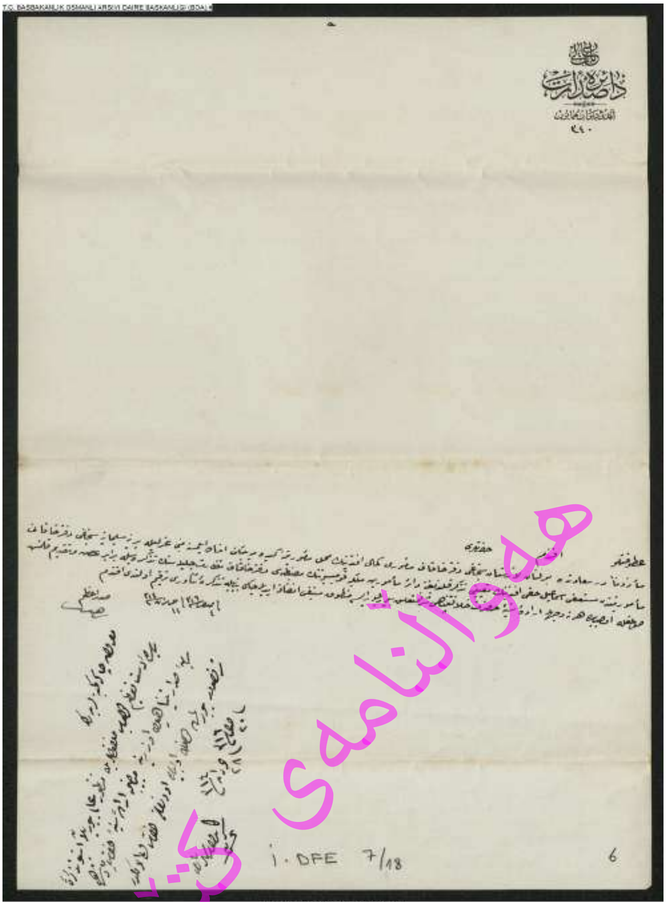

I.DFE.00007.00018.006

هەواڵنامەی کتێب

I.DFE.	00007.00018	4 سەفەر 1316

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
٣٤٠
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
کەمال ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سانجەقی لازستان بە مۆڵەت لە دەرسەعادەتە، رایگەیاندووە ناتوانێت بگەڕێتەوە سەر کارەکەی، بۆیە لابدرێت و لە شوێن ئەو ئیسماعیل حەقی ئەفەندی دابنرێت، ناوبراو فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سانجەقی سلێمانی بووە و لە ئەرکەکەی لێبووردراوە، بۆ ئەم مەبەستە بریارنامەی قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە لەگەڵ نووسراوی نەزارەتی دەفتەرخاقانی جەلیلە بەیەکەوە راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بەم راگەیەندراوە نووسراو نووسرایەوە و ژمارەی لەسەر تۆمار کرا ئەفەندم.
لە ٤ سەفەر ٣١٦ و لە ١١ حوزەیران ٣١٤
سەدری ئەعزەم

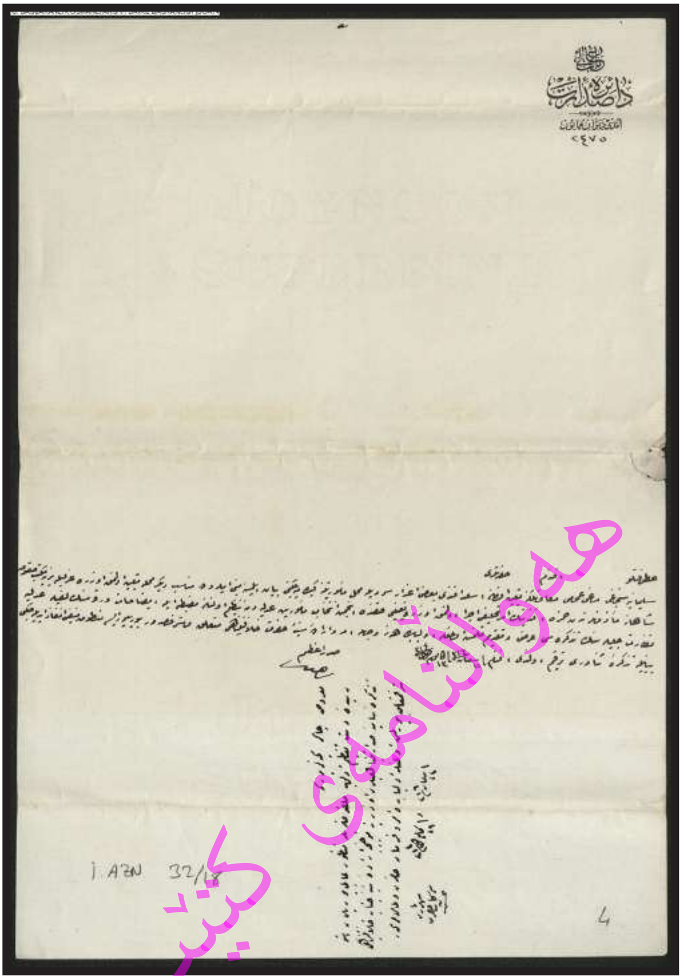

هەواڵنامەی کتێب

I.AZN.	00032.00018	**11 شەعبان 1316**

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
٢٤٧٥
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
لە سانجەقی سلێمانی ئەسعەد ئەفەندی بە یاریدەدەری داواکاری گشتی دامەزراوە، رایگەیاندووە لەبەر هەندێك زوڵم و خیانەتەوە ناتوانێت بچێتە شوێنی کارەکەی، بۆیە لە داهاتوو لە شوێنێکی گونجاوتر دادەمەزرێت، دوای دوور خستنەوەی ناوبراویش، لە شوێن ئەو حەمزە ئەفەندی دەرچووی مەکتەبی مافەکانی شاهانە سوێندی یاسایی دەخوات و دەست بە کاردەبێت، لە بارەی ئەم دامەزراندنەوە بریارنامە لە ئەنجوومەنی دادی هەڵبژاردنی فەرمانبەران رێکخراوە و لەگەڵ کاغەزی روون کردنەوە و نووسراوی نەزارەتی دادی جەلیلە راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نوسراو نووسرایەوە ئەفەندم، لە ١١ شەعبان ١٣١٦ و لە ١٣ کانوونی یەکەم ١٣١٤.
سەدری ئەعزەم

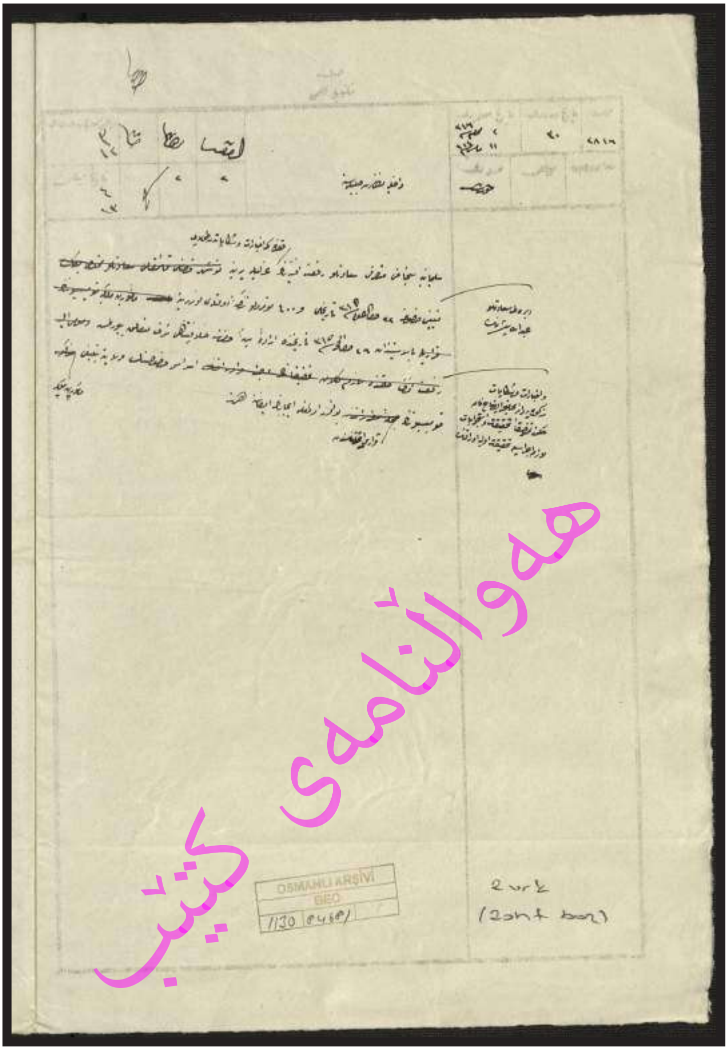

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001130.084681	2 موحەررەم 1316
٢ موحەررەم ٣١٦ ١١ مایس ٣١٤ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە بەهۆی ئەو سکاڵا و قسەوباسەی لەسەر رەفعەت ئەفەندی موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی هەیە، لە کارەکەی دوور خراوەتەوە و لە شوێن ئەو عەبدوڵڵا پاشا دیرەلی دامەزرێت، لەم بارەیەوە نووسراوی مێژووی ٢٢ زیلقەعدە ٣١٥ ژمارە ٤٠٠ رەزامەندی داوە و لە مێژووی ٢٦ زیلحیجە ٣١٥ بە فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت فەرمان دەرچووە، تێیدا هاتووە؛ لەسەر ئەو سکاڵا و هەواڵانەی کە لە شوێن خۆی هاتووە بە پشت بەستن بە نووسراوی روون کردنەوە، لێکۆڵینەوە و لێپرسینەوە ئەنجام دراوە، کاغەزی لێکۆڵینەوەی سەرەتاییش نێردراوە، لە ویلایەتیش ئاگاداری دراوە کە بریاری قۆمیسیۆن جێبەجێ بکرێت، هیممەت بکرێت لە ئەنجام دانی.		

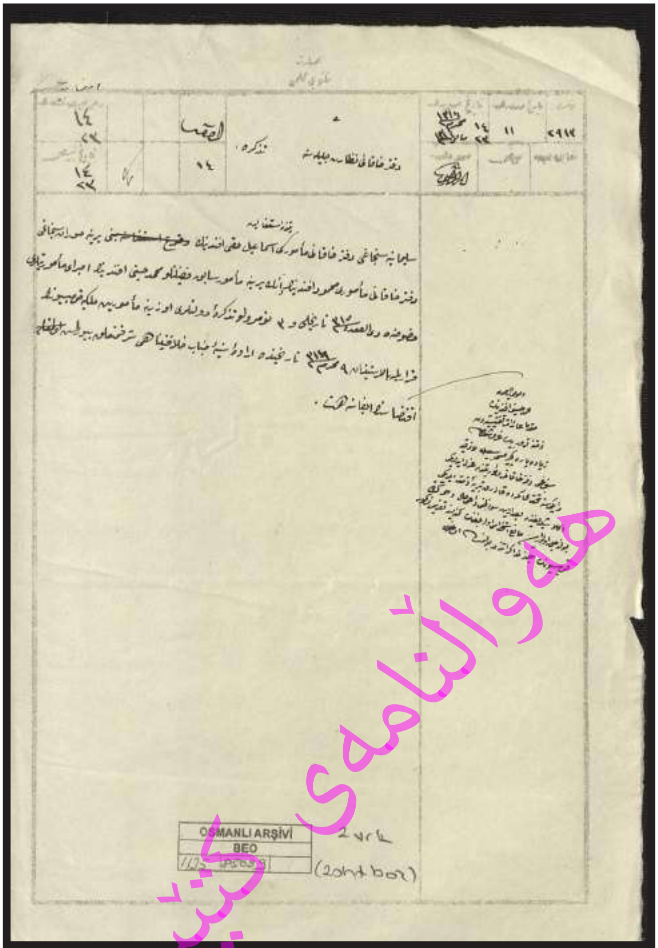

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>001135.085099</td><td>14 موحەڕرەم 1316</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٤ موحەڕرەم ١٣١٦
٢٣ مایس ١٣١٤
نەزارەتی دەفتەرخاقانی جەلیلە
نووسراو
نـووسراوی مێـژووی زیلقەعـدە ٣١٥ ژمـارە ٣ بـە بڕیـاری قۆمیسـیۆنی فەرمانبەرانـی مولکیـە دوای ڕەزامەنـدی لـە ٩ موحـەڕرەم ٣١٩ جەنابـی پەیوەندیـداری خەلافـەت بـە فەرمانـی پاشـا فەرموویەتـی، مەحمـود ئەفەنـدی فەرمانبـەری دەفتەرخاقانـی سـانجەقی حـوران لـە شـوێن ئیسـماعیل حەقـی ئەفەنـدی فەرمانبـەری دەفتەرخاقانـی سـانجەقی سـلێمانی دابمەزرێـت، چونکـە دەسـتی لـە کار کێشـاوەتەوە و لـە شـوێن ئەویـش محەمـەد حوسـەینی ئەفەنـدی فەرمانبـەری پێشـوو دەسـت بـەکار بێـت، هەروەهـا لـە ڕابـردوودا محەمـەد حوسـەینی ئەفەنـدی لـە داهاتـی پشـکنین ٤٠٠٠٠ قوروشـی لایـە، لەسـەر هەندێـك هـۆکار پـارەی زیـادەی خـەرج کـردووە، بۆیـە لـە فەرمانبەرایەتـی دەفتەرخاقانـی سـانجەقی لازقیـە لادراوە، هەروەهـا دوو سـاڵ لـە ژێـر دادگایـی کردنـدا بـووە، بـەڵام دواتـر بـێ تـاوان دەرچـووە، دوای ئـەم ڕەزامەندییـە ئەگـەر بێتـو کاروکردەوەیەکـی ببینرێـت، ئـەو کاتـە بەکارهێنانـەوەی قەدەغـە دەکرێـت، بـە نـووسراوی قۆمیسـیۆنی ناوهاتـوو پێـی ڕاگەیەنـدراوە، هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی.</td></tr>
</table>

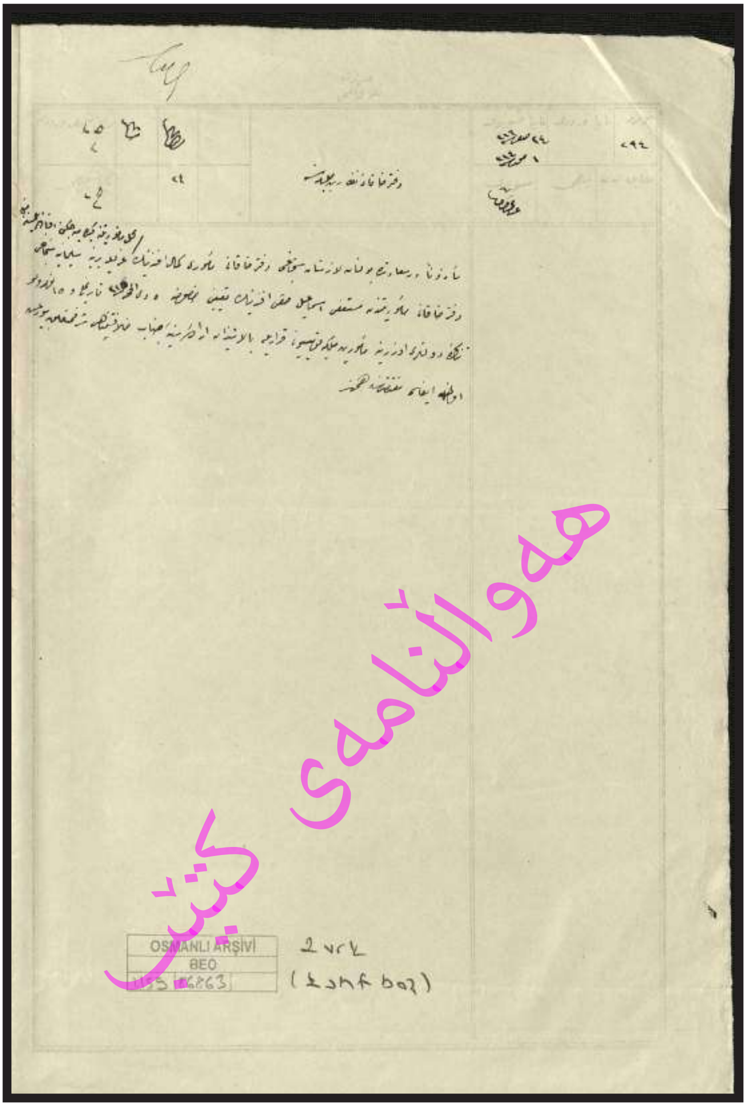

هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>BEO.</td><td>001159.086863</td><td>24 سەفەر 1316</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٤ سەفەر ١٣١٦
١ تەمموز ١٣١٤
بۆ نەزارەتی دەفتەر خاقانی جەلیلە
کەمال ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سـانجەقی لازسـتان دوای مۆڵەت وەرگرتن چۆتە دەرسـەعادەت و دواتریش رایگەیانـدووە کـە ناتوانێـت بچێتەوە سـەر کارەکـەی، بۆیە دوور بخرێتەوە و لە شـوێن ئەو ئیسـماعیل حەقی ئەفەندی فەرمانبـەری دەفتـەر خاقانـی سـانجەقی سـلێمانی کە لە کارەکـەی بـووردراوە، لە شـوێنی ناوهاتوو دابمەزرێـت، بۆ ئەم مەبەسـتە لەسـەر نـووسراوی دەوڵەت لە مێـژووی ٥ زیلحیجە ١٣١٥ ژمـارە ١٥ لەگەڵ بڕیاری قۆمیسـیۆنی فەرمانبەرانی مولکیـە دوای ڕەزامەنـدی فەرمانی پاشـای جەنابی خەلافەتپەناهی فەرموویەتی هیممـەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

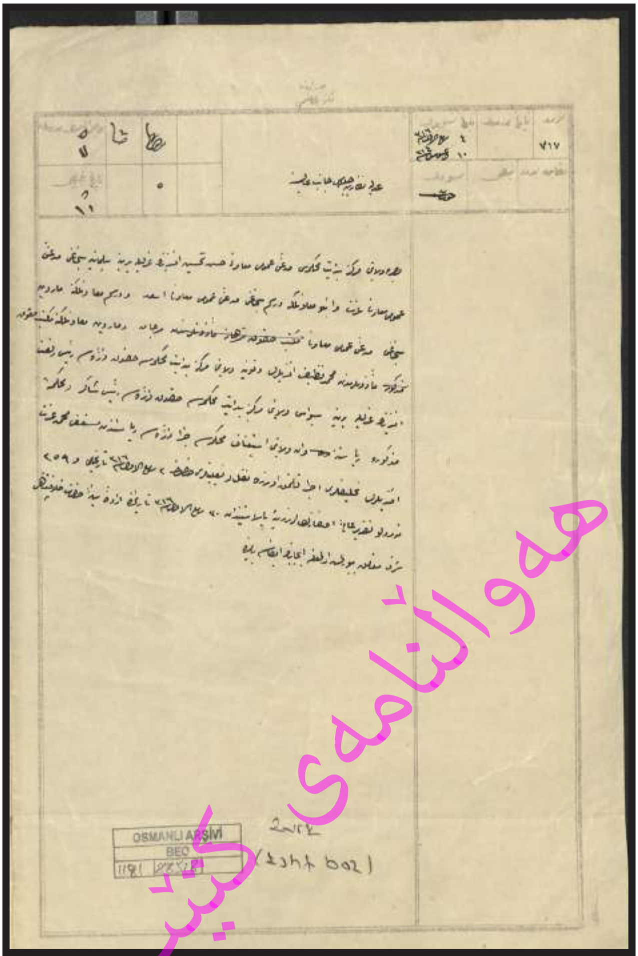

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001181.088518	**4 رەبیعی کۆتایی 1316**

٤ رەبیعی کۆتایی ١٣١٦
١٠ ئۆغستۆس ١٣١٤
بۆ جەنابی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە
حەسـەن تەحسـین ئەفەنـدی یاریـدەدەری داواکاری گشـتی دادگای سـەرەتایی مەرکـەزی ویلایەتـی بەسـرا دوور بخرێتـەوە و لـە شـوێن ناوبـراو عـززەت ئەفەنـدی یاریـدەدەری داواکاری گشـتی سـانجەقی سـلێمانی و بـۆ شـوێنی ناوهاتـووش ئەسـعەد ئەفەنـدی یاریـدەدەری داواکاری گشـتی سـانجەقی دەرسـیم و بـۆ دەرسـیمیش مەرجـان ئەفەنـدی یاریـدەدەری داواکاری گشـتی سـانجەقی ماردیـن و بـۆ مادرینیـش محەمـەد نەزیـف ئەفەنـدی دەرچـووی مەکتەبـی یاسـا هەروەهـا رەفعـەت ئەفەنـدی سـەرۆکی فەرمانگـەی یاسـایی دادگای سـەرەتایی مەرکـەزی ویلایەتـی قۆنیـە دوور بخرێتـەوە و لـە شـوێن ئـەو شـاکر ئەفەنـدی سـەرۆکی فەرمانگـەی یاسـایی دادگای سـەرەتایی مەرکـەزی ویلایەتـی سـیواس و بـۆ سـەرۆکایەتی دادگای ناوهاتـووش محەمـەد عـززەت ئەفەنـدی کـە لـە سـەرۆکایەتی فەرمانگـەی سـزای دادگای ئیسـتینافی ویلایەتـی وان بـووردراوە، سـوێند بخـۆن و بـۆ جێبەجـێ کردنـی دامەزرانـدن و رۆیشتنیشـیان بـە راپۆرتـی مێـژووی ٢ رەبیعـی یەکـەم ١٣١٦ ژمـارە ٢٥٩ دوای رەزامەنـدی لـە مێـژووی ٣٠ رەبیعـی یەکـەم ١٣١٦ جەنابـی پەیوەندیدارانـی خەلافـەت بـە فەرمانـی پاشـا فەرمـان دراوە، کارەکـە جێبەجـێ بکرێـت.

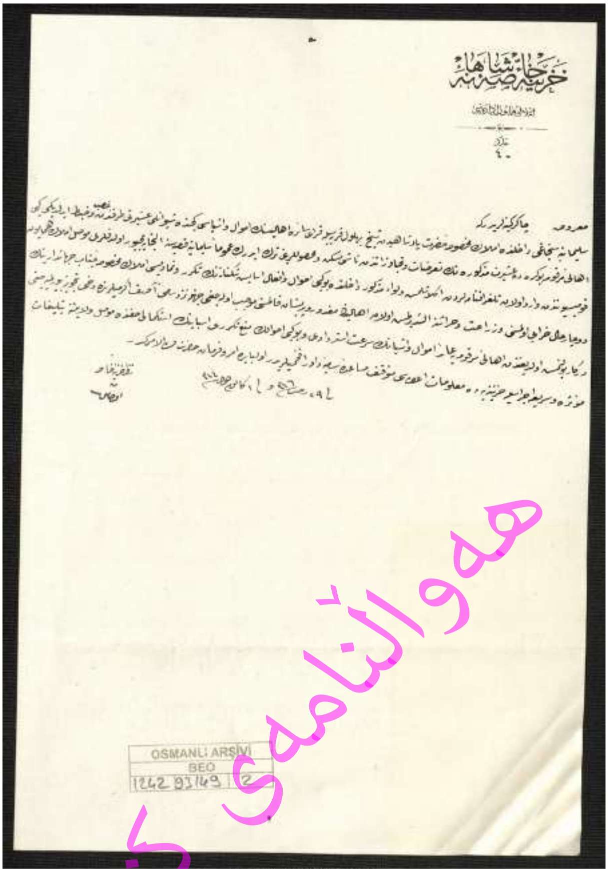

BEO.001242.093149.002

هەواڵنامەی کێژ

29 رەجەب 1316	001242.093149	BEO.

خەزینەی تایبەتی شاهانە
فەرمانگەی ئەملاکی هومایۆن
ژمارە ٤٠
لە ناو سانجەقی سلێمانی گوندی شێخ بەهلول کە موڵکی تایبەتی جەنابی پاشایە لەگەڵ گشت گوندەکانی تر لەلایەن هۆزی شیوانلی هێرشی کراوەتە سەر و پارەوپول و کەلوپەلی دانیشتوانەکەی تالان کراوە و دەستی بەسەر داگیراوە، لە قۆمیسیۆنی ئەملاکی هومایۆنی موسڵ تەلەگرافنامە هاتووە و تێدا دەرکەوتووە ئەمجارە دانیشتوانی ناوهاتوو لەبەر هێرش و سەرپێچی هۆزی ناوهاتوو شوێنی نیشتەجێ بوون و زەوی و زاری کشتوکاڵیان بەجێ هێشتووە، بە گشتی ناچار بوونە پەنا بۆ شارۆچکەی سلێمانی ببەن، هەروەها ئەم جۆرە رەفتار و کردەوانە لە ناو لیوای ناوهاتوو ئاسایش تێك دەدات و ئەملاکی تایبەتی جەنابی فەرمانرەوا دووچاری حاڵەتێکی خراپ دەکات، جگە لەمە ئەو خەڵکەی کە بە کشتوکاڵ راهاتوون، پەرێشان و زوڵمیان لێکراوە، ئاشکرایە لایەنی پایەبەرز رێگەی بەم جۆرە شتانە نەداوە، بۆیە بەپەلە پارەوپول و کەلوپەلی دایشتوانی ناوهاتوو بگەرێندرێتەوە، هەروەها ئەم جۆرە بارودۆخانە دووبارە نەکرێنەوە، بۆ ئەمەش ئاگاداری دراوەتە ویلایەتی موسڵ و زانیاری دراوەتە خەزینە تا جێبەجێ بکرێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٢٩ رەجەب ٣١٦ و لە ١ کانوونی یەکەم ٣١٤
نازری خەزینەی تایبەتی

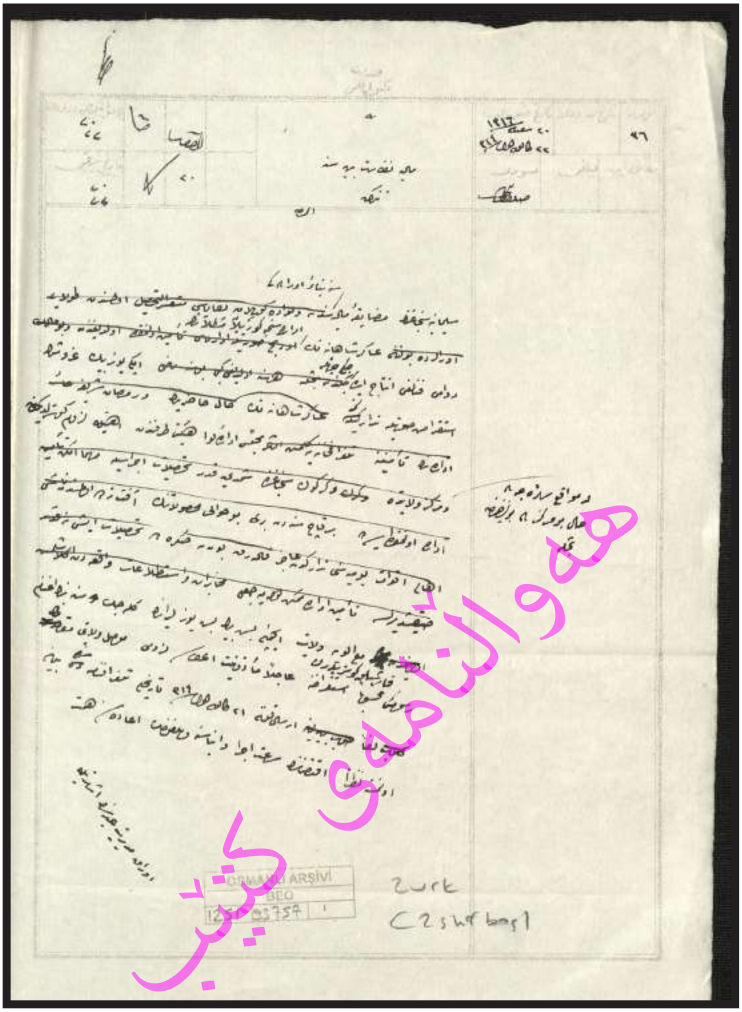

هەواڵنامەی کتێب

20 شەعبان 1316	001251.093757	BEO.

٢٠ شەعبان ١٣١٦
٢٢ کانوونی یەکەم ١٣١٤
بۆ نەزارەتی دارایی بەهیە
لەبەر ئەو تەنگژە داراییەی کە سانجەقی سلێمانی تێی کەوتووە، ئیدارەی سەربازی شاهانە تووشی کێشە بۆتەوە، بەردەوام بوونیشی تەنگژەی گەورەتر بەدوای خۆیدا دەهێنێت، بۆیە ٢٠٠٠٠٠ قوروش بە شێوەی قەرز دابین بکرێت، دەستەی ئەنجوومەنی کارگێری لیوا بە گرنگیەوە سەیری ئەم بارودۆخە دەکات، وەکو دەستپێشخەریش ٥٥٠٠ لیرە بۆ ویلایەت دێت، بۆیە روسماتی ساڵانەی سەر مەڕ بۆ شوێنگرەوەی قەرزەکە هەژمار کراوە، بە پەلە رەزامەندی لەسەر قەرزەکە بدرێت و وەربگیرێت، لە ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٢١ کانوونی یەکەم ١٣١٤ تەلەگرافنامە نێردراوە، بەپەلە جێبەجێ بکرێت و هیممەت بکرێت لە راگەیاندنی و هاوپێچەکانی بنێردرێتەوە.

بە ئاماژەی کاغەزی بەڕێوەبەرایەتی عالی.

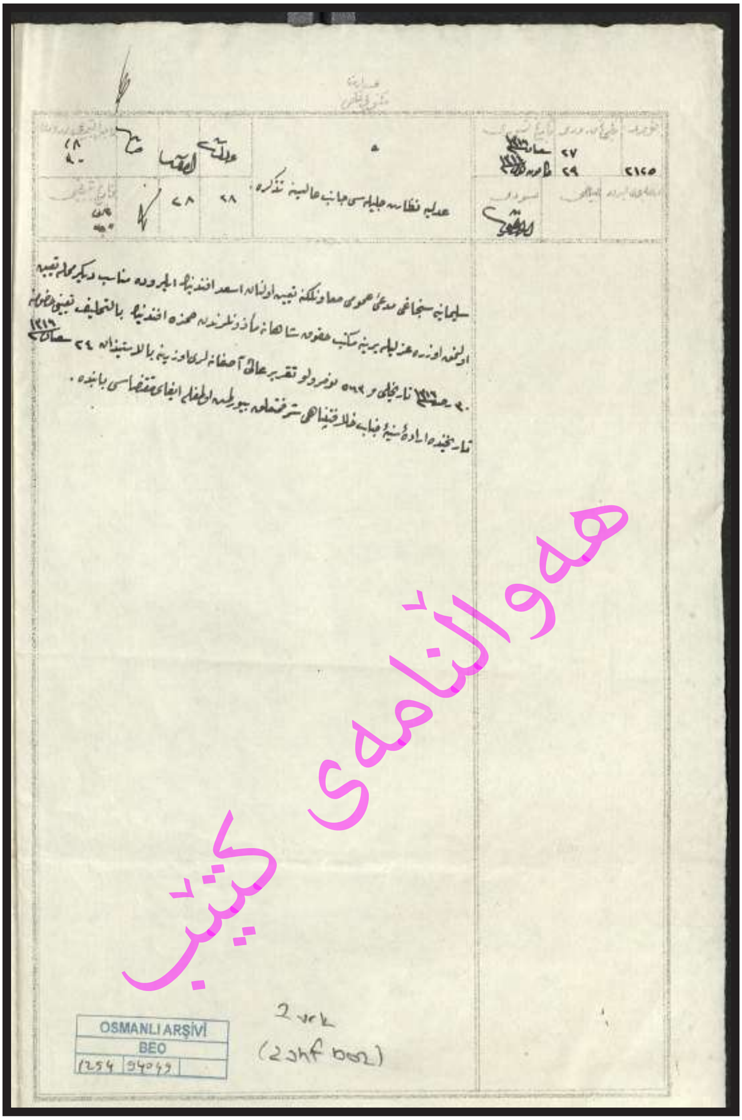

BEO.	001254.094049	27 شەعبان 1316
٢٧ شەعبان ١٣١٦ ٢٩ کانوونی یەکەم ١٣١٤ نووسراو بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە ئەسعەد ئەفەندی لە یاریدەدەری داواکاری گشتی سانجەقی سلێمانی دامەزراوە، بەڵام لە داهاتوودا لە شوێنێکی گونجاوتر دادەمەزرێت، بۆیە حەمزە ئەفەندی دەرچووی مەکتەبی مافەکانی شاهانە دوای سوێند خواردن لە شوێنی ناوبراو دامەزرێت، لە مێژووی ٣٠ رەجەب ١٣١٦ ژمارە ٥٦٣ راپۆرتی عالی دوای رەزامەندی لە مێژووی ٢٤ شەعبان ١٣١٦ فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی لە جێبەجێ کردن دایە.		

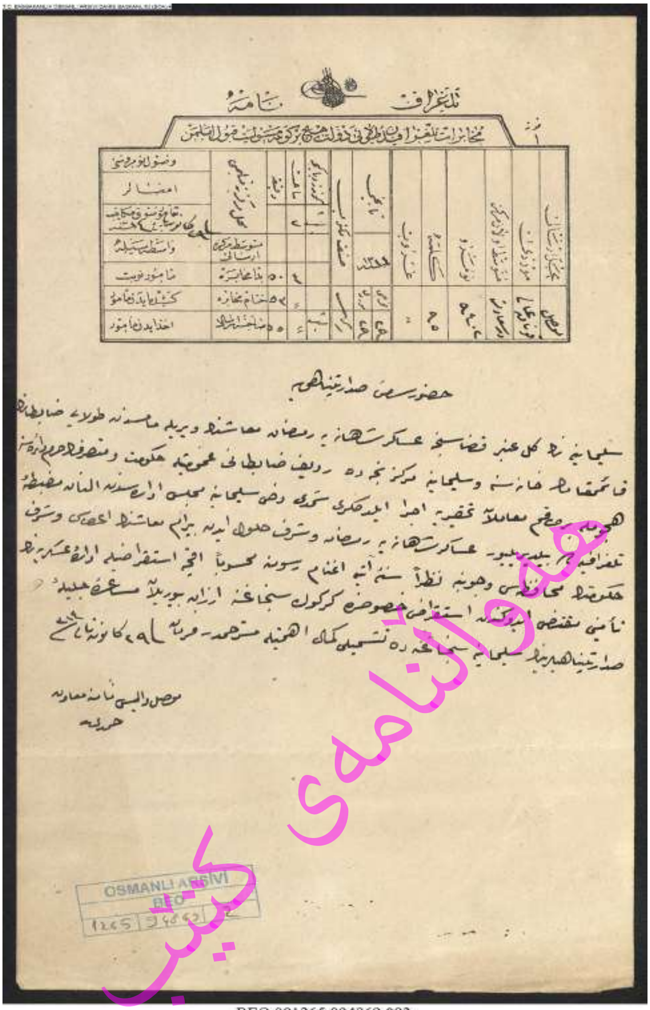

BEO.001265.094869.002

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001265.094869	29 رەمەزان 1316

بۆ جەنابی سەدری ئەعزەم لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لە قەزای گولعەنبەری سلێمانی، سەربازی شاهانە مووچەی رەمەزانیان وەرنەگرتووە، بۆیە هێرشیان کردۆتە سەر خانەی ئەفسەر و قائیمقام و لە مەرکەزی سلێمانیش بە گشتی پۆلیسی پاراستن هێرشیان کردۆتە سەر فەرمانگەی حکوومەت و موتەسەرفیەت، تاقمێك مامەڵەی سووکایەتیان ئەنجام داوە، ئێستا بریارنامەی بە تەلەگراف لە ئەنجوومەنی کارگێری سلێمانی وەرگیراوە، تێیدا رایدەگەیەنێت مووچەی مانگی رەمەزان و جەژنیان پێ بدرێت، هەروەها بە تێروانین لە پاراستنی حکوومەت لە هەژماری باجی مەڕوماڵاتی ساڵی داهاتوو ئاقچە قەرز بکرێت و کارگێری سەربازی جێگیر بکرێت، لە بارەی قەرزەکەش لە سانجەقی کەرکووك داوای ئەرزاق کراوە، بۆیە لە کاتی جێبەجێ کردنی هاوکاری سەدارەتی جەلیلە، تکا دەکرێت کارەکەی سانجەقی سلێمانیش جێبەجێ بکرێت، فەرمان، لە ٢٩ کانوونی دووەم ٣١٤.
بە ناوی والی موسڵ یاریدەدەر حەمدی

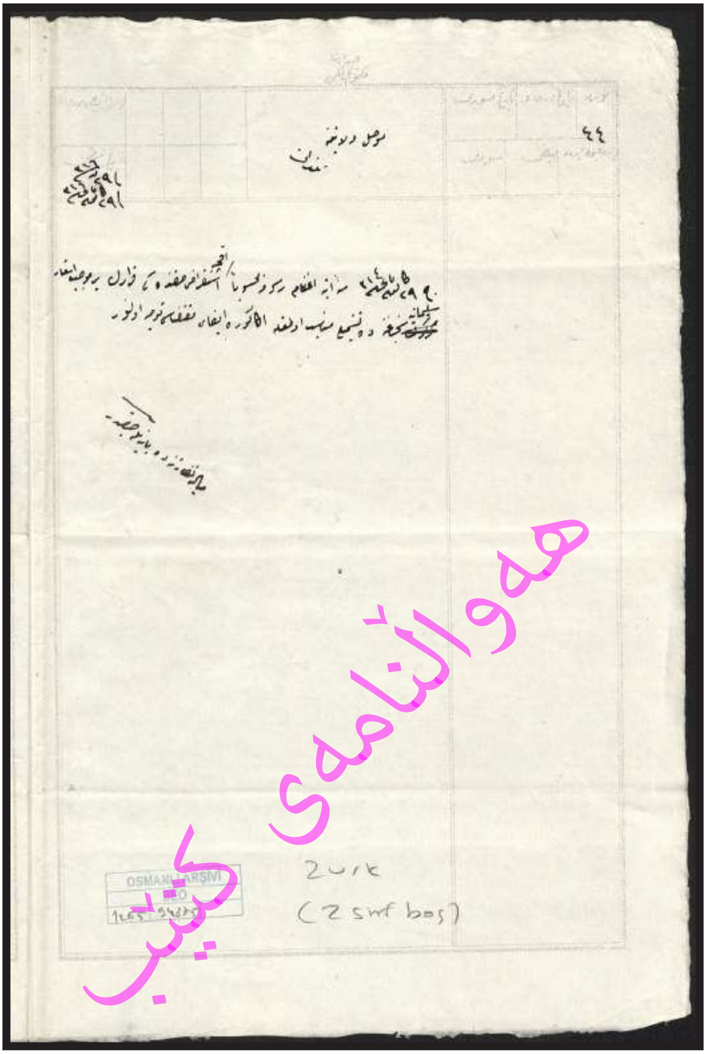

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>001265.094875</td><td>29 ڕەمەزان 1316</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٩ ڕەمەزان ١٣١٦
٢٩ کانوونی دووەم ١٣١٤
تەلەگراف بۆ ویلایەتی موسڵ
لە ٢٩ کانوونی دووەم ١٣١٤، بۆ ئەم ساڵی داهاتوو، قەرز کردنی ئاقچە لەسەر رسوماتی مەڕومالات هەژمار کراوە، ئەمەش بۆ پێدانی مووچەی سەربازی شاهانە دەبێت، بە ئاماژە پێکردنەوە بە گونجاو زانراوە سانجەقی سلێمانیش بگرێتەوە، بە گوێرەی ئەم کارە مامەڵەکە جێبەجێ دەکرێت.</td></tr>
</table>

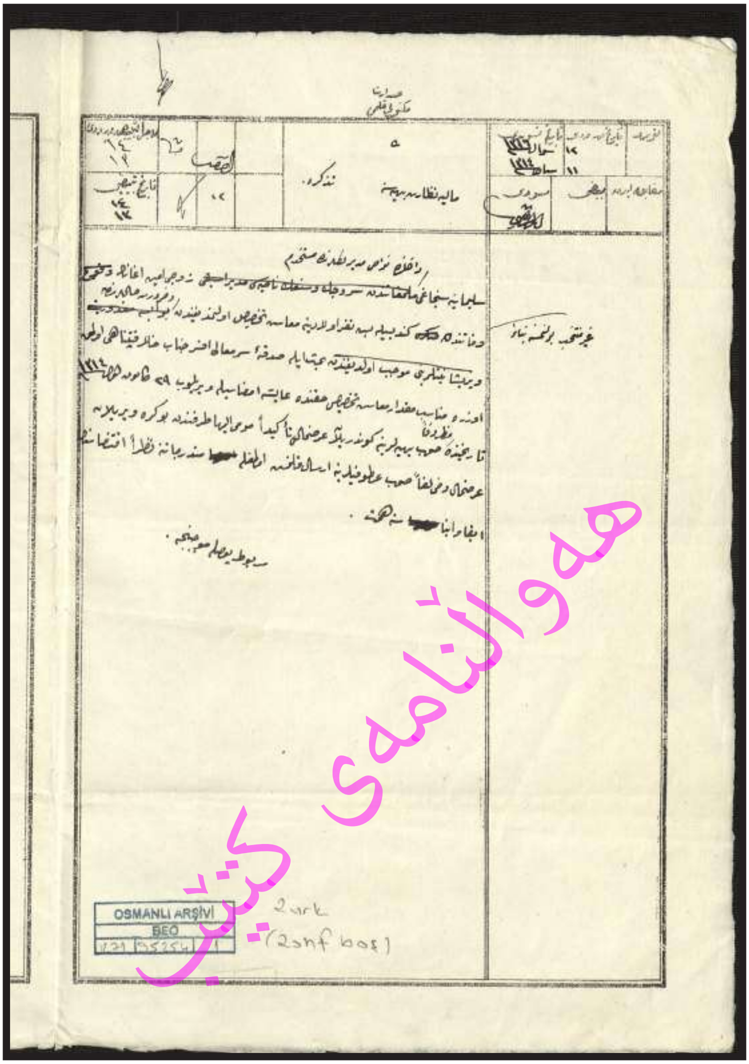

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001271.095254	**12 شەوال 1316**
١٢ شەوال ١٣١٦ ١١ شوبات ١٣١٤ نووسراو بۆ نەزارەتی دارایی بەهیە ئەمین ئاغا کە لە چەندین بەرێوەبەرایەتی ناحیەکانی سانجەقی سلێمانی ئەرکی وەرگرتووە، کەچی لەبەر ئەوەی لە هەڵبژێردراوەکان نەبووە، دوای مردنی پێنج منداڵەکەی مووچەیان بۆ نەبراوەتەوە، لەبەر ئەوەی بارودۆخی بژێویان خراپە، وەکو سەدەقەی پایەبەرزی جەنابی خەلافەتپەناهی مووچەیەکی گونجاویان بۆ ببڕێتەوە، لەلایەن عائیشە داواکاری بە واژوو لە مێژووی ٢٩ کانوونی یەکەم ١٣١٤ بۆ سەروو نێردراوە، دواتر بەمەبەستی دووپاتکردنەوە دیسان لەلایەن ناوبراوەوە ئەو داواکاریەی پێشکەش کراوە، بۆ سەروو نێردراوەتەوە، بە تێروانین لە پاشکۆکانی، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی و راگەیاندنی.		

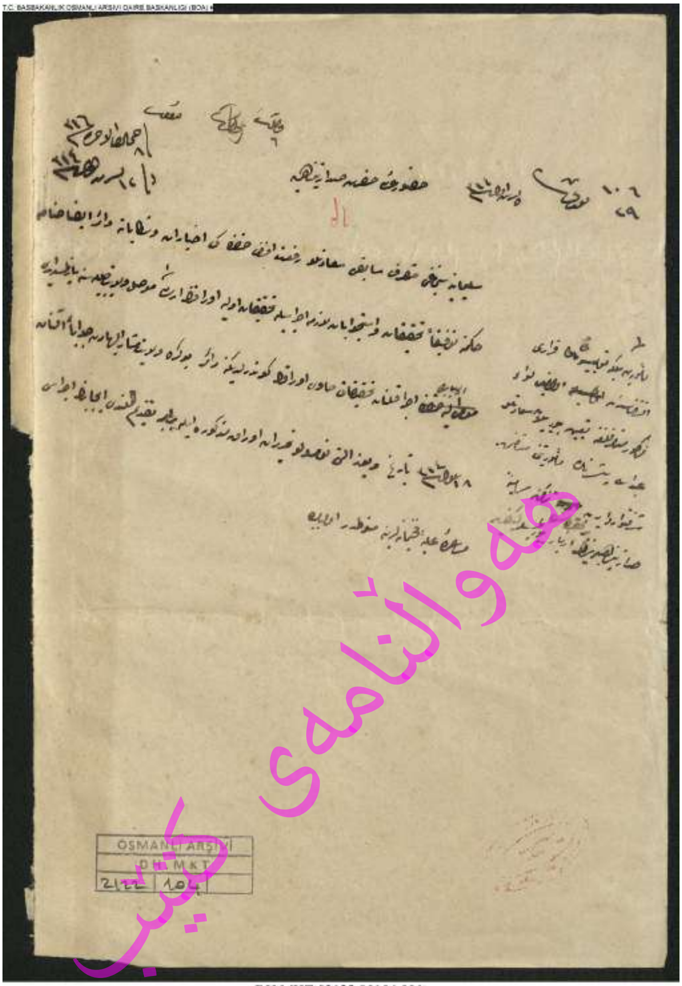

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.02122.00104.001

DH.MKT.	02122.00104	8 جەمادی کۆتایی 1316
٨ جەمادی کۆتایی ١٣١٦ ١٢ تشرینی یەکەم ١٣١٤ بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت لە دژی ڕەفعەت ئەفەندی موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی سکاڵا و داواکاری تۆمار کراوە، بۆیە بە پشت بەستن بە بڕیاری ڕوون کردنەوە لێکۆڵینەوەی لەگەڵ کراوە و وتەی وەرگیراوە، کاغەزی لێکۆڵینەوەکەش نێردراوە و بڕیاری قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە جێبەجێ دەکرێت، هەروەها نووسراوی سەدری ئەعزەم لە پەیوەندیدارانی سەدارەت هاتووە و لە دەستەواژەیەکی فەرمانی داوە و بۆ ویلایەتی موسڵی جەلیلە نوسراوەتەوە، کە عەبدوڵلا پاشا لە موتەسەرفیەتی لیوای ناوهاتوو دادەمەزرێت، ئەمجارە لە مێژووی ١٨ ئەیلوول ١٣١٤ ژمارە ١٠٦ وەڵام لە ویلایەتی ناوهاتوو وەرگیراوە لەگەڵ کاغەزی باسکراو بەیەکەوە پێشکەش کرا، بۆ جێبەجێ کردنی مامەڵەکە هاوکاری سەرووی پێویستە.		

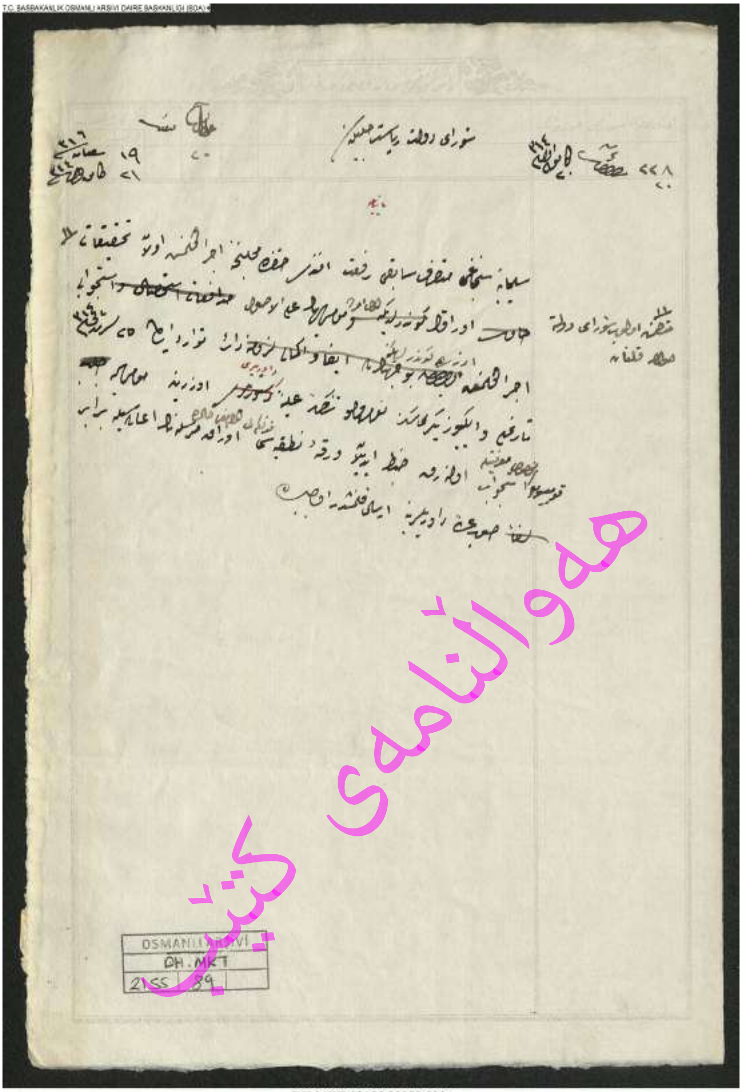

DH.MKT.02155.00089.001

هەواڵنامەی کتێب

19 شەعبان 1316	02155.00089	DH.MKT.

١٩ شەعبان ١٣١٦
٢١ کانوونی یەکەم ١٣١٤
بۆ سەرۆکایەتی شورای دەوڵەتی جەلیلە
لە بارەی رەفعەت ئەفەندی موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی لە خۆچێی لێکۆڵینەوەی لەگەڵ کراوە، ئینجا حەواڵەی شورای دەوڵەت کراوە، سەرەتا کاغەزەکانی لێکۆڵینەوەی ناوبراو نێردراوە، دواتریش لەسەر نووسراوی عالی کە لە مێژووی ٢٥ تشرینی دووەم ١٣١٤ ژمارە ٢٢٨ نێردراوە، بە زانایی قۆمیسیۆنی تایبەت ناوبراو ووتەکانی وەرگیراوە، کاغەزی ووتەکانیشی دەنێردرێتەوە.

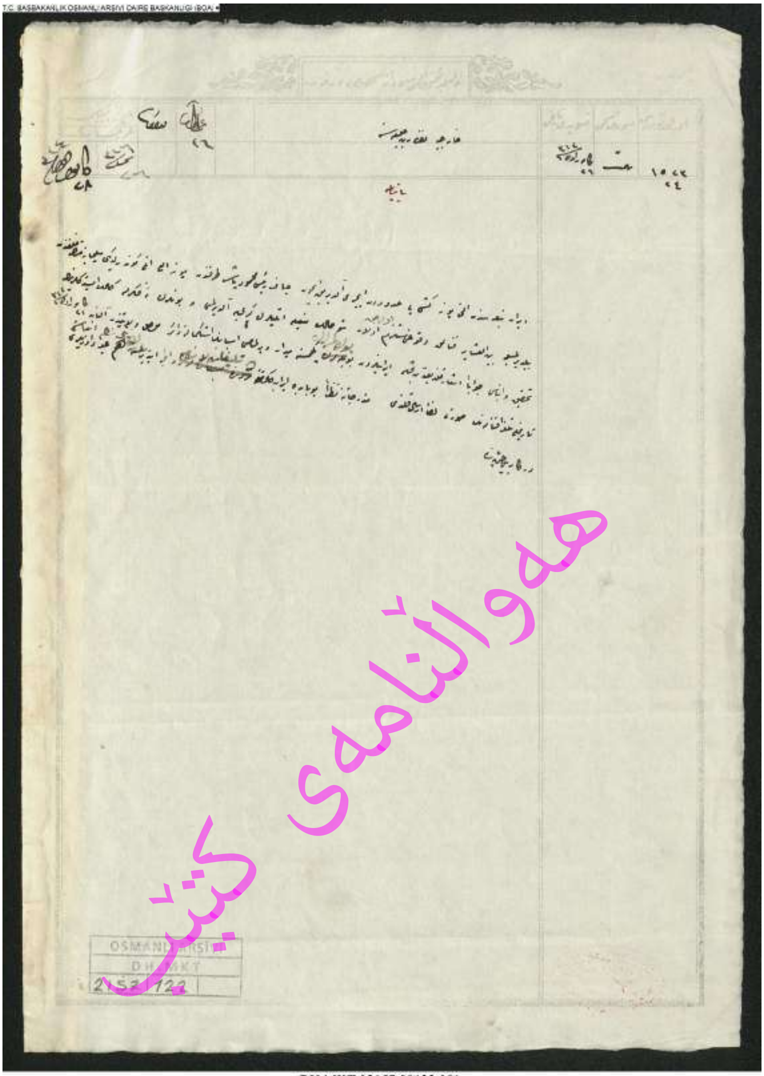

DH.MKT.02157.00122.001

<table dir="rtl">
<tr><th>DH.MKT.</th><th>02157.00122</th><th>26 شەعبان 1316</th></tr>
<tr><td colspan="3">٢٨ کانوونی یەکەم ١٣١٤
بۆ نەزارەتی دەرەوەی جەلیلە
لە موتەسەرفیەتی سلێمانی راگەیەندراوە؛ مەحمود پاشا سەرۆکی جاف ١٥٠ ئەسپ سواری ناردووە تا ٦٠٠ هاووڵاتی ئێرانی لە سنوورەوە بپەڕێنێتەوە، ئەگەر وابێت لە نێوان هۆزەکان ئاژاوە دروست دەبێت، پێویستە رێگە لە دروستی بوونی ئەم حاڵەتە بگیرێت، ئەمجارە رێگە نەدرێت ئێرانیەکان بپەرنەوە، هەروەها لێکۆڵینەوە بکرێت کە ئەمانە بە چ بیرۆکەیەك دەیانەوێت بێنە ناو وڵاتەوە و ئەنجامەکەی رابگەیەندرێت، لە ویلایەتی موسڵ تەلەگرافنامە لە مێژووی ٢١ کانوونی یەکەم ١٣١٢ وەرگیراوە، وێنەیەکی هاوپێچ نێردراوە، بە تێروانین لە نووسراوەکان ئاگاداری پێویست بدرێتە حکوومەتی ئێران، دواى جێبەجێ کردنی کارەکەش ئەنجامەکەی رابگەیەندرێت.</td></tr>
</table>

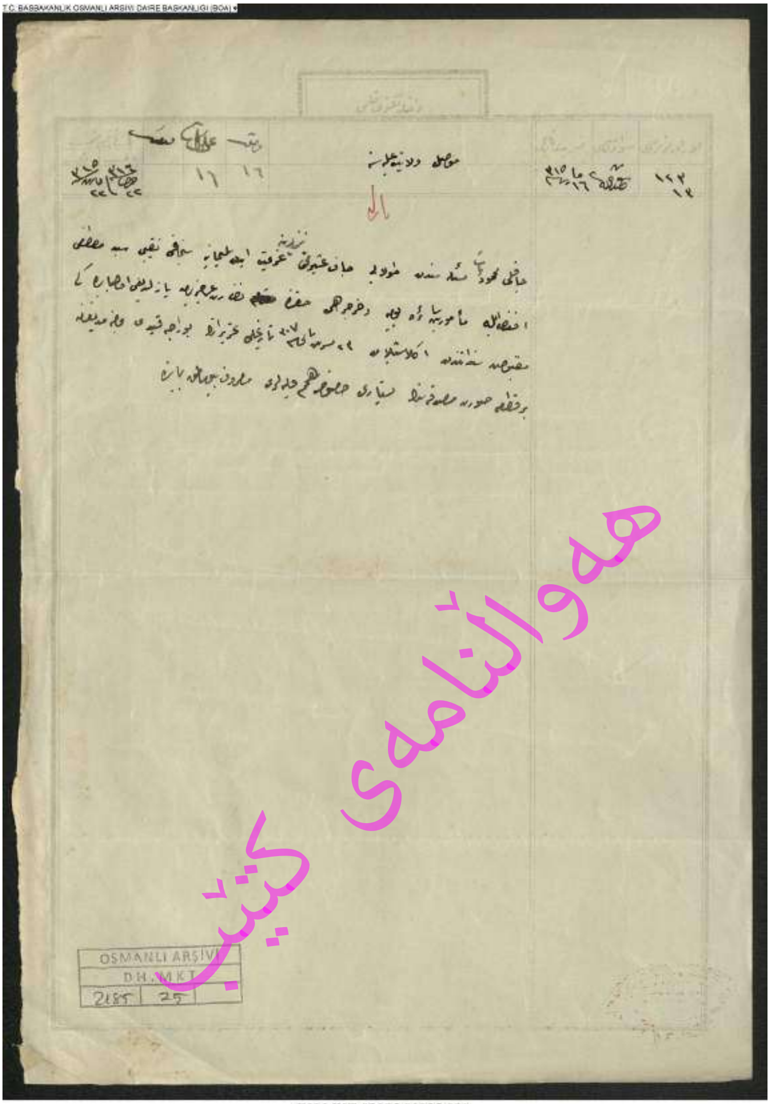

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.02185.00025.001

DH.MKT.	02185.00025	22 زیلقەعدە 1316

٢٢ زیلقەعدە ١٣١٦
٢٢ مارت ١٣١٥
بۆ ویلایەتی موسڵی عالییە

لەسەر مەسەلەی مەحمود پاشای جاف، سەید مستەفا ئەفەندی نەقیبی سانجەقی سلێمانی چۆتە لای هۆزی جاف، بۆ خەرج کردنی ڕۆژانە و خەرجی ڕێگای ناوبراو و گشت فەرمانبەرانی، لە نەزارەتی عاجیزانە نووسراو نووسراوەتەوە، لەو سەنەدانەی کە وەرگیراوە دەرکەوتووە، لێرە تۆماری نووسراوەکانی مێژووی ٢٣ تشرینی دووەم ١٣٠٧ نەدۆزراوەتەوە، بۆیە ناردنی وێنەی پەسەند کراوی باسکراو، هیمەتی عالی پێویستە.

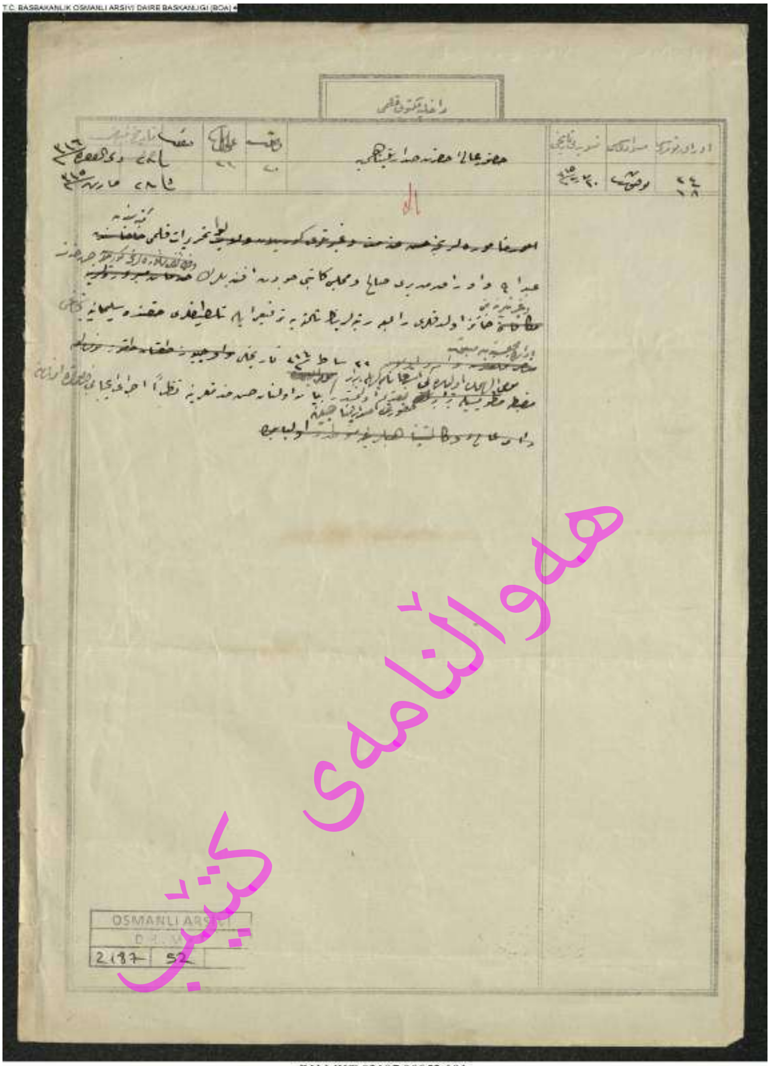

DH.MKT.02187.00052.001

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>02187.00052</td><td>28 زیلقەعدە 1316</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٨ زیلقەعدە ١٣١٦
٢٨ مارت ١٣١٥
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
بەهـۆی بوێـری و ئـەو خزمەتـە باشـەی کـە عەبدوڵـلا ئەفەنـدی لـە قەڵەمـی تۆمـاری لیـوا و سـاڵح ئەفەنـدی بەڕێوەبـەری کاغـەزەکان و جـەودەت ئەفەنـدی کاتیبـی ئەنجوومـەن لـە کارەکانیـان ئەنجامیـان داوە، ڕێزیـان لـێ بگیرێـت و پلەکەیـان لـە پلـەی چـوارەم بـۆ پلـەی سـێیەم بـەرز بکرێتـەوە، لـە ئەنجوومەنـی کارگێـڕی سـانجەقی سـلێمانیش لـە مێـژووی ٢٢ شـوبات ١٣١٤ بڕیارنامـە لەگـەڵ داواکاریەکانیـان بەیەکـەوە نێـردراوە، دوای ڕاگەیاندنـی خزمەتـە باشـەکانیان ئەمـر و فەرمـان بدرێـت لەسـەر جێبەجـێ کردنـی کارەکـە.</td></tr>
</table>

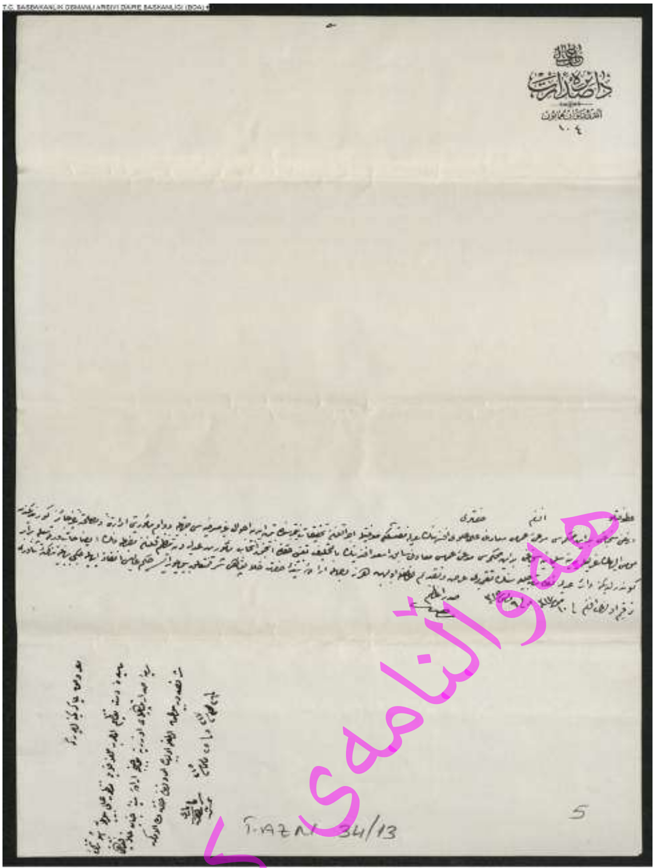

I.AZN.00034.00013.005

I.AZN.	00034.00013	10 موحەڕڕەم 1317

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
١٠٤
جەنابی ڕێزداری ئەفەندم
ئـەو لێکۆڵینەوەیـەی کـە بـە ئـاگاداری پشـکێنەری داد بـۆ عەلـی عەلـەوی ئەفەنـدی یاریـدەدەری داواکاری گشـتی دادگای سـەرەتایی سـانجەقی ئەرغەنـی کـراوە، لـە ئەنجامـدا دەرکەوتـووە؛ کاروکـردەوەی نەگونجـاوی ئەنجام داوە، بۆیـە مانـەوەی لەسـەر کارەکـەی گونجـاو نییـە و ناوبـراو دووربخرێتـەوە، لـە شـوێن ئەویـش ئەسـعەد ئەفەنـدی یاریـدەدەری داواکاری گشـتی دادگای سـەرەتایی پێشـووی سـانجەقی سـلێمانی دوای سـوێند خـواردن دامەزرێت، بۆ ئـەم مەبەسـتە ئـەو بڕیارنامەیـەی کـە لـە ئەنجوومەنـی هەڵبژاردنـی فەرمانبەرانـی داد ڕێکخـراوە لەگـەڵ کاغـەزی ڕوون کردنـەوەکان بەیەکـەوە نێـردراوە، بـە ڕاگەیانـدن و پێشـکەش کردنـی ڕاپۆرتـی نەزارەتی دادی جەلیلـە، فەرمانی پاشـای جەنابـی پەیوەندیـداری خەلافـەت چ بفەرمووێـت بـە گوێـرەی ئـەو بڕیـاری عالـی جێبەجـێ دەکرێـت، بـەم ڕاگەیەنـدراوە، نـووسراو نووسرایـەوە و ژمـارەی لەسـەر تۆمـار کرا ئەفەنـدم، لە ١٠ موحـەڕڕەم ٣١٧ و لـە ٩ مایس ٣١٥.
سەدری ئەعزەم

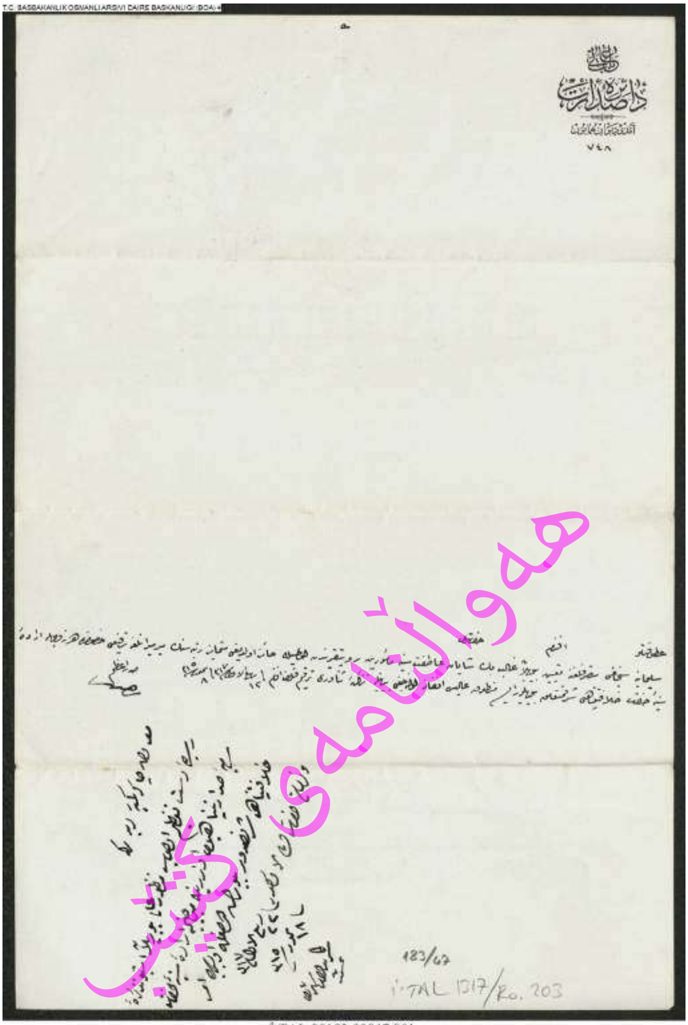

İ.TAL.00183.00047.001

I.TAL.	00183.00047	12 رەبیعی یەکەم 1317

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
... دیوانی هومایۆن
٧٤٨
جەنابی بە ویژدانی ئەفەندیم
غالب بەگ کە لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دامەزراوە، شایەنی میهرەبانی پاشایە، لە بارەی ئەو پلەیەی وەریدەگرێت بۆ میری میران بەرز دەبێتەوە، هەر چۆنێك بێت ئەگەر جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا بفەرموویت ئەوا جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراوی بەپەلە کرا ئەفەندم، لە ١٢ رەبیعی یەکەم ١٣١٧ لە ٨ تەمموز ١٣١٥.
سەدری ئەعزەم

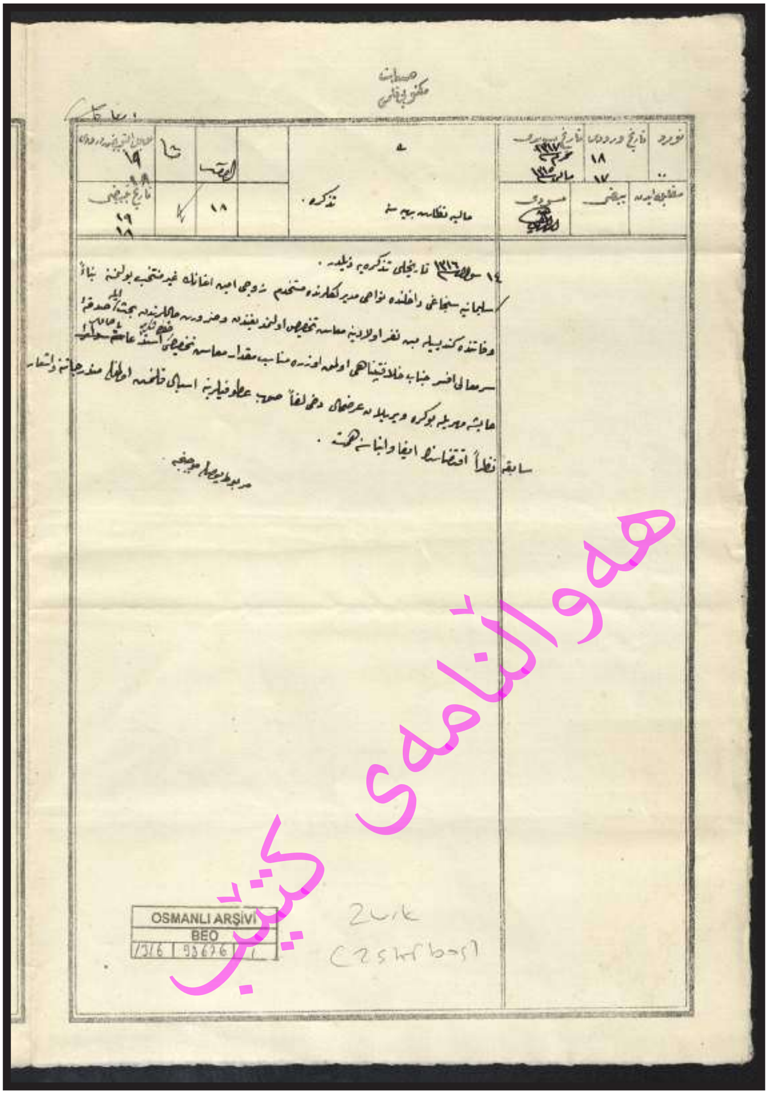

هەواڵنامەی کتێب

1317 موحەررەم 18	001316.098676	BEO.

١٨ موحەررەم ١٣١٧
١٧ مایس ١٣١٥
نووسراو بۆ نەزارەتی دارایی بەهیە
هاوپێچی نووسراوی مێژووی ١٤ شەوال ١٣١٦یە، ئەمین ئاغا لە بەڕێوەبەرایەتی ناحیەکانی ناو سانجەقی سلێمانی مردووە، دوای مردنی بۆ خێزانەکەی و پێنج منداڵەکەی هیچ مووچەیەك نەبڕاوەتەوە، چونکە ناوبراو لە هەڵبژێردراوەکان نەبووە، بەڵام لەبەر بارودۆخی خراپی خانەوادەکەی عائیشەی خێزانی داواکاری پێشکەش کردووە و مۆری لەسەر دراوە و تێیدا داوای کردووە مووچەیەکی گونجاو بۆ خۆی و منداڵەکانی ببڕێتەوە، ئەم داواکاریە بۆ سەروو نێردراوە، لەسەر نووسراوەکان و ئاماژەی پێشوو هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی و راگەیاندنی.

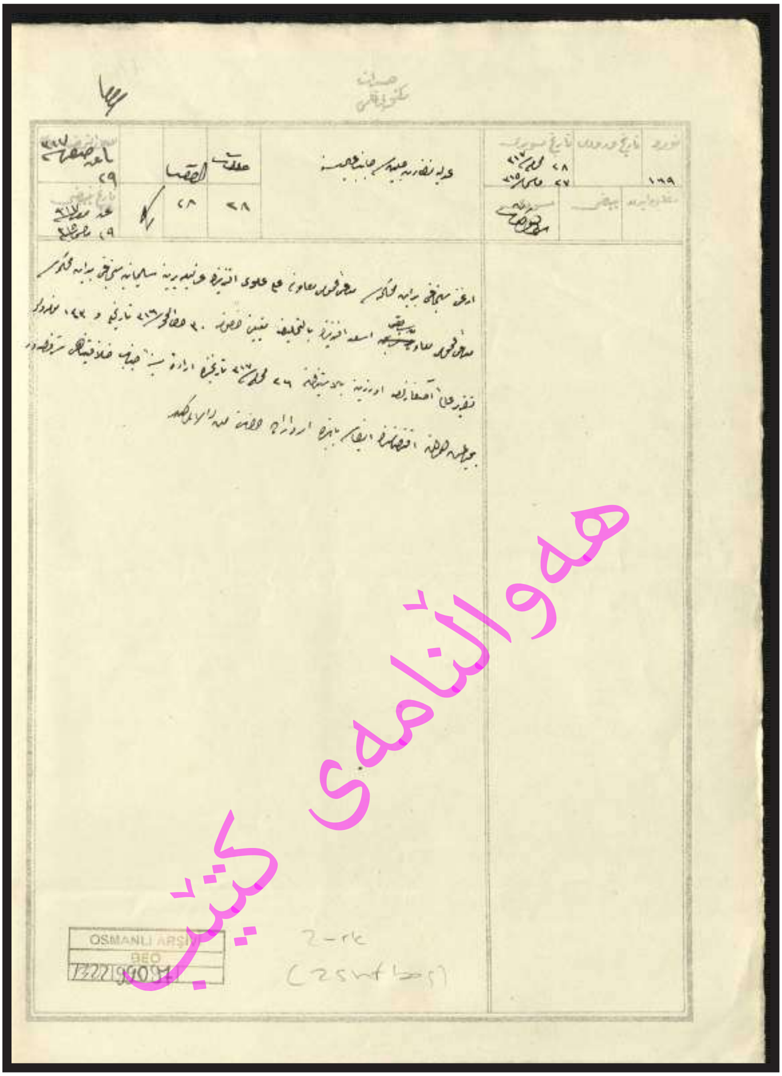

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001322.099097	28 موحەڕرەم 1317

٢٨ موحەڕرەم ١٣١٧
٢٧ مایس ١٣١٥
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە
عەلـی عەلـەوی ئەفەنـدی یاریـدەدەری داوکاری گشـتی دادگای سـەرەتایی سـانجەقی ئەرغانـی لـە کارەکـەی دوورخراوەتـەوە، لـە شـوێن ناوبراویـش ئەسـعەد ئەفەندی یاریدەدەری داواکاری گشـتی پیشـووی دادگای سـەرەتایی سـانجەقی سـلێمانی بـە سـوێند خـواردن دامەزرێـت، بـۆ ئـەم مەبەسـتە لەسـەر راپۆرتـی عالـی لـە مێـژووی ٣٠ زیلحیجـە ١٣١٦ ژمـارە ١٤٣ دوای رەزامەنـدی لـە مێـژووی ٢٦ موحـەڕرەم ١٣١٧ فەرمانـی پاشـای جەنابـی خەلافەتپەناهـی فەرمانـی جێبەجـێ کردنـی داوە، ئەمـر و فەرمـان بـۆ ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات.

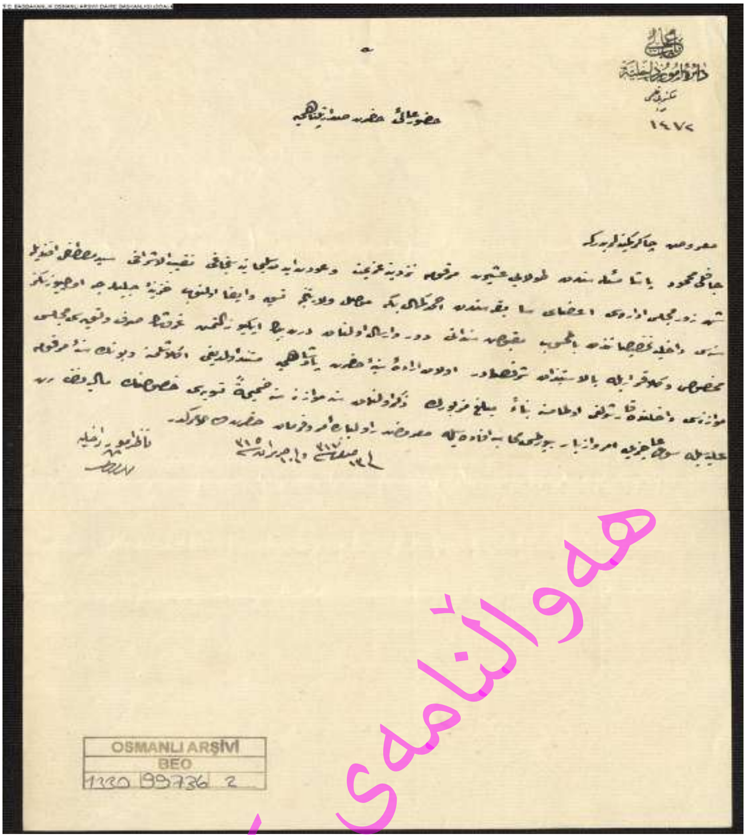

هەواڵنامەی کتێب

13 سەفەر 1317	001330.099736	BEO.

بابی عالی
فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١٤٧٢
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە
لەسەر مەسەلەی مەحمود پاشای جاف، سەید مستەفا ئەفەندی نەقیبی سانجەقی سلێمانی لەگەڵ ئەحمەد کەمال بەگ ئەندامی پێشووی ئەنجوومەنی کارگێری شارەزوور چوونەتە لای هۆزی ناوهاتوو و گەراونەتەوە، لە خەزینەی جەلیلەی ویلایەتی موسڵیش خەرجیەکانی رێکخراوە و جێبەجێ کراوە، لە داهاتی ناوەخۆی ساڵی ٣٠٨ یش هەژمار کراوە، هەروەها سەنەدەکان وەرگیراون و نێردراون، کە تێیدا هاتووە؛ بڕی ٤٢٦٠ قوروش خەرج کراوە و رێکخراوە، بە بڕیاری ئەنجوومەنی تایبەتی وەکیلەکان و بە فەرمانی پاشای جەنابی پاشا رەزامەندی دراوە، بەڵام دەرکەوتووە لە موازەنەی ئەم ساڵەدا شوێنگرەوەی نییە، بۆیە برە پارەی ناوهاتوو لە موازەنەی ئەم ساڵەدا بە زیادکردن رێك بخرێت، لەگەڵ نەزارەتی دارایی عالی بۆ بەندەمان فەرمان نووسراوەتەوە و بە ووتەی ژمێریاری راگەیەندراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ١٣ سەفەر ١٣١٧ و لە ١٠ حوزەیران ١٣١٥
نازری کاروباری ناوەخۆ

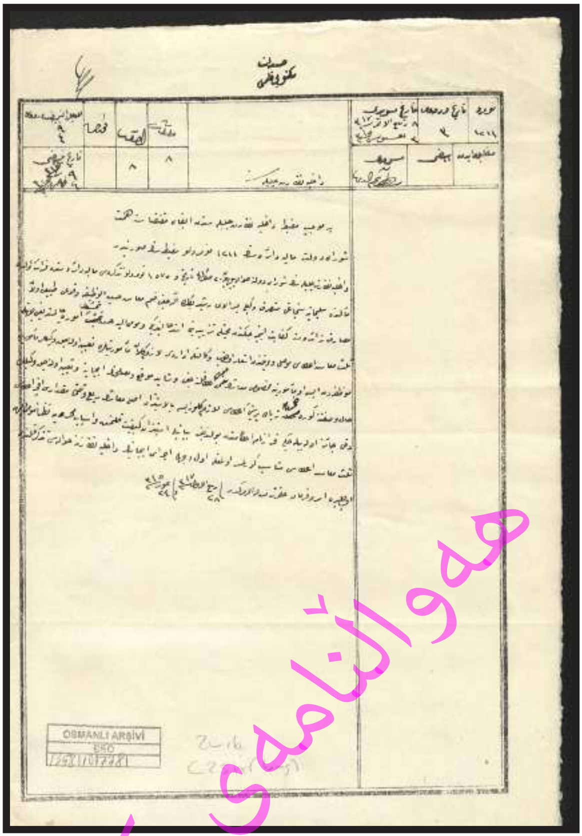

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001358.101778	8 ڕەبیعی کۆتایی 1317

٨ ڕەبیعی کۆتایی ٣١٧
٣ ئۆغستۆس ٣١٥
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لەسەر بریارنامەی نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی
وێنەی بریارنامەی ژمارە ١٢١١ی فەرمانگەی دارایی شورای دەوڵەت

نـووسراوی مێـژووی ٢٠ سـەفەر ٣١٧ ژمـارە ١٥٧٥ ی نەزارەتـی ناوەخـۆی جەلیلـە حەواڵـەی شـورای دەوڵـەت کـراوە، لـە فەرمانگـەی داراییـش خوێندنـەوەی بـۆ کـرا، تێیـدا هاتـووە؛ میـری ئـاڵای ڕەشـید بـەگ بریـکاری موتەسـەریفی سـانجەقی سـلێمانی ئـەو مووچـە زیادەیـەی وەریدەگرێـت یەکسـانە بـەو ئەرکـەی کـە هەیەتـی، بـەڵام لەبـەر ئـەوەی خەرجـی زیـادەی بەشـی نـاکات، داوای کـردووە هێشـتا زیـاد بکرێـت، لەلایەکـی تـر لـە ویلایەتـی موسـڵ ئامـاژەی پێکـراو کـە ناوبـراو سـێ یەکـی مووچـەی پـێ بدرێـت، چونکـە ئـەو ئەرکـە کارگێرانـەی کـە بـە وەکالـەت بەرێـوە دەچـن و ئـەو بریکارانـەی دادەمەزرێـن، تەنیـا پێنـج مووچەیـان بـۆ دابیـن دەکرێـت، بـەڵام بـە گوێـرەی بـارودۆخ و چینەکەیـان ئەگـەر پێویسـت بـکات لـە پێنـج مووچـە زیاتریـان پـێ دەدرێـت، دوای ڕەزامەنـدی بـە گوێـرەی بریارنامـەی سـاغ کردنـەوە؛ گونجـاوە لـە مووچـە بنەرەتیەکـەی بـری سـێ یـەك و چـوار یەکـی ئاقچـەی پێ بدرێـت، بـەم ڕاگەیەنـدراوەش ڕەزامەنـدی دراوە، هەروەهـا بـە تێروانیـن لـە هـۆکاری تۆمارەکـە دابینکردنـی سـێ یەکـی مووچـەی ناوبـراو بـە گونجـاو دانـراوە، بۆیـە نـووسراو حەواڵـەی نەزارەتـی ناوەخـۆ کـرا، لـەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ٢٨ ڕەبیعـی یەکـەم ٣١٧ و لـە ٢٤ تەممـوز ٣١٥.

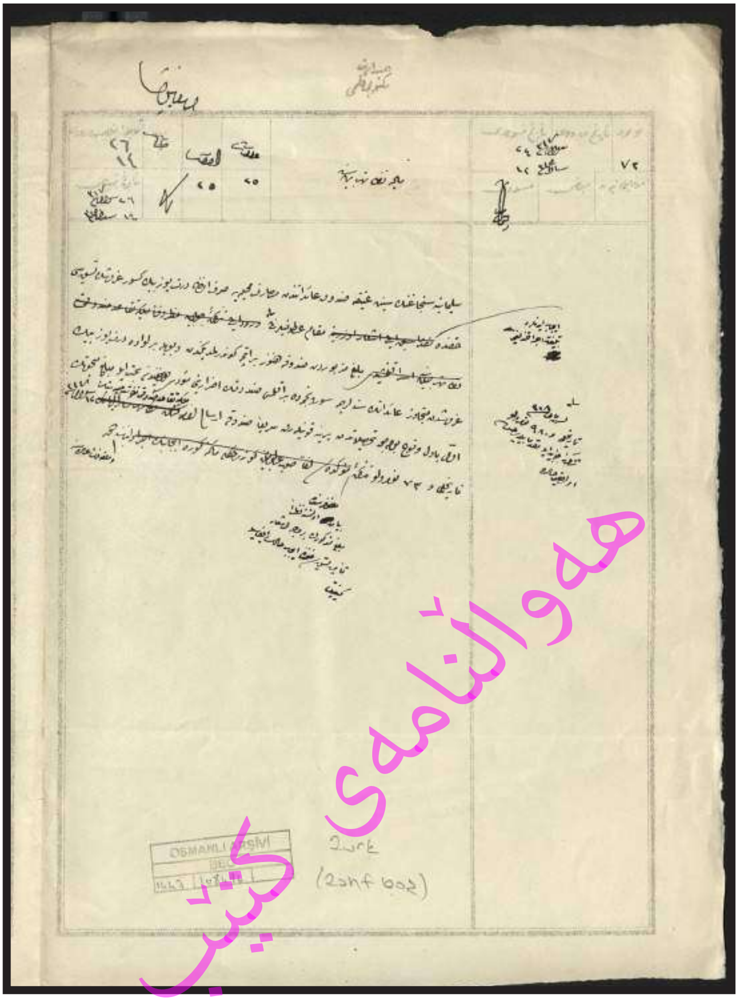

هەواڵنامەی کیتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>001447.108496</td><td>26 شەوال 1317</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٦ شەوال ١٣١٧
١٤ شوبات ١٣١٥
بۆ نەزارەتی دارایی بەهیە
پـارەی سـاڵانی رابـردوو کـە دەکاتـە ٤٠٠٠٠٠ قـوروش و هەندێـك لـە سـندوقی داهاتـی سـانجەقی سـلێمانی، بـۆ خەرجـی ناوەخـۆ خـەرج کـراوە، بـۆ ئـەم بابەتـە لایەنـی پەیوەندیـدار ئاگادارکراوەتـەوە و لـە وەڵامـدا نـووسراوی مێـژووی تشرینـی دووەم ١٣٠٨ ژمـارە ٩٨٠ راگەیەنـدراوە؛ کـە بـڕە پـارەی باسـکراو هێشـتا یـەك ئاقچـە نەنێردراوەتـە سـندوق، هەروەهـا خەرجکردنـی زیاتـر لـە ٤٠٠٠٠٠ قـوروش زیانـی بـە سـندوق گەیانـدووە، بۆیـە بـڕە پـارەی باسـکراو دانـە بـە دانـە لـەو داهاتـەی دەسـت دەکەوێـت لـە شـوێن خـۆی دابنرێتـەوە، بـۆ جێبەجـێ کردنـی ئـەم کارەش لـە نەزارەتـی سـندوقی خانەنشـینی مولکیـە لـە ١٢ شـەوال ١٣١٧ ژمـارە ٧٣ بـە هاوپێچـەوە راگەیەنـدراوە، بـەم تێروانینـە ئـەو بـڕە پارەیـەی کـە ئاماژەی پێکـراوە لـە شـوێن خـۆی دادەنرێتـەوە.</td></tr>
</table>

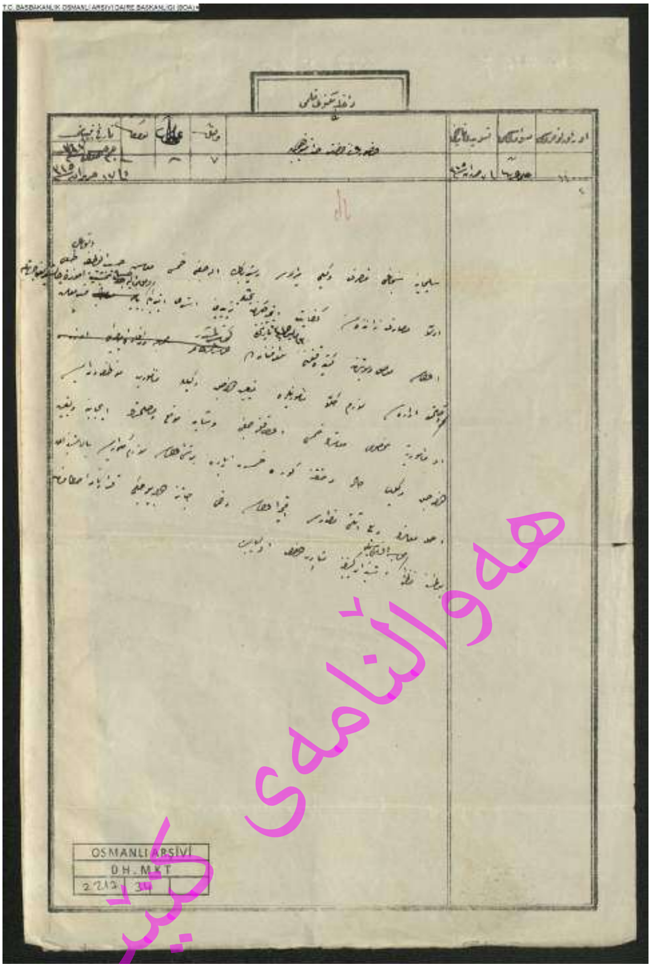

DH.MKT.02217.00034.001

DH.MKT.	02217.00034	20 سەفەر 1317

٢٠ سەفەر ١٣١٧
١٧ حوزەیران ١٣١٥
بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
میری ئاڵای رەشید بەگ وەکیلی موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی، بە گوێرەی ئەو ئەرکەی کە هەیەتی، ئاساییە پێنج مووچە وەربگرێت، بەڵام لەبەر خەرجی زیادەی بەشی ناکات، بۆیە داوای کردووە مووچەکەی زیاد بکرێت، بۆ ئەم مەبەستە تەلەگرافنامە لە ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٢٣ مایس ١٣١٥ دەرچووە رەزامەندی داوە کە پارەکە وەربگرێت، چونکە ئەم ئەرکە کارگێریانەی کە بە پێویست زانراوە بە وەکالەت کارەکانیان بەرێوە بچێت، بە مووچەی تایبەتی بریکارەکانی ئەم ئەرکە پێنج مووچە وەردەگرن، ئەگەر بە گوێرەی بارودۆخ پێویستیش بکات لە پێنج مووچە زیاتر وەربگرێت ئەوا دوای رەزامەندی، لە مووچەی بنەرەتیەکەی بری چواریەك و سێیەکی ئاقچەی پێ دەدرێت، ئەمەش دوای تێروانین لە کۆڵکەی بریارەکان بە ووتەی ژمێریاری رەزامەندی لەسەر دەدرێت.

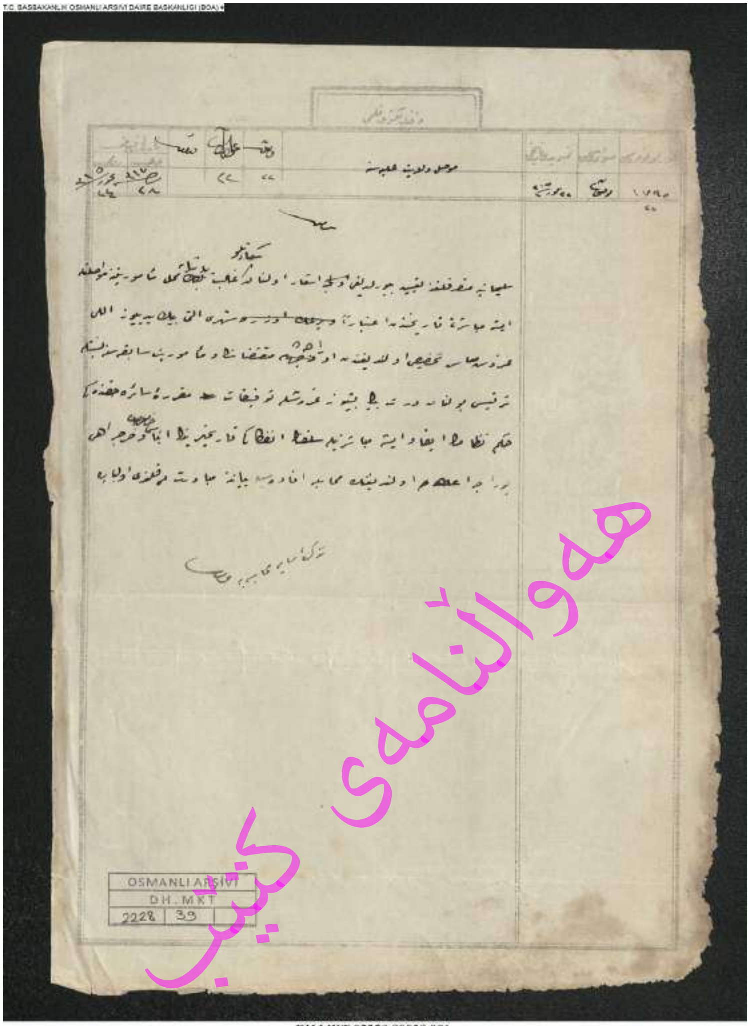

DH.MKT.02228.00039.001

DH.MKT.	02228.00039	28 رەبیعی یەکەم 1317

٢٨ رەبیعی یەکەم ١٣١٧
٢٤ تەمموز ١٣١٥
بۆ ویلایەتی موسڵی عالییە
غالب پاشا لە موتەسەرفیەتی سلێمانی دامەزراوە، لەگەڵ گەیشتنی بۆ شوێنی مەبەست و لەگەڵ مێژووی دەست بەکاربوونی لە ئەرکەکەی، مانگانە ١٧٥٠ قوروش مووچەی بۆ دەبردرێتەوە، جگە لەمە لە ئەرکی پێشووی کە ٤٥٠٠ قوروشە لەگەڵ ئەو برەیەی کە وەستێنراوە، بە گوێرەی نیزام لەگەڵ راگەیاندنی دەست بەکاربوون و مێژووی دەست لە کار کێشانەوەی و خەرجی رێگاکەشی لێرە بۆی خەرج دەکرێت، بە ووتەی ژمێریاری نووسراو کراوە.

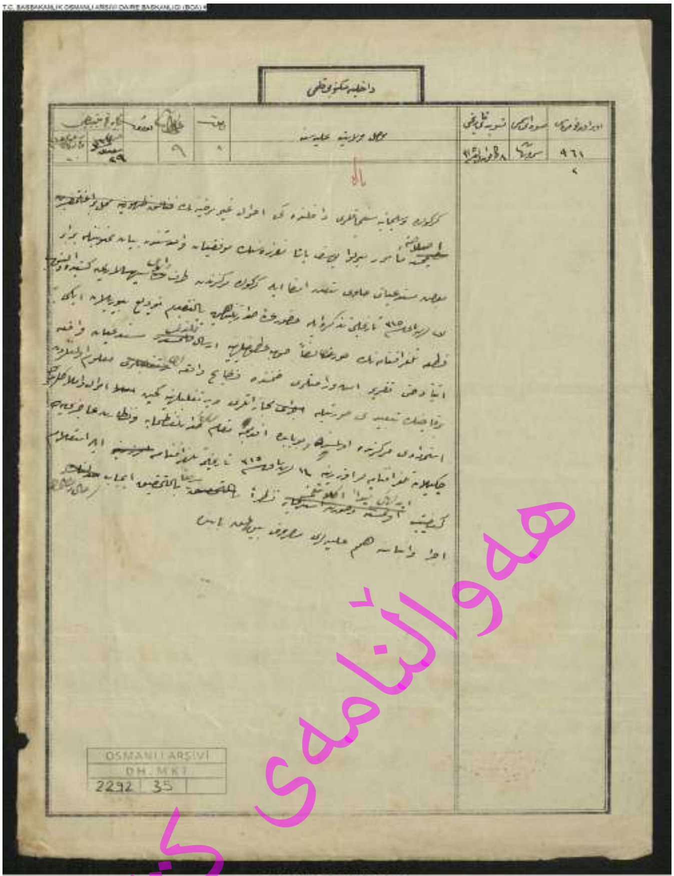

DH.MKT.02292.00035.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02292.00035	29 شەعبان 1317

نامەی قەڵەمی ناوەخۆ
٢٩ شەعبان ٣١٧
٢٠ کانوونی یەکەم ٣١٥
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

بـۆ چاکسـازی کـردن لـەم کارە نەشـیاوانەی کـە لـە نـاو سـانجەقی کەرکـوك و سـلێمانی روویانـداوە، میـری لیـوا یوسـف پاشـا ئەرکـی پێـدراوە، دواتـر لەگـەڵ مەفرەزەکـەی دەسـتیان بـە کار کـردووە و ئەنجامدانـی کارەکەیـان راگەیانـدووە، لـە راگەیاندنـی خۆشـحاڵ بوونیـش راگەیەندراوە، لەسـەر هەندێـك داواکاری کـە بـە واژووی جۆراوجۆر لـە مەرکـەزی کەرکـوك بـۆ لایەنی والای سـپاهیدار رۆیشـتووە، لەگەڵ نـووسراوی مێـژووی ٢٧ تشرینـی دووەم ٣١٥ لەگـەڵ دوو تەلەگرافنامـە حەواڵـەی جەنابـی پەیوەندیـداری سـەدارەتی لایەنـی عالی کراوە، لەسـەر ئـەو داواکاریەی کـە هاتـووە، راپۆرتـی سـەرپێچی کـەران کـە ئەوانـەی ناویـان دیـارە، چەنـد کەسـێکیان دوورخراونەتـەوە هەروەها پارەوپـول و ئەملاکـی شکسـتخواردووەکانیش کـە بەدەسـتیان کەوتـووە، بیاندرێتـەوە و ئـەم تەلەگرافنامانـەی کـە لەلایـەن پەیوەندیـداری سـەدارەت و نەزارەتـی عاجیزانە دەرچووە، لەگەڵ تەلەگرافنامەی مێـژووی ١٤ تشرینی دووەم ٣١٥ و نـووسراوی زانیـاری ئاماژەیـان پێکـردووە، کـە بـە پەلـە لێکۆڵینەوە بکرێـت و هیممەت بکرێت لـە راگەیاندنی.

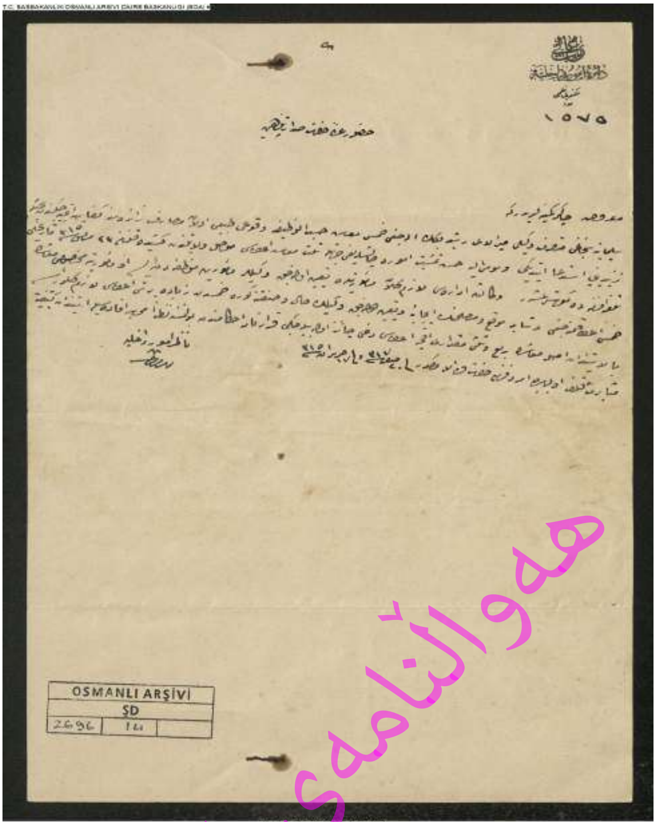

ŞD.02696.00014.001

هەواڵنامەی کتێب

ŞD.	02696.00014	20 سەفەر 1317

بابی عالی
فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمار
ژمارە ١٥٧٥
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە

وەکیلی موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی میری ئالای رەشید بەگ بە گوێرەی ئەرکەکەی پێنج مووچە وەردەگرێت، بەڵام لەبەر خەرجی زیادە ئەم مووچەیە بەشی ناکات، بۆیە داوای کردووە بۆی زیاد بکرێت، هەروەها ناوبراو هەوڵی خۆی دەدا کاروبارەکان بە باشی بەرێوە دەبات، سەبارەت بەو سێ مووچەیەی کە دانراوە پێی دەدرێت، لە ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٢٣ مایس ١٣١٥ تەلەگرافنامە دەرچووە و تێدا نیشان دراوە، ئەو وەکیلانەی کە لە رووی کارگێریەوە بە وەکالەت دادەمەزرێن، بۆ ئەم ئەرکە پێنج مووچەیان بۆ دابین دەکرێت، بەڵام ئەو وەکیلەی کە دادەمەزرێت بە گوێرەی بارودۆخ و چینەکەی ئەگەر پێویست بکات لە پێنج مووچە زیاتری پێ بدرێت، ئەوا گونجاوە دوای رەزامەندی لە مووچە بنەرەتیەکەی بری چوار یەك و سێ یەکی ئاقچەی پێ بدرێت، بە تێروانین لە کۆڵکەی بڕیارەکان و بە ووتەی ژمێریاری نووسراو بۆ جێبەجێ کردنی کراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٠ سەفەر ١٣١٧ و لە ١٧ حوزەیران ١٣١٥.
نازری کاروباری ناوەخۆ

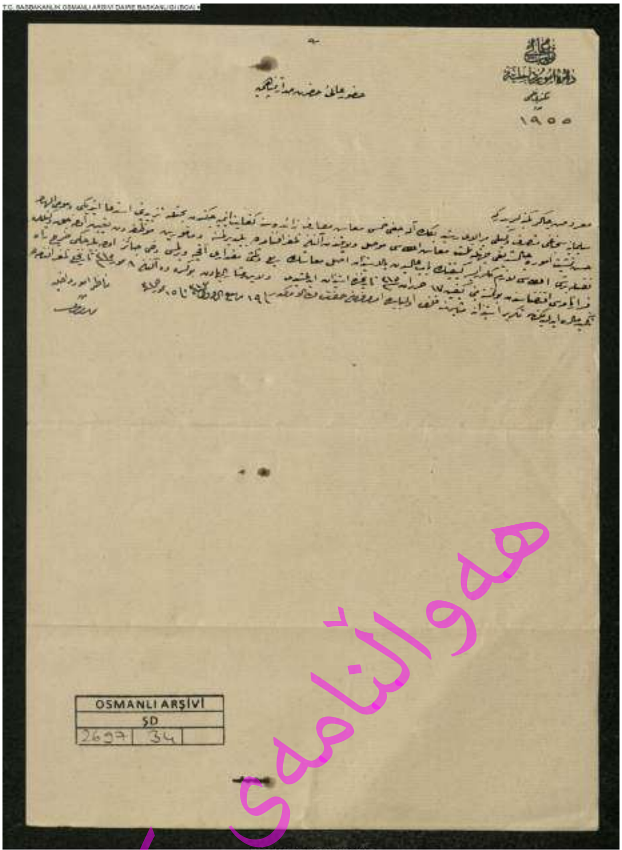

ŞD.02697.00034.001

هەواڵنامەی کتێب

ŞD.	02697.00034	19 رەبیعی یەکەم 1317

بابی عالی
فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی تۆمار
ژمارە ١٩٥٥
بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەیە

ئەو پێنج مووچەیەی کە میری ئالای رەشید بەگ وەکیلی موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی وەریدەگرێت؛ بەشی خەرجی زیادەکانی ناکات، داوای کردووە زیاد بکرێت، هەروەها ناوبراو هەوڵ دەدات کاروبارەکان بە باشی بەرێوە ببات، بۆیە تەلەگرافنامە لە ویلایەتی موسڵ وەرگیراوە، راگەیەندراوە سێ یەکی مووچەی پێ بدرێت، جگە لەمە ئەو فەرمانبەرانەی بە وەکالەت دادەمەزرێن، ئەگەر پێویست بکات شتێکیان پێ بدرێت ئەوا بە رەزامەندی بابی عالی مووچە بنەرەتیەکەی بری سێ یەك و چوار یەکی ئاقچەی پێ دەدرێت، جگە لەمە بە جێبەجێ کردنی بریارنامە؛ لە ١٧ حوزەیران ١٣١٥ رەزامەندی نیشان داوە خەرجی رێگاکەی بۆ خەرج بکرێت، ئەمجارە لە ویلایەتی ناوهاتوو، لە تەلەگرافنامەی ٨ تەمموز ١٣١٥ بابەتەکە و رەزامەندییەکە دووپاتکراوەتەوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٩ رەبیعی یەکەم ١٣١٧ و ١٥ تەمموز ١٣١٥.
نازری کاروباری ناوەخۆ

ŞD.02996.00018.001

ŞD.	02996.00018	17 سەفەر 1317
بۆ سەرۆکایەتی شورای دەوڵەتی جەلیلە جەنابی ئەفەندم کە لە بەرێوەبەرایەتی رسوماتی سانجەقی سلێمانی بووم، لە دژی من داوا بەرز کرابووەوە، لە دادگای پێداچوونەوەی شورای دەوڵەت بریار لەسەر بەندەیەکی وەکو من دراوە، وێنەیەکی پەسەند کراوی ئەم بریارە بە بەندەتان بدەن، بۆیە وێنەیەکی ئەم بریارە بدرێتە فەرمانگەی ناوهاتوو، تا لە رێگەی ئەوانەوە بگاتە دەستم؛ ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات. لە ١٥ حوزەیران ١٣١٥ بەرێوەبەری پێشووی رسوماتی سلێمانی حافز نەجیب		

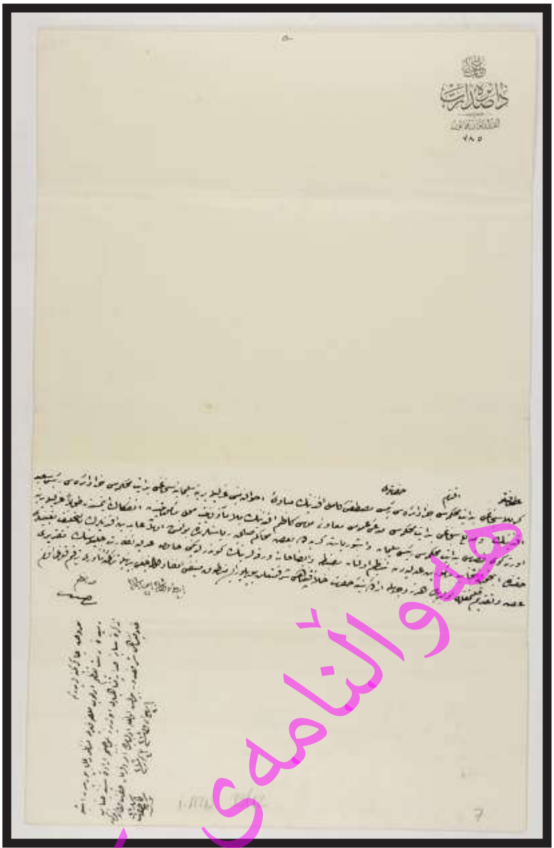

هەواڵنامەی کتێب

I.AZN.	00039.00012	10 رەبیعی یەکەم 1318

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
٧٨٥

جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

مستەفا کامل ئەفەندی سەرۆکی فەرمانگەی سزای دادگای سەرەتایی سانجەقی کەربەلا لەبەر کارە خراپەکانی لە کارەکەی دوور خراوەتەوە و لە شوێن ئەو سەعید ئەفەندی سەرۆکی فەرمانگەی سزای دادگای سەرەتایی سانجەقی سلێمانی دامەزراوە؛ هەروەها موسا کازم ئەفەندی یاریدەدەری داواکاری گشتی دادگای سەرەتایی سانجەقی مەدللی بە بێ مۆڵەت لە ئەرکەکەی دەستی لە کارکێشاوەتەوە، بۆیە لە کارەکەی دوور خراوەتەوە و لە شوێن ئەو سلێمان پاشا سەرۆکی دادگای سەرەتایی قەزای ئۆرتەکۆی دانراوە، عابدین ئەفەندیش لە سەرۆکایەتی دادگاکانی سوڵح دادەنرێت و دوای سوێند خواردنی ناوبراوان دەست بە ئەرکەکەیان دەکەن، بۆ ئەم مەبەستە بریارنامە لە ئەنجوومەنی هەڵبژاردنی فەرمانبەرانی داد رێکخراوە هەروەها لەگەڵ کاغەزی روون کردنەوە نێردراون، بە راگەیاندن و پێشکەش کردنی راپۆرتی نەزارەتی دادی جەلیلە، لەم بابەتەدا جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە و ژمارەی لەسەر تۆمار کرا ئەفەندم.

لە ١٠ رەبیعی یەکەم ٣١٨ و لە ٢٤ حوزەیران ٣١٦
سەدری ئەعزەم

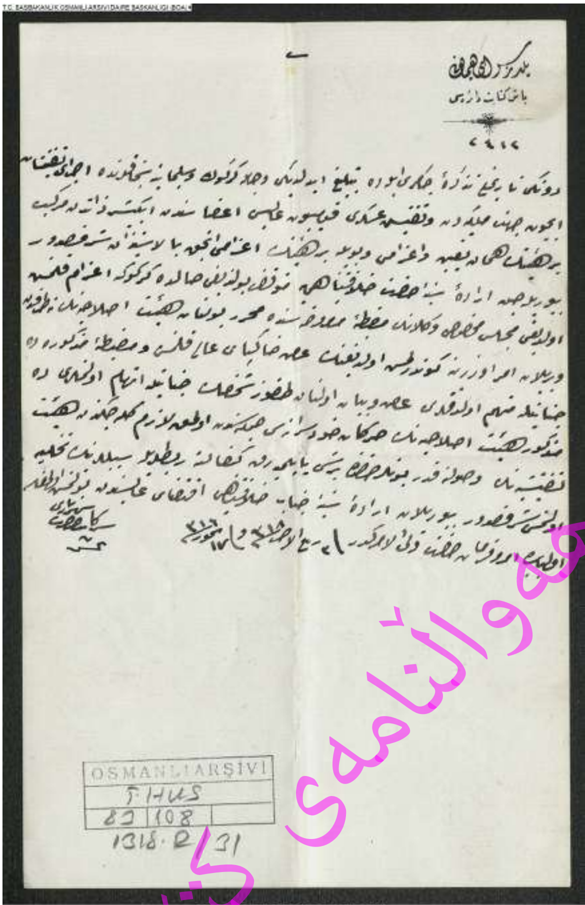

İ.HUS.00083.00108.001

3 رەبیعی کۆتایی 1318	00083.00108	I.HUS.

کۆشکی یڵدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
٢٤١٢
لەگەڵ نوسراوی بەندەمان کە بە مێژووی دوێنێ دەرچووە؛ تێیدا راگەیەندراوە لە سانجەقەکانی کەرکووك و سلێمانی پشکنین ئەنجام دەدرێت، بۆیە لە لایەنی مولکیە و لە ئەندامانی قۆمیسیۆنی پشکنینی سەربازی لە هەر یەکە دوو کەس لە دەستەیەك دامەزرێن و هەر ئێستا دەست بە رۆیشتن بکەن، هەروەها بۆ رۆیشتنی دەستەیەکی ئاوا تەنیا بە رەزامەندی سەروو دەبێت، ئەمەش لەسەر فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت وەستاوە، کەچی بریارنامەی راگەیەندراوی ئەنجوومەنی تایبەتی بریکارەکان بۆ کەرکووك رۆیشتووە، بۆ سەروو نووسراوەتەوە کە دەستەی چاکسازی لە کامە لایەن فەرمانی وەرگرتووە تا بروات؛ هەروەها لە بریارنامەی ناوهاتوودا ئەو ٩ کەسەی کە بە تاوانی کوشتن تاوانبار کراون، راگەیەندراوە و بڵاوکراوەتەوە، ئەم دەستەی ناوهاتوو نابێ کارێکی تاك لایەنە بکات و تا دەستەی پشکنین دێت لە بارەی ئەم کەسانەوە شتێك نەکەن و ببەسترێنەوە بە کەفالەت وەرگرتن، ئەمەش لە فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت راگەیەندراوە و لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٣ رەبیعی کۆتایی ١٣١٨ و لە ١٧ تەمموز ١٣١٦.

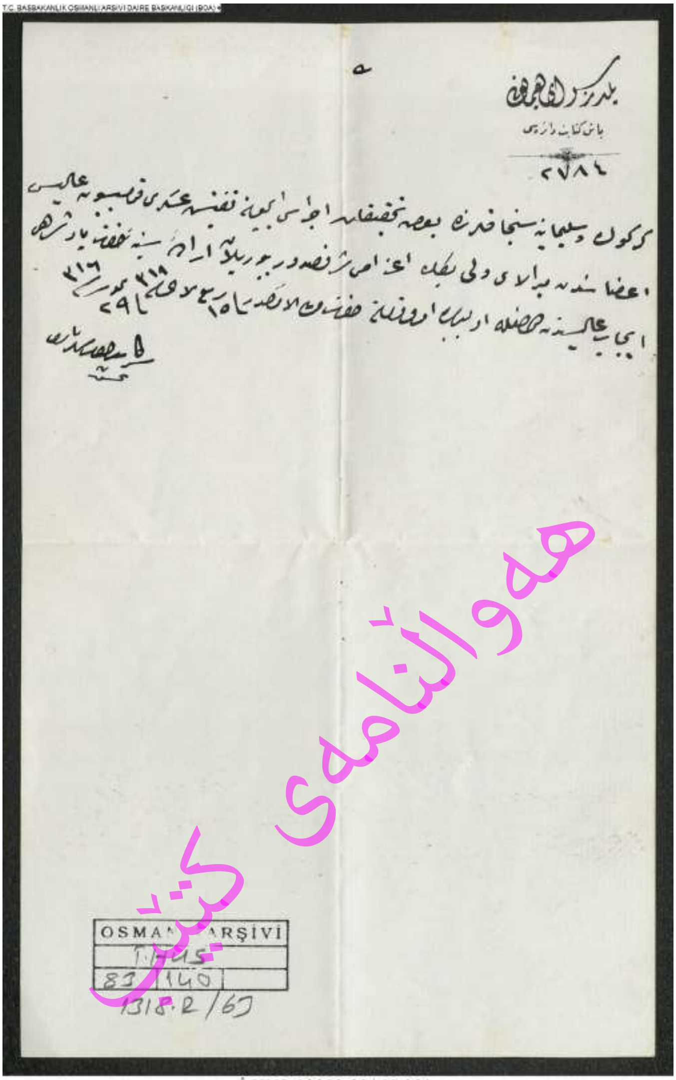

İ.HUS.00083.00140.001

15 رەبیعی کۆتایی 1318	00083.00140	I.HUS.
کۆشکی یلدزی هومایۆن فەرمانگەی باش کیتابەت ٢٧٨٤ بـۆ ئەنجامدانـی هەندێـك لێکۆڵینـەوە لـە سـانجەقەکانی کەرکـووك و سـلێمانی، جەنابـی پاشا بـە فەرمانـی پاشا فەرمانـی داوە، میـری ئـاڵای وەلـی بـەگ لـە ئەندامانـی قۆمیسـیۆنی پشـکنینی سـەربازی بنێردرێـت، لـەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئەو کەسـەیە کە فەرمـان دەردەکات، لـە ١٥ رەبیعی کۆتایـی ١٣١٨ لە ٢٩ تەممـوز ١٣١٦. جەنابی شەهریاری سەر کاتیب		

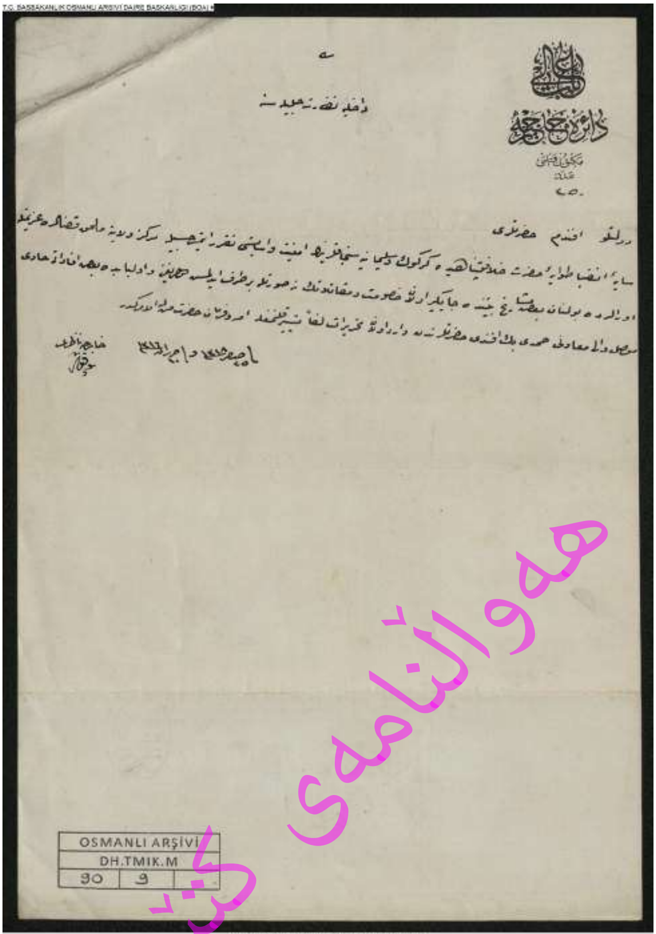

DH.TMIK.M.00090.00009.001

هەواڵنامەی کتێب

25 سەفەر 1318	00090.00009	DH.TMIK.M.

بابی عالی
فەرمانگەی دەرەوە
قەڵەمی تۆمار
ژمارە ٢٥٠
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت ئەمنیەت و ئاسایشی سانجەقەکانی کەرکووك و سلێمانییان جێگیر کردووە و بە رۆیشتنیان بۆ قەزاکانی سەر بە مەرکەزی ویلایەت، ئەو رووبەڕووبوونەوە و ناکۆکیانەیان یەکلاییکردۆتەوە کە لە نێوان شێخەکانی ناوچەکەدا هەیە؛ ئەم کارانەش هەر هەمووی لەلایەن جەنابی حەمدی بەگ ئەفەندی یاریدەدەری والی موسڵ بە نووسراو باسکراوە و هاتووە، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٢٥ سەفەر ١٣١٨ و لە ١٠ حوزەیران ١٣١٦
نازری دەرەوە

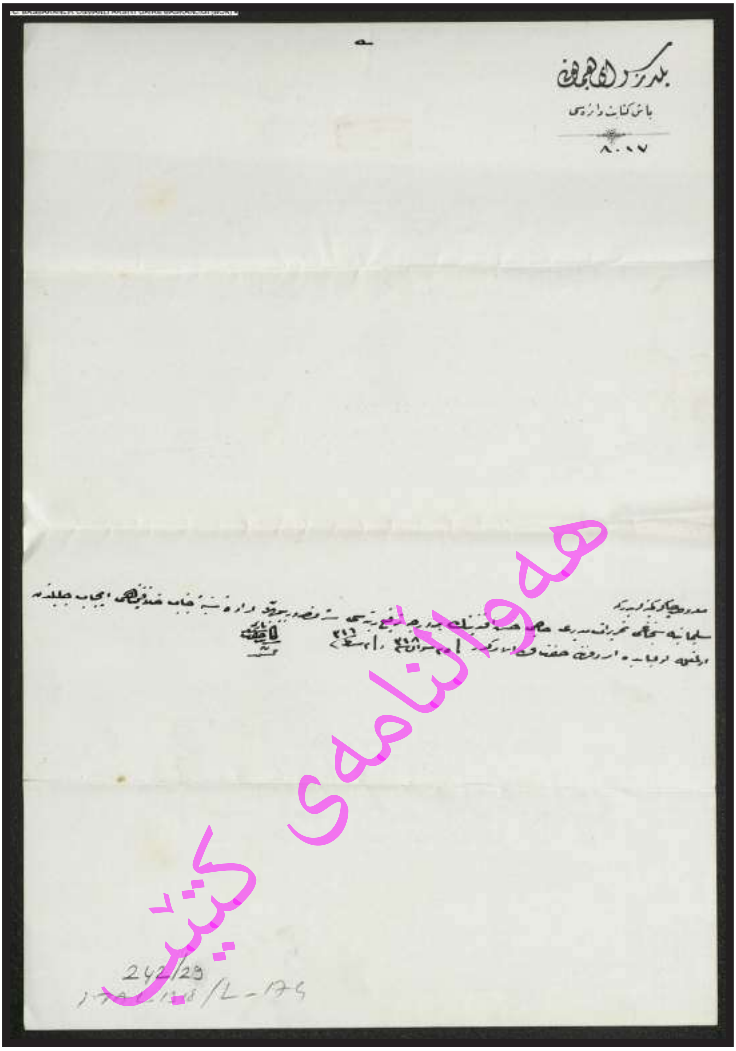

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>I.TAL.</td><td>00242.00029</td><td>25 شەوال 1318</td></tr>
<tr><td colspan="3">کۆشکی یڵدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
٨٠١٧
ڕاگەیەندراوی بەندەیە
حاجی حەسەن ئەفەندی بەڕێوەبەری تۆماری سانجەقی سلێمانی، بە فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی ڕەزامەندی دراوە لەسەر بەرزکردنەوەی پلەکەی، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٥ شەوال ١٣١٨ و لە ٢ شوبات ١٣١٦.
جەنابی شەهریاری سەر کاتیب</td></tr>
</table>

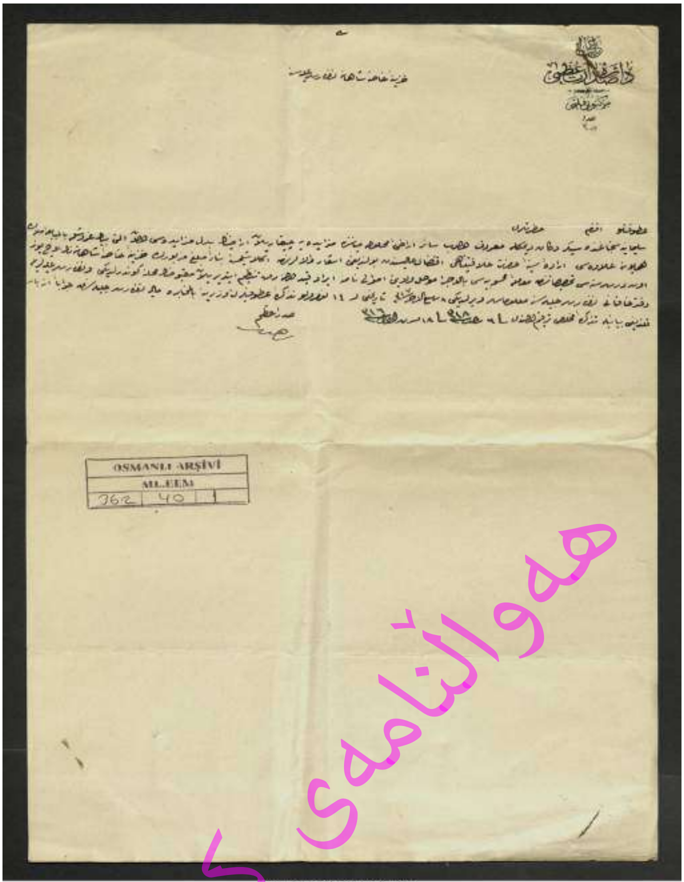

ML.EEM.00362.00040.001

هەواڵنامەی کتێب

ML.EEM.	00362.00040	6 رەجەب 1318

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەتی پایەبەرز
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٣٥
بۆ نەزارەتی خەزینەی تایبەتی شاهانەی عالی
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
لە سانجەقی سلێمانی؛ زەوییەکانی ناوچەی سێگردکان بێ خاوەنە، بۆیە خراوەتە زیادکردنەوە، بەڵام شوێنگرەوەی زیادکردنەکە بە ٦٠٠٠ قوروش فرۆشراوە، بەم شێوەیە زیادکردنی ئەملاکی هومایۆن بە فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت جێبەجێ کراوە، لە ئاماژەی واڵا دەرکەوتووە، برە پارەی باسکراو مامەڵەی هەژمارکردنی لە داهاتی ساڵی ٣١٤ ی خەزینەی تایبەتی شاهانە بووە، دوای جێبەجێ کردنی بە ناوی پارەوپولی ویلایەتی موسڵ تۆمارکراوە، پارەی دیاریکراو ڕێکخراوە و بۆ شوێنی خۆی نێردراوە، هەروەها زانیاری دراوەتە نەزارەتی عالی و نەزارەتی دەفتەرخاقانی جەلیلە، لەسەر نووسراوی پایەبەرز لە ٨ ڕەبیعی کۆتایی ٣١٧ ژمارە ١٤ بە گفتوگۆ لە وەڵام نووسراو لە نەزارەتی دارایی جەلیلە کراوە، بە ڕاگەیاندنی نووسراوی پوختە ژمارەی پێدراوە، لە ٦ رەجەب ٣١٨ و لە ١٨ تشرینی یەکەم ٣١٦.
سەدری ئەعزەم

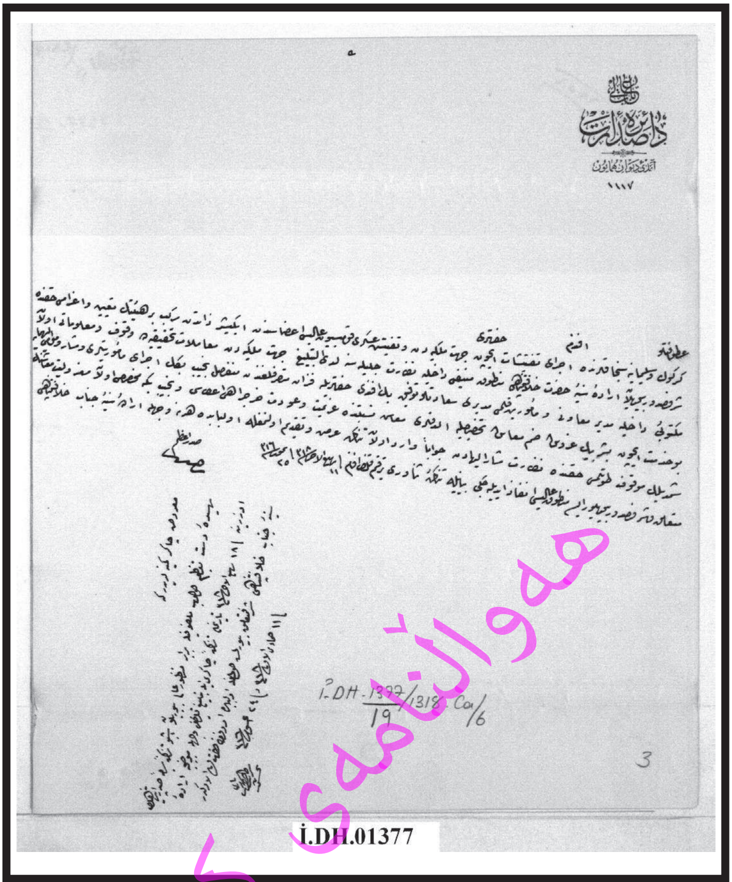
I.DH.01377

هەواڵنامەی کتێب

11 رەبیعی کۆتایی 1318	01377.000019	I.DH.

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
... دیوانی هومایۆن
١١١٧
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
بۆ ئەنجامدانی پشکنین لە سانجەقەکانی کەرکووك و سلێمانی؛ لەلایەنی مولکیە و ئەندامانی قۆمیسیۆنی پشکنینی سەربازی عالی لە هەر یەکەیان دوو کەس هەڵدەبژێردرێت و لە دەستەیەك دادەمەزرێن و رەوان دەکرێن، جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی و نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلەش ئاگادارکراوەتەوە، یاریدەدەری بەرێوەبەری ناوەخۆی مەکتوپچی و بەرێوەبەری قەڵەمی فەرمانبەران تۆفیق بەگ ئەفەندی لەگەڵ نەجیب بەگ کە لە موتەسەرفیەتی فەزان جیابۆتەوە، دەست بە کارەکە دەکەن، هەروەها بۆ ئەم خزمەتەی ناوبراوان هەر یەکە ٥٠٠٠ قوروش زیادە دەچێتە سەر مووچەکەیان، لەگەڵ رێژەی ئەو مووچەیەی کە وەریدەگرن خەرجی رێگای چوون و هاتنیان پێ دەدرێت، جگە لەمە نەجیب بەگ کە مووچەی دابراوانی بۆ بەستراوەتەوە، حاڵی حازر رادەگیرێت، لە نەزارەتی ناوهاتوو نووسراو راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە ئەفەندم، لە ١١ رەبیعی کۆتایی ١٣١٨ و لە ٢٥ تەمموز ١٣١٦.
سەدری ئەعزەم

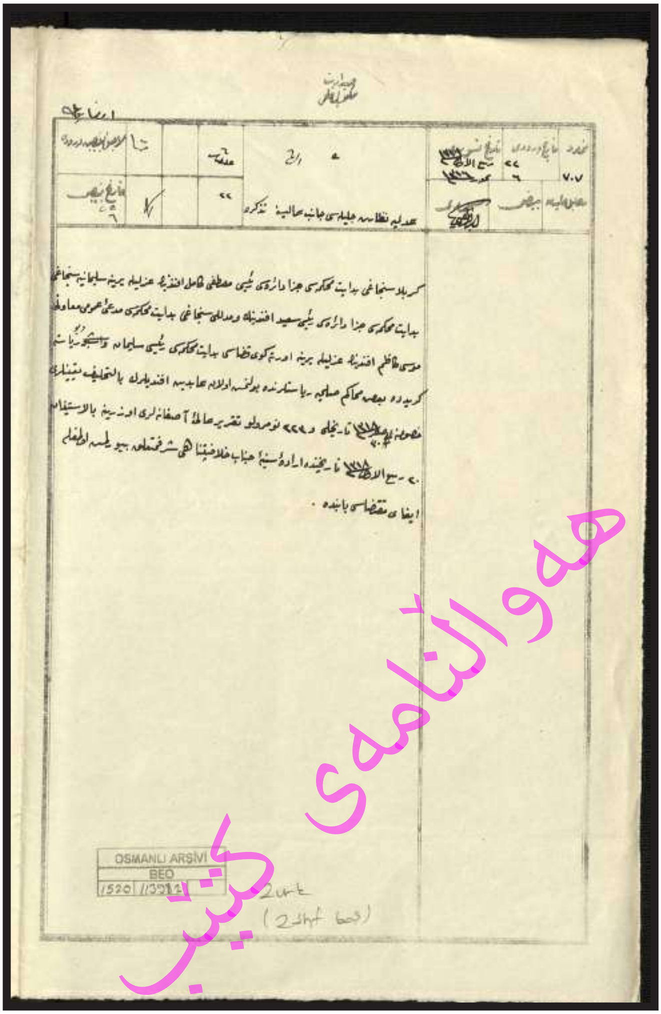
OSMANLI ARŞİVİ
BEO

هەوالنامەی کتێب

BEO.	001520.113982	22 رەبیعی یەکەم 1318

٢٢ رەبیعی یەکەم ١٣١٨
٦ تەمموز ١٣١٦
نووسراو بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە
مستەفا کامل ئەفەندی سەرۆکی فەرمانگەی سزای دادگای سەرەتایی سانجەقی کەربەلا لە کارەکەی دوور خراوەتەوە و لە شوێن ئەو سەعید ئەفەندی سەرۆکی فەرمانگەی سزای دادگای سەرەتایی سانجەقی سلێمانی دامەزراوە؛ موسا کازم ئەفەندی یاریدەدەری داواکاری گشتی سانجەقی میدیللیش دوور بخرێتەوە و لە شوێن ئەو سلێمان سەرۆکی دادگای سەرەتایی قەزای ئۆرتەکۆی دابنرێت؛ عابدین ئەفەندی بۆ سەرۆکایەتیەکانی هەندێك دادگای سولح هەڵبژێردراوە؛ ئەمانە دوای سوێند خواردنیان دابمەزرێن، بۆ ئەم مەبەستە راپۆرتی عالی لە مێژووی ٣٠ سەفەر ١٣١٨ ژمارە ٢٢٣ دوای رەزامەندی لە مێژووی ٢٠ رەبیعی یەکەم ١٣١٨ جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، کارەکە جێبەجێ بکرێت.

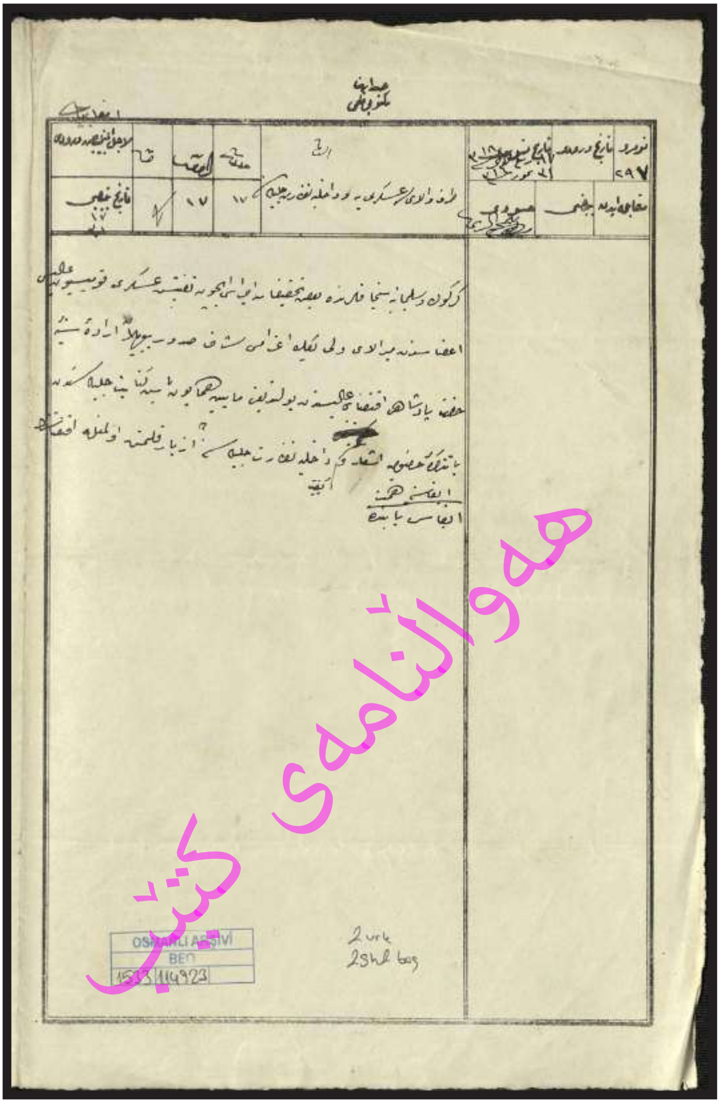
هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>001533.114923</td><td>17 رەبیعی کۆتایی 1318</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٧ رەبیعی کۆتایی ١٣١٨
٣١ تەمموز ١٣١٤
بۆ لایەنی والای سەر عەسکەر و نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
بۆ ئەنجامدانی هەندێك لێکۆڵینەوە لە سانجەقەکانی کەرکووك و سلێمانی، بە فەرمانی پاشای جەنابی پاشا، میری ئالای وەلی بەگ لە ئەندامانی چاودێری سەربازی قۆمیسیۆنی عالی دەنێردرێت، بە نووسراوی تایبەتی مابەینی هومایۆنی باش کیتابەتی جەلیلە ئاماژەی پێکراوە و چۆنیەتیشی لە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە نووسراوی بۆ کراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

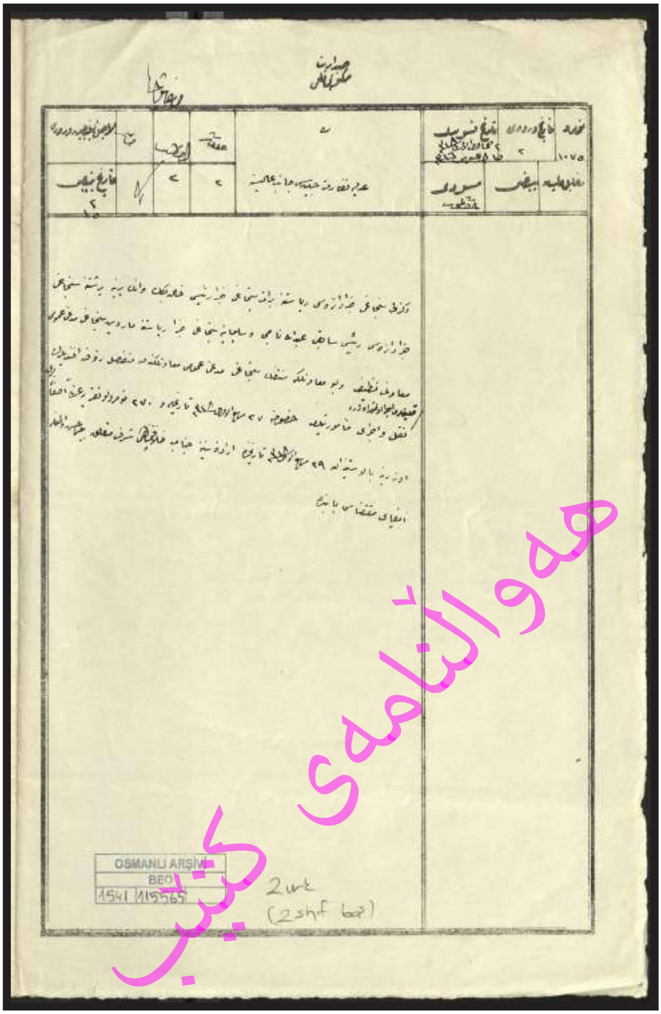

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001541.115565	2 جەمادی یەکەم 1318

٢ جەمادی یەکەم ١٣١٨
١٥ ئۆغستۆس ١٣١٦
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە
خالد بەگ سەرۆکی سزای سانجەقی بەرات لە سەرۆکایەتی فەرمانگەی سزای سانجەقی دەنیزلی دامەزرێت، لە شوێن ئەویش عەبدوڵلا ناجی سەرۆکی فەرمانگەی سزای پێشووی سانجەقی پیریشتینە هەروەها نەزیف یاریدەدەری داواکاری گشتی سانجەقی ماردین لە سەرۆکایەتی سزای سانجەقی سلێمانی، بۆ ئەم یاریدەدەرەش رەئوف ئەفەندی کە لە یاریدەدەری داواکاری گشتی سانجەقی مونتەفیك جیابۆتەوە، خەریکە سوێند خواردنیان جێبەجێ دەکرێت، بۆ گواستنەوەی ئەرکەکەیان و دامەزراندنیشیان لەسەر راپۆرتی عالی لە مێژووی ٢٧ رەبیعی یەکەم ١٣١٨ ژمارە ٢٧٠ جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، لە جێبەجێ کردن دایە.

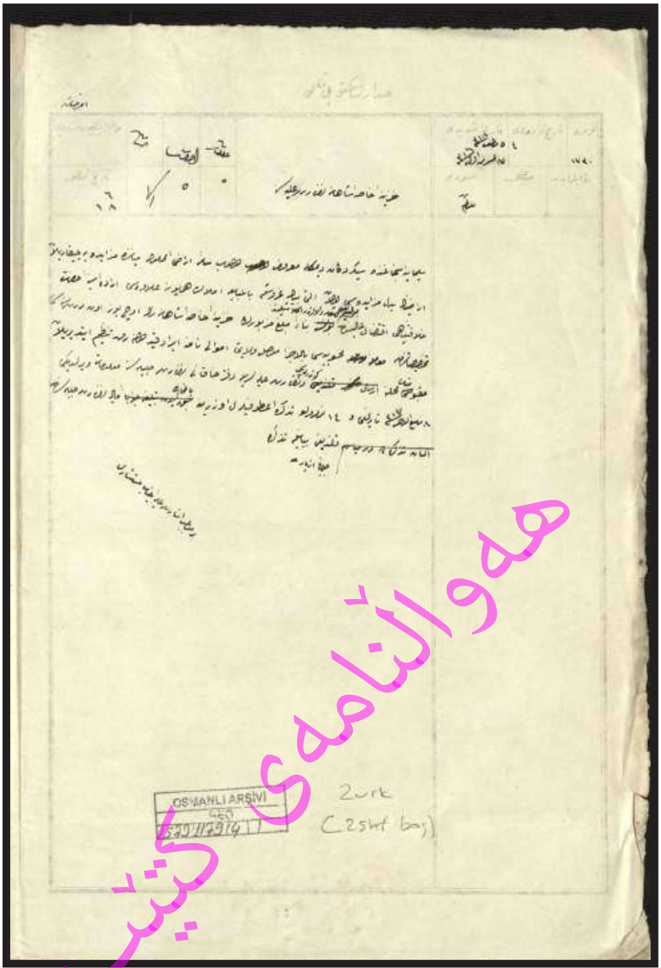

هەواڵنامەی کتێب

1318 رەجەب 5	001573.117914	BEO.

٥ رەجەب ١٣١٨
١٧ تشرینی یەکەم ١٣١٦
بۆ نەزارەتی خەزینەی تایبەتی شاهانەی عالی
لە سانجەقی سلێمانی ئەو ناوچەیەی کە بە ناوی سێگردکان زانراوە هەموو زەوییەکەی بێ خاوەنە، بۆیە خراوەتە زیادکردنەوە، ئەو زەوییانە کە بۆ زیادکردنەکە شوێنگرەوەی هەیە، بە ٦٠٠٠ قوروش دەفرۆشرێت، بەم کڕین و فرۆشتنە زەوی ئەملاکی هومایۆن زیاد دەبێت، دەرکەوتووە ئاماژەی واڵا فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت دەرچووە بۆ جێبەجێ کردنی، برە پارەی ناوهاتوو لە داهاتی ساڵی ٣١٤ ی خەزینەی تایبەتی شاهانە مامەڵەی هەژمار کردنی بۆ جێبەجێ دەکرێت، بە ناوی دارایی ویلایەتی موسڵ تۆمار کراوە، تۆمارەکەی بۆ شوێنی خۆی نێردراوە، هەروەها لەگەڵ نەزارەتی عالی زانیاری دراوەتە نەزارەتی دەفتەرخاقانی جەلیلە، لەسەر نووسراوی ٨ رەبیعی کۆتایی ٣١٧ ژمارە ١٤؛ وەڵام بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە نووسراوەتەوە، بەم راگەیاندنەش نووسراو دەکرێت.
بە ئاماژەی جەنابی راوێژکار

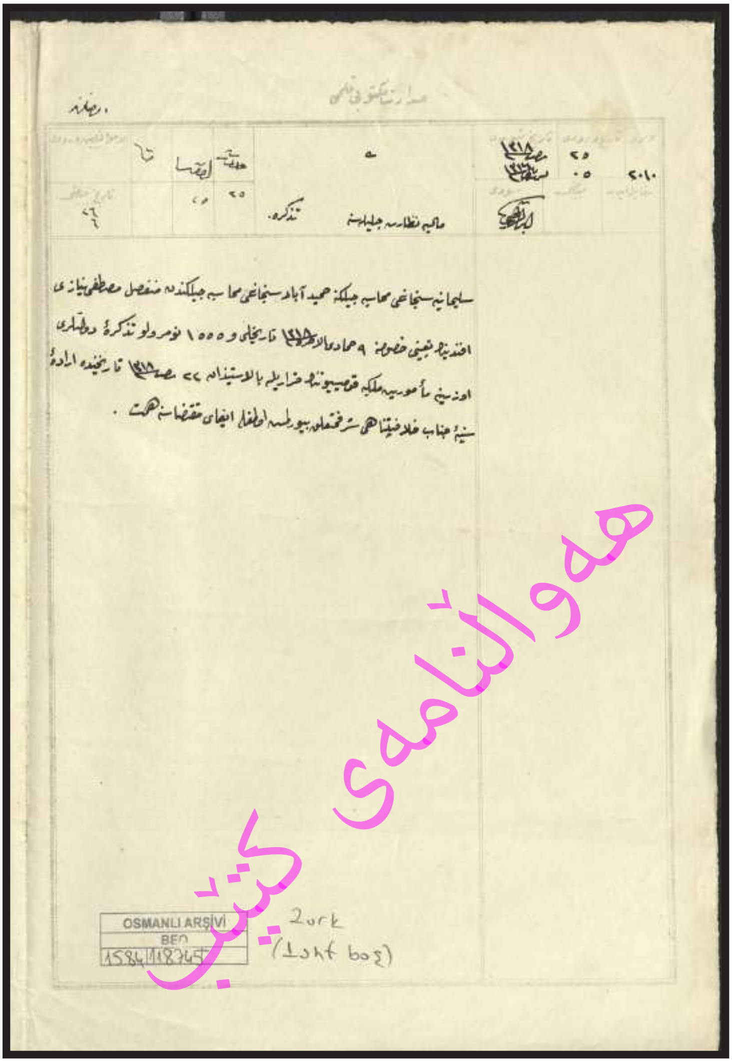

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>001584.118745</td><td>25 ره‌جه‌ب 1318</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٥ ره‌جه‌ب ١٣١٨
٥ تشرینی دووه‌م ١٣١٦
نووسراو بۆ نه‌زاره‌تی دارایی جه‌لیله
مسته‌فا نیازی ئه‌فه‌ندی كه‌ له‌ ژمێریاری سانجه‌قی حه‌مید ئاباد جیابۆته‌وه‌، له‌ ژمێریاری سانجه‌قی سلێمانی دامه‌زرێت، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ له‌سه‌ر نووسراوی مێژووی ٩ جه‌مادی كۆتایی ١٣١٨ ژماره‌ ١٥٥٥ له‌گه‌ڵ بریاری قۆمیسیۆنی فه‌رمانبه‌رانی مولكیه‌؛ له‌ مێژووی ٢٢ ره‌جه‌ب ١٣١٨ فه‌رمانی پاشای جه‌نابی خه‌لافه‌تپه‌ناهی فه‌رموویه‌تی، هیممه‌ت بكرێت له‌ جێبه‌جێ كردنی.</td></tr>
</table>

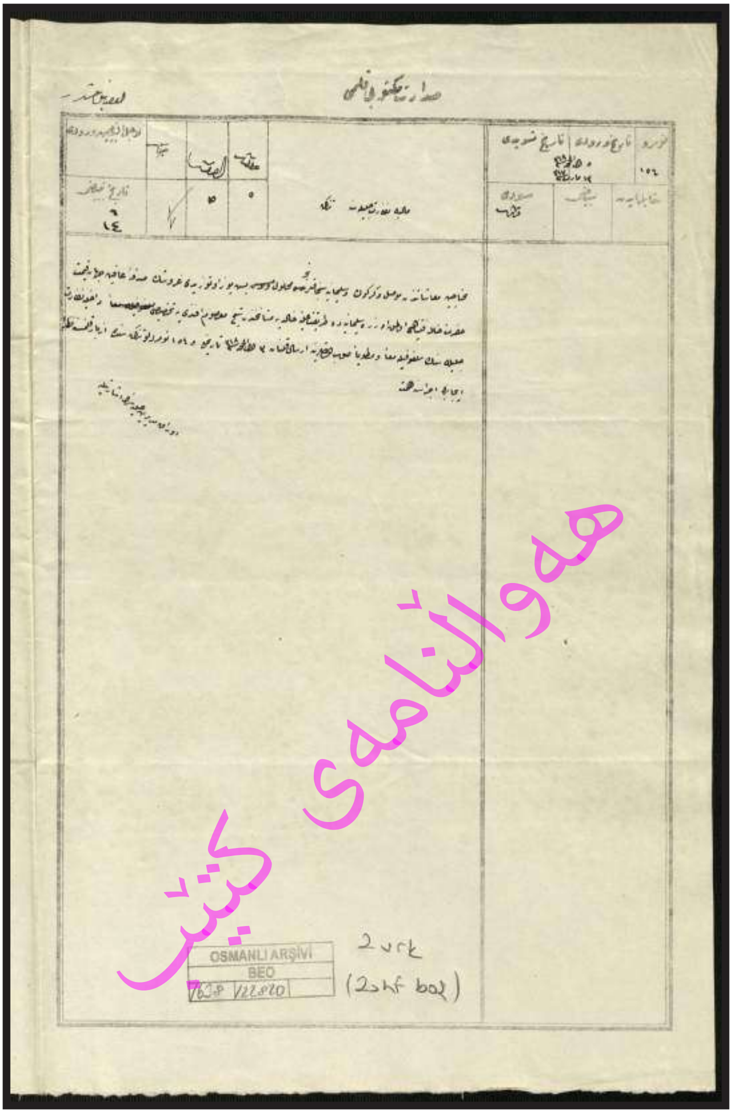

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>001638.122820</td><td>5 زيلحيجه 1318</td></tr>
<tr><td colspan="3">٥ زيلحيجه ١٣١٨
١٣ مارت ١٣١٧
نووسراو بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
لـە مووچـەی دەسـتکورتانی سـانجەقی کەرکـووك و سـلێمانی، ٥٣٧ قـوروش بـێ خاوەنـە، وەکـو سـەدەقەی جەنابـی خەلافەتپەناهـی؛ لـە سـلێمانی بدرێتـە شـێخ مەعسـوم ئەفەنـدی شـێخی تەریقەتـی خالدیـە، لەگـەڵ هاوپێچـی نەزارەتـی ناوەخـۆی جەلیلـە دراوەتـە سـەروو، لـە نـووسراوی مێـژووی ٣ زیلحیجـە ١٣١٨ ژمـارە ١٥٤ نووسراوەتـەوە، بـە تێروانیـن لـەم نووسراوانـە هیمـمـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی.</td></tr>
</table>

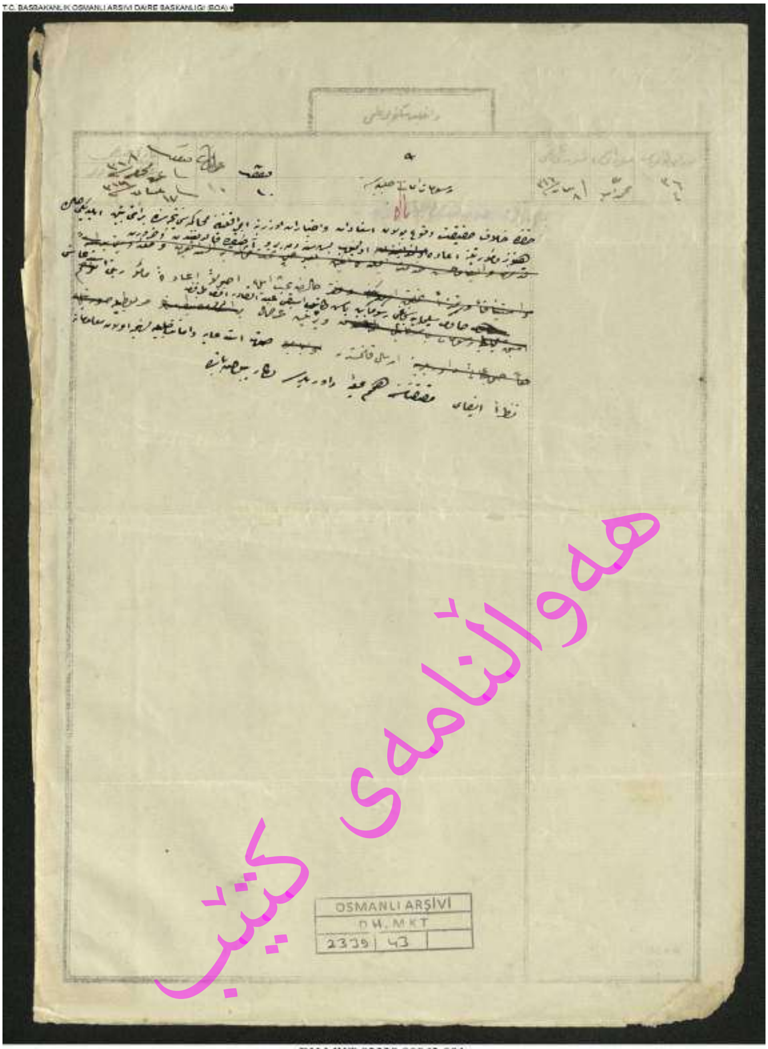

DH.MKT.02339.00043.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02339.00043	2 موحەڕرەم 1318

٢ موحەڕرەم ٣١٨
١٧ نیسان ٣١٦
بۆ ئەمانەتی ڕسوماتی جەلیلە
لەسەر ئەو ئاماژە و هەواڵانەی لەسەر عەبدولقادر ئەفەندی باش کاتیبی ڕسوماتی پێشووی سانجەقی سلێمانی کراوە؛ دادگایی کراوە و لە ئەنجامدا بێتاوانی دەرکەوتووە، کەچی تا ئێستا نەگەڕاوەتەوە سەر ئەرکەکەی، ماوەی پێنج ساڵە، بێ کار ماوەتەوە و حاڵی خراپە، بۆیە ناوبراو داواکاری پێشکەش کردووە و داوای کردووە بگەڕێتەوە سەر کارەکەی، داواکاریەکەی لەگەڵ هاوپێچەکانی نێردراوە، بە تێروانین لە وێنەی داواکاریەکە و زانیاری ئەمانەتی جەلیلە هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

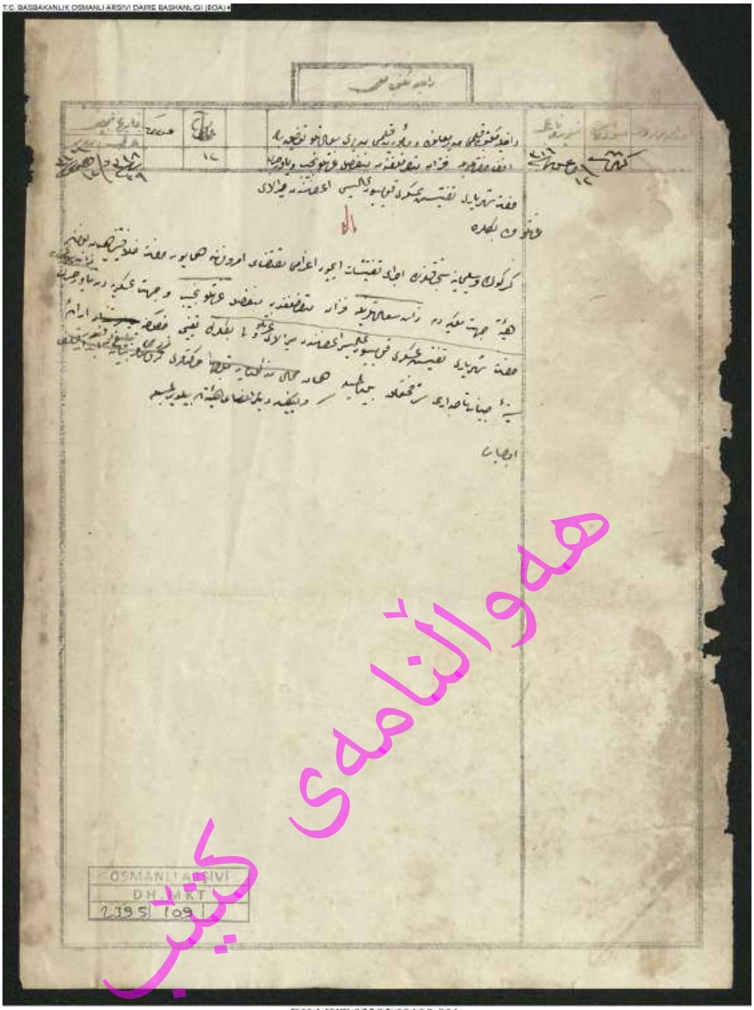

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.02395.00109.001

29 رەبیعی کۆتایی 1318	02395.00109	DH.MKT.

٢٩ رەبیعی کۆتایی ١٣١٨
١٢ ئۆغستۆس ١٣١٦
بۆ قەڵەمی مەکتوپچی ناوەخۆی بەرێوەبەری مەعاریف و بەرێوەبەری قەڵەمی فەرمانبەران لە پلەی میری میران جەنابی تۆفیق بەگ ئەفەندی لەگەڵ نەجیب بەگ کە لە موتەسەرفیەتی خەزان جیابۆتەوە هەروەها والی بەگ پشکێنەری سەربازی میری ئالای و ئەندامی قۆمیسیۆنی عالی

بە مەبەستی ئەنجامدانی کاری پشکنین لە سانجەقەکانی کەرکوك و سلێمانی، ئەمر و فەرمانی هومایۆنی جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت دەرچووە و تێدا هاتووە؛ لە لایەنی دەستەی مولکیە، نەجیب کە لە موتەسەرفیەتی خەزان جیابۆتەوە، هەروەها لەلایەنی سەربازی، والی بەگ پشکێنەری سەربازی میری ئالای و ئەندامی قۆمیسیۆنی عالی دادەمەزرێن و روو دەکەنە ناوچەکە، بۆ ئەم مەبەستە جەنابی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت و چۆنیەتی کارەکەش بە ئەندامانی تری دەستە رابگەیەندرێت، هەر ئێستا لەسەر پێویستی جموجۆڵیان ئاگاداری دەرچێت.

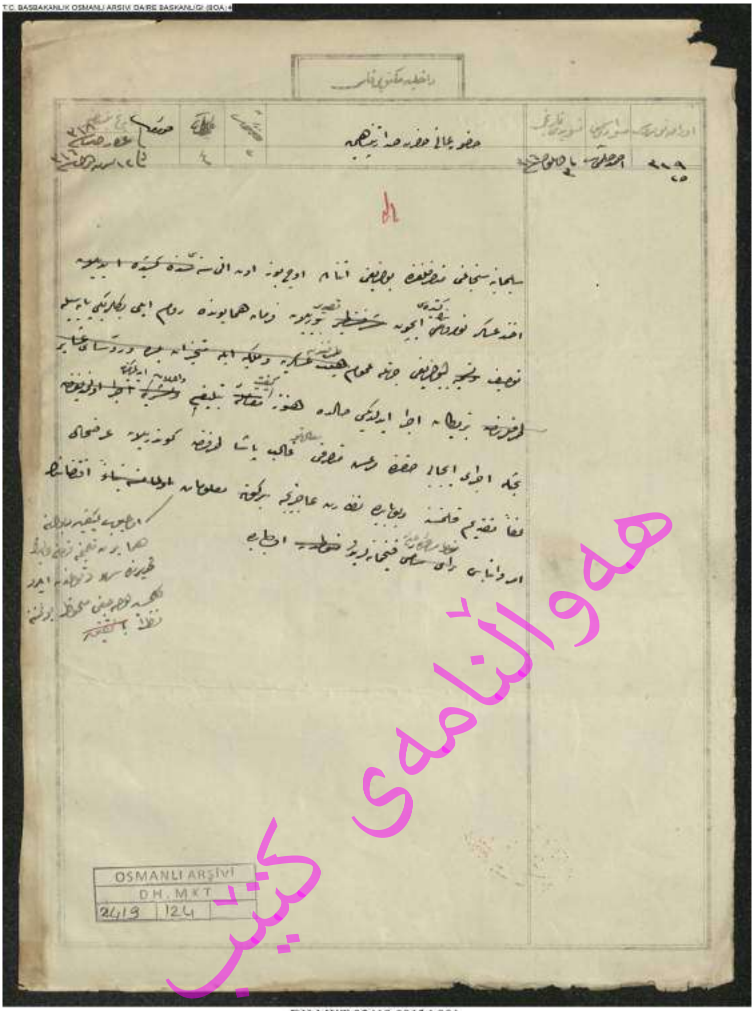

DH.MKT.02419.00124.001

DH.MKT.	02419.00124	1 رەجەب 1318

یەکەم رۆژی رەجەب ٣١٨
١٢ تشرینی یەکەم ٣١٦
جەنابی لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
موتەسەرفی مەراش غالب پاشا لە کاتی خۆی کە لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی بووە، لە ساڵی ٣١٦ بۆ ناردنی ژمارەی ئەو سەربازانەی کە وەردەگیرێن، داوای پەسەند کردنی کردووە، هەروەها بە فەرمانی هومایۆن پایەی میری میرانی رومەلی پێدراوە، کە بە گشتی لە هەموو لایەك پیرۆزبایی لێکراوە، کەچی تا ئێستا چۆنیەتی کارەکە دەرچووە، بەڵام رانەگەیەندراوە، لە بارەی جێبەجێ کردنی کارەکە لەلایەن موتەسەرفی مەراش غالب پاشا داواکاری نێردراوە، هاوپێچ پێشکەش کراوە، بەڵام نەزارەتی عاجیزانەم زانیاری لە بارەیەوە نییە، چۆنیەتی کارەکەش لە قەڵەمی دیوانی هومایۆن، لە نووسراوی فەرمانی عالی هەڵە کراوە، بە دەرکەوتنی ئەم هەڵەیە، کارەکە جێبەجێ بکرێت، جگە لەمە فەرمان و راگەیاندن بۆ پایەبەرزە.

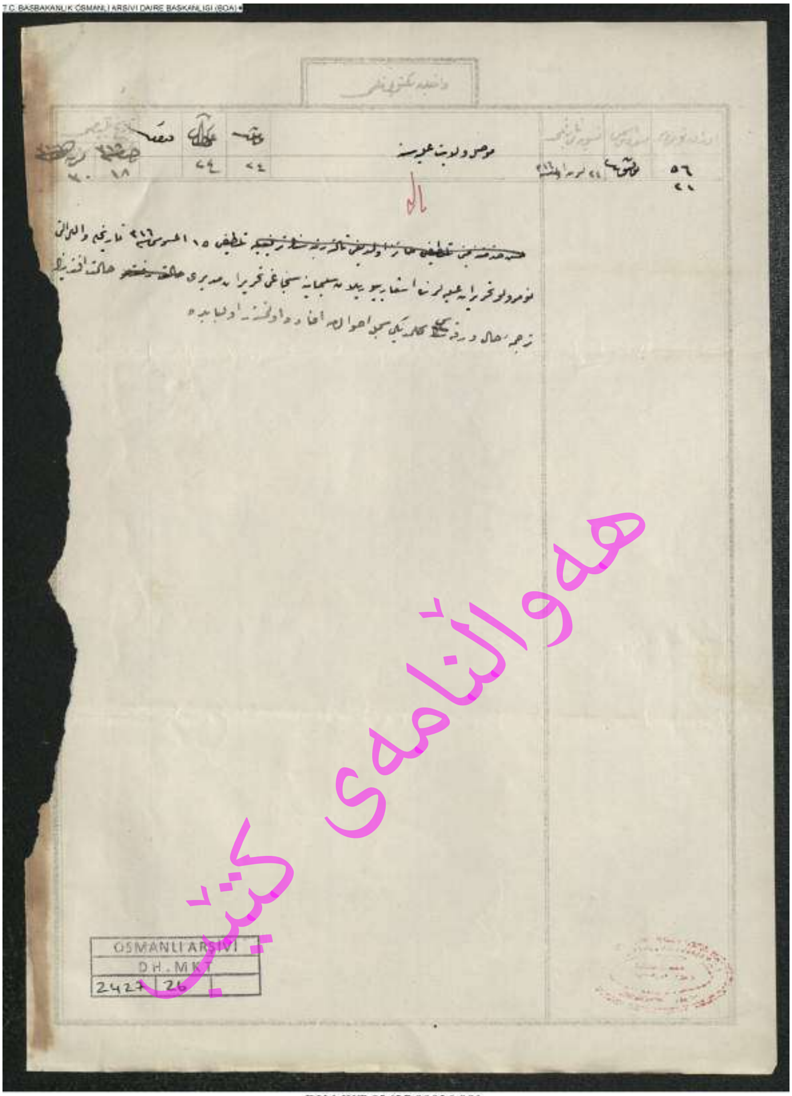

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.02427.00026.001

DH.MKT.	02427.00026	18 رەجەب 1318

١٨ رەجەب ١٣١٨
٣٠ تشرینی یەکەم ١٣١٦
بۆ ویلایەتی موسڵی عالییە
لـە بـارەی پاداشـت کردنـی حالـەت ئەفەنـدی بەڕێوەبەری تۆماری سـلێمانی، لـە مێـژووی ١٥ ئۆغسـتۆس ١٣١٦ ژمارە ٥٦ ی نووسراوەکانـی عالـی ئامـاژەی پێکـراوە، بـەڵام لـە تۆمـاری زانیـاری ئامـاژەی پێکـراوە کە کاغـەزی وەرگێـردراوی زانیـاری کەسـێتی نەهاتووە.

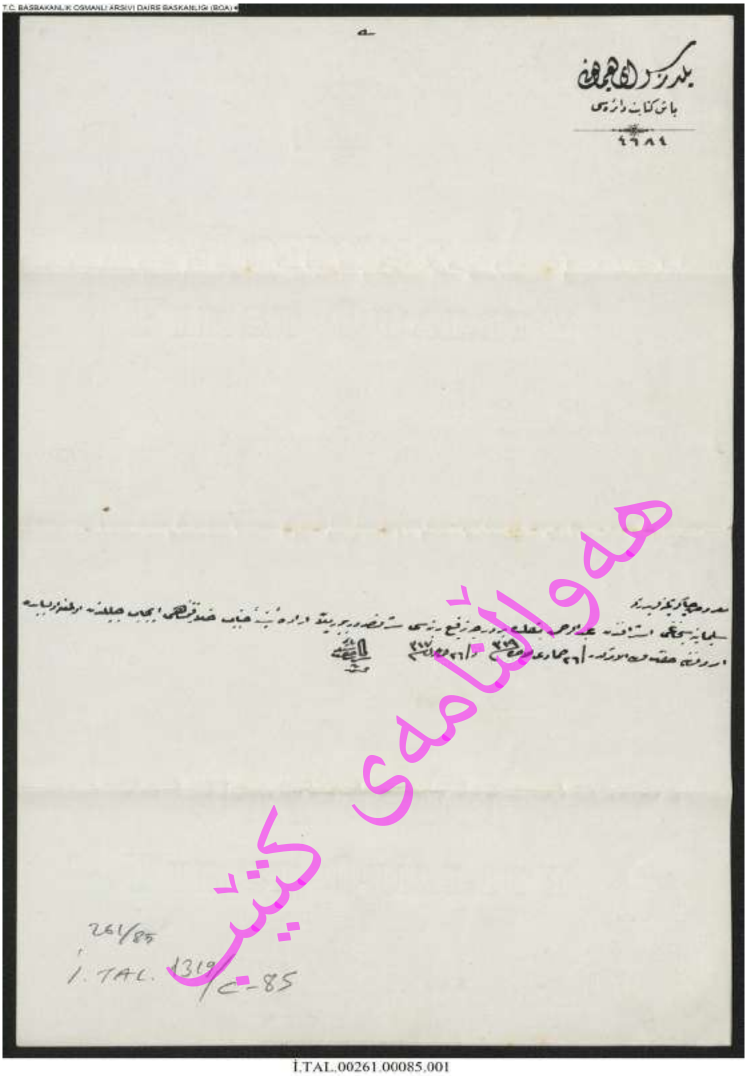

هەواڵنامەی کتێب

İ.TAL.00261.00085.001

I.TAL.	00261.00085	26 جەمادی کۆتایی 1319

کۆشکی یلدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
٤٦٨٤
راگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە
بە فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی رەزامەندی دراوە کە عەبدولرەحمان بەگ لە ئەشرافەکانی سانجەقی سلێمانی، یەك نمرە پلەکەی بەرز بکرێتەوە، لەم بابەتە ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٦ جەمادی کۆتایی ١٣١٩ و لە ٢٦ ئەیلول ١٣١٧.
جەنابی شەهریاری سەر کاتیب

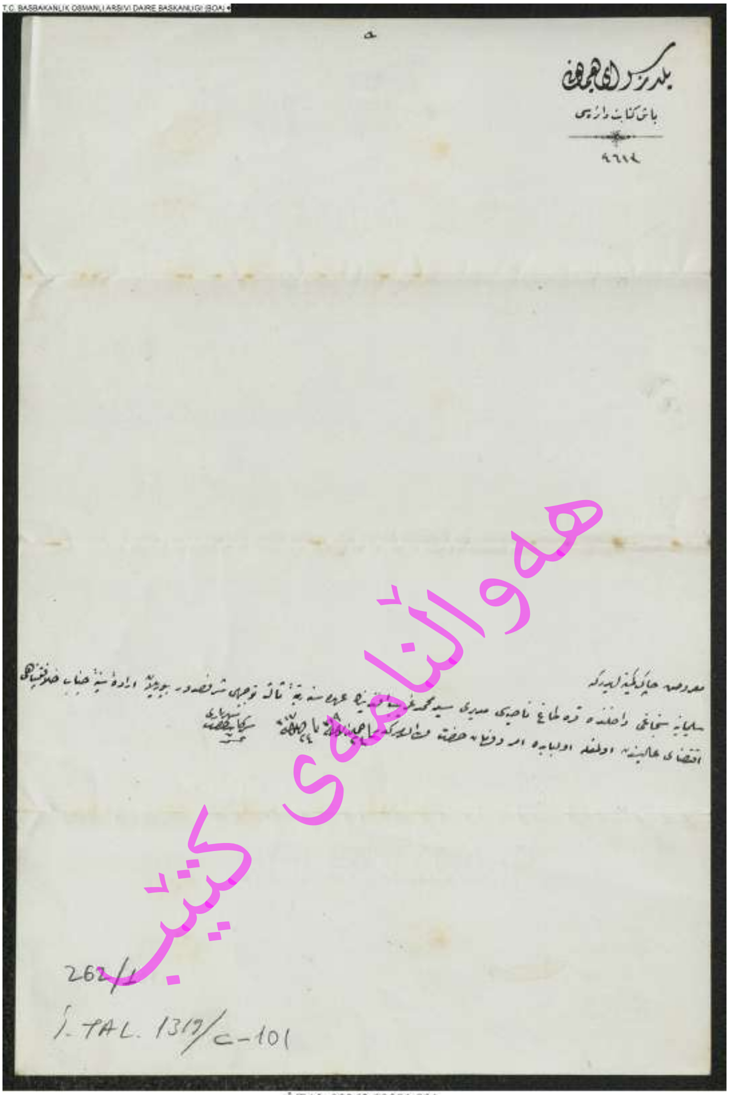

هەواڵنامەی کتێب

İ.TAL..00262.00001.001

<table>
<tr><td>I.TAL.</td><td>00262.00001</td><td>24 جەمادی کۆتایی 1319</td></tr>
<tr><td colspan="3">کۆشکی یڵدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
٤٦١٣
لەلایەن جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا؛ سەید محەمەد غەریب ئەفەندی بەڕێوەبەری ناحیەی قەرەداغی سەر بە سانجەقی سلێمانی، وەکو پاداشت پلەی سێیەمی پێ بەخشراوە، لەبەر ئەوەی ڕەزامەندی عالی لەسەرە، لەم بابەتە ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٤ جەمادی کۆتایی ١٣١٩ و لە ٢٤ ئەیلوول ١٣١٧.
جەنابی شەهریاری سەر کاتیب</td></tr>
</table>

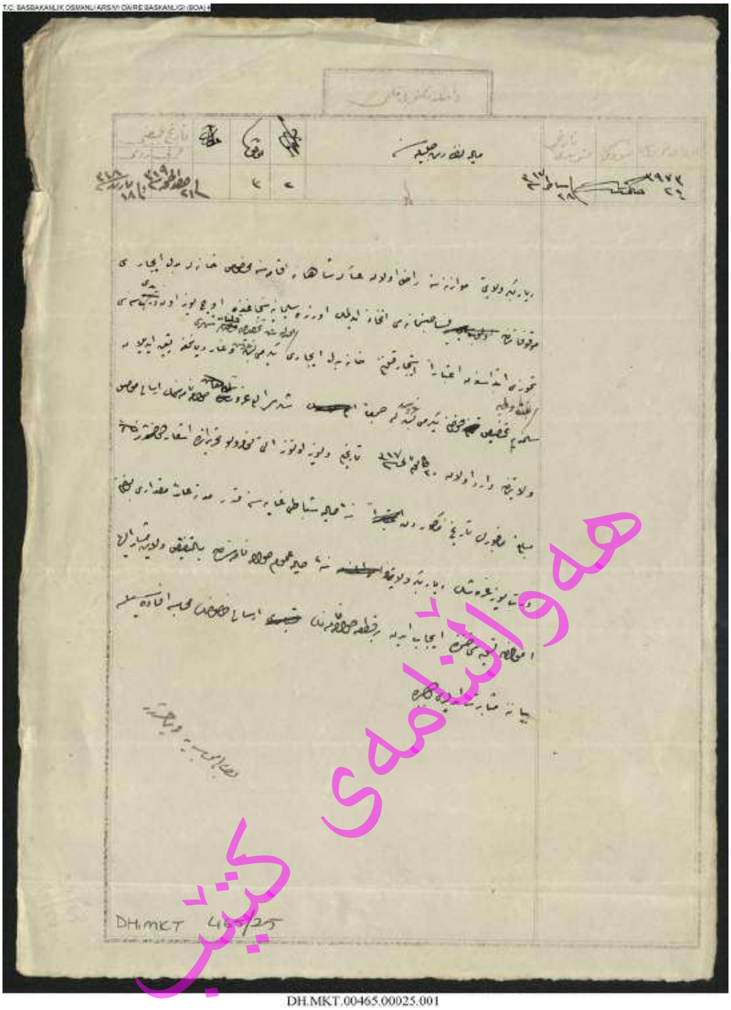

DH.MKT.00465.00025.001

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>21 زیلحیجه 1319</td><td>00465.00025</td><td>DH.MKT.</td></tr>
<tr><td colspan="3">
٢١ زیلحیجه ٣١٩
١٨ مارت ٣١٨
نەزارەتی دارایی جەلیلە
شـوێنگرەوەی کرێـی ئـەو خانانـەی کـە تایبەتـە بە سـەربازی شـاهانە لـە موازەنـەی ویلایەتـی دیاربەکر تۆمار کـراوە، لەسـەر ئـەو خانەیـەی کـە لـە سـانجەقی سـلێمانی لـە سـەرەتای تەممـوزی سـاڵی ٣١٧ دا دەکرێتـە گرتووخانـەی ئافرەتـان؛ بـە کـرێ گیـراوە و مانگانـە ٢٥ قوروشـی بـۆ دابیـن کـراوە، هەروەهـا سـەلیمە کچـی وەلـی وەکـو گاردیـان دادەمەزرێـت، ٢٥ قوروشـی بـۆ دابیـن دەکرێت، بـە کۆکراوەیی مانگانە دەبێتە ٥٠ قوروش و بـۆ ناردنی حەواڵەنامە لە نـووسراوی مێـژووی ٢٠ کانوونـی دووەم ٣١٧ ژمـارە ١٣٠ی ویلایەتی موسـڵ ئاماژەی پێکراوە، نرخی باسـکراو لە مێژووی باسـکراوەوە تـا کۆتایـی شـوباتی هەمـان ساڵ برەکـەی کـە دەکاتـە ٤٠٠ قـوروش لـە پارەوپولـی ویلایەتـی دیاربەکـر رێکخـراوە، پێویسـت دەکات یـەك پارچـە حەواڵەنامـە بنێردرێت، بە ووتـەی ژمێریاری نـووسراو کراوە بـۆ راگەیاندنی.
</td></tr>
</table>

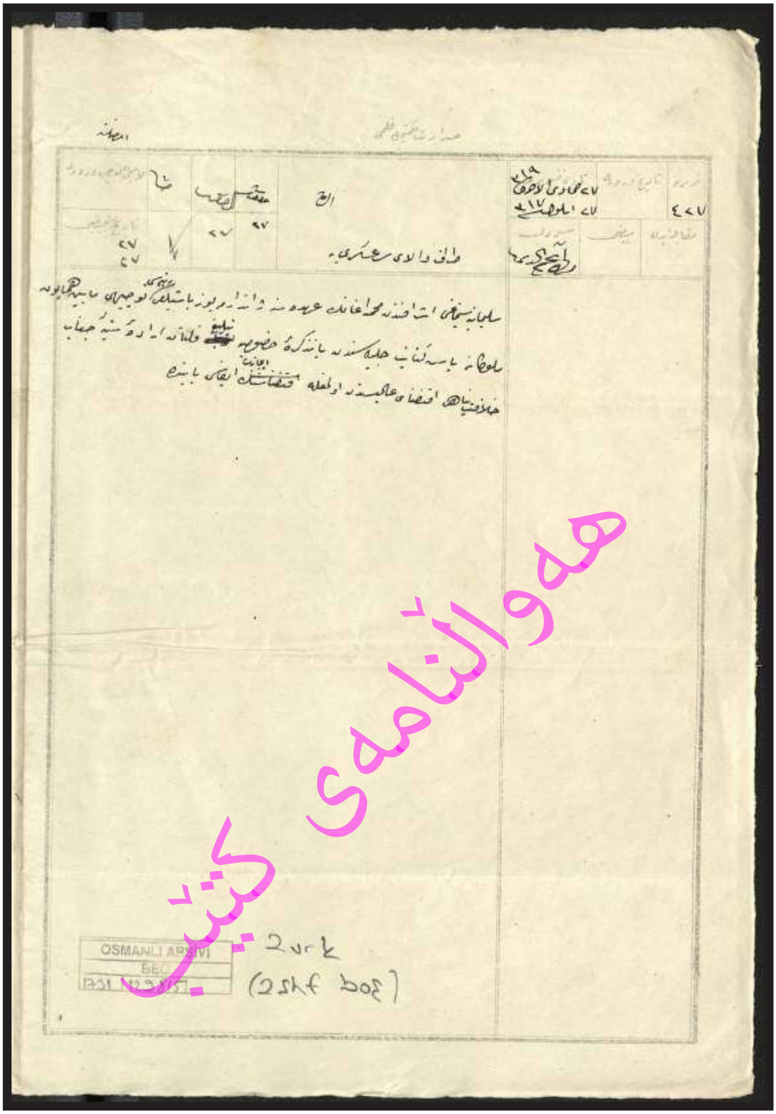

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>001731.129815</td><td>27 جەمادی کۆتایی 1319</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٧ جەمادی کۆتایی ١٣١٩
٢٧ ئەیلوول ١٣١٧
بۆ لایەنی والای سەر عەسکەریمان
لـە ئەشرافەکانـی سـانجەقی سـلێمانی؛ محەمـەد ئاغـا پلـەی یوزباشـی ژاندارمـەی دراوەتـێ، نـووسراوی تایبەتـی مابەینـی هومایۆنـی ملوکانـەی بـاش کیتابەتـی جەلیلـەش راگەیەنـدراوە، بـە دەرچوونـی فەرمانـی پاشـای جەنابـی خەلافەتپەناهـی جێبەجـێ بکرێـت.</td></tr>
</table>

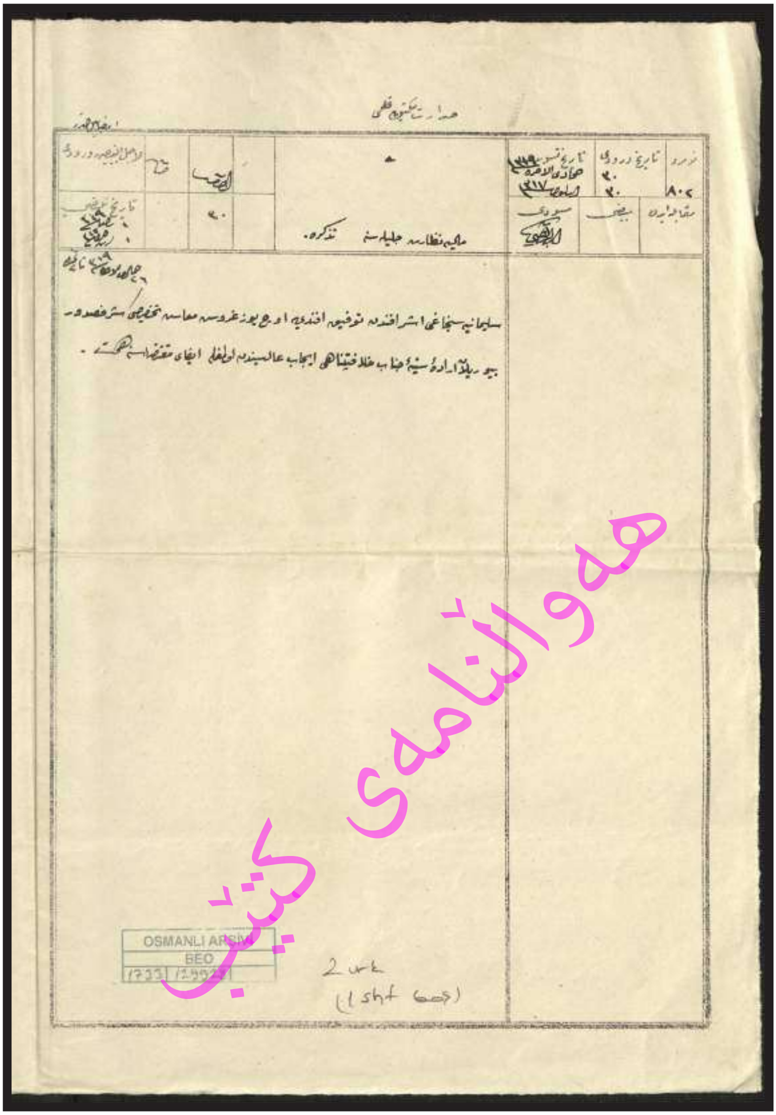

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001733.129928	1 ڕەجەب 1319
١ ڕەجەب ١٣١٩ ١ تشرینی یەکەم ١٣١٧ نووسراو بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە بۆ برینەوەی مووچەیەکی ٣٠٠ قوروشـی بۆ تۆفیق ئەفەندی کە لە ئەشرافەکانی سـانجەقی سـلێمانییە، لە مێژووی ٢٦ جەمـادی کۆتایـی ١٣١٩ فەرمانی پاشـای جەنابی خەلافەتپەناهـی فەرموویەتی، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.		

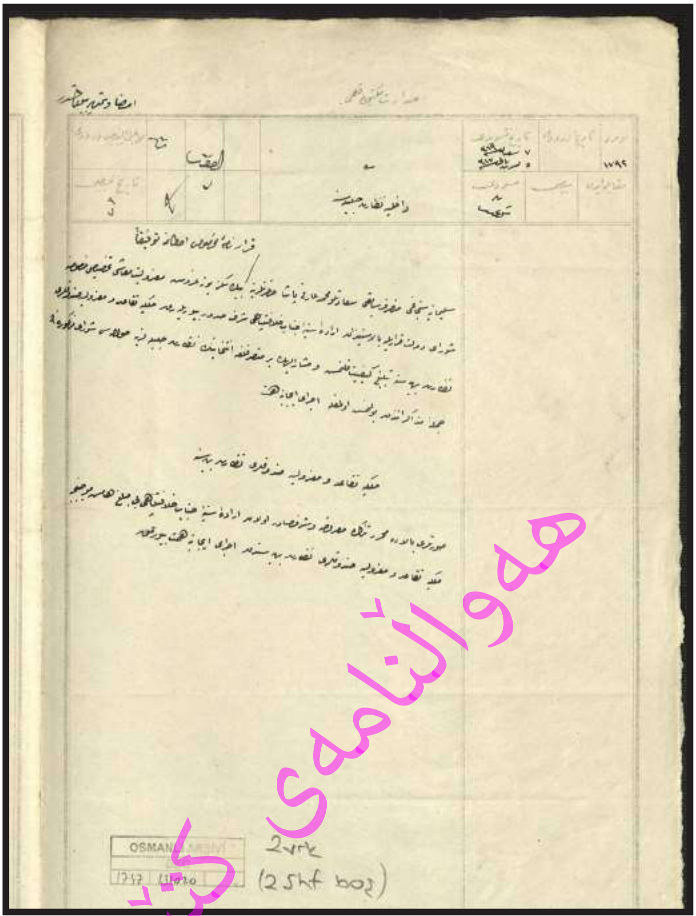

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001747.131020	7 شەعبان 1319

٧ شەعبان ١٣١٩
٥ تشرینی دووەم ١٣١٧
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
بــە پشــت بەســتن بــە کۆڵکــەی تایبەتــی بریــارەکان جەنابــی محەمــەد عــارف پاشــا موتەســەرفی پێشــووی ســانجەقی ســلێمانی مانگانــە ١٨٠٠ قــوروش مووچــەی دابراوانــی بــۆ دەبرێتــەوە، بــە بریــاری شــورای دەوڵــەت دوای ڕەزامەنــدی؛ لــە مێــژووی ٩ تەممــوز ١٣٢٥ جەنابــی خەلافەتپەناهــی بــە فەرمانــی پاشــا فەرمووییەتــی، بــە نەزارەتــی ســندوقی مولکیــەی خانەنشــین و دابراوانــی بەهیــەش ڕاگەیەنــدراوە کــە کارەکــە چــۆن بەڕێــوە بچێــت، هەروەهــا حەواڵــەی نەزارەتــی جەلیلــە کــراوە و لــە نــووسراوی شــورای دەوڵــەت باســکراوە کــە ناوبــراو لــە یەکێــك لــە موتەســەرفیەتەکان هەڵبژێردرێــت، هیممــەت بکرێــت لــە جێبەجــێ کردنــی.

بۆ نەزارەتی سندوقی مولکیەی خانەنشین و دابراوانی بەهیە
نــووسراوی ڕاگەیەنــدراو وێنەکانــی لــە بــاڵادا نووسراوەتــەوە، هەروەهــا جەنابــی خەلافەتپەناهــی فەرمانــی پاشــاییەکەی دەرچــووە، بــە گوێــرەی ئــەم بڕەیــەی دیاریکــراوە هیممــەت بکرێــت و لــە نەزارەتــی ســندوقی مولکیــەی خانەنشــین و دابراوانــی بەهیــە کارەکــە جێبەجــێ بکرێــت.

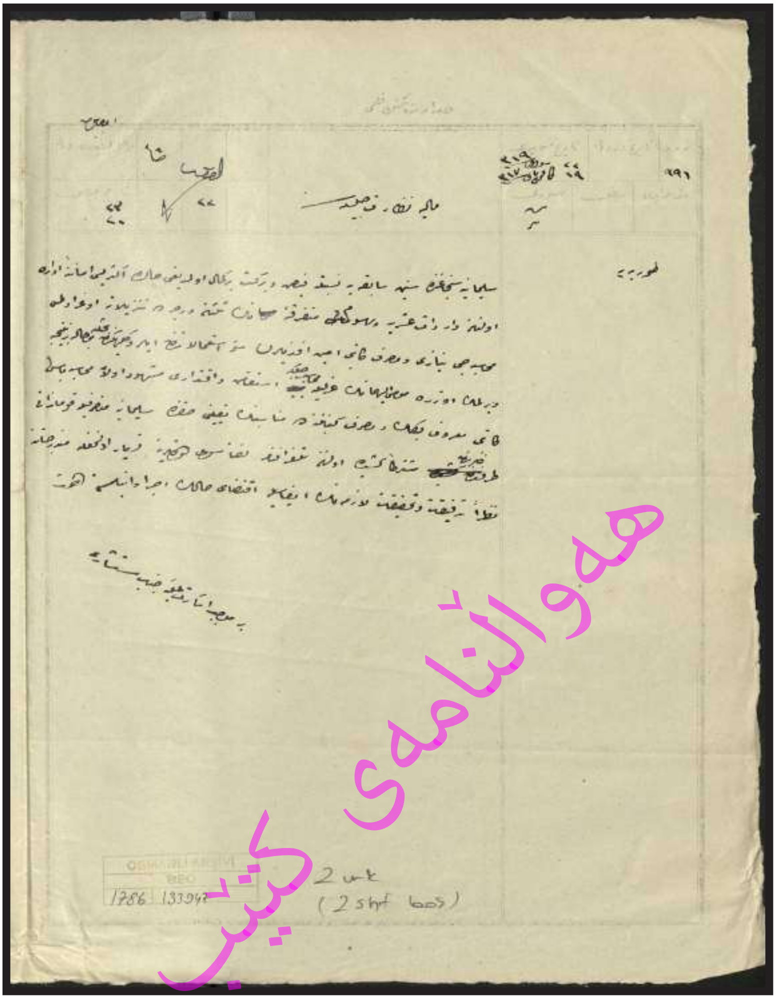
هەواڵنامەی کتێب

22 شەوال 1319	001786.133947	BEO.

٢٢ شەوال ٣١٩
١٩ کانوونی دووەم ٣١٧
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
سانجەقی سلێمانی لە چاو ساڵانی پێشوو، پر خێر و بەرەکەت بووە، بەڵام زۆربەی کارە کارگێریەکانی بە شێوەی ئەمانەت بەڕێوەدەچێت، کە داهاتی دە یەك و پشکی داهاتی جۆراوجۆر بۆ پلەی سێ یەك نزم بۆتەوە، نیازی ئەفەندی ژمێریار و ئەمین ئەفەندی کاتیبی خەرجی بەهۆی خراپ بەڕێوەبردنی کارەکەیان، کارەکان زیاتر ئاڵۆزبووە؛ بۆ ئەوەی ئەم حاڵەتە بە ئەنجامێك بگات، ناوبراوان دوور بخرێنەوە و مەعروف بەگ باش کاتیبی ژمێریاری کەسێکی لێهاتوو و بە توانایە هەروەها بۆ خەرجی تۆمارکردنیش کەسێکی گونجاو دامەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە قوماندان و موتەسەرفی سلێمانی بە هاوبەشی تەلەگرافنامە دەرچووە و بۆ سەروو بەرز بۆتەوە، بە تێروانین لە بابەتەکە پێویستە لێکۆڵینەوە و ووردبینی بکرێت، هەر ئێستا دەست بە کارەکان بکرێت و هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی و راگەیاندنی.

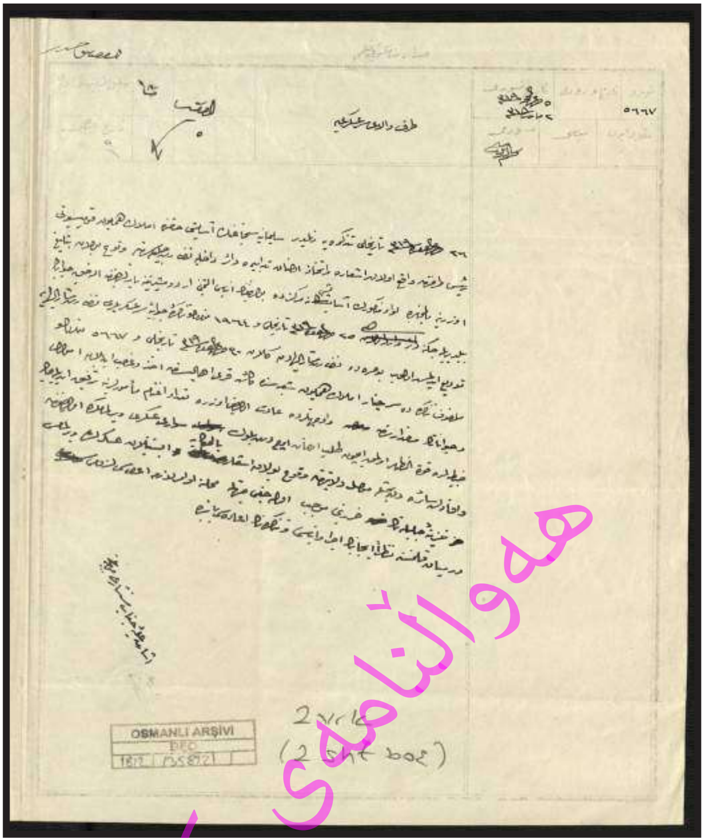

هەواڵنامەی کتێب

5 زیلحیجە 1319	001812.135892	BEO.

٥ زیلحیجە ١٣١٩
٢ مارت ١٣١٨
بۆ لایەنی والای سەر عەسکەریمان

هاوپێچـی نـووسراوی ٢٦ زیلقەعـدە ١٣١٩یـە، لـە بـارەی ئاسایشـی سـانجەقی سـلێمانی لەلایـەن قۆمیسـیۆنی ئەملاکـی هومایـۆن ئامـاژە نێـردراوە و ئامـادەکاری کـراوە، لەگـەڵ ئەمـەش لـە نەزارەتـی ناوەخـۆی جەلیلـە ئـاگاداری دەرچـووە، دوای گفتوگۆکـردن رابگەیەندرێـت ئاسایشـی لیـوای ناوهاتـوو لـە چ ئاسـتێکە، ئەمـەش بـە موشـیرەتی لەشـکری شەشـەم بوترێـت و بـە گوێـرەی ئـەو وەڵامـەی وەردەگیرێـت، سـەروو ئـاگادار بکرێتـەوە، نـووسراوی بـە وەڵامـی سـەر عەسـکەر لـە مێـژووی ٢٥ زیلقەعـدە ١٩٦٤ بـۆ نەزارەتـی ناوهاتـوو نێـردراوە، لـەم کاتـەدا لـە نەزارەتـی ناوهاتـوودا هاوپێچـی نـوسراو لـە مێـژووی ٣٠ زیلقەعـدە ١٣١٩ ژمـارە ٥٦٦٧ هاتـووە، یەکـەی ئەملاکـی هومایۆنـی سـەرچنار لەلایـەن دانیشـتوانی گوندەکـە هێرشـی کراوەتـە سـەر و پارەوپـول و ئاژەڵەکانـی تـاڵان کـراوە، بـۆ دیاریکردنـی برەکـەی و لەبـەر ئـەوەی لـەم لایەنـە بۆتـە نەریـت لەگـەڵ فەرمانبەرانـی هەژمـاری مەرومـاڵات هێـزی پۆلیسـی پاراسـتن وەکـو هێـزی پاڵپشـت لەگەڵیـان دەنێردرێـت، بۆیـە داواکـراوە سـێ چـوار بلۆکـی سـەربازی سـوارەیان بدرێتـی، هەروەهـا بـە گوێـرەی گشـت وتـەکان ئـەو ئاماژەیـەی لـە ویلایەتـی موسـڵ دەرچـووە، ئەگـەر سـەرباز نەدرێـت؛ خەزینـەی جەلیلـە زیانـی پـێ دەگات، بۆیـە لـە شـوێن خـۆی فەرمانـی پێویسـت دراوە و بـە تێروانیـن لـەم نێوەنـدە جێبەجـێ بکرێـت و رابگەیەندرێـت، نووسراوەکـەش بگەڕێندرێتـەوە.

بە ئاماژەی جەنابی راوێژکاری عالی

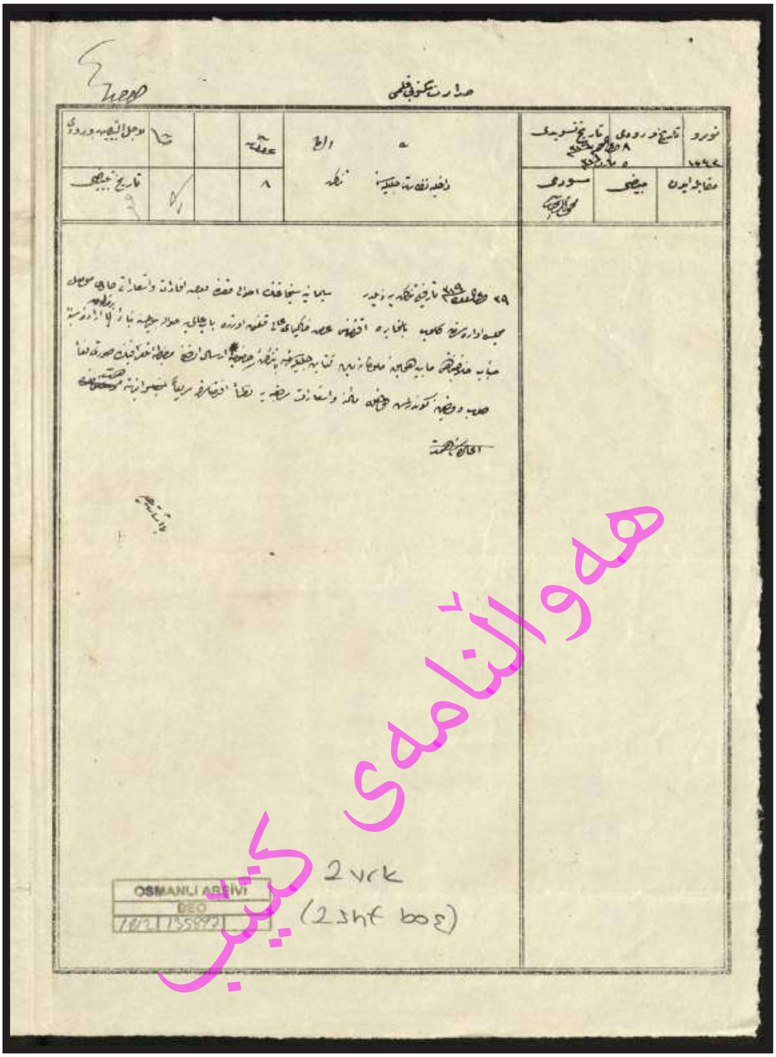

هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>BEO.</td><td>001812.135897</td><td>8 زیلحیجه 1319</td></tr>
<tr><td colspan="3">
٨ زیلحیجه ١٣١٩
٥ مارت ١٣١٨
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
هاوپێچی نووسراوی مێژووی ٢٩ زیلقەعدە ١٣١٩ ...... لە بارەی بارودۆخی سـانجەقی سـلێمانی لەسـەر هەندێك ووتە و ئامـاژەوە کـە لـە ئەنجوومەنـی کارگێری موسـڵەوە هاتـووە، بە گفتوگۆ جێبەجێ کردنی بە سـەروو راگەیەنـدراوە، بە حەواڵەکردنـەوە بـە بابی عالـی راگەیەندراوە، بە فەرمانی پاشـای جەنابی خەلافەتپەناهی نـووسراوی تایبەتی مابەینی هومایۆنـی ملوکانـەی بـاش کیتابەتـی جەلیلـە نێـردراوە، وێنـەی تەلەگرافـی بریارنامەکـە بـە هاوپێچەوە بـۆ دەوڵەت نێـردراوە، بـە تێروانیـن لـە بابەتەکـە و ئاماژەکانـەوە جێبەجـێ بکرێـت، بەپەلـە رابگەیەندرێت و هیممـەت بکرێت.
</td></tr>
</table>

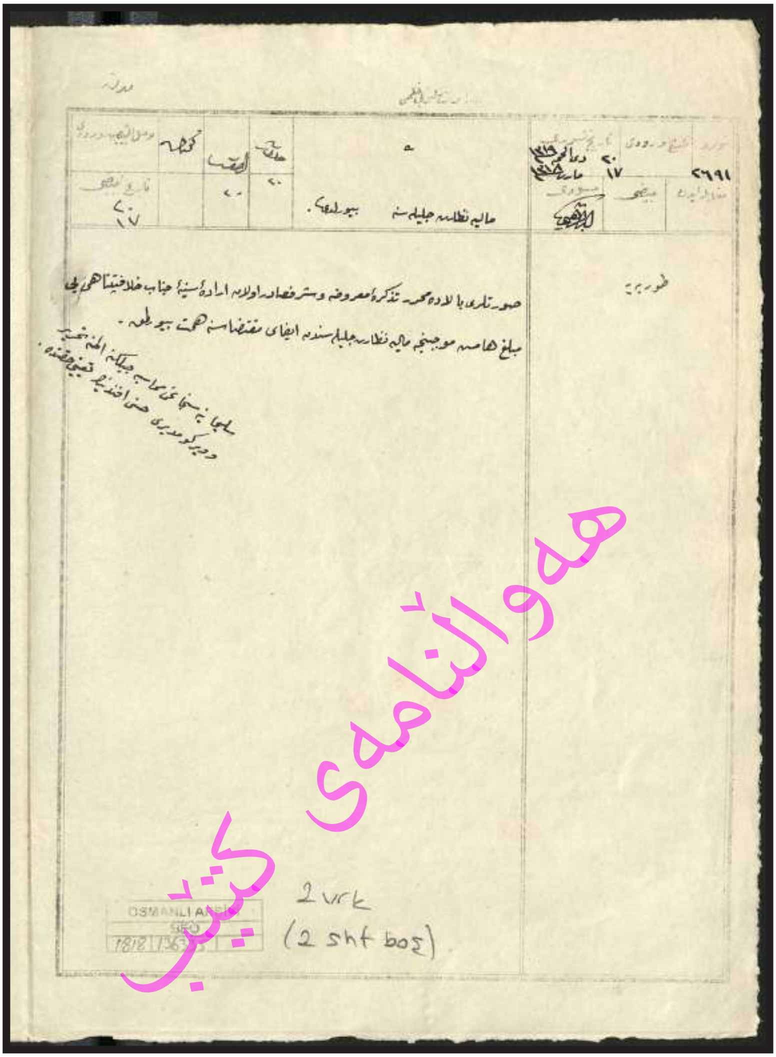

هەواڵنامەی کتێب

20 زيلحيجه 1319	001818.136335	BEO.

٢٠ زیلحیجه ١٣١٩
١٧ مارت ١٣١٨
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیله
وێنەکانیـان لـە بـاڵا نووسراوەتـەوە و نـووسراوی راگەیەنـدراو و فەرمانـی پاشـای جەنابی خەلافەتپەناهیـمان کـە هاتـووە، بـە گوێـرەی بـڕی پەراوێزەکـە لـە نەزارەتـی دارایی جەلیلـە داواکراوە هیممـەت بکرێت له جێبەجـێ کردنی.

لـە بـارەی دامەزراندنـی حوسـنی ئەفەنـدی بەڕێوەبـەری تۆمارکـردن و بـاج، بـە نـاوی ژمێریاری سـانجەقی سـلێمانی دەرچووە.

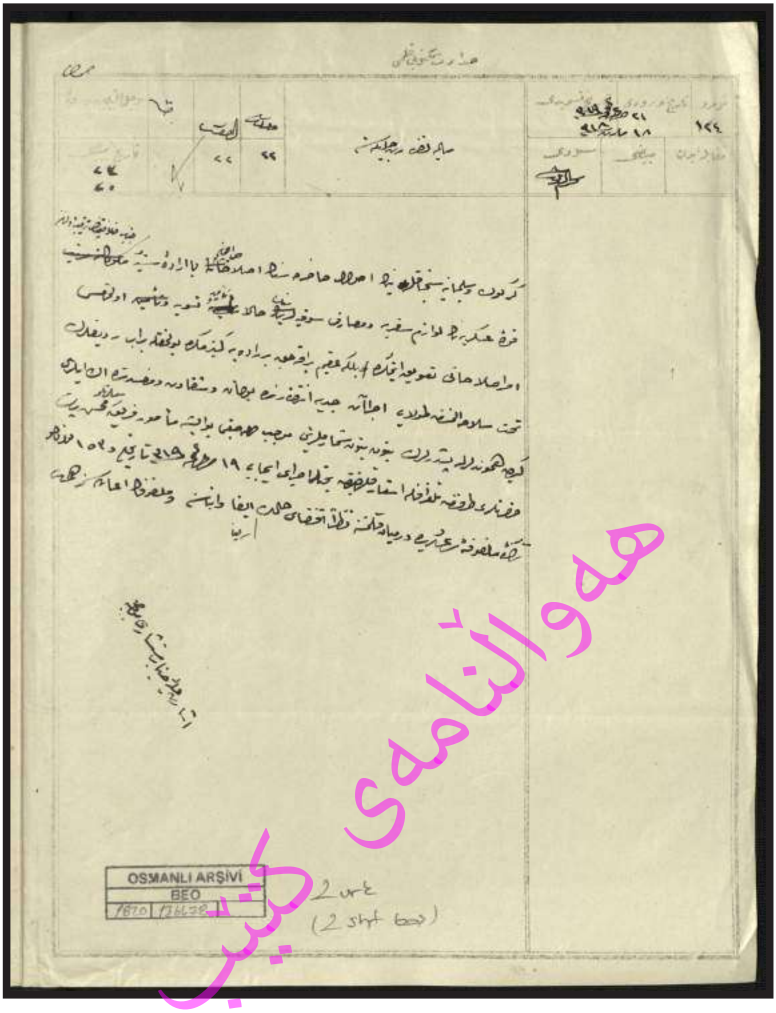

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001820.136478	21 زیلحیجه 1319
٢١ زیلحیجه ١٣١٩ ١٨ مارت ١٣١٨ بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە بـۆ چاك كردنی بارودۆخی ئێسـتای سـانجەقەكانی كەركووك و سـلێمانی، بە فەرمانی پاشای جەنابـی پەیوەندیدارانی خەلافەت هێزی سـەربازی رێكخراوە، بۆ خەرجی پێداویسـتی گەشـتەكەیان و خەرجی رۆیشـتنیان هەر ئێسـتا دابین بكرێـت، هەروەهـا بـە رێـك نەخسـتنی خەرجیەكە فەرمانی چاكسـازیەكەش كێشـەی تێ دەكەوێـت، چونكە هێنانی ئەوانـە بـۆ دەشـتایی و لەگـەڵ ئـەو ڕەدیفانـەی كـە دەهێنرێـن چەكیـان پێ دەدرێـت و چاوەرێـی ئەنجامدانـی كاری پێویسـت دەكـەن، جگـە لەمـە كاروكـردەوەی چەتەگـەری و ئاژاوەگێـری هەمەوەنـد و پشـدەریەكان زیـاد دەكات، و بـە تەواوەتـی لـە خۆبایـی دەبـن، بـۆ ئـەم كارە میـری میـران موحسـین پاشـا ئەركـی پـێ سـپێردراوە، تەلەگرافنامـە لەلایـەن ناوبـراوەوە نێـردراوە و ئاماژەی پێكـراوە، بە نووسراوی سـەر عەسـكەر لە مێژووی ١٩ زیلحیجـە ١٣١٩ ژمارە ١٥٣ جێبەجـێ دەكرێـت، بـە پەلـە كارەكـە جێبەجێ بكرێـت و رابگەیەندرێـت هەروەها هاوپێچەكانـی بنێردرێتەوە.		

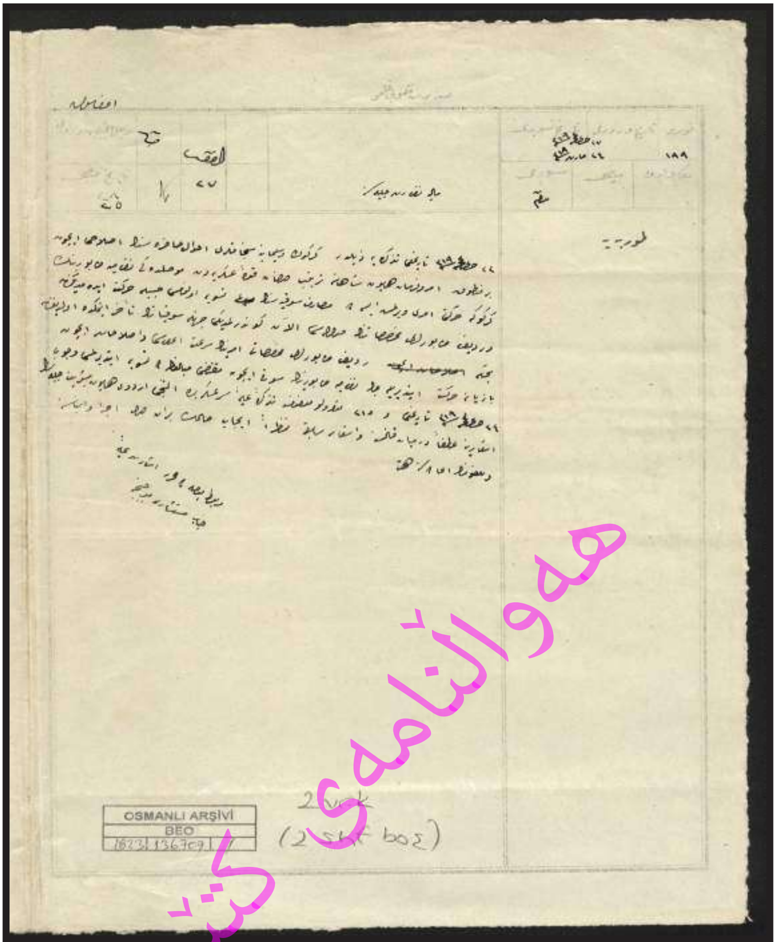

هەواڵنامەی کتێب

1319 زیلحیجه 27	001823.136709	BEO.

٢٧ زیلحیجه ١٣١٩
٢٤ مارت ١٣١٨
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە

هاوپێچی نووسراوی مێژووی ٢٣ زیلحیجه ١٣١٩یە، بۆ چاکسازی بارودۆخی ئێستای سانجەقەکانی کەرکووك و سلێمانی، ئەمر و فەرمانی هومایۆنی شاهانە رێکخراوە، لە هێزی سەربازی ئەو تابورە نیزامیەی کە لە موسڵە فەرمان دراوە بۆ کەرکووك جولە بکات، بەڵام خەرجیەکەی رێکنەخراوە، بۆیە جولەیان نەکردووە، هەروەها داهاتی تابورەکانی رەدیف کە حەواڵە کراوە، ئەوەی وەریگرتووە نەیناردووە، ئەمەش وایکردووە رۆیشتنیان دوا بکەوێت، بۆیە بە فەرمانی دابین کردنی داهاتی تابورەکانی رەدیف، بە پەلە داهاتەکە بنێردرێت و بۆ چاکسازیەکەش ئەو تابورە نیزامیەی کە بۆ بازیان جولە دەکات، بڕە پارەکەیان بۆ دابین بکرێت، لە وەڵامدا لە مێژووی ٢٤ زیلحیجه ١٣١٩ ژمارە ٢١٥ هاوپێچ نووسراوی عالی لە سەرعەسکەر نێردراوە، بە ئاماژەی موشیرەتی لەشکری شەشەمی هومایۆنی جەلیلە بابەتەکە روون و دیارە، هەروەها بە تێروانین لە ئاماژەی پێشوو هەرچی زووە جێبەجێ بکرێت، هیممەت بکرێت لە ئەنجامدانی کارەکە و راگەیاندنی و ناردنەوەی هاوپێچەکانی.

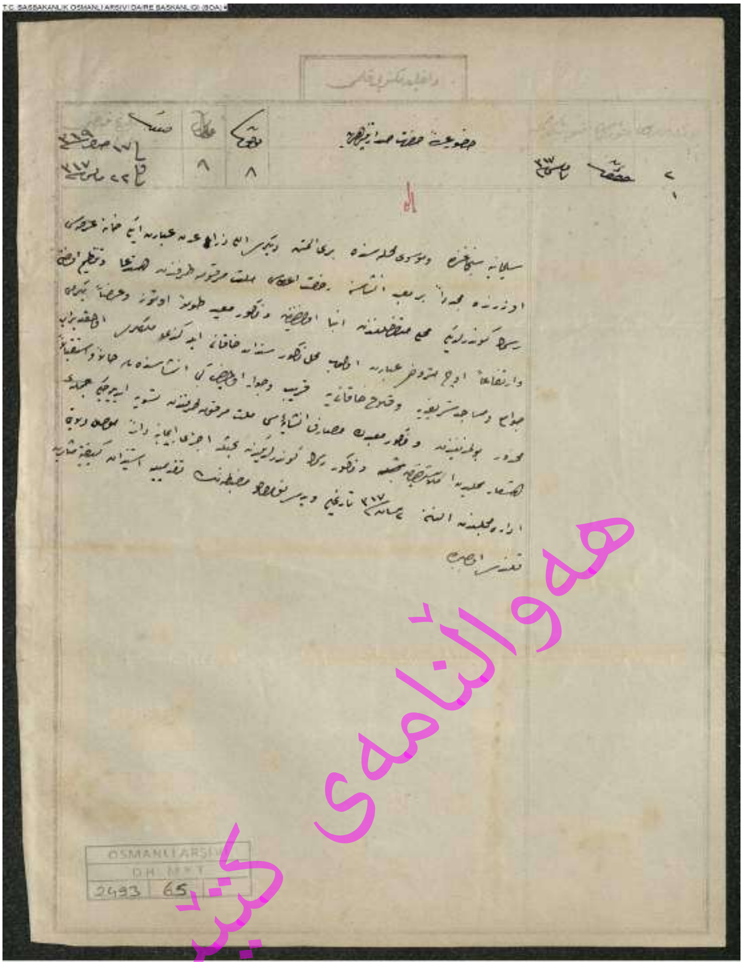

DH.MKT.02493.00065.001

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>02493.00065</td><td>17 سەفەر 1319</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٧ سەفەر ١٣١٩
٢٢ مایس ١٣١٧
بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لە سانجەقی سلێمانی و گەرەکی موسەوی سەر لە نوێ لەلایەن میللەتی ناوهاتوو داواکراوە پەرستگایەك لە پانی دوو خانە یەکێك ٦٠ ئەوی تر ٥٠ قۆڵە، دروست بکرێت، تەنانەت وێنەکەشی کێشراوە و نێردراوە، لە موتەسەرفی خۆچێی ئاگادارن و پەرستگای باسکراو درێژیەکەی ٣٠ و پانیەکەی ٢٠ هەروەها بەرزیەکەی لە ٣ مەتر پێك دێت، شوێنی باسکراو لەگەڵ سەنەدی خاقانی مولکی خۆیانە؛ هەروەها مزگەوتی شەریفە و قەڵای خاقانی نە لە نزیك و نە لە دەوروبەری نییە، بۆیە لە دروست کردنی هیچ کێشەیەك نییە، جگە لەمە لە ئاماژەی ناوەخۆ دەرکەوتووە خەرجی دروست کردنی پەرستگای ناوهاتوو لەلایەن میللەتی ناوهاتووەوە ڕێکخراوە، بە ناردنی وێنەی پەرستگاکەش لە ئەنجوومەنی کارگێری ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٢ نیسان ١٣١٧ ژمارە ٧ بڕیارنامە وەرگیراوە و بە پێشکەش کردنی ڕەزامەندی دراوە.</td></tr>
</table>

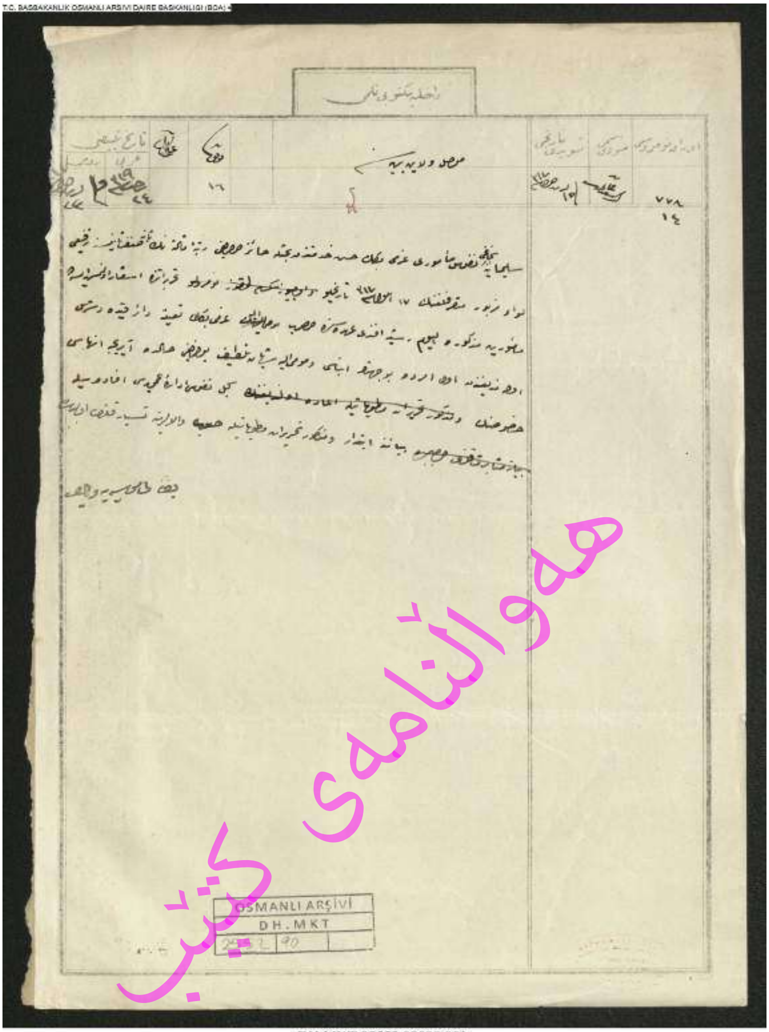

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.02552.00090.001

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>02552.00090</td><td>24 رەجەب 1319</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٤ رەجەب ١٣١٩
٢٣ تشرینی یەکەم ١٣١٧
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
لەبەر کارە باشەکانی عەزمی بەگ فەرمانبەری ناسنامەی سانجەقی سلێمانی، پلەکەی لە پلەی سێیەم بۆ پلەی دووەم بەرز بۆتەوە، لە نووسراوی مێژووی ١٧ ئەیلول ١٣١٧ ی موتەسەرفیەتی لیوای ناوهاتوو ئاماژەی پێکراوە، بەڵام ئەمڕۆ ئەرکی باسکراو لە ژێر دەسەڵاتی ڕەشید ئەفەندی دایە، لە بارەی عەزمی بەگ هیچ تۆمارێك بەردەست نییە بسەلمێنێت دامەزراوە، هەر لە یەکەم کاردا ڕاگەیەندراوی ئەم لایەنە و بە شایەن زانینی پاداشت کردنی ناوبراو، جگە لەمە لە بارەی کۆتایی پێ هێنان، بە ووتەی کارگێری گشتی تۆماری ناسنامە پەلە کراوە لە ڕاگەیاندنی، هەروەها نووسراوی ناوهاتوو لەگەڵ هاوپێچەکانی بۆ والآ نێردراوە.</td></tr>
</table>

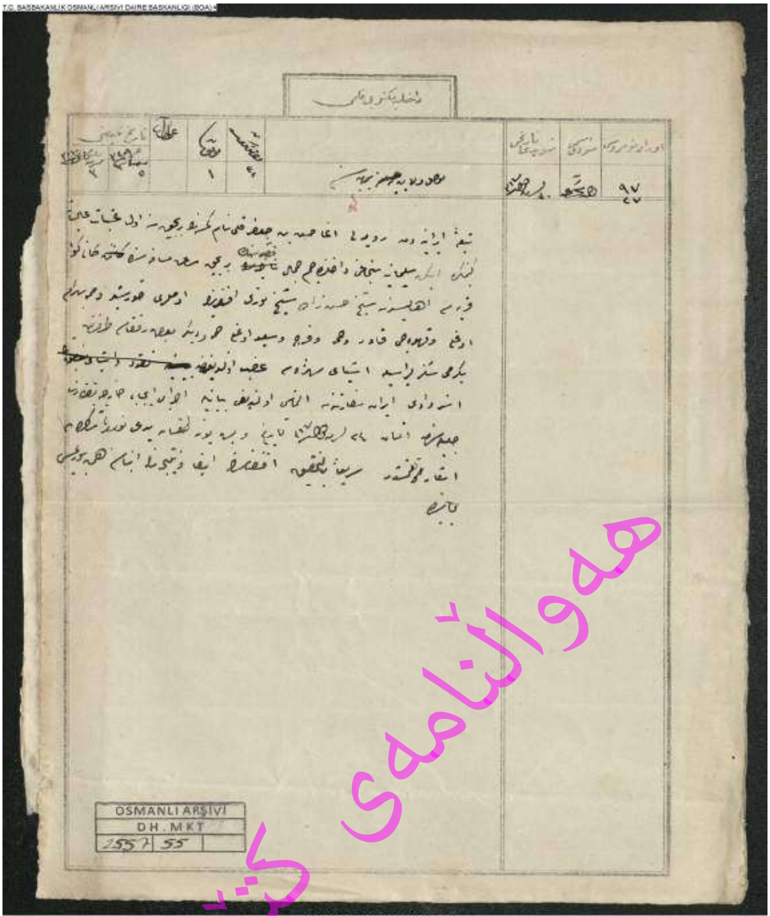

DH.MKT.02557.00055.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02557.00055	5 شەعبان 1319

٥ شەعبان ١٣١٩
٣ تشرینی دووەم ١٣١٧
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

هاووڵاتی ئێرانی ئاغا حەسەن کوڕی جەعفەر قولی ساڵ و نیوێك پێش ئێستا کە ویستویەتی بچێتە سەردانی پایەبەرزەکانی سەروەران (ئەو کاتە شیعەکان سەردانی نەجەف و کەربەلا و کازمیەیان دەکرد، لە دەوڵەتی عوسمانی بە پایەبەرزەکانی سەروەران ناویان هاتووە)، لە ناو سانجەقی سلێمانی شارۆچکەی چەمچەماڵ لە ماوەی کاتژمێرێك و نیو لەلایەن دانیشتوانی گوندی کانی کوا بە ناوی خورشید و کوڕی حەمە بەهرام و قادر قاوەچی و حەمە و فەرەج و حەمەی کوڕی سەعید لە پیاوەکانی شێخ حەسەن زادە شێخ نوری ئەفەندی لەگەڵ هەندێك هاوەڵەوە ٢٨ لیرە و کەلوپەلی تاڵان کراوە، بۆ گەرانەوەی ئەم کەلوپەلانە لە باڵیۆزخانەی ئێران راگەیەندراوێك نێردراوە، بۆ جێبەجێ کردنی کارەکە لە مێژووی ٢٤ تشرینی یەکەم ١٣١٧ ژمارە ٥٩٧ لە نووسراوی نەزارەتی دەرەوەی جەلیلە تێدا ئاماژەی پێ کردووە کە بەپەلە لێکۆڵینەوەی لەسەر بکرێت و هیممەت بکرێت لە راگەیاندنی ئەنجامەکەی.

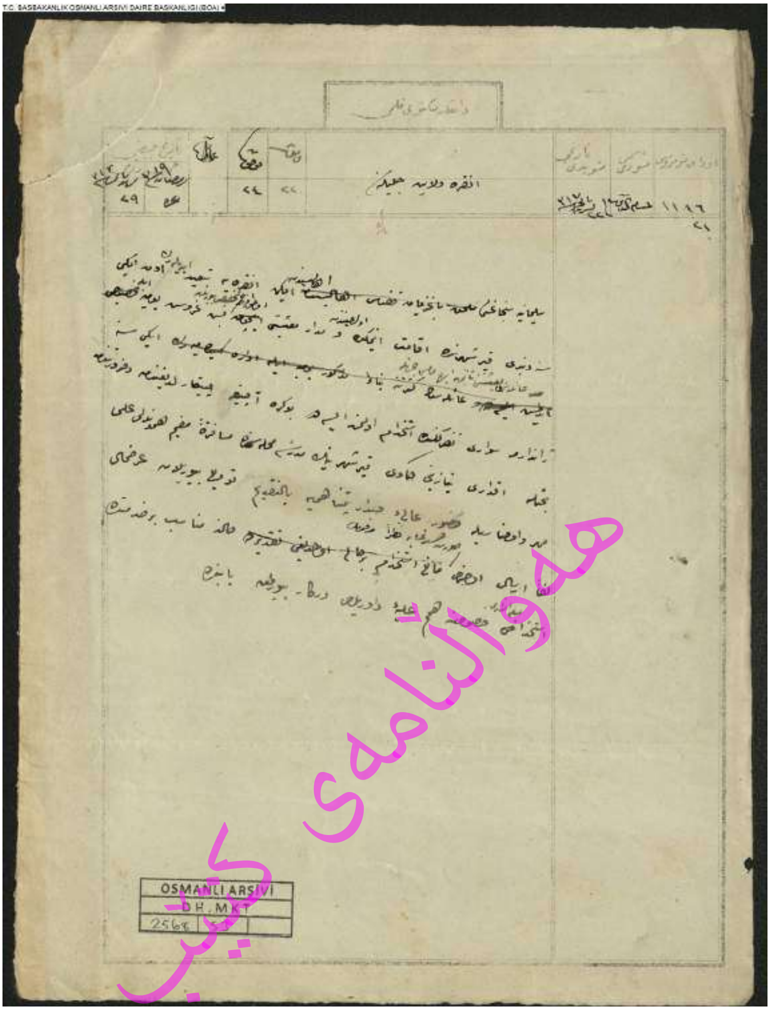

DH.MKT.	02568.00053	2 ڕەمەزان 1319

٢ ڕەمەزان ١٣١٩
٢٩ تشرینی دووەم ١٣١٧
بۆ ویلایەتی ئەنقەرەی جەلیلە
دوای ئـەوەی عەلـی هەمەوەنـدی دانیشـتووی سـانجەقی سـلێمانی بـۆ ئەنقـەرە دوورخرایـەوە، مـاوەی ١٢ سـاڵە لـە قیرشـەهیر نیشـتەجێ بـووە، بـۆ بەڕێوەبردنـی بژێـوی ژیانـی خـۆی ڕۆژانـە ٥ قوروشـی بـۆ براوەتـەوە، بـەڵام بژێـوی ژیانـی خێزانەکـەی پـێ دابیـن نەکـراوە، ئەگەرچـی دوو سـاڵ وەکـو ئەندامـی سـوارەی ژاندارمـە کاری کـردووە، بـەڵام ئەمجـارە بـێ کار ماوەتـەوە و لەبـەر خراپـی بژێـوی ناوبـراو کـە لـە گەرەکـی مەدرەسـەی قیرشـەهیر نیشـتەجێیە داواکاریەکـی بـە واژووی خـۆی پێشکەشـی جەنابـی عالـی لـە پەیوەندیدارانـی سـەدارەت کـردووە، هاوپێـچ بـە تێروانیـن لـە وێنەیەکـی داواکاریەکـە، هیممـەت بکرێـت و ناوبـراو لـە شـوێنێکی گونجـاو کارێکـی پـێ بسـپێردرێت.

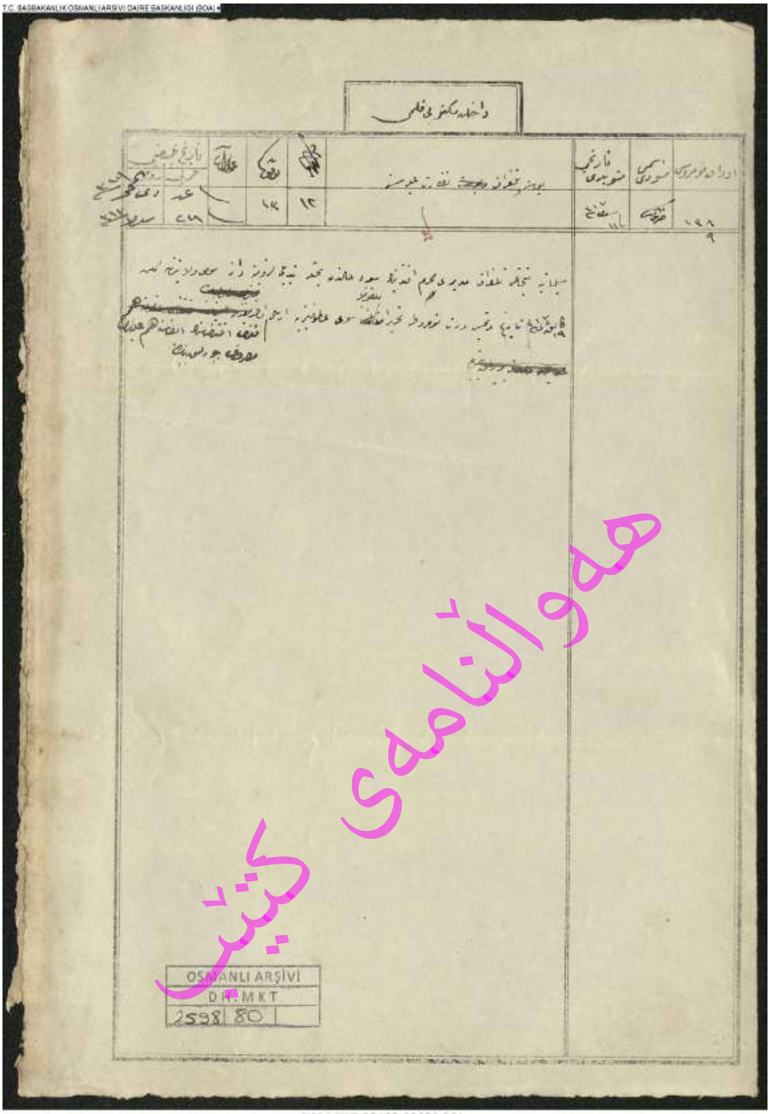

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02598.00080	1 زیلحیجه 1319
١ زیلحیجه ١٣١٩ ٢٦ شوبات ١٣١٧ نەزارەتی پۆستە و تەلەگرافی عالی بەهـۆی حاڵـی خراپـی موحـەررەم ئەفەنـدی بەڕێوەبـەری تەلەگرافـی سـانجەقی سـلێمانی؛ بـە پێویسـت زانـراوە ناوبـراو بگۆردرێـت، لـە مێـژووی ١٩ کانوونـی دووەم ١٣١٧ ژمـارە ٧٤ لـە ویلایەتـی موسـڵەوە هاتـووە لەگـەڵ هاوپێچەکانـی نێـردراوە، هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی.		

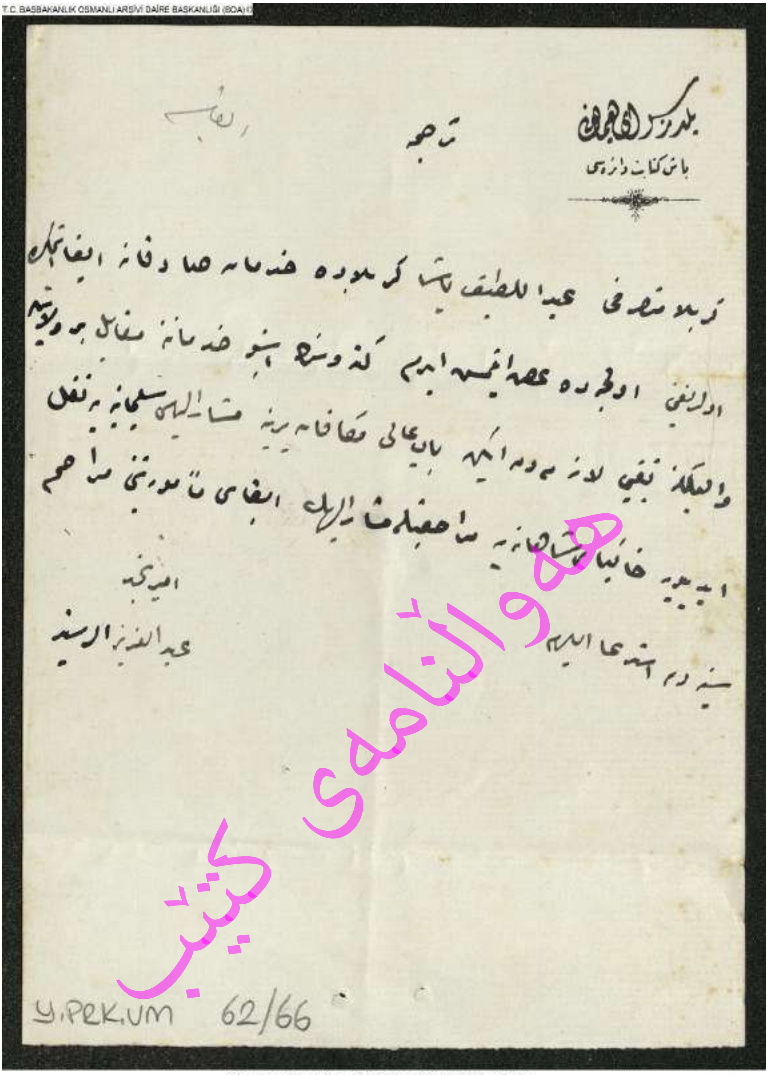

يلدز سراى همايونى
باشكتابت دائرەسى

ترجمه

كربلا متصرفى عبداللطيف پاشا كربلاده خدمات صادقانه ايفا ايتمكده اولديغى اوكجه ده عرض ايتمش ايدم كه وضع ايتدى بو خدماته مقابل بر ولايته واليلكه تعيينى لازم بولنديغندن باب عالى مقام رفيعنه مشار اليهك سليمانيه يه نقل [illegible] ايفاسى تأمين [illegible]

عبدالعزيز الرشيد

هەوالنامەی کتێب

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

Y.PRK.UM 62/66

Y.PRK.UM.00062.00066.001

Y.PRK.UM.	00062.00066	29 زيلحيجه 1320

کۆشکی یڵدزی هومایۆن
فەرمانگەی باش کیتابەت
وەرگێران
عەبدوللەتیف پاشا موتەسەرفی کەربەلا، لە کەربەلا خزمەتی دڵسۆزانەی ئەنجام داوە، سەرەتاش پێم راگەیاندبوون، لە بەرامبەر ئەو خزمەتانەی کە کردوویەتی پێویستە وەکو والی لە یەکێک لە ویلایەتەکان دابمەزرێت، کەچی بابی عالی لە جیاتی ئەوەی پاداشتی بکات، ناوبراوی گواستۆتەوە بۆ سلێمانی، بۆیە داوا دەکەم پاشا بە خۆی دابچێتەوە و بەزەیی بە ناوبراودا بێتەوە.
عەبدولعەزیز رەشید

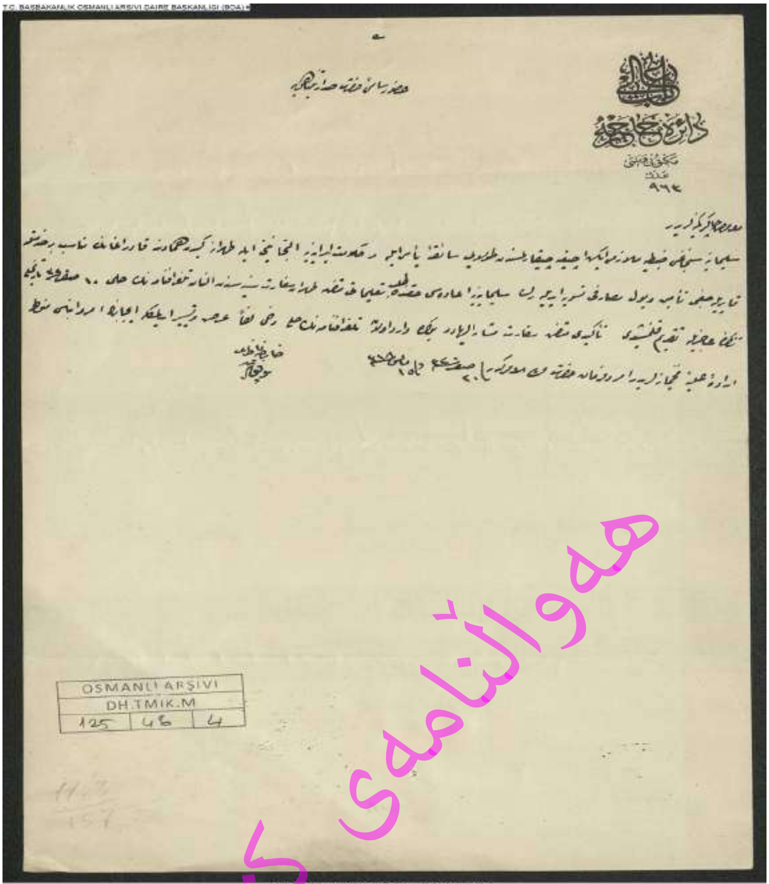
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞIVI DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

OSMANLI ARŞIVI
DH.TMIK.M
125 46 4

DH.TMIK.M.00125.00046.004

هەواڵنامەی کتێب

DH.TMIK.M.	00125.00046	20 سەفەر 1320

بابی عالی
فەرمانگەی دەرەوە
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٩٦٣
جەنابی سەدری ئەعزەم لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ڕاگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە
قادر ئاغای هەمەوەند کە لە سانجەقی سلێمانی مولازمی پۆلیسی پاراستن بووە، لە کارەکەی لادراوە، دوای ئەوەی هەستی بەبێ هیوایی کردووە بە نییەتی ئەوەی هانا بۆ حکوومەتی ئێران ببات، ڕووی کردۆتە تەهران، بەڵام بۆ ئەوەی بگەڕێندرێتەوە سلێمانی، ئەرکێکی گونجاوی پێ بدرێت و خەرجی ڕێگای بۆ دابین بکرێت و بگەڕێندرێتەوە سلێمانی، لەم بارەیەوە داوای زانیاری کراوە و لە باڵیۆزخانەی تەهران تەلەگرافنامە وەرگیراوە لەگەڵ نووسراوی بەندە لە مێژووی ١٠ سەفەر ١٣٢٠ پێشکەش کراوە، بۆ دووپاتکردنەوە ئەمجارە لە باڵیۆزخانەی ناوهاتوو تەلەگرافنامە هاتووە، هاوپێچ ڕاگەیاندن و جێبەجێ کردنی فەرمانەکە دەگەڕێتەوە بۆ فەرمانی عالی، ئەمر و فەرمان بۆ ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٠ سەفەر ١٣٢٠ و لە ١٥ مایس ١٣١٨.
نازری دەرەوە

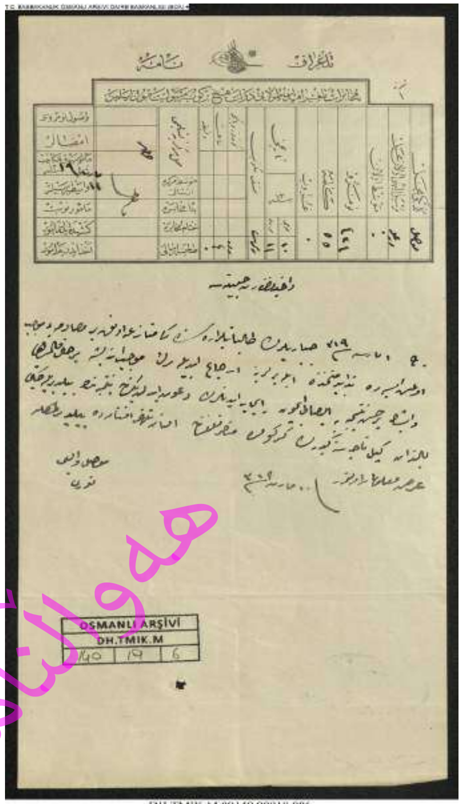

DH.TMIK.M.00140.00019.006

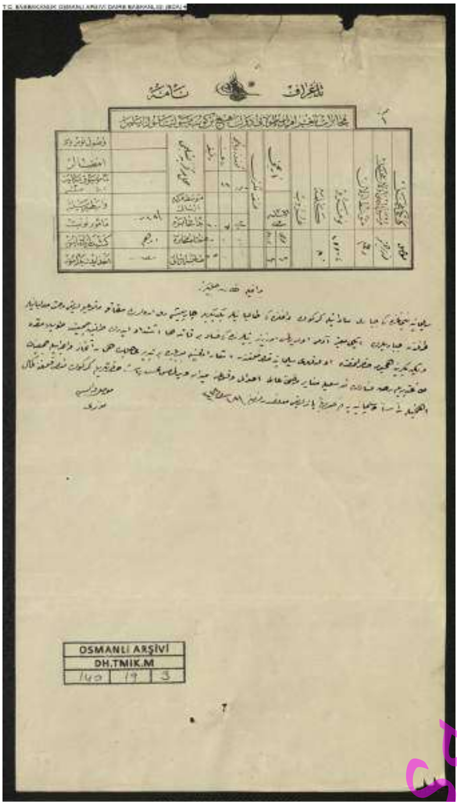

DH.TMIK.M.00140.00019.003

هەواڵنامەی کتێب

DH.TMIK.M.	00140.00019	23 زیلحیجه 1320

- نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە

لـە سـانجەقی سـلێمانی؛ سـەیدەکانی جەبـاری لەگـەڵ تاڵەبانیەکانـی کەرکـووك رووبـەرووی یەکـتر بوونەتـەوە و لـە نێوانیـان شـەڕ روویـداوە، تەنانـەت لەلایەن تاڵەبانیەکان دوو پیـاوی جەباریەکان کوژراوە، بۆیـە لە نێوانیان ناکۆکیەکە پـەرەی سـەندوە، هـەردوو لا خەریکـی کۆکردنـەوەی کۆمەڵەن و خۆیان ئامـادە دەکەن هێرش بکەنە سـەر یەکتر، ئەم ئاماژەیـە لـە موتەسـەرفیەتی سـلێمانی هاتـووە، بۆیـە بەپەلـە ئامـادەکاری بکرێـت و هەر ئێسـتا کارێـك بکرێت ئەم دوو کۆمەڵەیـە پەرشـوبلاو بکرێنـەوە و رێگـە نەدرێـت ئـەم ناکۆکیـە پەرەبسـەنێت، لەلایەن جەنابی موحسـین پاشـا لەگـەڵ موتەسـەرفیەتی کەرکـووك نووسراو بۆ سـلێمانی و سـەروو کـراوە، راگەیەنـدراوە فەرمان، لە ١٨ شـوبات ١٣١٨.
نوری والی موسڵ

- بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە

لـە ١ مـارس ١٣١٩ لـە نێوان جەباریەکان و تاڵەبانیەکان رووبەرووبوونەوە روویداوە، بۆیە ئامـادەکاری کراوە و ئەم دوو لایەنـە گەرێندراونەتـەوە شـوێنی خۆیـان، شـتێك نەمـاوە جێگای تـرس و دڵەراوکی بێـت، هەروەها بۆ ئـەوەی کارەکە ئاراسـتەی رێچکەیەکـی باشـتر بکرێت، ئەمانـە داوەت بکرێن و ئەنجامەکە رابگەیەندرێت، بە تایبەتـی دوای چوونیان بـۆ ناحیـەی کیـل تەلەگرافنامە لە موتەسـەرفیەتی کەرکـووك وەرگیـراوە، رابگەیەندرێـت و زانیاریـەکان بڵاوبکرێتەوە.
لە ١٠ مارت ١٣١٩
نوری والی موسڵ

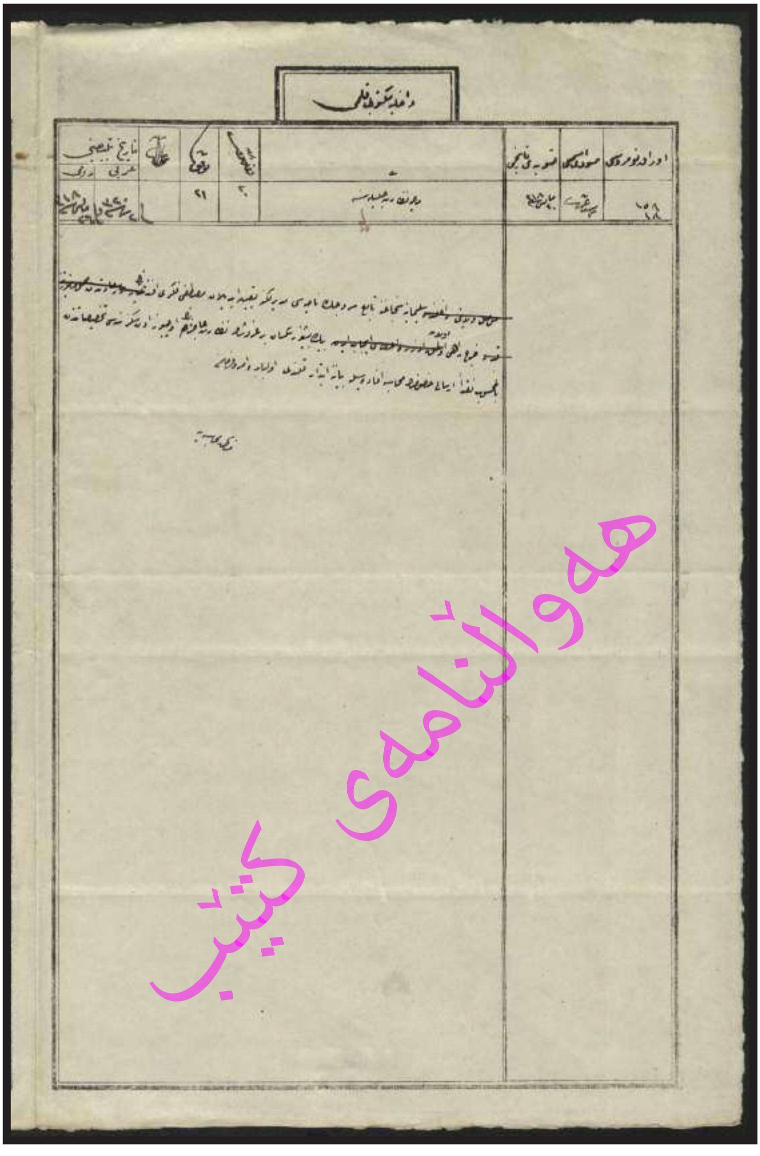
هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>00520.00007</td><td>2 رەبیعی یەکەم 1320</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢ رەبیعی یەکەم ١٣٢٠
٢٦ مایس ١٣١٨
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
مستەفا فکری ئەفەندی لە بەرێوەبەرایەتی ناحیەی سەروجك سەر بە سانجەقی سلێمانی دامەزراوە، خەرجی رێگاکەی کە ٥٥٨١ قوروش پێك دێت، لە نەزارەتی عاجیزانە لە داهاتی ساڵی ٣١٨ هەژمار کراوە، پارەکەش بە کاش دەنێردرێت، بە ووتەی ژمێریاری پەلە کراوە لە راگەیاندنی، لەم بابەتە ئەمر و فەرمان.</td></tr>
</table>

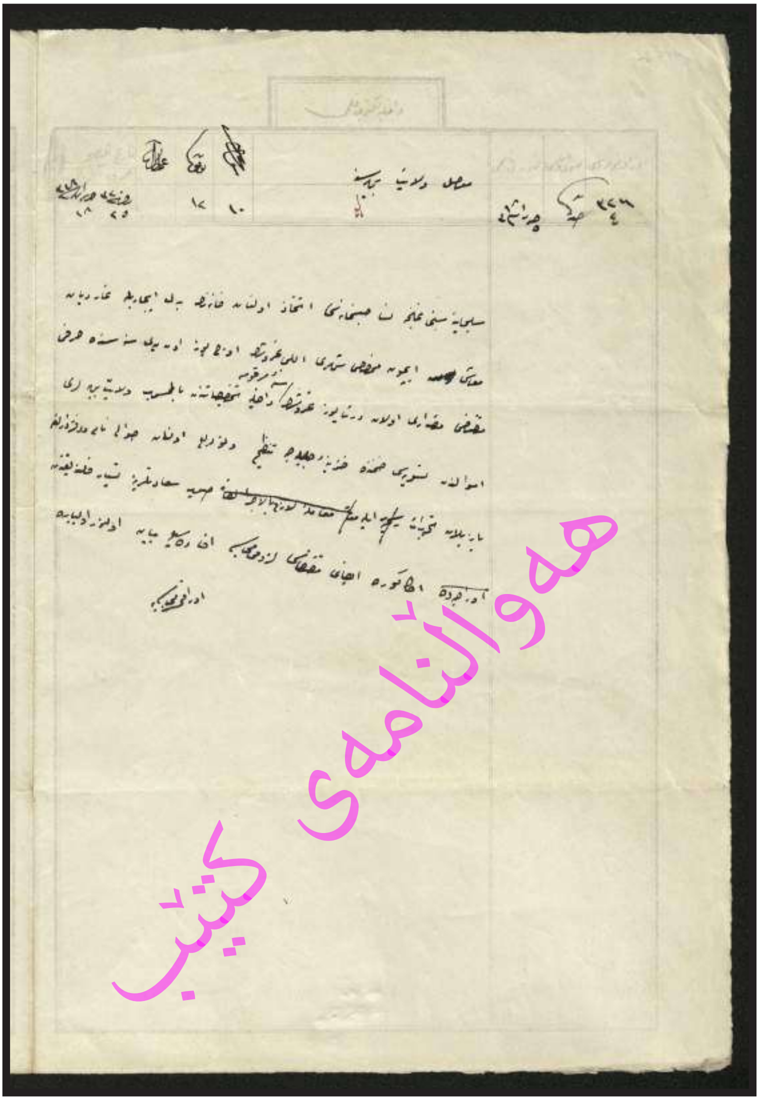

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00537.00025	25 رەجەب 1320

٢٥ رەجەب ١٣٢٠
١٨ حوزەیران ١٣١٨
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
خانەیەك بۆ گرتووخانەی ئافرەتانی سانجەقی سلێمانیبە بە كرێ گیراوە، لەگەڵ كرێی خانەكە و مووچەی گاردیانەكانی مانگانە ٥٠ قوروش دابین كراوە و لە ساڵی ٣١٧ ەوە خەرج دەكرێت، برەكەی ٤٠٠ قوروش لە داهاتی ناوەخۆی ئەم ساڵە هەژمار دەكرێت و لە پارەوپولی ویلایەتی بەهیە رێك دەخرێت، لە خەزینەی جەلیلەش رێكخراوە و حەواڵە نامە نێردراوە و نووسراو لە دەفتەرداریەتی نووسراوەتەوە، بۆ میری میران نێردراوە، بە گوێرەی ئەوە پێویستە جێبەجێ بكرێت، بە ووتەی ژمێریاری رادەگەیەندرێت.

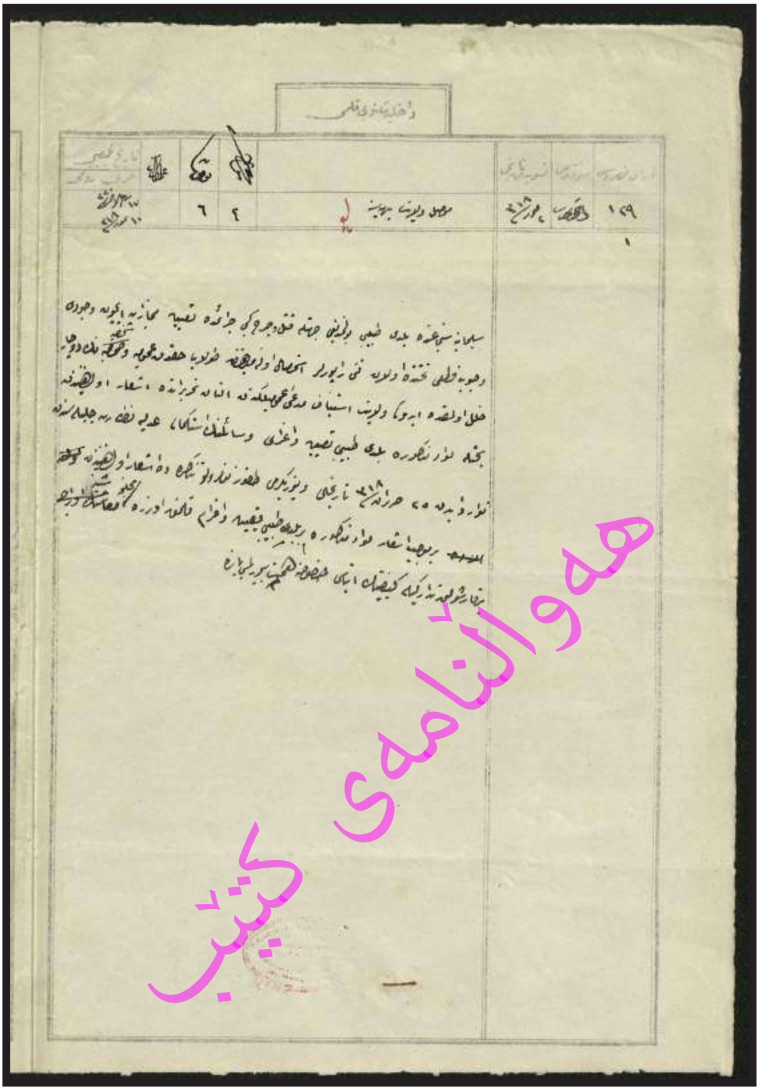

17 رەبیعی کۆتایی 1320	00547.00010	DH.MKT.

١٧ رەبیعی کۆتایی ١٣٢٠
١٠ تەمموز ١٣١٨
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

لـە سـانجەقی سـلێمانی پزیشـکی شـارەوانی نییـە، بۆیـە کەسـێك نییە راپۆرتـی هونـەری لەسـەر تاوانـی بریندارب‌وون و کوشـتن بنووسـێتەوە، بەمـەش مافـی گشـتی و تاکەکەسـی دووچـاری کەموکـوری بۆتـەوە، ئـەو نـووسراوەی لـە داواکاری گشـتی ئیسـتینافی ویلایـەت وەرگیـراوە، ئامـاژەی پێکـراوە کـە پێویسـتە لـە لیـوای ناوهاتـوو پزیشـکی شـارەوانی دابمەزرێـت و رەوان بکرێـت، بـۆ ئەمـەش لـە نـووسراوی نەزارەتـی دادی جەلیلە لـە مێـژووی ٢٥ حوزەیران ١٣١٨ ژمـارە ١٢٩ ئامـاژەی پێکـراوە، بـەم ئاماژە پێکردنـە پزیشـکێکی شـارەوانی دادەمەزرێـت و رەوان دەکرێـت، هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی.

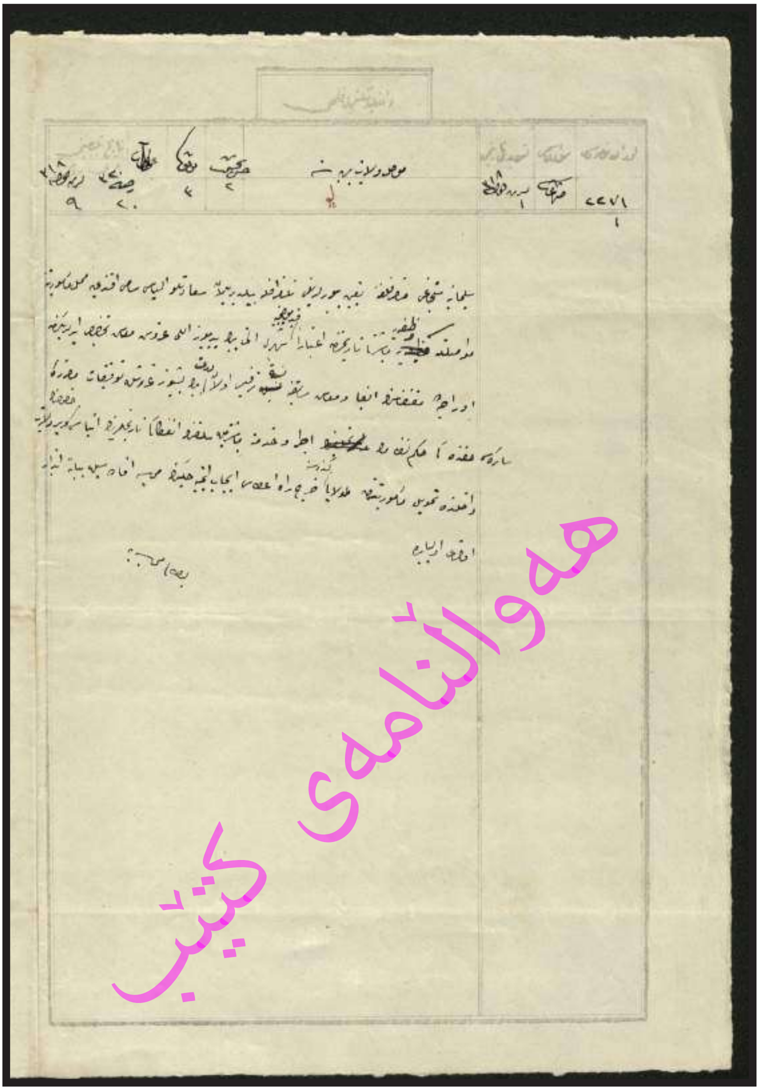

هەواڵنامەی کتێب

20 ڕەجەب 1320	00549.00066	DH.MKT.

٢٠ ڕەجەب ٣٢٠
٩ تشرینی یەکەم ٣١٨
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
بە تەلەگراف ڕاگەیەندراوە؛ کە لە پلەی میری میران ئیلیاس سامی ئەفەندی لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دامەزراوە، هەر لەگەڵ گەیشتنی و مێژووی دەست بەکار بوونی لە ئەرکەکەی و پشت بەستن بە تۆمار مانگانە ٦٧٥٠ قوروش مووچەی پێ دەدرێت، هەروەها لەگەڵ دەست پێکردنی ئەرکەکەی، بری مووچەی پێشووی وەستێنراوە کە ٤٥٠٠ قوروشە، جگە لەمە بە گوێرەی بریاری نیزام پێویستە مێژووی دەست پێکردنی ئەرکەکەی و مێژووی دەست لە کار کێشانەوەی ڕابگەیەندرێت، لەلایەکی تر لەبەر ئەوەی لە ناو ویلایەت ئەرکەکەی گواستۆتەوە، پێویستە خەرجی ڕێگاشی پێ بدرێت، بە ووتەی ژمێریاری بەپەلە ڕاگەیەندراوە.

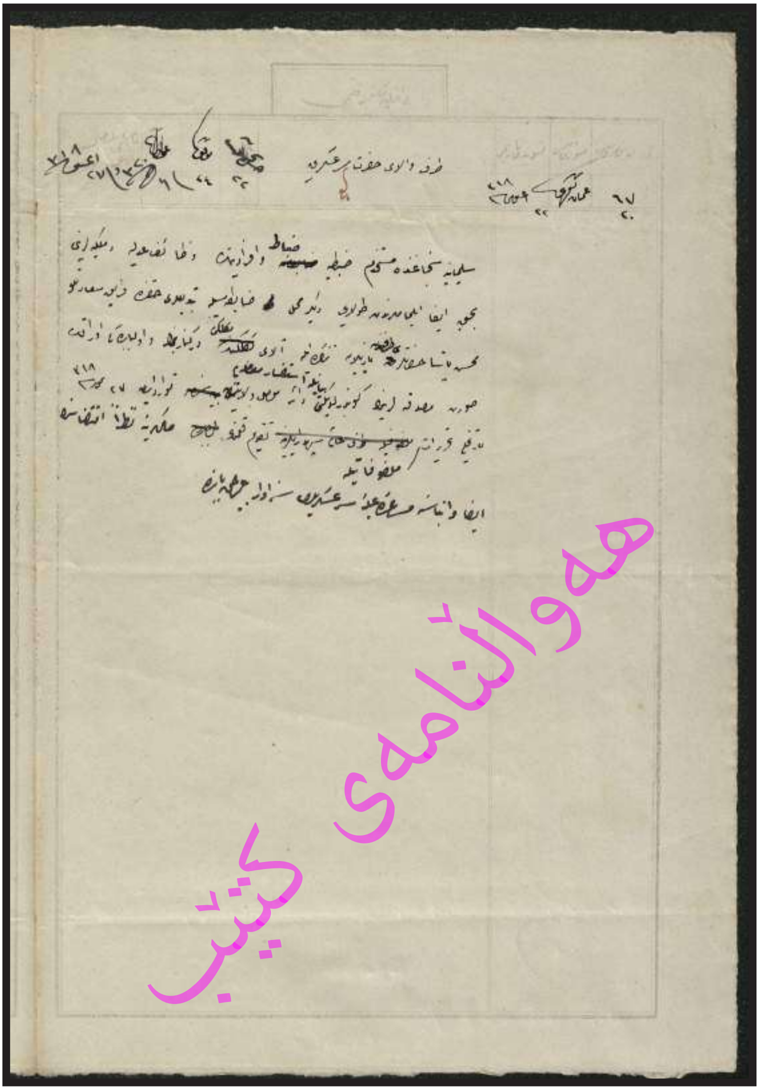
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00575.00033	6 جەمادی کۆتایی 1320

٦ جەمادی کۆتایی ١٣٢٠
٢٧ ئۆغستۆس ١٣١٨
بۆ لایەنی واڵای جەنابی سەرعەسکەر
لـە سـانجەقی سـلێمانی؛ پۆلیسـی پاراسـتن و ئەفسـەر و ئەندامەکانـی ئەرکـی داد و مولکیەیـان بـە باشـی جێبەجـێ ناکـەن، بۆیـە لەگـەڵ ئەفسـەری شـوێنی تـر گۆڕینەوەیـان پـێ بکرێـت، بـۆ ئـەم مەبەسـتە لەلایـەن جەنابـی موحسـین پاشا نـووسراو نووسراوەتـەوە، ئـاڵای بەگیـش پەراوێـزی بـۆ نووسـیوەتەوە، وێنـەی وەرگێـردراوی پەسـەند کـراوی نێـردراوە، دوای پـرس و ڕاکردنیـش لـە ویلایەتـی موسـڵ نـووسراو لـە مێـژووی ٢٧ تەممـوز ١٣١٨ هاتـووە؛ بـە تێروانیـن لـە بابەتەکـە کارەکـە جێبەجـێ بکرێـت و بـە هـاوکاری سـەر عەسـکەر ڕابگەیەندرێـت.

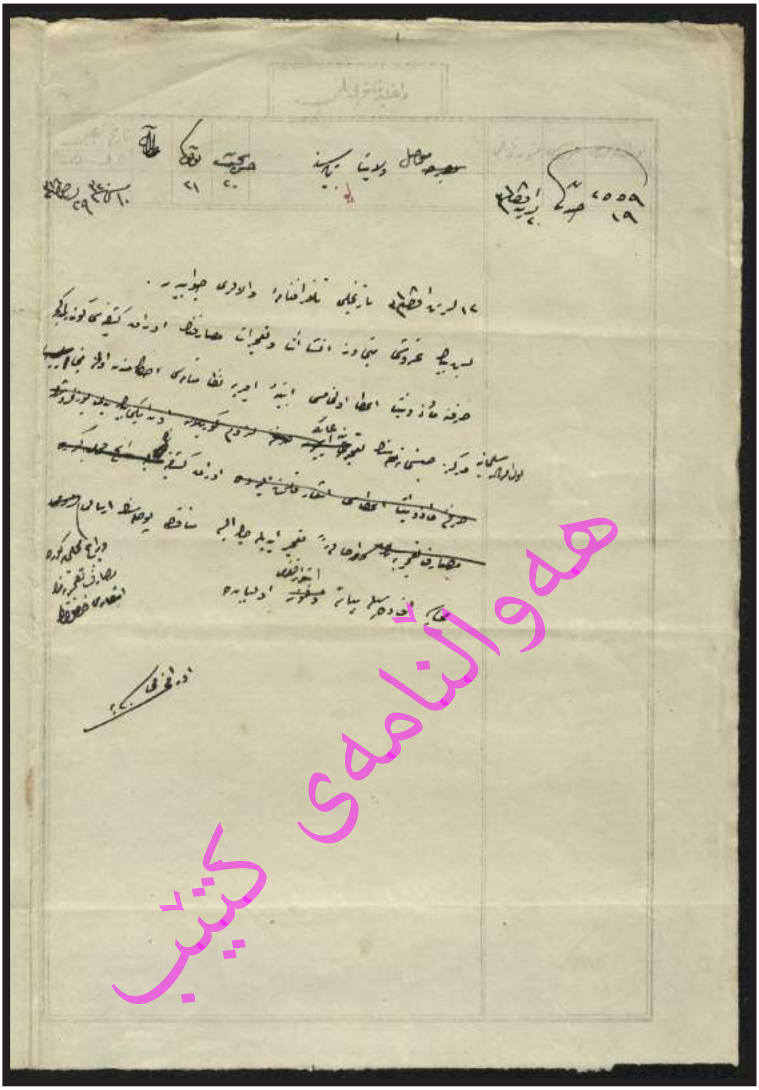

هەواڵنامەی کتێب

10 شەعبان 1320	00610.00030	DH.MKT.

١٠ شەعبان ٣٢٠
٢٩ تشرینی یەکەم ٣١٨
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
وەڵامی تەلەگرافنامەی مێژووی ١٢ تشرینی یەکەم ٣١٨ی والایە

تـا کاغەزەکانـی دەرخسـتەی زیاتـر لـە ٥٠٠٠ قوروشـی خەرجـی دروسـت کـردن و نۆژەنکردنـەوە ڕەوان نەکرێـت، مۆڵەتـی خـەرج کردنـی نادرێـت، بـە گوێـرەی نیـزام لـە بینایـەی میـری سـەرەتا گرتووخانـەی مەرکـەزی سـلێمانی نـۆژەن دەکرێتـەوە، ئەگـەر هـەر ئێسـتا دەسـت بـە نۆژەنکردنـەوەی بکرێـت، ئـەوا خەرجییەکـەی بـە پۆسـتە ڕەوان بکرێـت، هەروەهـا بـە گوێـرەی نرخـی بەهـا (ڕایـج)ی خۆچێـی، ئامـاژە بـە خەرجـی نۆژەنکردنەوەکـە بکرێـت، بـە ووتـەی ژمێریـاری پەلـە کـراوە لـە ڕاگەیاندنـی.

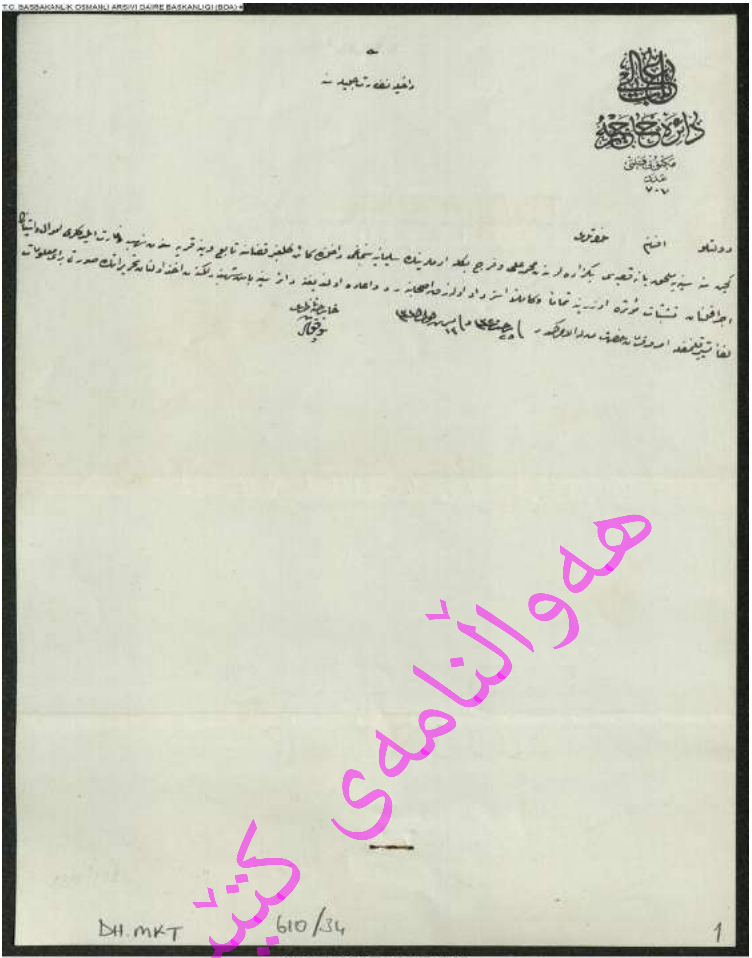

DH.MKT.00610.00034.001

هەواڵنامەی کتێب

25 ڕەجەب 1320	00610.00034	DH.MKT.

بابی عالی
فەرمانگەی دەرەوە
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٧٠٧
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
ساڵی رابردوو بەگزادەکانی شارۆچکەی بانە، بە ناوی محەمەد عەلی و فەرەج بەگ لەگەڵ پیاوەکانیان هێرشیان کردۆتە سەر گوندی وینەی سەر بە قەزای گولعەنبەری سانجەقی سلێمانی، کەلوپەل و پارەوپولیان تاڵان کردووە، بەڵام بەهۆی دەستپێشخەری کاریگەرەوە بە تەواوەتی کەلوپەل و پارەوپولەکان گەڕێندراوەتەوە و دراوەتەوە خاوەنەکانیان، وێنەی ئەو نووسراوانەی لە سەرۆکی شەهبەندەر وەرگیراوە، پێشکەشی سەروو کراوە، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٥ ڕەجەب ١٣٢٠ و لە ١٤ تشرینی یەکەم ١٣١٨.
نازری دەرەوە

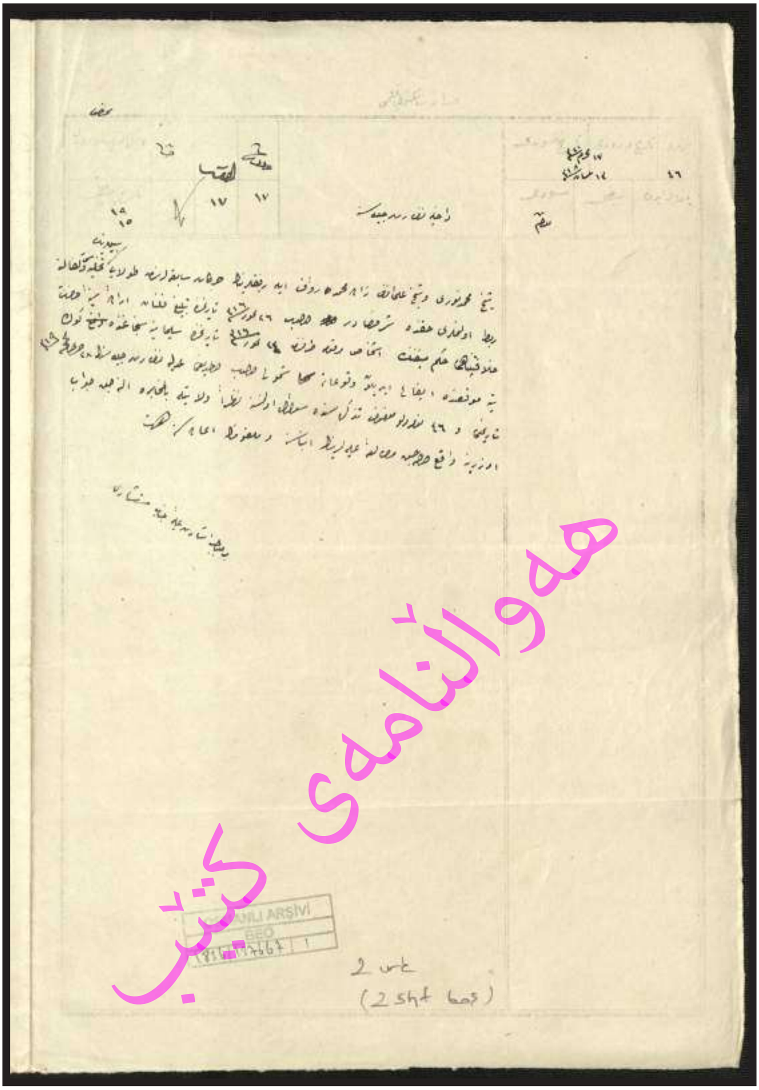
هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>BEO.</td><td>001836.137667</td><td>17 موحەررەم 1320</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٧ موحەررەم ١٣٢٠
١٣ نیسان ١٣١٨
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لەبەر جموجۆڵی پێشووی شێخ محەمەد نوری و شێخ عەلی ئەفەندی زادە محەمەد ڕەئوف لەگەڵ هاوەڵانی؛ ئازاد کردنەکەیان بەستراوەتەوە بە سزای وەرگرتنی پارە، جگە لەمە لە مێژووی ٢٤ تەمموز ١٣١٦ لەلایەن جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا بڕیاری دوورخستنەوەیان دراوە و هاوپێچ لە نووسراوی نەزارەتی دادی جەلیلەش لە مێژووی ٢٨ زیلحیجە ١٣١٩ ژمارە ٤٦ پرسیار لەسەر ئەو کەسانە کراوە کە پەیوەندیان بە ڕووداوی گول تەپەی سانجەقی سلێمانی هەبووە یاخود نەبووە، بە گفتوگۆکردن لەگەڵ ویلایەت، ئەو وەڵامەی وەردەگیرێت، خوێندنەوەی بۆ دەکرێت، ڕادەگەیەندرێت و هاوپێچەکان دەنێردرێتەوە.</td></tr>
</table>

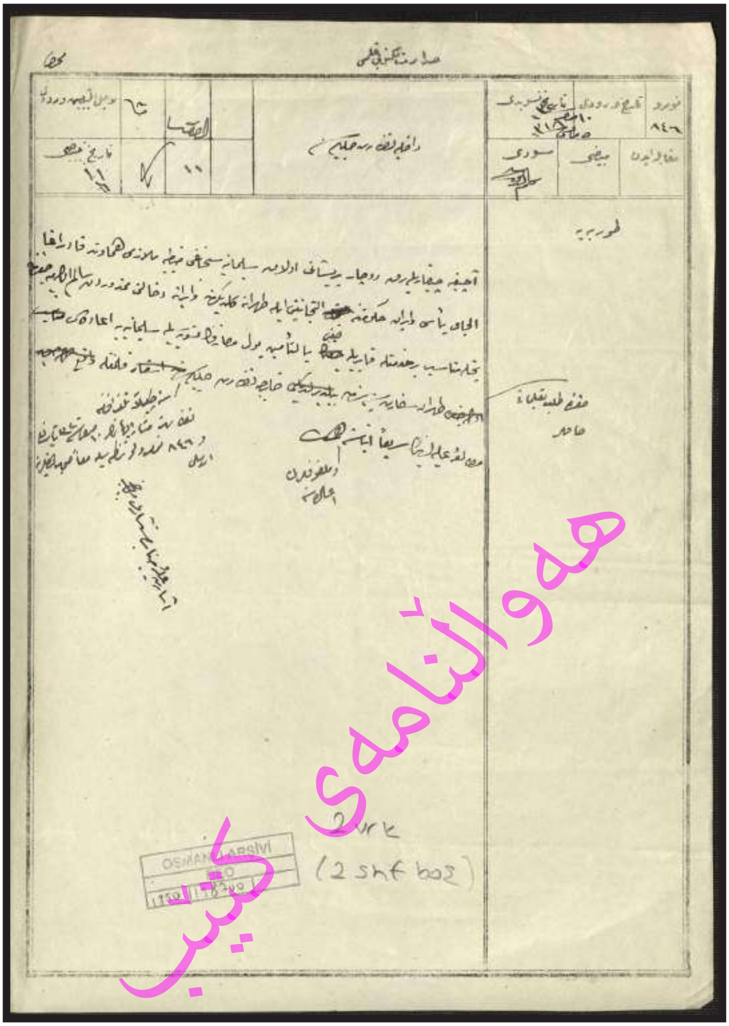
هەواڵنامەی کتێب

BEO.	001850.138700	10 سەفەر 1320

١٠ سەفەر ١٣٢٠
٥ مایس ١٣١٨
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لازمی پۆلیس قادر ئاغای هەمەوەند، لەبەر بێ کاری تووشی پەرێشانی و بێ تاقەتی بۆتەوە؛ بۆیە پەنای بۆ حکوومەتی ئێران بردووە و چۆتە تەهران، بەڵام هانا بردنی بۆ ئێران جێگەی دڵنیابوون نییە، بۆیە ئەرکێکی پێ بدرێت و خەرجی رێگای بۆ خەرج بکرێت تا بتوانێت بگەرێتەوە سلێمانی، لە بارەی ناوبراوەوە داوای زانیاری کراوە، بۆ ئەم مەبەستەش لە باڵیۆزخانەی تەهران تەلەگرافنامە دراوەتە نەزارەتی دەرەوەی جەلیلە، لەگەڵ نووسراوی نەزارەتی ناوهاتوو لە مێژووی ١٠ سەفەر ١٣٢٠ ژمارە ٨٤٦ بەیەکەوە بۆ میری میران نێردراوە، دوای خوێندنەوەی بەپەلە هیممەت بکرێت لە راگەیاندنی و هاوپێچەکەی بنێردرێتەوە.

بە ئاماژەی جەنابی راوێژکار.

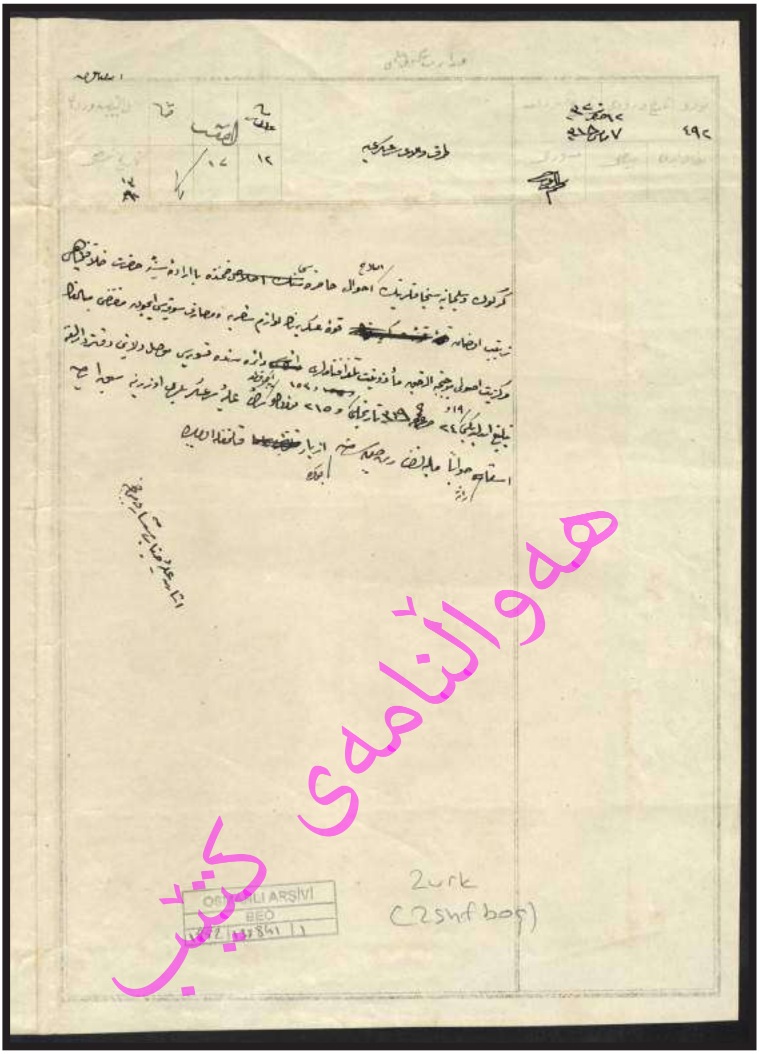

هەواڵنامەی کتێب

12 سەفەر 1320	001852.138841	BEO.

١٢ سەفەر ١٣٢٠
٧ مایس ١٣١٨
بۆ لایەنی والای سەرعەسکەریمان
بـۆ چاککردنی بارودۆخی سـانجەقەکانی کەرکووك و سـلێمانی، بە فەرمانی پاشـای جەنابـی پەیوەندیدارانی خەلافەت هێـزی سـەربازی رێکخـراوە، بـۆ دابیـن کردنـی پێداویسـتی گەشـتکردن و خەرجیەکانیشـیان، بـرە پـارەی دیاریکـراو لـە مەرکـەز وەردەگیرێـت، تەلەگرافنامـەی رەزامەنـدی لـە فەرمانگـە رێکخـراوە و بـە دەفتـەرداری ویلایەتـی موسـڵ راگەیەندراوە، لەسـەر دوو پارچە نووسراوی عالی سـەر عەسـکەر لە مێژووی ١٩ و ٢٤ زیلحیجە ١٣١٩ ژمارە ٢١٥ و ١٥٣ هەروەهـا لـە وەڵامـی ئـەو ئاماژەیـەی کە پێشـوو نێـردراوە، ئەمجـارە لە نەزارەتـی دارایـی جەلیلە نـووسراو دەکرێت.

لەسەر ئاماژەی جەنابی راوێژکاری عالی.

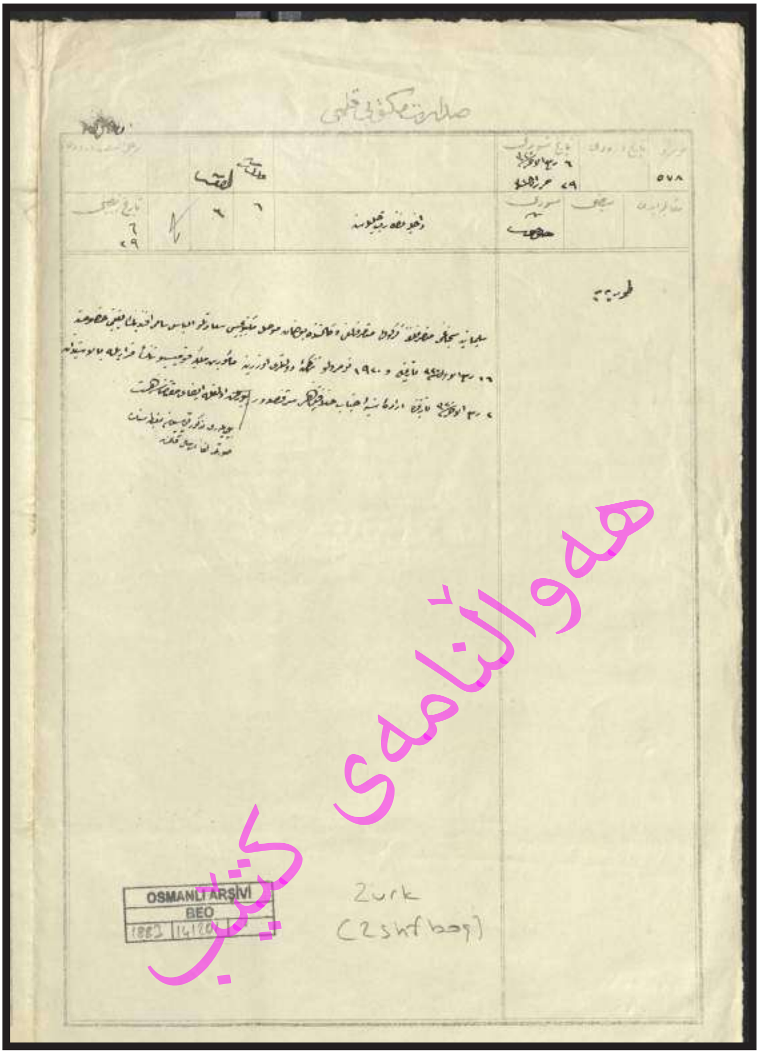
OSMANLI ARŞİVİ
BEO

هەواڵنامەی کتێب

6 رەبیعی کۆتایی 1320	001883.141201	BEO.

٦ رەبیعی کۆتایی ١٣٢٠
٢٩ حوزەیران ١٣١٨
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە

ئەلیاس سامی ئەفەندی کە مەکتوبچی موسڵە و بە وەکالەت لە موتەسەرفیەتی کەرکوکە؛ بگوزارێتەوە بۆ موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی، لەسەر نووسراوی دەوڵەت لە مێژووی ١٦ رەبیعی یەکەم ١٣٢٠ ژمارە ١٩٢٠ بە بریاری قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە دوای رەزامەندی؛ لە مێژووی ٢ رەبیعی کۆتایی ١٣٢٠ فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی فەرموویەتی کارەکە جێبەجێ بکرێت، وێنەی بریارنامەی قۆمیسیۆنی ناوهاتووش هاوپێچ نێردراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

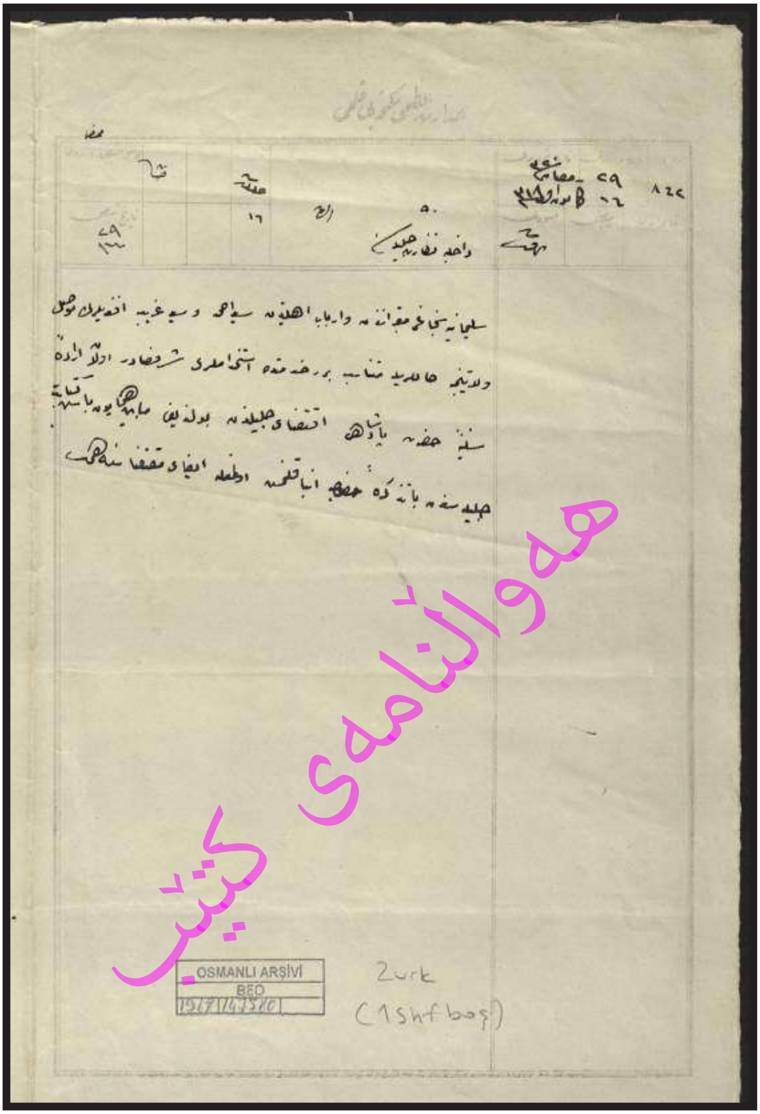

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>001968.147580</td><td>29 ڕەمەزان 1320</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٩ ڕەمەزان ١٣٢٠
١٦ کانوونی یەکەم ١٣١٨
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لە خانەدانەکانی سانجەقی سلێمانی؛ هەر یەکە لە سەید ئەحمەد ئەفەندی و سەید غەریب ئەفەندی لە ویلایەتی موسڵ ئەرکێکی گونجاویان پێ بدرێت، بۆ ئەم مەبەستە جەنابی پاشا بە فەرمانی پاشا ڕەزامەندی لەسەر جێبەجێ کردنی داوە، لە مابەینی هومایۆنی باش کیتابەتی جەلیلە بە نووسراو ڕایگەیاندووە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

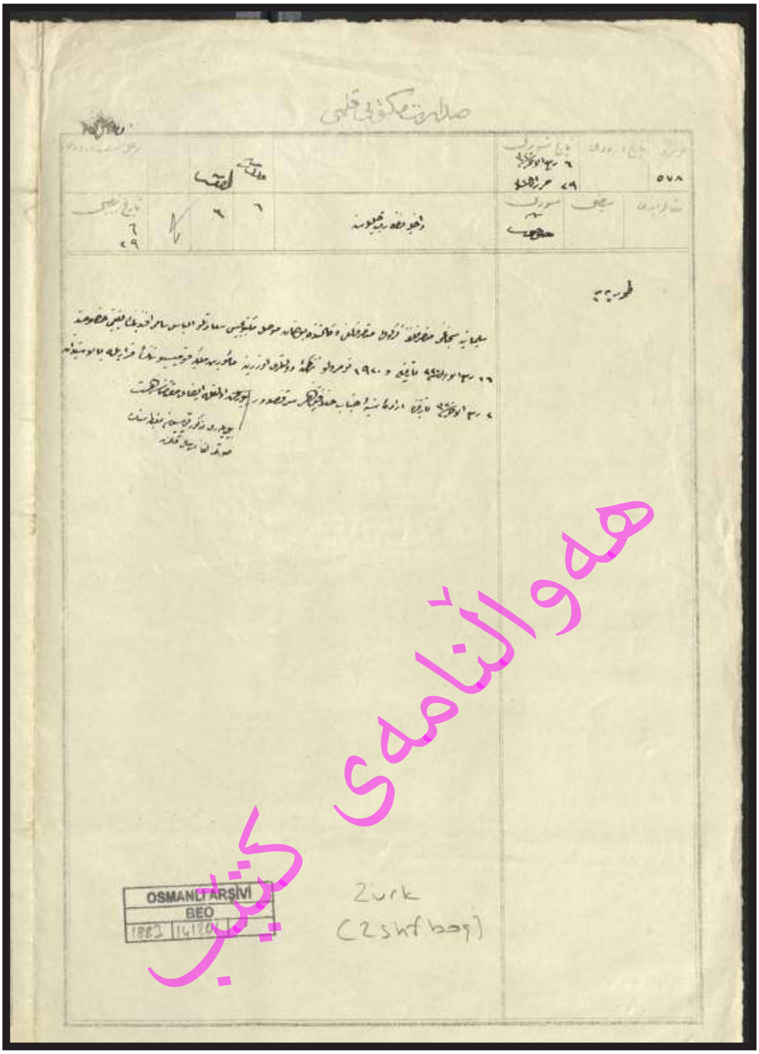

هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><td>BEO.</td><td>001883.141201</td><td>6 رەبیعی کۆتایی 1320</td></tr>
<tr><td colspan="3">٦ رەبیعی کۆتایی ١٣٢٠
٢٩ حوزەیران ١٣١٨
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
ئەلیاس سامی ئەفەندی لە وەکالەتی موتەسەرفیەتی کەرکووك بگوازرێتەوە بۆ موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی، لەسەر نووسراوی دەوڵەت لە مێژووی ١٦ رەبیعی یەکەم ١٣٢٠ ژمارە ١٩٢٠ بە بڕیاری قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە دوای رەزامەندی؛ لە مێژووی ٢ رەبیعی کۆتایی ١٣٢٠ فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی فەرموویەتی کە کارەکە جێبەجێ بکرێت، وێنەی بڕیارنامەی قۆمیسیۆنی ناوهاتووش هاوپێچ نێردراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

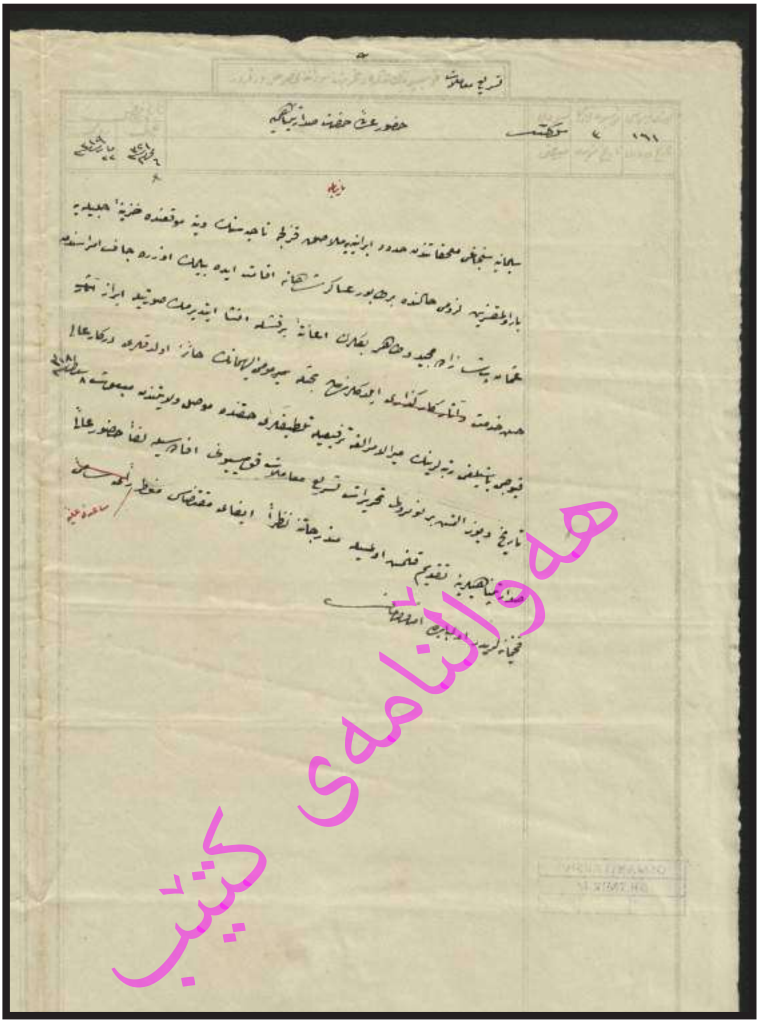
هەواڵنامەی کتێب

6 موحەررەم 1321	00141.00019	DH.TMIK.M.

٦ موحەررەم ٣٢١
٢٢ مارت ٣١٩
جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت

لە پاشکۆکانی سانجەقی سلێمانی، ناحیەی قزلجە کە دەکەوێتە سەر سنووری ئێران، لە شوێنی پێویست تابورێك سەربازی شاهانە نیشتەجێ بکرێت، بەڵام بۆ خەزینەی جەلیلە بۆتە بار گرانی، بۆیە بە پارەی میرەکانی جاف بە ناوی عوسمان پاشازادە مەجید و تاهیر بەگ؛ قشلەیەك دروست دەکرێت، لەبەر ئەوەی نیەت باشی خۆیان نیشان داوە، ناوبراوان پلەکەیان لە پلەی قەپوچی باشی بۆ پلەی میری میران بەرز بکرێتەوە، بۆ ئەم مەبەستەش لە ویلایەتی موسڵ نووسراو لە مێژووی ٨ شوبات ٣١٨ ژمارە ١٦١ نێردراوە، بە ووتەی قۆمیسیۆن پێویستە پەلە لە جێبەجێ کردنی مامەڵەکە بکرێت و هاوپێچ پێشکەشی پەیوەندیدارانی سەدارەت کراوە، بە تێروانین لە نووسراوەکاندا یارمەتی هاوبەش هەبێت تا کارەکە جێبەجێ بکرێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان دەرچێت.

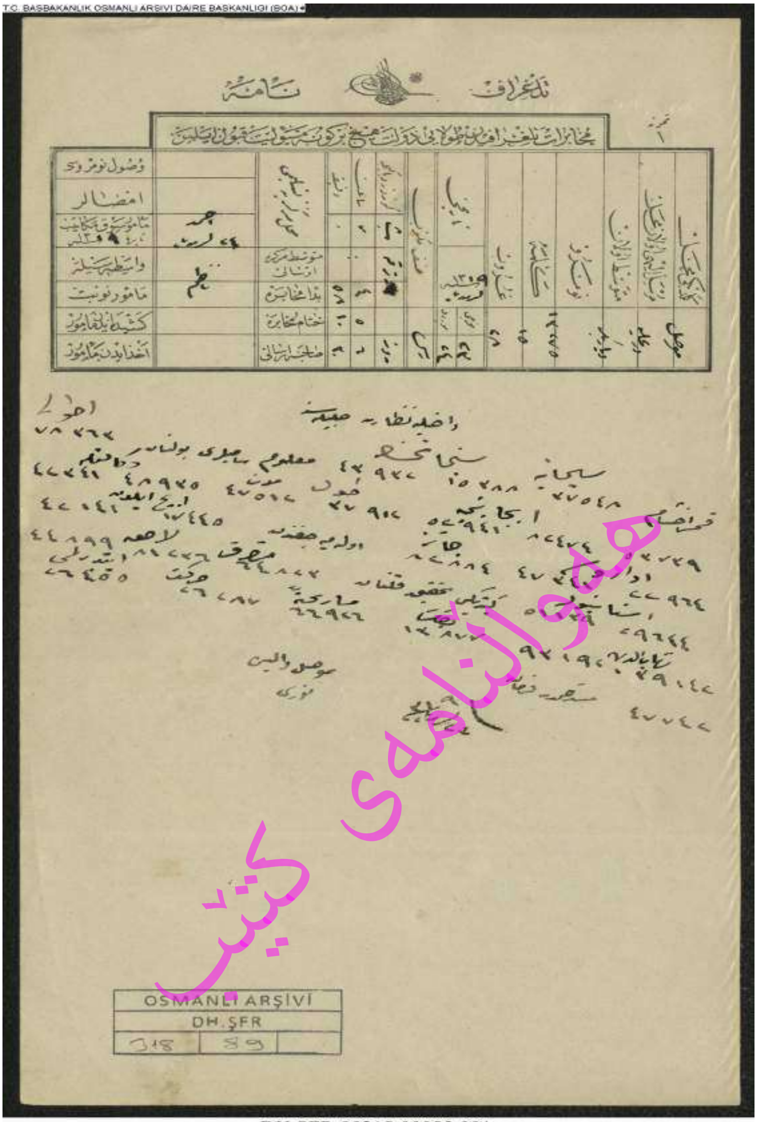

DH.ŞFR.00318.00089.001

<table>
<tr><td>DH.ŞFR.</td><td>00318.00089</td><td>16 ڕەمەزان 1321</td></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
ئـەو بارودۆخـەی کـە لـە سـانجەقی سـلێمانی هەیـە، لەلایـەن پاشـاکانەوە روونـە و ناکرێـت بـە درێژایـی مـاوە ئیدارەکـەی بـە وەکالـەت بەڕێوەببردرێـت، بۆیـە موتەسـەرف شـەهابەددین بـەگ کـە لـە ئیـج ئیـل چۆتـە ئیسـتەنبۆڵ، بەپەلـە جولـە بـکات بـۆ شـوێنی باسـکراو، تکایـە فەرمـان، ٢٣ تشرینـی دووەم ١٣١٩.
نوری والی موسڵ</td></tr>
</table>

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

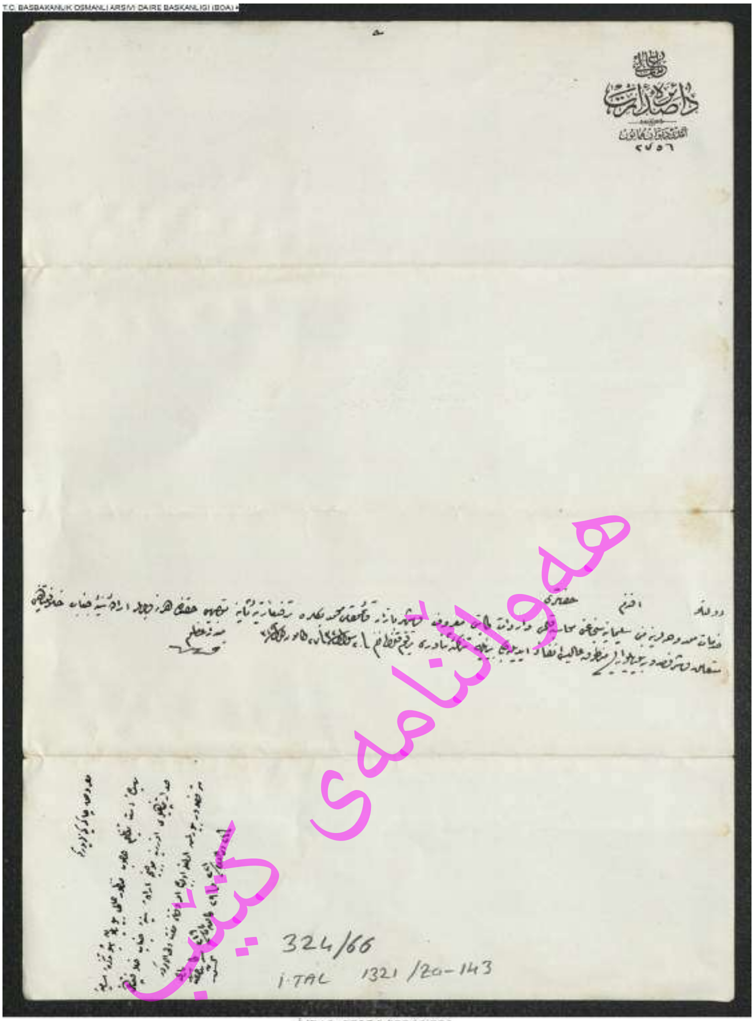

هەواڵنامەی کتێب

İ.TAL.00324.00066.001

20 شەوال 1321	**000324.00066**	I.TAL.

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
..... دیوانی هومایۆن
٢٧٥٦
بۆ جەنابی پایەداری ئەفەندم
لەسەر ئەو خزمەتانەی کە مەعروف بەگ کاتیبی قەڵەمی داهات و محەمەد بەگ قائیمقامی شەهربازاری سەر بە سانجەقی سلێمانی کردوویانە؛ پلەکەیان بۆ پلەی دووەم بەرز کراوەتەوە، جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا هەر چۆنێك بفەرمووێت، وەکو خۆی جێبەجێ دەکرێت، بەم راگەیاندنە نووسراوی بەپەلە ئامادە کرا ئەفەندم، لە ٢٠ شەوال ١٣٢١ و لە ٢٧ کانوونی یەکەم ١٣١٩.
سەدری ئەعزەم

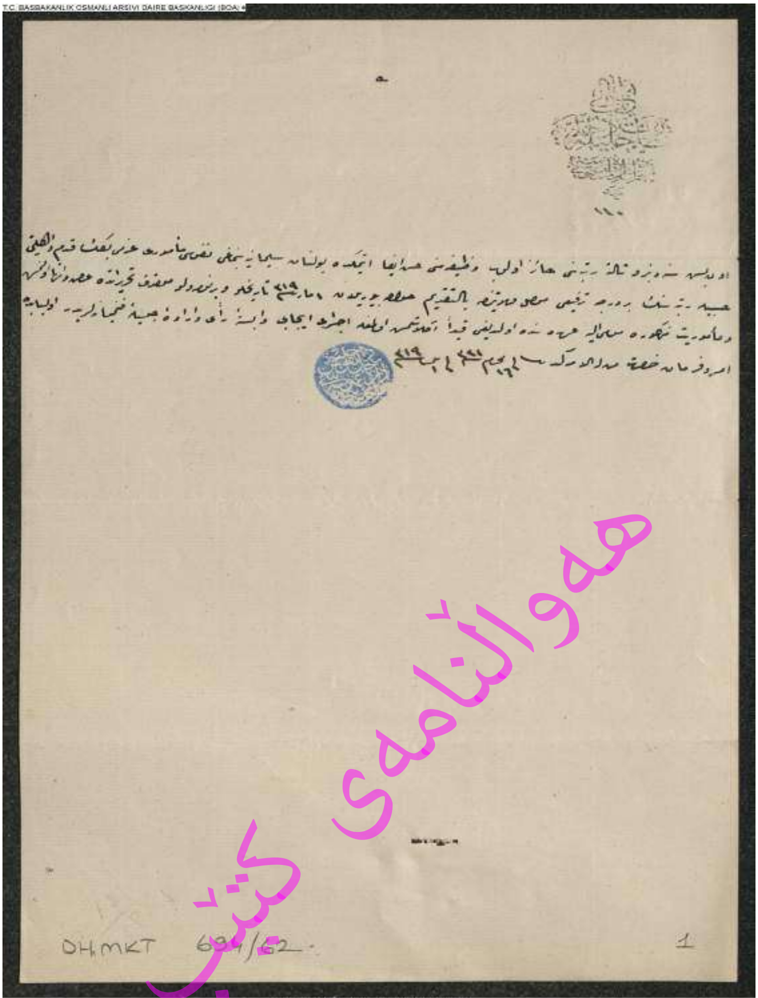

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.00694.00062.001

DH.MKT.	00694.00062	16 موحەررەم 1321
بابی عالی .... ژمارە ١١٠ عەزمی بەگ فەرمانبەری ناسنامەی سانجەقی سلێمانی پێش ١٥ ساڵ پلەی سێیەمی وەرگرتبوو، کارەکەی زۆر بە رێکی ئەنجام دەدات و لەبەر دێرینی ناوبراو، پلەکەی یەك نمرە بەرزتر بکرێتەوە، بۆ ئەم مەبەستە لە ویلایەتی موسڵ نووسراوی ١ مارت ١٣١٩ ژمارە ١ حەواڵە کراوە، تێدا راگەیەندراوە و کۆتایی پێ هاتووە، جێبەجێ کردنی کارەکەش دەگەرێتەوە بۆ فەرمانی جەلیلە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٦ موحەررەم ١٣٢١ و لە ١ نیسان ١٣١٩.		

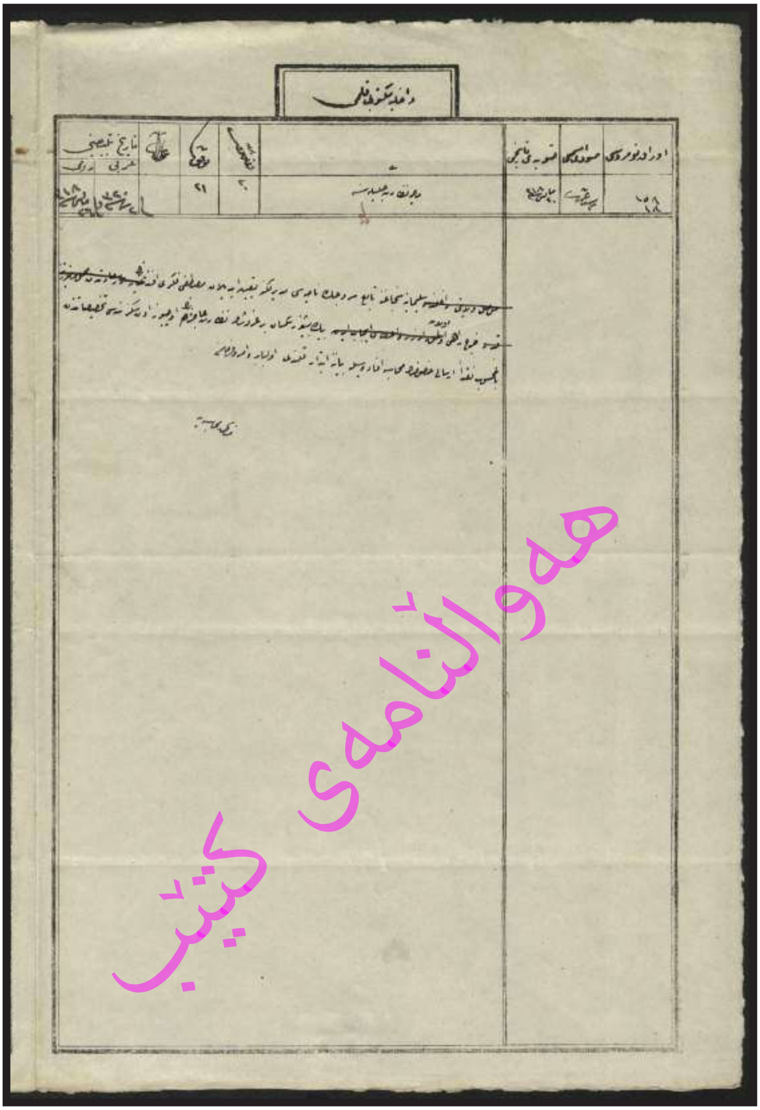
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00736.00057	17 رەبیعی کۆتایی 1321

١٧ رەبیعی کۆتایی ١٣٢١
٣٠ حوزەیران ١٣١٩
بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لـە نـاو سـانجەقی سـلێمانی؛ بەهـۆی دڵسـۆزی و ئـەم هـەوڵ و کۆششـانەی کـە مەحمود پاشا سـەرۆکی هـۆزی جاف بـۆ پاراسـتنی سـنوور و بەرقەرارکردنـی ئاسـایش و جێگیـر کردنـی ئەمنیـەت داویەتـی، ناوبـراو پلەکـەی بـۆ پایـەی میـری میرانـی روم ئیلـی بـەرز بکرێتـەوە و لـە کوڕەکانیشـی عەلـی بـەگ بـە پلەی سـێیەم و حوسـێن بـەگ و ئەحمەد بەگیـش سـەر لـە نـوێ بـە پلـەی سـێیەم پلەکەیـان بـەرز بکرێتەوە، بـۆ ئەم مەبەسـتە لـە ویلایەتی موسـڵ نـووسراو لە مێـژووی ٧ حوزەیـران ١٣١٩ ژمـارە ٧١ پێشـکەش کـراوە، جێبەجـێ کردنـی دەگەڕێتـەوە بـۆ پەیوەندیدارانی سـەدارەت.

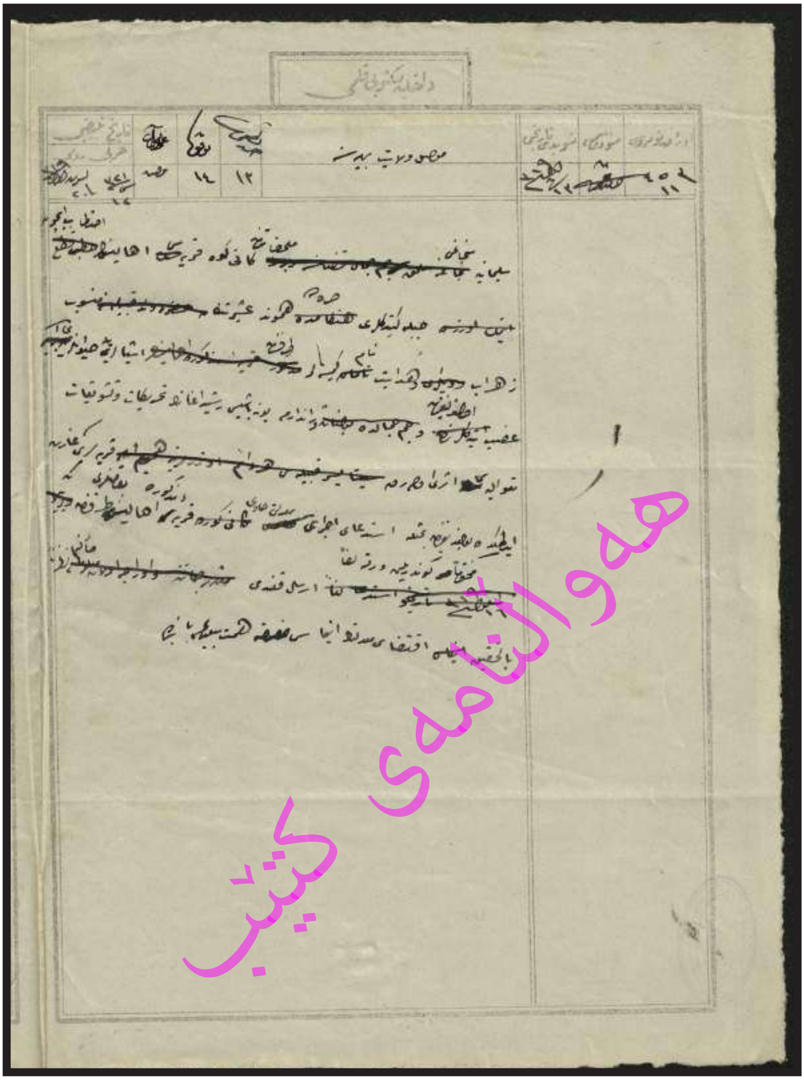

12 شەعبان 1321	00785.00076	DH.MKT.

١٢ شەعبان ٣٢١
٢٠ تشرینی یەکەم ٣١٩
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
دانیشتووانی گوندی کانی کوەی سەر بە سانجەقی سلێمانی بۆ کۆکردنەوەی دار چوونەتە سەر چیا، دوو کەس لە هۆزی هەمەوەند بە ناوی زوهراب و هیدایەت چوونەتە سەر گوندەکە و کەلوپەل و ئاژەڵەکانیان تاڵان کردووە، هەروەها قسە هەیە رەشید ئاغا یوزباشی ژاندارمە دەستی لە هێرشەکە هەبووبێت و هانی دابن، لەلایەن دانیشتوانی گوندی باسکراو نووسراوی بە واژوویان نێردراوە، بۆیە لێکۆڵینەوە لە بابەتەکە بکرێت و رابگەیەندرێت.

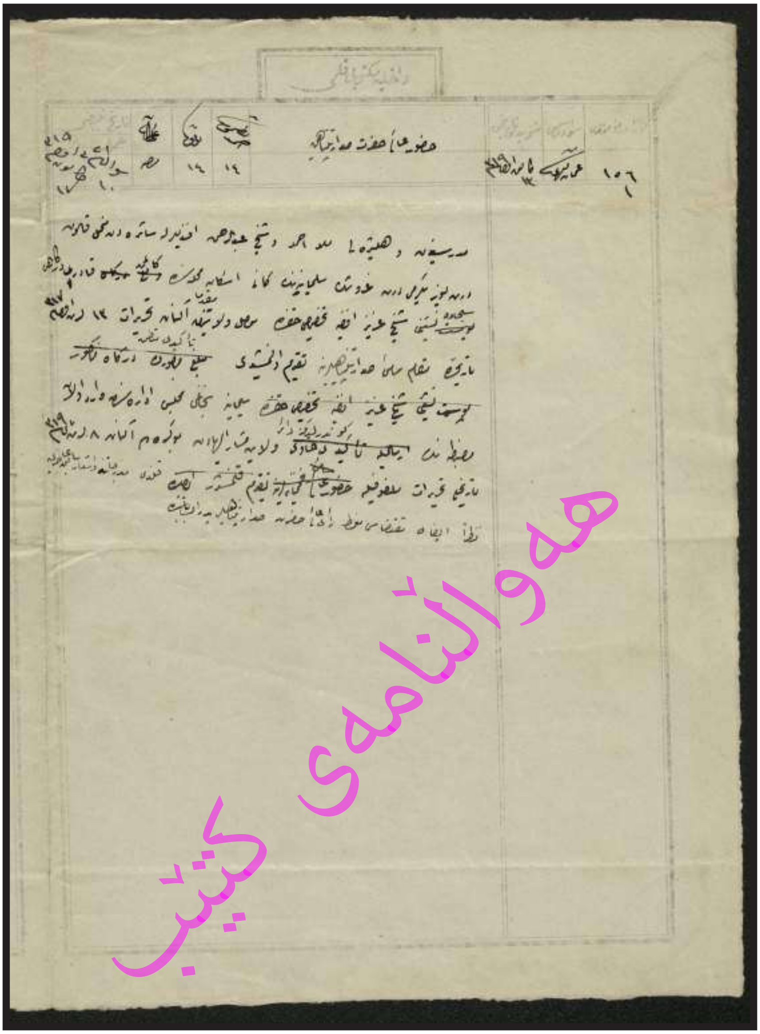
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00804.00042	**10 شەوال 1321**

١٠ شەوال ٣٢١
١٧ كانوونی یەكەم ٣١٩
بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لە مودەریس و پەرستاران مەلا ئەحمەد ئەفەندی و شێخ عەبدولرەحمان ئەفەندی لەگەڵ ئەوانی تر كە مووچەكەیان ٤٢٤ قوروشـە، بـێ خـاوەن ماوەتـەوە، بۆیـە بـرە پـارەی باسـكراو بـۆ سـەجادە نشـینی تەكیـەی قادریـە شـێخ عەزیـز ئەفەنـدی تەرخـان بكرێـت، كـە دەكەوێتـە ناوچـەی كانـی ئیسـكانی سـلێمانی، سـەرەتا لـە ویلایەتی موسـڵ نـووسراو وەرگیـراوە لـە مێـژووی ١٣ تشرینـی یەكـەم ٣١٧ پێشكەشـی سـەدری ئەعزەمـی پەیوەندیـداری سـەدارەت كـراوە، بـۆ دووپاتكردنـەوە ئـەو بریارنامەیـەی كـە لـە ئەنجوومەنـی كارگێری سـانجەقی سـلێمانی هاتـووە، نێـردراوە، ئەمجـارە لە ویلایەتی ناوهاتووەوە نووسراو لە مێژووی ٨ تشرینی دووەم ٣١٩ وەرگیراوە، هاوپێچ پێشكەشی سەروو كرا، بە تێروانین لەسـەر نووسراو و ئاماژەی پێشـووی بەندەمان جێبەجێ بكرێت، بەڵام رای جەنابی پەیوەندیداری سـەدارەتی پێویسـتە.

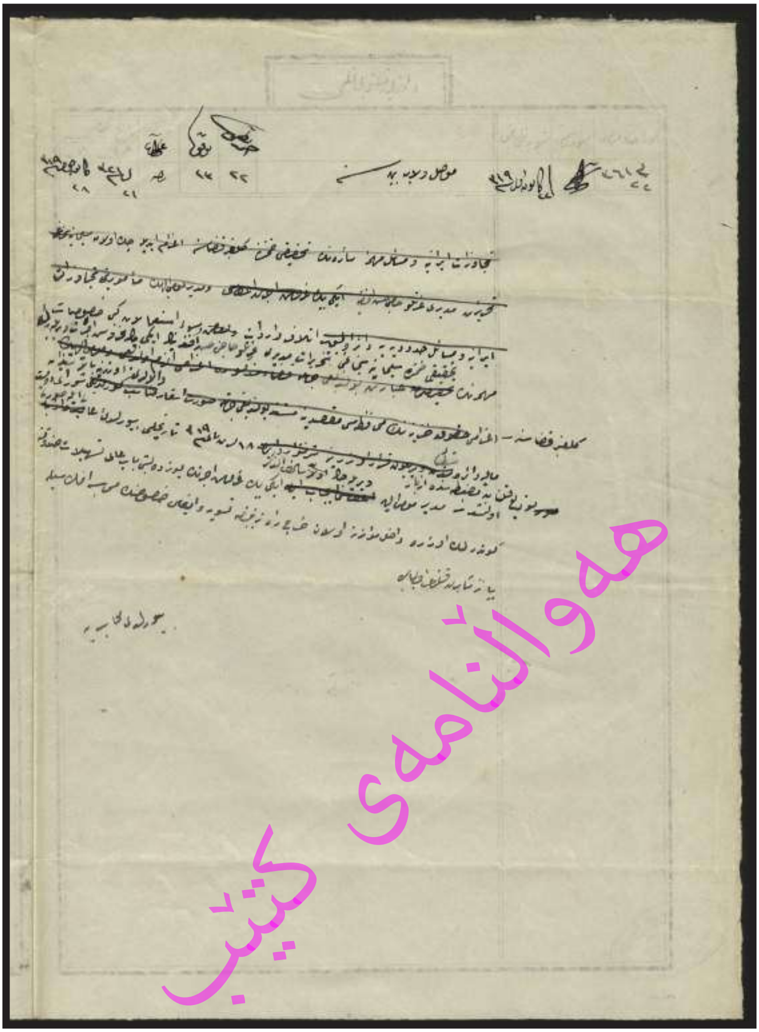

هەواڵنامەی کتێب

21 شەوال 1321	00810.00016	DH.MKT.

بابی عالی
٢١ شەوال ١٣٢١
٢٨ کانوونی یەکەم ١٣١٩
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

حاجی حەسەن ئەفەندی بەڕێوەبەری تۆماری سانجەقی سلێمانی ٢٠٠٠ قوروش کرێی پێ دەدرێت، تاوەکو بچێتە قەزای گولعەنبەر و لێکۆڵینەوە لە سەر بەهەدەربردنی داهات و خراپ بەکارهێنانی بکات، بۆ ئەم مەبەستە لەسەر ئاماژەی والا لە شورای دەوڵەت بریارنامە نووسراوەتەوە و لە مێژووی ١٨ تشرینی دووەم ١٣١٩ لە فەرمانگەی دارایی فەرمانی لەسەر دراوە، ئەو ٢٠٠٠ قوروشەی کە بەڕێوەبەری ناوهاتوو وەریدەگرێت بابی عالی لە ٥٪ ی بۆ سندوقی ئاسانکاری دەنێرێت، لە بارەی خەرجی رێگای ناوبراویش کە لە موازەنە نووسراوەتەوە، بە ووتەی ژمێریاری نووسراو کراوە.

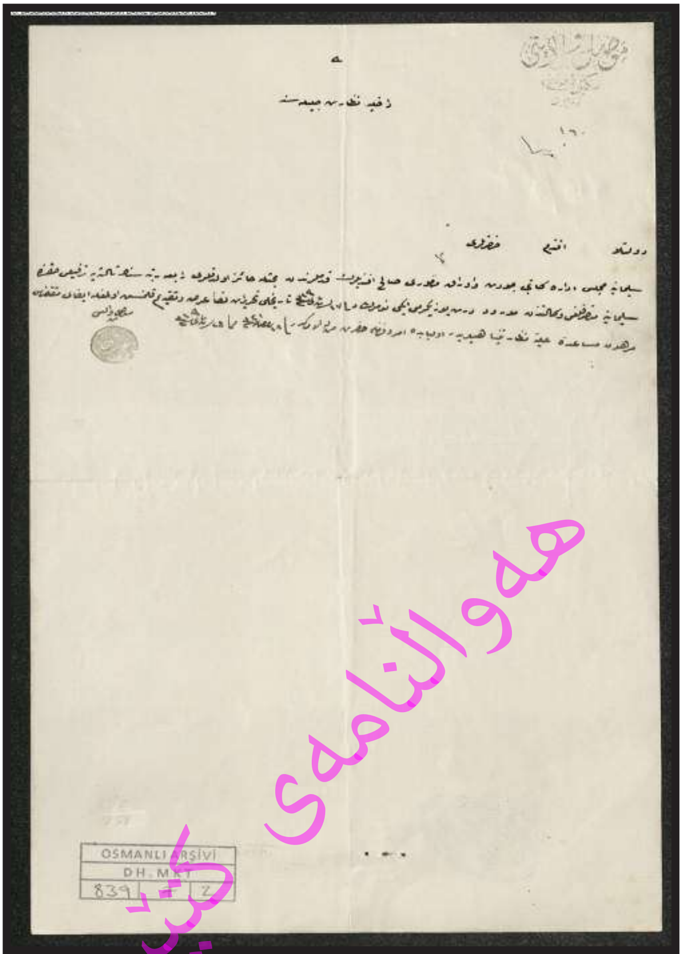
OSMANLI ARŞİVİ
DH. MKT.
839 7 Z

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>18 رەمەزان 1321</td><td>00839.00007</td><td>DH.MKT.</td></tr>
<tr><td colspan="3">بابی عالی
ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١٦٠
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
بۆ جەنابی ئەفەندم
لەبەر دێرینی جەودەت ئەفەندی کاتیبی کارگێری ئەنجوومەنی سلێمانی و ساڵح ئەفەندی فەرمانبەری نووسراوەکان پلەی چوارەمیان وەرگرتووە، بەڵام ئەم پلەیە بۆ پلەی سێیەم بەرز بکرێتەوە، بۆ ئەم مەبەستە لە وەکالەتی موتەسەرفیەتی سلێمانی نووسراو لە مێژووی ١٧ تشرینی دووەم ١٣١٩ ژمارە ٤٢٢ هاتووە، دوای راگەیاندن و پێشکەش کردنی، بە هاوکاری پەیوەندیدارانی نەزارەت جێبەجێ دەکرێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەوکەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٨ رەمەزان ١٣٢١ و لە ٢٤ تشرینی دووەم ١٣١٩.
بە مۆری نوری والی موسڵ</td></tr>
</table>

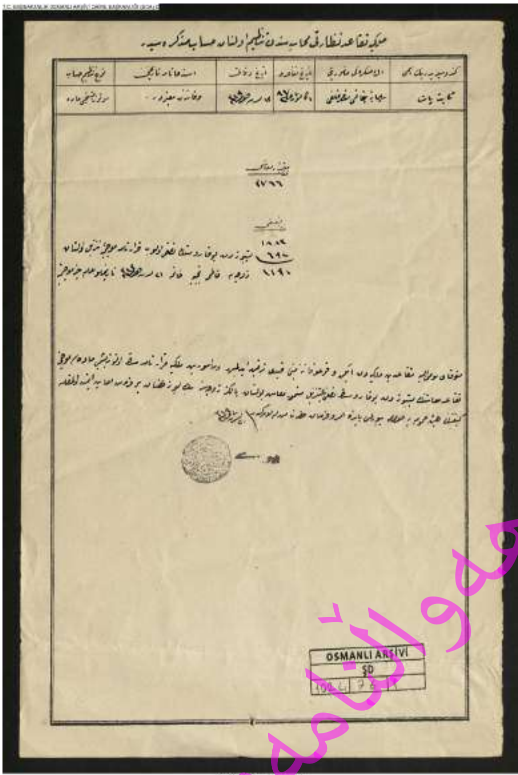

ŞD.01024.00076.001

ŞD.	01024.00076	13 رەمەزان 1321			
نووسراوی ژمێریاری کە لە ژمێریاری نەزارەتی خانەنشینی مولکیەی رێکخراوە					
ناوی خۆی و باوکی	**دوا ئەرك**	**مێژووی خانەنشین کردنی**	**مێژووی مردنی**	**مێژووی نووسراوی زانیاری**	**جۆری رێکخستنی هەژمارەکە**
سابت پاشا	**موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانیە**	**1 کانونی دووەم 97**	**13 تشرینی یەکەم 319**	**لە مێژووی مردنیەوە هەژمار دەکرێت**	**ماددەی 35**

بری مووچە ٣٧٦٦ قوروش
نیوەی قوروش
١٨٨٣
٦٩٢
١١٩١
لە ٥٠٠ بەسەرەوە، نیوەی دەکات، کە بە گوێرەی بریارنامە کەم کراوەتەوە، خێزانەکەی فاتیمە نەجیبە خان لە مێژووی ٢١ تشرینی یەکەم ٣١٩ زانیاری پێ دراوە.

کۆچکردووی ناوبراو لە خانەنشینی مولکیە بووە و تۆمارەکانی سراوەتەوە، بە گوێرەی ماددەی ٣٥ ی بریارنامەی فەرمانبەرانی مولکیە مووچەی خانەنشینی لە ٥٠٠ بە سەرەوەیە، ئینجا نیوەی کەم دەکرێتەوە، ئەو مووچەیەی کە شایەنی ناوبراوە تەنیا بۆ خێزانەکەی ١١٩١ قوروش رێکخراوە، چۆنیەتی جێبەجێ کردنیشی حەواڵەی دەستەی گشتی کراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٠ تشرینی دووەم ٣١٩.

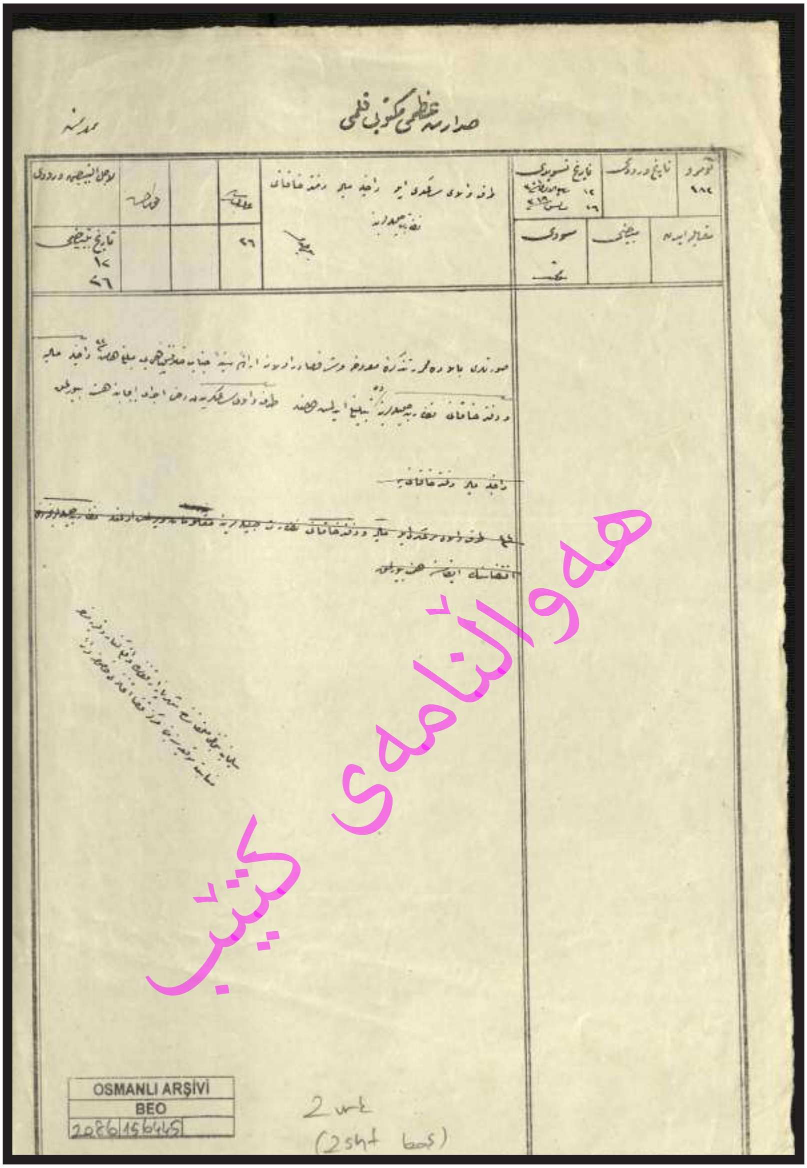
صدارت عظمی مکتوبی قلمی

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
2086 156445
هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002086.156445	12 رەبیعی یەکەم 1321

بۆ لایەنی والای سەر عەسکەر لەگەڵ نەزارەتەکانی ناوەخۆ و دارایی و دەفتەرخاقانی جەلیلە
وێنەکانی نووسراوی نووسراوە لە باڵادا راگەیەندراوە، هەروەها فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهیمان لە پەراوێز برەکەی دیاری کردووە و نەزارەتەکانی ناوەخۆ و دارایی و دەفتەرخاقانی جەلیلە ئاگادار کراوەتەوە، هیممەت بکرێت و لە لەلایەنی والای سەر عەسکەر جێبەجێ بکرێت.

قەزای شەهربازار کە پاشکۆی سانجەقی سلێمانییە، لە گوند و دەوروبەری شوێنێکی گونجاو دەکرێتە مەرکەزی قەزا.

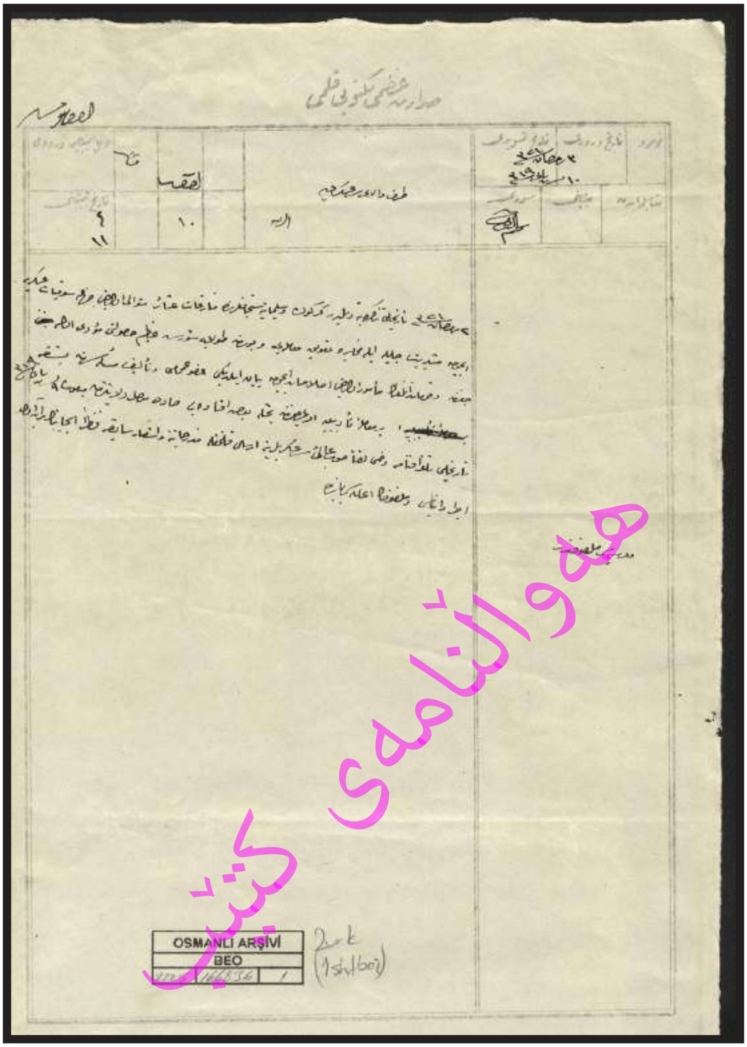

هەواڵنامەی کتێب

3 رەمەزان 1321	002225.166836	BEO.

٣ رەمەزان ٣٢١
١٠ تشرینی دووەم ٣١٩
بۆ لایەنی والی سەر عەسکەریمان
هاوپێچی نووسراوی ٢ رەمەزان ٣٢١، لە سانجەقەکانی کەرکووك و سلێمانی ناکۆکی و رووبەرووبوونەوەی هۆزەکان یەك لە دوای یەکدا دێت، بۆیە پێویست دەکات سەربازی شاهانە رووبکاتە ناوچەکە، بۆ ئەم مەبەستە گفتوگۆ لەگەڵ موشیرەتی جەلیلە کراوە، چونکە سەرباز درەنگ دەگاتە ناوچەکە وا دەکات شۆرشی گەورە سەرهەڵبدات، هەروەها ئەو قوماندانەی ئەرکی پێ سپێردراوە چاکسازی بکات و لێبووردنی گشتی رابگەیەنێت و جگە لە ئاشتکردنەوەی نێوانیان هیچ مامەڵەیەکی تەمبێ کردن ئەنجام نەدات، لەسەر هەندێك ووتە تەلەگرافنامە لە ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٩ تشرینی دووەم ٣١٩ بۆ سەر عەسکەر نێردراوە، لەسەر نووسراوەکانی تر و ئاماژەی پێشوو هەرچی زووە کارەکە ئەنجام بدرێت و هاوپێچەکانی بنێردرێتەوە.

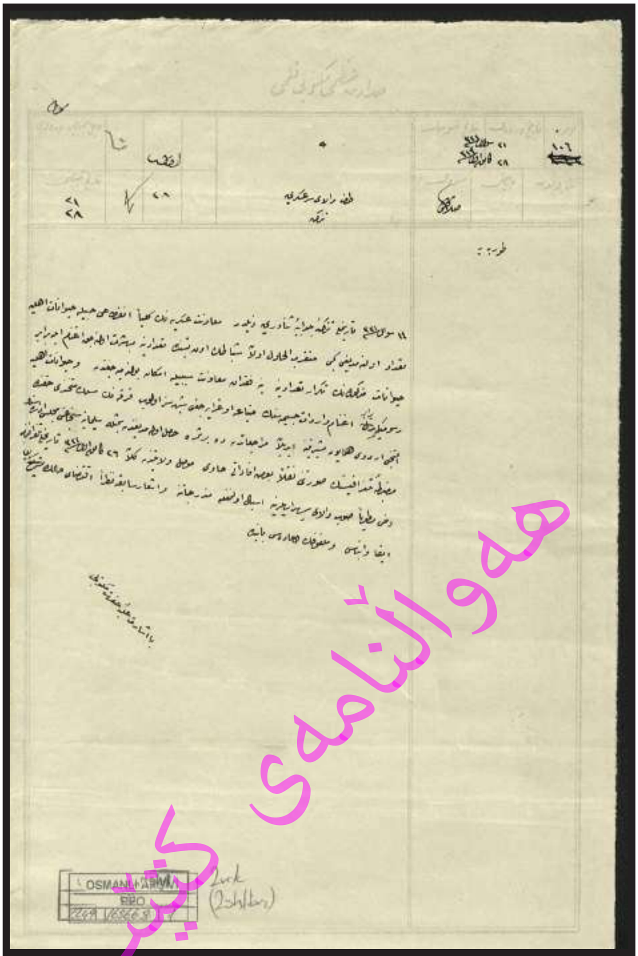

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002249.168668	21 شەوال 1321

٢١ شەوال ٣٢١
٢٨ کانوونی یەکەم ٣١٩
نووسراو بۆ لایەنی واڵای سەرعەسکەریمان
هاوپێچ وەڵامی نوسراوی مێژووی ١٤ شەوال ٣٢١، لەبەر ئەوەی هاوکاری سەربازی بە تەواوەتی پچراوە، بۆیە ئاژەڵی خاوەندار هەژمار نەکراوە، حاڵی حازریش لە ١٥ی شوبات نزیك دەبینەوە و راستەوخۆ دەست دەکرێت بە هەژمارکردنی مەڕوماڵات؛ بۆیە لەگەڵ ئەو کارەدا بەیەکەوە ئاژەڵی باسکراویش هەژمار بکرێت، بەڵام دیسان لەبەر نەبوونی هاوکاری کارەکە ئەنجام نادرێت و گومانی تێدا نییە رسوماتی ئاژەڵی خاوەنداریەت لەگەڵ داهاتی گەورەی سەر مەڕ بەیەکەوە تووشی لەناوچوون دەبن، لە بارەی ئەو ئەرکەی کە فرقەکە پێی دراوە، ئەو سەردانەی کە بۆ موشیرەتی لەشکری شەشەمی هومایۆن کراوە، هیچ سوودێکی نەبووە، وێنەی تەلەگرافی بریارنامەی ئەنجوومەنی کارگێری سانجەقی سلێمانی هاتووە و لەسەر هەندێك ووتە تەلەگرافنامە لە مێژووی ٢٦ کانوونی یەکەم ٣٢١ بۆ سپاهیدار نێردراوە، بە تێروانین لە ئاماژە و نووسراوەکانی پێشوو بەپەلە کارەکە جێبەجێ بکرێت و رابگەیەندرێت، هەروەها هاوپێچەکە رەوان بکرێتەوە.

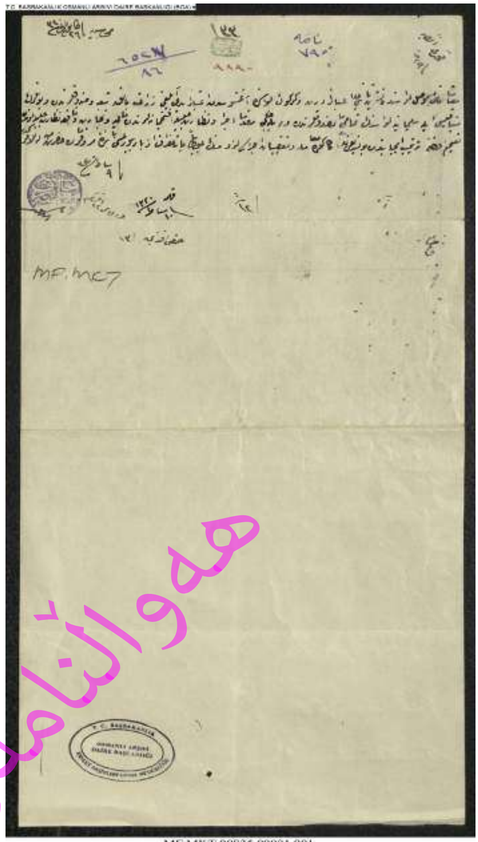

MF.MKT.00835.00001.001

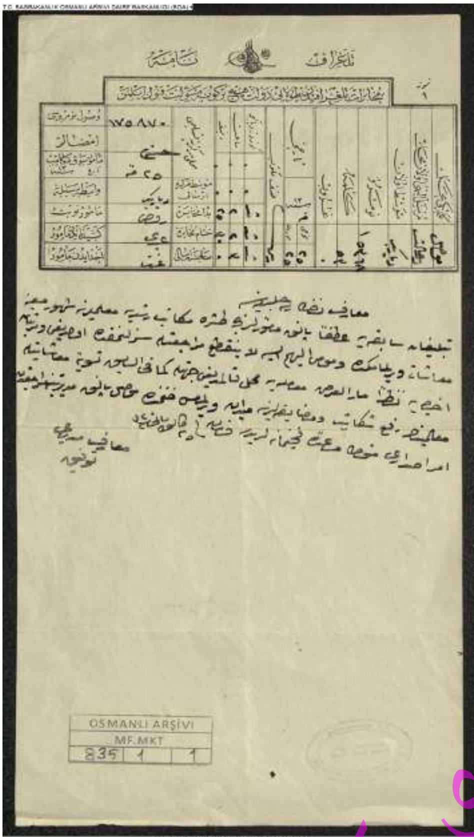

MF.MKT.00835.00001.001

هەواڵنامەی کتێب

MF.MKT.	00835.00001	2 ذيلحيجه 1322

- بۆ نەزارەتی مەعاریفی جەلیلە

فەرمانبەرانی بانق مووچەی چەند مانگێکی دیاری کراوی موعەلیمی مەکتەبەکانی روشدیەی ناوچەکانیان نەداوە، هەرچی ناوبراوانیشن بەردەوام بێ دابران سەردانمان دەکەن، هەروەها بە تێروانین لە بابەتەکانی ئەم دواییە ئەو مامەڵەیەی ناوی هاتووە، شوێن نەماوە رانەگەیەندرێت، هەروەکو پێشوو مووچەکانیان رێك بخرێت تا رێگە نەدرێت موعەلیمەکان سکاڵا بەرز بکەنەوە و رێگە نەدرێت بکەونە تەنگانەوە، لە کاتی سەردانیکردنی بەرێوەبەرایەتی بانقی موسڵ فەرمانی دەرچوونی دەگەرێتەوە بۆ هاوکاری پایەبەرزی ئەفەندم، لە ٢٥ کانوونی دووەم ٣٢٠.
تۆفیق بەرێوەبەری مەعاریف

- لە مێژووی ٢٦ کانوونی دووەم ٣٢٠ نێردراوەتە ژمێریاری

مووچەی چوار مانگی لیوای موسڵ لە تشرینی دووەمەوە، هەروەها لیوای کەرکوك لە ئۆغستۆسەوە مووچەی حەوت مانگ لە بانقی زراعەت/ یەکەی سندوق وەردەگیرێت، جگە لەمە ئەوانەی ماوەتەوەش لەگەڵ لیوای سلێمانی بە تەواوەتی لە سندوقی دارایی دەدرێت، پێشەکی کارەکە لە نەزارەتی جەلیلە بۆ نەزارەتەکانی دارایی و بازرگانی و نافیعە نێردراوە، بە پێویست زانراوە رێکخستنی بۆ بکرێت و بە تەلەگراف چۆنیەتی جێبەجێ کردنی مامەڵەکە و چاودێری کردنی بنوسرێتەوە، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی بۆ ئەوە کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٩ شوبات ٣٢٠

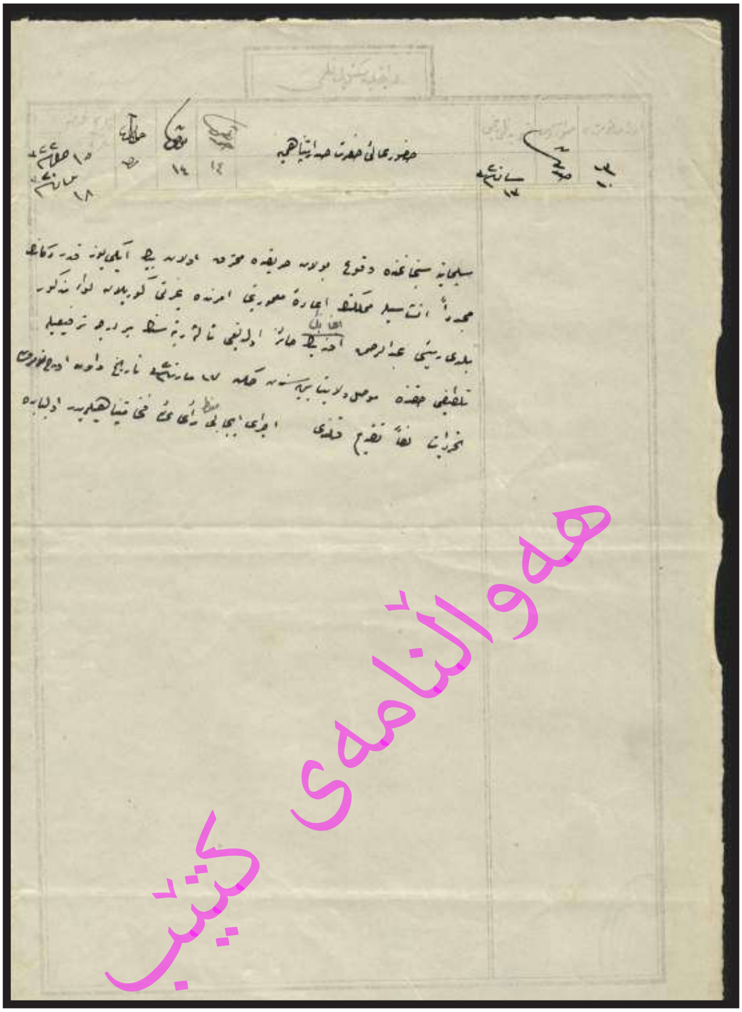

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>00847.00004</td><td>15 زیلقەعدە 1322</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٥ زیلقەعدە ١٣٢٢
١٨ نیسان ١٣٢٠
جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ئـەو ئاگرکەوتنـەوەی لـە سـانجەقی سـلێمانی روویـداوە، نزیکـەی ٢٠٠ دوکان سـووتاوە، بـۆ دووبـارە دروسـت کردنـەوەی، عەبدولرەحـمان ئاغـا سـەرۆکی شـارەوانی لیـوای ناوهاتـوو بوێـری فەرمانـی بونیادنانـەوەی مەملەکەتـی داوە، بۆیـە لـە پلـەی سـێیەم پلەکـەی بـەرز بکرێتـەوە، لـە ویلایەتـی موسـڵی بەهیـە نـووسراوی مێـژووی ١٧ مـارت ١٣٢٠ ژمـارە ١٣ هاوپێـچ پێشـکەش کـراوە، جێبەجـێ کردنـی دەگەرێتـەوە بـۆ پەیوەندیدارانـی پایەبـەرز.</td></tr>
</table>

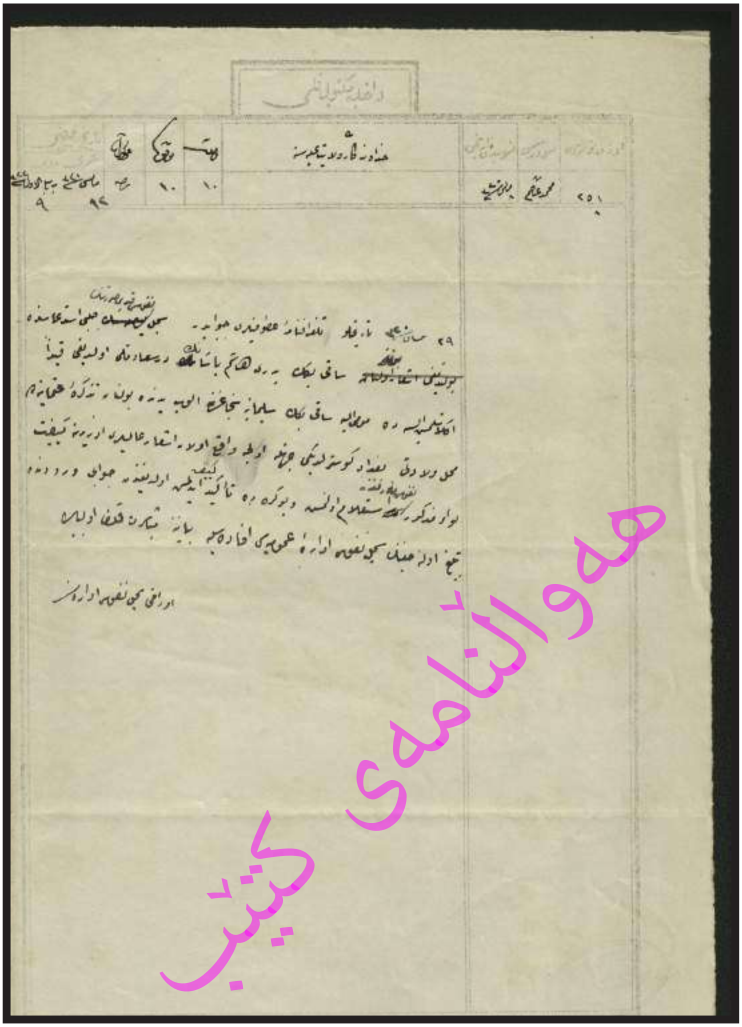

DH.MKT.	00853.00044	9 رەبیعی یەکەم 1322

٩ رەبیعی یەکەم ٣٢٢
١٢ مایس ٣٢٠
بۆ ویلایەتی خوداوەندکاری عالی
٢٩ نیسان ٣٢٠ وەڵامی تەلەگرافنامەی پایەبەرزە، داواکراوە وێنەی تۆماری ناسنامەی هاشم پاشا باوکی ساقی بەگ بهێنرێت، هاشم پاشا باوکی ساقی بەگ بە تۆمار دەکەوتووە کە خەڵکی دەرسەعادەتە، بەڵام ناوبراو ساقی بەگ لە سانجەقی سلێمانییە و ئەو ناسنامەی عوسمانی کە لە دەستیەتی شوێنی لە دایکبوونی ناوی بەغدادی لەسەر نووسراوەتەوە، سەرەتا لەسەر ئاماژەی عالی چۆنیەتی جێبەجێ کردنی کارەکە نووسراوی بە زانیاری بۆ فەرمانبەری ناسنامەی لیوای ناوهاتوو نێردراوە، هەروەها ئەمجارە چۆنیەتی کارەکە دووپاتکراوەتەوە، بە هاتنی وەڵامەکەی ئاگاداری پێ دەدرێت، بە ووتەی کارگێری گشتی تۆماری ناسنامە راستەوخۆ راگەیەندراوە.

کاغەزەکانی بۆ کارگێری تۆماری ناسنامە نێردراوە

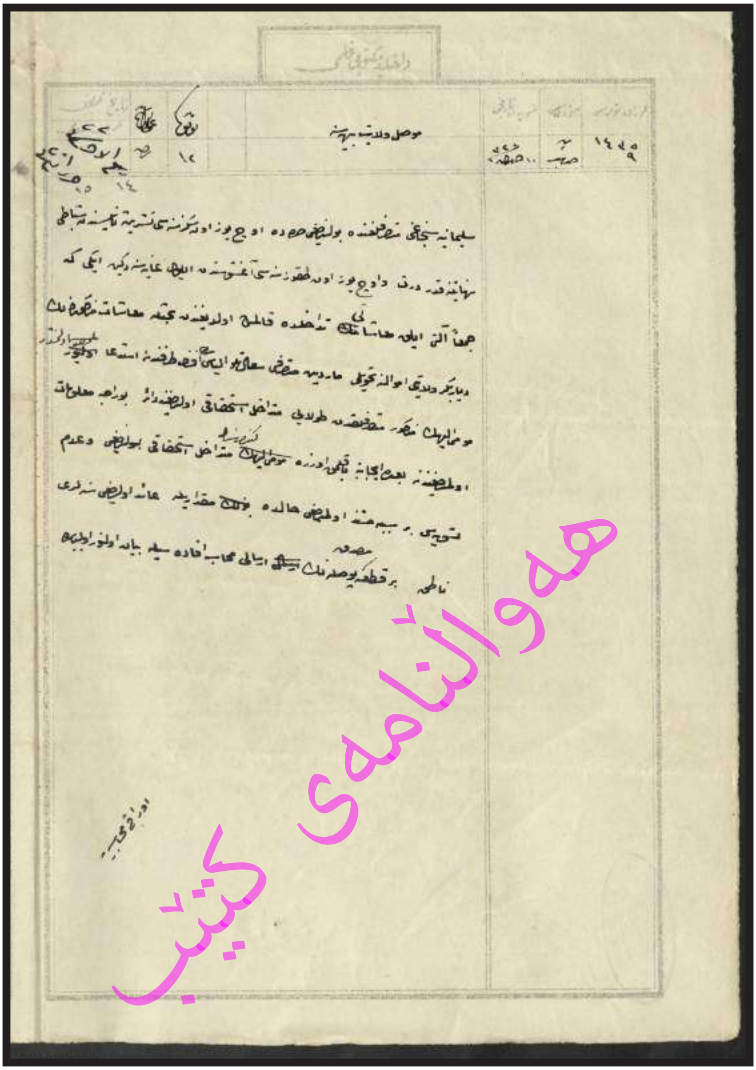

هەواڵنامەی کتێب

14 رەبیعی یەکەم 1322	00865.00041	DH.MKT.

١٤ رەبیعی یەکەم ١٣٢٢
١٥ حوزەیران ١٣٢٠
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
ئەلیاس ئەفەندی موتەسەرفی ماردین ئەو کاتەی کە لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی بووە، لە ساڵی ٣١٨ی تشرینی دووەم تا کۆتایی شوبات کە دەکاتە چوار مووچە هەروەها لە ٣١٩ ی ئۆغستۆس تا کۆتایی ئەیلوول دەکاتە دوو مووچە؛ بە کۆکراوەیی دەکاتە مووچەی شەش مانگ، لە ناوەخۆ ماوەتەوە، مووچەی ناوهاتوو حەواڵەی دارایی ویلایەتی دیاربەکر کراوە، بۆیە ناوبراو داوای ئەم مووچانەی کردووە، بەڵام لێرە باس نەکراوە کە داهاتی ناوەخۆی هەیە، بۆیە سەیری بابەتەکە دەکرێت، چونکە هیچ سەنەدێك نییە بیسەلمێنێ کە ناوبراو داهاتی هەیە و هۆکاری ڕێکخستنەکەی دیاری نەکراوە، ئەو برەیە کە پەیوەستە بەم ساڵانەوە بە پۆستەیەکی پەسەند کراو بنێردرێت، بە ووتەی ژمێریاری رادەگەیەندرێت.

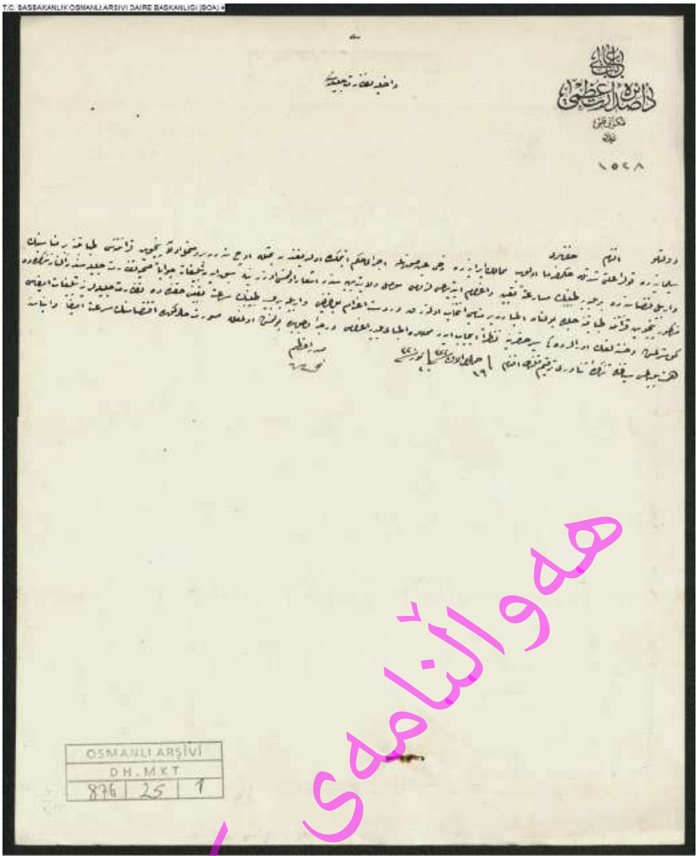

DH.MKT.00876.00025.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00876.00025	19 جەمادی یەکەم 1322

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١٥٢٨
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

بە سەختی نەخۆشی کۆلێرا لە سلێمانی بڵاوبۆتەوە، لە خاکی ئێرانیش بە هەمان شێوە بڵاوبۆتەوە، بۆیە ماوەی سێ ساڵە هێڵی پاراستنی تەندروستی پێنچوین کە کارەکەی کۆتایی پێ هێنراوە، لەگەڵ پزیشکێکی شارەوانی بۆ قەزای هەولێر بەپەلە دابمەزرێت و بنێردرێت، لەسەر ئەو ئاماژەیەی کە لە ویلایەتی موسڵ ئاماژەی پێکراوە، لەگەڵ وەڵامی ئەو ئاگاداریەی کە پێشووتر هاتووە، نوسراو لە نەزارەتی تەندروستی جەلیلە وەرگیراوە، تێدا هاتووە؛ کە بۆ هێڵی پاراستنی پێنچوینی ناوهاتوو پزیشکێکی حەلەب هەڵبژێردراوە و نێردراوە، هەروەها لە بارەی بە پەلە دامەزراندنی پزیشکێکی شارەوانی لە هەولێر، ئاماژە دراوەتە نەزارەتی جەلیلە تاوەکو کارەکە جێبەجێ بکات، لەبەر ئەوەی نەخۆشیەکە لەوێ بە وورییەوە تەشەنە دەکات، زۆر بە پێویست زانراوە پزیشکی شارەوانی بنێردرێت، بە گوێرەی حاڵەتەکە کارەکە بەپەلە جێبەجێ بکرێت و هیممەت بکرێت لە راگەیاندنی، بۆ ئەم مەبەستە نووسراو نوسرایەوە و ژمارەی لەسەر تۆمار کرا ئەفەندم، لە ١٩ جەمادی یەکەم ٣٢٢ لە ٢٠ تەمموز ٣٢٠.

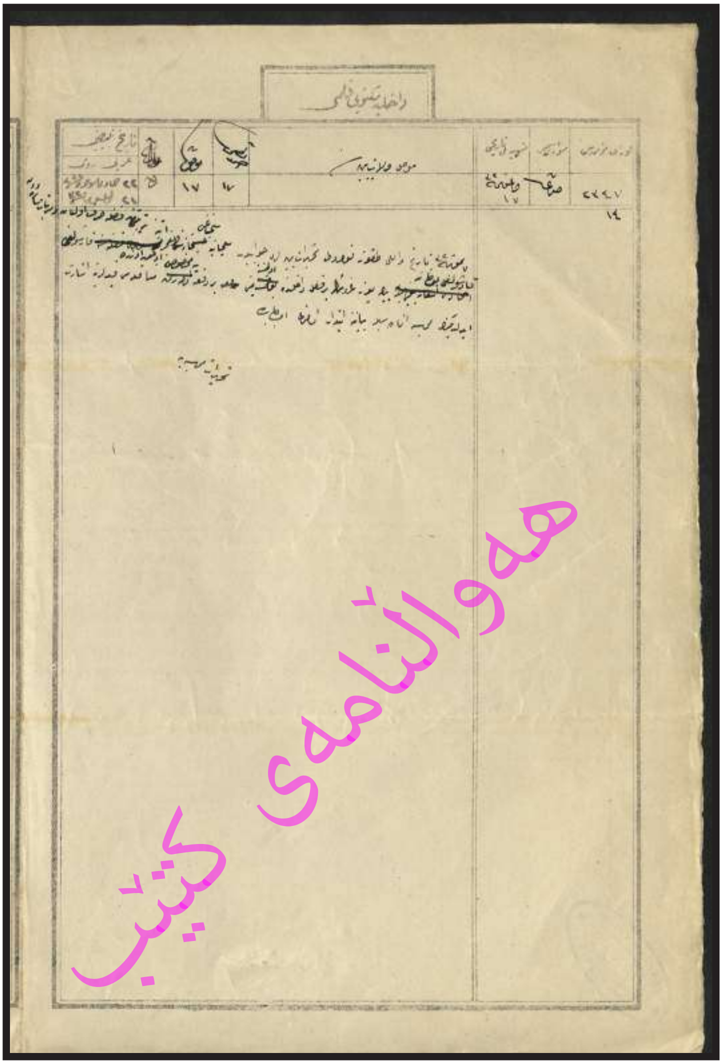
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	00885.00060	22 جەمادی کۆتایی 1322

۲۲ جەمادی کۆتایی ۱۳۲۲
۲۱ ئۆغستۆس ۱۳۲۰
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
مێـژووی ۷ تەممـوز ۱۳۲۰ ژمـارە ٥٩ وەڵامـی نـووسراوی بەهیەیـە، بـۆ نۆژەنکردنـەوەی گرتووخانـەی سـانجەقی سـلێمانی، ئـەو پـارەی ڕێکخـراوە زیاتـری بـۆ خـەرج کـراوە، هەروەهـا لـە بەرامبـەر گشـت خەرجیەکـە ۱۱۰۰ قـوروش بـە یەکجـاری دابیـن کـراوە، لـە تۆمـار ئامـاژەی پێکـراوە، لەگـەڵ ووتـەی ژمێریـاری پەلـە بکرێـت لـە ڕاگەیاندنـی.

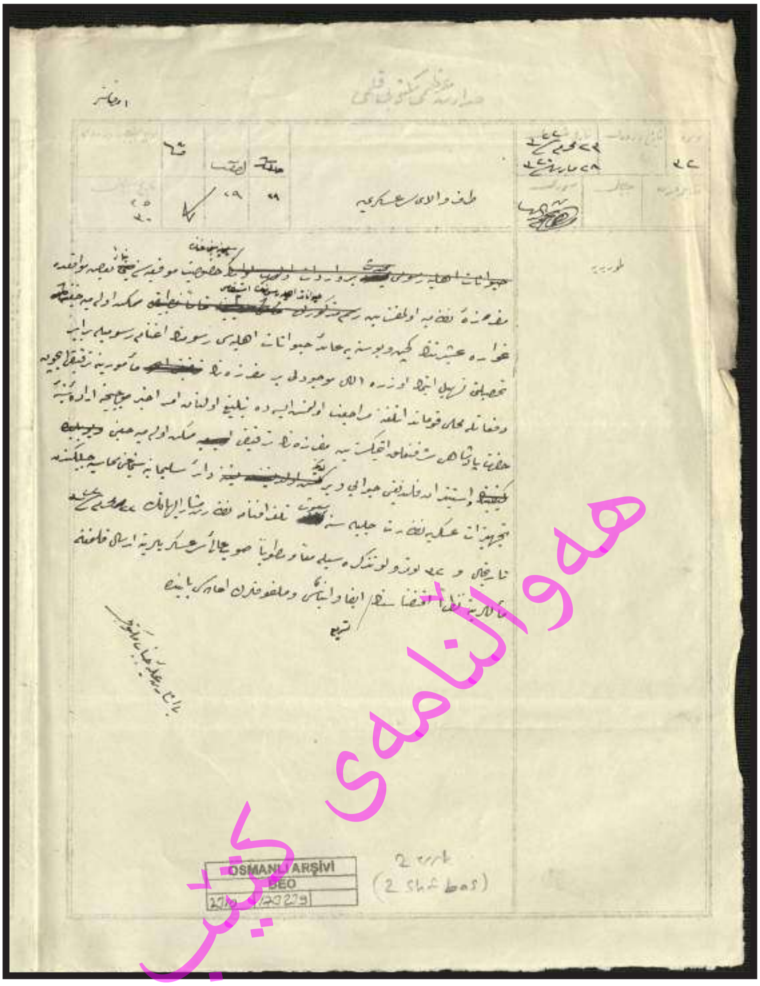

هەواڵنامەی کتێب

1322 موحەرەم 23	002310.173239	BEO.

٢٣ موحەررەم ٣٢٢
٢٨ مارت ٣٢٠
بۆ لایەنی والای سەر عەسکەر

لە هەندێك شوێنی سانجەقی سلێمانی مەفرەزەی نیزامیە بوونی نییە، ئەمەش وایکردووە کۆکردنەوەی رسوماتی ئاژەڵی دانیشتوان مەحاڵ بێت، بۆ ئاسانکاری کردن لە کۆکردنەوەی رسوماتی ئاژەڵی دانیشتوان لەگەڵ رسوماتی مەڕوماڵاتی ئەم ساڵە و ساڵی رابردووی هۆزی غەواره، لەم پەنجا مەفرەزەیەی کە ئامادەیە یەکیان ئەرکی پێ بدرێت، چەندین جار سەردانی قوماندانیەت کراوه، بەڵام بە گوێرەی ناردنی فەرمان و هەواڵ بە فەرمانی پاشای جەنابی پاشا بەرزکردنەوەی ئەرکی مەفرەزەکە مەحاڵە، هەروەها ئەو وەڵامەی هاتووە لە ژمێریاری سانجەقی سلێمانی ئامادەکاری سەربازی بۆ نەزارەتی جەلیلە نێردراوه، تەلەگرافنامەی نەزارەتی ناوهاتوو لە مێژووی ٢٢ موحەرەم ٣٢٢ ژمارە ٣٢ لەگەڵ نووسراو بەیەکەوە بۆ سەر عەسکەر نێردراوە، بە تێروانین لە بابەتەکە کارەکە جێبەجێ بکرێت و رابگەیەندرێت، هەروەها هاوپێچەکەی بنێردرێتەوە.

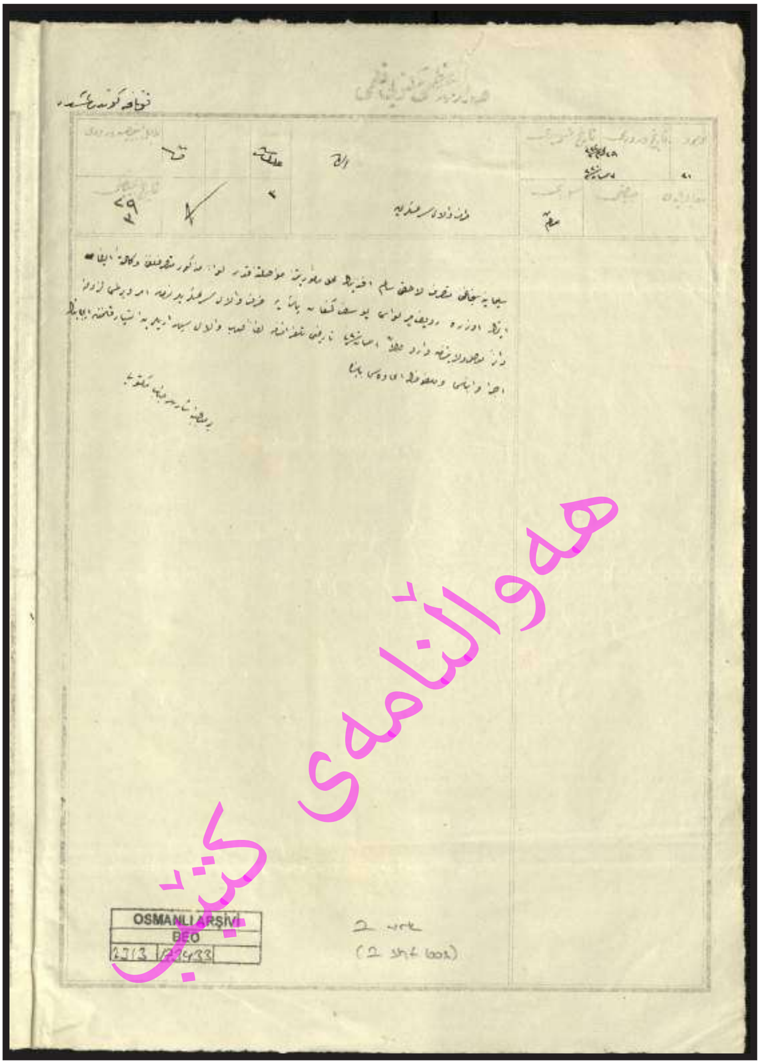

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002313.173433	29 موحەررەم 1322

٢٩ موحەررەم ١٣٢٢
٣ نیسان ١٣٢٠
بۆ لایەنی والای سەر عەسکەریمان
سـالم ئەفەندی موتەسـەرفی داهاتووی سانجەقی سلێمانی، تا دەگاتە شـوێنی ئەرکەکەی موتەسەرفیەتی لیوای ناوهاتوو لەلایـەن یوسـف کەنعـان پاشـا میری لیـوای رەدیف بە وەکالـەت بەرێوە دەبردرێت، بـۆ ئەوەی ئـەم فەرمانەش لەلایەن والای سـەر عەسـکەرەوە دەربچێت، تەلەگرافنامە لە مێژووی ١ نیسـان ١٣٢٠ لە ویلایەتی موسـڵەوە هاتووە و بۆ لایەنی والای سـیپاهیدار رۆیشـتووە، بۆ ئەم مەبەسـتە جێبەجێ بکرێت و رابگەیەندرێت هەروەها هاوپێچەکەی بنێردرێتەوە.

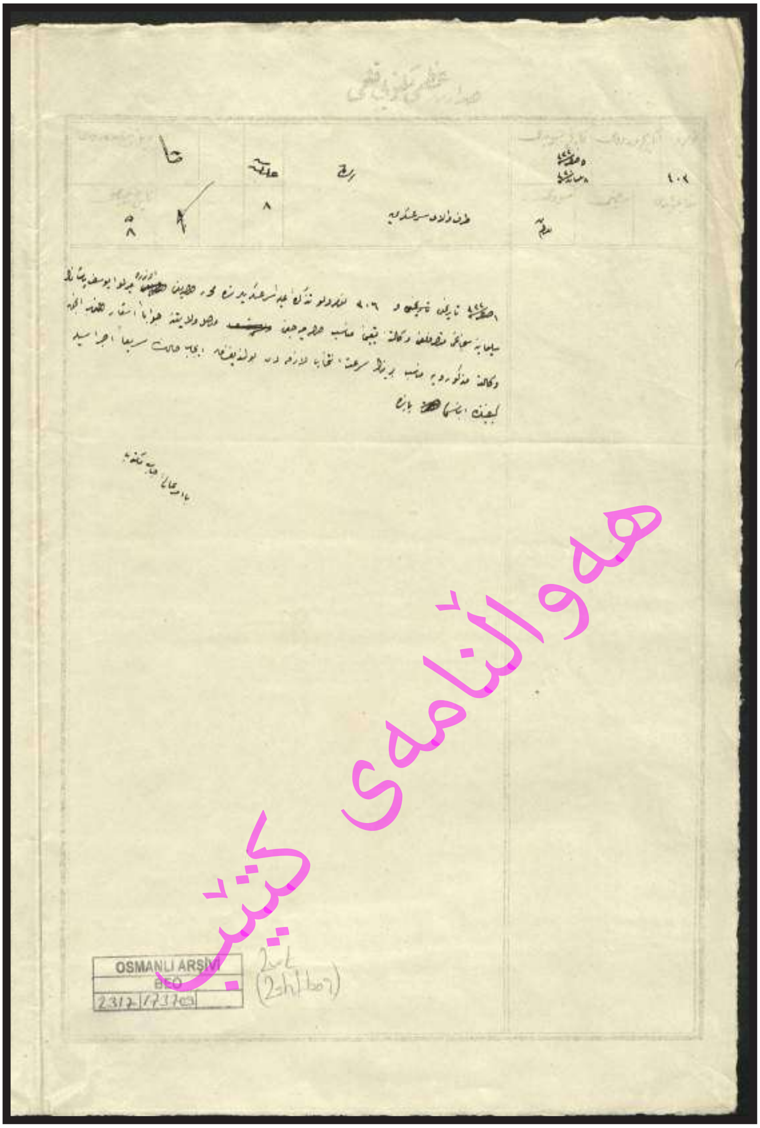
OSMANLI ARŞİVİ
BEO
2317 173709

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>5 سەفەر 1322</td><td>002317.173709</td><td>BEO.</td></tr>
<tr><td colspan="3">٥ سەفەر ١٣٢٢
٨ نیسان ١٣٢٠
بۆ لایەنی والآی سەر عەسکەریمان
نووسراوی عالی سەر عەسکەر لە مێژووی ١ سەفەر ١٣٢٢ ژمارە ٣٠٦ نووسراوەتەوە، لەم نووسراوەیە هاتووە؛ گونجاو نییە میری لیوا یوسف پاشا بە وەکالەت لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دابمەزرێت، ئەمەش لە وەڵامدا بە ویلایەتی موسڵ راگەیەندراوە، بەڵام هەرچی زووە پێویستە بەپەلە بۆ وەکالەتی ناوهاتوو کەسێکی گونجاو هەڵبژێردرێت، بەپەلە جێبەجێ بکرێت و چۆنیەتی کارەکەش رابگەیەندرێت.</td></tr>
</table>

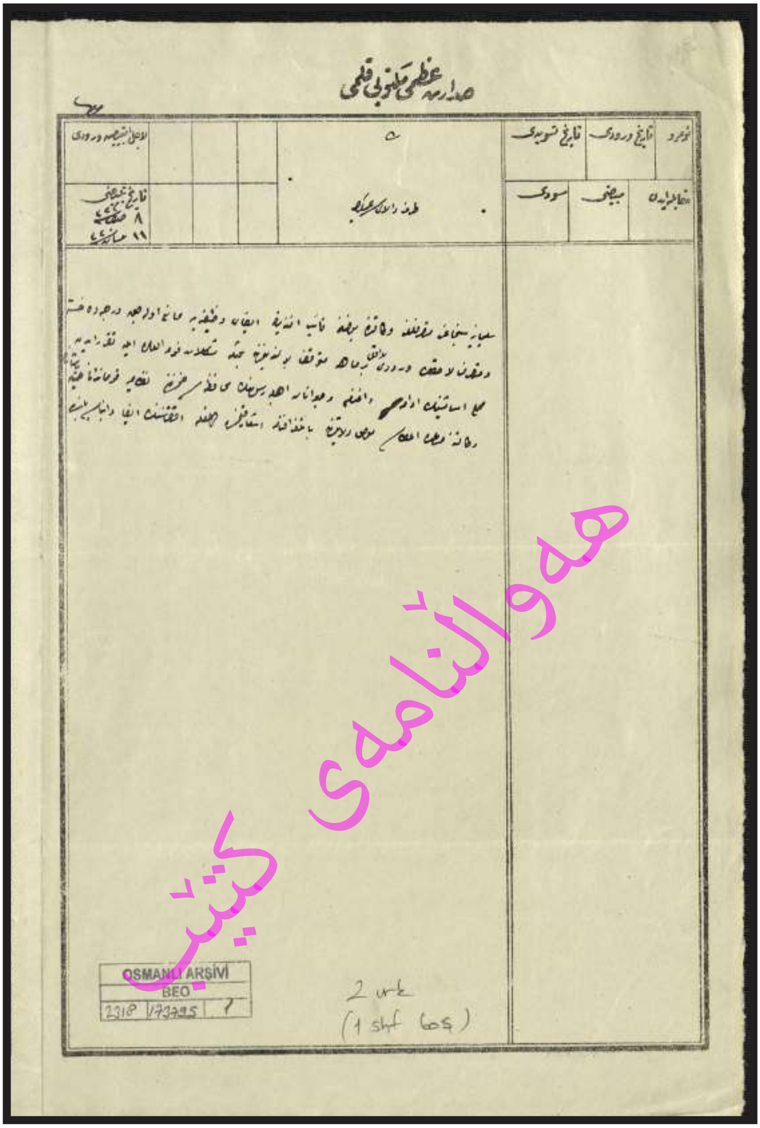
OSMANLI ARŞİVİ
BEO
2318 173795 7
2 vrk
(1 shf bş)

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002318.173795	8 سەفەر 1322

٨ سەفەر ١٣٢٢
١١ نیسان ١٣٢٠
بۆ لایەنی والای سەر عەسکەر
نائیب ئەفەندی بە وەکالەت لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانییە، نەخۆشیەکەی لە ئاستێك دایە، ناتوانێت ئەرکەکەی بەڕێوە ببات، جگە لەمە تا موتەسەرفەکەی تر دەگاتە شوێنەکە مانگێکی پێویستە، لەبەر ئەوەی کێشەکانیش زۆر لە سەرووی خۆیەتی، بە گوێرەی ڕاپۆرت بۆ پاراستنی ئاسایشی ناوچەکە و پاراستنی رسوماتی مەرومالات و ئاژەڵەکان حوسێن پاشا قوماندانی نیزامیە بە وەکالەت لە شوێنی ناوبراو دابنرێت، لە ویلایەتی موسڵ بە تەلەگرافنامە ئامارەی پێکراوە، جێبەجێ بکرێت و رابگەیەندرێت.

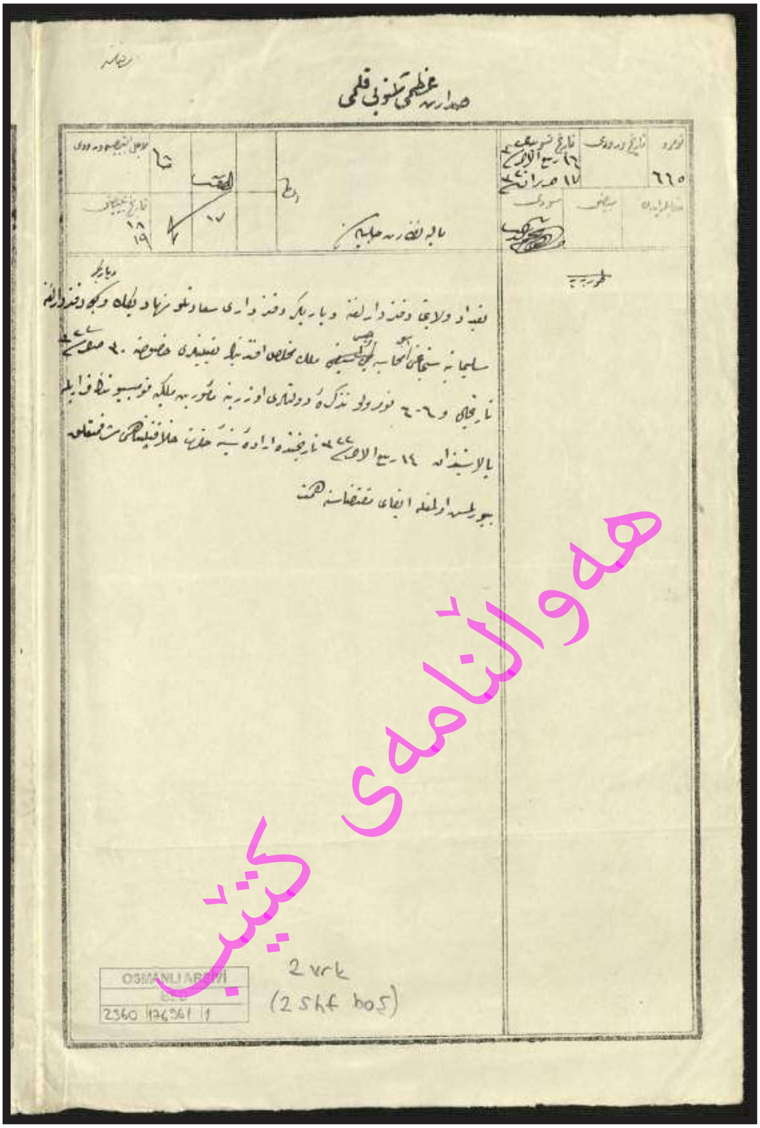

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002360.176961	16 رەبیعی کۆتایی 1322

١٦ رەبیعی کۆتایی ٣٢٢
١٧ حوزەیران ٣٢٠
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
دەفتـەرداری دیاربەکـر نیهـاد بـەگ لـە دەفتـەرداری ویلایەتـی بەغـداد هەروەهـا بـۆ دەفتـەرداری دیاربەکریـش مەلیـك موخلّیـس ئەفەنـدی ژمێریـاری پێشـووی سـانجەقی سـلێمانی دامەزرێـن، بۆ ئەم مەبەسـتە لەسـەر نـوسراوی ٣٠ سـەفەر ٣٢٢ ژمـارە ٦٠٦ بـە بریـاری قۆمیسـیۆنی فەرمانبەرانـی مولکیـە و دوای رەزامەنـدی لـە ١٤ رەبیعی کۆتایی ٣٢٢ جەنابـی پەیوەندیـداری خەلافـەت بـە فەرمانـی پاشا فەرموویەتـی، هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنـی.

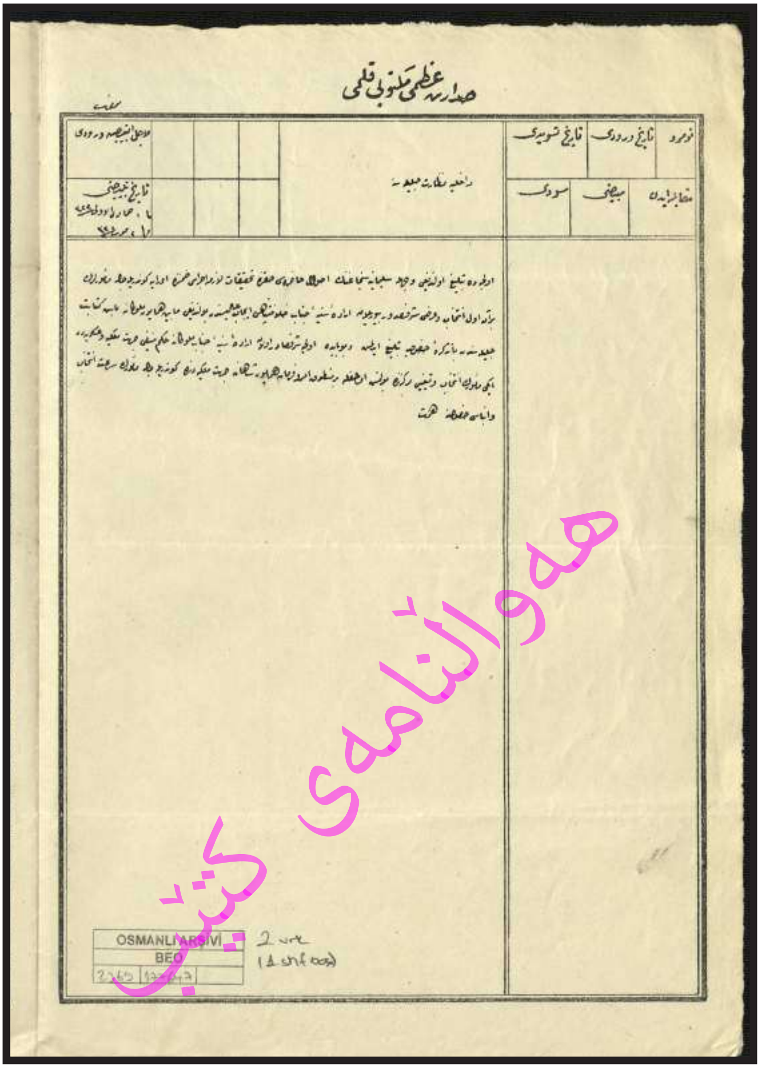

هەواڵنامەی کتێب

1 جەمادی یەکەم 1322	002369.177647	BEO.

١ جەمادی یەکەم ١٣٢٢
٢ تەمموز ١٣٢٠
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە

لەسەر بارودۆخی ئێستای سانجەقی سلێمانی لێکۆڵینەوە ئەنجام دەدرێت، ئەو فەرمانبەرانەی بۆ ئەم مەبەستە دەنێردرێنە ئەوێ، لەلایەن جەنابی خەلافەتپەناهیەوە فەرمانی پاشای بۆ دەرچووە و بە نووسراو بە مابەینی هومایۆنی ملوکانەی باش کیتابەتی جەلیلە راگەیەندراوە کە هەرچی زووە ئەم فەرمانبەرانە هەڵبژێردرێن و رابگەیەندرێت، بۆیە لە مەرکەزەوە لەلایەنی سەربازیەوە دوو فەرمانبەر هەڵبژێردراون و دامەزراون، بە ئەمر و فەرمانی هومایۆنی شاهانەش ئەو فەرمانبەرانەی کە لەلایەنی مولکیەوە دەنێردرێت خێرا هەڵبژێردرێت و رابگەیەندرێت.

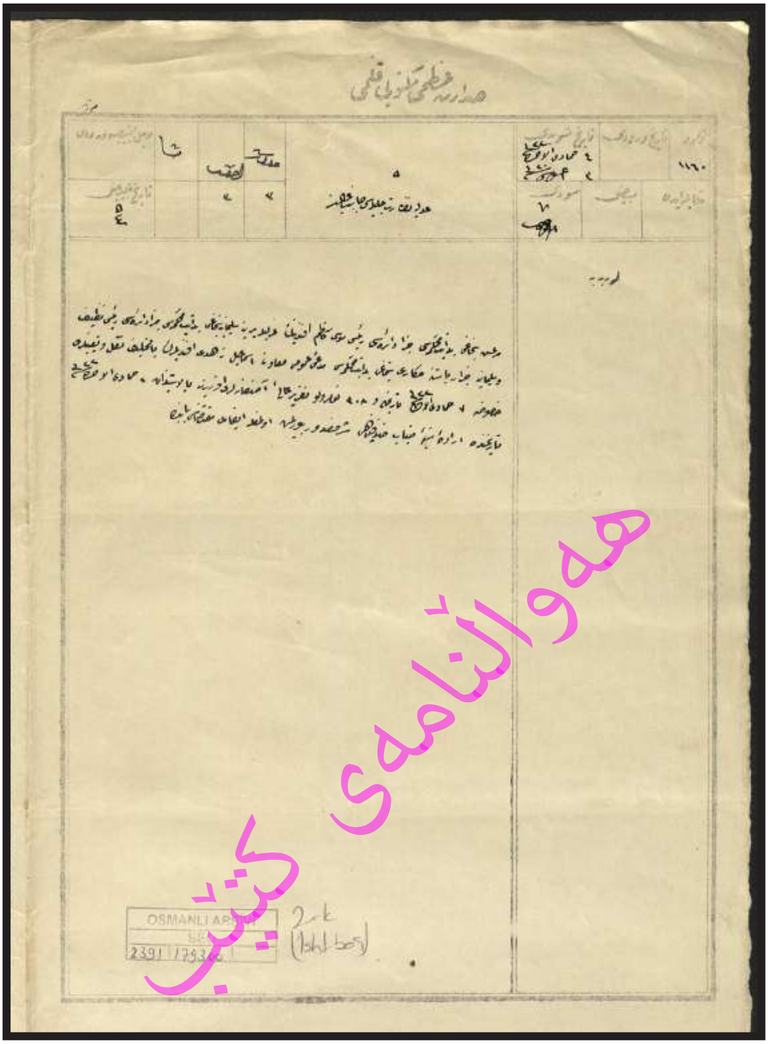

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002391.179300	4 جەمادی کۆتایی 1322

٤ جەمادی کۆتایی ١٣٢٢
٣ ئۆغستۆس ١٣٢٠
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە
لـە دادگای سـەرەتایی مەرعـەش موسـا کازم ئەفەنـدی سـەرۆکی فەرمانگـەی سـزا دوور خراوەتـەوە بـۆ شـوێنی ناوبـراو لـە دادگای سـەرەتایی سـانجەقی سـلێمانی نەزیـف ئەفەنـدی سـەرۆکی فەرمانگـەی سـزا و بـۆ سـەرۆکایەتی سـزای سـلێمانیش ئیسـماعیل زوهـدی ئەفەنـدی یاریـدەدەری داواکاری گشـتی لـە سـەرۆکایەتی سـزای سـانجەقی هـەکاری دوای سـوێند خـواردن بگوازرێنـەوە و دامەزرێـن، بـۆ ئـەم مەبەسـتە لەسـەر راپۆرتـی عالـی لـە مێژووی ٧ جەمـادی یەکـەم ١٣٢٢ ژمـارە ٣٠٨ دوای مۆڵـەت لـە مێـژووی ٢ جەمـادی کۆتایـی ١٣٢٢ فەرمانـی پاشـای جەنابـی خەلافەتپەناهـی فەرموویەتـی، جێبەجـێ دەکرێـت.

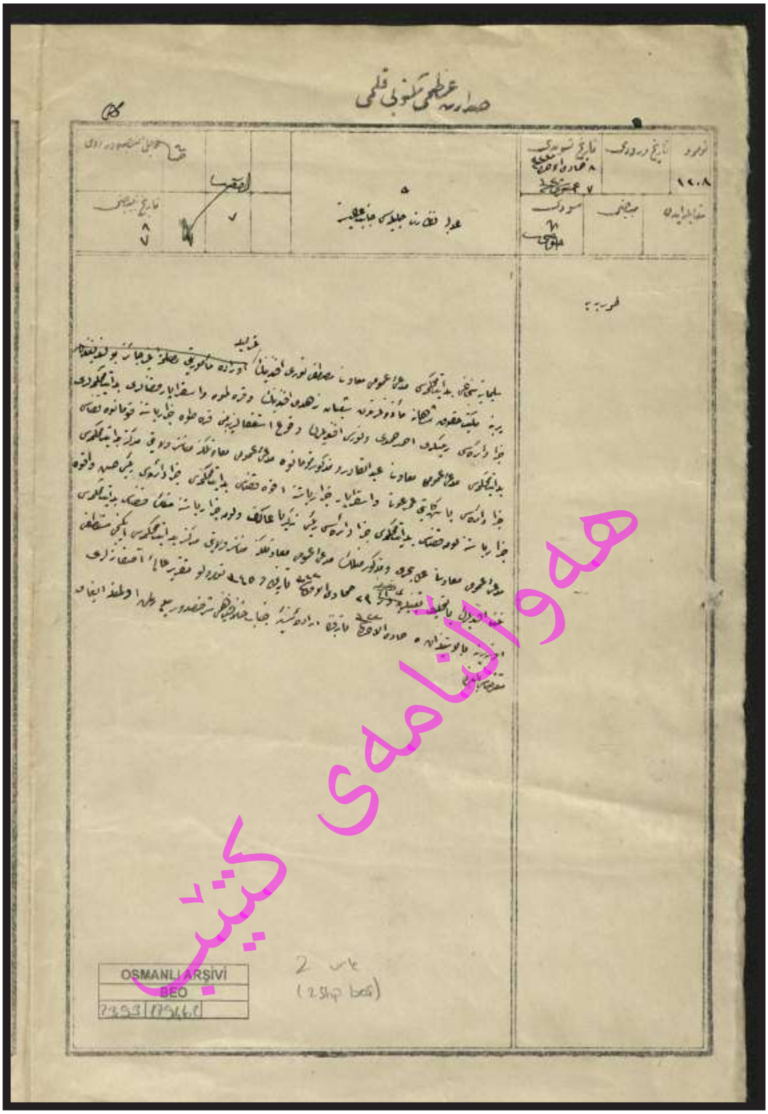

BEO.	002393.179462	8 جەمادی کۆتایی 1322

٨ جەمادی کۆتایی ٣٢٢
٧ ئۆغستۆس ٣٢٠
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە
مستەفا نوری ئەفەندی یاریدەدەری گشتی دادگای سەرەتایی سانجەقی سلێمانی دوور دەخرێتەوە، لە شوێن ئەو شەعبان زوهدی ئەفەندی دەرچووی مەکتەبی یاسای شاهانە دوای سوێندخواردن دادەمەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە لەسەر راپۆرتی مێژووی ٢٣ جەمادی یەکەم ٣٢٢ ژمارە ٣٤٥ دوای رەزامەندی ٥ جەمادی کۆتایی ٣٢٢ فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت دەرچووە، جێبەجێ بکرێت.

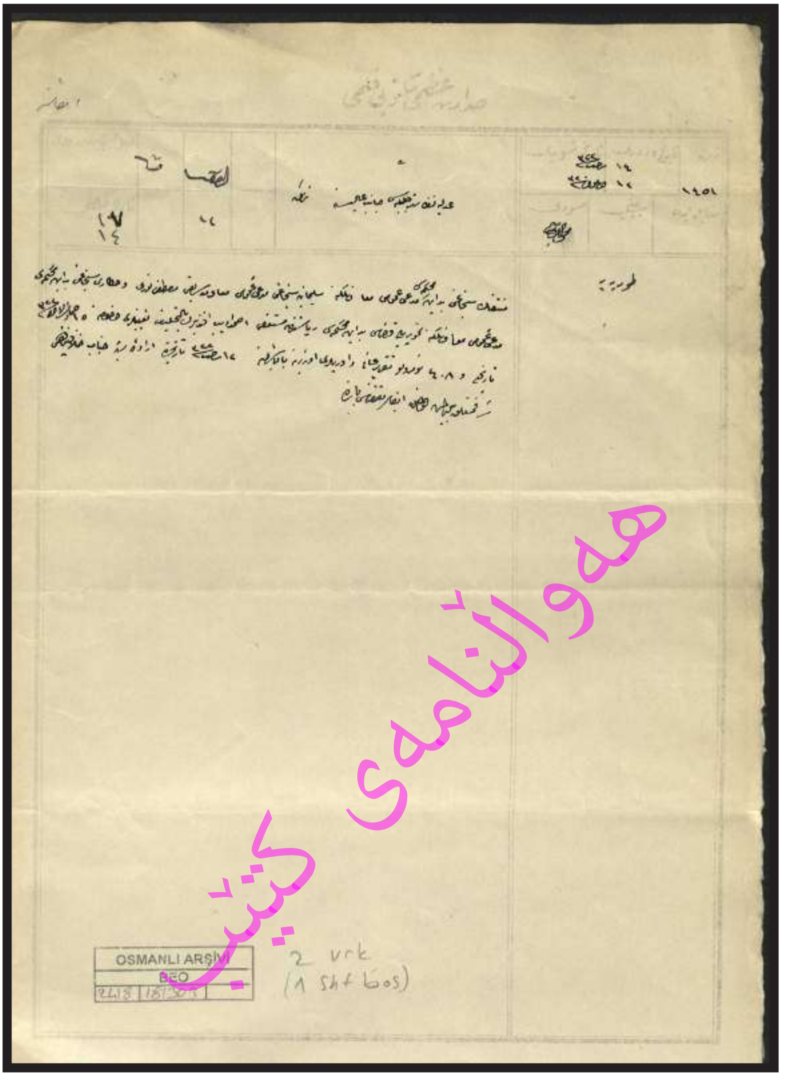

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002418.181303	14 رەجەب 1322

١٤ رەجەب ١٣٢٢
١٢ ئەیلوول ١٣٢٠
نووسراو بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە
مستەفا نوری ئەفەندی لە یاریدەدەری داواکاری گشتی سانجەقی سلێمانی بۆ یاریدەدەری داواکاری گشتی دادگای سەرەتایی سانجەقی مونتەفیك، هەروەها بۆ یاریدەدەری داواکاری گشتی دادگای سەرەتایی سانجەقی هەکاری، ئەحمەد ئەدیب کە لە سەرۆکایەتی دادگای سەرەتایی قەزای کۆپرلی لێبووردراوە؛ دوای سوێند خواردنیان دامەزرێن، بۆ ئەم مەبەستە لەسەر راپۆرتی عالی لە مێژووی ١٥ جەمادی کۆتایی ١٣٢٢ ژمارە ٤٠٨ مۆڵەتی داوە، لە مێژووی ١٢ رەجەب ١٣٢٢ جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، جێبەجێ بکرێت.

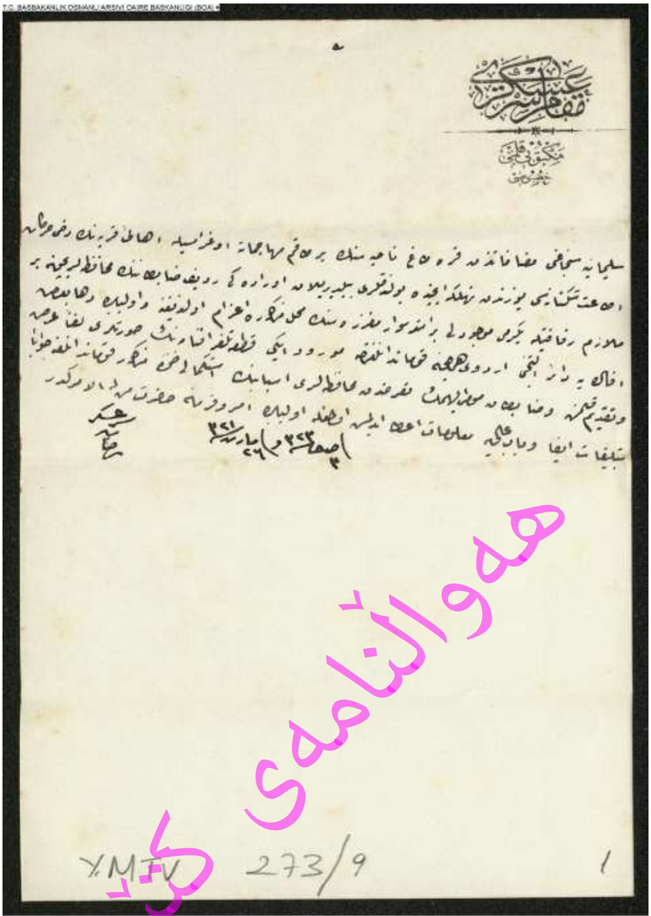

Y.MTV.00273.00009.001

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>Y.MTV.</td><td>00273.00009</td><td>3 سەفەر 1323</td></tr>
<tr><td colspan="3">پایەی سەرعەسکەر
قەڵەمی تۆمار
تایبەتی
لەلایەن ئەفسەرانی رەدیفی ناحیەی قەرەداغی سەر بە سانجەقی سلێمانی راگەیەندراوە؛ تاقمێك لە دانیشتوانی گوندەکە ملکەچ بوونیان شکاندوە و دەستیان بە هێرش و پەلامار کردووە، بۆیە ناوبراوان لە ژێر هەرەشە دان، پاراستنی ئەفسەرانی ئەم ناوچەیەش مولازمێك بە هاوەڵی مەفرەزەیەکی سوارەی ئێستر کە لە ٢٠ کەس پێك هاتووە بۆ شوێنەکە نێردراوە، لەم بابەتەدا بە تێروانین لە هەندێك ووتە لە قوماندانیەتی لەشکری شەشەمی هومایۆن دوو پارچە تەلەگرافنامە هاتووە و وێنەکانیان راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، هەروەها ئەفسەرانی ناوهاتوو بپارێزرێن و رێگە نەدرێت تووشی پەلامار ببنەوە، لە وەڵامی قوماندانیەتی ناوهاتوودا ئاگاداری راگەیەندراوە و زانیاری دراوەتە بابی عالی، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٣ سەفەر ١٣٢٣ و لە ٢٦ مارت ١٣٢١
رزا سەر عەسکەر</td></tr>
</table>

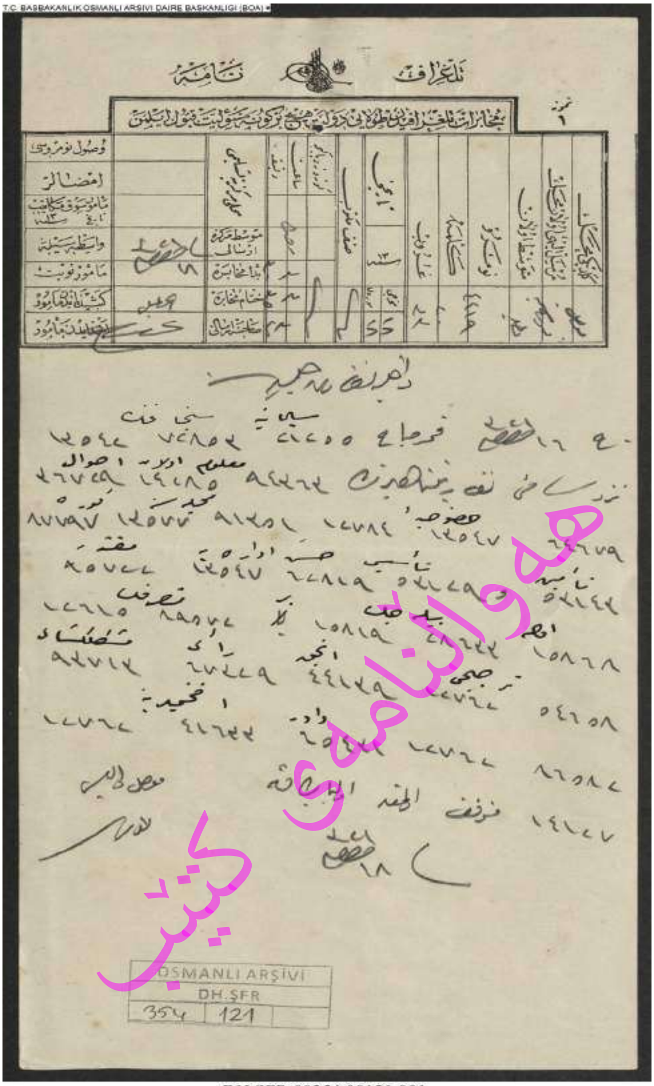

هەوالنامەی کتێب

DH.ŞFR.00354.00121.001

DH.ŞFR.	00354.00121	**1 شەعبان 1323**

بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە

لــە ١٦ ئەیلــوول ١٣٢١ بەرەبەیانــی مانگــی قەمــەری، ســانجەقی ســلێمانی کــە بارودۆخەکــەی لەلایــەن ســەدری ئەعزەمــی پەیوەندیدارانــی نــەزارەت ئاشــکرا و دیــارە، بۆیە بە گوێرەی ناوچەکە کەسێکی لێهاتوو وەکو موتەسـەرف دابنرێـت کـە ئیدارەکـەی رێـك بخـات و جێگیـری بـکات، بـەڵام بـۆ ئـەم کێشـانە لەسـەر رای پایەبـەرز وەسـتاوە، لەم بابەتـە فەرمـان بدرێت.

لە ١٨ ئەیلوول ١٣٢١

والی موسڵ

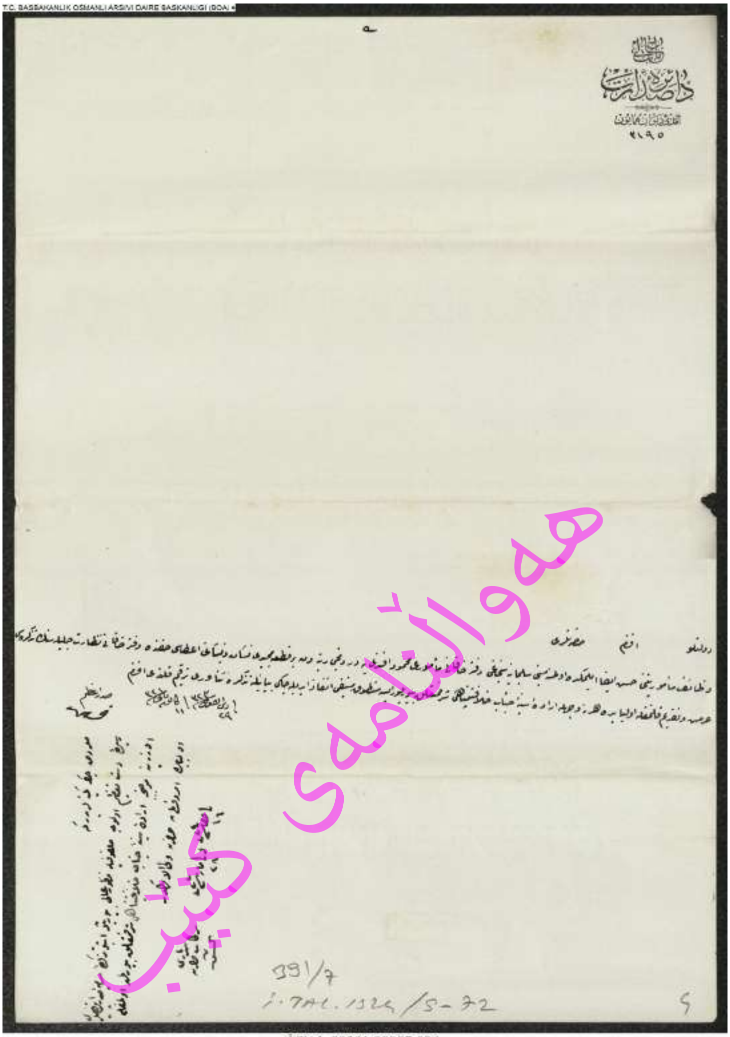
T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

٣١٩٥

391/7

İ.TAL.1324/S-72

هەواڵنامەی کتێب

I.TAL.00391.00007.004

<table>
<tr><td>I.TAL.</td><td>00391.00007</td><td>29 زیلقەعدە 1323</td></tr>
<tr><td colspan="3">بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی همایۆن
٣١٩٥
جەنابی پایەداری ئەفەندم
مەحمود ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سانجەقی سلێمانی، لە پلەی چوارەم یەك پارچە نیشانی مەجیدی پێ دەدرێت، لەم بارەیەوە نووسراوی نەزارەتی دەفتەرخاقانی جەلیلە راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، لەم بابەتەدا جەنابی خەلافەتپەناهی لە فەرمانی پاشایەتیدا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، دوای راگەیاندنی پەلە کراوە لە نووسینی نووسراو.</td></tr>
</table>

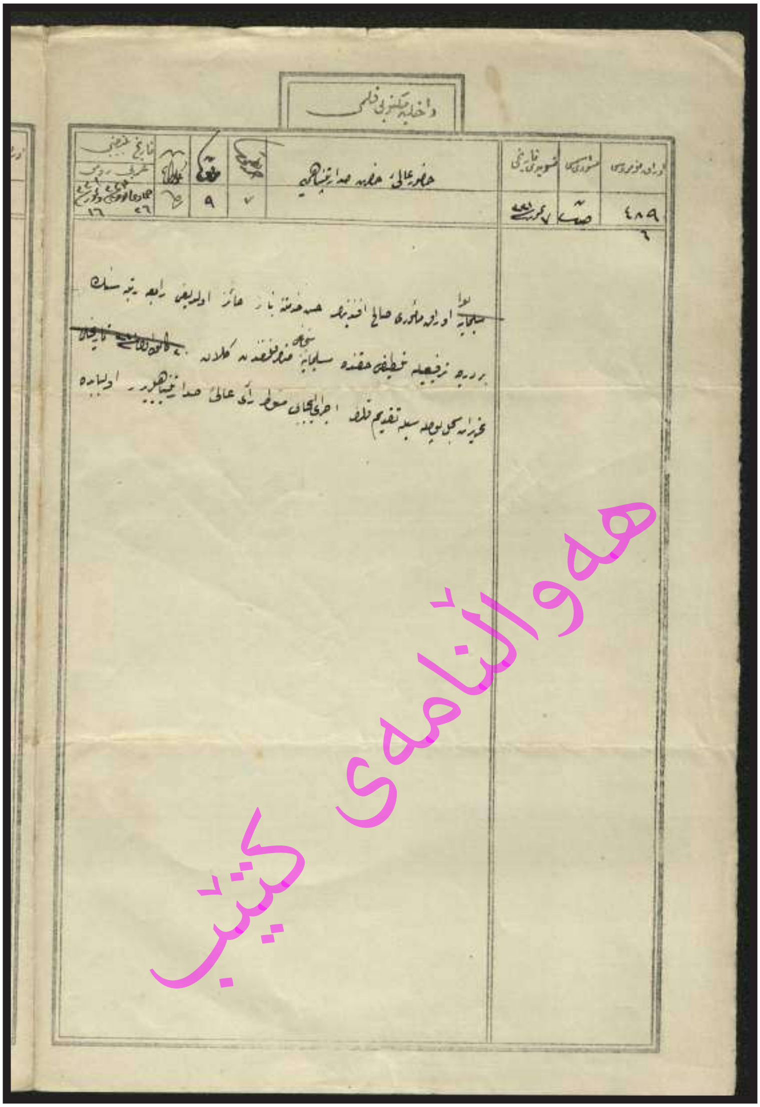

<table>
<tr><td>1323 جەمادی یەکەم 26</td><td>00992.00040</td><td>DH.MKT.</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٦ جەمادی یەکەم ١٣٢٣
١٦ تەمموز ١٣٢١
جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
بەهـۆی خزمەتـە باشـەکانی سـاڵح ئەفەنـدی فەرمانبـەری کاغەزەکانـی لیـوا، بـە یـەك پلـە پلەکـەی بـەرز بۆتـەوە کـە بـە پلـە چـوار رێـزی لێگیـراوە، بـۆ ئـەم مەبەسـتە لـە موتەسـەرفیەتی سـانجەقی سـلێمانی نـووسراو هاتـووە، لەگـەڵ پۆسـتەی تۆمـار پێشـکەش کـراوە، راوبۆچـوون بـۆ سـەدارەتپەناهی عالیـە.</td></tr>
</table>

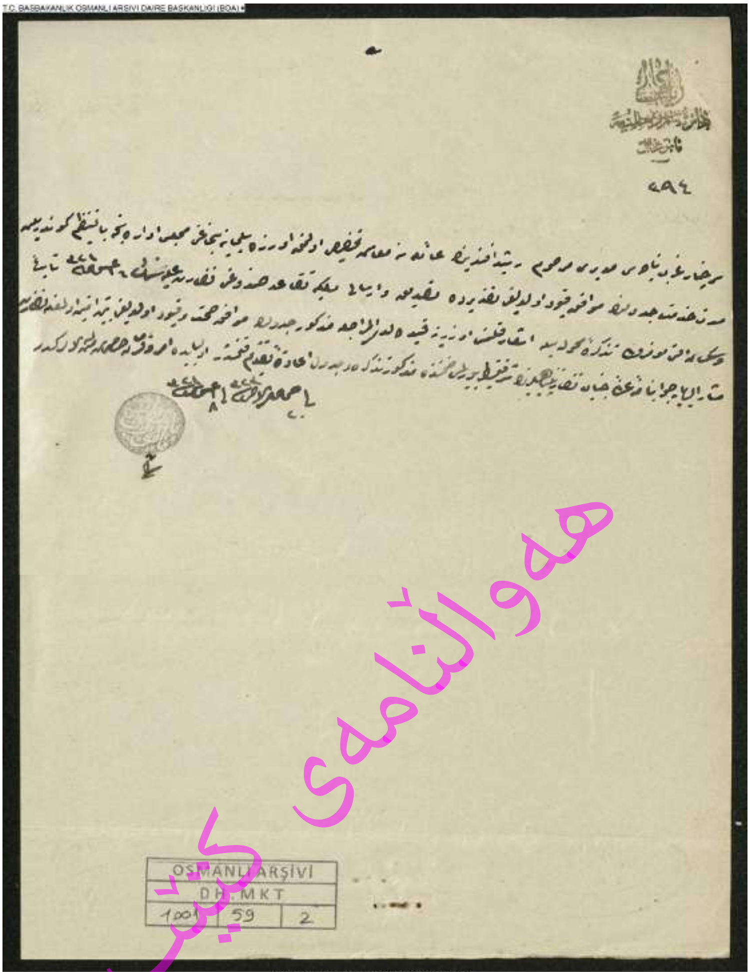

DH.MKT.01001.00059.002

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01001.00059	20 جەمادی کۆتایی 1323

بابی عالی
فەرمانگەی کاروباری ناوەخۆ
قەڵەمی فەرمانبەران
ژمارە ٢٩٤

لە بارەی برینەوەی مووچەیەك بۆ خانەوادەی خوالێخۆشبوو رەشید ئەفەندی بەرێوەبەری ناحیەی رۆژئاوای سەرچنار، لە ئەنجوومەنی کارگێری سانجەقی سلێمانی خشتەی ماوەی خزمەتی رێکخراوە و نێردراوە، چونکە دوای ئەوەی تۆمارەکانی یەکسان دەبێت ئینجا پەسەند دەکرێت و دەنێردرێت، لە نووسراوی نەزارەتی خانەنشینی مولکیەی عالی لە مێژووی ٦ ئۆغستۆس ٣٢١ ژمارە ٨٦ ئاماژەی پێکراوە، بە گوێرەی ئەمە دەرکەوتووە لە کاتی پێداچوونەوە بە تۆمارەکەی لەگەڵ خشتەی باسکراودا یەکسان بووە، لە وەڵامدا نەزارەتی ناوهاتوو بە پەیوەندیدارانی نەزارەتی راگەیاندووە نووسراوی باسکراو و خشتەکە گەرێندراوەتەوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٢٠ جەمادی کۆتایی ٣٢٣ و لە ٨ ئۆغستۆس ٣٢١

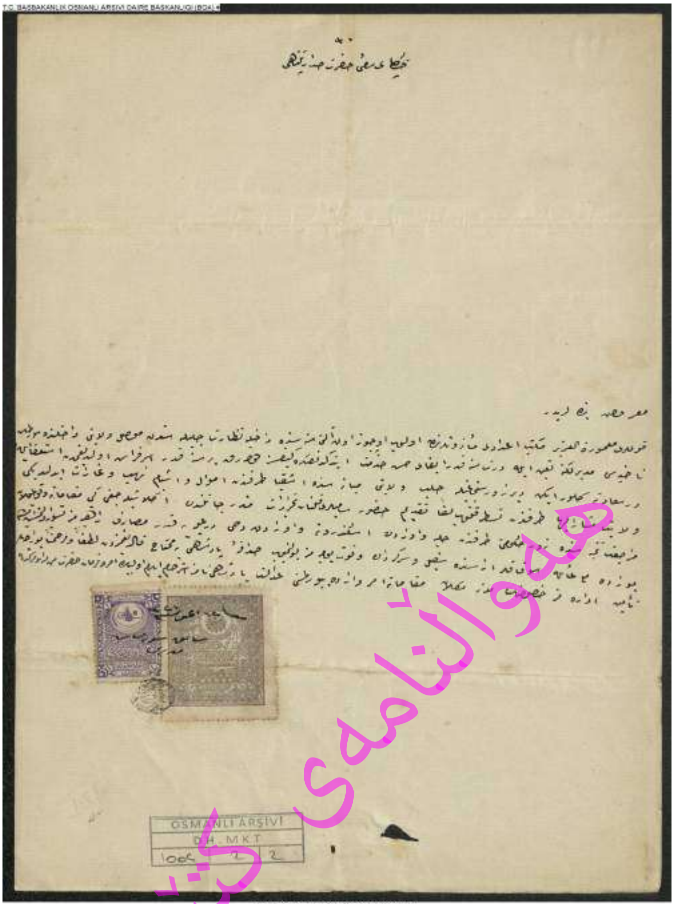

DH.MKT.01004.00002.002

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01004.00002	23 جەمادی کۆتایی 1323

بۆ جەنابی پەیوەندیدارانی سەدارەت

راگەیەندراوی بەندەیە

بەندەتان لە دەرچووی مەکتەبی دواناوەندی مەعمورەی عەزیزەیە، لە ساڵی ٣١٦ بە فەرمانی نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە لە بەڕێوەبەرایەتی ناحیەی سورتاشی ناو ویلایەتی موسڵ دامەزراوم، تا ماوەی چوار ساڵ خزمەتی دەوڵەتم کردووە و دواتر بەبێ ویستی خۆم بەهۆی نەخۆشی یەك ساڵ لەسەر جێگا کەوتم، ئینجا دەستم لە کارکێشایەوە، کاتێك دەهاتمە دەرسەعادەت لە نێوان سانجەقی دیرەزور و ویلایەتی حەلەب لەلایەن چەتەکانەوە پارەوپول و کەلوپەلم تالان کرا، ئەم بابەتە لە ویلایەتی ناوهاتووەوە بە نهێنی مایەوە و نووسراو بۆ جەنابی سەدری ئەعزەم نێردرا، دواتر لە ئەنجامی بەدواداچوون دەرکەوتووە لەلایەن حکوومەتی زورەوە خەرجی رێگاکەم کە لە حەلەبەوە دەستی پێکرد لەوێشەوە بۆ ئەسکەندەرۆنە، دواتر بۆ دەر عالیە خەرج کراوە، بەڵام لێرە لەگەڵ خێزانەکەم لە ناو کۆڵانەکان سەرگەردان و پەرێشان بووینەتەوە، هەروەها قووتی رۆژانەمان نییە، پێویستمان بە سەدەقەی پاشایە، بە میهرەبانی و ویژدانەوە لێرە بژێومان باش بکرێت، داوای ئەمر و فەرمانی ئێوەین، بە دادپەروەری پاشا تکا دەکەم، لەم بابەتە ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.

لە ١٢ ئۆغستۆس ١٣٢١

بەڕێوەبەری پێشووی سورتاش

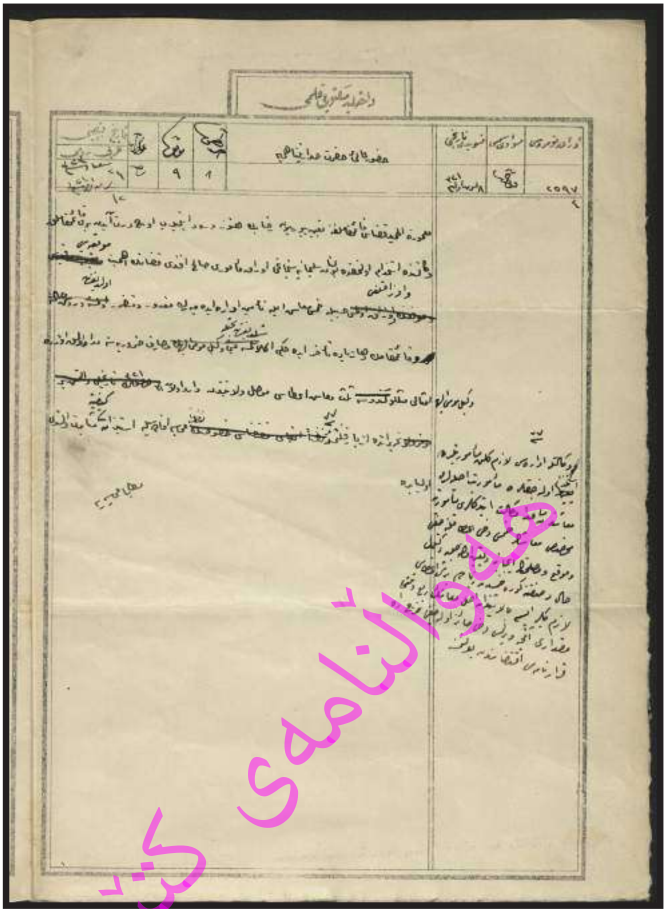

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01020.00022	**26 شەعبان 1323**

٢٦ شەعبان ١٣٢٣
١٢ تشرینی یەکەم ١٣٢١
بۆ لایەنی جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت

رزا بەگ لە قائیمقامیەتی قەزای مەعمورەی حەمیدیە دامەزراوە، بەڵام هێشتا نەرۆیشتووە، ماوەی سێ چوار مانگە ساڵح ئەفەندی فەرمانبەری کاغەزەکانی سانجەقی سلێمانی بە وەکالەت لەم قائیمقامیەتە کاری کردووە، لەبەر گرنگی قەزاکە و دووری شوێنەکە، بە پێنج مووچە ناتوانێت بژێوی خۆی دابین بکات و زەرەر و زیانی پێ گەیشتووە، هەروەها دەرکەوتووە قائیمقام لەوە زیاتر دوا دەکەوێت، بۆیە دابین کردنی خەرجی پێویستی وەکیلی ناوهاتوو لە ویلایەتی موسڵ بۆتە مەرج و نوسراو هاتووە کە سێ یەکی مووچەی بۆ دابین بکرێت، ئەو ئەرکانەی کە بە ناچاری کارگێڕیەکەی بە وەکالەت بەڕێوە دەبردرێت، لە مووچەی بنەرەتیدا جگە لەو ئەرکەی کە بە وەکالەت بەڕێوەی دەبەن، پێنج مووچەیان پێ دەدرێت کە بۆیان دابین کراوە، بەڵام بە گوێرەی شوێن و بەرژەوەندی هەروەها بارودۆخ و چینی ئەو وەکیلەی ئەرکەکە وەردەگرێت ئەگەر پێویست بکات لە پێنج مووچە شتێکی زیاتری پێ بدرێت، ئەوا دوای رەزامەندی گونجاوە کە لە مووچە بنەرەتیەکەی بری سێ یەك و چوار یەکی ئاقچەی پێ بدرێت، بە تێروانین لە بریارنامەی خەرجی رێگاش بە ووتەی ژمێریاری پەلە کراوە لە وەرگرتنی رەزامەندی.

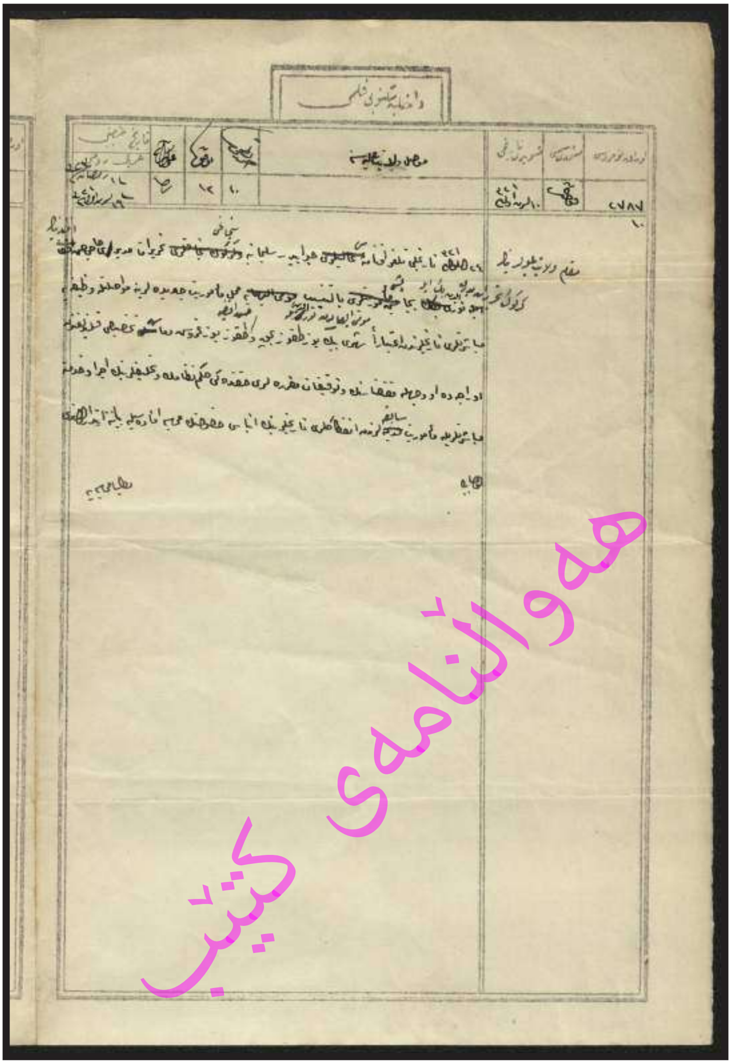

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>01022.00001</td><td>1 رەمەزان 1323</td></tr>
<tr><td colspan="3">١ رەمەزان ١٣٢٣
١٦ تشرینی یەکەم ١٣٢١
بۆ ویلایەتی موسڵی عالی
٢٤ ئەیلـول ١٣٢١ وەڵامـی تەلەگرافنامـەی پایـەی ویلایەتـی عالیـە، حاجـی حەسـەن ئەفەنـدی بەڕێوەبـەری تۆمـاری سـانجەقی سـلێمانی لەگـەڵ نورەددیـن بـەگ بەڕێوەبـەری تۆمـاری کەرکـوك گۆرینەوەیـان پـێ بکرێـت، لەگـەڵ گەیشـتنیان بـۆ ئەرکـە نوێیەکەیـان لـە مێـژووی دەسـت بـەکار بوونیـان مانگانـە نورەددیـن بـەگ ١١٠٩ و نیـو حەسـەن ئەفەنـدی ٩٠٠ قـوروش مووچـە وەردەگـرن، لـە بـارەی جێبەجـێ کردنـی بڕیارەکـەی نیـزام و سـوێند خواردنیـان ئەنجـام دەدرێـت، لەگـەڵ دەسـت بـە کاربوونیـان لـە ئەرکـە نوێیەکـە، مێـژووی دەسـت لـە کار کێشـانەوەیان لـە ئەرکـی پێشـوو رادەگەیەندرێـت، بـە ووتـەی ژمێریـاری پەلـە کـراوە لـە ڕاگەیاندنـی.</td></tr>
</table>

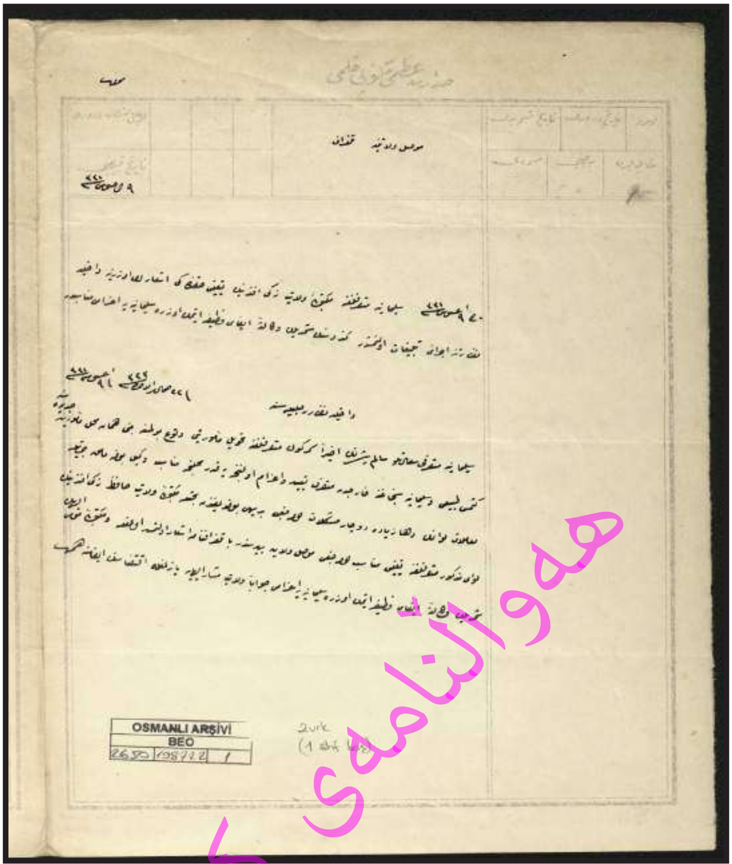
OSMANLI ARŞİVİ
BEO
2650 | 198722 | 1

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002650.198722	22 جەمادی کۆتایی 1323

٩ ئۆغستۆس ١٣٢٠

تەلەگراف بۆ ویلایەتی موسڵ

لە ٩ ئۆغستۆس ١٣٢١ زەکی ئەفەندی مەکتوپچی ویلایەت لە موتەسەرفیەتی سلێمانی دادەمەزرێت، لەسەر ئەم ئاماژە پێکردنە راگەیەندراو دراوەتە نەزارەتی ناوخۆ تاوەکو حاڵی حازر بە وەکالەت کارەکە بەڕێوە ببات و ڕۆیشتنی بۆ سلێمانی گونجاوە.

لە ٢٢ جەمادی کۆتایی ١٣٢٣ و لە ٩ ئۆغستۆس ١٣٢١

بۆ نەزارەتی ناوخۆی جەلیلە

لە کۆتاییدا سالم پاشا موتەسەرفی سلێمانی ئەرکەکەی گوازراوەتەوە بۆ موتەسەرفیەتی کەرکووك، هەر ئێستا بە ئاسایی زانراوە بچێتە سەر کارە نوێیەکەی، جگە لەمە تا موتەسەرفێکی تر لە دەرەوە دێت و لە سانجەقی سلێمانی دادەمەزرێت و دەچێتە شوێنەکە، لە ناوخۆ وەکیلێکی گونجاو نەدۆزرێتەوە ئەوا مامەڵەی لیوای ناوهاتوو لەوە زیاتر تووشی کێشە دەبێت، لەبەر ئەمە مەکتوپچی ویلایەت حافز زەکی ئەفەندی لە موتەسەرفی لیوای ناوهاتوو دادەمەزرێت، بە تەلەگرافنامە لە ویلایەتی موسڵی بەهیە راگەیەندراوە، هەروەها تۆماری ناوهاتوو ئێستا بە وەکالەت کارەکە بەڕێوە دەبات، بە نووسراو بە ویلایەتی ناوهاتوو رادەگەیەندرێت کە چۆتە سلێمانی، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی کارەکە.

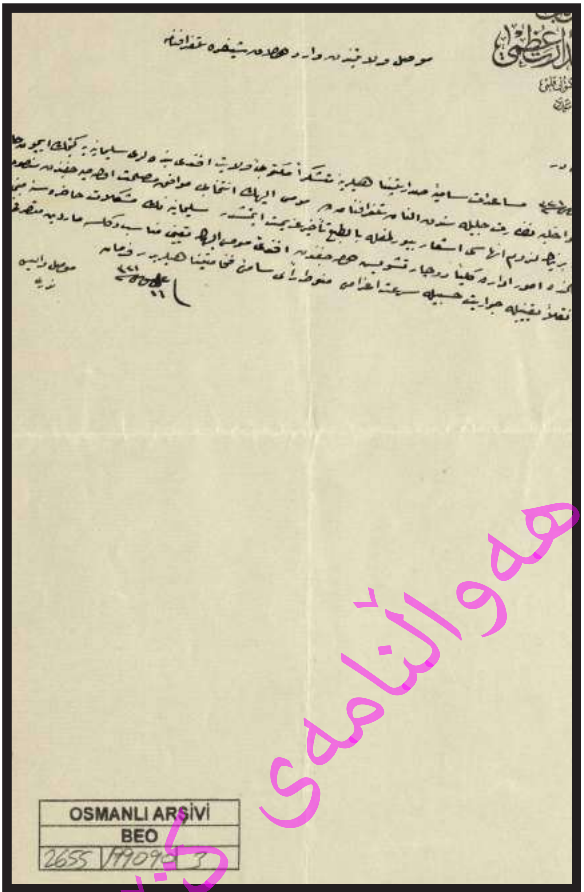

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002655.199090	29 جەمادی کۆتایی 1323

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەتی پایەبەرز
قەڵەمی تۆمار
شیفرەی ئەو تەلەگرافنامەیە کە لە ویلایەتی موسڵ هاتووە
قەدەغەکراوە

لە ١٠ ئۆغستۆس ١٣٢١ بە بۆنەی هاوکاریەکانی پاشا نامەی سوپاسگوزاری بۆ پەیوەندیدارانی سەدارەت ئامادەیە، لە ویلایەتیش ئەفەندی بەندە بۆ چوونە سلێمانی ئامادەیە، بەڵام لە تەلەگرافنامەی نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە ئاماژەی پێکراوە کە گونجاو نییە ناوبراو هەڵبژێردرێت، بەڵام کێشە تازەکانی سلێمانی بەهۆی بە وەکالەت بەڕێوەبردنەکەیەتی، کە دووچاری نارێکی بووە، ئەگەر دامەزراندنی ئەفەندی ناوبراو گونجاو نەبێت، ئەوا عوسمان پاشا موتەسەرفی ماردین بگوازرێتەوە و دابمەزرێت، جێبەجێ کردنی بە پەلەی ئەم کارە دەگەڕێتەوە بۆ پاشای پایەبەرز، فەرمان.
لە ١٦ ئۆغستۆس ١٣٢١
نوری والی موسڵ

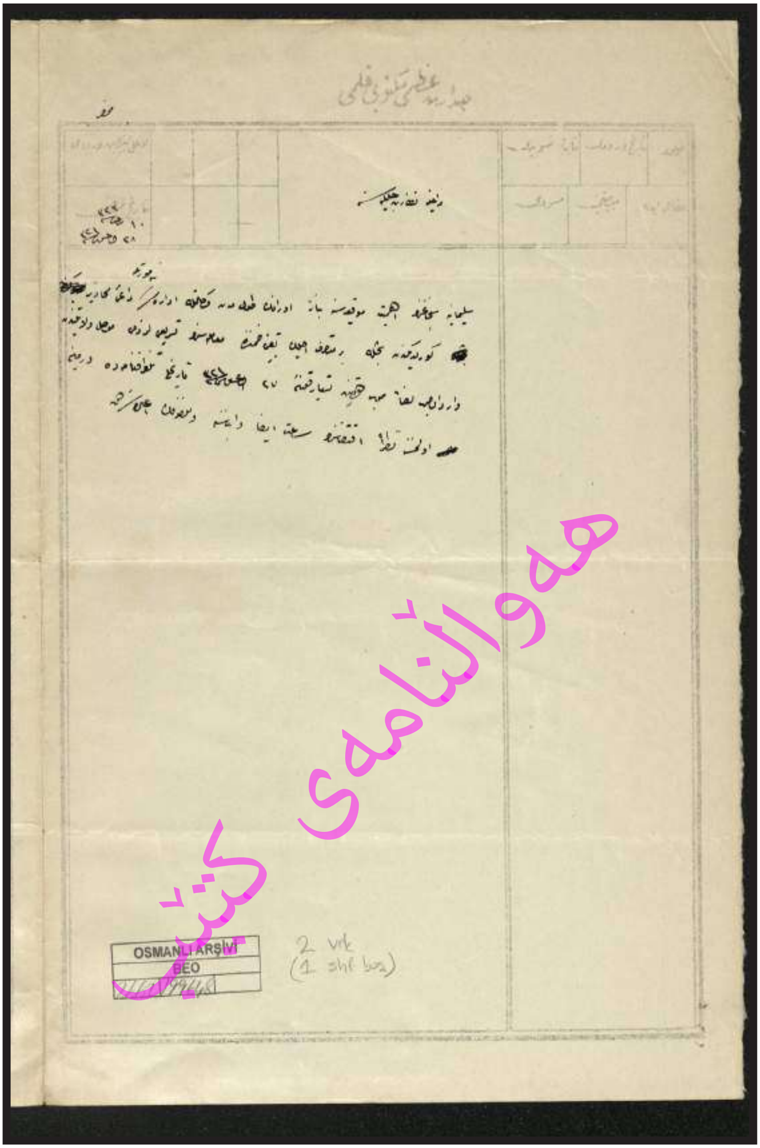

هەواڵنامەی کتێب

10 رەجەب 1323	002662.199648	BEO.

١٠ رەجەب ١٣٢٣
٢٨ ئۆغستۆس ١٣٢١
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لەبەر گرنگی شوێنی ستراتیژی سانجەقی سلێمانی، بە درێژایی ماوە بەڕێوەبردنی ئیدارەی ناوچەکە بە وەکالەت، کارێکی گونجاو نییە، بۆیە موتەسەرفێکی هەمیشەیی دابمەزرێت، تەلەگرافنامە لە ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٢٧ ئۆغستۆس ١٣٢١ هاتووە تێدا ئاماژەی پێکراوە، پەلە لە جێبەجێ کردنی ئەم مامەڵەیە بکرێت، بە تێروانین لەم بابەتەدا پەلە بکرێت لە جێبەجێ کردنی و رابگەیەندرێت و هاوپێچەکەی بنێردرێتەوە.

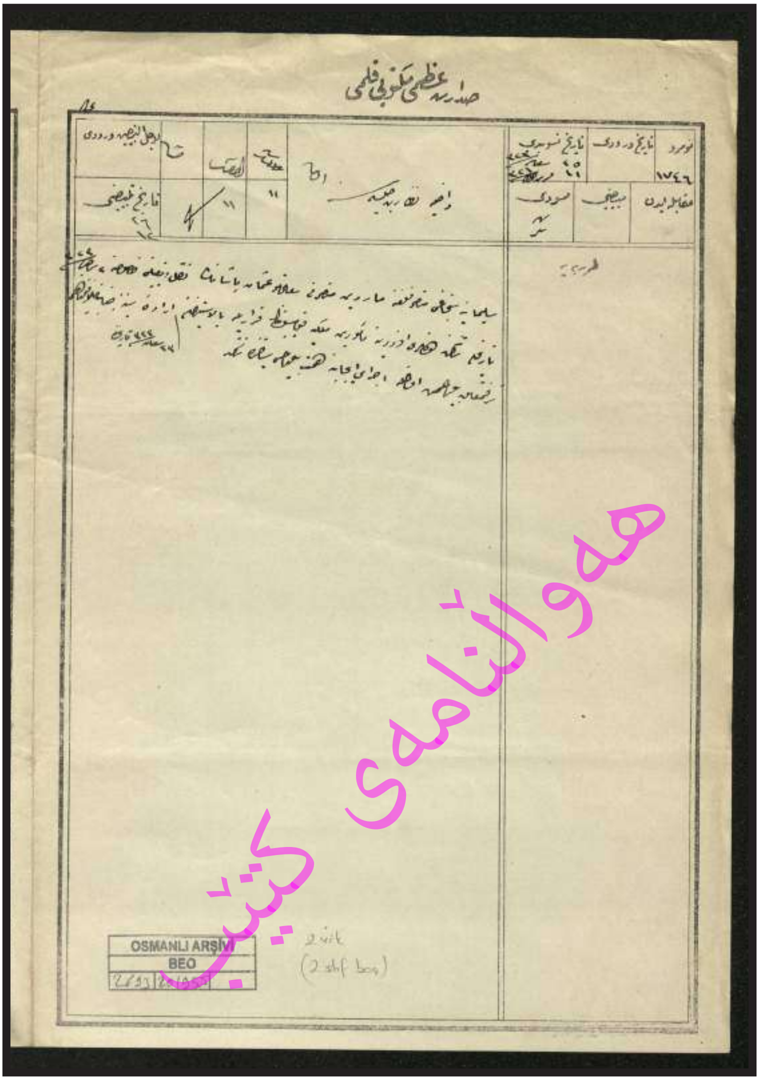

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002693.201955	25 شەعبان 1323

٢٥ شەعبان ١٣٢٣
١١ تشرینی یەکەم ١٣٢١
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
عوسمان پاشا موتەسەرفی ماردین بگوازرێتەوە بۆ موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی و لەوێ دابمەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە نووسراوی دەولەت لە مێژووی ٢ رەجەب ١٣٢٣ و بریاری قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە دوای رەزامەندی لە مێژووی ٢٣ شەعبان ١٣٢٣ فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی فەرموویەتی، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی، بۆ ئەم مەبەستە نووسراو بکرێت.

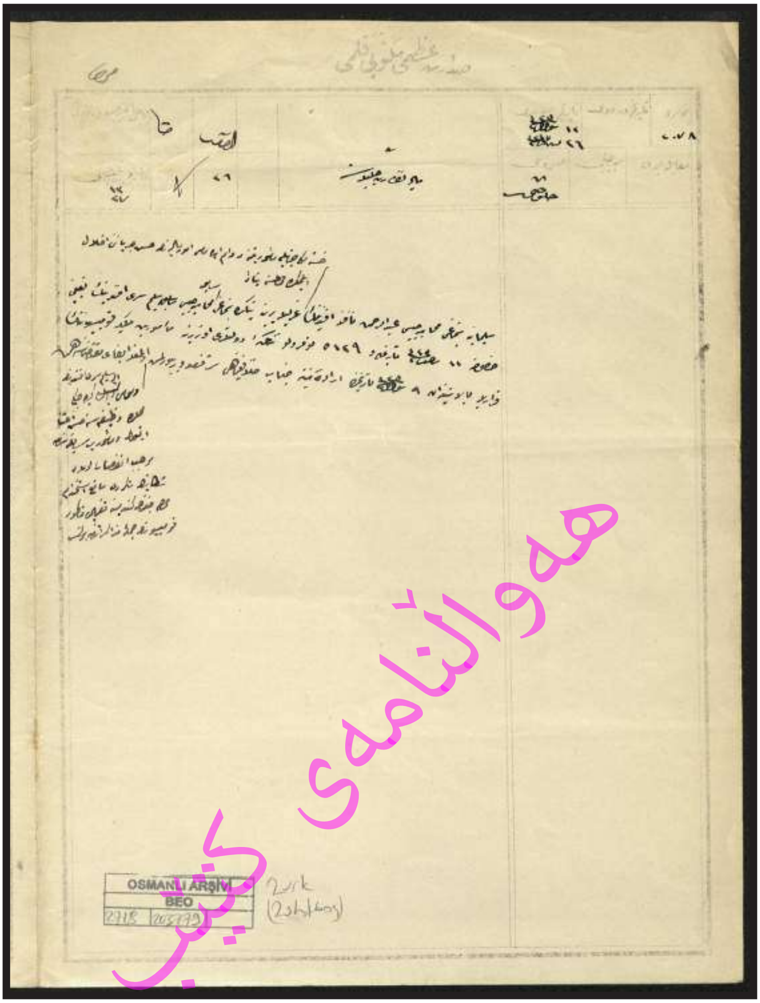

BEO.	002718.203779	12 شەوال 1323

١٢ شەوال ٣٢٣
٢٦ تشرینی دووەم ٣٢١
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
عەبدولرەحمان نافد ئەفەندی ژمێریاری سانجەقی سلێمانی لەبەر نەخۆش کەوتنی نەیتوانیوە لە کارەکەی بەردەوام بێت، بۆیە بەڕێوەچوونی کاروباری دارایی بە باشی نەڕۆیشتووە، بەم هۆیەوە دوور بخرێتەوە و لە شوێن ئەو سەلیم سری ئەفەندی ژمێریاری پێشووی سانجەقی نیگدە دابمەزرێت، بۆ ئەم مەبەستە لەسەر نووسراوی مێژووی ١١ ڕەجەب ٣٢٣ ژمارە ٥١٢٩ و بە بریاری قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە دوای ڕەزامەندی جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت، فەرمانی پاشا لە ٩ شەوال ٣٢٣ فەرموویەتی جێبەجێ بکرێت، هەروەها سەلیم سری ئەفەندی ئەو شوێنەی بۆی دەروات، کاروبارەکەی بە باشی بەڕێوە دەبات، ئەگەر بێتو لەسەر ئەو سکاڵایانەی کە لە ئەرکەکەی پێشوو لێی کراوە و بۆتە هۆکاری جیابوونەوەی، دووبارە بێتەوە ئەوا بەکارهێنانەوەی قەدەغە دەکرێت، ئەمەش لە قۆمیسیۆن خوێندنەوەی لەسەر کراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

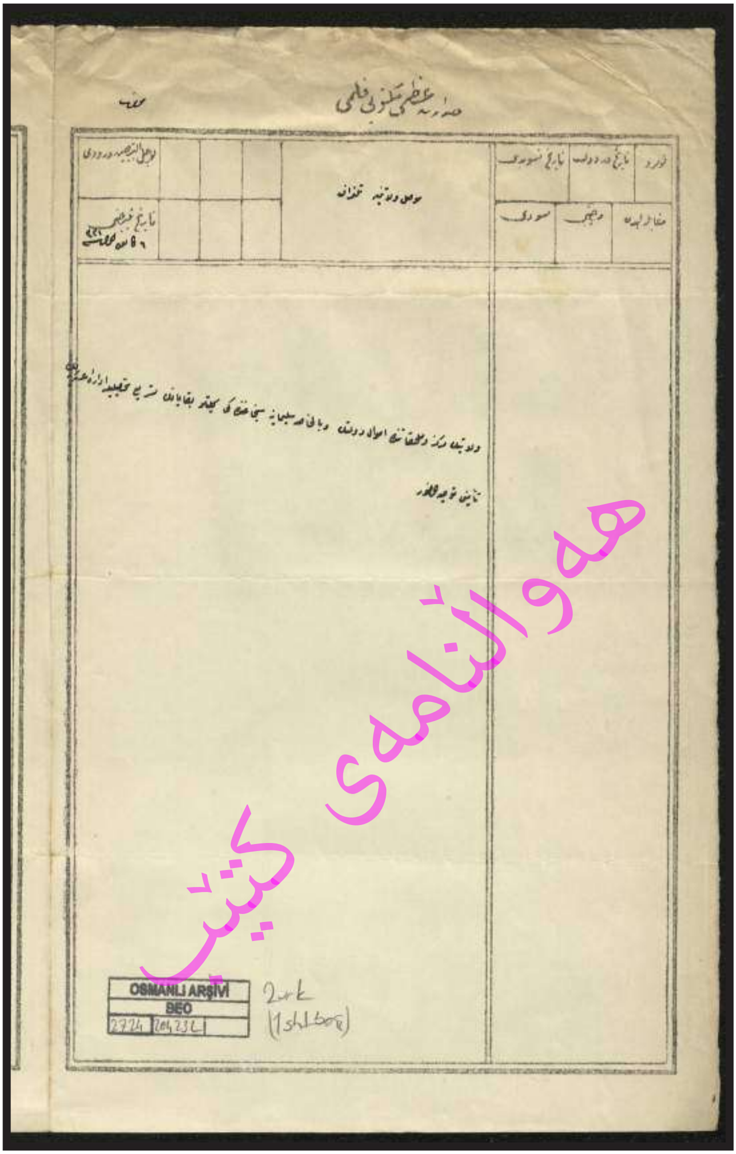

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002724.204232	21 شەوال 1323
٦ کانوونی یەکەم ١٣٢١ تەلەگراف بۆ ویلایەتی موسڵ لـە مەرکـەز و پاشـکۆی ویلایـەت پارەوپولـی دەوڵـەت بـە تایبەتـی ئـەوەی سـانجەقی سـلێمانی هـەر هەمـووی کـە ماوەتـەوە بـە پەلـە بەدەسـت بهێنرێت، جگە لەمە ئامۆژگاری کـراوە کە لە کارەکانی کارگێری سـەربازی خەرج بکرێت.		

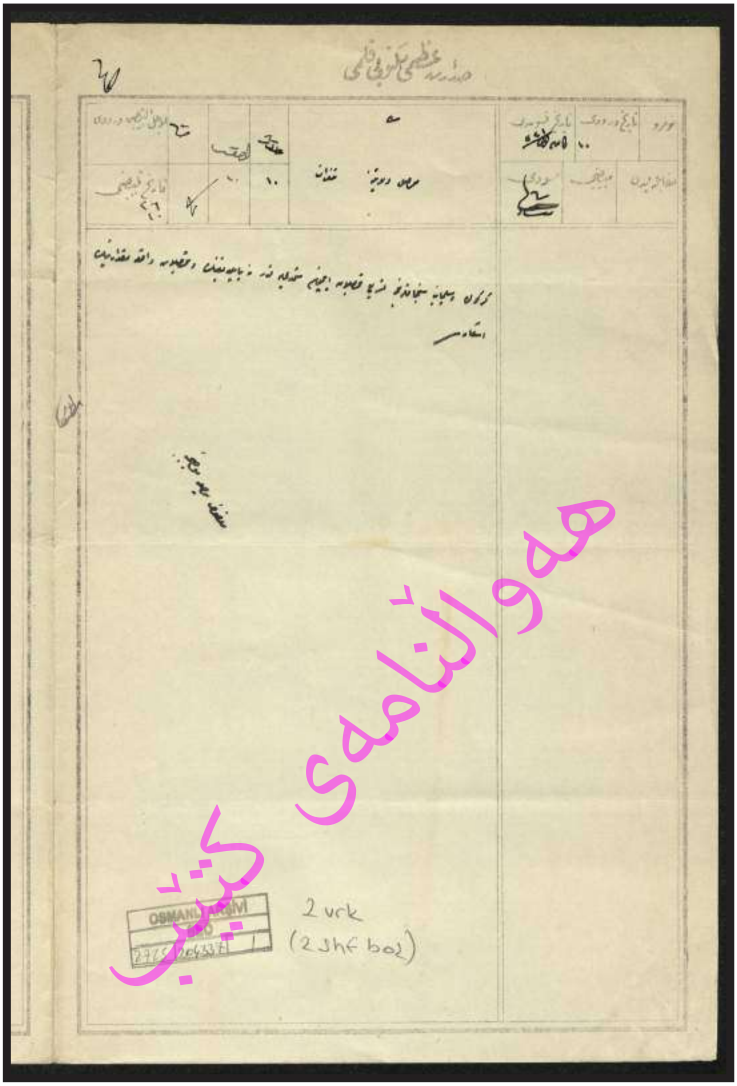

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002725.204337	25 شەوال 1323
١٠ کانوونی یەکەم ١٣٢١ تەلەگراف بۆ ویلایەتی موسڵ بۆ ئەوەی داهاتی سانجەقەکانی کەرکووك و سلێمانی بە پەلە بەدەست بهێنرێت تا ئێستا چی کراوە و بری داهاتەکەش ئاماژەی پێ بکرێت و رابگەیەندرێت.		

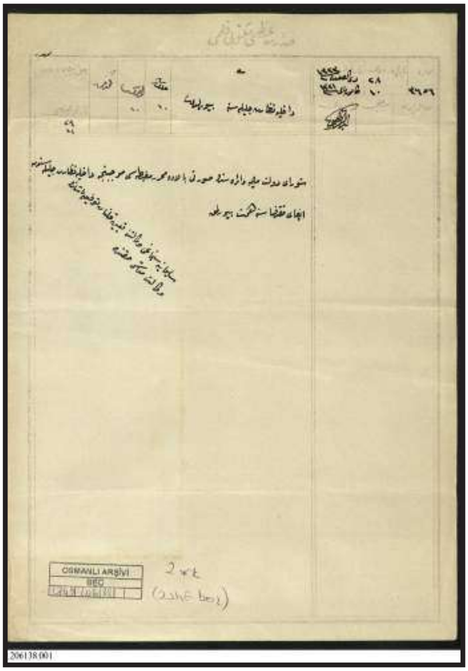

BEO.	002749.206138	28 زیلقەعدە 1323

- ٢٨ زیلقەعدە ١٣٢٣
١٠ کانوونی دووەم ١٣٢١
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە، فەرموویەتی
بریارنامەی شورای دەوڵەتی فەرمانگەی دارایی لە باڵا نوسراوەتەوە، لە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە داواکراوە هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی کارەکە.

تۆفیق پاشا بە وەکالەت لە سانجەقی سلێمانی دامەزراوە، لە بارەی مووچە بە وەکالەتەکەی.

- شورای دەوڵەت
فەرمانگەی دارایی
ژمارە ٣٦٥٦
نووسراوی مێژووی ٢٧ شەعبان ٣٢٣ ژمارە ٣٤٩١ لە نەزارەتی ناوەخۆ حەواڵەی شورای دەوڵەت کراوە، لە فەرمانگەی دارایی خوێندنەوەی بۆ کرا.
لەسەر گرنگی سانجەقی سلێمانی، قوماندانی نیزامیەی خۆچێی میری لیوا تۆفیق پاشا لە موتەسەرفیەت بە وەکالەت دامەزراوە، ئەو مووچەیەی لە وەکالەت وەریدەگرێت، لەگەڵ پلەکەی گەونجاو دەبێت، نموونەی وەکو ئەمە بە هەژماری سێ یەك هەژماردەکرێت و لە ویلایەتی موسڵ ئاماژەی پێکراوە، لەم بابەتەدا ئەو بریارەی دراوە، رەزامەندی دراوە لەسەر جێبەجێ کردنی، هەروەها ناوبراو لە بری سێ یەك گونجاوە مووچەی وەکالەتی پێ بدرێت و بە گوێرەی بریار رەزامەندی لەسەر دراوە، بۆ جێبەجێ کردنی نووسراو حەواڵەی نەزارەتی ناوهاتوو کراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٢٤ زیلقەعدە ١٣٢٣ و لە ٧ کانوونی دووەم ٣٢١
ئەندام مستەفا جەمال/ ئەندام محەمەد بەگ/ ئەندام زیا بەگ/ ئەندام رەشاد بەگ/ ئەندام لوتفی بەگ/ ئەندام عارف حیکمەت پاشا/ ئەندام شەریف عەبدوڵلا پاشا/ مۆری شورای دەوڵەت/ سەرۆکی فەرمانگەی دارایی/ ئەندام فەهیم بەگ/ ئەندام مستەفا سەفوەت/ ئەندام فەتحی بەگ/ ئەندام ئەحمەد بەگ

هەواڵنامەی کتێب

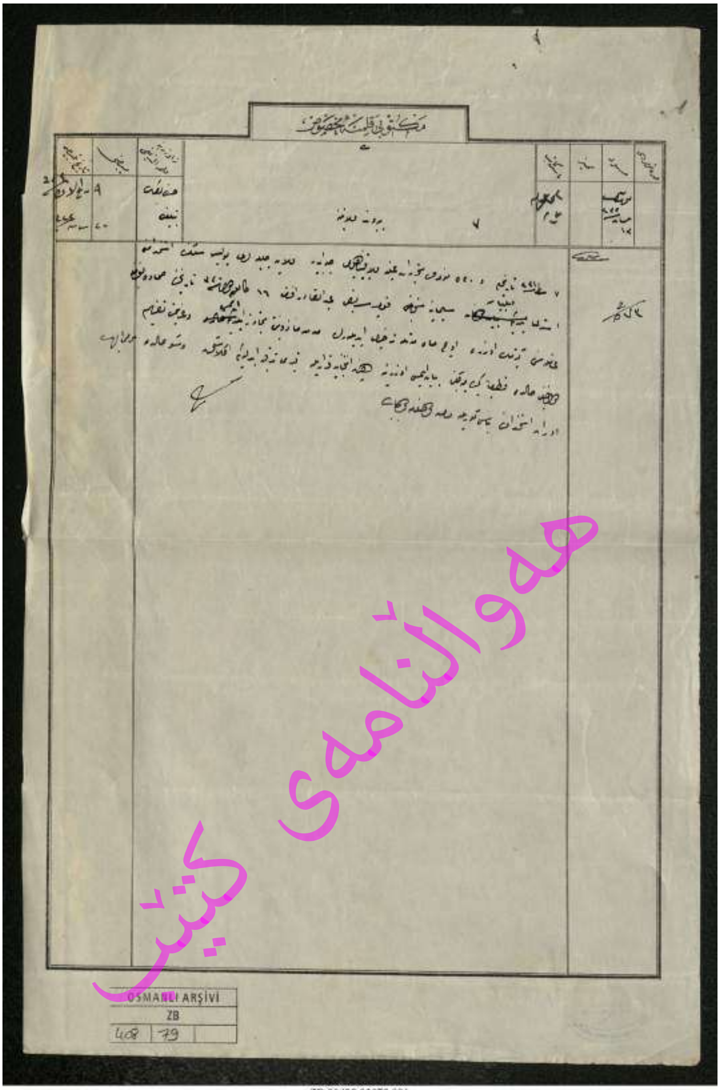

ZB.00408.00079.001

ZB.	00408.00079	9 ڕەبیعی یەکەم 1324

٩ ڕەبیعی یەکەم ٣٢٤
٢٠ نیسان ٣٢٢
بۆ ویلایەتی بەیروت
نـووسراوی مێـژووی ٧ شـوبات ٣٢١ ژمـارە ٥٢٠ وەڵامـی پەیوەندیدارانـی ویلایەتـە، عەبدولقـادر ئەفەنـدی ئەفسـەری پێشـووی سـانجەقی سـلێمانی داوای کردووە لە سـلکی پۆلیسـی ویلایەتی جەلیلە ئەرکی پێ بدرێت، دوای وەرگرتنی ئەرکەکـە لـە مێـژووی ١٦ کانوونـی یەکـەم ٣٢٠ بـە مەبەسـتی هێنانـی خانەوادەکـەی لە حەمـا، بۆ ماوەی سـێ مانگ مۆڵەتـی پێـدراوە، بـەڵام مـاوەی مۆڵەتەکـەی بەسـەرچووە، هەروەهـا روون بۆتـەوە هەرگیـز ناچێتـە سـەر کارەکـەی، بۆیـە بـە بڕیـاری دەسـتەی هەڵبـژاردن تۆمـاری ڕەش کراوەتـەوە، لـەم حاڵەتـەدا ناوبـراو لەوێ دەسـت بـەکار نابێت.

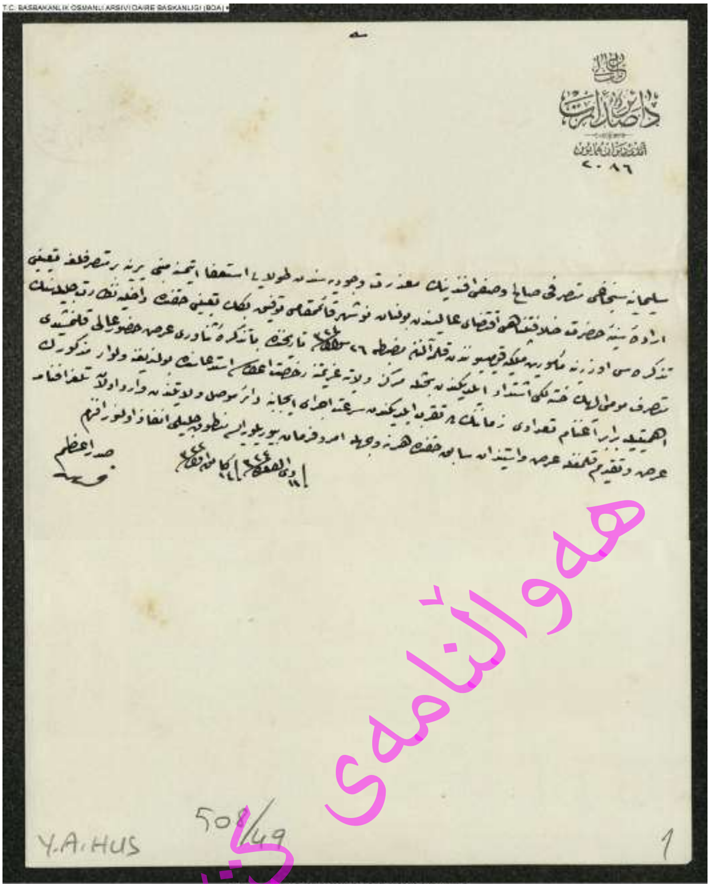

Y.A.HUS.00508.00049.001

هەواڵنامەی

Y.A.HUS.	00508.00049	11 زیلقەعدە 1324

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
..... دیوانی هومایۆن
٢٠٨٦
سـاڵح وەسـفی ئەفەنـدی موتەسـەرفی سـانجەقی سـلێمانی لەبـەر کێشـەی جەسـتەیی لـە ئەرکەکـەی داوای لێبووردنـی کـردووە، لـە شـوێن ئـەو بـە فەرمانـی پاشـای جەنابـی پەیوەندیدارانی خەلافـەت تۆفیق بـەگ قائیمقامی نەوشـەهیر کـە ئاماژەی پێکـراوە لـە موتەسـەرفیەتێك دامەزرێـت، بـۆ ئـەم مەبەسـتە لـە سـەر نـووسراوی نەزارەتـی ناوەخـۆی جەلیلـە لـە قۆمیسـیۆنی فەرمانبەرانـی مولکیـە بریارنامـە دراوەتـە قەڵـەم، لـە مێـژووی ٢٦ شـەوال ١٣٢٤ بەپەلـە راگەیەنـدراوە و خراوەتـە پێـش عالـی، موتەسـەرفی ناوهاتـوو نەخۆشـیەکی توندتـر بـووە، داوای کـردووە رێگـەی پـێ بدرێـت بچێتـە مەرکـەزی ویلایـەت، هەروەهـا لەگـەڵ گرنگـی لیـوای ناوهاتـوو، کاتـی هەژمـاری سـەرمەرەکانی نزیـك بۆتـەوە، بۆیـە پێویسـتە بەپەلـە کارەکـە ئەنجـام بدرێـت، لـە ویلایەتـی موسـڵ تەلەگرافنامـە راگەیەنـدراوە و پێشـکەش کـراوە، لەسـەر رەزامەنـدی پێشـوو ئەمـر و فەرمانـی دەرچـوو جێبەجـێ دەکرێـت.
لە ١١ زیلقەعدە ١٣٢٤ لە ١٤ کانوونی یەکەم ١٣٢٢
سەدری ئەعززەم

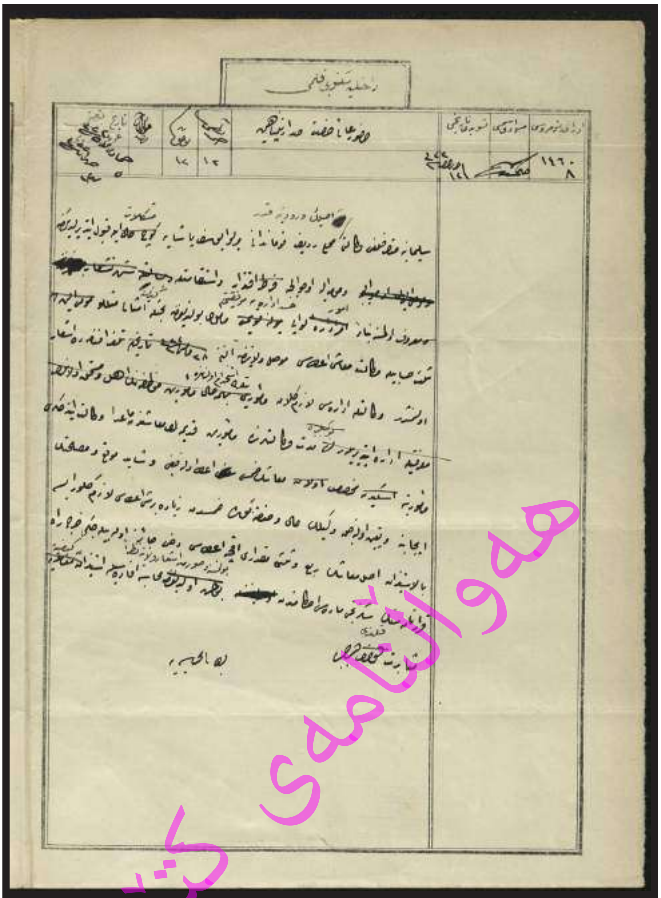

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01095.00014	5 جەمادی یەکەم 1324

٥ جەمادی یەکەم ٣٢٤
١٤ حوزەیران ٣٢٢
بۆ لایەنی عالی لە جەنابی پەیوەندیدارانی سەدارەت
تا بە وەکالەت موتەسەرفی سلێمانی دێت، قوماندانی میری لیوا یوسف پاشا کێشەکانی قەبوڵی کردووە، هەروەها ناوبراو لەم ناوچەیە لێهاتوو و بە جێگیر دەناسرێت، بۆیە کاروباری لیوا بە باشی بەرێوە دەبات، لەبەر ئەوەی ناوبراو ئەرکەکەی پێدراوە، وەکو کەسانی وەکو خۆی بە هەژمارکردنی سێ یەك مووچەی بریکاری پێ بدرێت، لە تەلەگرافنامەی ویلایەتی موسڵ کە وەرگیراوە، ئاماژەی پێکراوە، ئەو ئەرکە کارگێریانەی کە بە پێویست زانراوە لەلایەن کەسانێکەوە بە وەکالەت بەرێوە ببردرێت، لە ماوەی بریکاریەکەیان جگە لە مووچەی ئەرکە کۆنەکەیان، ئەو ئەرکەی کە بە وەکالەت بەرێوەی دەبەن، پێنج مووچەیان پێ دەدرێت، ئەگەر پێویست بکات بە گوێرەی شایەد و بەرژەوەندی هەروەها بە گوێرەی بارودۆخ و سیفەتی ئەو وەکیلەی دادەمەزرێت، لە پێنج مووچە زیاتری پێ دەدرێت، واتە بە مۆڵەت رێگە پێدراوە لە مووچەی بنەرەتیەکەی بری سێ یەك و چوار یەك ئاقچەی پێ دەدرێت، بە بریارنامەی خەرجی رێگا ماددەی ٨ راگەیەندراوە و بە تێروانین لە وێنەی ئاماژەی ویلایەت بە ووتەی ژمێریاری چۆنیەتی کارەکە نووسراوی پێکرا.

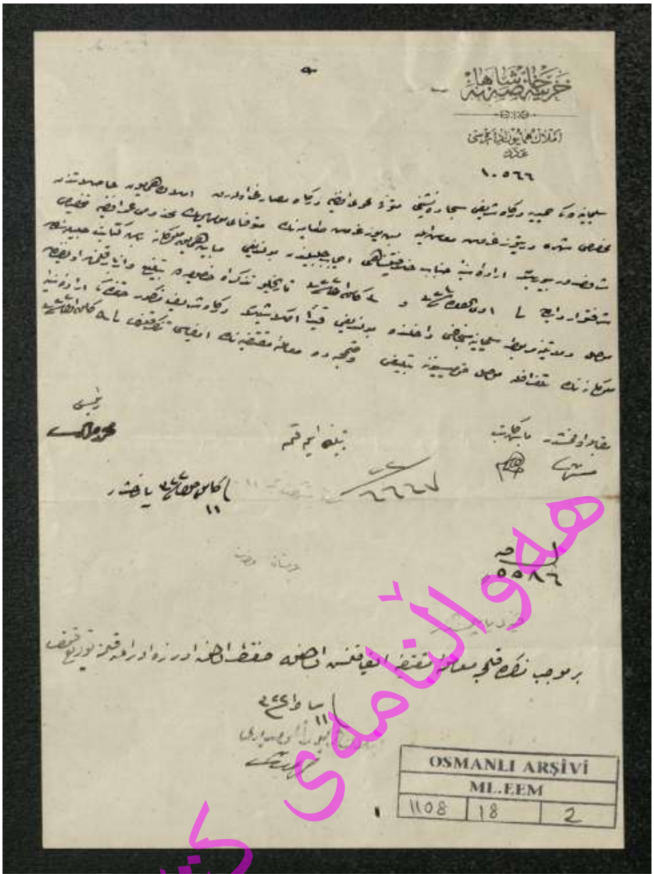

ML.EEM.01108.00018.002

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>ML.EEM.</td><td>01108.00018</td><td>8 زیلقەعدە 1324</td></tr>
<tr><td colspan="3">خەزینەی تایبەتی شاهانە
فەرمانگەی ئەملاکی هومایۆن
ژمارە ١٠٥٦٦
لە تۆماری سانجەقی سلێمانی روون بۆتەوە مەحوی ئەفەندی شێخی تەکیەی حەمیدیە مردووە، بۆ خەرجی تەکیەکەی لە داهاتی ئەملاکی هومایۆن مانگانە ٤٠٠ قوروش مووچەی پێ دەدرێت، لەگەڵ ٥٠٠ قوروش خەرجی خواردنی تەکیەکەی بووە، دوای مردنی ناوبراو بە فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت بۆ کورەکەی بە ناوی عومەر ئەفەندی دابین کراوە، لە مابەینی هومایۆنی باش کیتابەتی جەلیلە نووسراوی تایبەتی لە مێژووی ١ زیلقەعدە ١٣٢٤ و ٣ کانوونی یەکەم ١٣٢٢ هاتووە و تێدا ئاماژەی پێکراوە و نووسراوەتەوە، فەرمانی پاشای ملوکانە بە تەلەگراف قۆمیسیۆنی موسڵی ئاگادار کردۆتەوە و بۆ جێبەجێ کردنی مامەڵەکە نووسراو کرا، لە ٩ کانوونی یەکەم ١٣٢٢.
چاوپێکەوتن کرا/ راوێژکار، باش کاتیب، سەرۆك محەمەد ...

لە ١١ کانوونی یەکەم ١٣٢٢ نووسراوەتەوە.</td></tr>
</table>

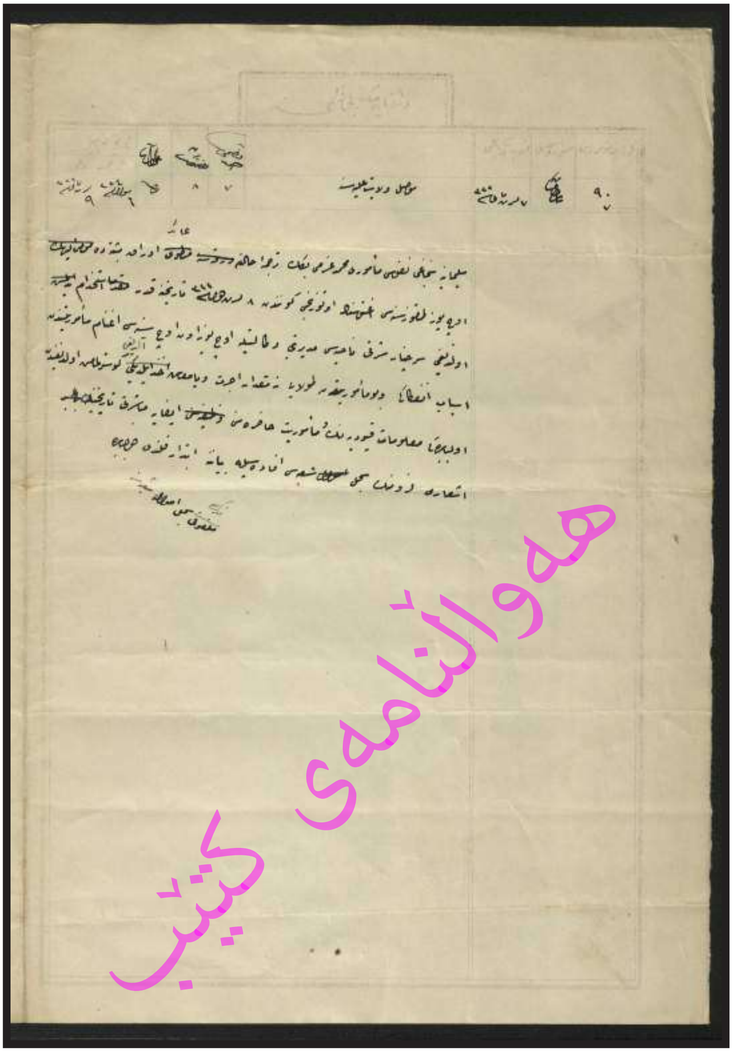

DH.MKT.	01130.00031	6 شەوال 1324

٦ شەوال ١٣٢٤
٩ تشرینی دووەم ١٣٢٢
بۆ ویلایەتی موسڵی عالی
ئـەو نووسراوانـەی پەیوەسـتن بـە زانیـاری کەسـێتی محەمـەد عەزمـی بـەگ فەرمانبـەری ناسـنامەی سـانجەقی سـلێمانی نەنوسراوەتـەوە، کـە ناوبـراو لـە سـاڵی ٣٠٩ مانگـی ئۆغستۆسـی ڕۆژی ٣٠ تـا مێـژووی ٨ تشرینـی یەکـەم ١٣١١ بـە وەکالـەت لـە بەڕێوەبەرایەتـی ناحیـەی سـەرچناری ڕۆژهـەڵات، هەروەهـا لـە سـاڵی ٣١٣ لـە ئەرکـی بەڕێوەبردنـی مەڕوماڵاتـدا بـووە، بۆیـە پێویسـتە لـە تۆمـارەکان ئامـاژە بە هۆکاری دەسـت لـە کار کێشـانەوە بکرێت و جگـە لەمـە تۆمـار بکرێـت کـە لـە ئەرکەکانیـدا چەنـد کـرێ یـا مووچـەی وەرگرتـووە، لەلایەکـی تـر ئامـاژە بـە مێـژووی دەسـت بەکاربوونـی لـە ئەرکـی ئێسـتادا بکرێـت، بـە ووتـەی یەکـەی تۆمـار پەلـە کـراوە لـە ڕاگەیاندنـی.

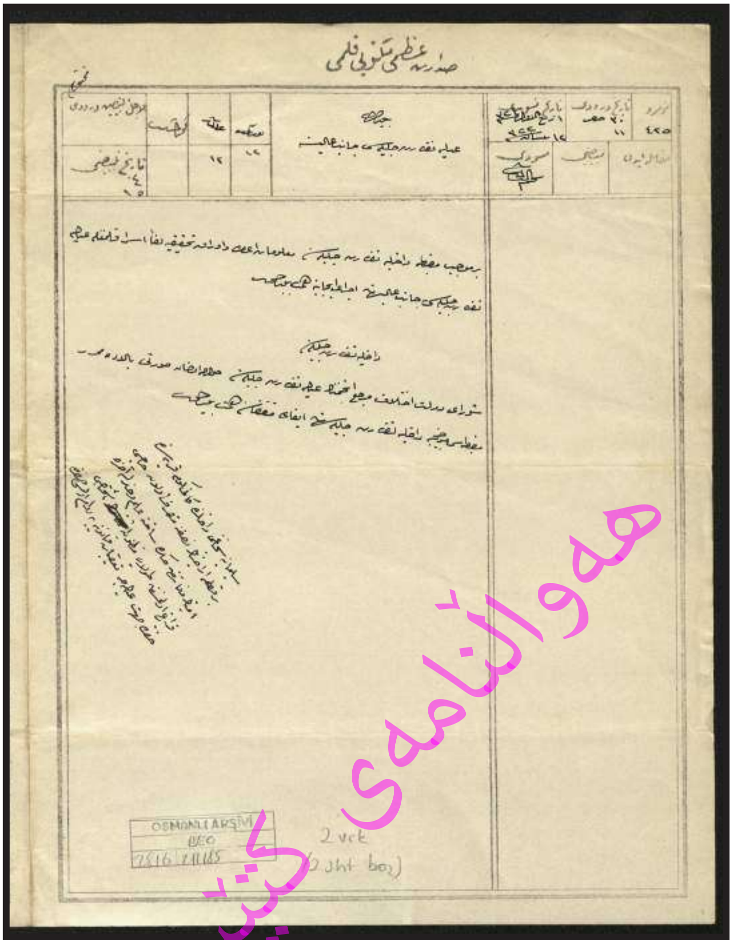

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002816.21185	1 ڕەبیعی یەکەم 1324

١ ڕەبیعی یەکەم ٣٢٤
١٢ نیسان ٣٢٢
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە
بـە بڕیارنامەیـەك زانیـاری دراوەتـە نەزارەتـی ناوەخۆی جەلیلـە، هەروەهـا کاغـەزی لێکۆڵینەوەکانیش نێـردراوە، داوا لـە نەزارەتـی دادی جەلیلـەی لایەنـی عالـی کـراوە هیممـەت بکرێت.

بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
وێنـەی ئـەو بڕیارنامەیـەی کـە لـە ئەنجوومەنـی پێداچوونـەوەی ڕای جیـاوازی شـورای دەوڵـەت حەواڵـەی نەزارەتی داد کـراوە، لـە نەزارەتـی ناوەخـۆی جەلیلـە داواکـراوە هیممـەت بکرێـت لـە جێبەجـێ کردنی.

لـە گونـدی کانـی کونـەی سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی؛ لـە پارچەیـەك زەوی نیـوەی لـە ژێـر سەرپەرشـتی حاجـی ئەمیـن بـووە، دوای مردنـی بـە سـاختەییەوە بـردراوە، دواتـر فـرۆشراوە، بۆیـە ئـەم کەسـانەی کـە گومانیـان لـێ دەکرێـت، لەلایەنـی دادەوە بەدواداچوونـی یاسـاییان بـۆ بکرێـت و بـەردەوام بێـت.

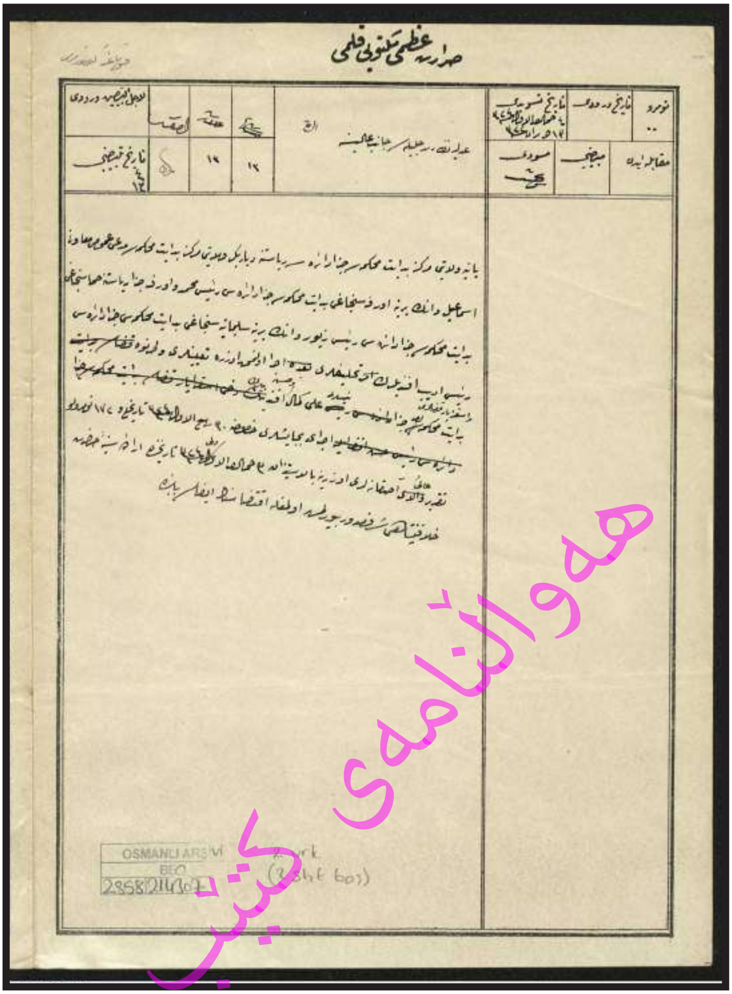
صدارت عظمی تحریرات قلمی

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
2858/214307

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002858.214307	4 جەمادی یەکەم 1324

٤ جەمادی یەکەم ٣٢٤
١٣ حوزەیران ٣٢٢
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دادی جەلیلە
ئیسماعیل ئەفەندی یاریدەدەری گشتی داواکاری دادگای سەرەتایی مەرکەزی ویلایەتی دیاربەکر لە سەرۆکایەتی فەرمانگەی سزای دادگای سەرەتایی مەرکەزی ویلایەتی یانە دابنرێت، لە شوێن ئەویش محەمەد ئەفەندی سەرۆکی فەرمانگەی سزای دادگای سەرەتایی سانجەقی ئورفە هەروەها بۆ سەرۆکایەتی سزای ئورفەش زەبور ئەفەندی سەرۆکی فەرمانگەی سزای دادگای سەرەتایی سانجەقی حەما، بۆ شوێنی ئەویش ئەدیب ئەفەندی سەرۆکی فەرمانگەی سزای دادگای سەرەتایی سانجەقی سلێمانی، دوای سوێندخواردنیان دامەزرێن، جگە لەمە سەرۆکەکانی دادگای سەرەتایی قەزاکانی ئاسقراپار و دەرنوە، عەلی کەمال ئەفەندی و حوسێن ئەفەندی شوێنەکانیان بگۆردرێتەوە، لەم بارەیەوە راپۆرتی ٣٠ رەبیعی یەکەم ٣٢٤ ژمارە ١٧٢ دوای رەزامەندی ٣ جەمادی یەکەم ٣٢٤ فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت دەرچووە، جێبەجێ بکرێت.

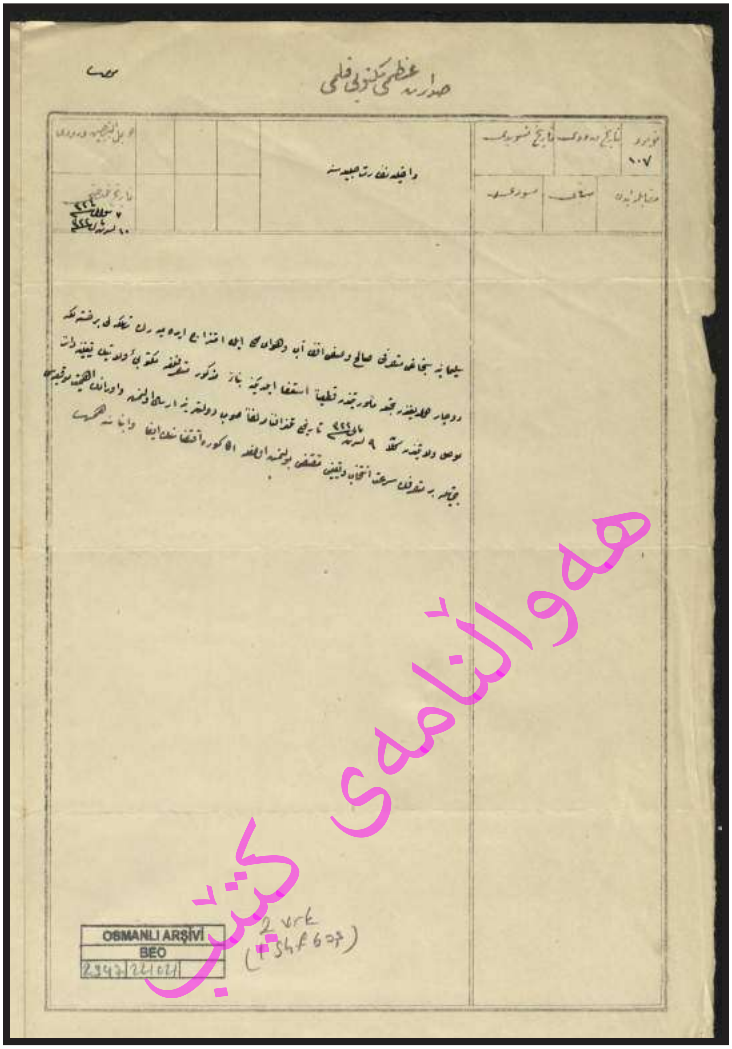

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002947.221021	7 شەوال 1324

٧ شەوال ١٣٢٤
١٠ تشرینی دووەم ١٣٢٢
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
ساڵح وەسفی ئەفەندی موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی لەگەڵ کەشوهەوای شوێنەکە ئاوێتە نابێت و تووشی نەخۆشیەکی مەترسیدار بووە، بۆ ئەوەی لە ئەرکەکەی بە یەکجاری ببوردرێت، تەلەگرافنامەی ویلایەتی موسڵ لە مێژووی ٩ تشرینی دووەم ١٣٢٢ بۆ دەوڵەت نێردراوە، لەبەر گرنگی شوێنەکەش بەپەلە موتەسەرفێك هەڵبژێردرێت و دابمەزرێت، بە گوێرەی بریار کارەکە جێبەجێ بکرێت و هیممەت بکرێت لە راگەیاندنی.

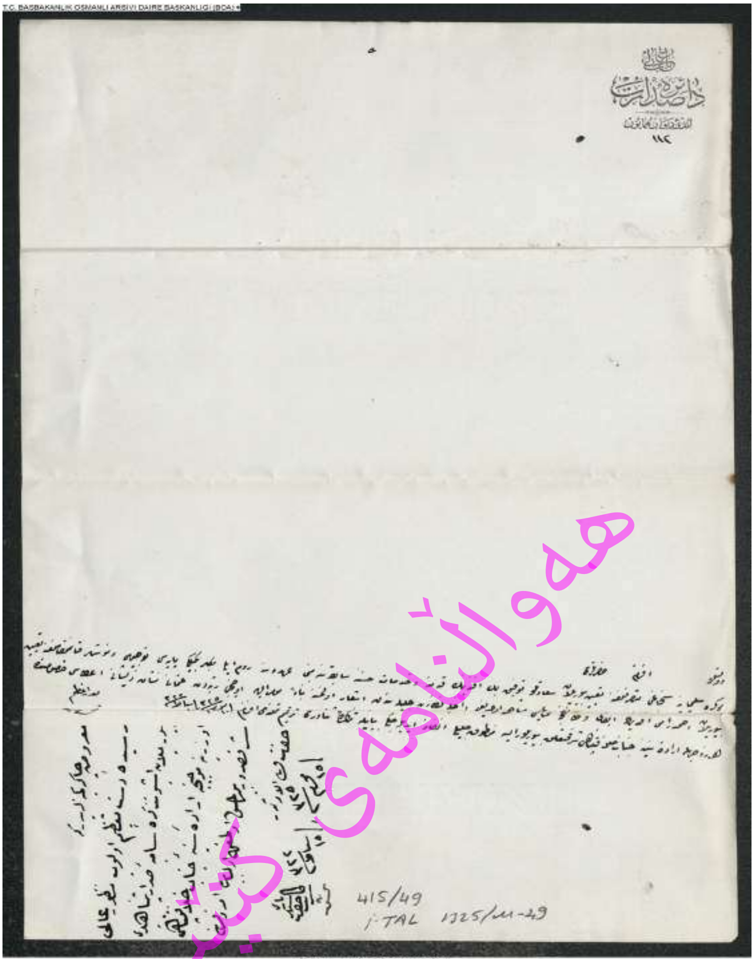

I.TAL.00415.00049.001

هەواڵنامەی کتێب

I.TAL.	00415.00049	10 موحەررەم 1325

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
.... دیوانی هومایۆن
١١٢
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
ئەمجارە تۆفیق بەگ ئەفەندی لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دادەمەزرێت، لەبەر ئەوەی دێرین و ئەرکی باشی پێشووی ئەنجام داوە، پایەی میری میرانی روم ئیلی پێ دەدرێت، هەروەها ئەحمەد رامی ئەفەندی کە لە قائیمقامیەتی نەوشەهیر دادەمەزرێت، ئەویش شایەدی لەسەر هەوڵ و کۆششەکانی دراوە؛ بۆیە لەسەر ئاماژەی نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە ناوبراو لە پلەی سێیەم نیشانی عوسمانی پێ دەدرێت، لە بارەی وەرگرتنیان جەنابی پەیوەندیدارانی خەلافەت بە فەرمانی پاشا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراوی بەپەلە کرا ئەفەندم، لە ١٠ موحەررەم ١٣٢٥ و لە ١٠ شوبات ١٣٢٢.
سەدری ئەعزەم

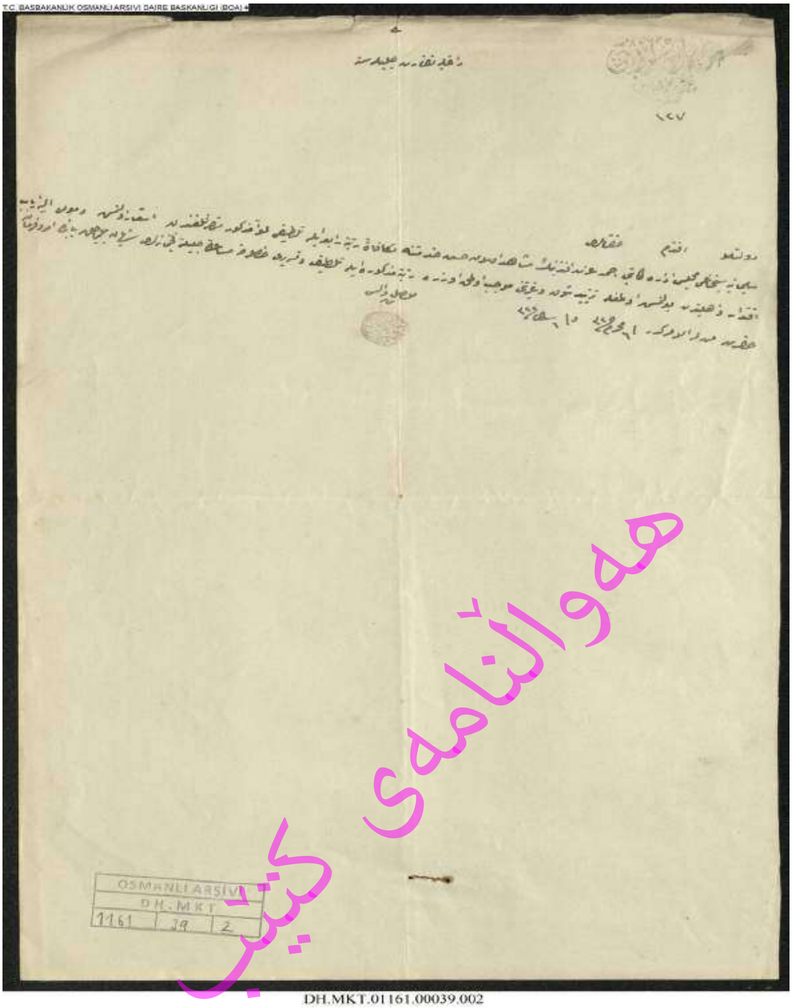

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.01161.00039.002

DH.MKT.	01161.00039	6 موحەررەم 1325

ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ١٢٧
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
ئەحمەد عززەت ئەفەندی کاتیبی ئەنجوومەنی کارگێری سانجەقی سلێمانی شایەدی ئەرکە باشەکانی بووینە؛ جگە لەمە ناوبراو لە کەسانی لێهاتوو و بە توانایە، لەسەر بوێری و جوٚش و خرۆشیەوە پاداشت بکرێت و بە پلەی چوارەم رێزی لێ بگیرێت، بۆ ئەم مەبەستە لە موتەسەرفیەتی لیوای ناوهاتوو ئاماژەی پێکراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٦ موحەررەم ٣٢٥ و لە ٦ شوبات ٣٢٢.
مۆری والی موسڵ

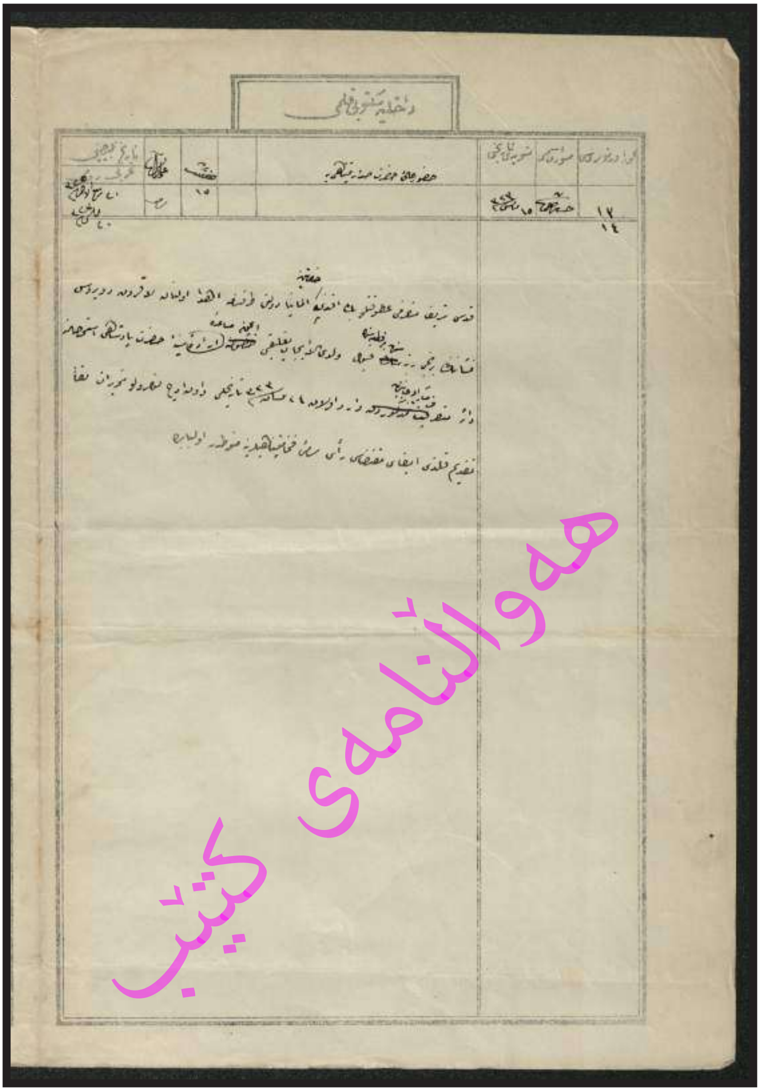

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>01170.00080</td><td>20 رەبیعی کۆتایی 1325</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٠ رەبیعی کۆتایی ١٣٢٥
٢٠ مایس ١٣٢٣
بۆ لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ئەدیب ئەفەندی بەڕێوەبەری تەلەگرافی سانجەقی سلێمانی لەلایەن دەوڵەتی ئێرانەوە؛ لە پلەی پێنجەم نیشانی شیر و خورشیدی پێدراوە، دوای قەبوڵ کردنی لە مێژووی ٢٢ نیسان ١٣٢٣ ژمارە ١٤ لە ویلایەتی موسڵ نووسراو هاتووە و هاوپێچ پێشکەش کراوە، کە جێبەجێ کردنی کارەکە دەگەڕێتەوە بۆ راوبۆچوونی پاشا.</td></tr>
</table>

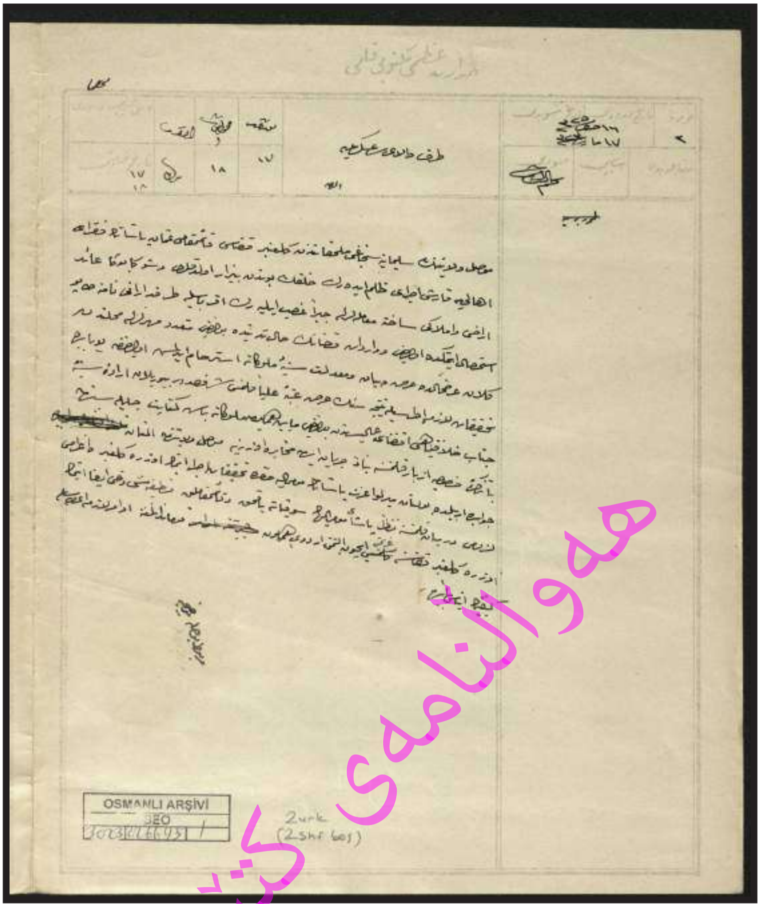

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	003023.226695	16 سەفەر 1325

١٦ سەفەر ٣٢٥
١٧ مارت ٣٢٣
بۆ لایەنی واڵای سەر عەسکەریمان

عوسمان پاشا قائیمقامی قەزای گولعەنبەری پاشکۆی سانجەقی سلێمانی سەر بە ویلایەتی موسڵ، لە بەرامبەر خەڵکی هەژار دەستی بە زوڵم کردووە و خەڵکەکە لەمە بێزار بووە، زەوی و زار و مولکی ئەم و ئەو بە مامەڵەی ساختە بە زۆرەملێ تاڵان دەکات، لەگەڵ خزمەکانی بە ناوی پەیوەندیدار تاپۆکانی دەست کەوتووە، هەروەها داهاتی قەزاکەی خواردووە، بە مۆری جۆراوجۆر لە خۆچێی داواکاری هاتووە و بە راگەیاندن و بڵاوکردنەوەی تکا لە پاشای ملوکانە کراوە، لەم بابەتەدا بە فەرمانی پاشای جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت فەرمان کراوە کە لێکۆڵینەوەی پێویست ئەنجام بدرێت و ئەنجامەکەی رابگەیەندرێت، بە نووسراوی باش کیتابەتی جەلیلەی مابەینی هومایۆنی ملوکانە نووسراوەتەوە، لەسەر ئەو زانیاریانەی کە هاتووە، وەڵام لە ویلایەتی موسڵ وەرگیراوە، میری لیوا عزەت پاشا کە لە هەولێرە، لەسەر ناوبراو لێکۆڵینەوە ئەنجام دەدات و بە پێویستیش زانراوە بچێتە گولعەنبەر، لەسەر رۆیشتنی پاشای ناوهاتوو و جێبەجێ کردنی ئەرکی قائیمقامیەت، بە مەبەستی رۆیشتنی بۆ قەزای گولعەنبەر فەرمانی پێویست دراوەتە قوماندانیەتی لەشکری شەشەمی هومایۆن، بۆ ئەمەش چۆنیەتی راگەیاندنی ئەنجام بدرێت.

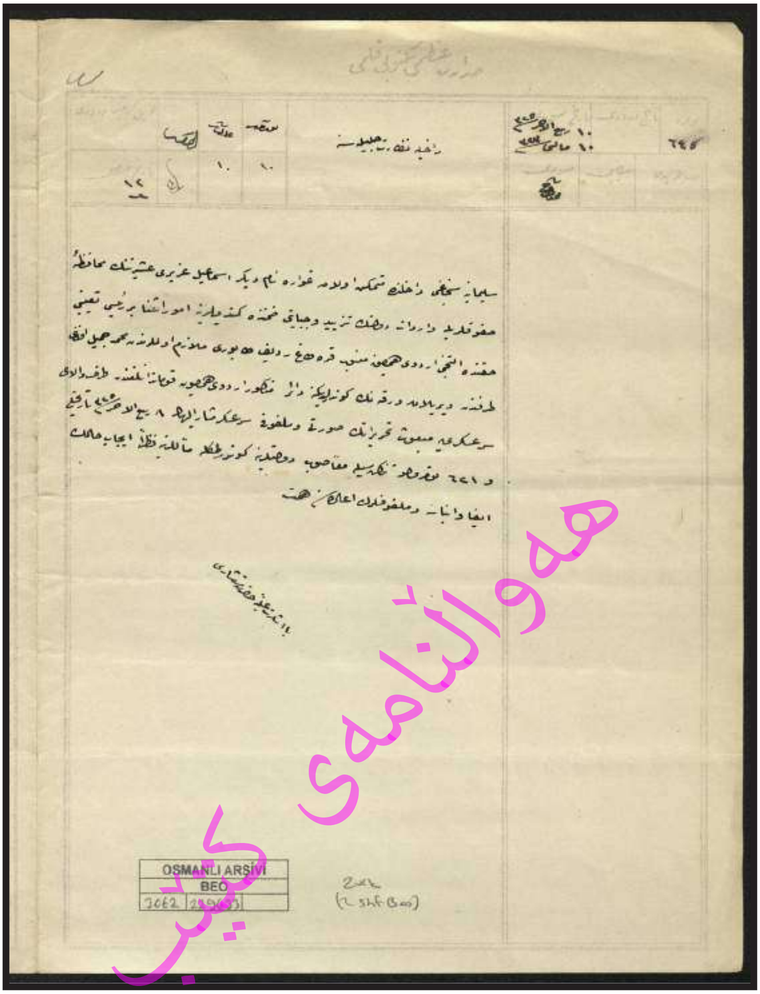

هەواڵنامەی کێبڕ

BEO.	003062.229633	10 رەبیعی کۆتایی 1325

١٠ رەبیعی کۆتایی ٣٢٥
١٠ مایس ٣٢٣
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لـە نـاو سـانجەقی سـلێمانی بـە پاراسـتنی مافەکانـی هـۆزی ئیسـماعیل عەزیـری و هـۆزی غـەوارە داهاتـی دەوڵەت زیـادی کـردووە، جگـە لەمـە بـۆ کاروبـاری باجیـش هـەر یەکەیـان پێویسـتیان بـە سـەرۆکێکە دامەزرێت کە ئاشـنای ئـەم کاروبارانـە بێـت، بـۆ ئـەم مەبەسـتە لەلایـەن محەمـەد جەمیل ئەفەنـدی مولازمـی تابـوری رەدیفی قـەرەداغ کە سـەر بـە لەشـکری شەشـەمی هومایۆنـە، کاغەزێـك پێشـکەش کـراوە، نـووسراوەکان لەلایـەن قوماندانیەتی لەشـکری هومانـدانـی ناوهاتوو بۆ لایەنی واڵای سـەر عەسـکەر نێردراوە، وێنەی نـووسراوەکان و هاوپێچەکانی لەگەڵ نووسراوی سـەر عەسـکەری ناوهاتـوو لـە مێژووی ٨ رەبیعـی کۆتایی ٣٢٥ ژمـارە ٦٢١ بەیەکەوە بۆ دەوڵەت نێـردراوە، بە تێروانین لـە بابەتەکـە هەرچـی زووە جێبەجـێ بکرێـت و رابگەیەندرێـت، هیممـەت بکرێت لـە ناردنـەوەی هاوپێچەکانیش.

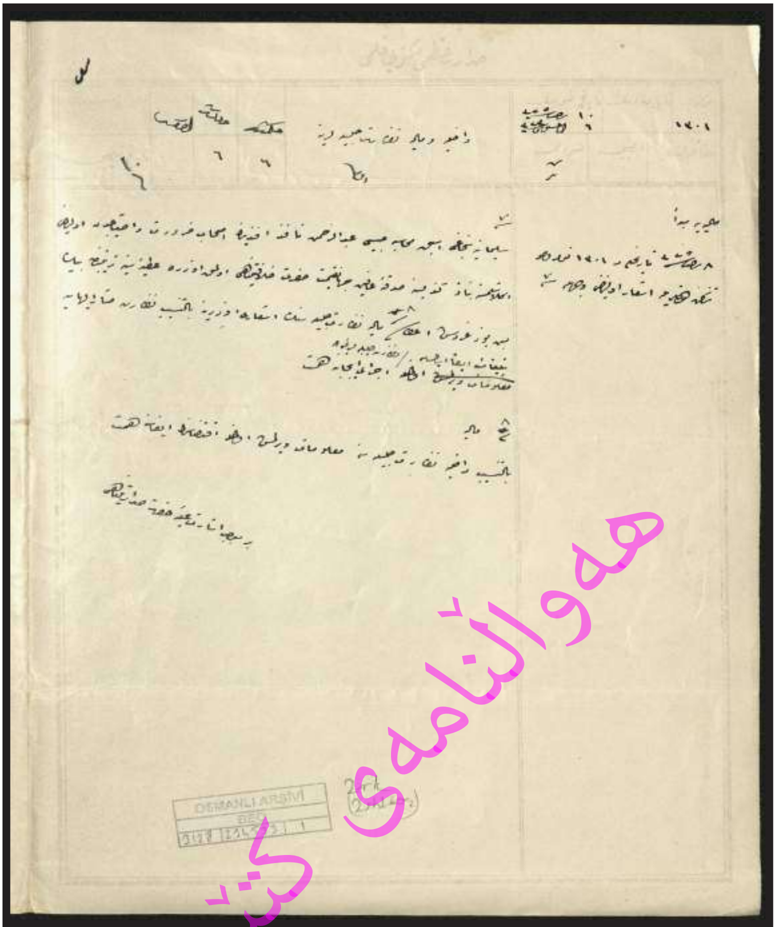

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	003128.234533	10 رەجەب 1325

١٠ رەجەب ٣٢٥
٦ ئۆغستۆس ٣٢٣
بۆ نەزارەتەکانی ناوەخۆ و دارایی جەلیلە
لەگەڵ نووسراوی دەوڵەت لە مێژووی ٨ رەجەب ٣٢٥ ژمارە ١٣٠١ ئاماژەی پێکراوە و دەرکەوتووە؛ عەبدولرەحمان نافز ئەفەندی (عبدالرحمن نافذ افندی) ژمێریاری پێشووی سانجەقی سلێمانی لەم کەسانەیە کە کەوتۆتە تەنگانە و پێویستی بە هاوکاریە، بۆیە وەکو سەدەقە لەلایەن جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت لە پاداشتی پاشا ١٥٠٠ قوروشی بۆ رێك بخرێت و پێی بدرێت، لەسەر ئاماژەی نەزارەتی دارایی جەلیلە ئاگاداری دراوەتە نەزارەتی ناوهاتوو، هیممەت بکرێت لە نەزارەتەکانی جەلیلە جێبەجێ بکرێت.

دارایی
بە چەسپاندن زانیاری دراوەتە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

بە ئاماژەی جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت

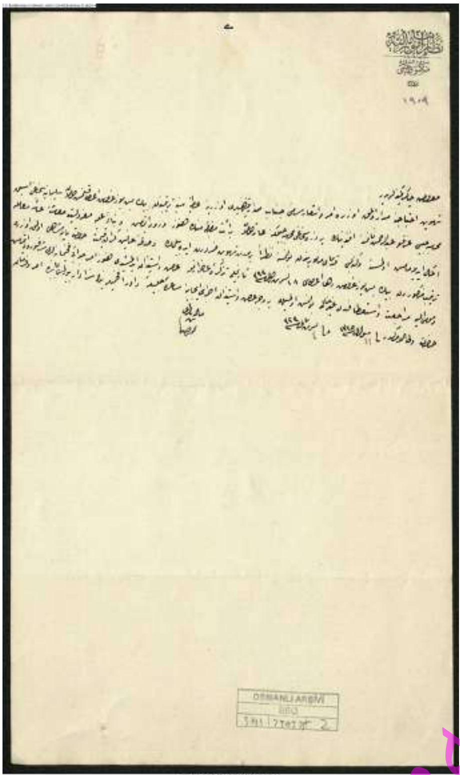

BEO.003191.239325.002

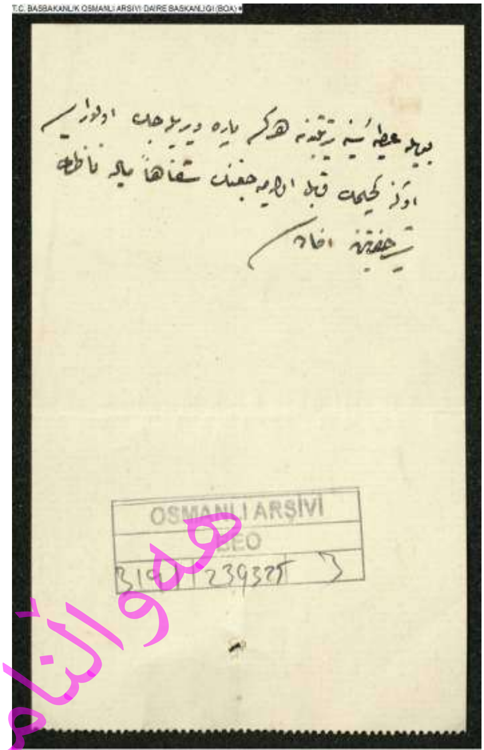

BEO.003191.239325.003

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	003191.239325	11 شەوال 1325

- نەزارەتی کاروباری دارایی
قەڵەمی تۆمار
ژمارە ۱۹۰۹
ڕاگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە

لەبەر ئەوەی عەبدولرەحمان نافز ئەفەندی (عبدالرحمن نافذ افندی) ژمێریاری پێشووی سانجەقی سلێمانی پێویستی بە کارئاسانی و هاوکارییە، بە فەرمان و ئاماژەی جەنابی پەیوەندیداری سەدارەت لە پاداشتی پاشا ۱۵۰۰ قوروش ڕێکخراوە و دراوەتە ناوبراو، بریانامەی پاکانەشی کە پەیوەستە بە ژمێریاری سانجەقی پروزە هێشتا نەهاتووە، بۆیە ئەوەی پەیوەستە بە مامەڵەی مووچەی دوورخراوان تەواو نەبووە، خۆشی لە فەرمانبەرە دێرینەکانە، لەبەر ئەوە ماوەیەك ئاسانکاری بۆ بکرێت و وەکو سەدەقەی جەنابی پاشا ۱۵۰۰ قوروشی تریشی بۆ ڕێك بخرێت و پێی بدرێت، لە نووسراوی بەندەمان لە مێژووی ۱۸ تشرینی یەکەم ۳۲۳ ڕاگەیەندراوە و ڕەزامەندی دراوە، بەڵام هێشتا وەڵامی فەرمانی سەروو نەهاتووە، هەروەها ناوبراو خۆی دوور نەگرتووە لە سەردان و تکا و پاڕانەوەی و داوای میهرەبانی دەکات، بە ڕاگەیەندراوێك و ڕەزامەندیەك هاوکاری بکرێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ۱۱ شەوال ۱۳۲۵ و لە ٤ تشرینی دووەم ۳۲۳.
نازری دارایی محەمەد ڕزا

- ئەگەر ئاوا لە پاداشتی پاشا پارە بدرێتە هەموو کەسێك، ئەوا پێشوەچوون نابێت، ئەوە ووتەی جەنابی پاشای نازری داراییە، بە شێوەی زارەکی ووتوویەتی.

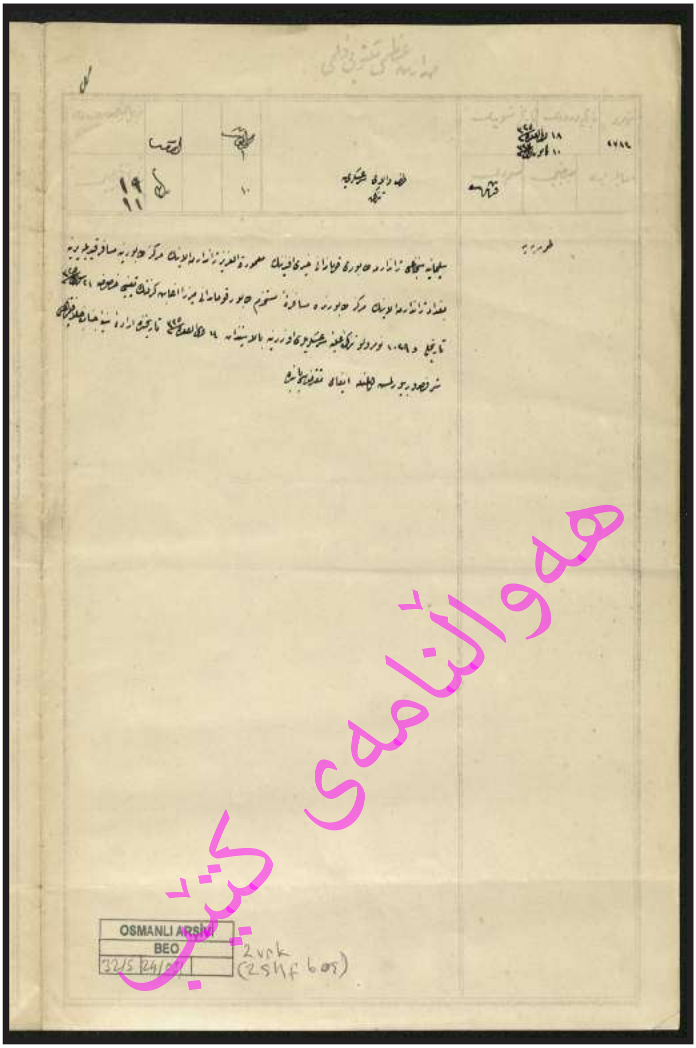

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	003215.241081	18 زیلقەعدە 1325
١٨ زیلقەعدە ٣٢٥ ١٠ کانوونی یەکەم ٣٢٣ نووسراو بۆ لایەنی واڵای سەر عەسکەریمان خەیری ئەفەندی قوماندانی تابوری ژاندارمەی سانجەقی سلێمانی لە ژاندارمەی ئاڵای مەعمورەی عەزیز لە تابوری مەرکەز وەکو میوان تۆمار کراوە، بۆیە لە شوێن ئەو میرزا ئاغا کوڕی کرفت قوماندانی تابوری ئاڵای ژاندارمەی بەغداد لە تابوری مەرکەز وەکو میوان بەکار دەهێنرێت، لە بارەی دامەزراندنی لەسەر نووسراوی عالی سەرعەسکەریمان لە مێژووی ٢١ شەوال ٣٢٥ ژمارە ١٠٢٩ دوای ڕەزامەندی لە ١٤ زیلقەعدە ٣٢٥ جەنابی پەیوەندیداری خەلافەت بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، بۆیە کارەکە جێبەجێ دەکرێت.		

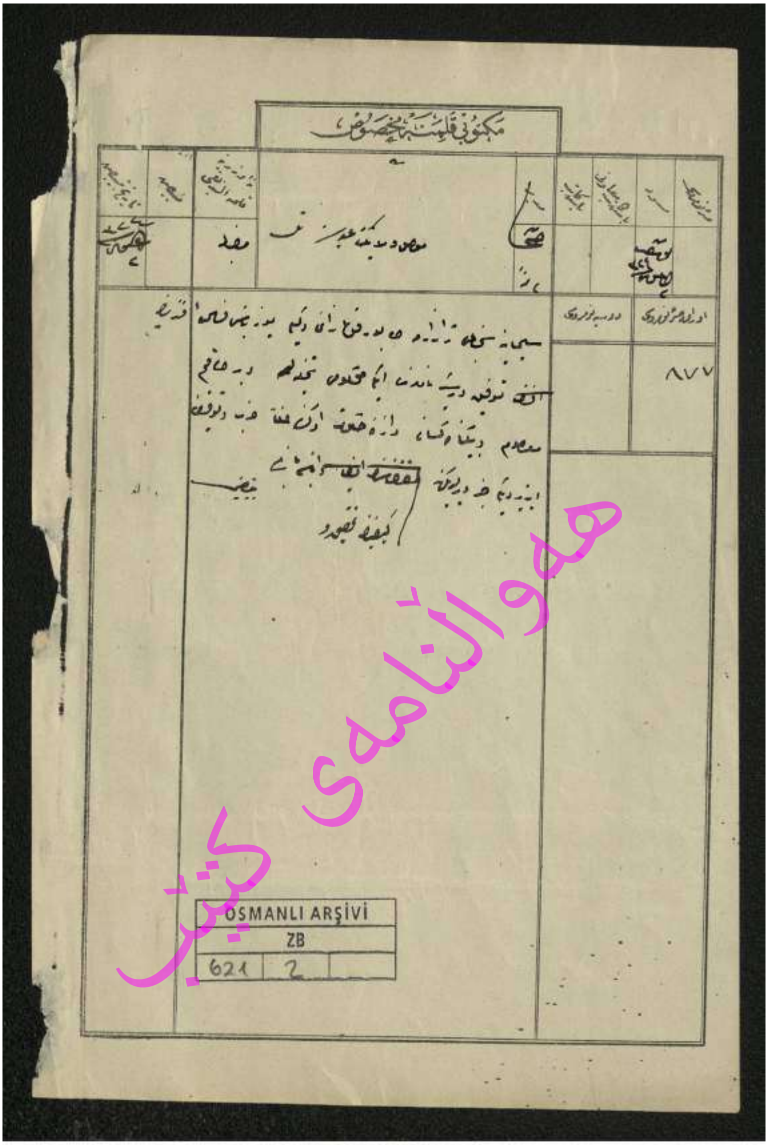

هەواڵنامەی کتێب

ZB.00621.00002.001

<table>
<tr><td>ZB.</td><td>00621.00002</td><td>17 رەجەب 1326</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢ ئۆغستۆس ١٣٢٤
بۆ ویلایەتی موسڵی عالیە
یوزباشی فەهمی ئەفەندی وەکیلی قوماندانی تابوری ژاندارمەی سانجەقی سلێمانی دوو سزادراوی بەناوی تۆفیق و رەشیدی ئازاد کردووە، هەروەها چەند کەسێکی بێتاوان و بێ کەسی لە پێش فەرمانگەی حکومەت دارکاری کردووە و دەستگیری کردوون، هەواڵ دراوە تاوەکو لێکۆڵینەوە بکرێت و رابگەیەندرێت.</td></tr>
</table>

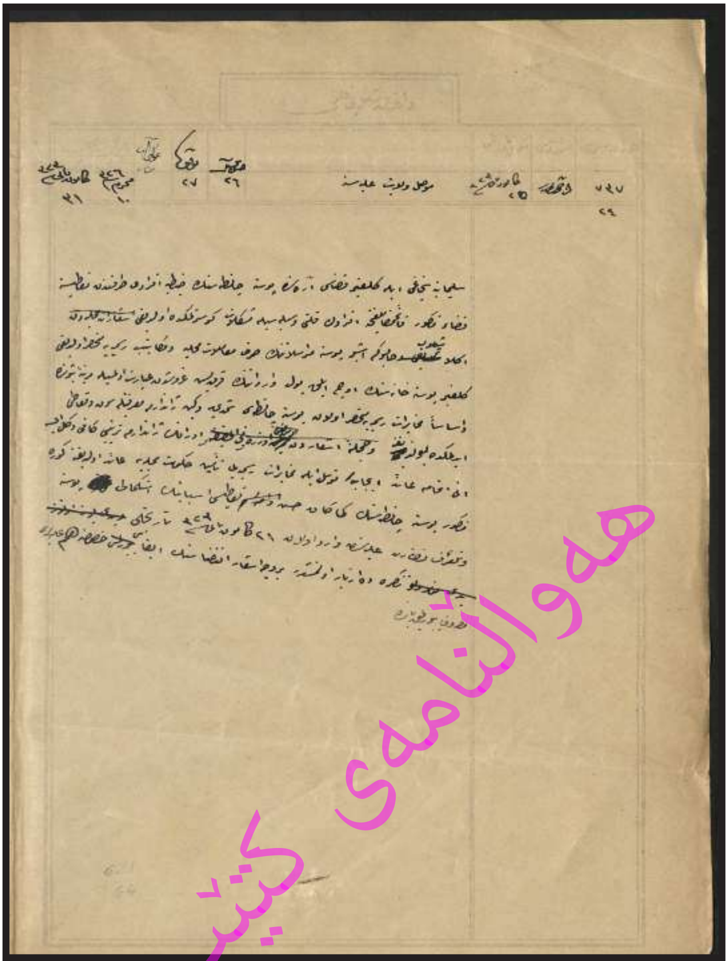

هەواڵنامەی کتێب

1326 موحەررەم 10	01233.00029	DH.MKT.

١٠ موحەررەم ٣٢٦
٣١ کانوونی دووەم ٣٢٣
بۆ ویلایەتی موسڵی عالیە
لە نێوان سانجەقی سلێمانی و قەزای گولعەنبەر بۆ گەیاندن و دەستاودەست کردنی جانتای پۆستە لە نێوان ئەندامانی پۆلیسی پاراستن کێشەی تێکەوتووە، چونکە دەرکەوتووە لە ناو قائیمقامیەتی قەزای ناوهاتوو ئەندام کەمە، لەم حاڵەتەدا لە ناردن و هێنانی پۆستە و جێبەجێ کردنی مامەڵەکان لە خۆچێی و مەکتەبەکانی فەرمی سنووردار کراوە، پۆستەخانەی گولعەنبەر داهاتی ڕێگای سێ مانگ لە ٤٥ قوروش پێك هاتووە، ئەمەش وایکردووە تەنیا بۆ هەواڵی فەرمی سنووردار کراوە، حاڵی حازر جانتای پۆستە بە ڕێگەی ژاندارمەوە دەبردرێت و ڕەوان دەکرێت، هەروەها ئەگەر ژاندارمەی ئەو ناوچەی بۆی دەچێت کەموکوری تێدا بێت، ئەوا دەبێ هەر خۆی کارەکە تەواو بکات، لەبەر ئەوەی گەیاندنی هەواڵی فەرمی پەیوەستە بە حکوومەتی خۆچێی، دەبێ دەستاودەستکردنی جانتای پۆستە ڕێك بخرێت و لە نووسراوی نەزارەتی پۆستە و تەلەگرافی عالی لە مێژووی ٢١ کانوونی دووەم ٣٢٣ هاتوو ڕاگەیەندراوە، لە بارەی جێبەجێ کردنی ئەم ئاماژەیەی عالی هیممەت بکات.

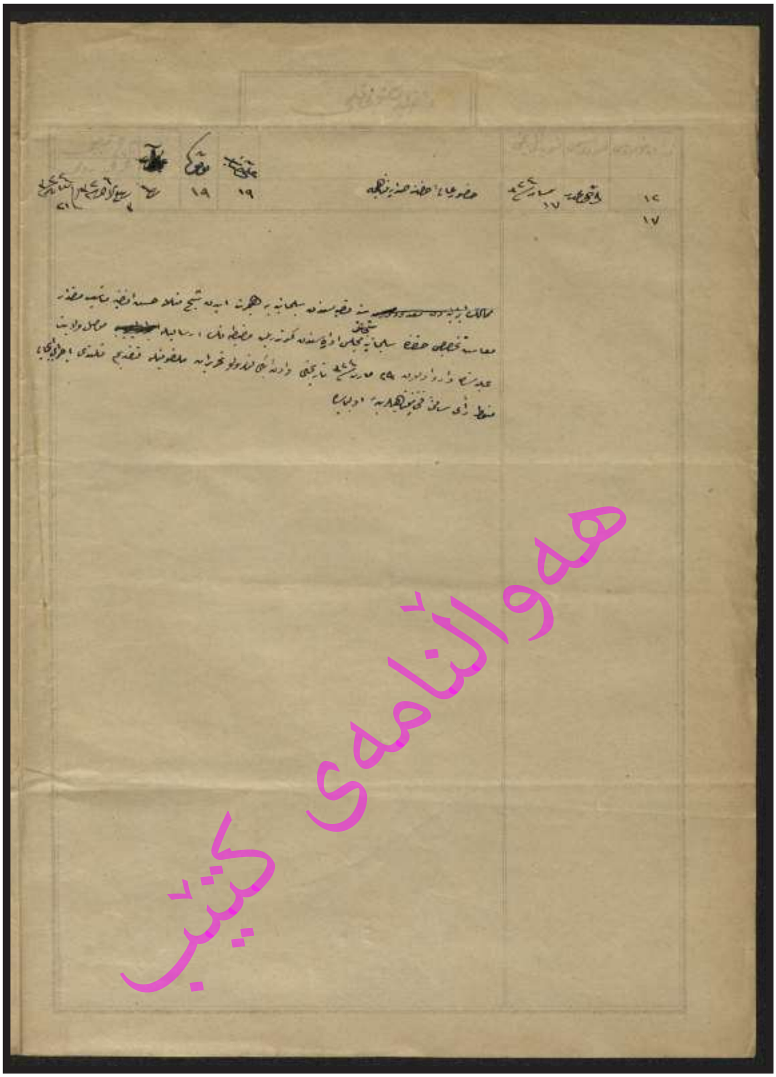
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	01252.00019	3 رەبیعی کۆتایی 1326

٣ رەبیعی کۆتایی ١٣٢٦
٢١ نیسان ١٣٢٤
بۆ لایەنی جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
شێخ مەلا حەسەن ئەفەندی لە شارۆچکەی سنە بۆ سلێمانی هیجرەتی کردووە، لە بارەی برینەوەی بڕێك مووچەی گونجاو بۆ ناوبراو بڕیارنامە لە ئەنجوومەنی کارگێری سانجەقی سلێمانی نێردراوە، لەگەڵ نووسراوی ویلایەتی موسڵ کە لە مێژووی ٢٩ مارت ١٣٢٤ ژمارە ١٢ هاتووە و هاوپێچ بەیەکەوە پێشکەش کرا، جێبەجێ کردنی دەگەڕێتەوە بۆ پاشای پایەبەرز.

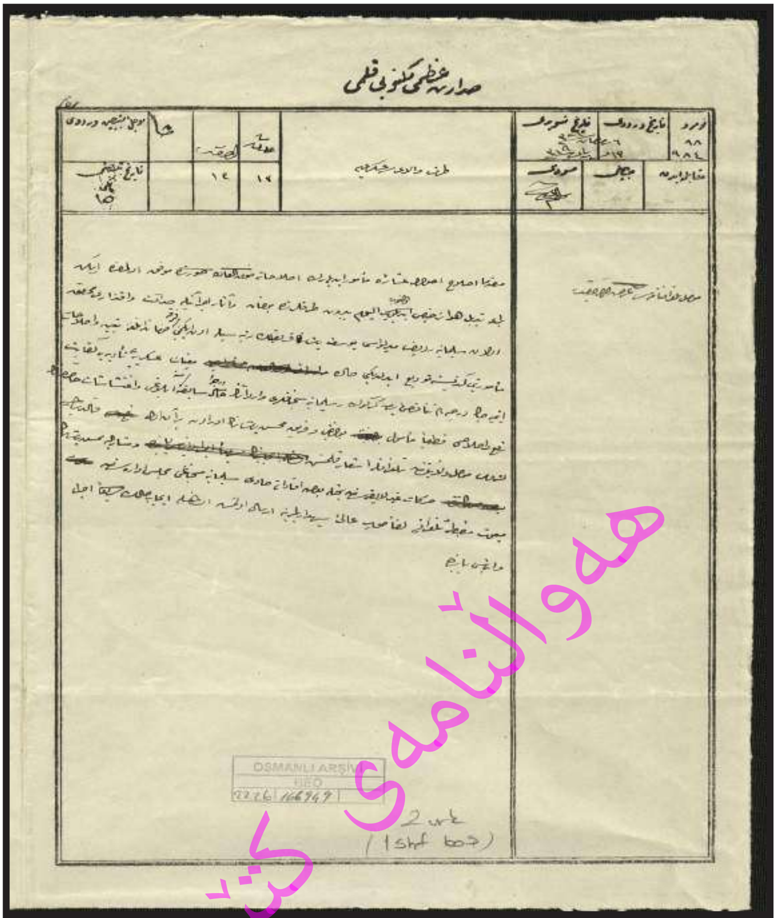
صدارت عظمى مكتوبى قلمى

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	002226.166949	6 رەمەزان 1326

٦ رەمەزان ٣٢٦
١٣ تشرینی دووەم ٣١٩
بۆ لایەنی والای سەر عەسکەریمان
تەلەگرافنامەی موسڵ رادەگەیەندرێت
میری لیوای رەدیفی سلێمانی یوسف پاشا بۆ ئاشت کردنەوەی نێوان هۆزەکان ئەرکی پێ سپێردرابوو، دوای ئەوەی لە کارەکەی سەرکەوتوو بوو، مۆڵەتی یەك مانگی پێ دراوە کە کەشوهەوای بگۆڕێت، بۆیە ئەمرۆ لە لایەنی بەیروتە، جگە لەمە بە کارەکانی دڵسۆزی و لێهاتوویی بینراوە، ناوبراو شایەنی ئەوەیە پلەی فەریقی پێ بدرێت، لە هەمان کاتدا داهاتی سانجەقەکانی کەرکووك و سلێمانی تێکچوون و وونی پێوە دیارە، جگە لەمە هاوکاری سەربازی لە پلەیەکە کەموکوری تێ دەکەوێت، بۆیە چاکسازی و چارەسەرکردنی بە پێویست زانراوە، بۆ ئەم مەبەستە هەر لەگەڵ دامەزراندنی ناوبراو لە قوماندانیەتی فرقەی ١٢ ئەرکی چاکسازیەکەی پێ سپێردرا، هەروەها هەرچی زووە فەریق موحسین پاشا لەوێ هەڵبگیرێت و لە تەلەگرافنامەی ویلایەتی موسڵ ئاماژەی پێکراوە، جگە لەمە ئاماژەی پێکراوە لەسەر هەندێك ووتە تەلەگرافی بریارنامەی ئەنجوومەنی کارگێری سانجەقی سلێمانی لەسەر جموجۆڵی نەگونجاوی موحسین پاشا نێردراوەتە لایەنی سیپاهیدار، بەپەلە کارەکە جێبەجێ بکرێت و رابگەیەندرێت.

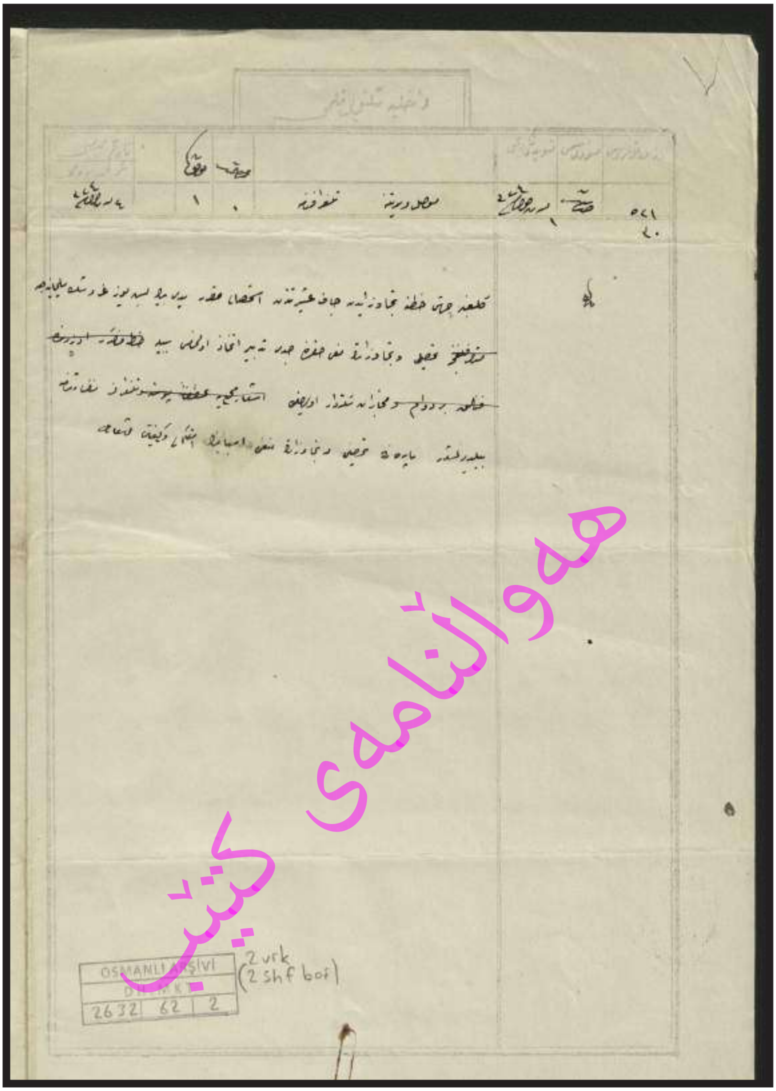

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02632.00062	21 رەمەزان 1326

٤ تشرینی یەکەم ٣٢٤
تەلەگرافنامە
بۆ ویلایەتی موسڵ
لەلایـەن هـۆزی جـاف هێـرش کراوەتـە سـەر هێلـی گولعەنبـەر، وا بریـارە بـۆ چاککردنـەوەی ٧٥٠٠ قـوروش لـە سـلێمانی وەربگیرێـت، هەروەهـا لەبـەر ئـەوەی ئامـادەکاری پێویسـت جێبەجـێ نەکـراوە تـا ڕێگـە لـەم جـۆرە هێرشـانە بگیرێـت بۆیـە سـەرپێچی کـردن بەردەوامـە، بەمـەش هەواڵگـری پەکی کەوتـووە، بـە نەزارەتـی تەلەگراف ڕاگەیەنـدراوە، بـۆ وەرگرتنـی پارەکـە و ڕێگەگرتن لە سـەرپێچیەکان کار بکرێـت و ئاماژە بە چۆنیەتـی کارەکە بدرێت.

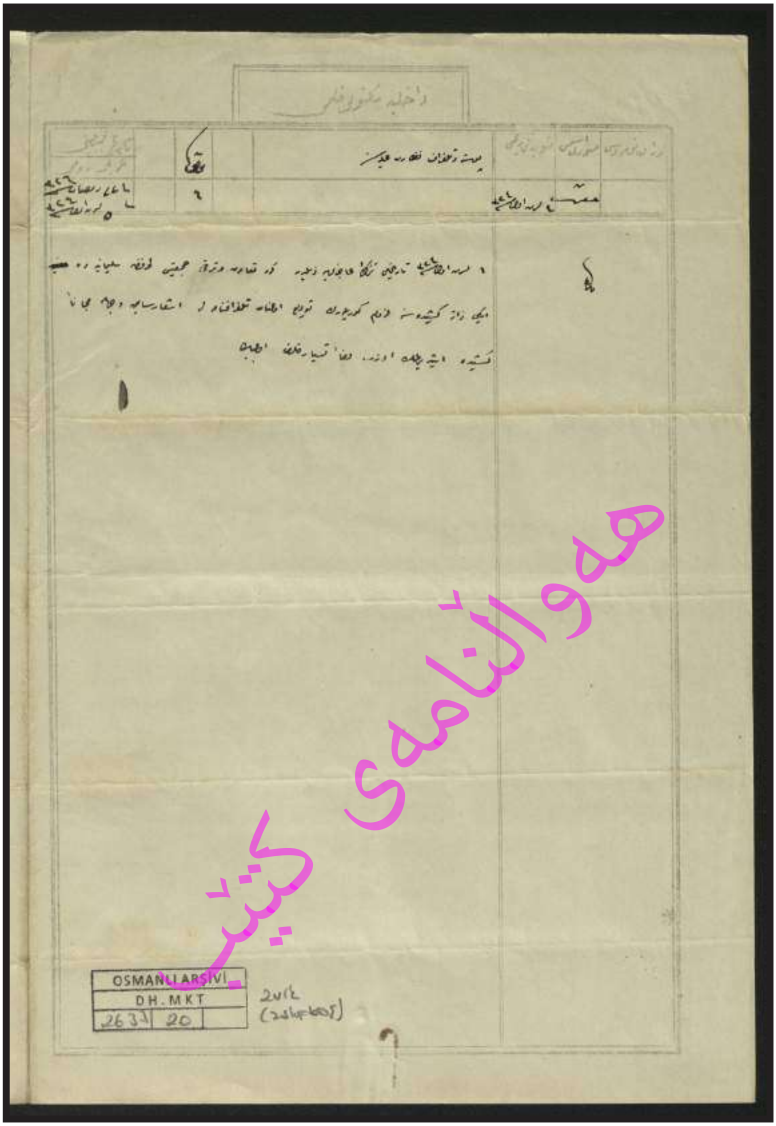

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02633.00020	22 ڕەمەزان 1326
٢٢ ڕەمەزان ١٣٢٦ ٥ تشرینی یەکەم ١٣٢٤ بۆ نەزارەتی پۆستە و تەلەگرافی عالی هاوپێچی نووسراوی مێژووی ١ تشرینی یەکەم ١٣٢٤ ی بەندەمانە، لەلایەن کۆمەڵەی تەعاون و تەرەقی کورد بە پێویست زانراوە تەلەگرافنامە بۆ دوو کەس بنێرن کە لە سلێمانین، لەسەر ئاماژەی پێشوو ئەو تەلەگرافنامانە بە خۆرایی نێردراون.		

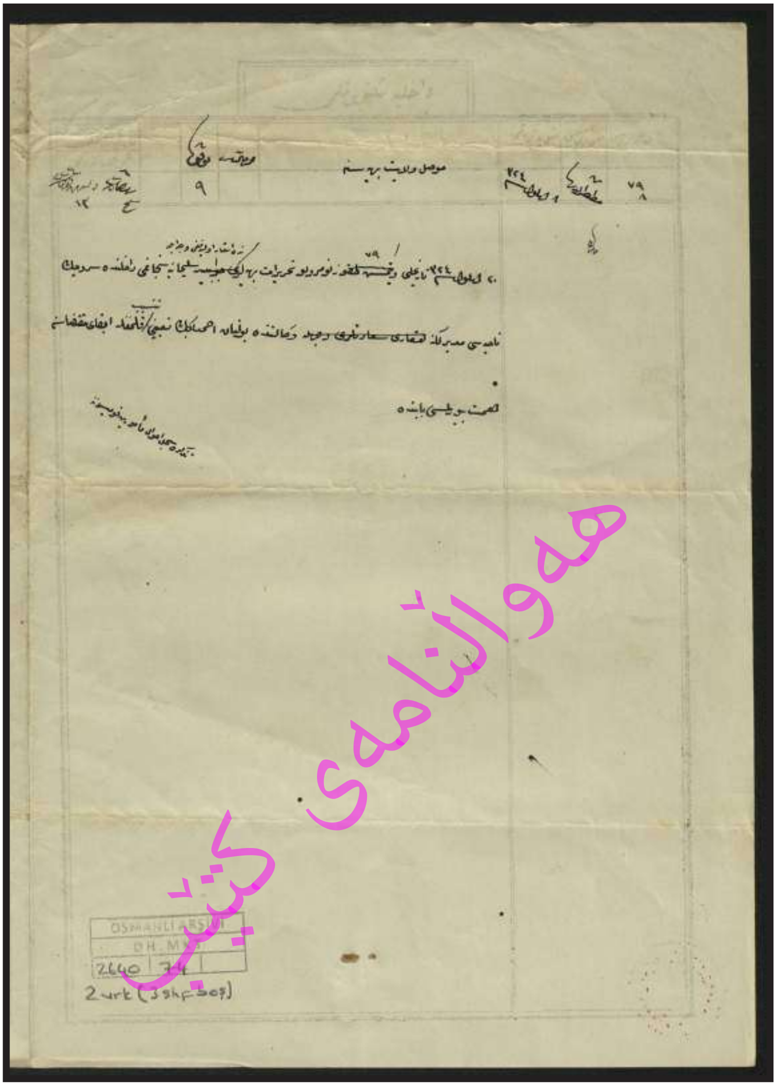

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>DH.MKT.</td><td>02640.00074</td><td>کۆتا رۆژی رەمەزان 1326</td></tr>
<tr><td colspan="3">کۆتا رۆژی رەمەزان ١٣٢٦
١٣ تشرینی یەکەم ١٣٢٤
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە
ئەحمەد بەگ بە وەکالەت لە بەرێوەبەرایەتی ناحیەی سوروچوکی سەر بە سانجەقی سلێمانی دادەمەزرێت، ئەمەش لە نووسراوی بەهیەی مێژووی ٢٠ ئەیلوول ١٣٢٤ ژمارە ٧٩ ئاماژەی پێکراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

بۆ قۆمیسیۆنی تۆماری زانیاری کەسێتی فەرمانبەران</td></tr>
</table>

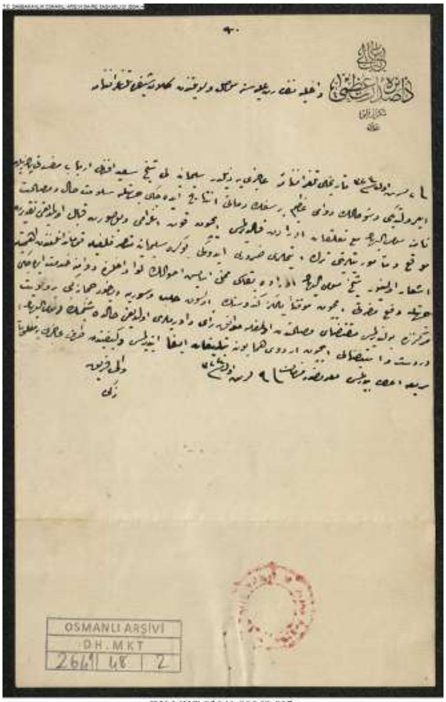

DH.MKT.02641.00048.002

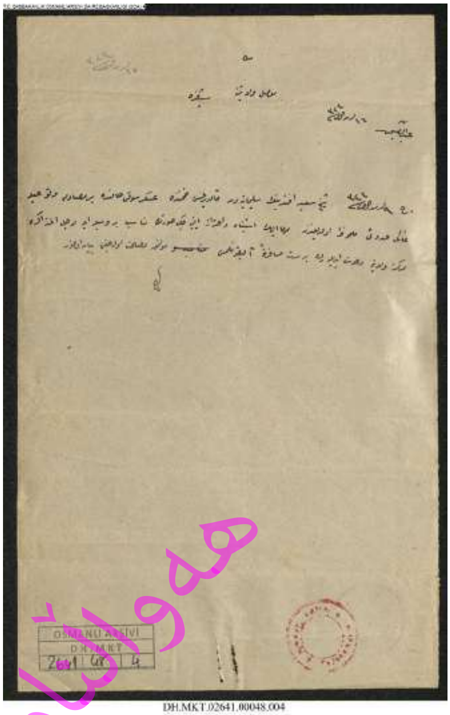

DH.MKT.02641.00048.004

DH.MKT.	02641.00048	3 شەوال 1326

- بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەتی پایەبەرز
قەڵەمی تۆمار
تەلەگرافنامەی بە شیفرە لە ویلایەتی موسڵەوە بۆ نەزارەتی ناوەخۆی عالی هاتووە
تەلەگرافنامەی مێژووی ٢ تشرینی یەکەم ٣٢٤ هاوپێچی بەندەیە، حەفید شێخ سەعید ئەفەندی هاووڵاتی سلێمانی، کارە گەندەڵیەکانی زۆر زیادی کردووە، ئەگەر ئەم حاڵەش بەردەوام بێت، ئەوا خوێنێکی زۆر دەرێژرێت، بۆ سەلامەتی حاڵ و بەرژەوەندی گشتی پێویستە ناوبراو لەگەڵ خزم و پاشکۆکانی لەوێ نەمێنن، بۆ ئەم کارەش هێزێك بنێردرێت، ئەمجارە موتەسەرفی سلێمانی لەگەڵ قوماندانیەت ئاماژەیان پێکردووە، کە مانەوەی شێخی ناوبراو لە ناوچەکە ئاسایش و بارودۆخەکە تێك دەدات، بۆ دوورخستنەوەی زیانی ناوبراویش بە شێوەیەکی کاتی تەنیا خودی خۆی بۆ حەلەب و سوریە یاخود بۆ شوێنێکی وەکو حیجاز لە مەرکەزێکی ویلایەت دابنرێت، بۆ بەرژەوەندی کارەکە ئەگەر رای لێکچووش هەبێت، شێخی ناوبراو دەستگیر بکرێت باشترە، بۆ ئەمەش ئاگاداری دراوەتە لەشکری هومایۆن، بۆ چۆنیەتی جێبەجێ کردنەکەش بەپەلە زانیاری بدرێتە لایەنی بەندە، راگەیەندراوە فەرمان، لە ٩ تشرینی یەکەم ٣٢٤.
فەریق زەکی والی

- ١٦ تشرینی یەکەم ٣٢٤
شیفرە بۆ ویلایەتی موسڵ
لە ٩ تشرینی یەکەم ٣٢٤ بە مەبەستی دوورخستنەوەی شێخ سەعید ئەفەندی لە سلێمانی، لە کاتی ناردنی هێزی سەربازی رووبەڕووبوونەوە روو بدات دەبێتە هۆی سەرهەڵدانی شەڕ، بۆیە بە رێگایەکی گونجاو ناوبراو داوەتی مەرکەزی ویلایەت بکرێت، ماوەیەکیش وەکو میوان دەست بەسەر بکرێت، راگەیەندراوە ئەمەیان بۆ بەرژەوەندی گشتی گونجاوە.

هەواڵنامەی کتێب

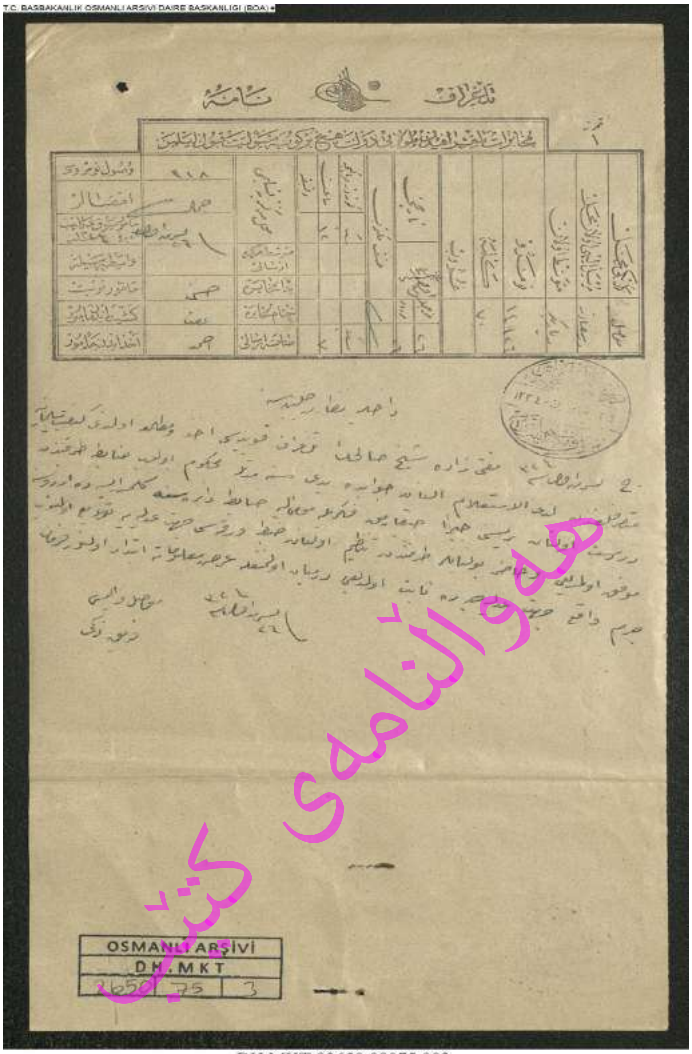

هەوالنامەی کتێب

DH.MKT.02650.00075.003

DH.MKT.	02650.00075	13 شەوال 1326

بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە

لـە تشرینی یەکـەم ١٣٢٤ دانەیـەك لـە تەلەگرافـی موفتـی زادە شـێخ سـاڵح خوێندراوەتـەوە، دوای وەرگرتنـی ئـەو وەڵامـەی لـە موتەسـەرفیەتی سـلێمانی وەرگیـراوە، بـە حەوت سـاڵ زیندانی سـزا دراوە، یەکێـك لەوانەی کـە لەلایەن ئەفسەرەوە دەستگیرکراون، ناوبراو هاتۆتە فەرمانگەی پۆلیس تا بە زۆرەملێ بیباتە دەرەوە، بەڵام ئاواتەکەی نەهاتۆتە دی و لەلایـەن ئەوانـەی کـە ئامـادە بوونـە دەسـتگیرکراوە، لە ئەنجـام کاغەزی پەسـەند کردنی ڕێکخـراوە و بۆ لایەنی داد نێـردراوە، لەلایەنـی دادەوەش تاوانەکـە سـەلمێنراوە، لـەم نێوەنـدەدا بەپەلـە زانیاریـەکان رابگەیەندرێـت، فەرمان.

لە ٢٦ تشرینی یەکەم ١٣٢٤

فەریق زەکی والی موسڵ

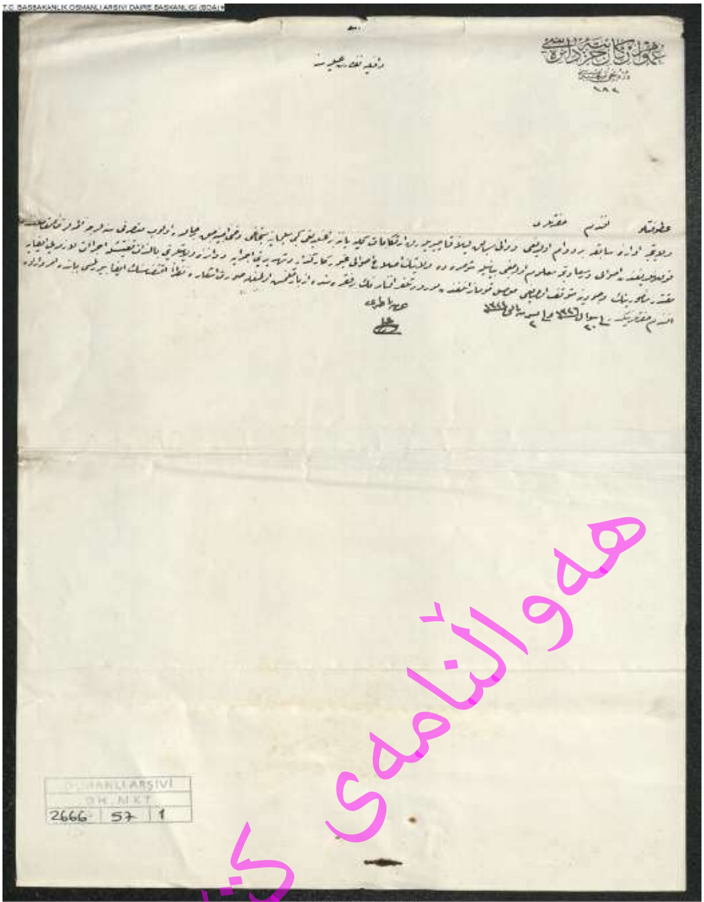

DH.MKT.02666.00057.001

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02666.00057	20 شەوال 1326

فەرمانگەی گشتی ئەرکانی جەنگی
یەکەی چوارەم
١٨٢
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

لە ویلایەت والی پێشوو بە شەو رایکردووە و ئەو کارانەی کە کردوویەتی هەمووی لە دوای خۆیدا بەجێی هێشتووە، سانجەقی سلێمانیش لە حاڵەتێکی ئاڵۆزدایە، موتەسەرفەکەی چەندین ساڵ لە قائیمقامیەت کاری کردووە، بۆیە لە دەرسەعادەت راگەیەندراوە؛ بۆ چاکسازی ویلایەت و جێگیر کردنی بارودۆخی ناوچەکە و نەهێشتنی هەرەشەکان، پێویستە ویلایەتەکان پشکنینیان بۆ بکرێت، ئەمەش لەسەر ئەو فەرمانبەرە لێهاتووانە وەستاوە کە لەوێ ئامادەن، لە قوماندانیەتی موسڵ تەلەگرافنامە هاتووە، لە دەستەواژەیەکی نووسراوەتەوە بە تێروانین لە وێنەی ئاماژە پێکردنەکە فەرمان دراوە لەسەر جێبەجێ کردنی، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەفەندیمە، لە ٢٠ شەوال ١٣٢٦ و لە ٢ تشرینی دووەم ١٣٢٤.
نازری جەنگ

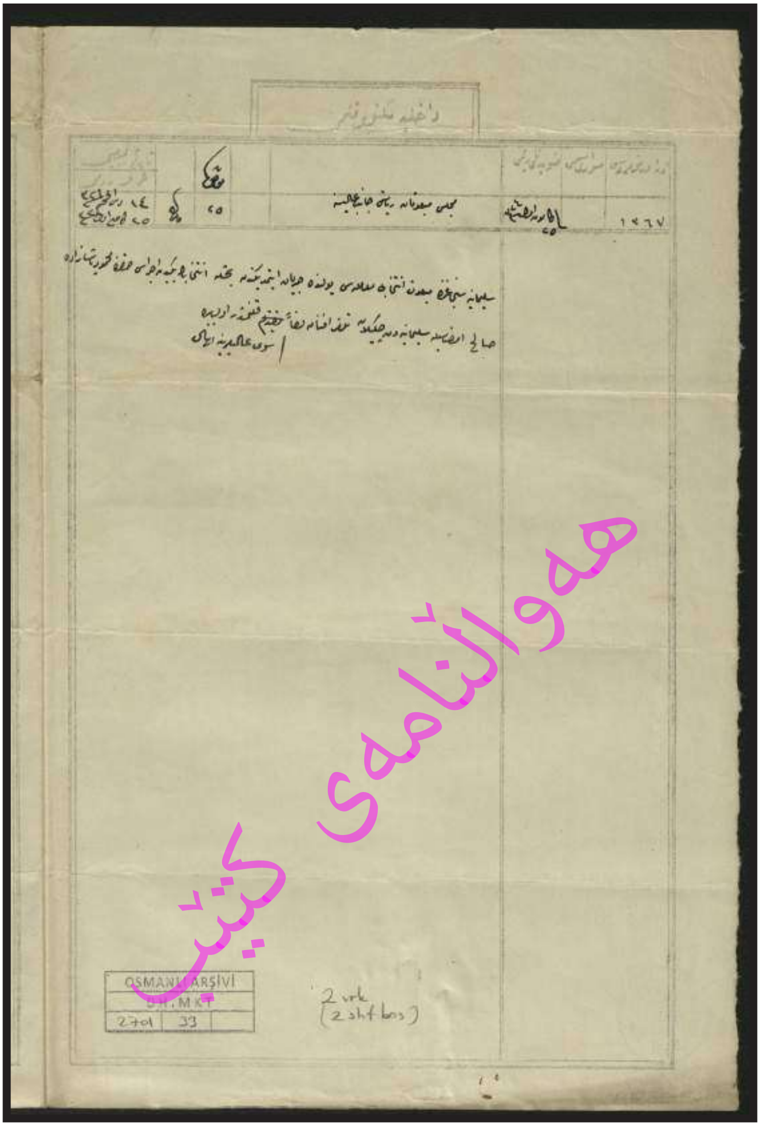

DH.MKT.	02701.00033	14 زیلحیجه 1326

١٤ زیلحیجه ١٣٢٦
٢٥ کانوونی یەکەم ١٣٢٤
بۆ لایەنی عالی لە سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی نێردراوان
هەڵبژاردنی نێردراوان کە لە سانجەقی سلێمانی بەڕێوەچووە، بە ڕێگەی یاسایی ئەنجام نەدراوە، بۆ ئەوەی سەر لە نوێ هەڵبژاردنەکە ئەنجام بدرێتەوە، تەلەگرافنامە بە واژووی مەحمود پاشا زادە ساڵح دەرچووە و هاوپێچ بۆ عالی نێردراوە.

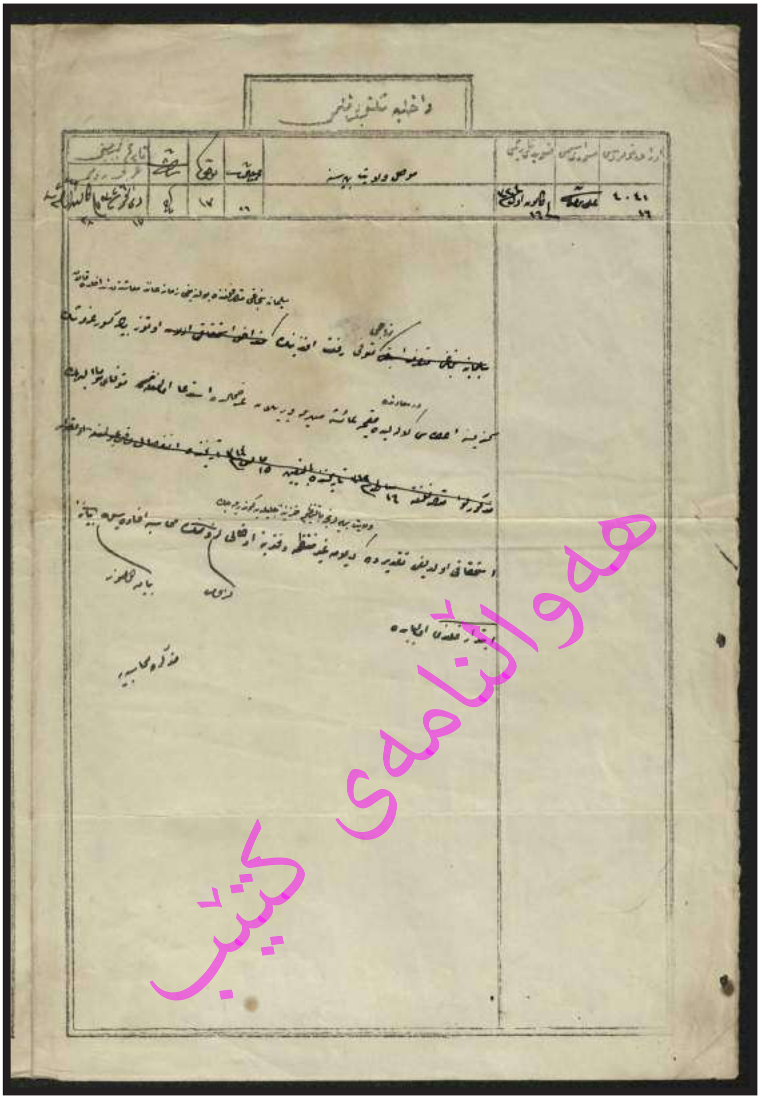

DH.MKT.	02703.00080	17 زیلحیجه 1326

١٧ زیلحیجە ٣٢٦
٢٨ کانوونی یەکەم ٣٢٤
بۆ ویلایەتی موسڵی بەهیە

ڕەفعەت ئەفەندی کۆچکردوو؛ کاتی خۆی کە لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانیدا بووە، کۆکراوەی مووچەی ماوە و وەرینەگرتووە، کە پێك هاتووە لە ٣٠٠٠٠ قوروش و هەندێك، بۆیە خێزانەکەی بە ناوی عائیشە لە دەرسەعادەت کە لە لالە نیشتەجێیە، داواکاریەکی بە مۆری پێشکەش کردووە، داوای مووچەکە دەکات، لەبەر ئەوەی هەقی خۆیەتی لە ویلایەتی بەهیەوە لە دەفتەری قەرزی نارێك ڕێکخراوە و ونووسراوەتەوە و بۆ خەزینەی جەلیلە نێردراوە، بە ووتەی ژمێریاریش رادەگەیەندرێت و لەم بابەتەدا پەلە کراوە.

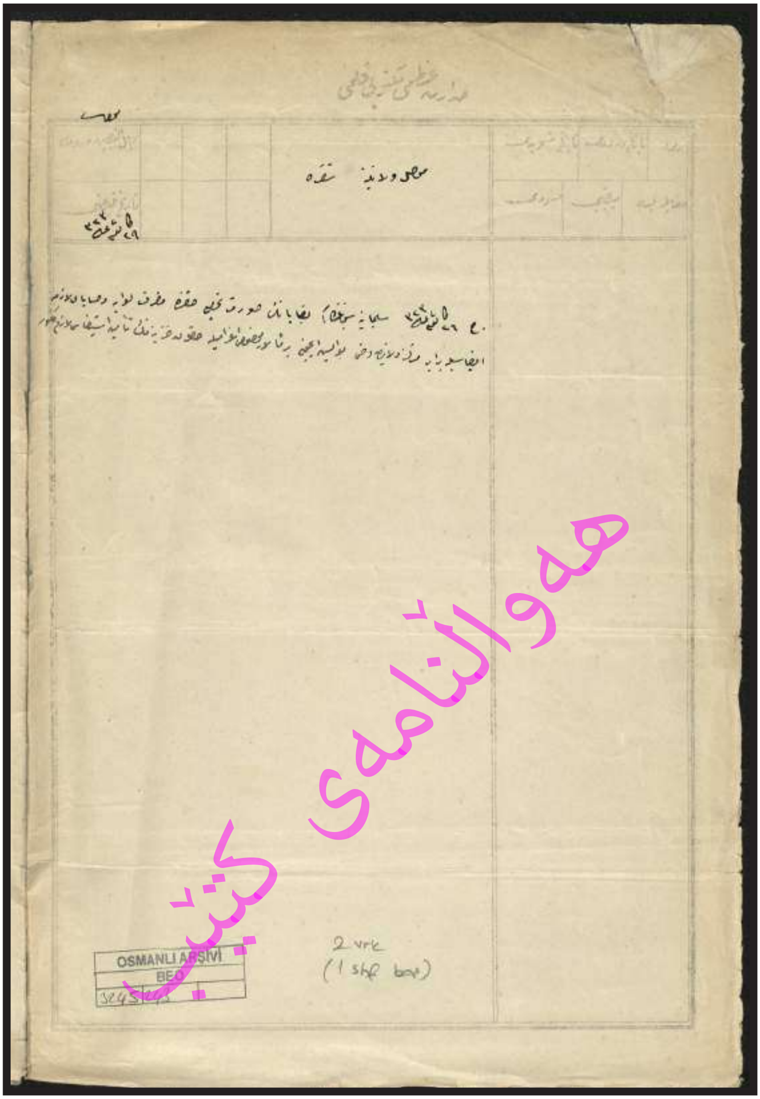
OSMANLI ARŞIVI
BEO
2 vrk
(1 shf boş)
هەواڵنامەی کتێب

BEO.	003245.243373	8 موحەررەم 1326

٢٩ کانوونی دووەم ١٣٢٣
شیفرە بۆ ویلایەتی موسڵ
لـە ٢٦ کانوونـی دووەم ١٣٢٣؛ لـە مەرکـەزی ویلایـەت فەرمانبەرێـك بـۆ سـانجەقی سـلێمانی بنێردرێـت تاوەکـو کاری ئـەو دەهاتـە تـەواو بـکات کـە زیـادە و ماوەتـەوە هەروەهـا رێنمایـی پێویسـت جێبەجـێ بـکات، لـە خەزینـەش مافەکانـی دابیـن بکرێـت.

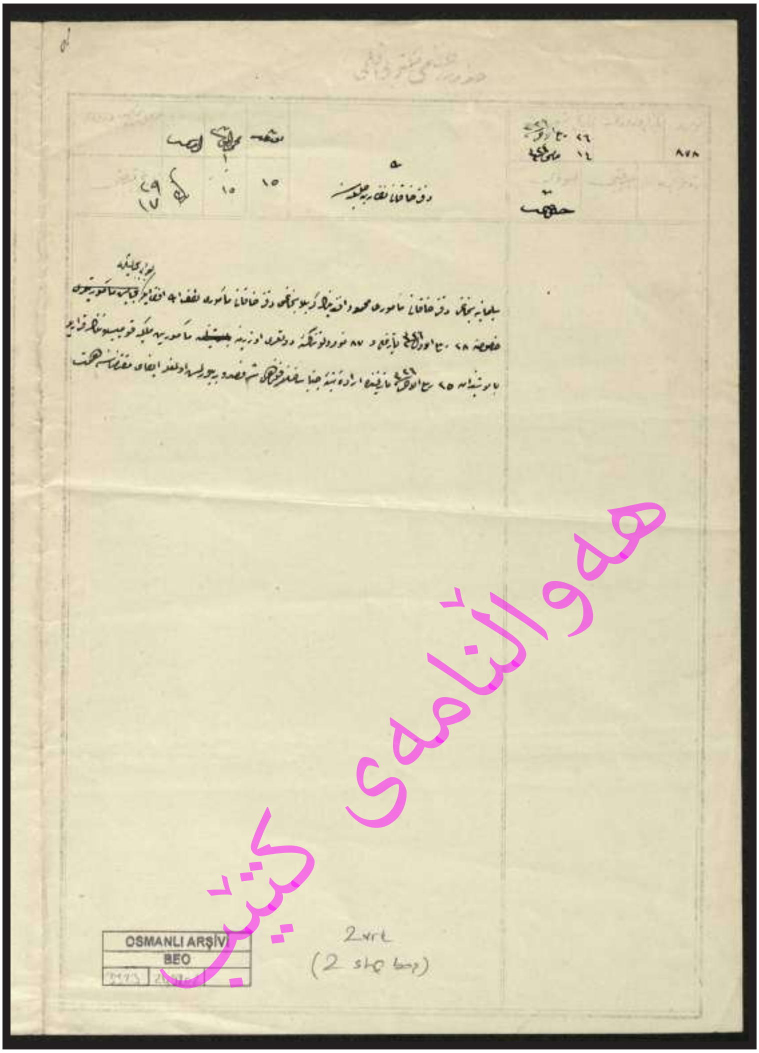

هەواڵنامەی کتێب

26 رەبیعی کۆتایی 1326	003323.249202	**BEO.**

٢٦ رەبیعی کۆتایی ١٣٢٦
١٤ مایس ١٣٢٤
بۆ نەزارەتی دەفتەرخاقانی جەلیلە
مەحمود ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەری خاقانی سانجەقی سلێمانی لەگەڵ لەتیف ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەری خاقانی سانجەقی کەربەلا گۆرینەوەیان پێ بکرێت، لە سەر نووسراوی دەوڵەت مێژووی ٢٨ رەبیعی یەکەم ١٣٢٦ ژمارە ٨٧ و بە بریاری قۆمیسیۆنی فەرمانبەرانی مولکیە و دوای وەرگرتنی مۆڵەت لە مێژووی ٢٥ رەبیعی کۆتایی ١٣٢٦، فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی فەرموویەتی، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

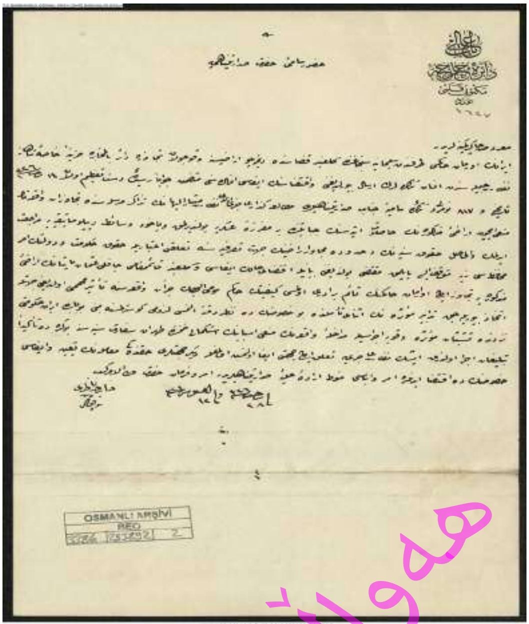

BEO.003386.253892.002

BEO.	003386.253892	28 ڕەجەب 1326

بابی عالی
فەرمانگەی دەرەوە
قەڵەمی تۆمار
ژمارە ١٦٢٧
بۆ جەنابی سەدری ئەعزەم لە پەیوەندیدارانی سەدارەت

لەلایـەن حاکمـی ئورامانـی ئێـران سـەرپێچی لـە زەوییەکانـی گونـدی دیمەچـوی سـەر بـە قـەزای گولعەنبـەری سـانجەقی سـلێمانی کـراوە و دوای گفتوگـۆ نـووسراو لـە نەزارەتـی خەزینـەی تایبەتـی شـاهانەی جەلیلـە وەرگیـراوە، بـە ناردنـی ئـەم نووسراوانـە و جێبەجـێ کردنـی کارەکـە، نـووسراوی سـەدری ئەعزەمـی جەنابـی پەیوەندیـداری سـەدارەت لـە مێـژووی ١٤ ڕەجـەب ٣٢٦ ژمـارە ٨١٧ خوێندنـەوەی بـۆ کـراوە، ئـەو نووسراوانـەی نـەزارەت ناردوویەتـی تێـدا هاتـووە؛ بـۆ ڕێگەگرتـن لـە دووبارەنەبوونـەوەی ئـەم سـەرپێچیانە، لـە داهاتـوودا لـە کاتـی کۆکردنـەوەی داهاتەکانـی زەوی ناوهاتـوو مەفرەزەیەکـی سـەربازی ئامـادە بێـت، یاخـود بـە ڕێگـەی گفتوگـۆی دیبلۆماسـی چارەسـەری کێشـەکە بکرێـت، چونکـە مافـی دەوڵـەت و زەوییەکانـی هاوسـنوور پەیوەسـتە بـە مافـی حکوومـەت و دەوڵـەت، هەروەهـا فەرمانـی پاراسـتنی دەوڵـەت لەسـەر چ شـتێك وەسـتاوە وەکـو خـۆی جێبەجـێ بکرێـت و ئـەم ڕاگەیەنـدراوە هـەر ئێسـتا جێبەجـێ بکرێـت، جگـە لەمـە عوسـمان پاشـای جـاف قائیمقامی قـەزای گولعەنبـەر بـرادەری حاکمـی ئورامانـە کـە لـە زەوی باسـکراودا سـەرپێچی کـردووە، بۆیـە کاریگـەری بەسـەر حاکمـی ناوهاتـوو هەیـە، بـەو هیوایـەی ئامـادەکاری کاریگـەر ئەنجـام بـدات، لـەم بابەتـەش تێروانینـی وورد بکرێـت، ئەمجـارە باڵیۆزخانـەی تەهـران بـە دووپاتکردنـەوە ئـاگاداری نـاردووە و حکوومەتـی ئێـران بـە دەسـت پێشـخەری کاری کاریگـەر و بەهێـزی کـردووە و وایکـردووە هـۆکاری ڕێگەگرتنەکـە جێبەجـێ بکرێـت، لەلایەکـی تـر ئـەو کارەی پەیوەسـت کـراوە بـە نەزارەتـی بەندەمـان جێبەجـێ کـراوە، لەلایەکـەی تریـش ئەوانـەی پەیوەسـتن بـەم کارەوە بـۆ جێبەجـێ کردنـی مامەڵەکـە فەرمـان و ڕاگەیەنـدراوی جێبەجـێ کردنەکـەی پەیوەسـتە بـە فەرمانـی عالـی پەیوەندیدارانـی سـەدارەت، ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات.

لە ٢٨ ڕەجەب ٣٢٦ و لە ١٢ ئۆغستۆس ٣٢٤
نازری دەرەوە

هەواڵنامەی کتێب

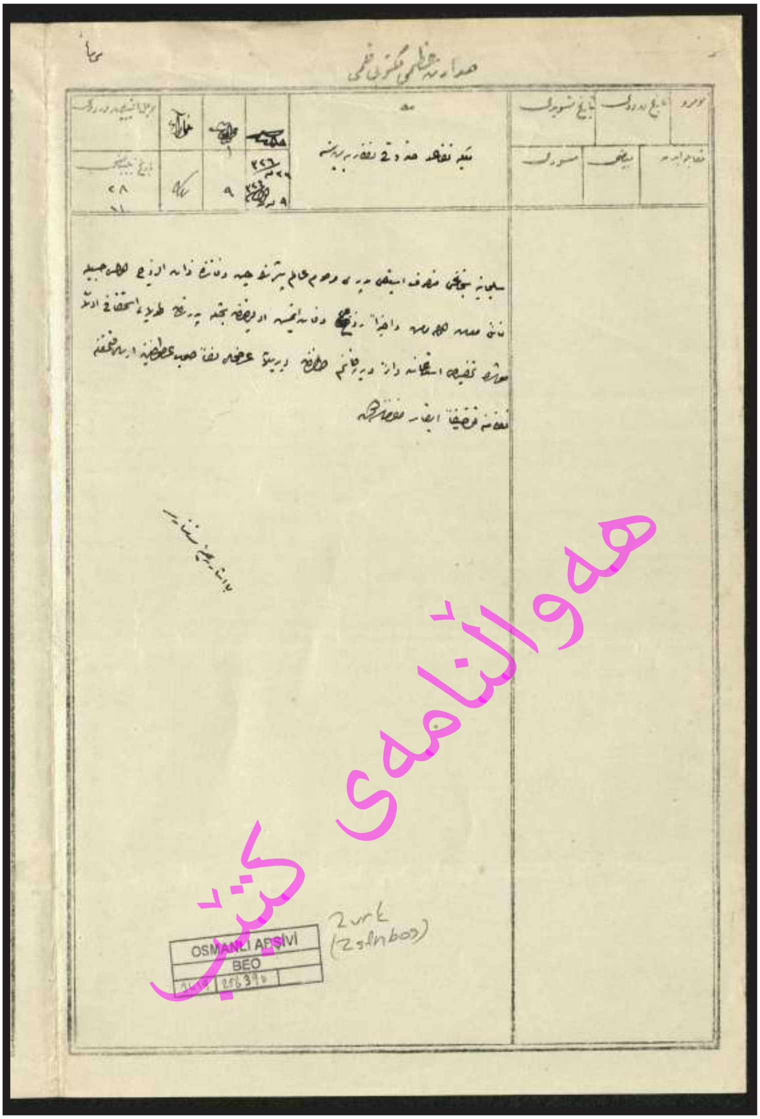
OSMANLI ARŞİVİ
BEO

هەواڵنامەی کتێب

26 رەمەزان 1326	003419.256390	**BEO.**

٢٦ رەمەزان ٣٢٦
٩ تشرینی یەکەم ٣٢٤
بۆ نەزارەتی سندوقی خانەنشینی مولکیەی بەهیە
خوالێخۆشبوو عالم پاشا موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی لە کاتی مردنی خێزانی هەبووە، بەڵام نە خۆی و نە خێزانەکەی پێرانەگەیشتوون مووچە وەربگرن و لە کۆتاییدا خێزانەکەشی مردووە، بۆیە دوریە خان کچی خوالێخۆشبووە و مافی ئەوەی هەیە مووچەکەی باوکی وەربگرێت، بۆ ئەم مەبەستە دوریە خان داواکاری ناردووە و داوای کردووە مووچەکەی باوکی بۆ ببڕێتەوە، بە گوێرەی نیزام هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

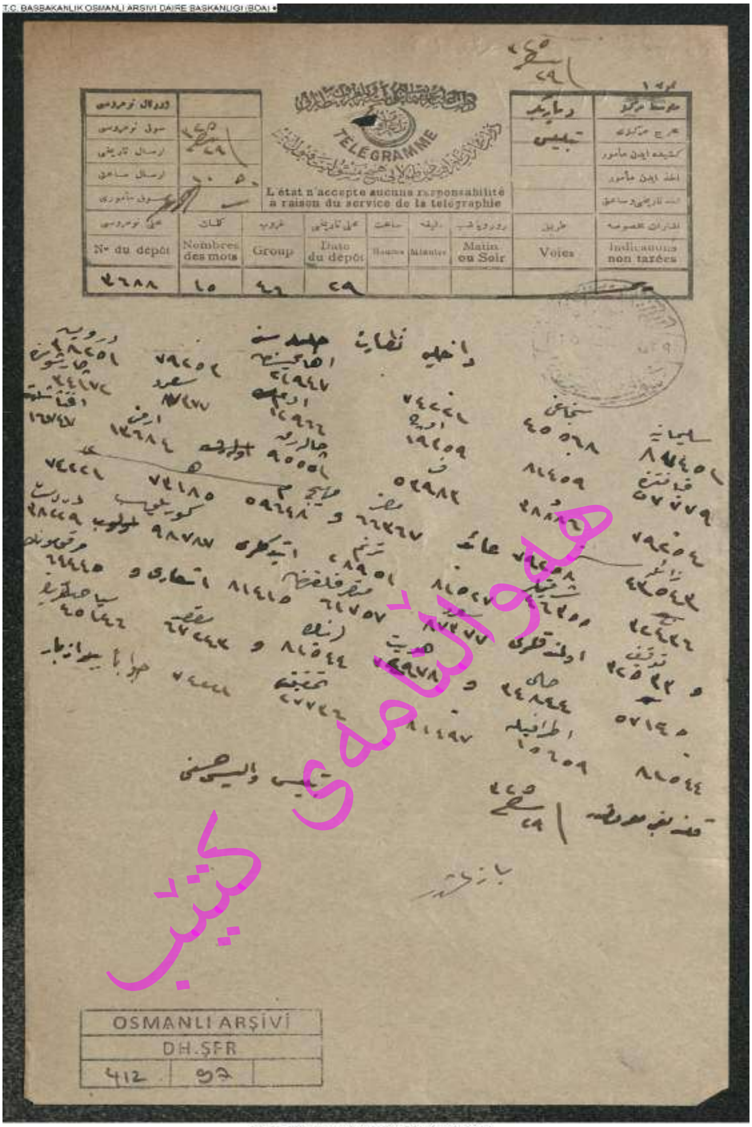

DH.ŞFR.00412.00097.001

DH.ŞFR.	00412.00097	21 ڕەبیعی کۆتایی 1327

بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە

سێ پیاو لە دانیشتوانی سانجەقی سلێمانی بە جلی دەروێشان، لە بازاری سەعرد دەفیان لێ داوە و بە گۆرانی باسیان لە گشت کارەبەدەکانی ئەرمەن کردووە، بۆیە دەستگیرکراون و لە موتەسەرفیەتی سەعرد ئاماژە بە ناسنامەی کەسەکان و مەبەستی گەشتکردنیان کراوە و لەگەڵ لێکۆڵینەوەی دەورووبەر نووسراوەتەوە و ڕاگەیەندراوە، لە ٢٩ نیسان ٣٢٥.

حوسنی والی بەتلیس

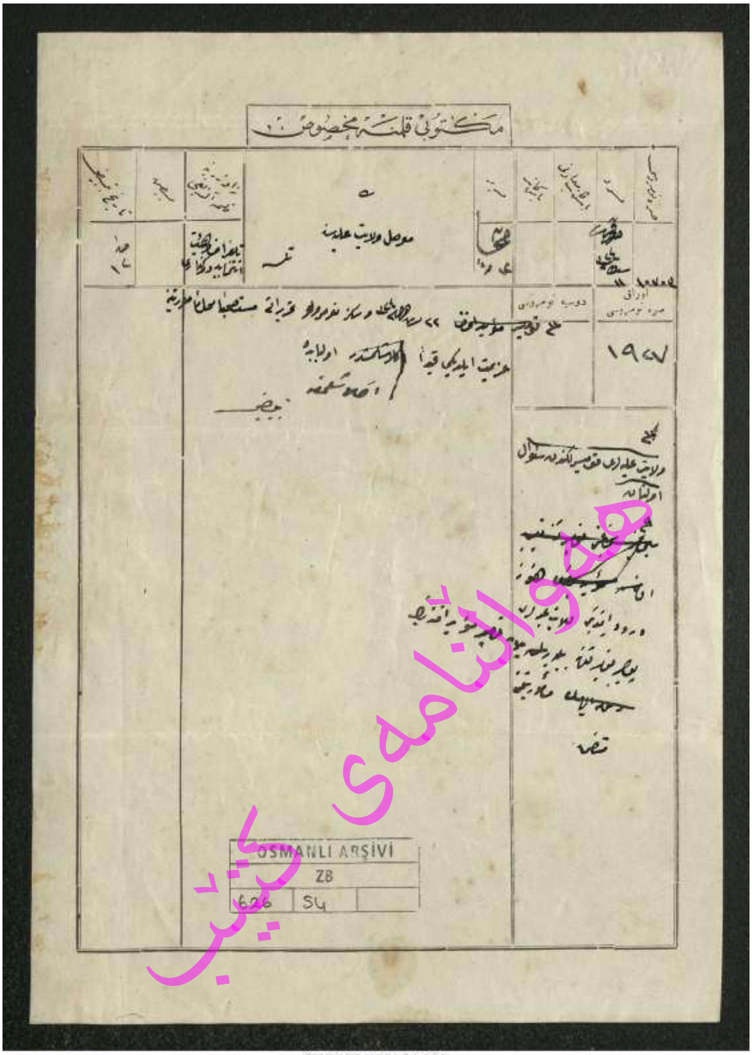
مکتوبی قلمنه مخصوص

موصل ولايت عليه سنه

OSMANLI ARŞİVİ
ZB
626 54

ZB.00626.00054.001

1327 سەفەر 3	00626.00054001	ZB.
١١ شوبات ١٣٢٤ بۆ ویلایەتی موسڵی عالی موئەیـەد ئەفەنـدی وەکـو ئەفسـەری سـانجەقی سـلێمانی دامـەزراوە بـۆ ئـەوەی بزانرێـت ئاخـۆ تـا ئێسـتا گەیشـتۆتە شـوێنی ئەرکەکـەی؛ پرسـیار لـە قۆمیسـیۆنی عالـی ویلایـەت کـراوە و لـە نـووسراوی مێـژووی ٢٢ تشرینـی یەکـەم ١٣٢٤ ژمـارە ٨ کـە لەگـەڵ خـۆی هەڵیگرتـووە، لـە تۆمار دەرکەوتووە گەیشـتۆتە شـوێنی مەبەسـت.		

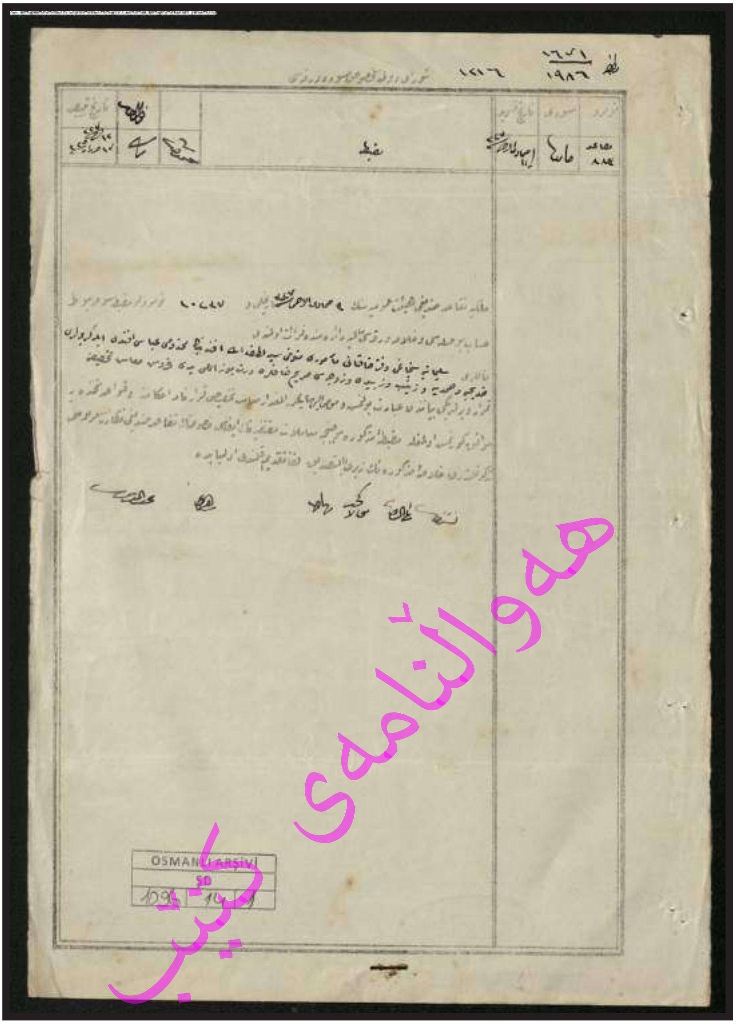

12 جەمادی کۆتایی 1327	01096.00014	ŞD.

١٢ جەمادی کۆتایی ١٣٢٧
١٧ حوزەیران ١٣٢٥
بریارنامە
بریارنامـەی مێـژووی ٣ جەمـادی کۆتایـی ١٣٢٧ ژمـارە ١٠٢٣٧ ی دەسـتەی گشـتی سـندوقی خانەنشـینی مولکیـە لەگـەڵ پۆسـتەی ژمێریـاری و پوختـەی فەرمانگـەی دارایـی خوێندنـەوەی بـۆ کـرا.
بـۆ عەبـاس ئەفەنـدی کـوڕی کۆچکردوو سـەید لەتیفوڵڵا ئەفەنـدی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سـانجەقی سـلێمانی، لەگـەڵ کچەکانـی خەدیجـە خـان و حەمدیـە خـان و زەینـەب خـان و زوبیـدە خـان هەروەهـا خێزانەکـەی مەریـەم خـان ٤٥٧ قـوروش مووچەیـان بـۆ براوەتـەوە. بـە راگەیاندنـی بریـاری لەسـەر درا، چونکـە خـەرج کردنـی بـرە مووچـەی باسـکراو بـە بریارنامـە گونجـاو بیـنراوە، لەسـەر بریارنامـەی ناوهاتـوو مامەڵەکـەی جێبەجـێ کـرا و حەواڵـەی نەزارەتـی سـندوقی خانەنشـین کـراوە، هەروەهـا بـە نووسـینی نـووسراو پەسـەند کردنـی پێشـکەش کـرا.

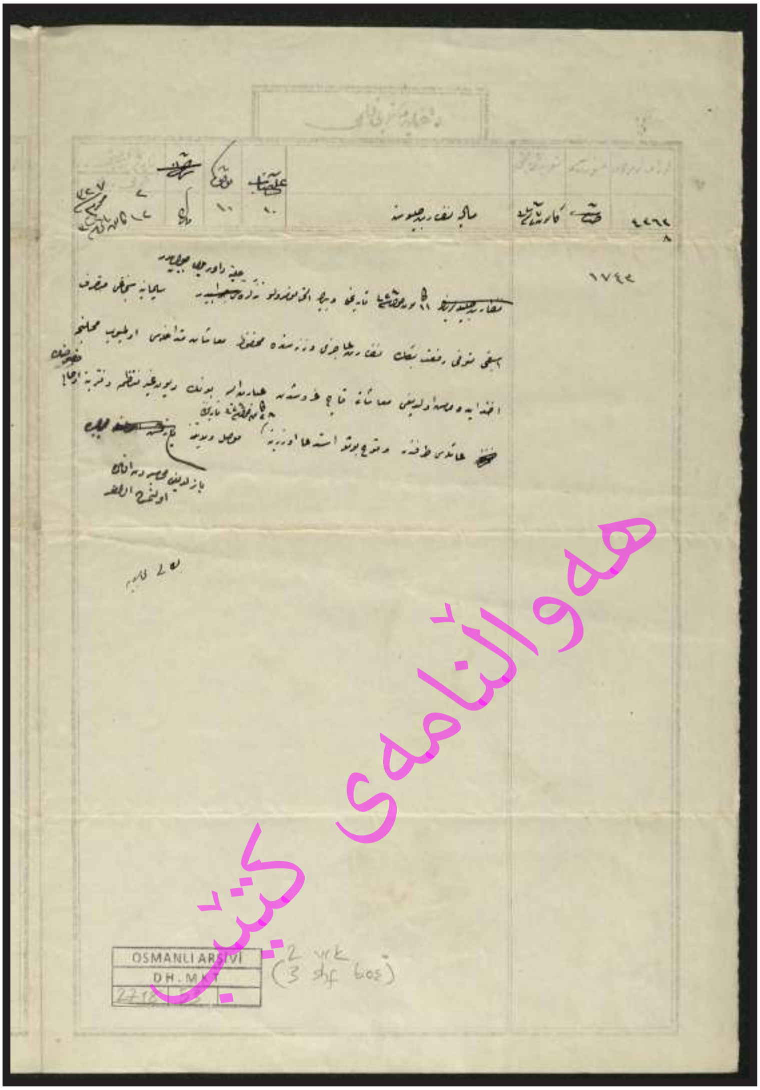

هەواڵنامەی کتێب

٢ موحەررەم ١٣٢٧	02718.00053	**DH.MKT.**

٢ موحەررەم ١٣٢٧
١٢ كانوونی دووەم ١٣٢٤
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
وەڵامی نووسراوی مێژووی ١١ كانوونی یەكەم ١٣٢٤ ژمارە ١٠٠٦ عالیە، رەفعەت بەگ موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی مردووە، لە نەزارەتی عاجیزانە مووچەی هەڵگرتووی نییە، بەڵكو لە خۆچێی پارەكەی وەرنەگرتووە، ئەو مووچەیەی كە وەرینەگرتووە لە دەفتەری قەرزی نارێك تۆمار كراوە، بۆیە لەلایەن خێزانەكەیەوە داواكراوە پارەكە خەرج بكرێت و لە ژمێریاریش باسكراوە، بۆ ئەم مەبەستەش لە مێژووی ٢٨ كانوونی یەكەم ١٣٢٤ نووسراو بۆ ویلایەتی موسڵ كراوە.

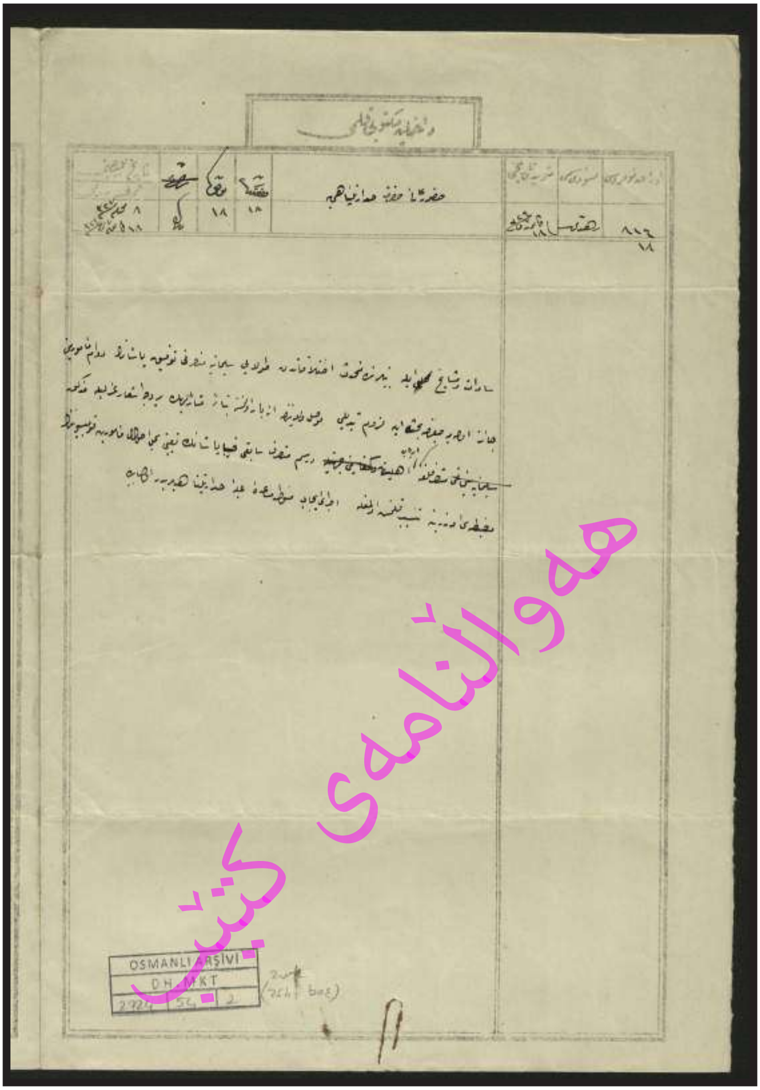

هەواڵنامەی کتێب

8 موحەررەم 1327	02724.00054	DH.MKT.

٨ موحەررەم ١٣٢٧
١٨ کانوونی دووەم ١٣٢٤
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
لەبەر ئەو ناکۆکیەی لە نێوان سەید و شێخەکاندا هەیە، بە گونجاو نازانرێت تۆفیق پاشا موتەسەرفی سلێمانی لە کارەکەی بەردەوام بێت، بۆیە لە ویلایەتی موسڵ نووسراو کراوە، کە ناوبراو دووربخرێتەوە و لە شوێن ئەو خانەدان زیا پاشا موتەسەرفی پێشوی دەرسیم دابمەزرێت، ئەمەش لە بریارنامەی قۆمیسیۆنی تۆماری ناسنامەی فەرمانبەران جێگیر کراوە، بۆ جێبەجێ کردنی بە هاوکاری پەیوەندیدارانی سەدارەت دەبێت.

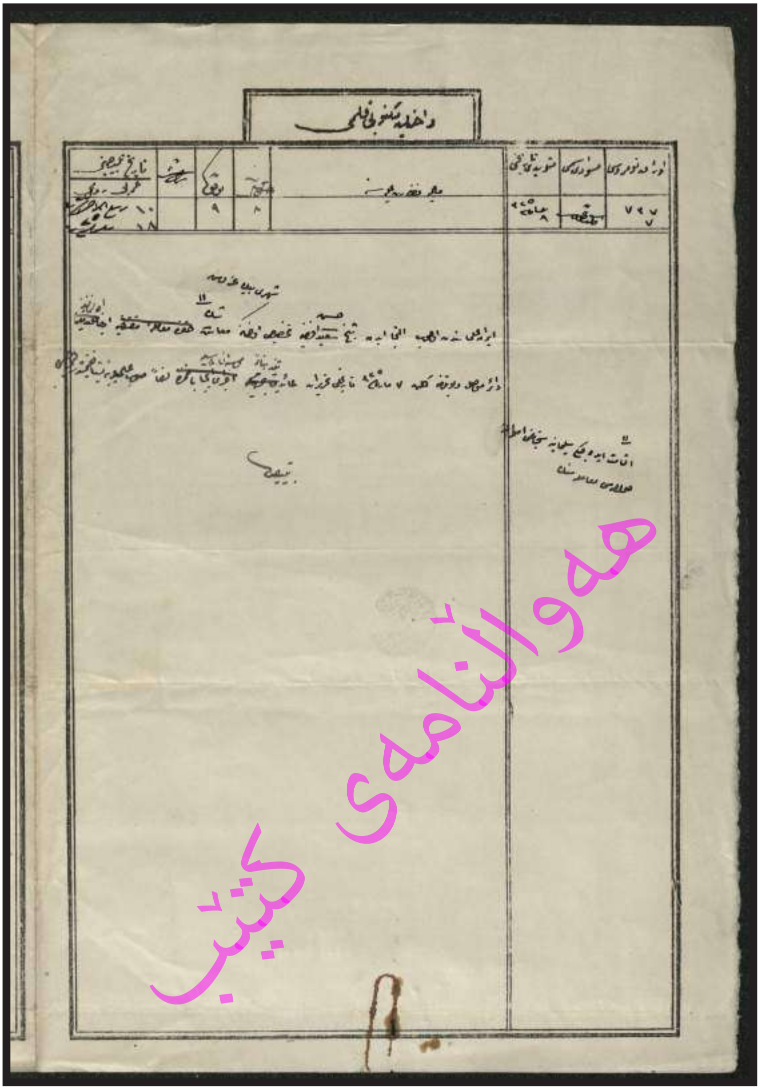
هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02798.00040	10 رەبیعی کۆتایی 1327

١٠ رەبیعی کۆتایی ٣٢٧
١٨ نیسان ٣٢٥
بۆ نەزارەتی دارایی عالی
لـە زاناکانـی ئێـران؛ شـێخ حەسـەن سـەعید ئەفەنـدی پەنـای بـۆ ئێمـە هێنـاوە و مانگانـە ١٠٠٠ قـوروش مووچەی بۆ دەبڕێتـەوە، ئـەم پارەیـەش لـە دارایـی سـلێمانی پێـی دەدرێـت، چونکـە لەوێ نیشـتەجێ دەبێـت، بۆ حەواڵـە کردنی مامەڵەکـەی، نـووسراوی مێـژووی ٧ مـارت ٣٢٥ی ویلایەتی موسـڵ هاتووە لەگـەڵ ڕێنمایی دارایی بۆ سـەروو نێردراوە.

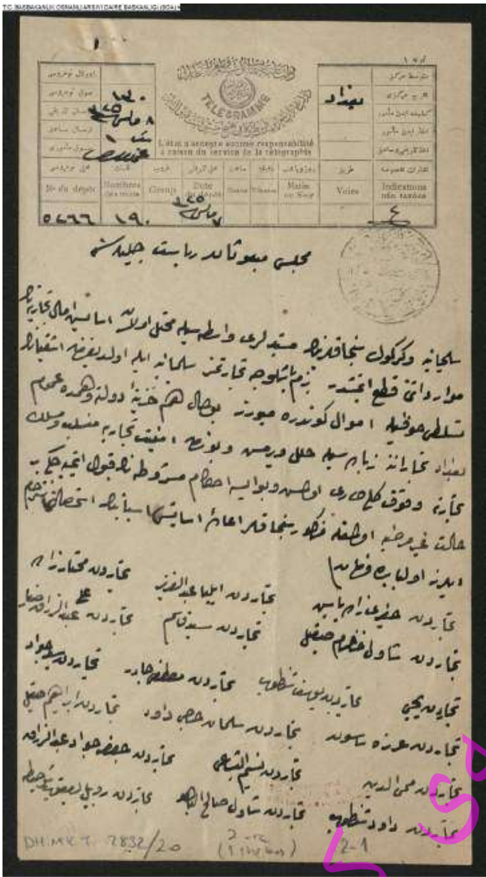

DH.MKT.02832.00020.002

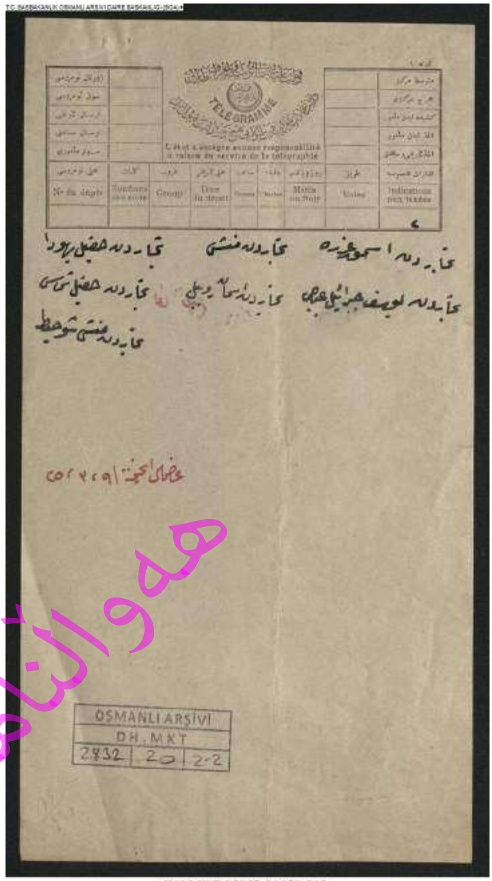

DH.MKT.02832.00020.002

هەواڵنامەی کتێب

DH.MKT.	02832.00020	29 رەبیعی کۆتایی 1327

٧ مایس ١٣٢٥

سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی نێردراوەکانی جەلیلە

بەهـۆی سـتەمکارانەوە ئاشایشـی سـانجەقەکانی سـلێمانی و کەرکـوك تێکچـووە و کاری بازرگانـی وەسـتێنراوە، بازرگانـی ئێمـەش لەگـەڵ سـلێمانییە، لەبـەر هاتنـی چەتـەوە ناتوانیـن کەلوپـەل بنێریـن، ئـەم حاڵەتـە هـەم بـۆ خەزینـەی دەوڵـەت هـەم بـە شـێوەیەکی گشـتی بـۆ بازرگانەکانـی بەغـداد بـە زیـادەوە کێشـەی دروسـت کـردووە، بـەم شـێوەیەش ئەمنیەتـی بازرگانـی جێگیـر نییـە و شـڵەژاوە، بـە تەواوەتـی بازرگانـی وەسـتێنراوە، فەرمانـرەواش قەبـوڵ نـاکات حاڵەتـی سـەرپێچیکارانە و نەگونجـاو روو بـدات، بـۆ گەرانـەوەی ئایشـی سـانجەقەکانی ناوهاتـوو تـکا دەکەیـن کارێـك بکرێـت، لـەم بابەتـەدا فەرمـان.

حەفیری زادە یاسـین بازرگان/ ئیلیا عەبدولعەزیز بازرگان/ موختار زادە بازرگان/ شـاول خاخام سـەقبل بازرگان/ سـەید قاسـم بـازرگان/ عەلـی عەبدولـرەزاق زیـا بازرگان/ یەحیا بازرگان/ یوسـف شـەنتوب بازرگان/ مسـتەفا جـادر بازرگان/ سـەید جـەواد بـازرگان/ عـەرزە ساسـون بازرگان/ سـەلمان حاجـی داود بـازرگان/ ئیبراهیم حەقیل بـازرگان/ محیەددین بازرگان/ نەسـیم بەشـاعی بازرگان/ جەعفەر جەواد عەبدولرەزاق بازرگان/ داود شـەنتوب بازرگان/ شاول ساڵح ئەلیاهو بـازرگان/ روبیـل یەعقـوب شـوحیتە بـازرگان/ ئەسـمەق عـەزرە بازرگان/ مونشـی بـازرگان/ حەقیـل یەهودا بـازرگان/ یوسـف جبرائیـل عەباجـی بـازرگان/ ئەسـمان روبیـل بـازرگان/ حەقیـل شـەماس بـازرگان/ مونشـی شـوحیت بـازرگان

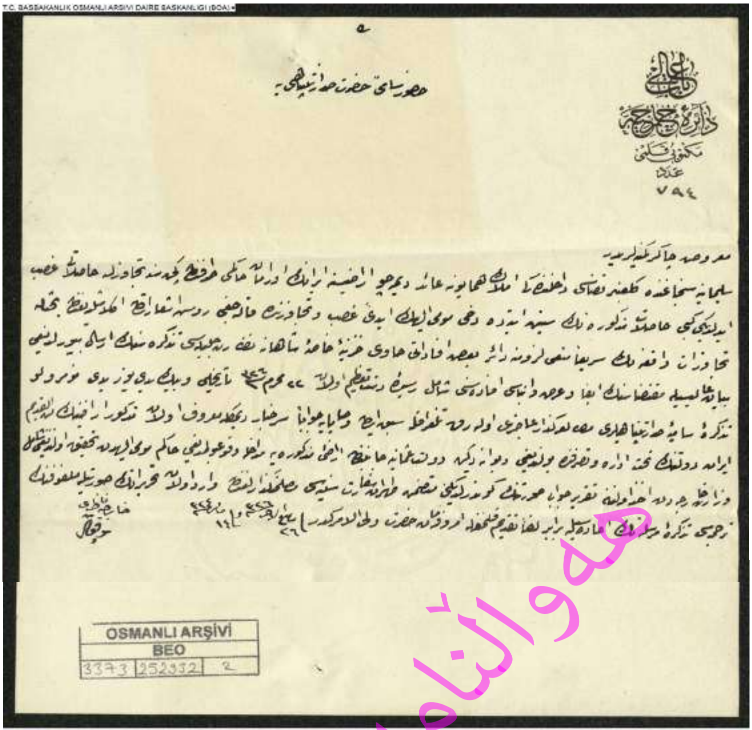

BEO.003373.252932.002

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	003373.252932	26 رەبیعی کۆتایی 1326

بابی عالی
فەرمانگەی دەرەوە
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٧٩٤
بۆ جەنابی سەدری ئەعزەم پەیوەندیداری سەدارەت
راگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە
ساڵی رابردوو زەوی و زاری مولکی میری دیمەچوی قەزای گولعەنبەری سەر بە سانجەقی سلێمانی لەلایەن حاکمی ئۆرامانی ئێران هێرشی کراوەتە سەر و داهاتەکەیان تاڵان کردووە، لە سەرچاوەی ئاماژەکاندا دەرکەوتووە ئەم داهاتەی کە باسکراوە لە ساڵانی داهاتووشدا لە ژێر دەسەڵاتی و سەرپێچیەکانی ناوبراودا دەمێنێتەوە، بۆیە بە پەلە رێگە لەم سەرپێچیانە بگیرێت، بۆیە نووسراوی خەزینەی تایبەتی شاهانەی نەزارەتی جەلیلە نێردراوە، لەگەڵ راگەیەندراوی عالی جێبەجێ دەکرێت و ئینجا رادەگەیەندرێت و بڵاودەکرێتەوە، ئەمەش لە ٢٢ موحەرەم ٣٢٦ ژمارە ١٧٠٧ لە نووسراوی سەدری ئەعزەمی پەیوەندیداری سەدارەت خوێندراوەتەوە و بە تەلەگراف ئامۆژگاری پێشوەختە نێردراوە، لە وەڵامدا هاتووە ئەو زەوییەی کە بە سەرچنار ناسراوە لە کۆندا لە ژێر دەسەڵاتی ئیدارەی ئێراندا بووە، دەوڵەتی عوسمانی دەستی وەرنەداوەتە زەوی باسکراو، ئەمەش لەلایەن حاکمی ناوهاتووەوە لێکۆڵینەوەی لەسەر کراوە و وەڵامی ئەو راپۆرتەی کە لە وەزارەتی دەرەوە وەرگیراوە، وێنەیەکی نێردراوە، باڵیۆزخانەی ئێران لە بەرژەوەندی خۆی نووسراوی ناردووە و وێنەیەکی نووسراوەکە هاوپێچ لەگەڵ نووسراوی وەرگێردراوی نووسراوەکە دەنێردرێتەوە و بەیەکەوە پێشکەش دەکرێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٢٦ رەبیعی کۆتایی ٣٢٦ و لە ١٤ مایس ٣٢٤.
نازری دەرەوە

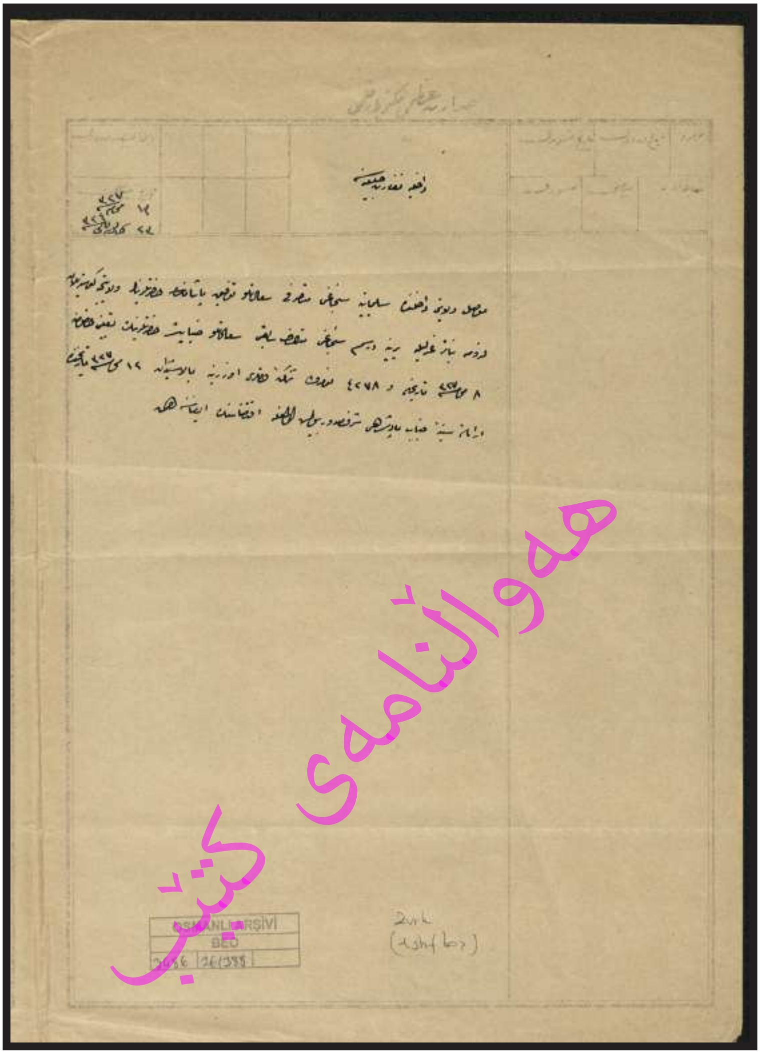

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>003486.261388</td><td>13 موحەڕڕەم 1327</td></tr>
<tr><td colspan="3">١٣ موحەڕڕەم ٣٢٧
٢٣ کانوونی دووەم ٣٢٤
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
لە ناو ویلایەتی موسڵ، جەنابی تۆفیق پاشا موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی دوور دەخرێتەوە، لە شوێن ئەو موتەسەرفی پێشووی سانجەقی دەرسیم جەنابی زیا پاشا دادەمەزرێت، لەم بارەیەوە لەسەر نووسراوی مێژووی ٨ موحەڕڕەم ٣٢٧ ژمارە ٤٢٧٨ دوای ڕەزامەندی لە مێژووی ١٢ موحەڕڕەم ٣٢٧ جەنابی پاشا بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

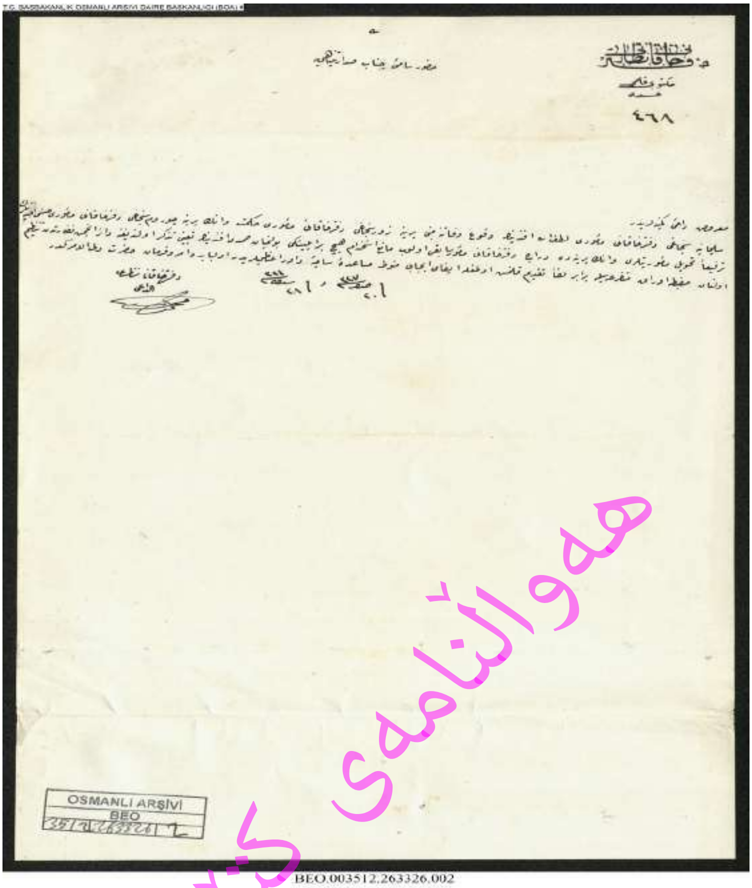

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>20 سەفەر 1327</td><td>003512.263326</td><td>BEO.</td></tr>
<tr><td colspan="3">نەزارەتی دەفتەر خاقانی
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٤٦٨
بۆ جەنابی سەدری ئەعزەم لە لایەنی پەیوەندیدارانی سەدارەت
داواکاری بێ نرخی نزاکارتانە
دوای مردنی لوتفوڵڵا ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سانجەقی سلێمانی؛ لە شوێن ئەو حیکمەت ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سانجەقی زور، لە شوێن ئەویش حوسنی ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سانجەقی چوروم بە مەرجی بەرز کردنەوەی پلە ئەرکەکەیان بگۆردرێتەوە، لە شوێن ئەویش حەمدی ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی پێشووی دەراج دابمەزرێت کە هیچ شتێکی نییە رێگر بێت لە بەکارهێنانی، بۆ ئەمەش نووسراو کراوە، بریارنامەش لە نەزارەتی ئەنجوومەن رێکخراوە، لەگەڵ کاغەزەکانی تر بەیەکەوە پێشکەش کراوە، جێبەجێ کردنی بە هاوکاری پاشاوە دەبێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٢٠ سەفەر ٣٢٧ و لە ٢٨ شوبات ٣٢٤
نازری دەفتەرخاقانی نزاکار محەمەد</td></tr>
</table>

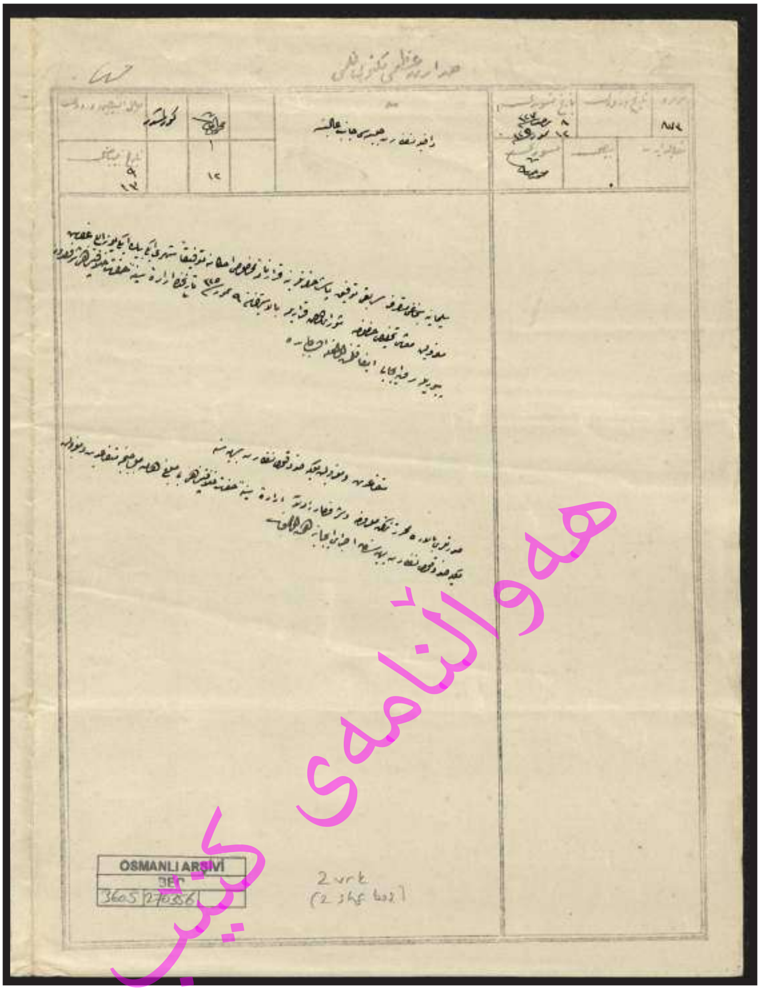
OSMANLI ARŞİVİ
BEO
3605 270356

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>003605.270356</td><td>8 رەجەب 1327</td></tr>
<tr><td colspan="3">٨ رەجەب ١٣٢٧
١٢ تەمموز ١٣٢٥
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
بە پشت بەستن بە بریارنامەی تایبەتی بریارەکان جەنابی تۆفیق پاشا موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی مانگانە ٢٢٥٠ قوروش مووچەی دابراوانی بۆ دەبرێتەوە، بە بریاری شورای دەوڵەت بە رەزامەندی مێژووی ٩ تەمموز ١٣٢٥ جەنابی خەلافەتپەناهی بە فەرمانی پاشا فەرموویەتی، جێبەجێ دەکرێت.

بۆ نەزارەتی سندوقی مولکیەی خانەنشین و دابراوانی بەهیە
نووسراوی راگەیەندراو وێنەکانی لە باڵادا نووسراوەتەوە، هەروەها جەنابی خەلافەتپەناهی فەرمانی پاشاییەکەی دەرچووە، بە گوێرەی ئەم برەیە هیممەت بکرێت لە نەزارەتی سندوقی مولکیەی خانەنشین و دابراوانی بەهیە کارەکە جێبەجێ بکرێت.</td></tr>
</table>

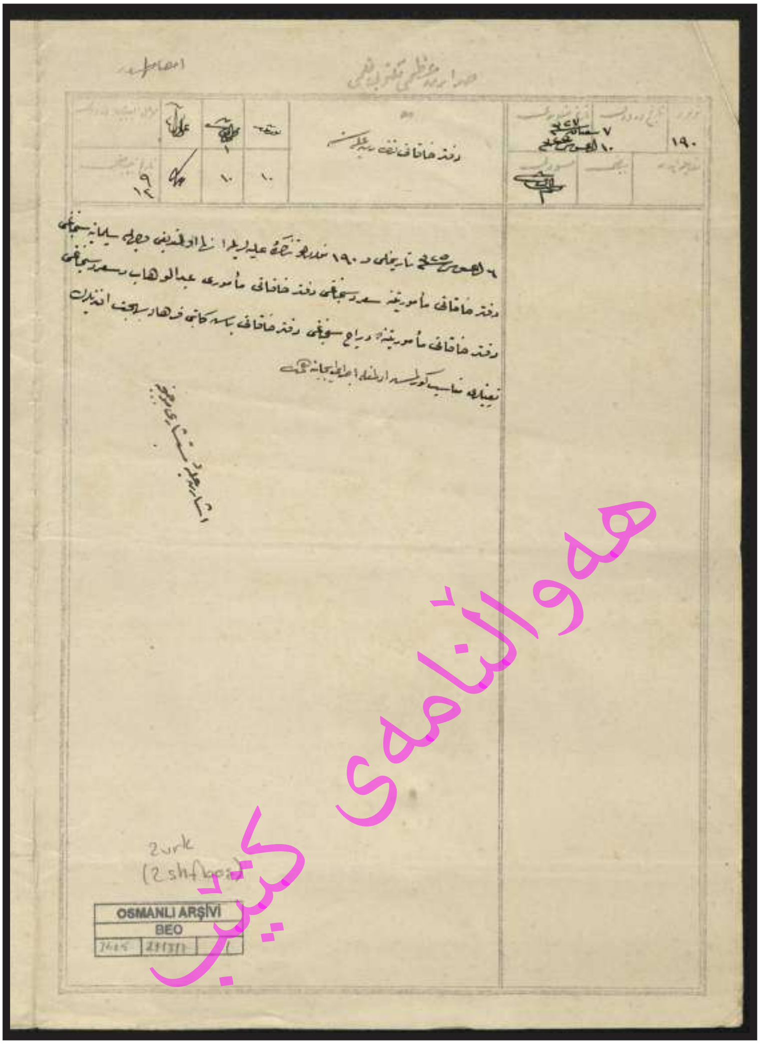

هەواڵنامەی کێب

BEO.	003625.271817	7 شەعبان 1327

٧ شەعبان ٣٢٧
١٠ ئۆغستۆس ٣٢٥
بۆ نەزارەتی دەفتەرخاقانی عالیە

بە نووسراوی عالی لە مێژووی ٦ ئۆغستۆس ٣٢٥ ژمارە ١٩٠ کارەکە کۆتایی پێ هاتووە، بە گوێرەی ئەم نووسراوە عەبدولوەهاب ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سانجەقی سەعرد بۆ سانجەقی سلێمانی، هەروەها فەرهاد بەهجەت ئەفەندی باش کاتیبی دەفتەرخاقانی سانجەقی دەراج وەکو فەرمانبەری دەفتەرخاقانی لە سانجەقی سەعرد دادەمەزرێن، ئەم دامەزراندنەیان بە گونجاو زانراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

بە ئاماژەی راوێژکاری عالی

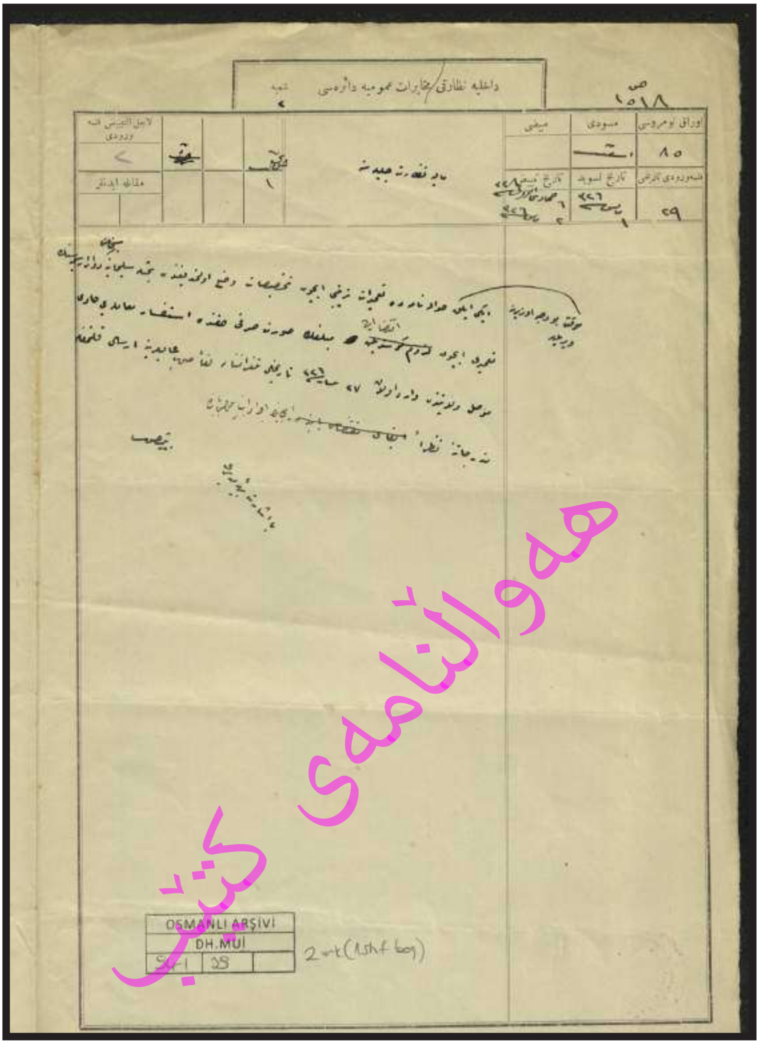
داخلیه نظارتی مخابرات عمومیه دائره‌سی

OSMANLI ARŞİVİ
DH.MUİ
28

2 vk (1sht boş)

هەواڵنامەی کتێب

DH.MUI.	00094.1.00039	6 جەمادی یەکەم 1328
٦ جەمادی یەکەم ١٣٢٨ ٢ مایس ١٣٢٦ بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە بـۆ رێکخسـتنی نۆژەنکردنـەوە، لـە حەواڵەنامەکـە دەرکەوتـووە دابینکردنەکـەی ئەنجـام نـەدراوە، بـەڵام ئـەو بـڕە پارەیـەی کـە بـۆ نـۆژەن کردنـەوەی فەرمانگـە فەرمیەکانـی سـانجەقی سـلێمانی دابیـن کـراوە، بەمەبەسـتی خـەرج کردنـی پارەکـە؛ مامەڵـەی پـرس و راکـەی لـە مێـژووی ٢٧ نیسـان ١٣٢٦ تەلەگرافنامـە لـە ویلایەتـی موسـڵ هاتـووە و بـۆ عالـی نێـردراوە، بـە تێروانیـن لـە نووسراوەکانـی فەرمانـی جێبەجـێ کردنـی دراوە. بە ئاماژەی بەڕێوەبەری بەهیە		

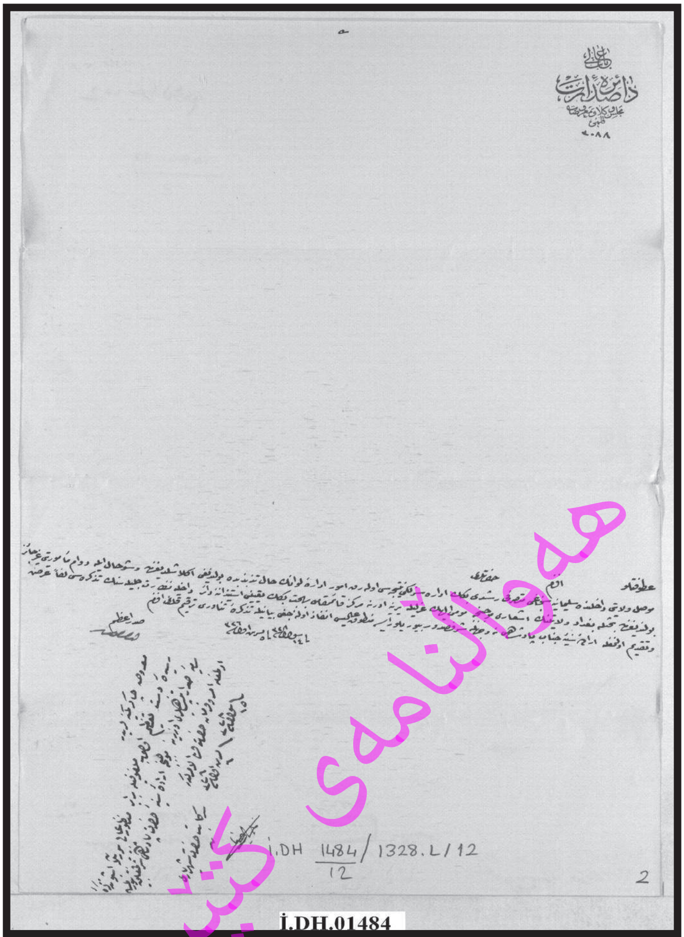

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>14 شەوال 1328</td><td>01484.000012</td><td>I.DH.</td></tr>
<tr><td colspan="3">بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
قەڵەمی راگەیەندراوەکانی ئەنجوومەنی بریکارەکان
٣٠٨٨
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
دەرکەوتووە لە ناو ویلایەتی موسڵ رەشید بەگ موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی لە ئەنجامی خراپ بەرێوەبردنی ئیدارەی ناوچەکە، کاروباری کارگێری لیوا تووشی ناجێگیری بووە، بۆیە بەردەوام بوونی لە ئەرکەکەی گونجاو نییە، لەسەر ئاماژەی ویلایەتی بەغداد ناوبراو دوور بخرێتەوە و لە شوێن ئەو بەهجەت بەگ قائیمقامی مەرکەزی ئەدرنە دابمەزرێت، بۆ رەزامەندی، نووسراو لە نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە بە هاوپێچەوە راگەیەندراوە و پێشکەش کراوە، جەنابی پاشا لە فەرمانی پاشادا چ بفەرمووێت جێبەجێ دەکرێت، بە راگەیاندنی نووسراو نووسرایەوە بەرێزم.
لە ١٤ شەوال ١٣٢٨ و لە ٥ تشرینی یەکەم ١٣٢٦
سەدری ئەعزەم</td></tr>
</table>

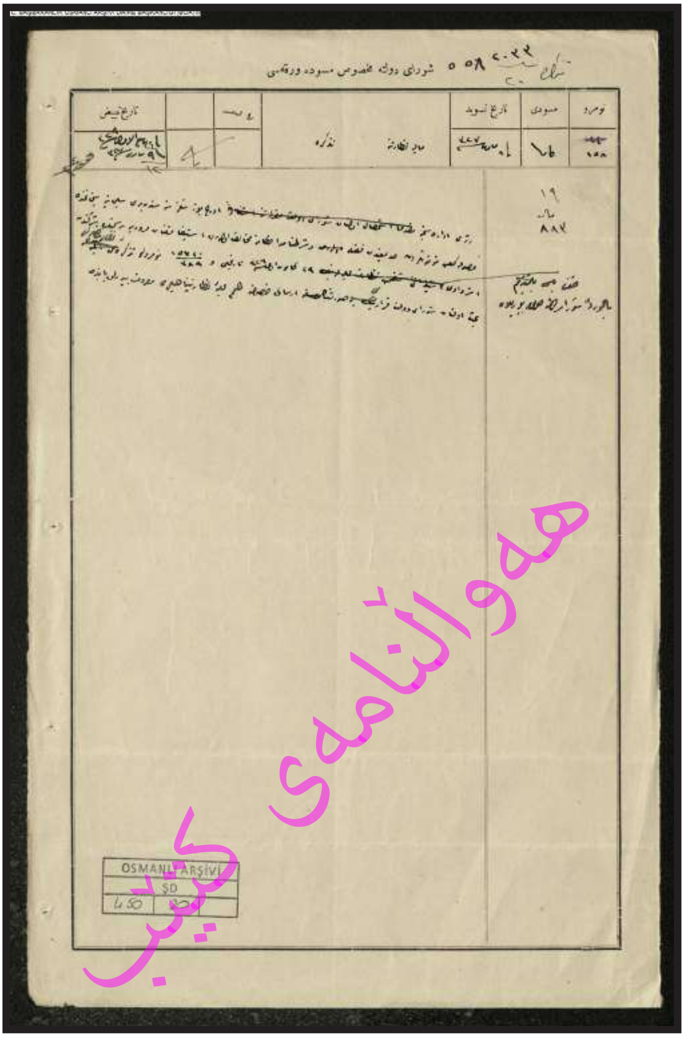

هەواڵنامەی کتێب

ŞD.	00450.00020	24 رەبیعی یەکەم 1329

٢٤ رەبیعی یەکەم ١٣٢٩
٩ مارت ١٣٢٧
نووسراو بۆ نەزارەتی دارایی
ئـەو تووتنانـەی کـە لـە سـاڵی ٣٠٨ بـە دواوە لـە ئیدارەی رەژی سـانجەقی سـلێمانی دەسـتکەوتووە، زیاترە لـە خۆی و بـە مەرجنامـەی فەرمانڕەوایـی سـەرپێچیە، بۆیە لـە کۆمپانیا رسـوماتی پەرینـەوەی وەردەگیرێت، نـووسراوی مێژووی ٢٩ کانوونـی یەکـەم ١٣٢٦ ژمـارە ٣٨٩/١٥٧٣٠ هاتـووە و حەواڵـەی شـورای دەوڵـەت کـراوە، بریـاری شـورای دەوڵـەت بـە وێنەیـەك دەنێردرێـت، هیمـەت کردن لـە جێبەجێ کردنی مامەڵەکـە دەگەڕێتەوە بـۆ پەیوەندیدارانی نـەزارەت.

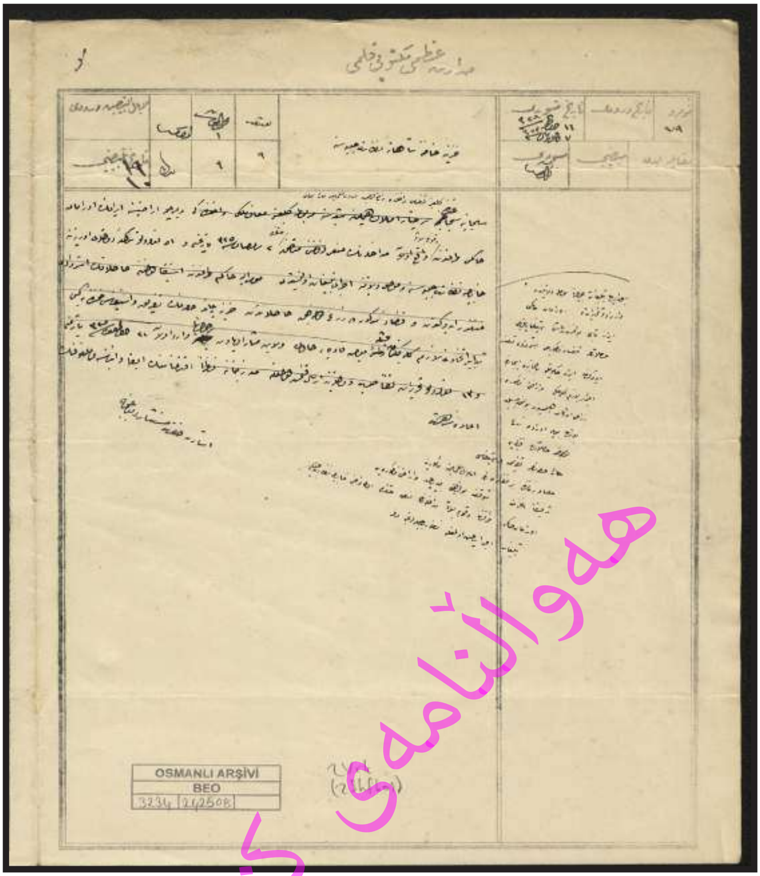

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	003234.242508	16 زيلحيجه 1329

١٦ زیلحیجه ٣٢٩
٧ کانوونی دووەم ٣٢٣
بۆ نەزارەتی خەزینەی تایبەتی شاهانەی جەلیلە

بـۆ پاراسـتنی زەوی و زاری دیمەچـوی ئەملاکـی هومایۆنـی قـەزای گولعەنبـەر لـە سـانجەقی سـلێمانی؛ کـە لەلایـەن حاکمـی ئورامانـی ئێـران هێرشـی کراوەتـە سـەر، لەسـەر نـووسراوی مێـژووی ٢ رەمـەزان ٣٢٥ ژمارە ٥١ وەڵامـی ئـەو ئاگاداریـەی پێشـووتر نێـردراوە، لـە ویلایەتـی موسـڵ نـووسراو هاتـووە، حاکمـی ئورامـان کـە سـەر بـە ئێرانـە، ئـەو داهاتـەی لێـی بـووردراوە ویسـتویەتی لـە قـەزای ناوهاتوو بە دەسـتی بهێنێتـەوە، بە قسـە کردن لەگـەڵ حکوومەتی ئێـران بـە پێویسـت زانـراوە کارەکـە چارەسـەر بکرێـت، هەروەهـا زەوی و زاری باسـکراو بـۆ ئورامان بە کشـتوکاڵێکی گرنـگ هەژمـار کـراوە، بۆیـە ئیتـر ئـەو کشـتوکاڵەی لـەوێ دەکرێـت داهاتەکـەی پەیوەسـت دەبێـت بـە خەزینـە و پەسـەند دەکرێـت و لـە کاتی جێبەجێ کردنی کارەکـە و کاری دوورینەوە مەفرەزەیەك لەگـەڵ فەرمانبەرانی ئەملاکی هومایـۆن هاوبـەش دەبێـت و دەرواتـە شـوێنەکە، جگـە لەمـە بـۆ ڕێگەگرتـن و ڕێگـە نـەدان بـە حاکمـی ئورامـان دەسـت لـە کاروبـاری زەوی و زاری باسـکراو وەربـدات، ئـاگاداری دراوەتـە نەزارەتـی دەرەوەی جەلیلـە، لـە نەزارەتـی جەلیلـەوەش کارەکـە جێبەجـێ دەکرێـت و رادەگەیەندرێـت، هیممـەت دەکرێـت لـە ناردنـەوەی هاوپێچـەکان.

بە ئاماژەی جەنابی راوێژکار

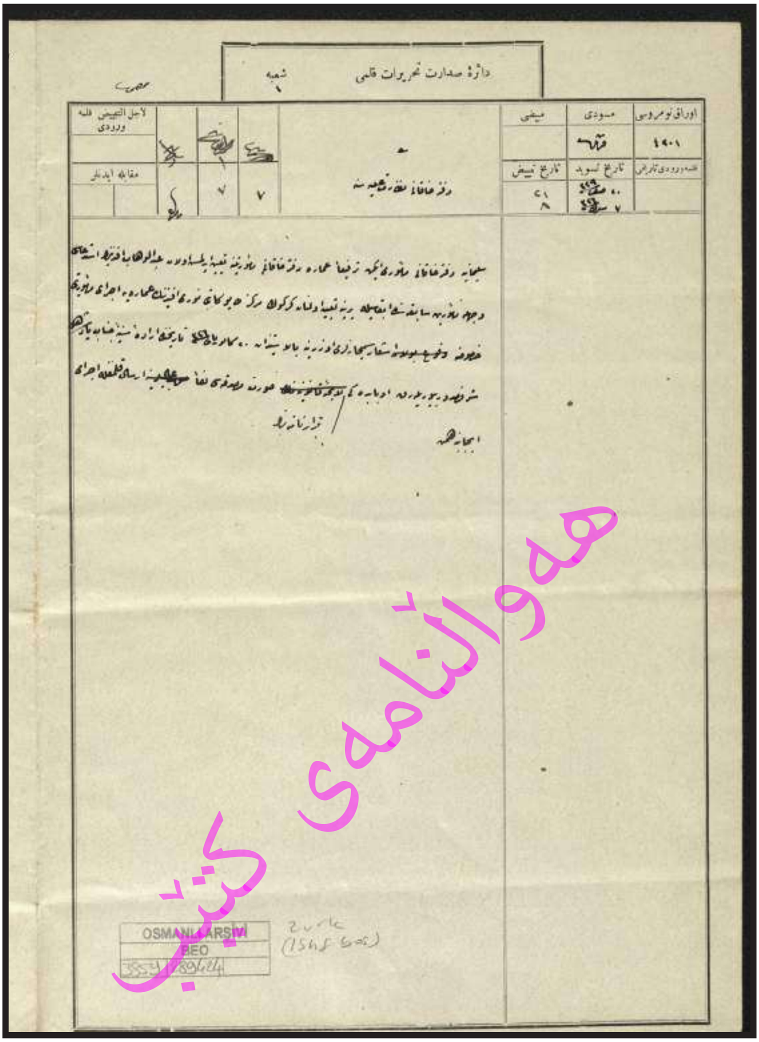

هەواڵنامەی کتێب

<table dir="rtl">
<tr><th>BEO.</th><th>003859.289424</th><th>20 سەفەر 1329</th></tr>
<tr><td colspan="3">٢٠ سەفەر ١٣٢٩
٧ شوبات ١٣٢٦
بۆ نەزارەتی دەفتەر خاقانی عالی
عەبدولوەهاب ئەفەندی لەو کاتەی کە فەرمانبەری دەفتەرخاقانی سلێمانی بووە، پلەکەی بەرز کراوەتەوە و لە عەمارە بە فەرمانبەری دەفتەر خاقانی دامەزراوە، بەڵام لەسەر داوای ناوبراو لە ئەرکی پێشووی دەهێڵدرێتەوە و لە شوێن ئەو نوری ئەفەندی کاتبی تابوری مەرکەزی کەرکووك لە عەمارە دەست بە ئەرکەکەی دەکات، بۆ ئەم مەبەستە لە مێژووی ٢٠ کانوونی دووەم ١٣٢٦ فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی فەرموویەتی جێبەجێ بکرێت، لەم بابەتەدا وێنەی پەسەند کراوی بڕیارنامە هاوپێچ نێردراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

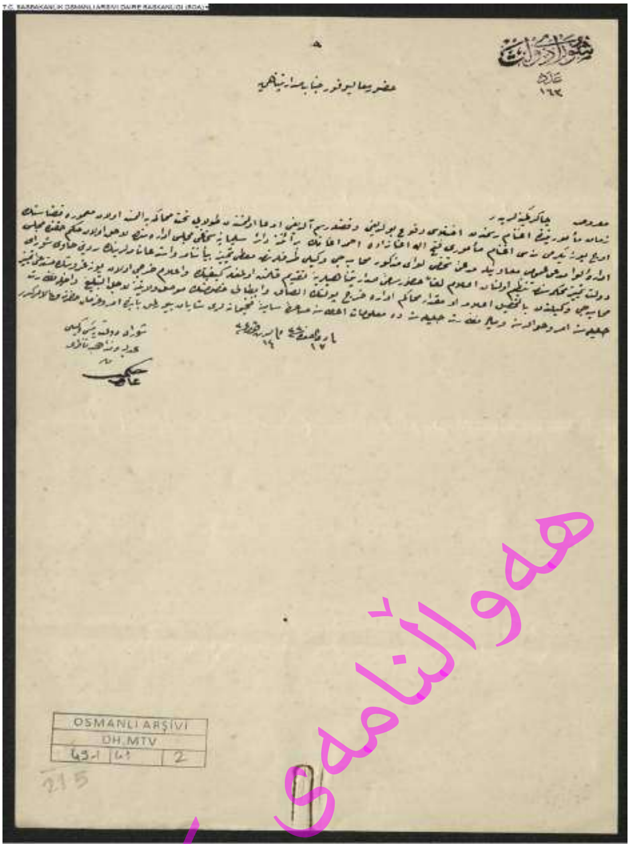

DH.MTV.00049.1.00041.002

هەواڵنامەی کتێب

DH.MTV.	00049.1.00041	17 زیلقەعدە 1330

شورای دەوڵەت
ژمارە ١٦٣
جەنابی پەیوەندیداری سەدارەت
ڕاگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە

فەتحوڵـڵا ئاغـازادە ئەحمـەد ئاغا فەرمانبـەری مەڕوماڵاتـی سـاڵی ٣٢٠ ی قـەزای مەعمـورە، پروپاگەنـدەی ئـەوەی لەسـەر کـراوە کـە ئـەو کاتـەی لەسـەر ئەرکـی بـووە، لـە باجـی مەڕومـاڵات دزی کـردووە و باجـی زیاتـری لـە خەڵـك وەرگرتـووە، بۆیـە دراوەتـە دادگا، لـە بـارەی وەرگرتنـی بێتاوانیەکـەی لـە ئەنجوومەنـی کارگێـری سـانجەقی سـلێمانی، لەلایـەن یاریـدەدەری داواکاری گشـتی ئەنجوومەنـی کارگێـری لیـوا لەگـەڵ داواکاری تاکـە کەسـی وەکیلـی ژمێریـاری لیـوای ناوهاتـوو بەیاننامـەی پێداچوونـەوە و ئیسـتدعانامەکە ڕەت کراوەتـەوە، نـووسراوی بـە بریـاری دادگای پێداچـووەی شـورای دەوڵـەت ڕێکخـراوە، پێشکەشـی سـەدری ئەعزەمـی پەیوەندیـداری سـەدارەت کـراوە، چۆنیەتـی کارەکـە و خەرجـی نـووسراوە بـە بریارەکـە کـە دەکاتـە ١٠٠ قـوروش لـە وەکیلـی ژمێریـاری پێداچوونـەوەی داواکاری وەرگیـراوە، لەگـەڵ خەرجـی پولەکـە و ڕەت کردنـەوەی لـە ویلایەتـی موسـڵ حەواڵـەی نەزارەتـی ناوەخـۆی جەلیلـە کـراوە و زانیـاری دراوەتـە نەزارەتـی دارایـی جەلیلـەش، شـایەنی هـاوکاری پایەبـەرزە، ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات.
لە ١٧ زیلقەعدە ٣٣٠ و لە ١٤ تشرینی یەکەم ٣٢٨
حیکمەت عارف نازری داد و مەزهەبەکان/ وەکیلی سەرۆکی شورای دەوڵەت

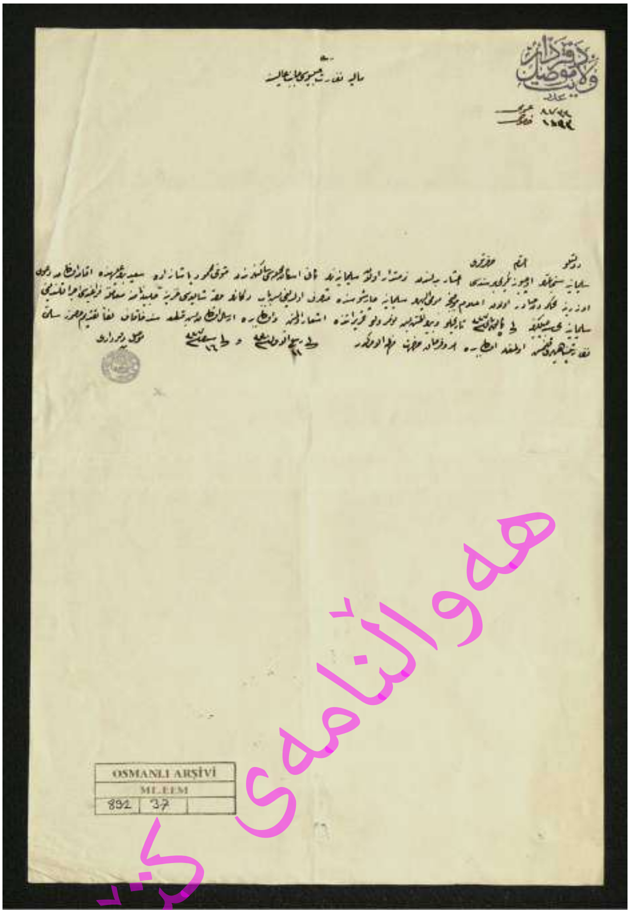
OSMANLI ARŞİVİ
ML.EEM
892 37

ML.EEM.00892.00037.001

هەواڵنامەی کتێب

ML.EEM.	00892.00037	11 رەبیعی یەکەم 1330

دەفتەرداری ویلایەتی موسڵ
ژمارە ٨٧٣٣ گشتی
١١٣٣ تایبەتی
بۆ لایەنی عالی لە نەزارەتی دارایی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
کۆچکردوو مەحمود پاشازادە سەعید بەگ دانیشتووی گەرەکی کانی ئیسکانی سلێمانی بوو؛ شوێنگرەوەی باجی دە یەکی ساڵی ٣٢١ سانجەقی سلێمانی لەسەر ناویەتی، ئەو داوایەی لەسەری بەرز کراوەتەوە لە دادگا نووسراوی بە بڕیاری لەسەر دەرچووە، بە گوێرەی ئەم نووسراوە ناوبراو لە بازاری سلێمانی ئەو پێنج دوکانەی کە هەیەتی، بە ناوی خەزینەی جەلیلە مامەڵەی فرۆشتنی ئەنجام درا، لە ژمێریاری سلێمانی لە نووسراوی ٥ کانوونی دووەم ١٣٢٧ ژمارە ١٦٥ ئاماژەی پێکراوە، لەم بابەتەدا پێنج پارچە سەنەد نێردراوە، هاوپێچ پێشکەشی پەیوەندیدارانی نەزارەت کراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١١ ڕەبیعی یەکەم ١٣٣٠ و لە ١٦ شوبات ١٣٢٧.
بە مۆری موختار دەفتەرداری موسڵ

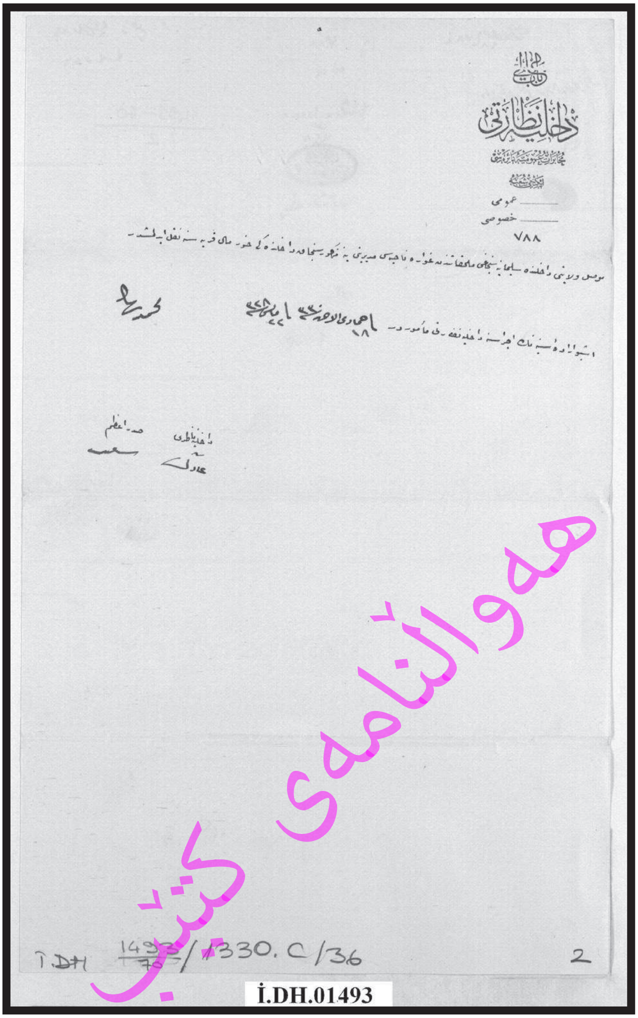

هەواڵنامەی کتێب

I.DH.	01493.00070	18 جەمادی کۆتایی 1330

بابی عالی
نەزارەتی ناوەخۆ
فەرمانگەی هەواڵگری گشتی
یەکەی دووەم
٧٨٨
لـە ویلایەتـی موسـڵ؛ بەڕێوەبـەری ناحیـەی غـەوارەی سـەر بـە سـانجەقی سـلێمانی ئەرکەکـەی بـۆ گونـدی خورماڵ لـە هەمان سـانجەق گواسـتۆتەوە.

بـۆ ئـەم کارە نەزارەتـی ناوەخـۆ ئەرکـی پـێ سـپێردراوە فەرمانی پاشـا جێبەجێ بـکات، لـە ١٨ جەمادی کۆتایـی ١٣٣٠ و لـە ٢٢ مایـس ١٣٢٨.

عادل نازری ناوەخۆ/ سەدری ئەعزەم

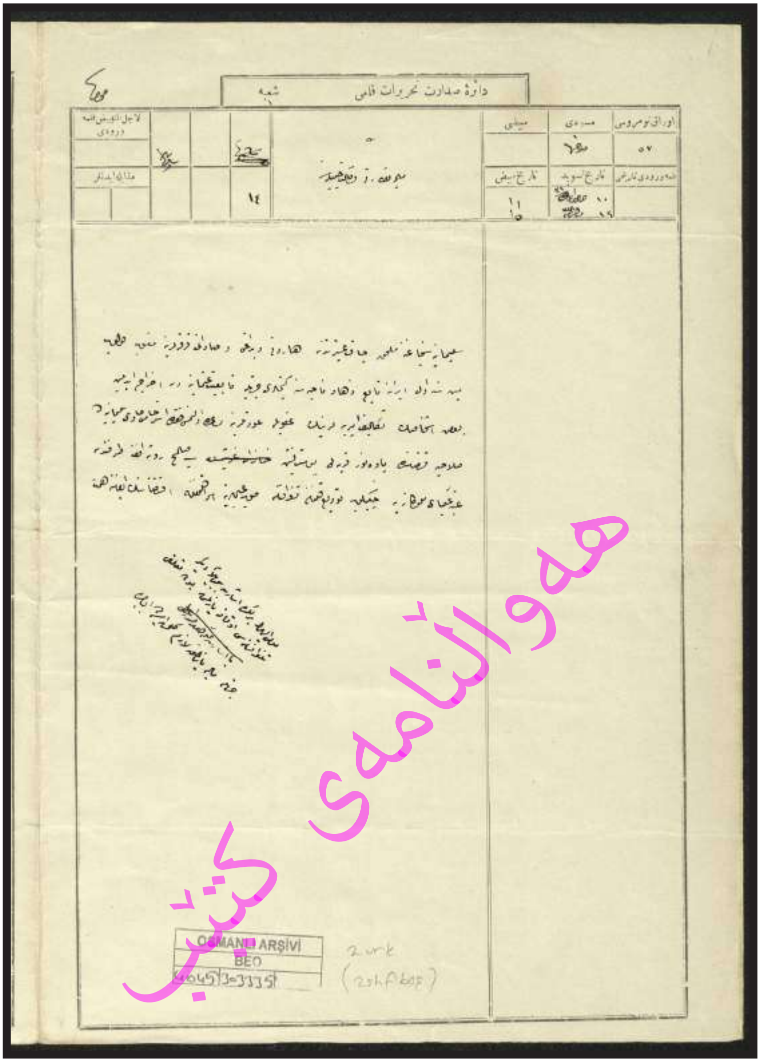
دائرهٔ صدارت تحریرات قلمی
شعبه

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	004045.303335	10 جەمادی کۆتایی 1330

١٠ جەمادی کۆتایی ١٣٣٠
١٤ مایس ١٣٢٨
بۆ وەکالەتی نەزارەتی دارایی جەلیلە
فرقەکانی هارونی و یەداغی و ساداتی هۆزی جاف کە پاشکۆی سانجەقی سلێمانین، پێنج ساڵ لەمەوبەر چۆنەتە ناحیەی زەهاوی سەر بە ئێران، هەندێك لەوانەی کە لە هاووڵاتی عوسمانین، لەلایەن سەید ساڵح رۆژ ئەفەندی پۆست نشینی گوندی یاوەنوری سەر بە قەزای سەڵاحیە تەلەگرافنامەی بۆ عالی ناردووە و تکای کردووە ببووردرێن و بۆ گەرانەوەیان هاوکاری بکرێن، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی کارەکە.

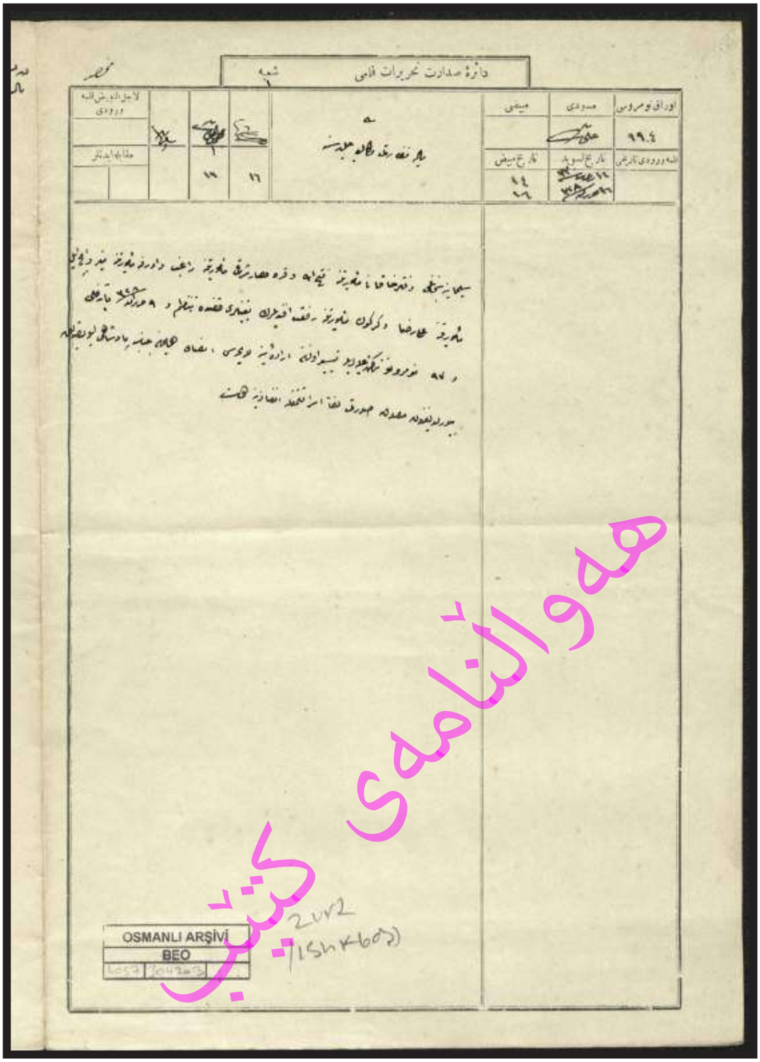

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	004057.304203	14 رەجەب 1330

١٤ رەجەب ١٣٣٠
١٦ حوزەیران ١٣٢٨
بۆ وەکالەتی نەزارەتی دارایی جەلیلە
فەتحوڵلا ئەفەندی لە ئەرکی دەفتەرخاقانی سانجەقی سلێمانی و راغب ئەفەندی لە ئەرکی قەرە حیسار و مونیر ئەفەندی لە ئەرکی ئورفە و عەلی رزا ئەفەندی لە ئەرکی ئیچ ئیل و رەفعەت ئەفەندی لە ئەرکی کەرکووك دامەزرێن، بۆ ئەمەش نووسراوی عالی لە مێژووی ٩ حوزەیران ١٣٢٨ ژمارە ٩٧ نووسراوەتەوە، لەگەڵ لیستی فەرمانی پاشا بە واژووی هومایۆنی جەنابی پاشا پەسەند کردنی فەرمووە، وێنەی پەسەند کراوی هاوپێچ هیممەت بکرێت لە ئەنجامدانی.

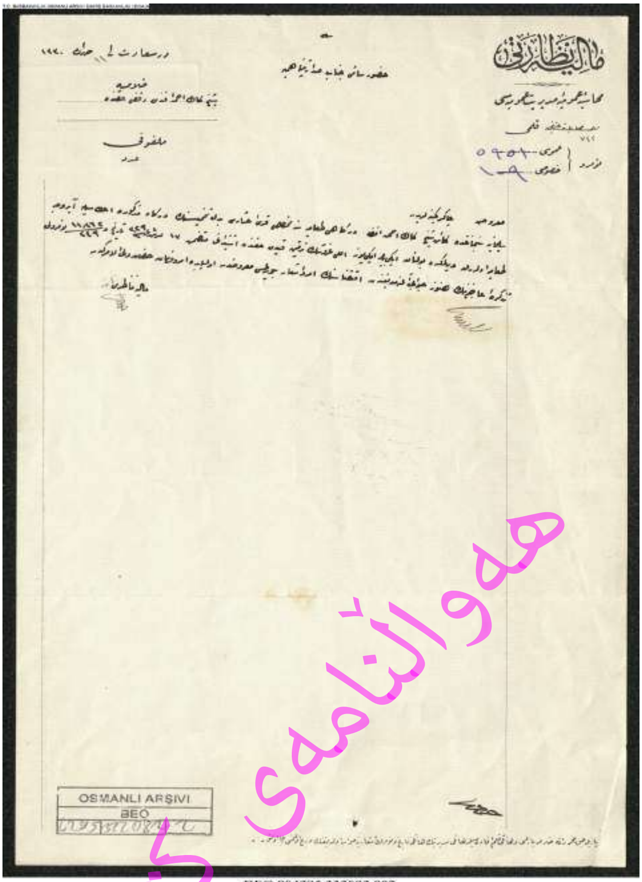

BEO.004295.322082.002

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	004295.322082	30 رەجەب 1332

نەزارەتی دارایی
بەڕێوەبەرایەتی گشتی ژمێریاری گشتی
قەڵەمی هەژماری کۆن
گشتی ٥٩٥١
تایبەتی ١٠٩
دەرسەعادەت لە ١١ حوزەیران ١٣٣٠
پوختە: لە بارەی وەقفی شێخ کاك ئەحمەد ئەفەندی
بۆ جەنابی لایەنی عالی لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ڕاگەیەنراوی بەندەی بێ نرخە

لە سانجەقی سلێمانی باجی دە یەکی گوندەکان بۆ خۆراکی تەکیەی کاك شێخ ئەحمەد ئەفەندی تەرخان کراوە، بۆ شوێنگرەوەی دە یەکی ئەم گوندانە٢٢٥٠ قوروش وەکو تەخمین بۆ خۆراکی ئەم تەکیەیە دابین کراوە، بەڵام بۆ سرینەوەی ئەم برە پارەیە بە نووسراوی ١٧ تشرینی دووەم ٣٢٩ ژمارە ٢٤٩/١١٨٦٢ داوای ڕەزامەندی کراوە، کەچی هێشتا وەڵامی وەرنەگیراوە، فەرمان و ئاماژەی جێبەجێ کردنی ڕاگەیەندراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
بە ناوی نازری دارایی

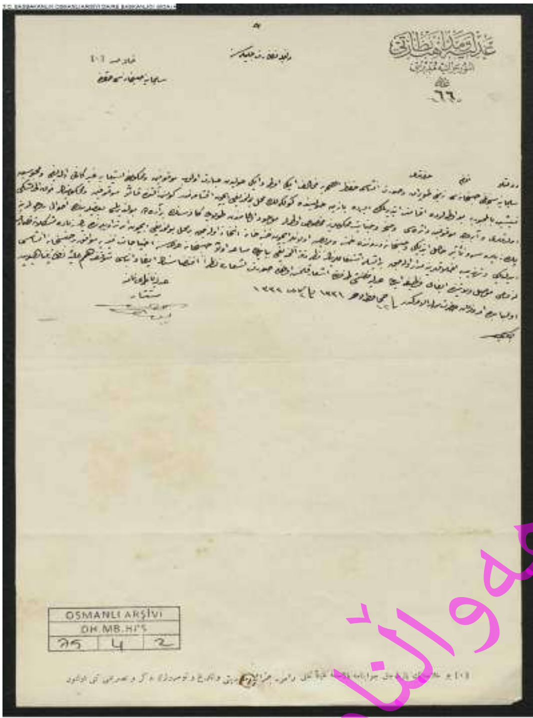

DH.MB.HPS.00075.00004.002

هەواڵنامەی کتێب

DH.MB.HPS.	00075.00004	12 جەمادی کۆتایی 1331

نەزارە تی داد و مەزهەبەکان
بەڕێوەبەرایەتی کاروباری سزا
ژمارە ٦٦/٦١٦٥
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
پوختە: لە بارەی گرتووخانەی سلێمانی
جەنابی میری میرانی ئەفەندم

گرتووخانـەی سـانجەقی سـلێمانی زەوییەکـەی خۆڵـە و شـێوەی دروسـت کردنەکـەی تەندروسـت نییـە و سـەلامەتی تەندروسـتی تێـدا پارێـزراو نییـە، لەلایەکـی تـر گرتووخانەکـە لـە دوو ژوور و دوو ڕێـڕەو پێـك دێـت، بەشـی دەستبەسـەر و دەسـتگیرکراوان نـاکات، ئەگەرچـی بـە ناچـاری دەسـتگیرکراوەکان لـەم ژوورە دانـراون، بـەڵام لـە هاویـن لـە دوو ڕێرەوەکـەدا سـێبەر نییـە، بۆیـە تـا ئێـوارە دەسـتگیرکراوان و سـزادراوان لـە ژێـر خـۆر دەمێننـەوە، کە لـە ئاسـتێکە بۆتـە جێگـەی گلەیـی کـردن، جگـە لەمـە لەبـەر ئـەوەی دەستبەسـەرکراوان و تاوانبـاران و ئاژاوەگێـران ژووری تایبەتیـان نییـە، هـەر هەمـووی بەیەکـەوە لـە یـەك ژوور کۆکراونەتـەوە، وای لێهاتـووە کاریگـەری لەسـەر دەروونیـان دروسـت بـووە، بـە شـێوەیەکە کـە زیاتـر لـە خـۆی کاریگـەری خراپـی دروسـت کـردووە، هەروەهـا بـۆ نەخۆشـەکانیش شـوێنێك نییـە بکرێتە نەخۆشـخانە و لە کاتی تیمارکردنیان کێشـەی زۆر دروسـت دەبێـت، هەروەها بـۆ چاککردنـی لایەنـی ئابووریـان هیـچ هەنگاوێـك نەنـراوە تـا بـە کارێـك سـەرقاڵ بکرێـن، بۆیـە ڕاگەیەنـدراوە کـە گرتووخانەیـەك دروسـت بکرێـت ئـەم مەرجانـەی تێـدا بێـت، بـۆ ئەمـەش لـە ویلایەتـی موسـڵ سەرپەرشـتیاری داد ئەرکـی جێبەجـێ کردنـی کارەکـەی پێـدراوە و لەلایـەن ناوبـراوەوە ئامـاژەی پێکـراوە، بـە تێروانیـن لـە وێنـەی ئاماژەکـە کارەکـە جێبەجـێ بکرێـت و ڕابگەیەندرێـت، هیممـەت بـۆ پەیوەندیدارانـی نەزارەتـە، لـەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ١٢ جەمـادی کۆتایـی ١٣٣١ و لـە ٢ نیسـان ١٣٣٢.
ڕاوێژکار بە ناوی نازری داد

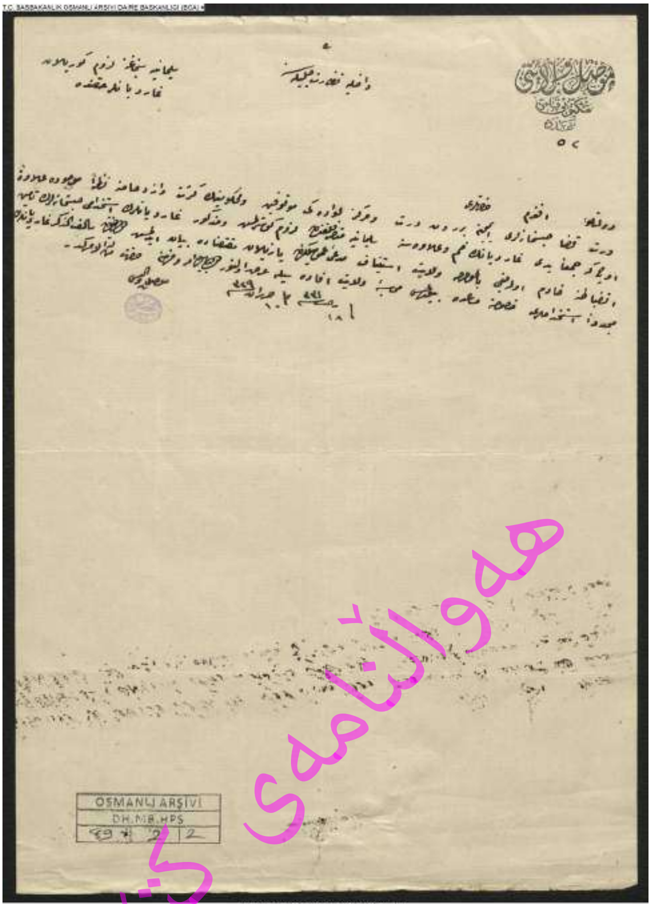

DH.MB.HPS.00089.00002.002

هەواڵنامەی کیژ

DH.MB.HPS.	00089.00002	18 رەجەب 1331

ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٥٢
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
سەبارەت بەو گاردیانانەی کە بۆ سانجەقی سلێمانی پێویستن.
جەنابی ئەفەندم

بـۆ گرتووخانـەی هـەر یەکـە لە چوار قەزاکە چـوار گاردیان دانـراوە، بەڵام بەهـۆی زۆری و قەڵەباڵغی دەسـتگیرکراوان و سـزادراوانی مەرکـەزی لیـوا، ئـەو گاردیانانـەی بوونیـان هەیـە بـە پێـی پێویسـت نیـن، بۆیـە لـە موتەسـەرفیەتی سـلێمانی بـە پێویسـت زانـراوە سـێ گاردیـان زیـاد بکرێـت و بـە کۆکراوەیـی دەبێتـە حـەوت گاردیـان، هەروەهـا ئـەو گاردیانانـەی کـە باسـکراوە، بەکارهێنانیـان لـە پاراسـتنی گرتووخانـەکان سـوودی دەبێـت و خزمـەت دەکـەن، بە حەواڵەکردنـی نـووسراو بـۆ داواکاری گشـتی ئیسـتینافی ویلایـەت راگەیەنـدراوە، کـە ئـەو گاردیانانەی ناویـان هاتووە سـەر لـە نـوێ رێگـە دراوە بـەکار بهێنرێنـەوە، ئەمـەش بـە ووتـەی ژمێریـاری ویلایـەت رادەگەیەندرێـت، لـەم بابەتە ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ١٨ رەجـەب ١٣٣١ و ١٠ حوزەیـران ١٣٢٩.
والی موسڵ

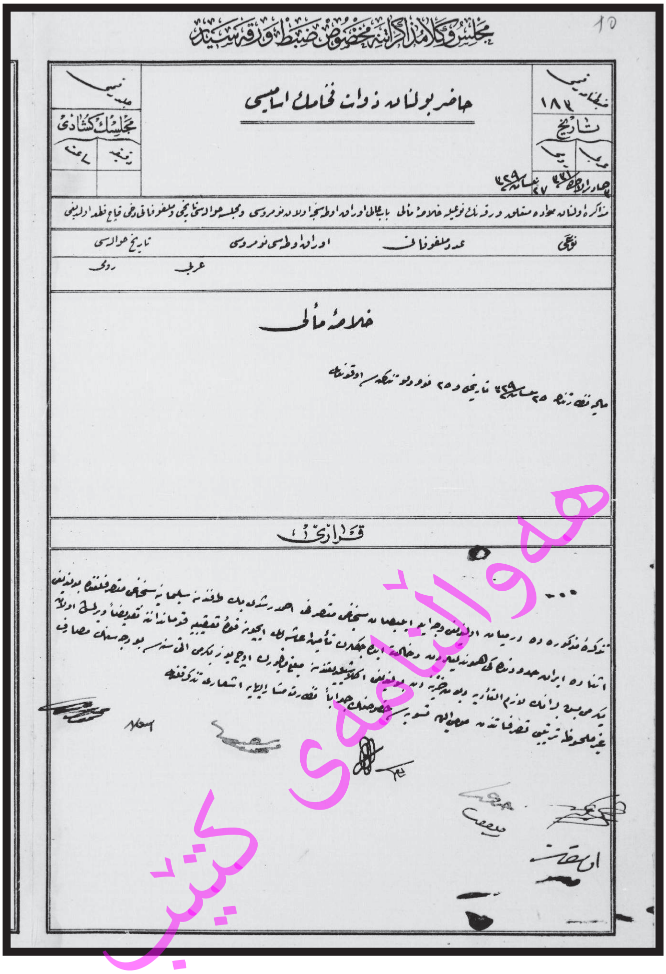

هەواڵنامەی کتێب

3 جەمادی کۆتایی 1331	00177.00010	MV.

٣ جەمادی کۆتایی ١٣٣١
٢٧ نیسان ٣٢٩
پوختەی دارایی
نووسراوی مێژووی ٢٥ نیسان ٣٢٩ ژمارە ٢٥ی نەزارەتی دارایی خوێندرایەوە
بریار
لە نووسراوی باسکراو روون بۆتەوە، ئەحمەد روشدی پاشا بەگ کە کاتی خۆی موتەسەرفی سلێمانی بووە، بۆ خەرجی بژێوی ئەو هەمەوەندانەی لە سنووری ئێران خۆیان بەدەستەوە دەدەن و داوای پاراستن دەکەن، بری ٢٥ لیرە وەکو قەرەبووکردنەوە دراوەتە قوماندانی هێزی چاودێری، بۆیە بە پێویست زانراوە لە قەرزی خەزینە پارەکە رێك بخرێت و برە پارەی باسکراو لە بودجەی ساڵی ٣٢٦ لە خەرجی چاوەروانەکراودا رێك خراوە، لە بارەی ئەم رێکخستنە ئاماژەی نەزارەتی ناوهاتوو کرا بە نووسراو.

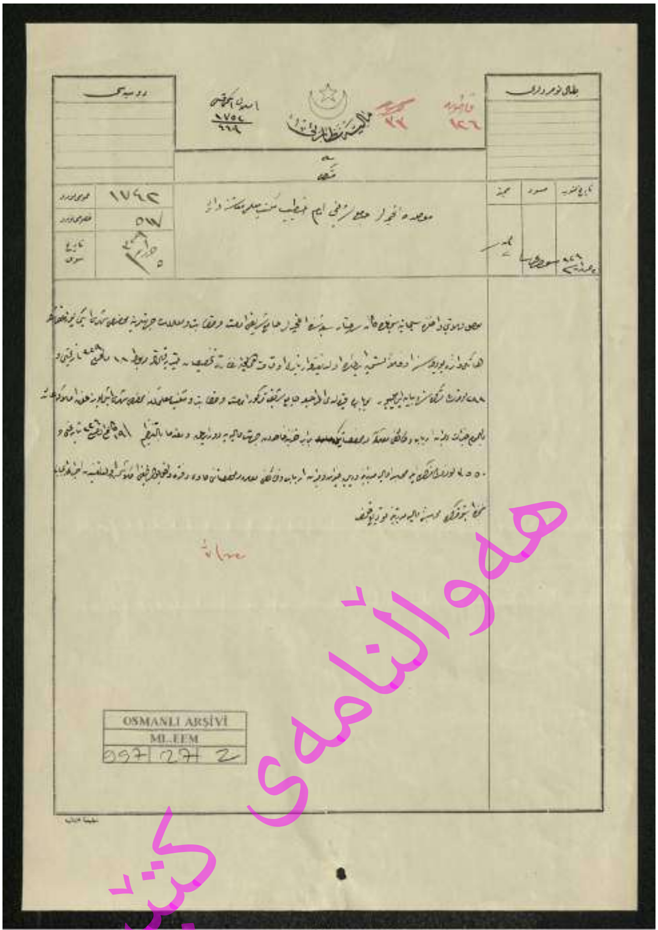

هەواڵنامەی کتێب

ML.EEM.00997.00027.002

ML.EEM.	00997.00027	13 رەجەب 1331

نەزارەتی دارایی
نـووسراو لـە موسـڵەوە هاتـووە؛ سـەبارەت بـە مووچـەی موعەلیمـی مەکتـەب ووتارخوێـن و پێشـنوێژی جامعـی شـەریفی ئاغچەلـەر
٥ حوزەیران ٣٢٩
لـە نـاو ویلایەتـی موسـڵ؛ بـۆ پیشـەی موعەلیـم و ووتارخوێـن و پێـش نوێـژی جامعـی شـەریفی ئاغچەلـەری یەکـەی سـەرچناری سـانجەقی سـلێمانی، مانگانـە ٢٠٠ قـوروش دابیـن کـراوە، بـۆ ئـەم مەبەسـتە نـووسراوی فەرمانگـەی بوودجـە رێـك دەخرێـت و دابیـن دەکرێـت، لەگـەڵ نـووسراوی قەڵەمـی خێرخـوازی نەزارەتـی ئاوقافـی هومایـۆن لـە مێـژووی ١٨ مایـس ٣٢٩ ژمـارە ٢٩٩ راگەیەنـدراوە، لـەم بابەتـەدا تۆمـارەکان پێداچوونـەوەی بـۆ دەکرێـت، ووتارخوێـن و پێـش نوێـژ و موعەلیمـی مەکتەبـی جامعـی شـەریفی ناوهاتـوو مانگانـە ٢٠٠ قوروشـی بـۆ دابیـن دەکرێـت، بـە گشـتی لەگـەڵ مووچـەی ئەرکەکانـی تـری خێرخـوازی لـە خەزینـەی تایبەتـی دارایـی رێـك دەخرێـت، هەروەهـا پێشـەکی بـە رێکخسـتن لەگـەڵ نـووسراوی مێـژووی ١٩ کانوونـی یەکـەم ٣٢٦ ژمـارە ٣٥٥٠، مووچـە و دەرماڵـەی ئەرکەکانـی تـری خێرخـوازی دراوەتـە بەڕێوەبەرایەتـی دارایـی، کـە دەرکەوتـووە لـە دەفتەریـش تۆمـار کـراوە، بـۆ جێبەجـێ کردنـی کارەکـە لـە بەڕێوەبەرایەتـی ژمێریـاری نـووسراو نێـردرا.

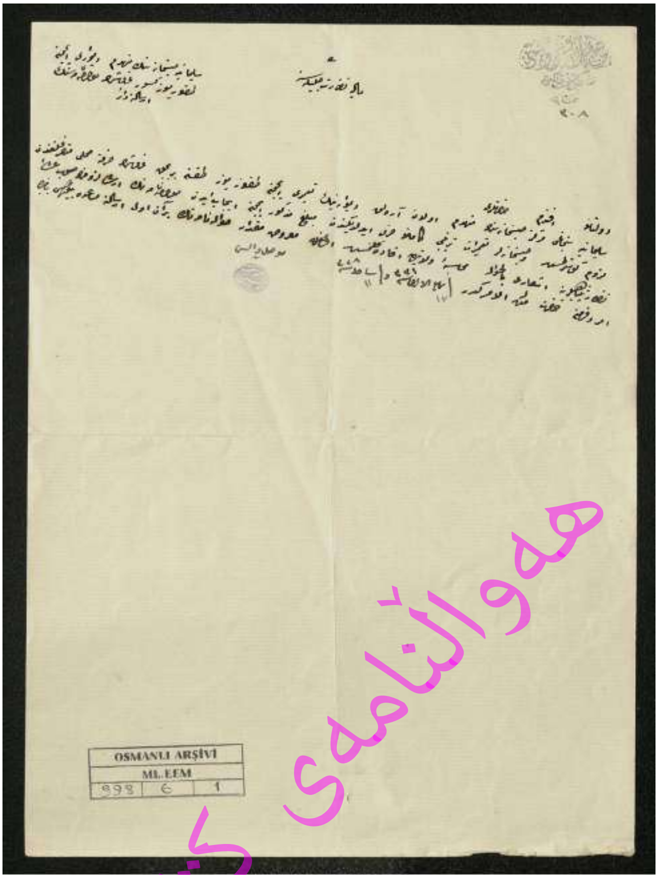

ML.EEM.00998.00006.001

هەواڵنامەی کتێب

17 ڕەبیعی یەکەم 1331	00998.00006	ML.EEM.

ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٣٠٨
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
بۆ ڕووخانی دیواری گرتووخانەی سلێمانی ٩٠٠ قوروش و هەندێك حەواڵە کراوە.

جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
گرتووخانەی مەرکەزی سانجەقی سلێمانی ڕووخاوە، بۆ نۆژەنکردنەوەی دیوارەکەی، لە موتەسەرفیەتی ناوەخۆ بە پێویست زانراوە ٩٩١ قوروش خەرج دەکرێت، بۆ نۆژەنکردنەوەی گرتووخانەکەش پارەکە بە تەواوەتی خەرج کراوە و حەواڵە نامە نێردراوە، بۆ ئەم مەبەستەش بە ئاماژەی پەیوەندیدارانی نەزارەت لە ژمێریاری ویلایەت باسکراوە، بۆ حەواڵە کردنی برە پارەی دیاریکراویش هەرچی زووە پارەکە بنێردرێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ١٧ ڕەبیعی یەکەم ١٣٣١ و لە ١١ شوبات ١٣٢٨.
والی موسڵ

هەواڵنامەی کتێب

ŞD.03111.00060.001

<table>
<tr><td>ŞD.</td><td>03111.00060</td><td>6 موحەڕڕەم 1331</td></tr>
<tr><td colspan="3">بۆ سەرۆکایەتی شورای دەوڵەتی جەلیلە، جەنابی پایەبەرز
ڕاگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە
مێژووی لە دایکبوونی بەندەتان هەڵەی تێدا کراوە، بۆیە لەسەر بڕیارنامەی فەرمانگەی دارایی و نافیعە لە مێژووی ١١ تشرینی دووەم ٣٢٨، هەروەها لە مێژووی ١٧ تشرینی دووەم ٣٢٨ ژمارە ١٣٥٩ لە دەستەی گشتی بڕیارنامەی پایەی شێخایەتی کارەکە ڕێکخراوە و وێنەی پەسەند کراوی پێ بدرێت، بەڵام وێنەی پەسەند کراوی بڕیارنامەی مێژووی ١١ تشرینی دووەم ٣٢٨ ی فەرمانگەی ناوهاتوو هاوکاری جەلیلەی پێویستە، لە هەر حاڵەتێکدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
مۆری ساڵح وەسفی ئەفەندی موتەسەرفی پێشووی سانجەقی سلێمانی</td></tr>
</table>

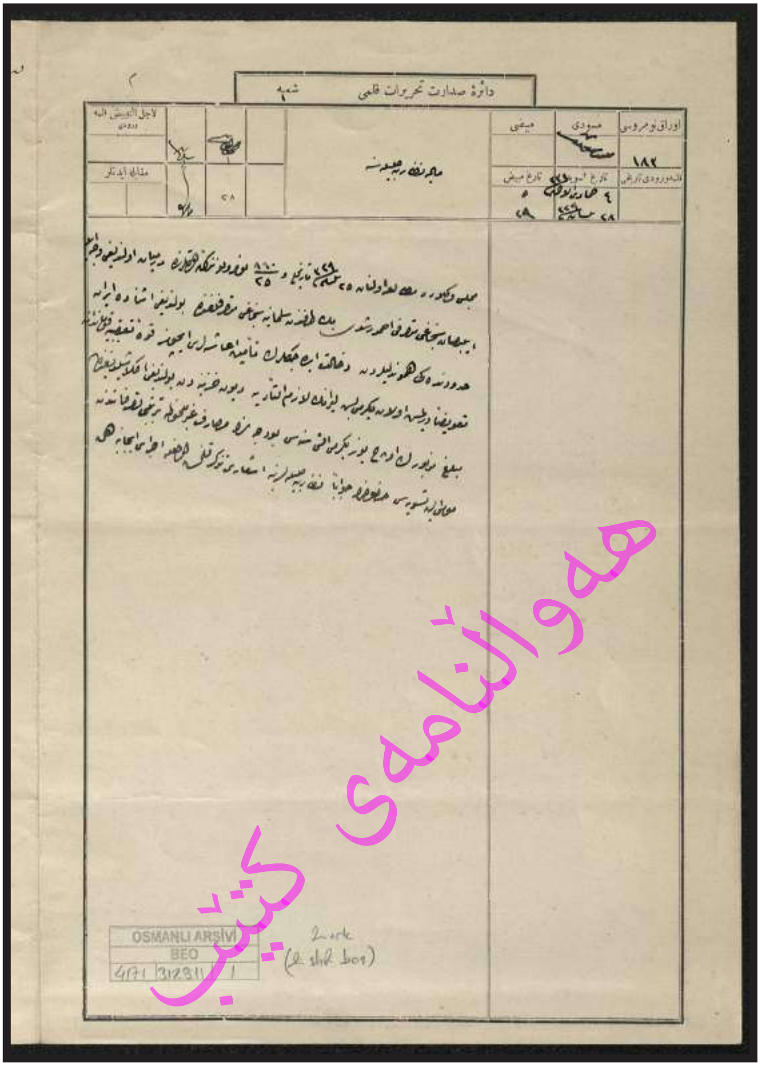

هەواڵنامەی کتێب

<table>
<tr><td>BEO.</td><td>004171.312811</td><td>4 جەمادی کۆتایی 1331</td></tr>
<tr><td colspan="3">٤ جەمادی کۆتایی ٣٣١
٢٨ نیسان ٣٢٩
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
نووسراوی مێژووی ٢٥ نیسان ٣٢٩ ژمارە ٢٥/٨٦٠، لە ئەنجوومەنی بریکارەکان خوێندنەوەی بۆ کراوە، ئەحمەد روشدی بەگ موتەسەرفی سانجەقی ئیلبیسان، کاتی خۆی موتەسەرفی سانجەقی سلێمانی بووە، بۆ دابین کردنی دە یەکی ئەو هەمەوەندانەی سەر سنوور کە ملکەچی خۆیان رادەگەیەنن، وەکو قەرەبووکردنەوە ٢٥ لیرە دراوەتە قوماندانیەتی هێزی چاودێری، ئێستا دەرکەوتووە ئەمە قەرزی خەزینەی و پێویستە بدرێتەوە، ئەو برە پارە دیاریکراوە، لە بوودجەی ساڵی ٣٢٦ لە خەرجی چاوەروانەکراو رێك بخرێت، بۆ ئەمەش لە نووسراوی نەزارەتی جەلیلە ئاماژەی پێکراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.</td></tr>
</table>

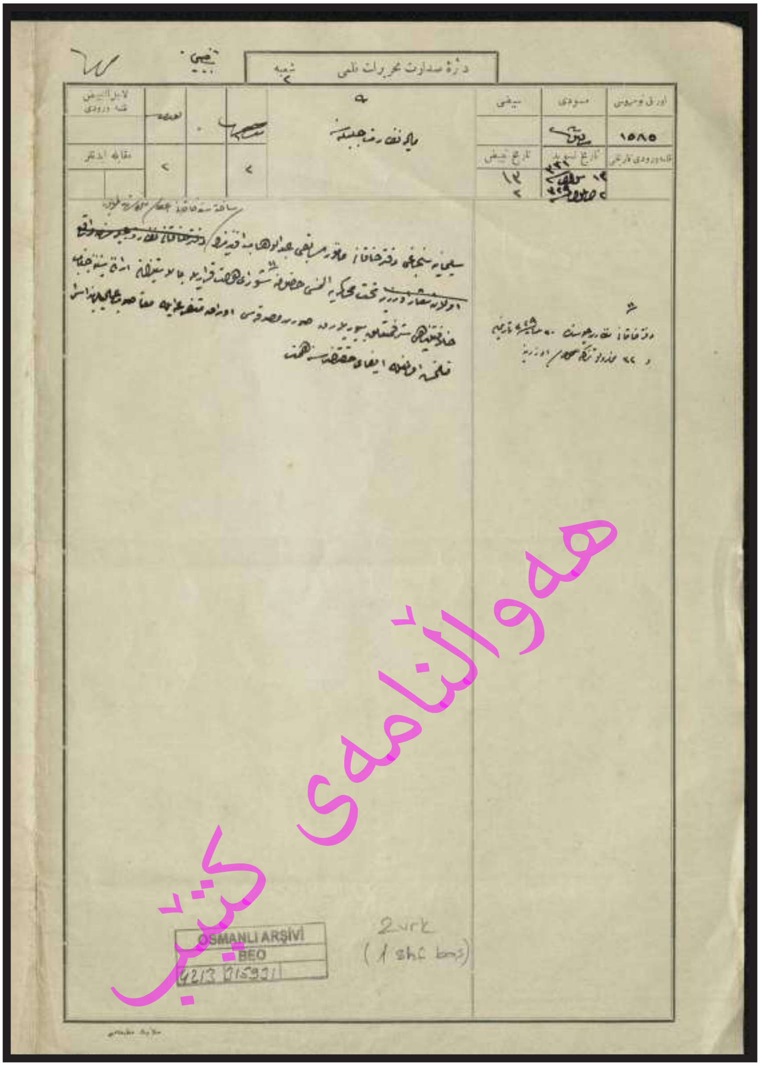

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	004213.315931	13 شەوال 1331

١٣ شەوال ١٣٣١
٢ ئەیلوول ١٣٢٩
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
لەبەر ئەوەی عەبدولوەهاب ئەفەندی فەرمانبەری دەفتەرخاقانی پێشووی سانجەقی سلێمانی، سەنەدی ساختەی داوەتە خەڵك، بریار لە سەر دادگاییکردنی دراوە، بۆ ئەم مەبەستە لەسەر نووسراوی مێژووی ٣٠ نیسان ١٣٢٩ ژمارە ٣٢ی نەزارەتی دەفتەرخاقانی عالی بە بریاری شورای دەوڵەت و فەرمانی پاشای جەنابی خەلافەتپەناهی فەرمانی داوە، وێنەی پەسەندکراوی لەگەڵ کاغەزە جۆراوجۆرەکان بۆ عالی نێردراوە، هیممەت بکرێت لە جێبەجێ کردنی.

1335 سەفەر 24	00072.00026	DH.SN.THR.

- بابی عالی
نەزارەتی دەرەوە
بەڕێوەبەرایەتی شوێن کەوتە
ژمارە ١١٢٧/٥٠٦٤١
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
پوختە: لە بارەی عەبدولقادر کوڕی ڕۆستەم
جەنابی میری میرانی ئەفەندم
هاووڵاتی ئێران و دانیشتوی سنە؛ ١٠ ساڵ پێش ئێستا ناسنامەی عوسمانی وەرگرتووە و بە هەڵە شوێنی لە دایك بوونی بە سانجەقی سلێمانی بە هۆزی جاف تۆمارکراوە، دوای گەران لە تۆمارەکەی دەرکەوتووە؛ عەبدولقادر کوڕی ڕۆستەم پیشەی قاوەچیە و لە گەرەکی خەواجە پاشا دەژیت؛ داواکاری پێشکەش کراوە، تاوەکو لێکۆڵینەوەی لەسەر بکرێت و بزانرێت خەڵکی کوێیە و دانیشتووی چ شوێنێکە و بە پشت بەستن بە چ بنەرەتێك لە تۆماری ناسنامە نووسراوەتەوە و تۆمار کراوە، بە سیفەتی چ شوێن کەوتەیەك ناسراوە و پارەوپولی نەگوازراوەی هەیە یاخود نییە، دواتر ئەنجامەکەی رابگەیەندرێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٢٩ ئۆغستۆس ١٣٣٢
وەکیلی بەڕێوەبەری گشتی کاروباری سیاسی بە ناوی نازری دەرەوە

- بابی عالی
نەزارەتی دەرەوە
بەڕێوەبەرایەتیشوێنکەوتە
ژمارە ١٧١٩/٥٠٦٤١
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی میری میرانی ئەفەندم
بە ووتەی کارگێری گشتی تۆماری ناسنامە، وەڵامی پەیوەندیدارانی نەزارەت لە مێژووی ١٧ تشرینی دووەم ١٣٣٢ ژمارە ٨٨٦ هاتووە، عەبدولقادر کوڕی ڕۆستەم کە داوای ڕاست کردنەوەی شوێنی لە دایکبوونی کردووە، پاش وردبینی کردنی نووسراوی لێکۆڵینەوەکان دەرکەوتووە؛ کە خودی خۆی خەڵکی گوندی خورای سەر بە سنەیە، هەروەها ١٠ ساڵ پێش ئێستا ئافرەتێکی لە هاووڵاتی عوسمانی خواستووە، کوڕێکی بە ناوی ئیبراهیمی بووە، جگە لەمە لەگەڵ ڕاست کردنەوەی شوێنی لە دایك بوونی، هاوپێچ لێکۆڵینەوەکانی نێردراوەتەوە، دوای ئەنجامدانی مامەڵەی پێویست نووسراوی باسکراو لە دۆسیەکەی هەڵدەگیرێت، لە بارەی ناردنەوەی بۆ نەزارەتی عاجیزانە بە هاوکاری پەیوەندیدارانی نەزارەتی جەلیلە دەبێت، ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ٧ کانوونی یەکەم ١٣٣٢
وەکیلی بەڕێوەبەری گشتی کاروباری سیاسی بە ناوی نازری دەرەوە

هەواڵنامەی ڕێبەر

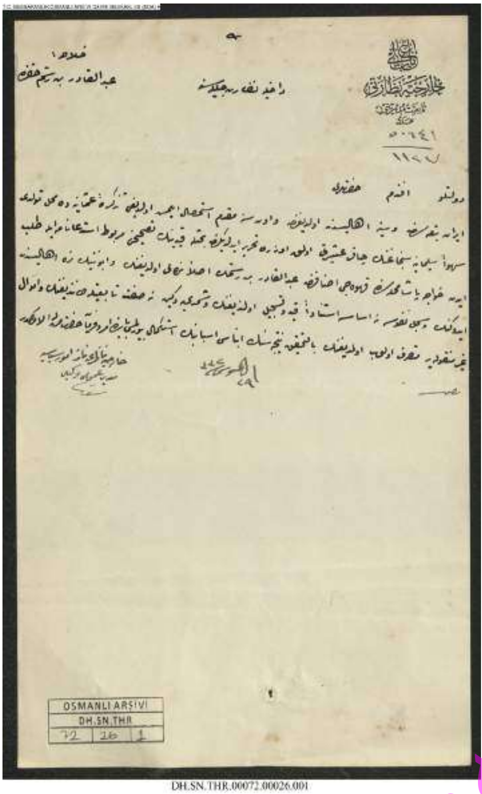

OSMANLI ARŞIVI
DH.SN.THR
72 | 26 | 1

DH.SN.THR.00072.00026.001

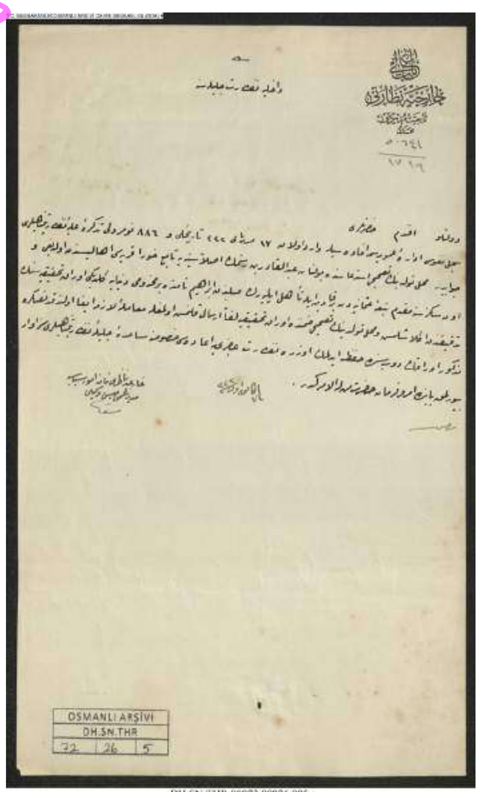

OSMANLI ARŞIVI
DH.SN.THR
72 | 26 | 5

DH.SN.THR.00072.00026.005

هەواڵنامەی کتێب

BEO.	004305.322846	12 ڕەمەزان 1332

- بابی عالی
نەزارەتی ناوەخۆ
فەرمانگەی گشتی بەڕێوەبەرایەتی ناوەخۆ
٩٣٢٠٥ گشتی
٩٢٤ تایبەتی
بۆ جەنابی عالی لە پەیوەندیداری سەدارەت
ڕاگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە

مێژووی ١٤ مایس ٣٣٠ ژمارە ٤١٦ وەڵامی نووسراوی سەدری ئەعزەمە، لە سانجەقی سلێمانی تەکیەی شێخ کاک ئەحمەد ئەفەندی نزیکەی ١٠ فێرخوازی زانستی هەیە، هەروەها ئەگەرچی لەسەردەمی شێخ ئەحمەد ئەفەندی خەڵکێکی زۆر هاتووچۆی تەکیەکەیان کردووە و لەبەر کەسایەتی ناوبراو حاجیەکانی ئێرانیش لە کاتی هاتن و چوونیان وەکو میوان دەچوونە تەکیەکەی و خواردنیان دەخوارد، بەڵام دواتر بە هۆی گۆڕینی پۆست نشینی تەکیەکە و چاودێریکردنی ئاڵۆزی و ئاژاوەکانی ئێران، تەکیەکە ئەو گرنگیەی نەما کە لە ڕابردوودا هەیبوو، جگە لەمە ئەگەرچی کەسوکار و منداڵەکانی شێخی ناوبراو هەژارن، بەڵام وازیان نەهێناوە و هەموو ماڵوموڵکی خۆیان لە ئەمانە و هەژاران خەرج کردووە، جگە لەمە بۆ پڕکردنەوەی پێداویستی موریدەکانیش یارمەتی تەکیەکە نادرێت، ئەو داهاتەی بۆ ئەم تەکیەیە دابینکراوە، بە هەر شێوەیەك بێت پێویست ناکرێت زیاد بکرێت، بە ئاماژەی موتەسەرفیەتی سلێمانی بە وەڵام لە ویلایەتی موسڵ ڕاگەیەندراوە، لەم بابەتە ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.

لە ١٢ ڕەمەزان ٣٣٢ و لە ٢١ تەمموز ٣٣٠
نازری ناوەخۆ

- زیلحیجە ٣٣٢
تشرینی یەکەم ٣٣٠
نووسراوی بڕیارنامە؛ تایبەتە بە گفتوگۆی ئەنجوومەنی بڕیکارەکان
پوختەی دارایی

بۆ خۆراکی تەکیەی شێخ کاک ئەحمەد ئەفەندی، کە دەکەوێتە سانجەقی سلێمانی؛ نووسراوی نەزارەتی دارایی لە مێژووی ٧ تشرینی یەکەم ٣٣٠ ژمارە ١٧٠ خوێندرایەوە.

بڕیار
لە نووسراوی ناوهاتوو ڕوون بۆتەوە، بە پێویست نەزانراوە بۆ خۆراکی تەکیەی ئەفەندی ناوهاتوو جگە لە دە یەکی گوندەکانی موری و غەرمان و تەزتەپانی زەوی میری ناحیەی سروجك، هەروەها داهاتی خێرخوازی مانگانە ٢٠٠٠ قوروش بەردەوام دابین بکرێت، سەبارەت بە سڕینەوەی تۆمارەکەی، لە وەڵامدا ئاماژەی نەزارەتی ناوهاتوو و زانیاری نەزارەتی ناوەخۆ نێردراوە و چەسپێنرا.

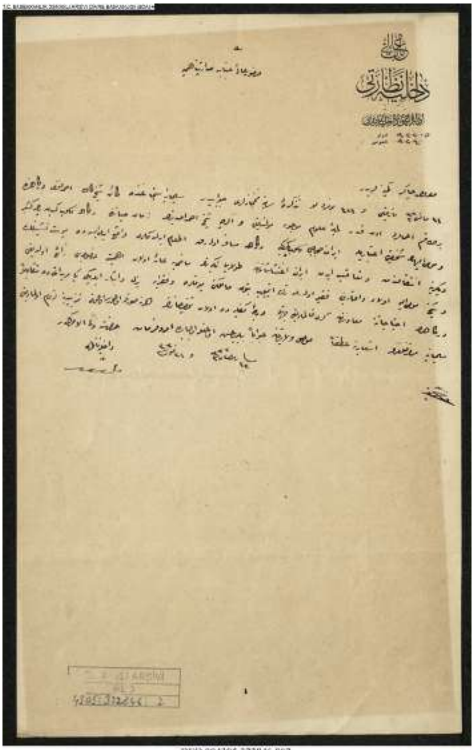

BEO.004305.322846.002

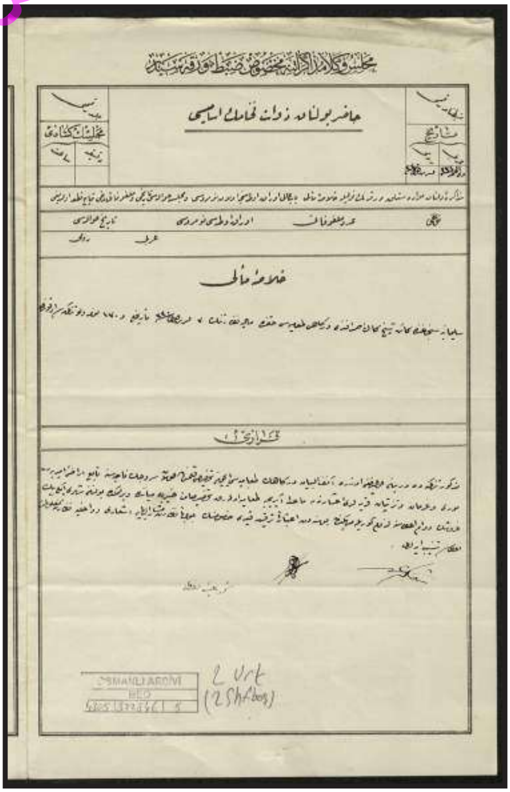

هەواڵنامەی کتێب

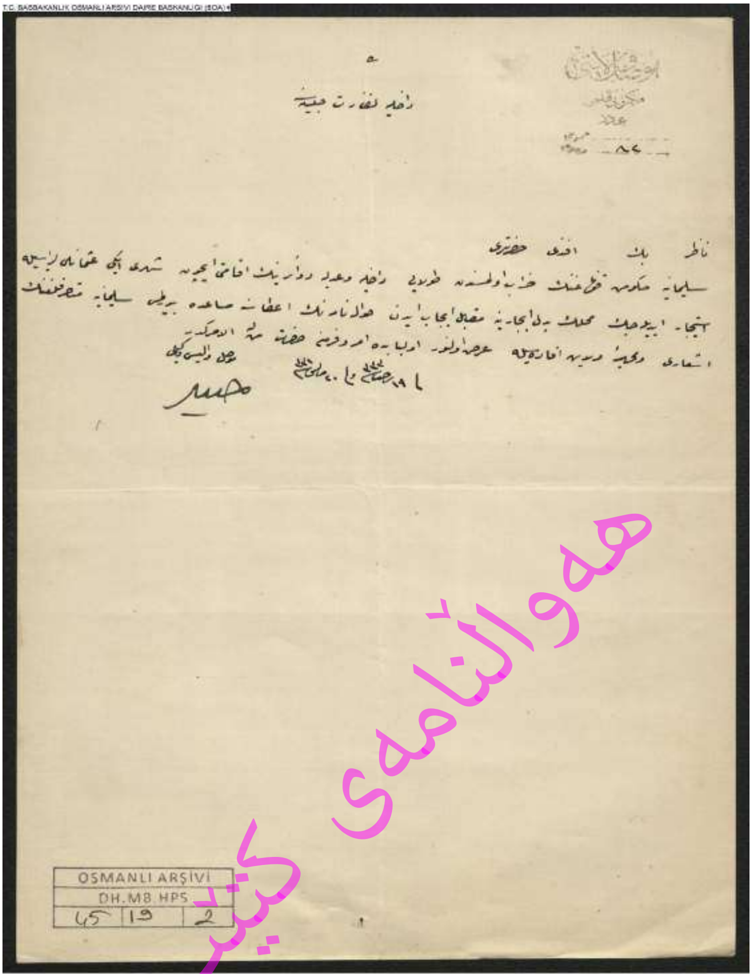

هەواڵنامەی کتێب

DH.MB.HPS.00045.00019.002

DH.MB.HPS.	00045.00019	19 ڕەجەب 1333

ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٨٢
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
جەنابی نازر بەگی ئەفەندم

لەبەر ئەوەی قۆناغی حکوومەتی سلێمانی وێران بووە، بۆیە بۆ فەرمانگەی ناوەخۆ و داد مانگانە بە ٢ لیرەی عوسمانی شوێنێك بە کرێ دەگیرێت، هەروەها لە جیاتی شوێنگرەوەی ئەم کرێیەش حەواڵەنامە دەدرێت، بە ئاماژەی موتەسەرفی سلێمانی و ووتەی ژمێریاری ویلایەت رادەگەیەندرێت، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.

لە ١٩ ڕەجەب ٣٣٣ و لە ٢٠ مایس ٣٣١
بریکاری والی موسڵ

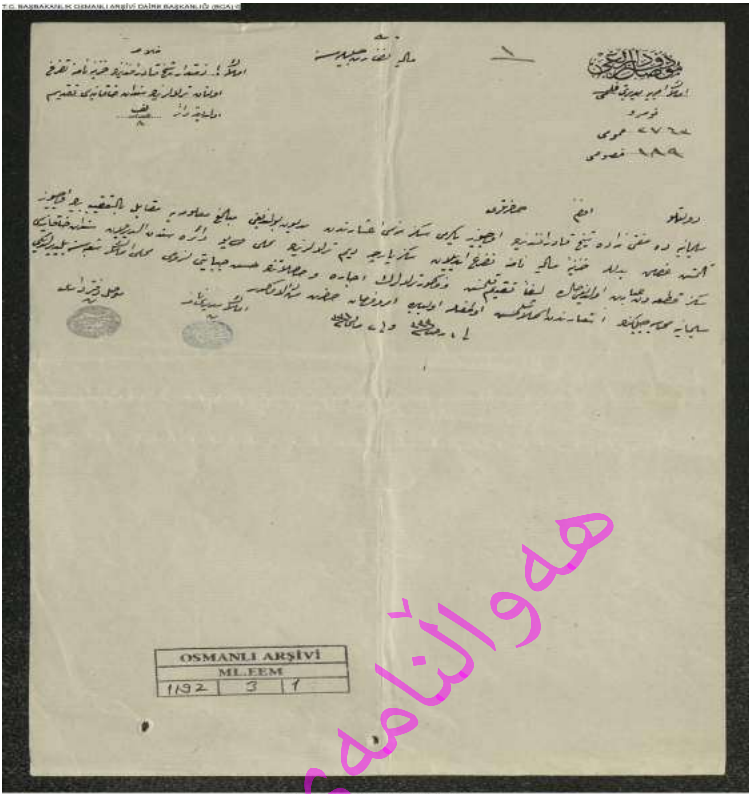

ML.EEM.01192.00003.001

هەواڵنامەی کتێب

ML.EEM.	01192.00003	1 ڕەجەب 1333

دەفتەرداری موسڵ
قەڵەمی بەڕێوەبەرایەتی مولکی میری
ژمارە
٢٧٦٣ گشتی
١٨٩ تایبەتی
بۆ نەزارەتی دارایی جەلیلە
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم

لە سلێمانی؛ موفتی زادە شێخ قادر ئەفەندی لە باجی دە یەکی ساڵی ٣٢٨ قەرزارە، بە ڕێگەی بەدواداچوون بۆ برە پارەی دیاریکراو کە ١٣٦٠ قوروش پێك دێت، وەکو شوێنگرەوەی ئەم پارەیە بە ناوی خەزینەی دارایی هەشت پارچە زەوی کشتوکاڵی تەرخان کراوە، بۆ ئەم مەبەستەش لە فەرمانگەی تاپۆی ناوچەکە سەنەداتی خاقانیەکانی کە لە هەشت پارچە پێك دێت هاوپێچ پێشکەش کراوە، هەروەها مۆڵەت و داهاتی زەوی کشتوکاڵی ناوهاتوو بە پێویست زانراوە بە باشی داهاتەکەی کۆبکرێتەوە، ئەمەش لە شوێن خۆی لە یەکەی مولکەکانی خۆچێی ڕاگەیەندراوە و لە ژمێریاری سلێمانی ئاماژەی پێکراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.

لە ١ ڕەجەب ٣٣٣ و لە ٢ مایس ٣٣١
مۆر بە ناوی بەڕێوەبەری مولك
مۆری ئەحمەد نەسیم دەفتەرداری موسڵ

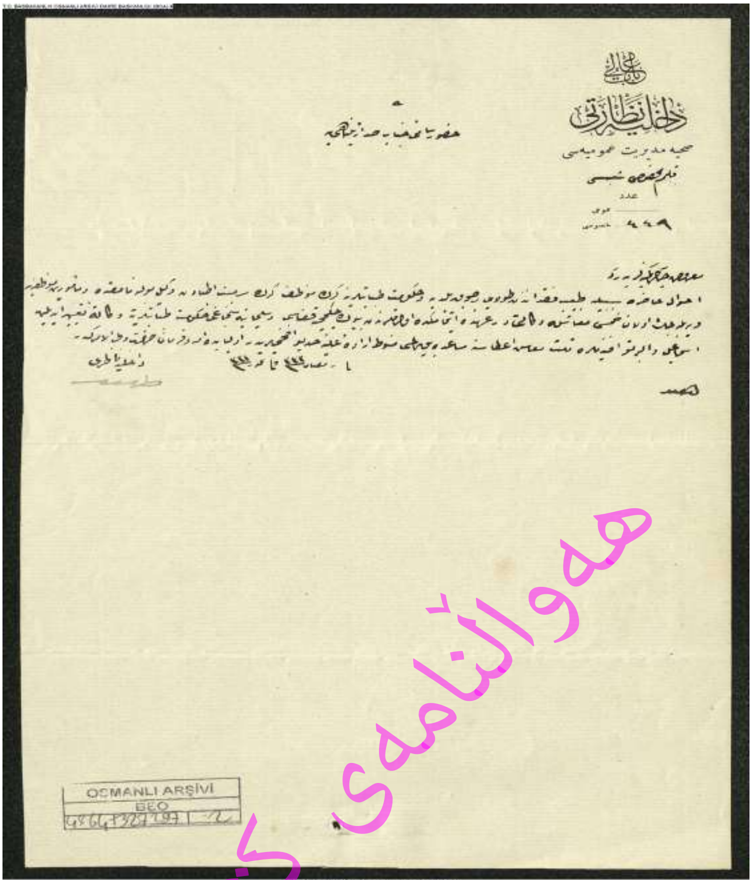
داخلیه نظارتی
OSMANLI ARŞİVİ
BEO

BEO.004364.327297.002

هەواڵنامەی کێژ

BEO.	004364.327297	5 ڕەمەزان 1333

بابی عالی
نەزارەتی ناوەخۆ
بەڕێوەبەرایەتی گشتی تەندروستی
قەڵەمی تایبەتی
٤٤٩ تایبەتی
جەنابی سەدری ئەعزەم لە پەیوەندیدارانی سەدارەت
ڕاگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە
لەبەر بارودۆخی ئێستا پزیشك نەماوە، بۆیە شارەوانیەکی زۆر و پزیشکگەری حکوومەت چ فەرمانبەری بە وەکالەت و چ پزیشکی ئازاد نادۆزرێتەوە، هەروەها ئەو پێنج یەکی مووچەیەی کە دەدرێتە فەرمانبەران رازی نین بە وەکالەت بەرپرسیارێتی وەربگرن، لە هەمان کاتدا پێویستە بۆ پزیشکگەری هەر یەکە لە قەزای بیوك چەکمەچە و سانجەقی سلێمانی بە وەکالەت پزیشکێك دابمەزرێت، ئیسماعیل ئەفەندی و ئالبێرتۆ ئەفەندی بە وەرگرتنی سێ یەکی مووچە ئەرکەکە وەربگرن، لەم بابەتە ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات.
لە ڕەمەزان ١٣٣٣ و لە تەمموز ١٣٣١
نازری ناوەخۆ

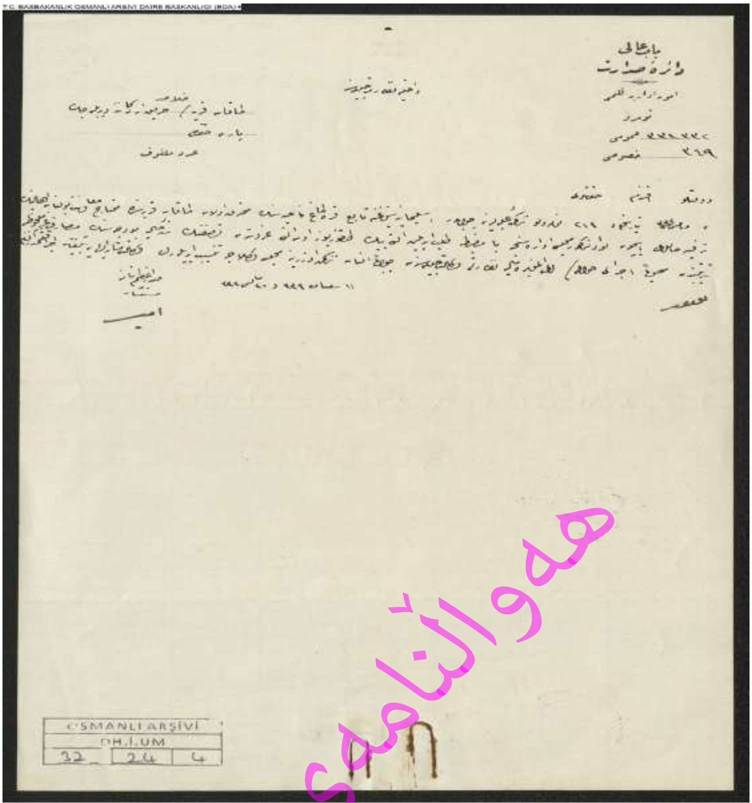

DH.I.UM.00032.00024.004

هەواڵنامەی کتێب

DH.I.UM.	00032.00024	11 شەعبان 1334

بابی عالی
فەرمانگەی سەدارەت
قەڵەمی کاروباری کارگێری
ژمارە
٣٣١٣٣٢ گشتی
٣٤٩ تایبەتی
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
پوختە: لە بارەی ئەو پارەیەی کە لە بەرامبەر ئەو ئاگرکەوتنەوەی لە گوندی تاقان روویداوە.
جەنابی پایەبەرزی ئەفەندم
وەڵامی نووسراوی مێژووی ٢ مایس ٣٣٢ ژمارە ٢١٤ ی عالیە: گوندی تاقانی سەر بە ناحیەی قەرەداغی سانجەقی سلێمانی ئاگری گرتووە، دانیشتوانەکەی پێویستیان بە هاوکاریە، بۆ بەرز کردنەوەی ئاستی بژێوی ژیانیان؛ بە بریارنامە لە ئەنجوومەنی کارگێری لیوای ناوهاتوو داوای ٦٩١٦ قوروش کراوە، لەم پارەیە نیوەی لە بودجەی ئەم ساڵەدا لە خەرجی چاوەروواننەکراودا رێکخراوە و هەژمار کراوە، سەبارەت بە حەواڵە کردنی، لە دوای گفتوگۆ لە وەڵامدا وەکالەتی نەزارەتی دارایی جەلیلە نووسراو وەرگیراوە، لە ئەنجوومەنی بریکارەکان پەسەند کراوە، هەروەها بۆ وەکالەتی ناوهاتووش ئاگاداری نێردراوە.
١١ شەعبان ٣٣٤ و لە ٣٠ مایس ٣٣٢
راوێژکار بە ناوی سەدری ئەعزەم

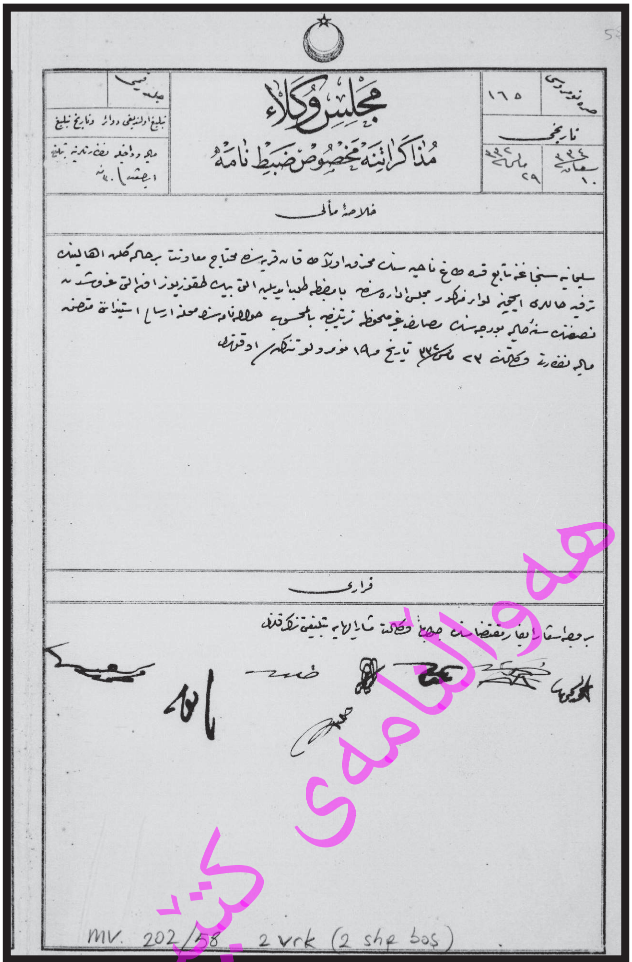
مجلس وكلا
مذاكراتنه مخصوص ضبط نامه
خلاصهٔ مآل
قرار
MV. 202/58 2 vrk (2 shp bos)

هەواڵنامەی کتێب

MV.	00202.00058	10 شەعبان 1334

١٠ شەعبان ١٣٣٤
٢٩ مایس ١٣٣٢
ئەنجوومەنی‌بریکاران
بریارنامە تایبەت بە گفتوگۆ
پوختەی دارایی
گونـدی تاقـان سـەر بـە ناحیـەی قەرەداغی سـانجەقی سـلێمانی سـووتاوە، دانیشـتوانەکەی پێویسـتیان بـە هاوکاریە، بـۆ باشـکردنی بارودۆخیـان لـە ئەنجوومەنـی کارگێـری لیـوای ناوهاتـوو بـە بریارنامـە داواکـراوە ١٩١٦ قـوروش دابین بکرێـت بۆیـە نیـوەی لـە بوودجـەی ئەم سـاڵە لـە خەرجـی چاوەروواننەکراو رێـك دەخرێت، بـۆ وەرگرتنـی رەزامەندی و ناردنـی حەواڵەنامـە بـۆ خۆچێـی، لـە وەکالەتـی نەزارەتـی دارایـی ٢٣ مایـس ١٣٣٢ ژمـارە ١٩ نـووسراو خوێنرایـەوە.

بریار
لەسەر ئاماژەی جێبەجێ کردن؛ لە وەکالەتی ناوهاتوو نووسراو کرا تا رابگەیەندرێت.

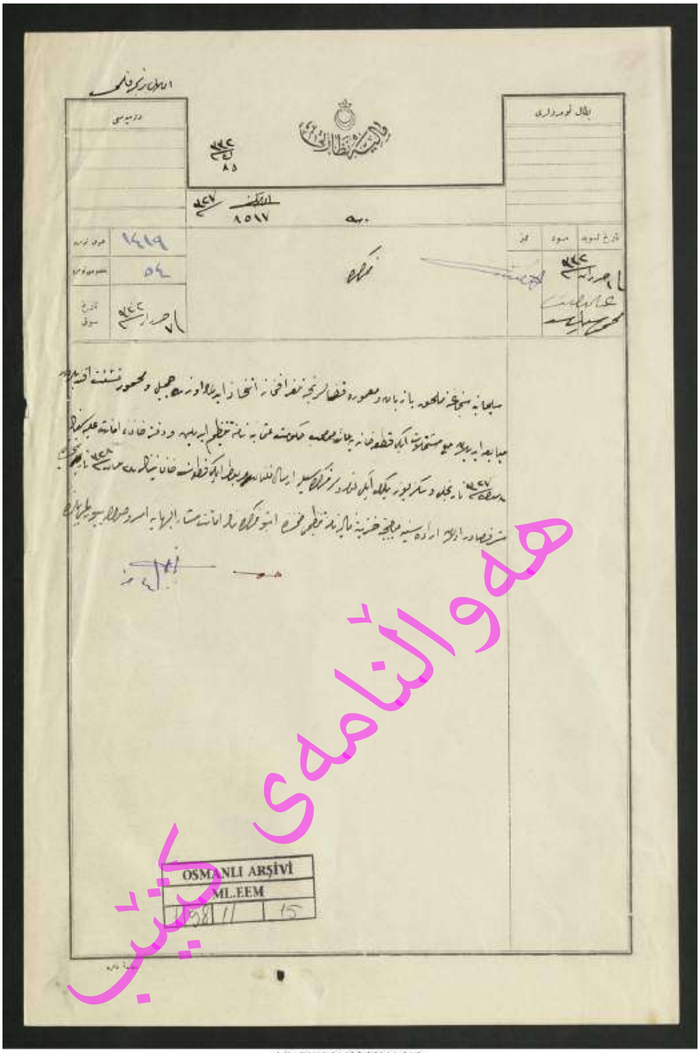

هەواڵنامەی کتێب

ML.EEM.01198.00011.015

ML.EEM.	01198.00011	18 شەعبان 1334
نەزارەتی دارایی ٧ حوزەیران ٣٣٢ نووسراو بۆ دامەزراندنی تەلەگرافخانە لە قەزایەکانی بازیان و مەعمورەی سەر بە سانجەقی سلێمانی؛ دوو خانوو لە جەمیل ئەفەندی و مەحمود نەشئەت ئەفەندی کڕاوە، بە ناوی دەوڵەتی عوسمانیە ڕێکخراوە و نوسراوی دەفتەرخاقانی ئەمانەتی عالی لە مێژووی ٨ شوبات ٣٢٧ ژمارە ٨٢٢ لەگەڵ دوو پارچە سەنەد نێردراوە، لە مێژووی ٢٨ نیسان ٣٢٨ بە فەرمانی پاشا بە ناوی خەزینەی دارایی ڕێکخراوە و بۆ ئەم کارە لە ئەمانەتی ناوهاتوو فەرمان حەواڵە کراوە.		

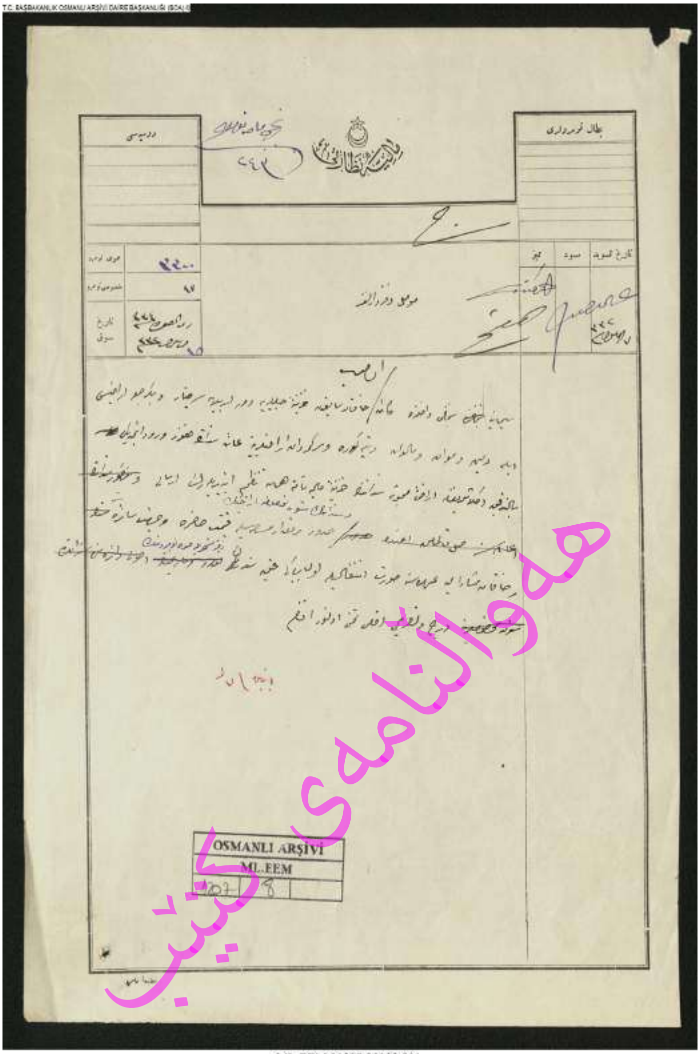

هەواڵنامەی کتێب

ML.EEM.01207.00008.001

<table>
<tr><th>ML.EEM.</th><th>01207.00008</th><th>30 زیلقەعدە 1334</th></tr>
<tr><td colspan="3">زیلقەعدە ٣٣٤
١٥ ئەیلوول ٣٣٢
بۆ دەفتەرداری موسڵ
لە ناو سانجەقی سلێمانی زەوی و زاری سەرچنار و بەکرەچۆ لەگەڵ زەوییەکانی دەلین و سوان و مالوان و تەپە کۆرە و سەرگەردان خولیان تەواو بووە و بۆ حەواڵەکردنیان هێشتا سەنەدەکانیان نەهاتۆتە خەزینەی جەلیلە، ئەمەش بە ووردبینیکردن دەرکەوتووە، هەرچی زووە سەنەداتی زەوی و زاری ناوهاتوو بە ناوی خەزینەی دارایی رێك بخرێت و بنێردرێت، هەروەها سەنەداتی ساڵانەی زەوییەکان بە دیاریکردنی سنوور و بری رووبەرەکە و نرخەکەی، جگە لەمە وێنەی گواستنەوەی بۆ خاقانی ناوهاتوو لەگەڵ دەفتەری مانگانەی ساڵانی کۆن بە ریزبەندی ژمارەوە بنێردرێت، بەو هیوایەین ئەفەندم.</td></tr>
</table>

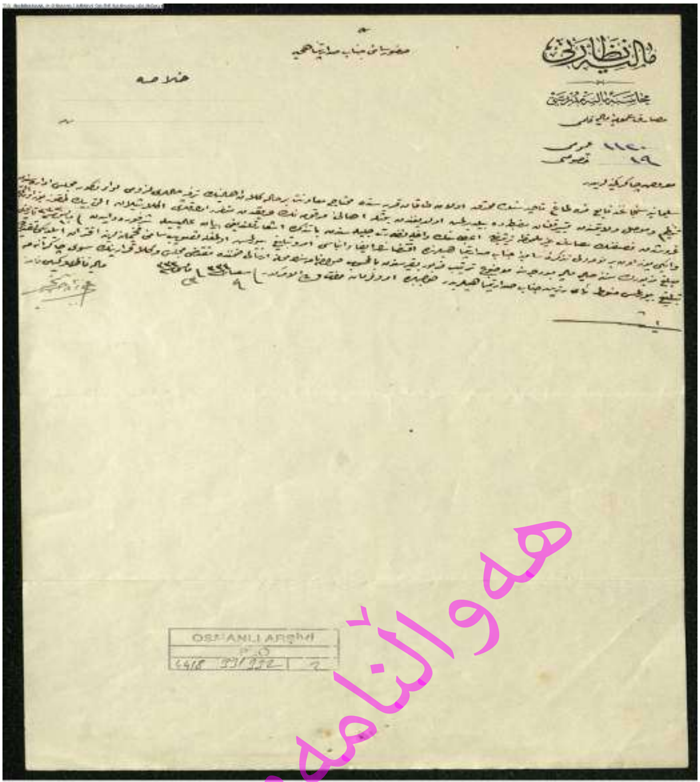

BEO.004418.331332.002

هەواڵنامەی کتێب

4 شەعبان 1334	004418.331332	BEO.

نەزارەتی دارایی
بەڕێوەبەرایەتی ژمێریاری دارایی
قەڵەمی خەرجی گشتی دارایی
١١٢٠ گشتی
١٩ تایبەتی
ڕاگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە

گونـدی تاقانـی سـەر بە ناحیەی قەرەداغی سـانجەقی سـلێمانی سـووتاوە، دانیشـتوانەکەی کەوتوونەتـە حاڵەتێکەوە پێویسـتیان بـە هاوکاریـە، بـە پێویسـتیش زانـراوە بارودۆخیـان بـاش بکرێـت، بۆیـە لـە ئەنجوومەنـی کارگێـڕی لیوای ناوهاتـوو بڕیارنامـە ڕێکخـراوە و لـە ویلایەتـی موسـڵ مامەڵەکـە جێبەجـێ کـراوە، تێیـدا هاتـووە؛ خەڵکـی گوندەکە بـەم ئاگرکەوتنـەوە زەرەمەنـد بوونـە، بۆیـە لـە ٦٩١٦ قوروش نیـوەی پارەکە لـە خەرجـی چاوەڕواننەکراو ڕێکخـراوە و دەدرێـت، بـۆ وەرگرتنـی پارەکـەش لە نـووسراوی نەزارەتی ناوەخـۆی جەلیلە ئامـاژەی پێکراوە، بـە ڕاگەیاندنی عالیش بـە نـووسراوی سـەدری ئەعزەمـی پەیوەندیدارانی سـەدارەت لە مێژووی ١٠ مایـس ٣٣٢ ژمارە ٢١١ فەرمـان دەرچووە و ڕاگەیەنـدراوە کارەکـە جێبەجـێ بکرێـت، هـەر لەگـەڵ ڕاگەیەنـدراوی پاشـا بڕە پـارەی باسـکراو لە بودجـەی دارایی ئـەم سـاڵە هەژمـار دەکرێـت، حەواڵەنامەکـەش بـۆ شـوێنی خـۆی دەنێردرێـت، بـە ناردنـی حەواڵەنامەکـە بڕیـاری ئەنجوومەنـی بریـکارەکان بـە بەندەمان ڕادەگەیەندرێـت، بۆچوونیش بۆ پەیوەندیـداری سـەدارەت دەگەڕێتەوە، لەم بابەتـەدا ئەمـر و فەرمـان بـۆ جەنابـی ئـەو کەسـەیە کـە فەرمـان دەردەکات، لـە ٤ شـەعبان ٣٣٤ و لە ٢٣ مایـس ٣٣٢.
بە ناوی بریکاری نازری دارایی

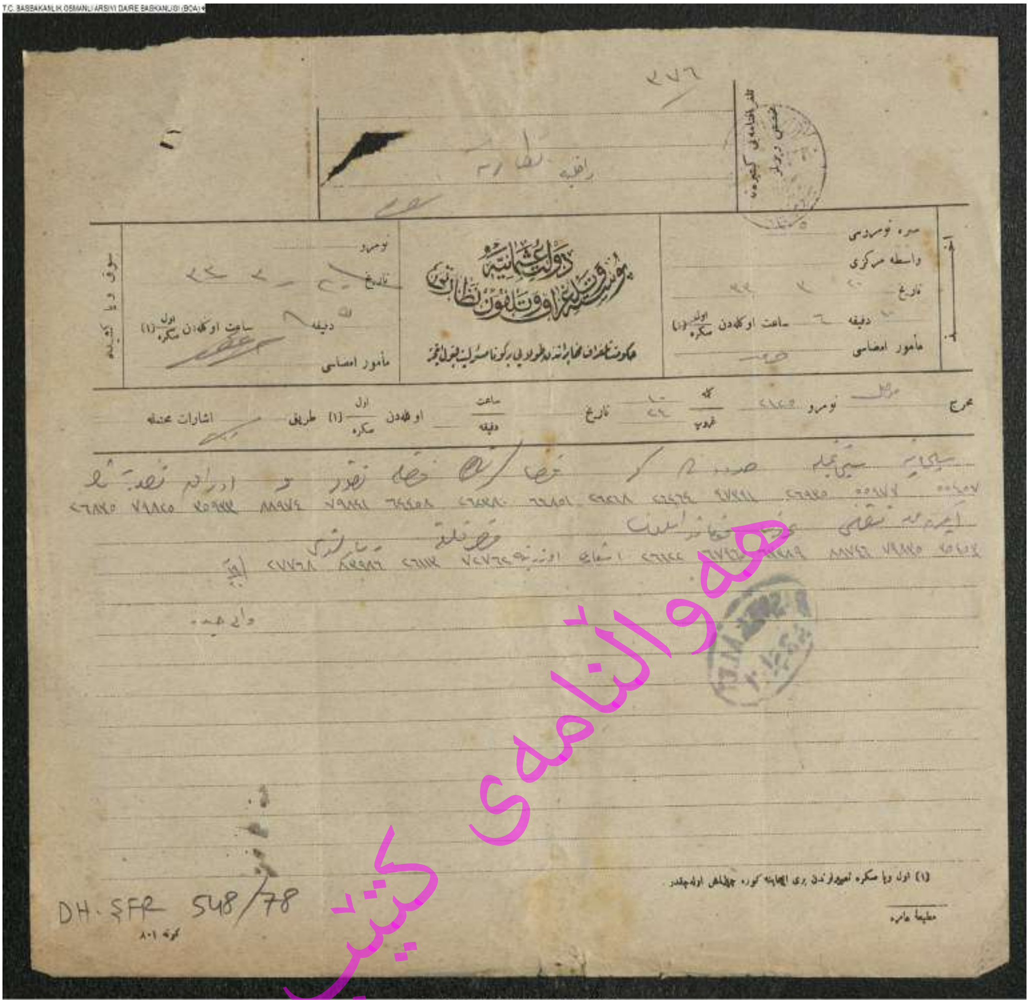
دولت عثمانیه
پوسته و تلغراف و تلفون نظارتی

هەواڵنامەی کتێب

DH.ŞFR.00548.00078.001

<table>
<tr><td>28 رەجەب 1335</td><td>00548.00078</td><td>DH.ŞFR.</td></tr>
<tr><td colspan="3">٢٠ مایس ١٣٣٣
بۆ نەزارەتی ناوەخۆ
شیفرە
لە سانجەقی سلێمانی و قەزاکانی سەر سنوور پارە و کاغەزی دراوی زیادە بگوازرێتەوە بۆ شوێنێکی ئارامتر و پارێزراو تر، بۆ ئەمەش لەسەر ئاماژەی قوماندانیەت ئاگاداری دراوەتە موتەسەرفیەت.
حەیدەر والی</td></tr>
</table>

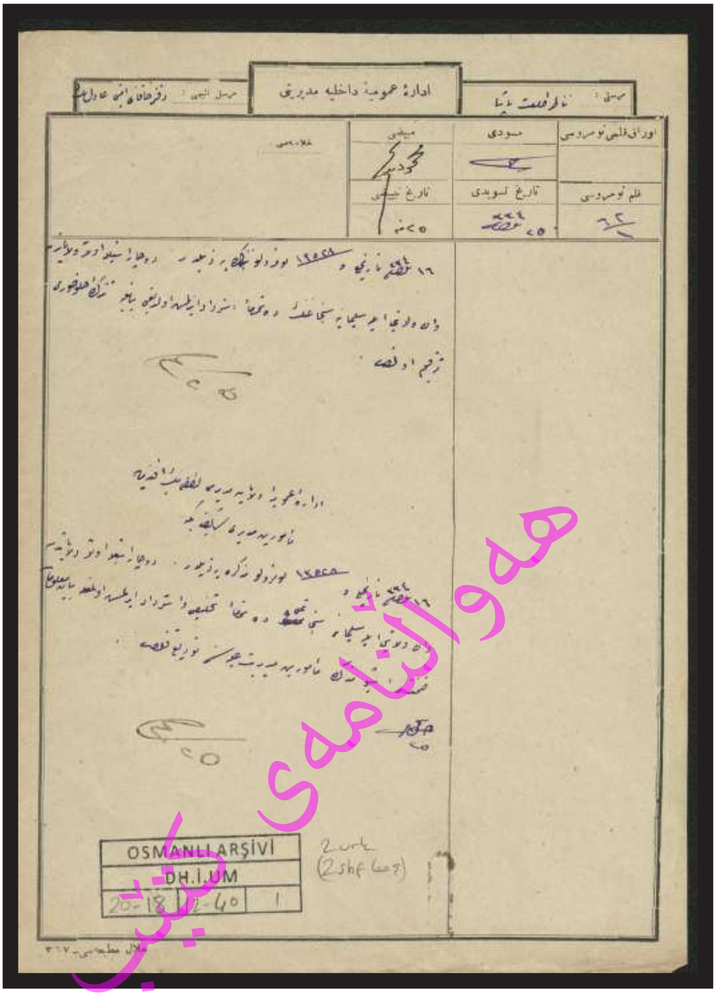
ادارۀ عمومیۀ داخلیه مدیریتی

اوراق قلمی نومروسی	مسودی	مبیضی	خلاصه‌سی
قلم نومروسی	تاریخ تسویدی	تاریخ تبییضی	

OSMANLI ARŞİVİ
DH.İ.UM
20-18 | 12-40 | 1

DH.I.UM.	00020.18.00012.040	14 رەجەب 1336

فەرمانگەی گشتی بەڕێوەبەرایەتی ناوەخۆ
٢٥ نیسان ٣٣٤
هاوپێچی نووسراوی مێژووی ١٦ نیسان ٣٣٤ ژمارە ١٣٥٢٨، ئەو ویلایەتانەی دەستی بەسەرداگیراوە لەوانە ویلایەتی وان و سانجەقی سلێمانیش بە تەواوەتی وەرگیراوەتەوە، بە ڕاگەیاندنی نووسرا ژمارەی لە سەر تۆمارکرا.

لوتفی بەگ ئەفەندی بەڕێوەبەری کارگێری گشتی ویلایەت بۆ شەریف بەگ بەڕێوەبەری فەرمانبەران
هاوپێچی نووسراوی مێژووی ١٦ نیسان ٣٣٤ ژمارە ١٣٥٢٨، ئەو ویلایەتانەی دەستی بەسەرداگیراوە لەوانە ویلایەتی وان و سانجەقی سلێمانیش بە تەواوەتی وەرگیراوەتەوە، بە ڕاگەیاندنی زانیاری، ئەم نووسراوەیە بۆ بەڕێوەبەرایەتی فەرمانبەرانی عالی نێردرا.

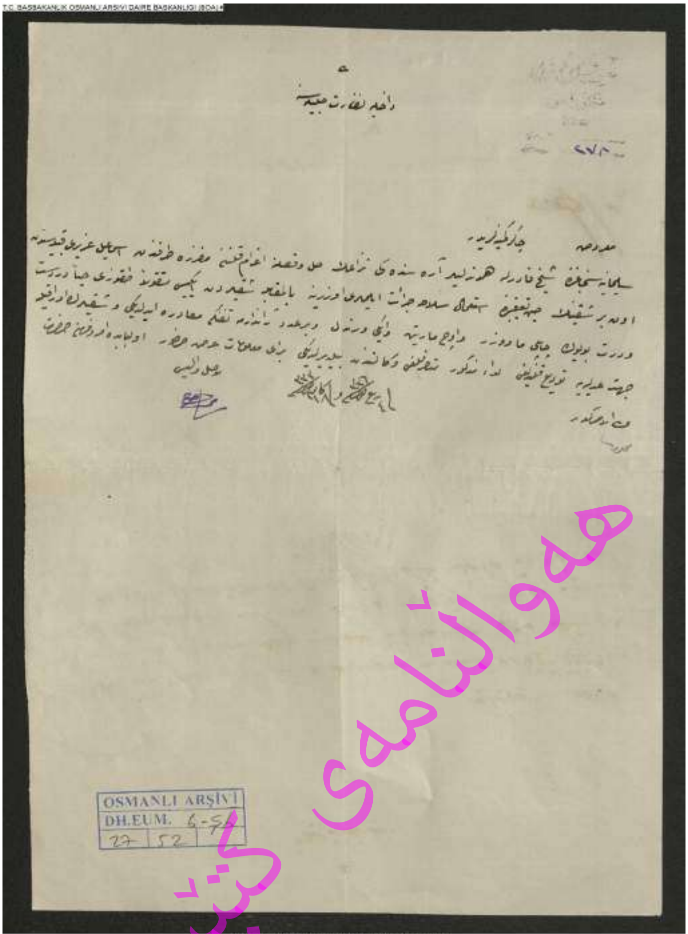

DH.EUM.6.Şb.00027.00052.001

هەوالنامەی کتێب

DH.EUM.6.SB.	00027.00052	4 ڕەبیعی یەکەم 1336

ویلایەتی موسڵ
قەڵەمی تۆمارکردن
ژمارە ٢٧٨
بۆ نەزارەتی ناوەخۆی جەلیلە
ڕاگەیەندراوی بەندەی بێ نرخە
لە سانجەقی سلێمانی ناکۆکی لە نێوان شێخ قادر و هەمەوەندەکان دا دروست بووە، بۆ نەهێشتنی ئەم ناکۆکییە و چارەسەر کردنی کێشەکە، مەفرەزەیەك نێردراوە، بەڵام کاتێك ئەم مەفرەزەیە چاودێری ١١ چەتەیان کردووە، لەلایەن هۆزی عەزیری بە چەك هێرشیان کراوەتە سەر و دوای ڕووبەڕووبوونەوە لە چەتەکان ٢ کوژراوە و ٩ چەتە بە زیندووی دەستگیر کراون، هەروەها ٤ .... گەورە و ٣ مارتین و ٢ ..... ١ تفەنگی ژاندارمە دەست بەسەر کراوە، هەروەها لەگەڵ کاغەزی چەتەکان بۆ لایەنی داد نێردراوە، ئەو زانیاریانە لە وەکالەتی موتەسەرفی لیوای ناوهاتوو ڕاگەیەندراوە، لەم بابەتەدا ئەمر و فەرمان بۆ جەنابی ئەو کەسەیە کە فەرمان دەردەکات، لە ٤ ڕەبیعی یەکەم ٣٣٦ و لە ١٨ کانوونی یەکەم ٣٣٣.
والی موسڵ

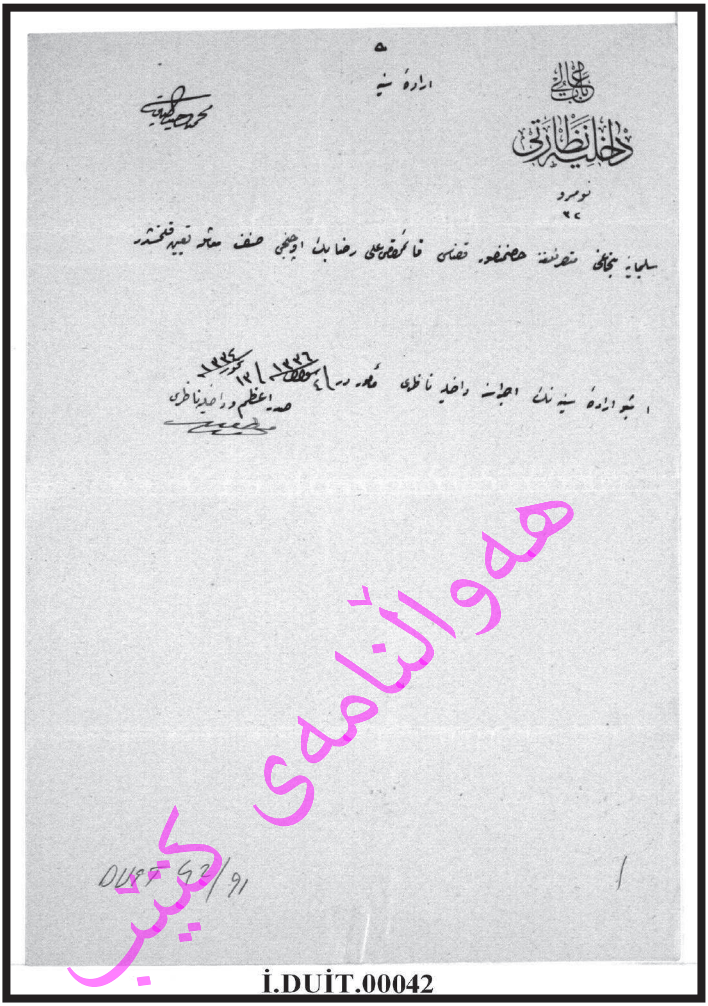

هەواڵنامەی کتێب

4 شەوال 1336	00042.000091	I.DUIT.

بابی عالی
نەزارەتی ناوەخۆ
ژمارە ٣٢
فەرمانی پاشا
عەلی رزا بەگ قائیمقامی قەزای حوسنی مەنسور بە مووچەی چینی سێیەم لە موتەسەرفیەتی سانجەقی سلێمانی دامەزراوە.

بۆ جێبەجێ کردنی فەرمانی پاشا نازری ناوەخۆ ئەرکی پێ سپێردراوە، لە ٤ شەوال ١٣٣٦ و لە ١٣ تەمموز ١٣٣٤.
سەدری ئەعزەم و نازری ناوەخۆ

هەواڵنامەی کتێب

BEO.004510.338219.001

BEO.	004510.338219	25 جەمادی کۆتایی 1336

٢٥ جەمادی کۆتایی ١٣٣٦
٧ نیسان ١٣٣٤
بۆ نەزارەتی دادی جەلیلە

٣ نیسان ١٣٣٤ ژمارە ٥٢ وەڵامی نووسراوی عالیە: بۆ پیشەی قازیەتی سانجەقی سلێمانی، قازی سانجەقی دیوانیە عەبدولقادر ئەفەندی دامەزرێت، لەسەر ئاماژەی دەوڵەت جەنابی پاشا بە فەرمانی پاشا ڕەزامەندی داوە، وێنەی پەسەند کراوی هاوپێچ بۆ لایەنی عالی نێردراوە.

فەرمانی پاشا لە مێژووی ٦ نیسان ١٣٣٤

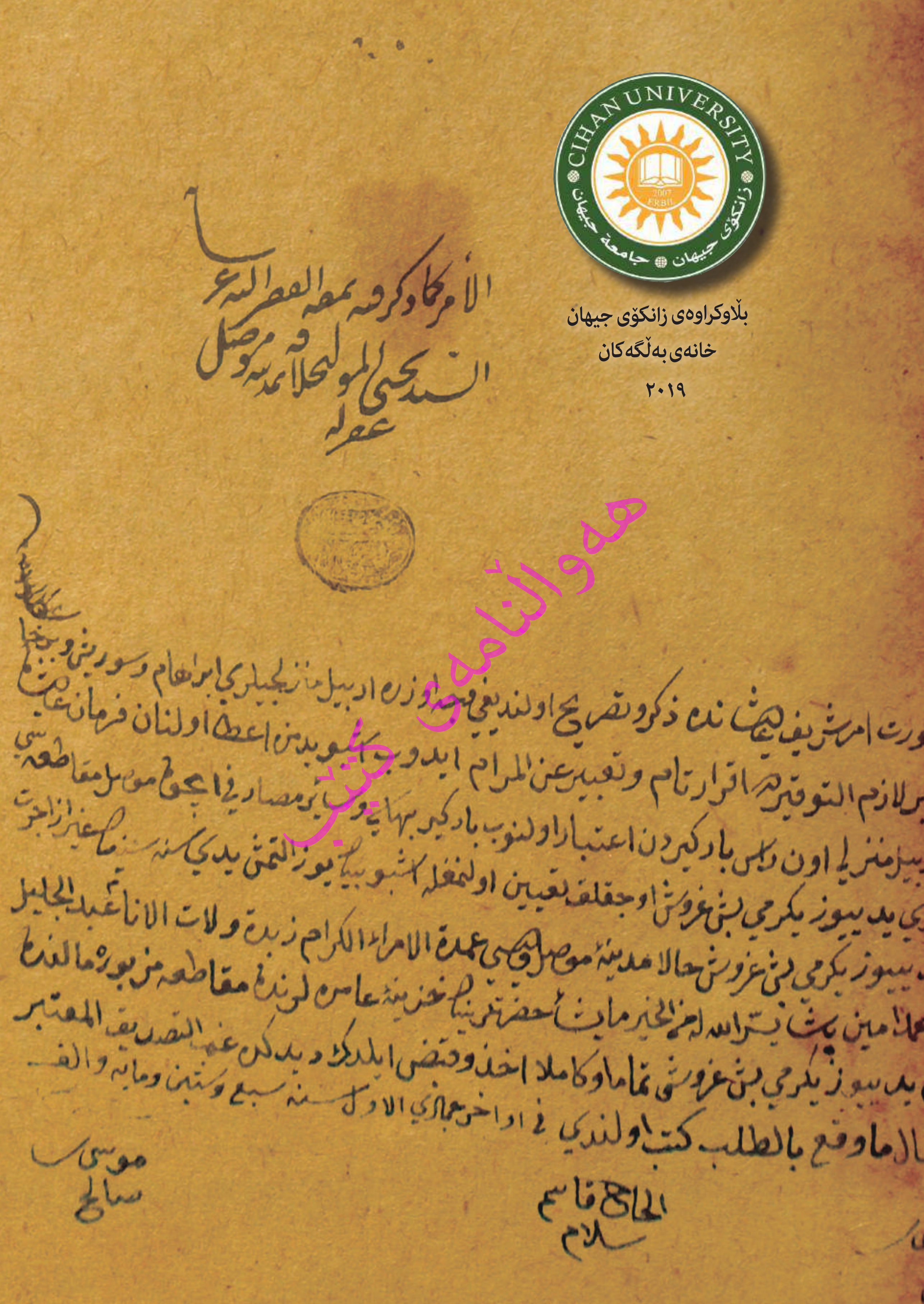

بڵاوکراوەی زانکۆی جیهان

خانەی بەڵگەکان

٢٠١٩

هەواڵنامەی کتێب